

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA
CENTRUL DE CERCETARI FONETICE SI DIALECTALE

TEXTE
DIALECTALE
OLTENIA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

II 11.861
(9)

9430

TEXTE DIALECTALE
OLTENIA

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
CENTRUL DE CERCETĂRI FONETICE ȘI DIALECTALE

TEXTE DIALECTALE OLTENIA

publicate sub redacția
lui

BORIS CAZACU

Membru corespondent al Academiei
Profesor la Universitatea din București

de

**CORNELIA COHUȚ, GALINA GHICULETE,
MARIA MĂRDĂRESCU, VALERIU ȘUTEU și
MAGDALENA VULPE**

9430

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA
BUCUREȘTI 1967

CUPRINS

<i>Prefață</i>	XVII
<i>Transcrierea fonetică</i>	XXI
<i>Lista localităților anchetate și a informatorilor</i>	XXXI
<i>Harta localităților anchetate pentru AFLR</i>	LIV
901. Ciineni - Sat Ciinenii - Mici	1-4
<i>[Amintiri din copilărie], 1; [Lina], 1; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 2; [Nunta], 2; Vâlpea a păcăli pe urs, 3.</i>	
902. Voineasa	4-9
<i>La pădure, 4; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 5; [O vânătoare de lupi], 5; Brînză murățuare, 6; Burduși, 6; Așă să făcē finu, 7; Pōrcu, 7; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 8.</i>	
903. Malaiia	9-13
<i>[Din copilăria subiectului], 9; [Răscōala din 1907], 9; Kāgu, 11; Finu, 11; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 12; [Spălatul rufelor], 12; [Întimplare cu ursul], 13.</i>	
904. Brezoi - Sat Călinești	13-16
<i>Vāru, 13; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 14; Opîncē, 15; Cositu fînului, 15; Clōcē, 16.</i>	
905. Bumbesți - Jiu	16-19
<i>[Cum se lucrează finul], 16; [Întimplări din viața subiectului], 16; [Cum se face pîinea], 17; [Obiceiuri la nuntă], 17; [Ce a făcut subiectul ieri și</i>	

- azi], 18; *Úrdă*, 18; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 18; *Cartófi*, 19; *Aș văzút un urs*, 19.
906. *Novaci - Sat Novaci - Străini*..... 20-23
 [*Oieritul*], 20; *Țăstu*, 20; [*Viața de la stină*], 21; [*Brinza de vaci*], 22; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 22.
907. *Vaideeni*..... 23-30
 [*Ursul la stină*], 23; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 24; *Brinza dă burdúf*, 24; *La Sînzúien*, 25; [*Cum se face burduful pentru brinză*], 26; [*O întâmplare cu ursul*], 26; *Kisătúra*, 28; [*Nunta subiectului*], 28; [*Întîlnire cu lupul*], 30.
908. *Costești - Sat Ferigi*..... 30-34
Griúu, 30; *Cu fínu*, 31; [*Piva pentru dimie*], 31; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 32; [*Întîmplări la stină*], 32; [*Cinepa*], 33.
909. *Muereasca-de-Sus*..... 34-37
 [*Tuica*], 34; *Cu lúpki*, 34; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 35; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 35; [*La vînătoare*], 35; *Săpúnu*, 36; *Cinepa*, 36; *Cum gălim fasóle vérdé, tecúș*, 37; [*Jocuri de iarnă*], 37.
910. *Zmeurătu*..... 38-42
Úrsu la stină, 38; [*Paparude*], 38; *Núnta*, 38; *Ursitórile*, 40; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 40; *Ćulameá*, 40; *Știúbéju*; *fintína*, 41; *Púji dă cúrca*, 41; *Mămăliqă*, 42.
911. *Bujoreni - Sat Olteni*..... 42-46
Proțápu, 42; [*Amintiri de la vînătoare*], 42; *Piúnga*, 44; *Múșá cäre vine dă îngrijéște dă copil*, 44; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 45; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 45.
912. *Săcelu - Sat Magherești*..... 46-50
 [*Ceara de albine*], 46; [*Porumbul*], 47; [*Preparate din lapte de vacă*], 47; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 48; *Fășúji vérdé*, 48; *Cinepa*, 49; *Țigánu care-aveá șapte copii*, 49; *Dúpă péște*, 50.
913. *Bumbești - Pițic - Sat Poenari*..... 51-54
Porúmbu, 51; *Núnta*, 52; *Brustáni*, 53; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 54.
914. *Otesani*..... 54-59

- Fintina*, 54; [*Întimplare din viață*], 55; *Nunta*, 56; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 57; *Porumbu*, 57; *Clăcile*, 58; [*Întimplare din viață*], 58.
- 915. Scoarța**..... 59-61
Vinu, 59; [*Spălatul rufelor*], 59; *Cărămița de pământ*, 60; *Mămăliga*, 60; *Kisălița*, 60; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 61.
- 916. Alunu**..... 61-65
 [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 61; [*Întimplare cu lupii*], 62; [*Opincile*], 62; [*Viermii de mătase*], 62; *Mălăi*, 64; *Porumbu*, 64; [*Mămăliga*], 64.
- 917. Băbeni-Bistrița - Sat Ungureni**..... 65-70
Njămu nost să trăze dt J'ina, 65; *Stîna*, 66; [*Obiceiuri la înmormintare*], 66; *Clôța*, 67; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 68; [*Oieritul*], 68; *Côrba*, 69; [*O întimplare la stîna*], 69.
- 918. Pojaru**..... 70-73
 [*Cinepa*], 70; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 71; [*Mălăiul*], 71; [*Întimplare din viața subiectului*], 72; *Pîinea*, 72.
- 919. Lăpușata**..... 73-77
Mungca viii, 73; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 74; *Cinepa*, 74; [*Fintina, puț și ciutură*], 75; [*Sarmale*], 77.
- 920. Peșteana - Jiu**..... 77-81
 [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 77; [*Porcul*], 78; [*Cum se cresc puii*], 80; *Cu sânja*, 80.
- 921. Vladimiru**..... 81-85
Mungca griuluij, 81; [*Obiceiuri de nuntă*], 82; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 82; *Vija*, 82; [*Fintina*], 84; *Clôșca*, 84; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 85; [*Obicei de Anul nou*], 85.
- 922. Grădiștea - Sat Băiești**..... 86-90
Vija, 86; *Fintina*, 86; *Cinipa*, 87; [*Porcul*], 87; *Sarmalē*, 88; *Scufița Rôșie*, 89; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 90.
- 923. Turburea**..... 90-93
Săpún, 90; *Opîncilē*, 90; *Cinepa*, 91; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 92; *Brădu*, 92; [*Cum face mama pîinea*], 93.
- 924. Slăvuța**..... 93-97

Túica, 93; *Săpúnu*, 94; [*Ritual la fîntînă nouă*], 94; *Vicléiu*, 95; *Porcuț*, 96; *Porúmbu*, 96; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 97.

925. *Ghioroiu*..... 98-103
 [*Cum se face brînză*], 98; [*Mîncăruri la nuntă*], 98; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 99; [*Obiceiuri la înmormîntare*], 99; *Săpúnu*, 100; [*O călătorie la București*], 100.
926. *Oveselu-Sat Măciuceni*.....103-107
 [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 103; [*Amintiri din primul război mondial*], 104; *Săpúnu*, 104; *Mărșile de aur*, 105; *La spitál*, 106.
927. *Prundeni*.....107-110
 [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 107; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 108; *Tescovina*, 108; *Piftii la moși*, 108; *La spălăt*, 109; *Loboda*, 109; [*Porumbul*], 110; [*Cum am făcut mămăligă*], 110.
928. *Ușurei*..... 110-115
 [*Via*], 110; [*Întîmplare din viață*], 111; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 112; [*Testul*], 112; *Cînepa*, 113; [*Murăturile*], 114; *Íedu cu trei căpre*, 114.
929. *Frațoștița*..... 115-119
 [*Întîmplare cu un lup*], 115; *Moroi*, 116; *Jucă călúșu*, 117; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 118; *Cîn-m-an_cunoscú_cu_bărbătu-mio*, 118; *Clóță*, 118; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 119.
930. *Bulzești*..... 119-123
 [*Casa*], 119; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 120; *Cînepa*, 120; [*Dereticatul casei*], 121; *Dj-a_pietrițelele*, 122; *Dj-a_purcăuș*, 123; *Dj-a_iniméle*, 123.
931. *Iancu-Jianu*..... 123-127
 [*Omul cu cinci copii*], 123; *Obișéurli d'Jă Anu nou*, 125; [*Porcul*], 126; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 127.
932. *Pleșoiu*..... 127-130
Căsa, 127; *Cînepa*, 128; *Cînd íey m-an_dus_cu_vásile*, 129; *La udăt*, 129; *Pîńneș*, 130; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 130.
933. *Izvoru*..... 130-133
La mort, 130; *Buliónu*, 131; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 131; *Cu vră-*

- jiu*, 132; *Mămăliga*, 132.
- 934. Bălș**..... 133-136
[La sapă], 133; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 133; *La grădina*, 134; *Mălăi în tăst*, 134; *La ploșinte*, 134; *Țestu*, 135; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 135; *[Cloșca]*, 135.
- 935. Dobrița**..... 136-140
Grînu, 136; *[Brînza]*, 137; *[Porcul]*, 137; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 138; *[Spălatul rufelor]*, 138; *[Via]*, 138; *[Stîna; brînza]*, 139; *Lucrărga lihi*, 139; *Cînepa*, 140; *Mağönu*, 140; *[Cazanul de țuică]*, 140.
- 936. Obîrșia-Cloșani**..... 141-145
[Finul], 141; *[Granița veche]*, 141; *[Lupul la stîna]*, 141; *Ūrsu*, 142; *[Cum am prins un lup]*, 143; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 143; *La nuntă*, 144; *[Porcul]*, 144; *Pîneșă, cojunăși*, 145; *Punguța cu doi băn*, 145.
- 937. Călugăreni - Sat Cloșani**..... 145-149
La cyașă, 145; *Ulei*, 146; *Așa să spăla la noi*, 146; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 147; *Cășu*, 147; *Cînepa*, 147; *[Obiceiuri la nuntă]*, 148; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 149; *D'-a pîta*, 149.
- 938. Peștișani - Sat Frîncești**..... 149-153
Uo ruată d'e cor, 149; *Mălăi; mămăliga*, 150; *Cășu*, 150; *[Cum se pun murăturile]*, 151; *[Obiceiuri la nuntă]*, 152; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 152; *Paçală*, 153.
- 939. Turcinești**..... 154-159
Ūrsu, 154; *Lupi*, 155; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 157; *Vija*, 157; *Cînd fag nuntă*, 158; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 159.
- 940. Izverna - Sat Siliștea**..... 160-168
Cum sa făs-o stîna, 160; *Fînu*, 161; *Kăgu*, 162; *La padure*, 162; *O stîna*, 163; *Murătorii*, 163; *Făsim urdă*, 164; *Lîna*, 164; *[Spălatul rufelor]*, 165; *Sapönu*, 166; *Uo ruată d'i cörütă*, 167; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 167; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 167.
- 941. Baia-de-Aramă - Sat Mărășești**..... 168-173
[Întimplare cu lupii], 168; *Brînză*, 168; *[Amintiri]*, 169; *[Ce a făcut subiectul ieri și azi]*, 170; *Cartöfi*, 170; *Arja*, 170; *[Porcul]*, 171; *La Anu noi*, 172;

[Porumbul], 172; Stăgu, 173; [Spălatul rufelor], 173.

- 942. Godinești**..... 173-179
Viița, 173; *Cozonăcu*, 175; *Lina*, 175; [Oieritul], 176; [Nunta], 177; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 178.
- 943. Cornești - Sat Stolojani**..... 179-183
 [Porumbul], 179; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 179; [Moartea mamei], 180; [Porcul], 181; *Lina*, 182; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 183.
- 944. Prejna - Sat Costești**..... 183-190
 [Muncile agricole], 183; [Întimplare cu lupii], 184; *Bunărju*, 185; *Porcu*, 185; *Nunta*, 186; *Legume de câmpuri*, 187; [Oieritul], 187; *Cinipa*, 188; *Grișu*, 188; *40 clacă*, 189; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 189; [Piinea], 190.
- 945. Ciresu**..... 190-195
Porcu, 190; *Urdă*; *unt*, 191; *Rakiu*, 191; *Ōiți*, 192; [Nunta], 192; [Viermii de mălase], 194; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 195.
- 946. Șovarna**..... 195-198
 [Porcul], 195; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 196; *Brînda*, 196; *Mălăiu*, 197; *Căbra cu trișej*, 197
- 947. Cîlnic - Sat Pieptani**..... 198-202
 [Amintiri din primul război mondial], 198; [Obiceiuri la înmormîntare], 200; *Cum să lucrează 40 puțină*, 201; *Lăptele*, 202; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 202.
- 948. Virciorova - Sat Ilovița**..... 203-207
40 puțină de vărță, 203; *Trejerătu*, 204; *Lina*, 204; *Piina*, 205; [Obiceiuri la nuntă], 205; *Cinipa*, 206; *A veni lupu*, 207; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 207.
- 949. Crăguiești**..... 208-212
 [Legenda satului], 208; *Cinipa*, 208; [Preparate din lapte], 209; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 209; *La fin*, 210; *Pugguța cu doi bani*, 211.
- 950. Corcova - Sat Imoasa**..... 212-217
La nouă sute șapte, 212; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 213; *Nunta*, 213; *40 pină*, 214; *Porcu*, 215; *Cinipa*, 216; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 217.

951. *Slivilești*..... 218-221
La cosit, 218; *Cinepa*, 218; *Tuică*, 219; *D'e guânge*, 220; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 220; *Lina*, 221; *La trăgăce*, 221.
952. *Girbovu*..... 222-225
Ćutura, 222; *Săpunu*, 222; *Pri'neș*, 223; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 223; *Cinpa*, 224; *Guângele*, 225.
953. *Cerneți*..... 226-231
[*Întimplare din viață*], 226; *Malăi*, 227; *Kag dı la vițăi*, 227; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 228; [*Obiceiuri la naștere*], 228; [*Nunta din bătrâni*], 229; *Fintinile*, 230; *O căsă țărănească*, 231
954. *Cervenita*..... 232-236
[*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 232; [*Casa*], 232; *Rufele*, 233; *Finu*, 233; [*Cum se plantează pădurea*], 234; *Nunta*, 235; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 236.
955. *Strehaia*..... 236-239
[*Via*], 236; *Mămăliguță*, 237; *Bunaru*, 237; [*Ce a făcut subiectul azi*], 238; *Scufița Roșie*, 238.
956. *Butoiești*..... 239-244
Amnaru, 239; *Nunta*, 240; [*Cheagul*], 241; [*Ce a făcut subiectul azi și ieri*], 241; *Finu*, 241; *Săpunu*, 242; [*Cinepa*], 242; [*Cum se cresc curcile*], 243; [*Ce a făcut subiectul azi și ieri*], 243
957. *Hinova*..... 244-248
[*Porumbul*], 244; [*Preparate din lapte*], 244; *Borangi'cu*, 245; *Pestiile*, 246; [*Brinza de vacă*], 246; *Ie'agu*, 246; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 247; *Trei frați*, 247.
958. *Isvorălu*..... 249-253
[*Întimplare din viață*], 249; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 251; *Nunta*, 251; *Finu*, 252; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 253; *Porumbu*, 253.
959. *Bicleșu*..... 254-256
[*Cărăușie*], 254; [*Obicei la nuntă*], 254; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 254; *Tăstu*, 255; *Săpunu*, 255; *O clotă*, 256; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 256.

- 960. Secu**..... 257-261
Opințiile, 257; *Aș vâzú Jupu*, 257; *Pórcu*, 258; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 259; *Săpunu*, 259; *Țăstu*, 260.
- 961. Crivina**..... 261-266
Făcém țuică, 261; *Córbă de péșt'e*, 263; *Mămăli'gúța*, 263; *Cu cinépa*, 264; *Péria*; *pieptenuși*, 264; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 265; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 265; [*Spălatul rufelor*], 266; *Dúpă jărbă*, 266.
- 962. Ostrovu - Mare**..... 267-270
La slépurí, 267; *Măcaturí*, 267; *Cășu*, 268; *Áncora*, 268; *Țeágu*, 269; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 269; *Păcálă*, 269; *Cu úngúța*, 270.
- 963. Jiana**..... 271-275
 [*La vînătoare*], 271; [*Ce a făcut subiectul azi și ieri*], 271; [*Cînepă*], 272; *Gríuu*, 272; [*Din viața subiectului*], 273; *Muratór í*, 274; [*Lupoaița la oi*], 274; *Scufița Róșije*, 275.
- 964. Pădina - Mare - Sat Iablănița**..... 276-280
Ruáti [*de căruță*], 276; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 276; [*Din viața subiectului*], 277; *D'éspre-ñvărúci't*, 278; *Brînză de uáie*, 279; *Clóța*, 279; *Úrsu păcálid d'e vúlpe*, 280.
- 965. Gruia**..... 281-286
 [*Treieratul cu cai*], 281; [*Pescuitul*], 281; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 282; [*Despre școală*], 282; *Porúmbu*, 282; *Țuică*, 283; *Pórcu*, 284; *Pîine*, 285; [*Harap Alb*], 286.
- 966. Vlădaia**..... 286-292
Tutúnu, 286; *Gyáng'e*, 287; *Pórcu*, 289; *Lína*, 291; *Fáta bábej și fáta mósu-luj*, 291; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 292.
- 967. Salcia**..... 292-297
Trejerám cu cáii pe tyácă, 292; *Mămăli'ga*, 293; [*Tradiții populare*], 293; [*Înmormintarea*], 294; [*Lupul la țirliă*], 295; *Tutúnu*, 295; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 296; *De-a ajumita*, 296.
- 968. Verbița**..... 297-303
 [*Treieratul cu cai*], 297; *Duminica Rusál'lor*, 298; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 299; *Săpunu*, 300; [*Porcul*], 301; *Prízleá êel vojnic și mérele de áur*,

- 969. Seaca-de-Pădure**..... 303-308
[Amintiri din primul război mondial], 303; [Întimplări din sat], 304; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 306; O întâmplare, 306; Ursătorile, 307; Ciota cu puji, 307.
- 970. Beloțu**..... 308-312
[Întimplare din viață], 308; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 310; Păsărea, 310; Porumbu, 311; Malăju, 312; Punguța cu doi bani, 312 .
- 971. Sărbătoarea**..... 313-319
Vija, 313; [Amintiri din primul război mondial], 314; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 315; Porcu, 315; Cozonăci, 316; Bătălija între lup și cîne, 317.
- 972. Mărăcinele**..... 319-323
[Ce a făcut subiectul ieri și azi], 319; Murăturle, 319; Din copilăria mea, 320; Lina, 322; Vârza, 322; Malăju, 323; [Mămăliga], 323.
- 973. Unirea**..... 324-328
[Ce a făcut subiectul azi și ieri], 324; Cînepa, 324; Săpunu, 325; Nunta, 326; Kăgu, 327; [Turtițe din spumă de vin], 328 .
- 974. Galicea - Mare**..... 328-335
Țujcă, 328; [Poveste], 329; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 332; Vija, 333; Cînepa, 334; [Obiceiuri de Anul nou], 334; [Mămăliga], 334 .
- 975. Maglavit**..... 335-339
Treierătu, 335; Turtiță de aluăt, 335; [Obiceiuri la Rusalii], 336; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 337; [Via], 337; Mămăligă, 338; La uoră, 338; Guângele, 339; Făsuj, 339.
- 976. Ciupercenii-Vechi**..... 340-343
[Ce a făcut subiectul ieri și azi], 340; Pescărița, 340; Murăturile, 341; La băltă, 342; Moș Korpéc Căbotăru, 342 .
- 977. Desa**..... 343-349
Plătăgăni, 343; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 343; Vija, 344; La nuntă, 345; [Întimplare], 346; Zămă de grășiță, 348; La întâi de Anu nou, 348.

- 978. Rastu**..... 349-352
[Amintiri din 1907], 349; Lînă, 350; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 350; Pescușitu, 351; [Casa de naștere], 352.
- 979. Urzicuța**..... 352-356
Așa făcăm țestele, 352; Vărza, 353; [Vinul], 354; Mămăligă, 355; Cu vrăjitu, 355; Vărza, 356
- 980. Bistrețu**..... 356-359
[Ce a făcut subiectul ieri și azi], 356; Țăstu, 357; Peștele, 357; [Obiceiuri la nuntă], 358; [Capra cu trei iezi], 359.
- 981. Măceșu-de-Jos**..... 360-362
[Barca], 360; Cînepa, 360; [Obicei la nuntă], 361; Vinu, 361; Pițnea, 361; Mămăliga, 362.
- 982. Segarcea**..... 362-367
[Întîmplare], 362; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 364; [Întîmplare], 364; Călușări, 365; La cosit, 365; De Anu nou, 366; Pițnea, 366
- 983. Malu-Mare**..... 367-370
A cînepi, 367; Săpunu, 367; [Via], 368; Puji de balenă, 368; [Obiceiuri la nuntă], 369; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 370; Cu Țolile, 370
- 984. Drăgotేశti**..... 371-374
[Obiceiuri bătrînești la înmormintare], 371; [Obiceiuri la naștere], 372; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 373; [Cînd lucrăm la calea ferată], 373; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 374
- 985. Piatra-Sat**..... 375-377
[La nuntă], 375; [Casa], 375; Pôrcu, 376; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 377.
- 986. Osica-de-Jos**..... 377-380
[Ce a făcut subiectul ieri și azi], 377; Pôrcu, 378; [Întîmplare], 378; Mămăliga, 379; [Tutunul], 379; Ivân Turbîncă, 380.
- 987. Castranova**..... 381-384
Porumbu, 381; Vița dă vițe, 381; [Ce a făcut subiectul ieri și azi], 382, Pôrcu, 382; Nunta, 383

988. *Radomiru* 384-388
Vița de vițe, 384; *Nunta*, 385; *La Sîn-Văsii*, 386; *Tăste*, 386; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 387; *Porumbu*, 387; [*Fata moșului și fata babei*], 387.
989. *Mișani* 388-393
 [*Întimplare cu lupul*], 388; [*Răscoala din 1907*], 389; *Mămăliga*, 391; *Morătură*, 391; *Urăzu*, 392; *La lăsatu pöstului*, 392; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 393.
990. *Sadova* 393-397
Cu grîu, 393; *Morăturile*, 394; *Uăia spărtă d'e lup*, 394; *Așă pos_s-adre-sěz*, *uŋ_cîjne*, 395; *Fintina*, 395; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 396.
991. *Amărăștii-de-Jos* 397-400
 [*Cum s-a însurat subiectul*], 397; *Săpunu*, 398; *Ursătorile*, 398; *La mușă de-Anu nou*, 399; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 400.
992. *Băbiciu* 400-404
Tărăgă, 400; *Mălăieșu*, 401; *La plug*, 401; *Briza*, 403; *La udăt*, 403. *La izvorit*, 403; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 404; *Cum se făc-o hóră*, 404.
993. *Studina* 405-409
 [*La vinătoare*], 405; *O nuntă*, 406; [*Porcul*], 406; *Pîinea*, 407; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 407; *Călúșu*, 407; *Peneș împărăt*, 408.
994. *Bechet* 409-414
 [*Amintiri din primul război mondial*], 409; [*Via*], 410; *Bumbăcu*, 411; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 412; *Uo hóră la noi la Bekét*, 412; [*Fata babei și fata moșului*], 413; *Scufița Rôșie*, 413.
995. *Ianca* 414-418
 [*Amintiri din primul război mondial*], 414; [*Pescutul*], 414; *Grîu*, 415; [*Nunta*], 415; *Cînepa*, 416; *Clôta*, 417; *Ivăn Turbișcă*, 417; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 418.
996. *Orlea* 418-421
Nunta, 418; *Gîndăci*, 419; *Grîu*, 420; *Cînepa*, 420.
997. *Izbiceni* 422-427

XVI

Am pășit-o cu lăpu și noi, 422; [*Din copilăria subiectului*], 423; *La nuntă*, 423; *Tîrla*, 424; [*Ce a făcut subiectul ieri și azi*], 426; [*Întîmplare*], 426.

998. *Islaz*.....427-431
[*Amintiri din război*], 427; *A venit apele*, 428; *Strigoiu*, 429; *Țuica*, 429;
Clășca, 430

Indice tematic.....432

P R E F A Ț Ă

Intensa acțiune de culturalizare a țării – care se desfășoară într-un ritm susținut în perioada actuală – se manifestă, pe plan lingvistic, printr-o puternică influență a limbii naționale unice asupra graiurilor locale. Procesul rapid de nivelare a graiurilor impune culegerea, pe baza unei tehnici moderne, a unui cît mai mare număr de mostre lingvistice din diverse localități pentru a pune la dispoziția cercetătorilor un material documentar care să reflecte stadiul actual de dezvoltare a variantelor regionale ale limbii în întreaga lor complexitate.

În acest scop, cu sprijinul Academiei Republicii Socialiste România, s-au inițiat anchetele pentru elaborarea Noului atlas lingvistic român (NALR) – din care primul volum, Oltenia, urmează să vadă în curînd lumina tiparului¹ – precum și culegerea pe bandă de magnetofon a unor texte dialectale, în vederea conservării lor prin transpunere pe discuri și a constituirii unei Arhive fonogramice a limbii române (AFLR)².

¹ Noul atlas lingvistic român pe regiuni. Oltenia (NALR. Olt.), întocmit, sub conducerea lui B. Cazacu, de Teofil Teaha, Ion Ionică și Valeriu Rusu, I, Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967. Vezi Prefața, unde se expun principiile metodologice de elaborare și se dau indicațiile bibliografice.

² Culegerea unor texte dialectale în vederea constituirii unor arhive ale graiurilor înregistrate pe discuri a fost și continuă să rămînă în atenția lingviștilor. Amintim, pentru limba română, inițiativa acad. Al. Rosetti care a alcătuit, înainte de război, în cadrul Laboratorului de fonetică experimentală de la Facultatea de Litere din București, o colecție de discuri cu înregistrări de texte din graiurile românești, dar care, din nefericire, a pierit în urma unui bombardament aerian (1944)

În 1956, la propunerea acad. Al. Rosetti, Academia a aprobat alcătuirea Arhivei fonogramice a limbii române (vezi V. Șuteu, Arhiva fonogramică a limbii române, în „Fonetică și dialectologie”, I, 1958, p. 211 și urm., unde se dau și rezultatele primelor anchete efectuate).

Volumul de față este o culegere selectivă din textele înregistrate pentru AFLR (vezi, mai jos, metoda de culegere a materialului) în cele 98 de localități în care s-au efectuat și cercetările pentru NALR. Oit. Anchetele pentru înregistrarea textelor publicate în acest volum s-au desfășurat în anii 1960-1965.

La fel ca și Textele dialectale publicate de acad. Emil Petrovici ca supliment³ la ALR II, volumul de față reprezintă o completare a datelor anchetei pentru NALR Oit., în special în ceea ce privește morfologia, sintaxa, lexicul, topica și, în general, stilul vorbit

Spre deosebire însă de Textele dialectale publicate de acad. Emil Petrovici, culegerea de față oferă date interesante și pentru particularitățile de grai: pe sexe și pe generații, datorită faptului că au fost anchetați mai mulți informatori din aceeași localitate (vezi, mai jos, precizările referitoare la informatori și la metoda de culegere a materialului)

Pentru date în legătură cu arhivele lingvistice și cu metodele de înregistrare a textelor dialectale, cf. Sever Pop, Instituts de Phonétique et Archives phonographiques, Publications de la Commission d'Enquête Linguistique, VII, Commission d'Enquête Linguistique, Louvain, 1956; informații mai recente vezi, mai ales, la: R. Brunner, Unsere Heimatsprachen auf Grammophon. Ein Besuch im Phonogrammarchiv der Universität Zürich, Zürich, 1958; E. Zwirner, Das Lautdenkmal und die Lautbibliothek, în „Muttersprache“, 69, 1959, p. 326 ș.u.; A. M. Badía-Margarit, „La voz de la tierra“. Langues et parlars d'Espagne en disques. Plan et méthodes, în „Boletim de Filologia“, XX, 1961, fasc. 1-2, Actas do IX Congresso internacional de Linguística românica (31 de Março-4 de Abril 1959), III, Lisboa, p. 43 ș.u.; L. Zabrocki, Buts et tâches de l'enregistrement de la parole humaine, în „Biuletyn Fonograficzny“ III, 1960, p. 3 ș.u.; Hans-Joachim Schädlich u. Rudolf Grosse, Tonbandaufnahme der Deutschen Mundarten in der Deutschen Demokratischen Republik, în „Biuletyn Fonograficzny“, V, 1962, p. 89 ș.u.

3 Texte dialectale culese de Emil Petrovici. Suplement la Atlasul lingvistic român, II (ALRT, II). Sibiu - Leipzig, 1943 (Muzeul limbii române).

CULEGEREA ȘI TRANSCRIEREA TEXTELOR

1. *A n c h e t a t o r i*. Culegerea textelor s-a efectuat de către echipe ale Centrului de cercetări fonetice și dialectale (vezi, mai jos, p. XXIe-numerarea celor care au cules texte, cu specificarea numărului de localități în care au făcut înregistrări) Fiecare echipă a fost alcătuită, de obicei, din doi cercetători, dintre care unul a operat înregistrarea textului la magnetofon, iar celălalt a notat anumite particularități ale textului, termenii care necesitau explicații suplimentare, completând și fișa fonogramică.

2. *I n f o r m a t o r i*. În fiecare localitate au fost anchetate 8 subiecte, după următoarele criterii de vîrstă și de sex :

I = fetiță între 9-12 ani

II = băiat între 9-12 ani.

III = tînără între 18-22 de ani

IV = tînăr între 18-22 de ani (fără stagiul militar).

V = femeie între 35-45 de ani.

VI = bărbat între 35-45 de ani.

VII = femeie peste 60 de ani.

VIII = bărbat peste 60 de ani

Subiectele au fost alese după principiile obișnuite în anchetele dialectale (originari din localitate, fără defecte de pronunțare, corespunzînd, în general, nivelului mediu al gradului de școlarizare din regiune etc.). S-a urmărit ca fiecare categorie de subiecte să reprezinte, pe cît posibil, vorbirea specifică generației respective. Majoritatea subiectelor sînt agricultori; în anumite cazuri s-au anchetat și subiecte care aveau alte îndeletniciri (în funcție de specificul ocupațiilor din localitatea respectivă). Pentru fiecare subiect anchetat s-au menționat, atunci cînd a fost cazul, unele date biografice suplimentare (datele se referă la subiect sau la familia lui; vezi Lista localităților anchetate și a informatorilor).

3. *M e t o d a d e c u l e g e r e*. Textele au fost culese :

a. Pe baza unor *c o n v o r b î r i t e m a t i c e* (pornind de la

proiectul de Chestionar al Arhivei fonogramice). Aceste texte se referă, în special, la îndeletnicirile vieții rurale specifice diverselor regiuni sau la tradiții și obiceiuri folclorice. Privite în ansamblu, ele oferă elemente ale diferitelor terminologii și prezintă, în general, date lingvistice mai mult sau mai puțin c o m p a r a b i l e .

Ținând seamă de valoarea timpurilor trecutului în graiurile oltenești, subiectele au fost solicitate să răspundă, în fiecare localitate, la întrebarea „ce ai făcut ieri și azi”. Textele înregistrate ca răspuns la această întrebare prezintă fapte semnificative pentru folosirea, îndeosebi, a perfectului simplu.

b. Texte comunicate din proprie inițiativă a informatorului („texte l i b e r e ”), care cuprind întâmplări, amintiri etc.

Fiecare subiect a fost pus la curent, printr-o discuție prealabilă, cu scopul anchetei.

Cercetătorii au avut la dispoziție, în timpul anchetelor, magnetofoane de teren (reportofoane) și aparate de fotografiat.

Materialul cules a fost selecționat în funcție de întreaga economie a volumului și, în general, de interesul lingvistic pe care îl prezintă textele; s-a ținut seamă, bineînțeles, și de conținutul textelor, precum și de calitatea înregistrării.

Un i n d i c e ț e m a t i c , la sfârșitul volumului, permite cititorului să urmărească textele grupate în jurul aceleiași teme.

4. T r a n s c r i e r e a f o n e t i c ă Sistemul de transcriere folosit este acela al ALR, cu unele completări (vezi lista semnelor întrebuințate în Transcrierea fonetică) și cu următoarele precizări :

Accentul (') a fost indicat la cuvintele polisilabice, indiferent dacă ele apăreau accentuate sau neaccentuate în frază. Atunci când prin fonetică sintactică un cuvânt bisilabic devine monosilabic, accentul n-a mai fost indicat (de ex. : las-o, în cas-acólo).

Ținând seamă de dificultățile redării grafice a intonației, s-a renunțat la transcrierea acestei componente a expresiei. Împărțirea fluxului co-

municării în unități sintactice s-a făcut, în primul rînd, după normele de punctuație ale ortografiei curente⁴. În cazurile în care fenomene de fonetică sintactică au impus folosirea cratimei sau a semnului ~ (vezi Transcrierea fonetică), nu s-a mai ținut seamă de normele de punctuație.

Volumul de față este rezultatul unei munci colective de culegere, de transcriere și de selecționare a textelor, în vederea publicării. Anchetele efectuate pe teren, ca și operațiile ulterioare (de transcriere și de verificare), au fost, pentru majoritatea colaboratorilor, un prilej de inițiere și de formare în domeniul cercetărilor dialectale. Faptul acesta explică și valoarea, uneori inegală, a textelor (mai ales a aceloră înregistrate în prima etapă a anchetei).

Volumul a fost alcătuit de un colectiv de cercetători de la Centrul de cercetări fonetice și dialectale: Cornelia COHUȚ (= CC, culegere în 52 de localități, transcriere 23 de localități), Galina GHICULETE (= GG, culegere în 39 de localități, transcriere 23 de localități), Maria MĂRDĂRESCU (= MM, culegere în 61 de localități, transcriere 22 de localități), Valeriu ȘUTEU (= VȘ, culegere în 55 de localități, transcriere 5 localități), Magdalena VULPE (= MV, culegere în 36 de localități, transcriere 21 de localități)⁵.

Constantin OTOBÎCU (= CO) a colaborat parțial la culegerea și la transcrierea textelor (culegere în 7 localități, transcriere în 4 localități).

Galina GHICULETE și Valeriu ȘUTEU au condus echipele de cercetători

⁴ Evident, de cele mai multe ori punctuația nu redă decît aproximativ intonația reală.

⁵ La culegerea textelor au participat și: Gheorghe ABĂLAȘEI (= GA, culegere în 5 localități), Sanda ERETESCU (= SE, culegere în 9 localități), Ion IONICĂ (= II, culegere în 14 localități), Paul LĂZĂRESCU (= PL, culegere în 8 localități), Mircea MITRAN (= MMT, culegere în 6 localități), Toma PAVEL (= TP, culegere în 18 localități), Valeriu RUSU (= VR, culegere în 7 localități), Nicolae SARAMANDU (NS, culegere în 23 localități), Teofil TEAHA (= TT, culegere în 7 localități).

în anchetele pe teren și au verificat transcrierea fonetică a textelor.

Cornelia COHUȚ, Galina GHICULETE, Ion IONICĂ, Paul LĂZĂRESCU, Maria MĂRDĂRESCU, Nicolae SARAMANDU, Teofil TEAHA și Magdalena VULPE au parcurs întregul material transcris și au dat sugestii utile în vederea alegerii textelor, a definitivării volumului de față și a selecționării termenilor pentru elaborarea Glosarului dialectal. Oltenia⁶

Condițiile tehnice ale înregistrărilor și ale transcrierilor au fost asigurate de către Gheorghe ABĂLAȘEI, tehnician la Laboratorul de fonetică experimentală al Centrului de cercetări fonetice și dialectale.

Cornelia COHUȚ s-a îngrijit îndeaproape de condițiile în care s-a efectuat reproducerea grafică a textului de către desenatorii tehnici Aurora PAVELESCU și Dămitru DINICĂ.

Tuturor celor care și-au dat concursul la întocmirea volumului de față, le aducem, și pe această cale, mulțumirile noastre.

ianuarie 1967

B . C A Z A C U

⁶ Glosar dialectal Oltenia, întocmit, sub conducerea lui B. Cazacu, de Galina Ghiculete, Paul Lăzărescu, N. Saramandu și Magdalena Vulpe. Editura Academiei Republicii Socialiste România, București, 1967.

TRANSCRIEREA FONETICĂ

Dăm mai jos, în ordine alfabetică, lista semnelor întrebuintate în transcrierea fonetică a materialului NALR și AFLR. Sistemul de notare folosit are la bază sistemul ATLASULUI LINGVISTIC ROMÂN, cu unele completări.

După semnul egalității, indicăm pentru semnele folosite de noi corespondentul cel mai apropiat în sistemul de transcriere al ASOCIAȚIEI FONETICE INTERNAȚIONALE, publicat de D. Jones în LAUTZEICHEN UND IHRE ANWENDUNG IN VERSCHIEDENEN SPRACHGEBIETEN (Berlin, 1928, p. 18-27).

- a (cea mai deschisă vocală din seria centrală: a...ă...i) în munt. cap - între a și a .
- â (cea mai deschisă vocală din seria posterioară: â...o...u) în istrorom. cap = o .
- ă (a cu nuanță posterioară) în băn. cap = a .
- â (cea mai deschisă vocală din seria anterioară: ă...e...i) în bucov. păle 'piele' = æ .
- â (a cu nuanță anterioară) în munt. stea 'stea' = a .
- â (a închis) în olt. mai (adv.)
- ă (vocală cu deschidere mijlocie din seria centrală) în munt. păr = a .
- â (ă deschis) în mold. bărbăt = e .
- ă (ă închis) în olt. până - între a și i, mai aproape de a .
- â (vocală din seria centrală, între ă și î, mai aproape de î) în mold. căsâ = între a și i .
- b (oclusivă bilabială sonoră) în munt. bun = b .
- c (oclusivă velară surdă) în munt. corb, semn întrebuintat înaintea vocalelor a, ă, â, î, o, ō, u, ū, înaintea consoanelor sau la sfârșitul cuvintelor - k .
- č (africată alveolo-palatală surdă, al cărei element fricativ este un ș) în munt. čără 'ceară' = între tʃ și tʃ .
- č (africată alveolo - palatală, cu nuanță mai palatală) în trans.

- êur 'ciur' = între tɕ și tʃ, dar: mai aproape de tɕ.
- ĉ (africată alveolo-palatală surdă, al cărei element fricativ este un ʃ, corespunzând sonorei ĉ) în băn. frăĉe 'frate' = tɕ.
- ċ (africată palato-alveolară surdă, al cărei element fricativ este un ʃ, corespunzând sonorei ċ) în maram. ċăr 'cer' = tʃ.
- d (oclusivă dentală sonoră) în munt. dar = d.
- dʷ (oclusivă dentală sonoră puțin palatalizată) în mold. undʷe 'unde' = între d și dʃ.
- dʲ (oclusivă alveolo-palatală sonoră) în mold. dʲin 'din' = între dʃ și j [cf. tʃ].
- dʲʷ (oclusivă palatală sonoră) în trans. dʲʷin 'din' = j.
- d̪ (oclusivă cacuminală sonoră, corespunzând surdei t̪) în trans. crud̪ă = dʃ.
- d̪ʲ (africată dentală sonoră) în mold. d̪ic 'zic' = dz.
- d̪ʲʷ (africată alveolo-palatală sonoră, al cărei element fricativ este un ʃ, corespunzând surdei ĉ) în băn. des̪ʲʷ 'des' = dʃ.
- ð (fricativă interdentală sonoră, corespunzând surdei ɹ̪) în arom. ðälă 'zară' = ð.
- e (vocală cu deschidere mijlocie din seria anterioară) în munt. vezj = e.
- e̞ (e semideschis) în olt. ve̞de = între e și ɛ.
- e̝ (e deschis) în trans. ve̝de = ɛ.
- e̞̝ (e și mai deschis) în bucov. ve̞̝de 'vede' = între ɛ și æ.
- e̞̝̝ (e închis) în mold. ve̞̝̝e = e (închis).
- e̞̝̝̝ (e și mai închis) în mold. ve̞̝̝̝e = între e și i.
- ẽ (vocală centrală cu nuanță anterioară, între ă și e) în băn. fășẽ 'face' = între ə și e.
- ẽ̞ (ẽ deschis, între ă și e) în trans. așẽ̞ 'așa' = între e și ɛ.
- f (fricativă labio-dentală surdă) în munt. fin = f.
- g (oclusivă velară sonoră) în munt. gol = g.
- g̟ (africată alveolo-palatală sonoră, al cărei element fricativ este un ʒ) în munt. ger̟ 'ger' = între dʒ și dʒʲ.
- g̟ʲ (africată palato-alveolară sonoră, al cărei element fricativ este un j, corespunzând surdei ċ) în maram. g̟ər̟ʲ 'ger' = dʒʲ.
- g̟ʲʷ (oclusivă velară sonoră palatalizată, corespunzând surdei k̟) în munt. gem̟ʲʷ 'ghem' = g.
- g̟ʲʷ̝ (fricativă velară sonoră, corespunzând surdei g̟ʲʷ̝) în arom. g̟ʲʷ̝ = g̟ʲʷ̝.

- punzînd surdei χ) în istrorom. gûră 'gură' - g
- h (fricativă laringală surdă) în trans. hăină 'haină' - h .
- h (fricativă laringală sonoră) în trans. hohot 'hohot' - h .
- h (fricativă palatală surdă, corespunzînd sonorei y) în munt. hir 'fir' = ç .
- χ (fricativă velară surdă, corespunzînd sonorei ɣ) în munt. χăină 'haină' = x .
- i (vocala cea mai închisă din seria anterioară) în munt. fir - i .
- i (i deschis) în mold. mări 'mare' - i .
- î (vocala cea mai închisă din seria centrală) în munt. cînd - î .
- î (vocală centrală cu nuanță anterioară între i și î) în trans. riu 'riu' - i .
- j (fricativă palato-alveolară sonoră, corespunzînd surdei ʒ) în trans. jar 'jar' = ʒ .
- j (j puțin muiat, corespunzînd surdei ʒ) în olt. jung .
- j (j muiat, corespunzînd surdei ʒ) în munt. jug 'jug' = între ʒ și ʒ .
- k (oclusivă velară surdă, identică cu c. Semnul se întrebuițează numai înaintea lui e și i) în băn. kip 'chip' - k . (oclusivă velară surdă puțin palatalizată) în munt. kip 'chip' - între k și ɣ .
- k (oclusivă velară surdă palatalizată, corespunzînd sonorei g) în mold. kișor 'picior' = ɣ .
- l (laterală alveolară) în munt. pălărie 'pălărie' = l .
- l (l puțin palatalizat) în trans. iele 'ele' = l .
- l (laterală palatală) în arom. fiu 'fiu' = l .
- l (laterală velară) în maram. cal 'cal' = t
- m (oclusivă nazală bilabială) în munt. măsă = m .
- m (nazală labio-dentală cu ocluziune incompletă, urmată de f, v) în munt. învăț 'învăț' - m .
- n (oclusivă nazală dentală) în munt. mină = n
- n (oclusivă nazală dentală puțin palatalizată) în mold. piņi 'piine' = n .
- n (oclusivă nazală palatală) în mold. nel 'miel' = n .
- ŋ (nazală cu ocluziune incompletă, urmată de constrictive și lichide) în munt. îņșir 'îņșir' .
- ŋ (nazală slabită, urmată de consoană) în trans. munte 'munte' .
- ŋ (nazală velară, urmată de c (k), g) în munt. îņcă = ŋ .
- ñ sau ñ (nazală dentală, de du-

- rată mai scurtă, vâul palatului necoborînd îndeajuns, mai ales pentru ñ), în pronunțarea lui ñ intervocalic la moți: cîni, cîni 'cîine'.
- o (vocală cu deschidere mijlocie din seria posterioară) în munt. pot = o.
- o (o semideschis) în olt. dorm.
- o (o deschis) în trans. pote 'poate' = o.
- o (o și mai deschis) în olt. do^u 'două'.
- ö (vocală anterioară labială, cu deschidere mijlocie, cu nuanță închisă) în magh. cör 'cerc' = ø.
- p (oclusivă bilabială surdă) în munt. par = p.
- r (vibrantă apicală alveolară) în munt. rar = r.
- r̄ (r cu mai multe și mai puternice vibrații) în trans. ri^u 'riu'.
- r̄̄ (r cu și mai multe vibrații) în trans. r̄i^u 'rău'.
- ρ (r uvular) în arom. (la fărșeroți) gūpā 'gură' = R.
- ṛ (r uvular cu mai multe vibrații) în arom. (la fărșeroți) vēṛā 'vară'.
- ɹ (r apical cu o singură vibrație, foarte slabă) la moți, în ciri 'cîine' = r.
- ɹ̄ (r puțin muiat) în olt. trēce 'trece'.
- ɹ̄ (r muiat) în trans. învățătōr 'învățător' = ɹ̄.
- ɹ̄ (r bilabial) în interjecția munt. tḥ cu care se opresc caii.
- s (fricativă dentală surdă) în munt. sōra = s.
- ś (fricativă alveolo-palatală surdă, muiată, corespunzînd sonorei z) în băn. fășē 'face' = ʃ̄.
- ṣ (fricativă alveolo-palatală surdă, aproape identică cu ś, dar cu o articulație puțin posterioară, corespunzînd sonorei ž) în mold. fāṣi 'face' = ʃ̄.
- ʃ (fricativă palato-alveolară surdă, corespunzînd sonorei j) în mold. ṣi 'și' = ʃ̄.
- ṣ̄ (ʃ pronunțat mai puternic, dînd impresia unui ʃ mai lung) în mold. ṣi 'și'.
- ʃ̄ (ʃ puțin muiat, corespunzînd sonorei j) în olt. aṣeazā 'așază'.
- ʃ̄ (ʃ muiat, corespunzînd sonorei j) în munt. aṣā 'așa' = între ʃ și β.
- t (oclusivă dentală surdă) în munt. tātā = t.
- t̄ (oclusivă dentală surdă puțin palatalizată) în mold. munte = t̄.
- t̄ (oclusivă palatală surdă) în mold. frāte = între t̄ și c

- [cf. d'].
- t' (oclusivă palatală surdă) în trans. frăt'e = c.
- t (oclusivă cacuminală surdă, corespunzând sonorei d) în trans. clăpot = t.
- tʃ (fricativă interdentală surdă, corespunzând sonorei đ) în arom. năvđămă 'puțin' = θ.
- tʃ (africată dentală surdă) în munt. tin = ts.
- u (vocala cea mai închisă din seria posterioară) în munt. bun = u.
- u (u deschis) în olt. p-urmă 'pe urmă'.
- i (vocală centrală cu nuanță posterioară, între î și u) în olt. dúpă = între î și u.
- ü (vocală anterioară, labială, închisă) în magh. fül 'ureche' = y.
- v (fricativă labio-dentală sonoră) în munt. vără = v.
- w (fricativă bilabială sonoră) în ucrain. (la huțuli) wodá 'apă' = w.
- z (fricativă dentală sonoră) în munt. zac = z
- z (fricativă alveolo-palatală sonoră, mutată, corespunzând surdei ś) în băn. zănă 'geană' = ʒ.
- z (fricativă alveolo-palatală so-

noră, corespunzând surdei ś) în mold. zănă 'geană' = ʒ.

- y (fricativă palatală sonoră, corespunzând surdei h) în trans. yérme 'vierme' = j (fricativ).

SEMNE DIACRITICE

- ~ (deasupra vocalelor) nazalitate : õ = õ.
- ˘ (deasupra vocalelor) seminazalitate : ǔ.
- ˙ (sub vocale sau consoane sonore) asurzire : ı̇, ṙ = ı̇, ṙ.
- ˚ (sub vocale sau consoane sonore) sonoritate redusă : ă̇.
- ˘ (sub vocale) închidere : ė.
- ˘˘ (sub vocale) închidere mai mare : ė̇.
- ˘˘ (sub vocale) deschidere : ė̇̇.
- ˘˘˘ (sub vocale) deschidere mai mare : ė̇̇̇.
- ˘˘˘˘ (sub vocale) semideschidere : ė̇̇̇̇.
- ˘˘˘˘˘ (deasupra consoanelor c și g): ĉ africată surdă, între ĉ și ĉ; ĝ africată sonoră, între ĝ și ĝ.
- ˘˘˘˘˘˘ (înaintea vocalelor) oclusivă glotală (coup de glotte): è̇ = è̇.
- ˘˘˘˘˘˘˘ (după oclusive, arată o explo-

zie mai puternică, în *olt*.

pet 'pat'.

- (sub consoane) consoană silabică : ŋ = ŋ .
 - (sub vocale) arată că vocala constituie elementul conso-nantic al unui diftong : u (în dău) = ũ .
 - (deasupra vocalelor) arată că două vocale formează un diftong cu elemente egale, în trans. toâte
 - (deasupra unei vocale sau a unui diftong) accent principal : vede, tutăte = 'vede', 'tūte' .
 - (deasupra unei vocale) accent dinamic mai puternic, mai ales în fraze : nū vreău .
 - (deasupra unei vocale) ac-cent secundar : sănătate =, sa-natate .
 - (deasupra unei vocale, lichide sau fricative) lungime : ō, ī, ē .
 - (deasupra unei vocale) scurtime : û .
 - (sub o nazală) arată că articulația nazalei nu e completă, ci analogă constrictivei următoare : imvăt = im'vats .
- ĭ, ĕ, ă, â etc. arată nuanțe voca-lice intermediare .
- ș, ț, z etc. arată nuanțe conso-

nantice intermediare .

î, ȳ, ă, h etc. (la umărul literei precedente) arată sunete slab perceptibile .

î, ȳ, ă etc. arată sunete și mai slab perceptibile .

î, ȳ, ă etc. arată sunete extrem de slab perceptibile .

ALTE SEMNE

- Se întrebuințează ca în ortografia oficială : dă-fă la driăpta, n-a văzút .
 - Înlocuiește silabele dinaintea accentului cuvintului, reproduse în forma anterioară : tirnăcóp; — cqâpe .
 - Sub litere sau cuvinte, arată că anchetatorul a auzit bine sunetele sau cuvintele subliniate, deși acestea par neobișnuite .
- Cuvintele subliniate în note sînt reproduse în transcriere fonetică .
- În atlas, în locul unui răspuns, arată că în punctul respectiv nu s-a pus întrebarea .
 - Leagă două sau mai multe cuvinte care formează un:

- grup fonetic, marcînd o modificare de fonetică sintactică (fără dispariția unei silabe): duz_la mgară.*
- *Arată că anchetatorul n-a auzit clar sunetele astfel subliniate.*
- ~ *Înlocuiește forma precedentă.*
- ... *În urma sau înaintea unui răspuns din atlas, arată că el nu este complet, completarea este, de obicei, dată în note; în texte, marchează pauza făcută de informator în vorbire.*
- [...] *În texte, indică omițerea unui fragment.*
- + *În atlas, după un răspuns, trimite la note, de obicei sub II și numai în cazuri rare sub III.*
- ? *În atlas, în locul unui răspuns, arată că informatorul n-a știut să răspundă; dacă urmează totuși un răspuns, acesta a fost dat după ezitare.*
- # *În atlas, în locul unui răspuns, arată că informatorul a declarat că nu există termenul întrebărilor.*
- ∞ *În atlas, în locul sau înaintea unui răspuns, arată că obiectul sau obiceiul întrebărilor există în localitate.*
- , *În atlas, separă variante lexicale.*
- ; *În atlas, separă forme gramaticale diferite ale aceluiași cuvînt: singularul de plural, forma articulată de cea nearticulată, persoana I de persoana a II-a etc.*
- „“ *În atlas, între aceste ghilimele, sînt reproduse explicațiile sau completările date de informatori, de obicei, netranscrise fonetic și literarizate.*
- ◊ ◊ *Între aceste ghilimele se dă traducerea literară a răspunsurilor românești sau traducerea românească a răspunsurilor din limbile minorităților naționale.*
- () *Între aceste paranteze sînt reproduse explicații sau completări, transcrise fonetic, date de informatori.*
- [] *Între aceste paranteze se dau completările sau observațiile anchetatorilor sau ale redactorilor. Sub titlul hărții cifrele puse între aceste paranteze reprezintă numărul întrebării din chestionar.*
- [K] *Înaintea unui cuvînt arată*

- că informatorul s-a corectat.
- [e] Înaintea unui cuvînt arată că termenul a fost sugerat de anchetator.
- [ε] Arată că informatorul a ezitat înainte de a da răspunsul sau în cursul vorbirii.
- [?] După un cuvînt, arată că anchetatorul se îndoiește de exactitatea formei înregistrate.
- [r] În texte, indică repetarea, de către informator, a unui fragment.
- [!] După un cuvînt, arată că întrebarea sau răspunsul l-a făcut pe informator sau pe cei de față să rîdă.
- [~] În atlas, înaintea unui răspuns, arată că răspunsul a fost

dat de un informator ocazional, căruia anchetatorul nu i-a notat numele.

[**] În atlas, arată un al doilea informator ocazional.

[I],[II] etc. Arată numărul informatorului din localitatea respectivă.

În note:

sub I se arată cum a fost pusă întrebarea.

sub II sînt date explicații sau completările primite de la informatori în legătură cu răspunsurile de pe hartă.

sub III sînt date observațiile sau completările anchetatorilor sau ale redactorilor.

LISTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE ȘI A INFORMATORILOR

901. Cîineni — sat Cîinenii-Mici

Cîrstoiu Ioana [VII], 74 de ani; nu a urmat la școală; mama subiectului VI.
Cîrstoiu Constantin [VI], 41 de ani; 7 clase; muncitor forestier; fiul subiectului VII.
Năstase Niculina [III], 22 de ani; 7 clase.
Iovan Nicolae [II], 10 ani; 4 clase; tatăl muncitor forestier.

902. Voineasa

Oancea I. Andrei [VIII], 72 de ani; 3 clase.
Munteanu Stana [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală; băciță; soțul originar din comuna Rîu-Sadului (Sibiu).
Mirion I. Gheorghe [VI], 36 de ani; 5 clase; cioban; soțul subiectului V.
Mirion G. Ana [V], 36 de ani; 7 clase; băciță; soția subiectului VI.
Mardale I. Doina [I], 11 ani; 5 clase.

903. Malaia

Băzărîncă Nicolae [VIII], 81 de ani; nu a urmat la școală; soția originară din Vaideeni (Horezu), căsătorită în Malaia de 60 de ani.
Păun I. Maria [VII], 68 de ani; nu a urmat la școală.
Beleț Gheorghe [VI], 45 de ani; 4 clase.
Ciontu Ana [V], 40 de ani; 7 clase.
Croitorescu N. Nicolae [IV], 18 ani; 4 clase.

904. Brezoi — sat Călinești

Constantinescu C. Alexandru [VIII], 69 de ani; 5 clase; născut la Racovița (comună învecinată), înfiat în Brezoi la vârsta de 10 ani; soția originară din Voineasa (comună situată la cca 40 km); o fică stabilită la Rîmniciu-Vâlcea.

Oprea G. Ioana [VII], 71 de ani; 5 clase.
 Ticulescu Petre [VI], 47 de ani; 7 clase; pădurar la ocolul silvic Cornet.
 Dincă N. Elena [III], 19 ani; 4 clase.

905. Bumbești-Jiu *

Bloanță Pantelimon [VIII], 65 de ani; 5 clase; soțul subiectului VII și bunicul subiectului II.
 Bloanță P. Rusanda [VII], 66 de ani; o clasă; soția subiectului VIII și bunică subiectului II.
 Pătrășcoiu I. Dumitru [VI], 39 de ani; 7 clase; om de serviciu la școală; soția originară din Sîmbotin (comună situată la 3 km).
 Popescu Elena [V], 36 de ani; 5 clase; soțul muncitor la uzina «Sadu».
 Tatomirescu P. Ion [IV], 18 ani; 4 clase; muncitor la uzina «Sadu».
 Ardeleanu Nicolae [II], 12 ani; 5 clase; tatăl muncitor la uzina «Sadu»; nepotul subiectelor VII și VIII.

906. Novaci — sat Novaci-Străini

Ciorogaru D. Ion [VIII], 72 de ani; 5 clase; oier.
 Popescu Gr. Ioana [VII], 64 de ani; 4 clase.
 Codreanu Ion [VI], 42 de ani; 7 clase; cioban; tatăl subiectului III.
 Codreanu D. Elena [V], 39 de ani; 7 clase.
 Codreanu I. Maria [III], 17 ani; 4 clase; fiica subiectului VI.

907. Vaideeni

Șendrescu Iacob [VIII], 64 de ani; 4 clase; oier; a umblat cu oile prin Ardeal, Banat, Bărgan etc.; subiect NALR; un fiu, student la Institutul Agronomic; tatăl subiectului VI.
 Jinariu A. Maria [VII], 62 de ani; 4 clase; băciță; soțul oier.
 Băieșu Ion [VI], 34 de ani; 6 clase; lucrează de doi ani ca cioban la Oveselu (rn. Olteț), împreună cu soția; fiul subiectului VIII.
 Jinariu Maria [V], 43 de ani; 7 clase; băciță.
 Banciu Anca [III], 19 ani; 4 clase; băciță; soțul oier.
 Sescioreanu Leonte [II], 11 ani; 5 clase; tatăl oier.

* Majoritatea bărbaților și a tinerilor din comună lucrează la uzina „Sadu”, din apropierea localității.

908. Costești — sat Ferigi

Sandu Eftimie Alexe [VIII], 69 de ani; 4 clase.

Stănescu A. Ioana [VII], 58 de ani; 2 clase.

Crăcană N. Constantin [VI], 36 de ani; 2 clase; muncitor forestier, a fost cioban.

Huruială Maria [V], 38 de ani; 7 clase.

909. Muereasca-de-Sus

Mocanu A. Gheorghe [VIII], 62 de ani; 5 clase.

Georgescu Ana [VII a], 64 de ani; nu a urmat la școală.

Ciobanu Ioana [VII b], 61 de ani; 5 clase.

Stănescu A. Simion [VI], 38 de ani; 7 clase.

Mocanu Ioana [V], 45 de ani; 4 clase.

Gîrluș Lucia [III], 18 ani; 7 clase; soțul zidar, a învățat meseria în sat.

Georgescu P. Elena [I], 10 ani; 4 clase; tatăl muncitor forestier.

910. Zmeurătu

Stoican Lazăr [VIII], 65 de ani; 4 clase.

Ghițescu C. Maria [VII], 62 de ani; 5 clase; deplasări ocazionale pentru a-și vizita copiii stabiliți la București.

Constantinescu D. Ion [VI], 36 de ani; 7 clase.

Cioacă D. Ioana [V], 37 de ani; 4 clase.

911. Bujoreni — sat Olteni

Dinescu Vasile [VIII], 56 de ani; 5 clase; muncitor necalificat la Rîmnicu-Vâlcea; a fost și muncitor forestier; trei copii stabiliți la Rîmnicu-Vâlcea.

Muja D. Florica [VII], 57 de ani; nu a urmat la școală; o fiică stabilită la Craiova.

Enache I. Gheorghîța [V], 45 de ani; 4 clase; soțul paznic la C.F.R. Rîmnicu-Vâlcea; mama subiectului III.

Enache I. Elena [III], 18 ani; 4 clase; muncitoare la seră, la Jiblea (la 15 km); fiica subiectului V.

912. Săcelu — sat Magherești

Dochițu Gh. Ion [VIII], 67 de ani; 5 clase.

Ivan P. Sofia [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală; doi copii stabiliți la oraș (Craiova, Hunedoara).

Năchescu Elena [V], 37 de ani; 7 clase.

Găină Ion [II], 11 ani; 4 clase.

913. Bumbesti-Pițic — sat Poenari

Bălăceanu Petre [VIII], 64 de ani; 5 clase.

Flitan Ana [VII], 70 de ani; nu a urmat la școală; soțul din Cernădie (comună învecinată).

Berbecel Ioana [V], 38 de ani; 7 clase; soțul originar din Baia-de-Fier.

Lăcătușu Dumitru [II], 12 ani; 5 clase.

914. Oteșani

Margine I. Gheorghe [VIII], 71 de ani; 5 clase.

Bobora Elena [VII], 72 de ani; nu a urmat la școală.

Popescu I. Nicolae [VI], 39 de ani; 7 clase.

Ducu Gh. Ion [II], 10 ani; 4 clase.

915. Scoarța

Cîrțînă I. N. Gheorghe [VIII], 65 de ani; 5 clase.

Dobre I. Maria [VII], 72 de ani; 2 clase.

Cîrțînă Grigore [VI], 43 ani; 5 clase.

Dragotă Elena [V], 38 de ani; 3 clase.

Cîrstea N. Ioana [I], 9 ani; 2 clase; tatăl electrician în sat.

916. Alunu

Pietrăroiu I. Nicolae [VIII], 66 de ani; 5 clase.

Diaconescu Maria [VII], 75 de ani; 5 clase; soțul originar din Mateiești (comună situată la 3 km).

Lupu Aurica [V], 37 de ani; 4 clase; soțul originar din Mateiești (comună situată la 3 km).

Crăciui Ion [IV], 18 ani; 7 clase.

Zugravu Maria [I], 10 ani; 4 clase.

917. Băbeni-Bistrița — sat Ungureni

Niculicea P. Ș. Pavel [VIII], 74 de ani; 3 clase; oier; tatăl subiectului VI.

Groșenoiu I. Maria [VII], 75 de ani; o clasă.

Niculicea P. Alexandru [VI], 38 de ani; 3 clase; fiul subiectului VIII.

Iacob D. Elena [V], 43 de ani; 7 clase; mama subiectului III.

Săraru N. Maria [III], 24 de ani; 4 clase; băciță; soțul cioban; fiica subiectului V.

918. Pojaru

Paraschivescu Aurica [VII], 61 ani; nu a urmat la școală.

Danciu I. Adrian [VI], 36 de ani; 7 clase; dulgher (a învățat meseria în armată); soția originară dintr-o comună învecinată (cca 7 km).

Oprița Maria [V], 37 de ani; 7 clase.

919. Lăpușata

Cotea I. Constantin [VIII], 61 de ani; 2 clase; deplasări ocazionale prin Oltenia; subiect NALR.

Murgășan Ilinca [VII], 61 de ani; nu a urmat la școală.

Murgășan Aurel [VI], 35 de ani; 6 clase.

Popescu Irina [III], 20 de ani; 5 clase.

920. Peșteana-Jiu

Trandafir Elisabeta [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală.

Tătaru Elena [V], 38 de ani; 7 clase; soțul boiangiu; un fiu elev la liceu la Tîrgu-Jiu; subiect NALR, chestionar special (cînepa).

Romanescu Maria [III], 22 de ani; 7 clase.

Buznei Maria [I], 12 ani; 4 clase.

921. Vladimiru

Lupu Gh. Dumitru [VIII], 74 de ani; nu a urmat la școală; cojocar (a învățat meseria la Sibiu, în 1909).

Burlan D. Sevastița [VII], 60 de ani; nu a urmat la școală.

Fujaică I. Grigore [VI], 45 de ani; 4 clase.

Șetran N. Nicolîța [V], 42 de ani; 7 clase.

Dobromir Margareta [III], 20 de ani; 7 clase.

922. Grădiștea — sat Băiești

Marinescu I. Constantin [VIII], 65 de ani; 4 clase.

Ștreangă N. Maria [VII], 73 de ani; nu a urmat la școală.

Diaconu Maria [V], 34 de ani; 6 clase.

Breazu N. Elena [III], 20 de ani; 7 clase.

Fîrtat I. Viorica [I], 11 ani; 4 clase.

923. Turburea

Șerban Gh. Ioana [VII], 61 de ani; nu a urmat la școală; născută în Șipot (comună învecinată).

Mănescu Ion [VI], 42 de ani; 7 clase; a fost agent agricol.

Șorop Ioana [V], 43 de ani; 3 clase; soțul muncitor la Filiași.

Enache Ioana [III], 18 ani; 4 clase; soțul muncitor la Ișalnița.

Veveriță Ecaterina [I], 11 ani; 5 clase.

924. Slăvuța

Tănase Nicolae [VIII], 70 de ani; 5 clase.

Gruia Elena [VII], 61 de ani; nu a urmat la școală.

Oprea Ion [VI], 46 de ani; 5 clase.

Berbece Nicolîța [V], 38 de ani; 3 clase.

Nicola N. Dumitru [IV], 19 ani; 7 clase; lucrează de un an la Hunedoara, la un funicular.

Zeveleanu Maria [I], 10 ani; 4 clase; tatăl muncitor la Hunedoara, vine rar acasă.

925. Ghioroiu

Tudor Dumitru [VIII], 72 de ani; 5 clase; dulgher; soția originară din Știrbești (comună situată la 4 km).

Ciocotoiu N. Maria [VII], 94 de ani; nu a urmat la școală.

Stan P. Elisaveta [V], 36 de ani; 4 clase; 2 copii elevi la liceu la Craiova.

Stan I. Maria [III], 18 ani; 7 clase.

926. Oveselu — sat Măciuceni

Aleca Ș. Constantin [VIII], 84 de ani; 4 clase; fierar.

Tinca Gh. Ana [VII], 61 de ani; 3 clase.

Enăcică N. Cornel [II], 12 ani; 5 clase.

927. Prundeni

Popa Constantin [VIII], 65 de ani; o clasă.

Stănescu O. Ioana [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală.

Băviță D. Vasile [VI], 40 de ani; 7 clase.

Olărescu Gh. Maria [V], 38 de ani; nu a urmat la școală.

Perpelea I. Gheorghe [IV], 19 ani; 4 clase.

Miriescu V. Ioana [I], 10 ani; 4 clase.

928. Ușurei

Florescu Matei [VIII], 68 de ani; nu a urmat la școală; are copii stabiliți la Craiova și București.

Mușat Ioana [VII], 70 de ani; nu a urmat la școală.

Șerban I. Marina [V], 43 de ani; o clasă.

Mitrache I. Lucia [I], 11 ani; 5 clase.

929. Fratoșțița

Ungureanu C. Nicolae [VIII], 77 de ani; nu a urmat la școală; soțul subiectului VII.

Ungureanu Elena [VII], 67 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.

Borneci P. Maria [III], 22 de ani; 4 clase.

930. Bulzești

Croitoru Dumitru [VIII], 62 de ani; o clasă.

Ceașu D. Gheorghe [VI], 42 de ani; 4 clase; soțul subiectului V.

Ceașu Gh. Florica [V], 36 de ani; 7 clase; soția subiectului VI.

Roncea Alexandrina [III], 20 de ani; 7 clase.

Dolan C. Ion [II], 11 ani; 4 clase.

Stăncescu Ecaterina [I], 10 ani; 3 clase.

931. Iancu-Jianu

Chieptea Dumitru [VIII], 68 de ani; 5 clase.

Cojocaru Maria [VII], 64 de ani; nu a urmat la școală; soțul originar din Făurești (comună situată la 4 km).

Medinuță Elena [V], 30 de ani; 7 clase.

932. Pleșoiu

Oprea Ion [VIII], 84 de ani; nu a urmat la școală.

Iancu Ecaterina [VII], 75 de ani; nu a urmat la școală; originară din Găneasa (localitate situată la 6 km), venită în sat la 18 ani.

Albu Ion [VI], 34 de ani; 4 clase; paznic de noapte la C.A.P.

Neacșu M. Florica [III a], 26 de ani; 5 clase.

Andrei I. Rodica [III b], 18 ani; 7 clase.

Mitrache N. Ilinca [I], 10 ani; 4 clase.

933. Izvoru

Avram Ioana [VII], 78 de ani; nu a urmat la școală.

Bărbuia Tudor [IV], 19 ani; 4 clase.

Frunză N. Mioara [III], 17 ani; 7 clase.

Băgălan Ioana [I], 11 ani; 5 clase.

934. Balș

Preda Sterie [VIII], 64 de ani; 4 clase.

Firu Elena [VII], 66 de ani; nu a urmat la școală; mama subiectului VI.

- Nedelcu Ion [VI], 39 de ani; 4 clase; fiul subiectului VII.
 Tudose Elena [V], 36 de ani; 7 clase.
 Aga Ilie [IV], 20 de ani; 4 clase; cizmar; soțul subiectului III.
 Ioniță Teodora [III], 20 de ani; 4 clase; soția subiectului IV.

935. Dobrița

- Toma M. Ion [VIII], 58 de ani; 5 clase.
 Sîrbu Floarea [VII], 60 de ani; 2 clase.
 Papa C. Vasile [VI], 43 de ani; 7 clase.
 Berca Paraschiva [V], 41 de ani; 7 clase; mama subiectului IV.
 Berca Gh. Ion [IV], 19 ani; 4 clase; fiul subiectului V.

936. Obîrșia-Cloșani

- Ungureanu P. Nicolae [VIII], 67 de ani; nu a urmat la școală.
 Groza D. Marina [VII], 80 de ani; nu a urmat la școală.
 Lupulescu Ion [VI], 41 de ani; 3 clase.
 Achim Paraschiva [V], 38 de ani; nu a urmat la școală.
 Gogan Aurica [III a], 28 de ani; 4 clase.
 Lupulescu Gh. Ana [III b], 19 ani; 4 clase.
 Brandibur Gheorghe [II], 10 ani; 3 clase.

937. Călugăreni — sat Cloșani

- Bărbulescu Mihail [VIII], 61 de ani; 5 clase.
 Lisandrina Elena [VII], 59 de ani; 3 clase.
 Pitic Aurel [VI], 33 de ani; 5 clase.
 Didioniu Maria [V], 35 de ani; 7 clase.
 Anghel Ana [III], 18 ani; 4 clase.
 Ceată N. Nicolae [II], 11 ani; 4 clase.

938. Peștișani — sat Frîncești

- Daicu I. Matei [VIII], 60 de ani; 4 clase.
 Sprîncenatu Marina [VII], 62 de ani; 3 clase.
 Fuiorea E. Elena [V], 40 de ani; 7 clase.
 Fuiorea G. Speranța [I], 11 ani; 4 clase.

939. Turcinești

Sichitiu V. A. Gheorghe [VIII], 71 de ani; 3 clase; tatăl subiectului VI, bunicul subiectului I.

Șerbu S. Ioana [VII], 63 de ani; nu a urmat la școală.

Sichitiu Gh. Vasile [VI], 42 de ani; 7 clase; fiul subiectului VIII, tatăl subiectului I.

Romanescu Elena [V], 32 de ani; 6 clase; soțul originar din Schela (localitate situată la 2 km).

Sichitiu V. Doina [I], 12 ani; 5 clase; fiica subiectului VI, nepoata subiectului VIII.

940. Izverna — sat Siliștea

Triță Z. Petre [VIII], 60 de ani; 5 clase.

Talpis I. Lisaveta [VII], 69 de ani; nu a urmat la școală.

Stoian Ion [VI], 36 de ani; 4 clase.

Pîrvănescu Elena [V], 39 de ani; 4 clase.

Panțîr Gh. Petre [IV], 20 de ani; 4 clase.

Vucescu Rița [III], 18 ani; 4 clase.

Drucă Sanda [I], 10 ani; 3 clase.

941. Baia-de-Aramă — sat Mărășești

Pitica Nicolae [VIII], 79 de ani; 3 clase.

Ciochină Lisaveta [VII], 72 de ani; nu a urmat la școală.

Dima Ilie [VI], 43 de ani; 2 clase; frate cu subiectul V.

Hîrțaucă Gena [V], 39 de ani; 2 clase; soră cu subiectul VI.

Cocină Simion [IV], 18 ani; 4 clase.

Drînd Maria [III], 18 ani; 4 clase.

942. Godinești

Tilea Dumitru [VIII], 73 de ani; 5 clase; soțul subiectului VII.

Boieru Elena [VII], 60 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.

Mischie Ilie [VI], 36 de ani; 5 clase.

Păunescu Maria [III], 17 ani; 4 clase.

943. Cornești — sat Stolojani

Gîrdu Ioan [VIII], 74 de ani; 5 clase; prizonier în Germania, în timpul primului război mondial; soțul subiectului VII.

Gîrdu I. Maria [VII], 69 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.

Lăscăteu Nicolae [VI], 35 de ani; 7 clase; tâmplar.

Popescu Lucia [V], 40 de ani; 7 clase.

944. Prejna — sat Costești

Dinulescu Ion [VIII], 65 de ani; 5 clase.

Lupșa C. Lina [VII], 61 de ani; nu a urmat la școală.

Stănescu C. Constantin [VI], 39 de ani; 6 clase.

Marinescu Solomia [V], 34 de ani; 3 clase.

Dinulescu Iulică [IV], 19 ani; 4 clase.

Enășescu A. Susana [III], 17 ani; 4 clase.

Neghină Valeria [I], 11 ani; 4 clase.

945. Cireșu

Burcu Lisandrina [VII], 62 de ani; nu a urmat la școală.

Petolea Dumitru [VI], 39 de ani; 7 clase.

Petolea Maria [V], 33 de ani; 7 clase.

946. Șovarna

Șișu Maria [VII], 70 de ani; nu a urmat la școală.

Prundeanu Ion [VI], 33 de ani; 5 clase.

Paghici Polina [V], 46 de ani; 5 clase.

Cotoarbă Sofia [III], 21 de ani; 7 clase.

Prundeanu Florica [I], 11 ani; 4 clase.

947. Cîlnic — sat Pieptani

Pîrvuleț Petre [VIII], 72 de ani; 2 clase; a stat 3 ani la Brăila.

Pleşan Maria [VII], 58 de ani; nu a urmat la școală.

Pîrvuleț P. Grigore [VI], 40 de ani; 7 clase.

Cucu V. Constanța [V], 39 de ani; 3 clase.

948. Vîrciorova — sat Ilovița

- Pătășanu I. Ion* [VIII], 70 de ani; 2 clase; dulgher (a învățat meseria în sat).
Delurișu Păuna [VII], 63 de ani; 5 clase; născută în Bahna (localitate situată la 4 km) și măritată, în 1921, în Ilovița.
Ungureanu Maria [V], 36 de ani; 4 clase; a stat un an la Reșița.
Țuca Marin [II], 12 ani; 5 clase.

949. Crăguiești

- Bălu Ion* [VIII], 61 de ani; 5 clase.
Brăbete Maria [VII], 61 de ani; nu a urmat la școală.
Forfiț Gheorghe [VI], 44 de ani; 5 clase.
Bîrgu Maria [I], 12 ani; 5 clase.

950. Corcova — sat Imoasa

- Șofican Vasile* [VIII], 74 de ani; 4 clase; în timpul primului război mondial, a fost, ca prizonier, în Germania, Franța, Belgia; soția originară din Samarinești (localitate situată la 3 km); are un fiu stabilit la Reșița.
Rebega Ioana [VII], 63 de ani; 4 clase; are două fete stabilite la București.
Rebega Vasile [VI], 44 de ani; 7 clase; dulgher (a învățat meseria în sat); soția originară din Severinești (localitate situată la 4 km).
Borugă Gh. Eufemia [V], 35 de ani; 2 clase; soțul, miner, este originar din Lupșa (comună situată la 2 km).
Glodeș Maria [III], 21 de ani; 4 clase; soțul, originar din Rădănești, rn. Olteț, este mai mult plecat de acasă.
Foculescu N. Gheorghe [II], 10 ani; 4 clase.

951. Slivilești

- Boiangiu Toma* [VIII], 62 de ani; 5 clase.
Uzuru Domnica [VII], 67 de ani; 2 clase.
Ciorecanu A. Dumitru [VI], 44 de ani; 7 clase.
Cojocaru Olimpia [V], 39 de ani; 4 clase.
Boiangiu G. Ioana [III], 19 ani; 7 clase.
Bunoiu P. Gheorghe [II], 11 ani; 4 clase.

952. Gîrbovu

- Șandru Constantin [VIII], 65 de ani; 2 clase.
 Rafailă Ecaterina [VII], 66 de ani; nu a urmat la școală.
 Rafailă M. Constantin [VI], 43 de ani; 5 clase.
 Oprîșor Șt. Constantina [V], 36 de ani; 7 clase.
 Păunescu Eugenia [III], 18 ani; 4 clase.

953. Cerneți

- Ciolacu Vasile [VIII], 70 de ani; nu a urmat la școală.
 Ciolacu Elena [VII], 60 de ani; nu a urmat la școală.
 Iordan Iancu [VI], 44 de ani; 5 clase.

954. Cervenîța

- Tobă C. M. Dumitru [VIII], 64 de ani; 4 clase.
 Burileanu Aristița [VII], 59 de ani; nu a urmat la școală.
 Burileanu Constantin [VI a], 43 de ani; 5 clase; brigadier la C.A.P.; are un fiu elev la școala de subofițeri tehnici din Pitești.
 Băicuș Longin [VI b], 38 de ani; 6 clase; pădurar, soția originară din Menți (comună situată la 20 km).
 Popescu Alexandrina [V], 32 de ani; 5 clase.
 Iordache Gheorghița [III], 20 de ani; 4 clase.

955. Strehaia

- Danciu I. Tudor [VIII], 69 de ani; 4 clase.
 Vulpăsin Stanca [VII], 63 de ani; 4 clase.
 Giurumescu Gh. Nicolae [VI], 38 de ani; 7 clase.
 Constantin Filareta [V], 37 de ani; 7 clase.
 Dăogașu Elisabeta [I], 10 ani; 3 clase.

956. Butoiești

- Spătaru Constantin [VIII], 71 de ani; 5 clase.
 Boruga I. Maria [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală.

Bușu Dumitru [VI], 40 de ani; 5 clase.
 Zugravu Dumitru [V], 35 de ani; 4 clase.
 Badea Gh. Iulică [IV], 19 ani; 7 clase.

957. Hinova

Cuțitoi N. Ion [VIII], 71 de ani; 3 clase; soția originară din Bistrița (localitate situată la 5 km); are 2 copii stabiliți la Turnu-Severin.
 Ivan Ecaterina [VII], 64 de ani; nu a urmat la școală; între 20 și 25 de ani, a fost bucătăreasă la Galați și Turnu-Severin.
 Făiniș Niculina [V], 33 de ani; 7 clase.
 Luțu Gheorghe [II], 12 ani; 5 clase.

958. Isvorălu

Dunărințu Constantin [VIII], 65 de ani; 4 clase; croitor; soția originară din Igiroasa (localitate situată la 4 km).
 Cîmpeanu Maria [VII], 67 de ani; nu a urmat la școală.
 Pătru Gh. Dumitru [VI], 45 de ani; 5 clase; face parte din taraful satului.
 Mustață Ana [V], 44 de ani; 2 clase; soțul, muncitor necalificat la C.F.R.; un fiu la o școală profesională din Craiova.
 Ivan Petre [IV], 20 de ani; 4 clase; face parte din taraful satului.

959. Bicleșu

Minea D. Vasile [VIII], 69 de ani; 5 clase; bunicul subiectului I.
 Predescu Maria [VII], 69 de ani; nu a urmat la școală.
 Cușmereanu Gh. Elena [V], 42 de ani; 3 clase; are un fiu stabilit la Brașov.
 Gheorghiuță N. Maria [III], 18 ani; 7 clase.
 Minea Cornelia [I], 10 ani; 3 clase; nepoata subiectului VIII.

960. Secu

Dan Iosif [VIII], 75 de ani; 5 clase; soțul subiectului VII; are trei copii stabiliți la București.
 Dan I. Leana [VII], 74 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.
 Cojocaru Șt. Jenica [V], 41 de ani; 4 clase; are un fiu elev la Timișoara.

961. Crivina

Crivineanu Ștefan [VIII], 58 de ani; 5 clase; soțul subiectului VII.

Crivineanu Maria [VII], 63 de ani, 5 clase, soția subiectului VIII.

Pîndici I. Aurica [V], 37 de ani; 7 clase.

Caplea Gica [III], 17 ani; 7 clase.

Ică Adrian [II], 11 ani; 4 clase.

962. Ostrovu-Mare*

Manofu Gh. Gheorghe [VIII], 68 de ani; 5 clase; dulgher (a învățat meseria la Turnu-Severin, între 1911—1914); a fost, timp de 17 ani, marinar pe Dunăre; are un fiu stabilit la Turnu-Severin.

Dragomir Ioana [VII], 67 de ani; nu a urmat la școală; soțul marinar.

Popescu Eftimie [VI], 39 de ani; 5 clase; a fost, timp de 8 ani, marinar pe Dunăre.

Vizdei Emilia [V], 42 de ani; 6 clase.

Manofu Ion [II], 12 ani; 4 clase.

963. Jiana

Năstase Ștefan [VIII], 67 de ani; 4 clase.

Bălui Maria [VII], 78 de ani; nu a urmat la școală.

Guran Ioan [VI], 39 de ani; 7 clase.

Niță Elena [V], 36 de ani, ; 3 clase.

Gășpar Dumitru [II], 11 ani; 4 clase.

Trucă Nela [I], 11 ani; 4 clase.

964. Padina-Mare — sat lablanița

Lazăr Gh. Alexandru [VIII], 64 de ani; 3 clase; dulgher (a învățat meseria în sat).

Udrescu F. Ioana [VII], 62 de ani; nu a urmat la școală; are un fiu stabilit la Craiova.

Cotolan Virgil [II], 10 ani; 3 clase.

* Majoritatea bărbaților din comună sînt sau au fost marinari pe Dunăre.

965. Gruia

Nuică Sterie [VIII], 73 de ani; 5 clase; soția originară din Pristol (localitate situată la 4 km).

Cojocaru Sofia [VII], 71 de ani; nu a urmat la școală; are un fiu inginer la București.

Tuică Dumitru [VI], 42 de ani; 7 clase.

Băla Angela [V], 37 de ani; 5 clase; soțul originar din Pristol (localitate situată la 4 km).

Zamfir Niculina [III], 20 de ani; 5 clase; mama originară din Pătuli (localitate situată la 11 km).

Lățea Constanța [I], 11 ani; 4 clase.

966. Vlădaia

Bleoancă Ion [VIII], 61 de ani; 4 clase; subiect NALR.

Băltățeanu C. Elena [VII], 63 de ani; 2 clase.

Tudor M. Ana [V], 39 de ani; 4 clase.

Popa Elena [I], 11 ani; 4 clase.

967. Salcia

Ilea Stan [VIII], 62 de ani; 3 clase.

Ionașcu V. Leana [VII], 66 de ani; nu a urmat la școală.

Stănoi Marin [VI], 36 de ani; 4 clase; a fost și cioban.

Mitran Constanța [III], 19 ani; 7 clase.

Ciobanu Iulia [I], 10 ani; 4 clase.

968. Verbița

Glujea Florea [VIII], 59 de ani; 3 clase; deplasări ocazionale la Craiova, Turnu-Severin, Timișoara, Calafat; subiect NALR.

Tudor Lina [VII], 62 de ani; nu a urmat la școală; soacra subiectului V.

Bogasieru Elena [V], 38 de ani; 7 clase; nora subiectului VII.

Ciocan Elena [I], 11 ani; 5 clase.

969. Seaca-de-Pădure

Udrea Tănase [VIII], 77 de ani; 5 clase; dulgher; ca prizonier, în timpul primului război mondial, a fost în Austria și Ungaria; a învățat puțină germană, maghiară și sîrbă; soția originară din Carpeni (localitate situată la 3 km).

Popescu Ecaterina [VII], 67 de ani; nu a urmat la școală; născută într-o comună învecinată, dar crescută, de la vârsta de 6 ani, în Seaca (mama originară din Seaca); subiect NALR — chestionar special (cînepa).

Bercea T. Costică [VI], 39 de ani, 7 clase; are un fiu elev la Craiova.

Barbu Sanda [V], 40 de ani ; 3 clase.

Cîrciumaru Gică [I], 11 ani; 4 clase.

970. Beloțu

Drăgotescu Ion [VIII], 65 de ani; 2 clase; a fost geambaș; soțul subiectului VII.

Drăgotescu Domnica [VII], 63 de ani; 4 clase; soția subiectului VIII.

Bica I. Ștefan [VI], 42 de ani; 7 clase.

Curoiescu Gh. Elena [V], 45 de ani; 5 clase; femeie de serviciu la dispensar; între 8 și 10 ani a locuit la Craiova; are o fiică stabilită la Craiova.

Bercea M. Vasile [II], 11 ani; 4 clase.

971. Sărbătoarea

Carabulea V. Marin [VIII], 66 de ani; 2 clase; subiect NALR, soțul subiectului VII.

Carabulea Niculina [VII], 66 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.

Chiurtu Florica [V], 39 de ani; 4 clase.

Graure I. Gheorghe [II], 11 ani; 4 clase.

972. Mărăcinele

Petcu Coman [VIII a], 67 de ani; 2 clase; subiect NALR; are 3 copii stabiliți la Craiova.

Simionescu Aurică [VIII b], 60 de ani; 5 clase.

Predici Rada [VII], 73 de ani; nu a urmat la școală.

Dumitrescu Maria [V], 37 de ani; 7 clase.

973. Unirea

Ioncică N. Marin [VIII], 80 de ani; nu a urmat la școală.

Motroc S. Floarea [VII], 70 de ani; nu a urmat la școală.

Corbu Marița [V], 36 de ani; 4 clase.

Ioncică N. Maria [III], 19 ani; 4 clase.

974. Galicea-Mare

Goanță I. Ștefan [VIII], 67 de ani; 3 clase; tatăl subiectului V.

Predescu Floarea [VII], 65 de ani; nu a urmat la școală; deplasări scurte, pentru a-și vizita fiul (la Reșița) și fiica (la Cluj).

Neagoe A. Vasile [VI], 38 de ani; 5 clase; zidar (a învățat meseria în sat); soția originară din Giulega (localitate situată la 10 km).

Neagoe M. Anica [V], 40 de ani; 7 clase; fiica subiectului VIII.

Petrescu Ana [III], 20 de ani; 4 clase.

975. Maglavit

Lupu Nicolae [VIII], 71 de ani; 5 clase; în timpul primului război mondial a fost prizonier în Germania, unde a învățat puțin nemțește.

Bînă Ioana [VII], 59 de ani; nu a urmat la școală; scurte deplasări ocazionale la Craiova și București.

Cîrstea S. Victor [VI], 39 de ani; 4 clase; deplasări: 6 luni la Turnu-Măgurele, 1 an și 2 luni la București.

Bou Maria [V], 42 de ani; o clasă.

Pleniceanu I. Georgeta [I], 12 ani; 5 clase.

976. Ciupercenii-Vechi

Bistricean Aurică [VIII], 70 de ani; 5 clase.

Țencu Nicolae [VI], 38 de ani; 3 clase.

Micu Eliza [V], 42 de ani; 4 clase.

Popa P. Mitrică [IV], 18 ani; 4 clase.

Cotea Ștefana [I], 10 ani; 3 clase.

977. Desa

Dincă Cioclea Iuliana [VII], 75 de ani; nu a urmat la școală.

Petcu Ion [VI], 40 de ani; 7 clase.

Roșianu P. Epiftenia [V], 43 de ani; 7 clase.

Stănoiu Margareta [III], 19 ani; 4 clase.

978. Rastu

Grigoraș Ștefan [VIII], 78 de ani; o clasă.
 Ispas Lucia [VII], 55 de ani; 4 clase.
 Bistriceanu M. Ilie [VI], 45 de ani; 4 clase.
 Știrbu Maria [V], 38 de ani; nu a urmat la școală.

979. Urzicuța

Ninu D. Ioana [VII], 66 de ani; 5 clase; un fiu stabilit la Balș, o fiică studentă.
 Cismaru N. Florea [VI], 38 de ani; 7 clase; zidar (a învățat meseria în sat).
 Miculescu M. Constanța [V], 36 de ani; 7 clase.
 Iancovici Ioana [III], 22 de ani; 6 clase.
 Calopăreanu M. Dumitra [I], 12 ani; 4 clase.

980. Bistrețu

Firu M. P. Ion [VIII], 58 de ani; 3 clase.
 Ciucă Elena [VII], 61 de ani; 5 clase.
 Firu Gh. Nicu [VI], 43 de ani; 4 clase.
 Grigore M. Elena [V], 45 de ani; 7 clase.
 Brăteanu Maria [I], 12 ani; 5 clase.

981. Măceșu-de-Jos

Șergău M. Florea [VI], 45 de ani; 4 clase.
 Chisăr Elena [V], 38 de ani; 4 clase.
 Văzaru Marin [IV], 19 ani; 4 clase.
 Șerban Maria [III], 15 ani; 3 clase.

982. Segarcea

Andrei Gheorghe [VIII], 66 de ani; 4 clase.
 Ioniță Păuna [VII], 69 de ani; nu a urmat la școală; soacra subiectului V.
 Clineu Nicolae [VI], 33 de ani; 6 clase.
 Ioniță M. Maria [V], 39 de ani; 7 clase; nora subiectului VII.
 Stuncă Narcisa [III], 18 ani; 7 clase.

983. Malu-Mare

*Ionicoiu Gheorghîța [VII], 58 de ani; 4 clase; bunica subiectului II.
 Secuianu Nicolae [VI], 40 de ani; 6 clase; soțul subiectului V.
 Secuianu N. Ioana [V], 34 de ani; 5 clase; soția subiectului VI.
 Dascălu Ion [II], 9 ani; 3 clase; nepotul subiectului VII.*

984. Drăgotești

*Căpățîină Ilie [VIII], 62 de ani; 5 clase; deplasări ocazionale prin Oltenia; subiect NALR.
 Drăguceanu Maria [VII], 68 de ani; 2 clase.
 Curcă C. Stancu [VI], 35 de ani; 4 clase.
 Luță Virgil [IV], 18 ani; 7 clase.
 Luca Gh. Gheorghe [II], 10 ani; 3 clase.*

985. Piatra-Sat

*Niță Elena [VII], 59 de ani; 4 clase; deplasări ocazionale la Caracal, Slatina, Craiova, București, Brașov, pentru a-și vizita copiii.
 Tănase E. Constantin [VI], 33 de ani; 7 clase.
 Cenușe Tudora [V], 32 de ani; 4 clase.
 Nica M. Ion [II], 11 ani; 5 clase.*

986. Osica-de-Jos

*Matei Marin [VIII], 60 de ani; 5 clase.
 Matei Gheorghîța [VII], 59 de ani; 5 clase.
 Ciobanu I. Ștefan [VI], 40 de ani; 5 clase; deplasări ocazionale prin Oltenia și la București; subiect NALR.
 Mitran Gheorghîța [V], 40 de ani; 2 clase.
 Iancu Gheorghîța [III], 21 de ani; 4 clase.
 Neagoe C. Marin [II], 11 ani; 4 clase.*

987. Castranova

Cîrstoiu Florea [VIII], 63 de ani; 5 clase; deplasări ocazionale la Caracal, Craiova, Sibiu, Timișoara; subiect NALR.

Dina Constantina [VII], 66 de ani; nu a urmat la școală.
Cotora Ioana [V], 40 de ani; 7 clase.
Stoica Lelioara Ecaterina [III], 17 ani; 5 clase.

988. Radomiru

Butoi I. Constantin [VIII], 60 de ani; 5 clase; subiect NALR.
Mîrloi Eugenia [VII], 55 de ani; nu a urmat la școală; bunica subiectului I.
Tomescu Virginia [V], 34 de ani; 7 clase.
Călinescu Anton [IV], 17 ani; 7 clase.
Iovan Paula [I], 9 ani; 3 clase; nepoata subiectului VII.

989. Mîrșani

Burada Toma [VIII], 80 de ani; 5 clase; subiect ALR I; soțul subiectului VII.
Burada Ioana [VII], 74 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII.
Șuică Oprica [V], 46 de ani; nu a urmat la școală.
Cîrjaliu Ion [IV], 19 ani; 6 clase.
Cămărășescu Oprica [III], 21 de ani, 4 clase.
Diaconu N. Oprea [II], 10 ani; 4 clase.

990. Sadova

Ienea Marin [VIII], 61 de ani; 4 clase.
Anțoș Lisandra [VII], 76 de ani; nu a urmat la școală.
Găman Gheorghe [VI], 42 de ani; 3 clase; cioban.
Pitaru Stela [V], 37 de ani; 7 clase.

991. Amărăștii-de-Jos

Ciurel Tudor [VIII], 70 de ani; 4 clase; soțul subiectului VII.
Ciurel T. Paraschiva [VII], 69 de ani; 4 clase; soția subiectului VIII.
Mihai O. Elena [V], 41 de ani; 5 clase.
Dinu Șt. Marin [II], 11 ani; 4 clase.

992. Băbiciu

- Popa A. Ion [VIII], 70 de ani; 3 clase.
 Popa Dumitra [VII], 70 de ani; 5 clase.
 Demcea F. Nicolae [VI], 36 de ani; 7 clase.
 Mărăcine Floarea [V], 37 de ani; 7 clase.
 Dinu V. Gligorița [III], 20 de ani; 5 clase.

993. Studina

- Colac M. Tudor [VIII], 75 de ani; 4 clase.
 Dolan Gheorghiza [VII], 68 de ani; 5 clase.
 Marinescu F. Alexie [VI], 32 de ani; 7 clase.
 Buzatu Gheorghe [II], 11 ani; 5 clase.

994. Bechet

- Ivancea Nicolae [VIII], 75 de ani; 4 clase.
 Deaconu Profîra [V a], 48 de ani; 4 clase.
 Croitoru Ana [V b], 33 de ani; 7 clase.
 Călin F. Constantin [IV], 18 ani; 4 clase.
 Fluierătoru M. Ion [II], 11 ani; 4 clase.
 Stan M. Alexandra [I], 11 ani; 5 clase.

995. Ianca

- Dimulescu M. Ștefan [VIII a], 72 de ani; 4 clase.
 Vlădoi Marin [VIII b], 70 de ani; nu a urmat la școală; soțul subiectului VII.
 Vlădoi M. Maria [VII], 69 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII b.
 Gîlcă St. Adelina [III], 16 ani; 4 clase.
 Brabeceanu M. Ion [II], 11 ani; 4 clase.

996. Orlea

- Marcu D. Emanoil [VIII], 65 de ani; 5 clase.
 Eceanu C. Domnica [VII], 57 de ani; o clasă.

Neicu Dumitru [VI], 32 de ani; 6 clase.

Cernea Ana [V], 35 de ani; 7 clase.

997. Izbiceni

Purcea Atanasie [VIII], 60 de ani; 4 clase; dulgher (a învățat meseria în sat); subiect NALR; soțul subiectului VII, bunicul subiectului II.

Purcea Lina [VII], 60 de ani; nu a urmat la școală; soția subiectului VIII, bunica subiectului II.

Milea Ion [VI], 42 de ani; 4 clase; are un fiu zidar, stabilit la Cîmpulung (Muscel).

Mitroi Sanda [III], 18 ani; 4 clase.

Purcea N. Gheorghe [II], 11 ani; 5 clase; nepotul subiectelor VII și VIII.

998. Islaz

Gruia Tănase [VIII], 75 de ani; nu a urmat la școală.

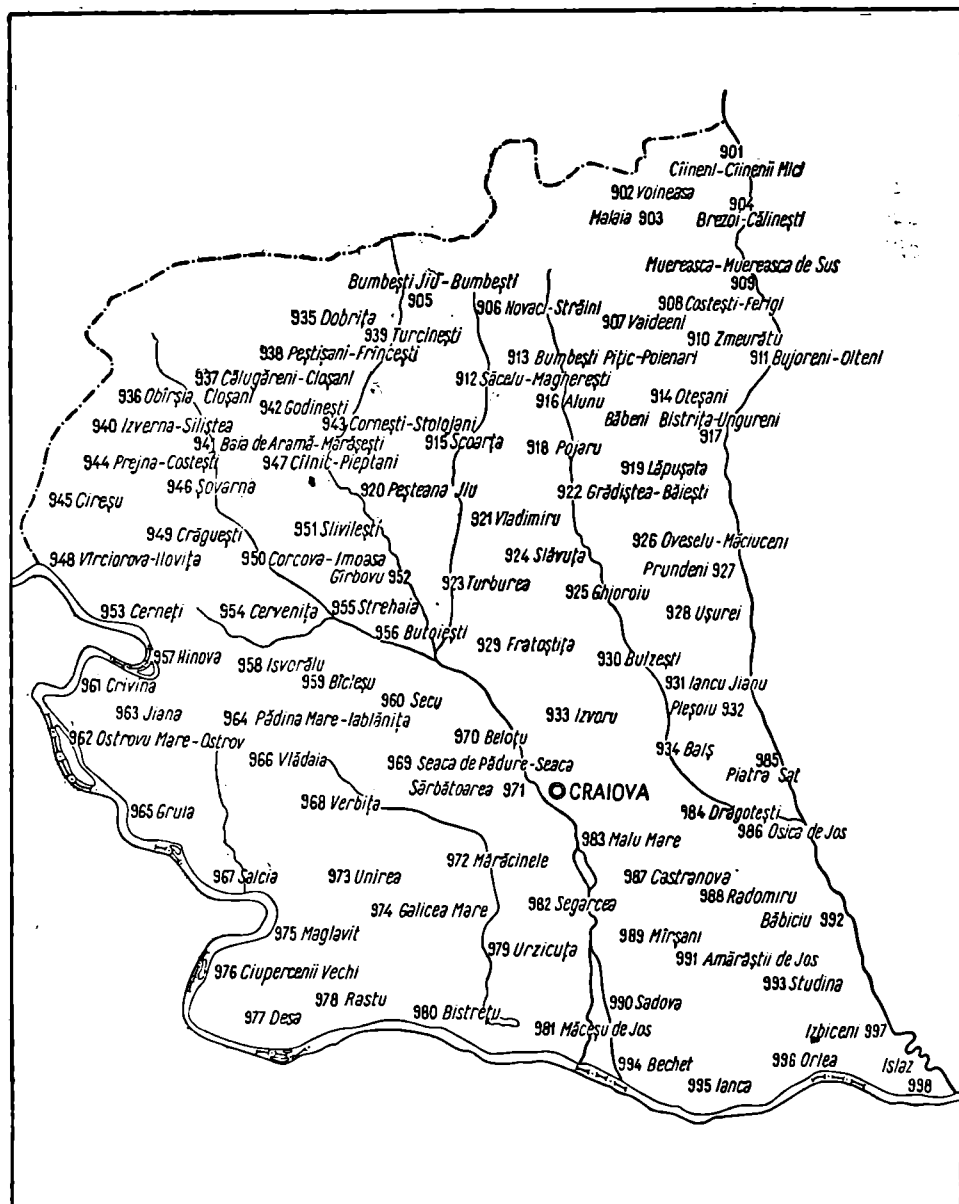
Gruia M. Constantina [VII], 68 de ani; nu a urmat la școală.

Popa Pamfil [VI], 37 de ani; 4 clase; croitor (a învățat meseria în sat); soțul subiectului V.

Popa Maria [V], 35 de ani; 4 clase; soția subiectului VI.

OLTENIA

HARTA LOCALITĂȚILOR ANCHETATE PENTRU A F L R

901. CÎNENI - Sat Cînenii-Mici [WLAD, 324]

(rn. Rimnicu - Vilcea, reg. Argeş)

Culegere 1964 : CC, MM, VS, MV; transcriere : MV

[Amintiri din copilărie]

5 Ăreă lumea prăstă rău ! [!] Nu ne-a da [la şcoală]. Mama a avú şapte copii şi
am fost a mai mare. A, băieţi, ştii, întodeleuna sîn mai calic'iei, nu prea... Şi m-a ţinú la
copii de i-aj crescut, i-am ţăsut... M-a băgá'd nŭma de dăispreecé ani la răzbói, şi
ţăseám, mă-ntindeám bgíne cu piçoárele s-ajung să ţăs şi ieşu acolo la ia. Torceám
tuátă ziua, făceán corapk la mama, c' şapte copii; s-a făcú trei odátă, trei
10 băieţi a făcú máma. Vez iar trebúia... n-a trăi't, dăcit... cite dă'o căsurí dă únu.

Da, ori'cúm, trebúia, io sunt a mai mare, trebúia s-am grijá d-ăilant, că mai ie-
reám... şapte fraş sîntem. Trebúia s-avem grijá de ieş. Şi de-ăia nu ne-a da la
şcoală.

Iuána Cîrstoiu [74 de ani]

[Lina]

15 Păi ce să făcém ? O ia di pă uáie, ne-o dă-m primire, ne dúcem la riú s-o spă-
lăim; o spălăm cu apă caldă s-cu apă rece, o limpezím, ca să să dúcá [ε]... are un
flel dă usuc ũia s-o murdărije. Şi trée [= trebuie] s-o spălám i apă limpede şi fru-
mpăsă. Pă urmă venim cu ia acasă, o uscăim; dipă c-o uscăim... dipă ce-o uscăim, ne
20 dúcem s-o rúpem. O rúpem aşá bucăţele, ne dúcem cu ia la maşínă, o fécé la ma-
şínă, o făcém cálere, s-p-ármă ne-apucám şi tuárcém : dă urzála, dă bătjálă. Şi
púnem răzbói cu dimiile. Făcém dimiile şi dă pantalón şi dă háină făcém...
şi... ásta să făcă.

25 Făcém úite, tuále di áşteá... s-o-nvácsím, ũo făcém neágră, o făcém... co-
lóni, aşá, cu diferite colóni, cum ne trebúje. [...] Mai făcém cu cuájă de ari-
ne şi cu călecán. ca să făcém neágră. Ínsă acúma făcém cu práfurí, că ie práfurí,

da atun̄ca nu jereá práfuri négre Da noi așa o făceám cu práfuri de [κ] cu călecán și cu cuájă de arine Făceám n.éguru, ca pána corbuluj.

[Aceeasi]*

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- 5 Am plecád de dimineáță, mi-am tăiá tîrș, că la noi trébe să .. nu pot mérge cu cáru pînă la copitá, mi l-am încercát tîrșu... cu fir, am puz bóli de jeli ș-am coborít în vále în vále m-a așteptá nevásta, mi-a ajltá de l-am pus în cáruță... l-am adús acásă, l-am bágát în pod [...] Asúpra sérrii [...] m-am dus ș-an tájáit... dólto spinári d' iarbă dintr-o grădină [...]
- 10 Ástáz, m-ă sculád de dimineáță, am avút niște májstri acásă care mi-a curáțit și mi-a jugrávit cása și le-am ajutá la múnca lor. Io am tăiá lemne la nevástă să le poată fáce mîncáre [...]

Cîrstoiu Costantin [41 de ani]

[Nunta]

- 15 Se cunós tineri, adică amindoi, și dup-acéla cînd hotărăsc jeji, merg în petítid gîneréle la mireásă. Mérge cu máma sau cu táta, ce niámuri au. Și merg acolo și ... acolo să-nțáleg: ce-i dá la mireásă, ce-i dá la gîneré și hotărăște núnta, cînd o púne. Și atun̄ca, la săptămîna după ... sau cîn vor jeji, merg și ... ina!nteáză áctele la primáriile, la státu popular. Și să cunúnă și după a-
- 20 céea cîn a puz núnta, de joi începe pregătírea ... mîncárilor. Bucátăreásă vine și pregătește cozonácu, prájiturí, ce trébe ... și ... j [κ] símbătă, lúmea din sa care vrea ș-ajutá [κ] vrea ș-ajúte ... mireásă sau gînerle vine cu plocuánele: gălíní ... ce áre, mă rog, záhăr, fălínă, ce - adúce, dólto acolo, ce áre.
- 25 Și ... vineri, gînerile áre doj bájélt', care se kámă stolnicári. Și merg după braj. Și adúce ob braj: doj la mireásă, doj la gîneré, doj la naș. Símbătă, pregătírea ... sarmálo, ce fac, péntru núnță. Ș- símbătă

seara... vine frizerul și... îl bărberește pe ginere și ginerile, așe-i la noi, pune o sticlă
 alică între picioare și-o ține bine, și băieți pe lângă el: îl mai mînte, îi mai spune cîte ce-
 vă, ca să-! fure sticla, știt. Și dacă i-o fură, zice că-i fură mireasa, i-o fură și pe
 5 mireasă. Și după ce s-a terminat, merg la cămin, dacă le dă căminu, și-să făcă
 un fel de fedeleș, să spună la noi. Iar dacă nu, acasă. Și pînă... ține pînă pe
 la douășpe, la unu.

Dup-acéla, duminică dimineața, să scuálă gînerile și pe la noțo, la zéce mer-
 cu brăji la naș. Duce brăji la naș, dup-acéla vine și pleacă după tineret, ca s-aducă
 tineretu la măsă, merge după naș, și-aduce nașu la gînerle, la gîneré și etînc așă-
 10 ză măsă. Așază măsă, după ce așază măsă, merge la mirăsă, dacă mireasa ie...
 din alt sad_merge și-o aduce în sat la noi. Și stay la măsă. Pe la trei, merg la bi-
 serică, eșă să spuné la noi, la cununie. Se cunună, după ce să cunună vine-acă-
 să și jpac-acasă-n curte și gînerile seara pleacă iar după nuntăș, de s-adună..
 pentru seara. Și i-adună, seara, măsă... și-atîta.

16

Năstase Niculina [22 de ani]

Vulpea a păcăli pe urs

Un pescár a plecat într-o noapte la pescuít și a prins o cărúță de pște. O vulpe,
 cum să făcă ca să mînce pștele din cărúță, s-a făcút înălihtea la pescár muartă, și
 20 Homu-a... a luat-o din mijlocu drúmului și-a aruncat-o-n cărúță. Și-a zis:

- Ah, ce blănă-i fac lo la nevasta mia din blána acéasta de vulpe!

Vulpea, hicleánă, a da to pștele jos din... cărúță, a băgát în disă și i-a
 cărá la vizuítă.

Úrsul a afli că vulpea a făcút... rost de pște și... a zis că de unde-a fă-
 cút roz de pște, să-i dea și lui un pște, că tare mai rîmnește. Atúncea vulpea
 25 i-a spuz:

- Du-te la báltă și băgă cuada-n báltă, că atúncea s-acátă la pej de cuá-
 da tá...! Și ai să mî și tu pște.

Úrsu, bucurós, fúge iute la... în vále, la báltă, și... prinde pe [κ] băgă cuada-n

băltă. Şi- peste noapte - a dat un ger, un frig, şi-î-a-ngeţat cuada-m băltă. Căţă
diminiăţă, jel tîră, tîră, tîră să scôlă cuada dim_băltă. Şi... a-ngeţat coada-m băl-
tă şi ji s-a rup.

Atúnca úrsu năcăji că n-a prins pęste şi i s-a rup cuada, s-a dus júte la vi-
5 zulină vúlpi şi... a zis că de ce l-a păcăli să bage cuada-n... băltă şi s-o rúpă. A-
túnca vúlpea a fugít într-o scorbúrá, úrsu s-a urcát în [k] pã sus, pã scorbú-
rá şi a bágat c-un... un_cîrlig. Cînd îl [k] o atingá, zică :

- Áhá, próstule, traj trağ, că nu m-ating

Cînd o atingá, zică [k] cîn n-o atingá, zică :

10 - Valeleú, cumátre, valeleú, cumátre, nu mai trağ, că ru-picóarle.

la atúnca dă-î, dă-î, pi coló, să o omuáre pã vúlpe. Şi vúlpea hicleaná a
dat cu o piátră din... de-acoló şi a omănit úrsu. la atúnca dă bucuríe, sáre şi se
juácă-n júru úrsuluí, că l-a omănit.

[Iován Nicoláie [10 ani]

15

902. VOINEASA [ALR I, 798]

(rn. Rîmnicu-Vilcea, reg. Argeş)

Culegere 1964 : CC, MM, VS, MV; transcriere : CC

La pădure

Atúnca, pã tímpu nóstu trebuia să ai sapíní, saçúre, trebuia să ai potcuáve.
20 Trebuia să ai tígăia de pădúre, uolá, să áibá castrón, tot ce-s trébuie ca ş-acá-
sá. Te ducáí la pădúre, făcăí barác-acoló, c-aşá-î să zică, barác.Şi acólo
noj ñe - adunám mai mult şi începeám tăiereá.

Tăiaí copácu jos, îl cojém. Atúnca îl lasám, că tăia númai véra, nu tăia íar-
na[...] Tăiam cu ferestéyu jos, îl cojám, şi-l lasá pînă gátă de tăiat. Şi p-órmă ín-
25 cepeá íar de uñe-a începút cu contátu, cu retezátu, făcă butúć, íi zică buşteni.
De-acólo í-adúna í... pã cíte-um pînú, pã cíte-um mântór, íi făcă scoc

și le băgă la apă. Și le plutea pă, pă Lótru pe -a-líc. Le plutea pă Lótru pînă la Brezoi. [...] Așă vârsăte pă apă [...] Avean două lăcuri, unu la 40birșe și unu la Vidra, căre bălță de -i ducă lémnele pănă -n fabrică, în Brezoi. Nu jeră căle ferată, nu jeră ca acuma transporturi.

Andrei I Uâncă [72 de ani]

[Cea făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineată am fos la lucru, la... pint-un inginer, la Balindru. Ne-am dus la lucru, ă lucrat la defisereerea de padure pă une măsură terenu, pînă la 4ora trei. La 4ora trei am cobarît la vâle și-am venit acasă. Am venit acasă și...

10 Azi dimineată m-am sculă de nuapțe, am mîncat și am coborît p-a-lîca pîn sate sâ-m iaș alimente, că pîntu mine să mă duc iar la lucru. [...] Io nu stau îca îsat. Stau mai pă d'ial, mai sus

Mă dusăi cu dómnu inginer la alimentără să ne lom alimente, pîntu ca s-avem săptămîna vituare, de mine încoló. Dup-ăia ve [K]mă-ntîlni cu dum-
15 neapăstră și veni aiic.

[Același]

[O vînătoare de lupi]

Că de vo cînc, șasă ani înquăce [lupii] s-a șterpelit draču. Atunc jeră mult. I-a tot otrăvit a-lîca la 4ocol. A pus otrăvă-n carne și i-a otrăvit, de
20 s-au împuținat. Înaiinte jeră [E] și cite treizăc în cîrd. Venă, lua uăia și... te ujtăi la iel, că dē, n-aveaj ce-i mai făce. [...]

Nu mai țiu mînte ánu, da am fost a-lîca la Dîlme, mîncăsă lupi vo cîn [K] vo trei cai. Și ne-am dus de-ajîca vo șapte, 4ob_băjēt, [E] vâmenî cu árme, și-ne-am dus acólo pā Dîlme, zîcem pā vîrfu Dîlmeilor. Și-am împușcăt trei
25 lupi. Și i-a luat húrcu și noi am stat î-țîiitóri și cînd a vint lúpu, la căre cum a vint i-a-mpușcăt.

[Același]

Brînză murătuare

Am făcut [brînză]. Da, da nu așa, stuársă, n-am făcut de la iele, că n-am decît vreo zéce, dóyo, spe uoi și io și... Da am făcut murătuare - așa cum spunem noi. Brînză murătuare - i spunem noi [!]

5 Cum să face? Mălgem uoșile și punem laptele, îl stricurăm și-l punem într-um vas curat și-i dăm kg. Și să-șkăgă și după ce să-șkăgă, 4o adunăm și 4o punem în sădilă. Și dacă să scurțe, 4o tăjem ș-o punem și-i dăm sare. Și să numește sa [K] brîză saramură [...]

[Brînză] uo ținem uo lună de zile în ap-ăia și dup-ăia 4o prenojiim
10 într-ălta ca să strică dacă stă numa-ntr-ăia. Dacă ținem mult, uo prenojiim de dó4o, tri 4ori; dacă 4o mișcăm, n-avem ce mai prenoji.

Stăna Munteanu [65 de ani]

Burdúși

Burdúși aștia sîn de piele de uăie, de miel, de jed sau beșic de porc, de
15 vácă ș- în^t[r] într-um burdúf de-ăla, dacă-l baș într-un burdúf de uăie întră și uobzác de kilé de brînză, ș-o sultă. Și dacă-i... după cum îi burdúfu, după cum vrei să-l fac de mare, pos_să-l fac cît de mare și și cîd de mic.

Da cel mai bine burdúși de uoi; să ráde frumós și să bágă brîza pã pártea de-áre páru, nu pã pártea a de cu piélea, brîza.

20 Burdúfu l-lei așa, ie uscát burdúfu, de pã uăie. Îl baș la moi, după ce să muăie bine, 1 raz așa, îl curát frumós, de nu rămîne nimic pã jel, ca cînd îl bërbierești.

Și dup-ăia fărím brîza, din cășu ăla dospit și-i dai sare, uo mésteč, 4o gusti să vez cît îi de sárátă ș-apăi începi ș-o ngésui în burdúf, 4o fac coco-
25 luáșe ș-o baș pã gúra burdúfului, ști, că [E] aică la gît vine mic. Și pe-acólo 4o baș ș-apoi uo-ndes, bine, uo presáz tare, să nu dîbă ăier, să nu rămîie góluri s-ăibă ăier, că prinde mučezálă. Și dup-ăia-l coșí la gúra. Și-l leg și

puj ceva păs așa pă iel, ș-așă rămîne burdúfu.

Górge și Mirián [36 de ani]

Așá să fáce fínu

Păi, să úprésc livézile ajiá cam pe la douozăc de mai și... pe la cín,șpe
 5 júnie, douășcic... pînă la - nti júlie te duć și te mai uij pîn livézí. Dácă vezi
 c-a crescú fínu de cuásă, lej uámení, că nu cosím núma únu. lej uámení, cí-
 te doi, tri, pátru, cínć, și te duć și -l cosășí. După ce -l cosășí, il risipéști.
 După ce -l risipéști, cín_vez că s-a uscát, il strîng, il [K]... úni cu fúrcile -na-
 jinte, úni cu grebla ũ úrmă.

10 Il greblézí, il fac copitáte sau prepeleg... sau pláste. Pláste le spúne la é-
 lea mai marí, de să trag cu bóji. Iar élea mai mic le spúne copitáte. Și prepelegi
 sînt áia de să pun pă par, pă lemn în_sus, cu clénćuri. Apói il laș șapte, op_zile
 și -l fac cláe, il cládești. După ce -l cládești, trebă să -l fac și țarc, să -l
 înkíz cu lémne, că -l mîncă uóile, vácile. Ș-așă să fáce fínu.

15 [Cu ce cosești?]

Cu cuásă și te duć cu cuásă, aji toc, grésije-n toc și cócán, necoválnă de
 bătút. Cín_nu mai táje cuásă și merg pă pológ, îi dai prima dátă cu grésija. Dá-
 că vezi că nu mai mérége nic cu grésija, te dai și úo baț. Baț necoválna im_pă-
 mín_și úo așezi și úo baț cuásă. Și dup-áia te scoli și iar cosășí, că mérége.

20 [Cum e făcută coasa?]

Cuásă ie, áre copăniie. Și cuásă ie de fier. Și mai ie tácu, necoválna, cò-
 cānu și grésija. Și picóru -ála [!], cǎlcíju cuásí, nu ! cǎlcíju ie jos, ála -i picór.
 de -l țíne d-aić.

[Acelási]

25

Pórcu

După ce -l táje, de -l júngé, púnem néste lémne jos și fácem fócu între iele

și punem porcu acolo de-l pirlim. După ce-l pirlim, punem apă să să-ncălzască și-l
 sp [k] udăm bine, îl spalăm și-l rădem cu-ș-cutit, de să rade tot.ăă murdăria di
 pe jel. Și după ce rade tuată murdăria di pe jel [r] după ce rade tuată murdăria
 du pe jel, îl spalăm frumos, îl curățim și îl...îi tăiem urăikile. Și dup-ăia îl spin-
 5 tecăm pă spinăre și-i desfăcăm slăninile, una-ntr-o parte ș-una-ntr-ălta.

După ce-i desfăcăm slăninile, îi scuătem mûski, după ce-i scuătem mûski,
 îi desfăcăm cuăstele, îi lom șira spinări și le-așezăm tuâte-ntr-o truacă. După
 ăia îi des [k] scuătem mătele, îi desfăcăm mătele de-acolo diăuuntru, i le
 curățim de grăsimi. După ce le curățim de grăsimi, lom apă căldă, ne ducem cu
 10 jële, că ie ger, ne ducem cu jële la Lotru și le spalăm de murdărie, le curățim fru-
 mós. Venim cu jële acasă, alegem carne, ȳo tocăm pin mașină. [...] După c-o tocăm, ȳo
 a [k] mestecăm cu pipér, cu scoțîșuănă, cu usturôj și umplem mățile. Mățile porcu-
 lui ațelea suptîri le rădem frumos cu ȳo-cutit de lemn, ca să nu mai ăjbă mur-
 dărie pe jële, și le umplem cu carne din asta care-i spunem, de făcăm cîrnăci.

15 Și dim_mărunțăile porcului, din rărunk, splină, boșog și ficat, le tocăm
 separat și le băgăm în mățile cele mai grăasă ale porcului care făcăm de-i spû-
 nem cîrtabóș, [!].

Și căpățîna porcului ȳo fiérbem. După c-o fiérbem, de să dezgăcă car-
 nea di pe ȳos, o tocăm ș-o băgăm în_búrta porcului și o făcăm tóbă, de-i
 20 spûnem tóbă.

Dim_picûare, le lă [k] punem la fum ca să s-afume. Dupe-ăia le fiér-
 bem și le făcăm pittî. [...]

Fundărete... Păi tot ca și...că nu intră tuată carnea di pe căpățîna în
 búrta. Și băgăm carne to^d di pe căpățîna în jel și-i spûnem fundărete

25

Mirijón Ge Ana [36 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Jer, diminijétă m-ă_sculat și pe urmă, după ce am mîncat, [ε] m-am

apucát să-m fac lecțiile pentru de școală. Și pe urmă, pînă la douăsprece, la douăsprece m-am făcut găta și-am plecat la școală și dup-amiiaz iar am învățat la școală. Și p-ormă m-am dus acasă și iar am mîncă și ne-am culcăt.

Dimineața cîm ne-am sculat... Azi dimineața cîm ne-am sculat, am mîncăt, am făcú tréburle și pe urmă am plecăt... Î sat... la film.

Mardale I Dajina [!1 ani]

903. MALAIA

(nr. Rîmnicu - Vilcea, reg Argeș)

Culegere 1964 - CC, MM, VȘ, MV, transcriere MM

10

[Din copilăria subiectului]

Cîm m-am născút io, băeăt jereám ca cum je fetișuára ásta de zéce ani. nu jereá sușá pe-aică, nu jereá nimic. Noi, ne-a făcú părinți nósti mari, dū peste muntele - ásta, de la Hojéri...că n-avea drum s-aducă porúm ca acúșa; și-acolá le țineán călea. Făcá turtel-élea, foméje, ca cum să zíce scoverz acúma. Cîte-o turtiță, érea zéce bani, atúnca turt-áea de griu; de griu în făiină de-ásta de-a-cúma, făiină naturală, neágră.

!-așteptám pă parinți noș, cîm veneá cu [K] aică pu...plaj, la d'al le țineán călea: „Că vine táta uorí muma, căre jereá cu...pîne” [1]. Le țineán călea pe -aci' la d'al.

20 Încólo nu ezistá...Încóáce s-a făcút pîne, ne-am [K] brutării-aić așá încóáce, încóáce.

Niculée Băzărîncă [81deani]

[Răscoala din 1907]

S-a-ntîmplá cu boiéri. S-a răsculát țărăni [r] s-a răsculá țărăni că jereá

clăcăș la boierii și-no [K] eream în armată aji la doi Vlăca. Și s-a răsculat acolo-n
 Vlășca, și ne-a lua p-aiăca, eream la doi Vlăca, să numeă regimentu mieu de-aiic.
 Și ne-a dus acolo ca aiă nu puteă ca să dea— aiă în Vlășca acolo ereă părinți Ikor,
 băieți Ikor acolo ereă armată— nu puteă ca să dea cu-armă-iei. Și ne-a lua p-
 5 noi de-aiică și ne-a dus acolo și i-a lua p-aiă și-i-a adus în cuăce... și aiă a fost,
 de-an domolit acolo...

A, vai că kînu care l-a luat aluea atunci bieți uamenii. [...] Ereă bătus de...
 d-ică la vale, uite cit ereă carnea aiică numa pă burtă sta, în cōlo nu puteă să
 stea nis pă spâte, nic în-t-o rină, ni nimic, carne viie. [...]

10 Ereă un spitāl mare- acolo, în Gurgu, și-ereă unu Avram, îl țiu minte
 pân-oi muri. Ereap cu răposātu Tudor, [E] uite tata la băeātu asta d-ic, și ieream
 [r] eream mult d-ică, eră... răposātu Tudor, care-a murit. Și nuaptea- i pázam
 înăuntru în spitāl și ziua eram de săntinel-afară.

Și ne povesteă aiă nuaptea: „... Dă la boierii, luam, ițe, cit puteam să mun-
 15 cîm... pămînt; cin șasă poguane ca [E] că cit aveai brătă de muncă. Dacă luam,
 ițe, lui trebîă să-i dai mûski pōrcului, trebîă să-i dai atîtea zile de clăcă să-i
 fac; dac-aveai un cal sau o părăge de boi tot pă moșia așă care-ai luat-o ũ
 an s-o muncēști, îi plăteji de bășca. Și trebîă dijima, zice, care dintii să-i-o du
 lui la cūrte, une ereă cūrtea lui boerească, pă urmă să-t iei p-a ta du pă loc,
 20 alfel nu da voiē.”

Ereă uo venteliță acolo batrîn-așă, ũo femeie cam de pătruzăz de-ani,
 așă, așă scaldă la iei, scaldă ca cum scaldă femeia copilū-n truacă, în bai-a-
 cōlo spală la ei. Și-la ea altă gură io n-am auzi la aiă: „ Sărăci de voi, de cîne
 v-a făcū pă voi”, numa așă țineă cu zi, cu nuapte: „ Sărăci de voi, scē [= zice]
 25 cîn v-a făcū pă voi și vai de voi”, țineă. Da, ala, cîn am plecā de-acōlo, zice:
 „ Dac-oi mai aveă zile să scîap, să n-oi [K] pănă n-oi omori unu, nu-l las,
 um boierii”.

[Același]

Kágu

Cin tãiem pripãsi, iãsã ta [K] ie cãg acoló [...] și ie kãg cãiel acoló ... [K] kãgu
 5 ăla-ı cu kãpte, sã-nkãgã druãbele. Pui sãrẽ-ıel, sã-nkãgã druãbele și cu-ăla pui de sã
 usucã și dip-ăia începem cu-ël, il făcẽm ăpã, ășã. Și pui și-ı [K] cu de-ăla înkẽgãm

5

Măria Păuun [68 de ani]

Finu

Noi primãvara, livẽzile de fin, intãi mẽrgẽ sã le curățim. Cum s-a luat zãpãda,
 a-ncepũt sã deã iãrbã, curățãm livẽzile de crãc, de [ε] cãzãtũr, du pin pãmı, ăi
 curățim livẽzile ca sã putẽm cosi. [...] S-a făcũt finu de cuãsã, mẽrgẽm la cuãsã
 10 Noi ne luom cuãsã, nicovãlã, toc, grẽsie și mẽrgẽm la cuãsã

Cuãsa uo bãtem, prima-ãtã o bãtem pã nicovãlã, cu- cõcãnu, cã nu [r] nu
 tãie, și grẽsia și cu tõcu-ı luom la noi. Și luom polõgu, citi-um polõg [...] Pınã pa
 la [K] în timpu apruãpe de 4opt, nõuõ, vine prınzu, s-ne deã de prınz și iar
 dupã prınz începem sã cosim. [...] Între timp [ε] între conãce-ı dãn cu grẽsia
 15 Am cosit finu, ie timpu bun, il risipim, dãcã-ı cãzu s le polõgu mai grãos. polgã-
 gele mai grãose, le risipim, dãcã nu, l-întuãrcẽm. Sã usucã, il făcẽm prepeleç.
 un par cu creng il bãtem im-pãmĩnt și p-ăla ăp-ãdunãm fin, pũnem fitu grã-
 mãdã, cam în juru lu cĩnzã-șãizãs-șaptezãz de kilogrãme, pin-la õbzãi de kilõgã-
 me de fin pũnem p-um prepeleç d-ẽsta.

Dupã ce l-am făcũt [K] tot finu-ı făcẽm prepeleç acoló әне sã gãisãse. Dũ-
 pã [K] lãsãm o sãptãmĩnã de zile sau și mai mult, il strĩngẽm, cãre vrea sã-ı
 cãre il car-acãsã, il bãgã în finãr, cãre sã puãte cãrã, cu cãji, cu cãrũta, cu mãt-
 dãru în [K] cu spinãrea uõmu, cãre nu, il făcẽm clãe. Il strĩngẽm prepeleç acõlo
 și-ı făcẽm clãe acõl-la әне-ẽste și-ı mãngãm iãrna cu vitele-acõlo, pã loc

25 [Unde stau vitele?]

În nãmãt, õn nãmãt făcũd din bãcãnãõõ, cum ıi zicẽm noi, de lẽmne, lẽmne strĩng-
 se, noi ıi icẽm bãcãnãõõ. Și cu par, l-ınkĩdem de jur ĩmprejũr, acũ dupã cum ie și vite

de multe, așa facem și nămătu de mare. Și iarăna d'orm acolo vitele, le așterne fin din ăla mai rău, care nu [r] nu -l mănâncă vitele, le -așternem acó [= acolo] pă sujéle. Și noi facem colibă pentru còbani, care păzeste uoile -acólo. Facem colibă din niște blăni, al't cît duărme ũ uom, nu mai mare. Făce focu acólo -ŋ colibă, cu cojocu, ciini pă lingă tirlă, pă lingă nămăt acólo. Stăm după jéle pînă le dăŋ finu, mănîncă finu acólo. Care are posibilitate, are... dă mai p-apruape, le -a-duce -acás vitele, și -l mănîncă acás finu.

Bélet Górgé [45 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 Jeri dimineață am fost la lucru la Répedea, acólo lucrez jéu, la pirăyu, Bărbói ji să spúne, la construcția unei funicular. Ne-am sculát p -la cînc, noi sîntem sculát dimineața. Ne-am sculát, aŋ vrut să plecăm la lucru și a începút pluăia. Am văzú că plóyo, nu putem să mergem la lucru, am mai stat ca 40 uoră în cabaná... A mai stat pluăia nițái și-am plecă la lucru. [...]

15 Az dimineață mă sculái p -la cî jumáte, să zic, m-ă sculát az dimineață. Mă sculái, mă bărbierji, mă mbrăcái puțin, mă duseji pă la uoi... Am stat pă la 40j puțin, pînă vro bră și-am venit napóji acásă. Mă du să văd și-jo cê mai fac, nu am timp, în timp [K] în cûrsu săptămîni nu am timp.

[Același]

20

[Spălatul rufelor]

Înainte aveáu cubăr mare și le adu [K] le puneam apă caldă acólo și cun spusăji, cu săpún sau leșije din ăea, puneam puțină apă călduță și le băgă amóji acólo. Le băgă amóji, le frecám, dup -acéia le scoteám, le limpezám ũ apă rece și le -a-șezám iarăji în cubăr — da acumá nu să mai spal -asă, în cubăr — și areám cite -un
25 cîlon mare și fierbeám cite pátru, cînc cîpane de apă și turnám peste éle: spunéaj,

că să cloc, le cocăim.

Și dup-acéia, după ce turnă... pătru cegăne de leșie, și al de la urmă îl puneă de apă, ca să mai limpezască și dup-acéia le luam din cubă, le mai frecă și le limpezăm la Lótru, cum îi spunem noi aici, la Lótru spalăm.

5

Cóntu Ana [40 de ani]

[Întimplare cu ursul]

Într-o zi pînă pădure, ieu ierăm, kăr ieu personal cu oile [...] An trecut pînă dos acolo și-aud ciîni lătrîn. „Mă, da, ce să fiie?” mă gîndesc io. Mă uit: ursu ieșeă la voi. Las oile, le fac adică către stîna și mă dau înaintea ursului și kem ciîni tot.
10 Pun ciîni pã el, îl ieu cu kiote, cu pêtre și l-ă zgornit p-acolo -ncolo... l-ă zgornit pã pădure încolo.

Croitoréscu Ne Nicolăe [18 ani]

904. BREZOI - Sat Călinești [WLAD, 322]

(rn. Rîmnicu - Vilcea, reg. Argeș)

15

Culegere 1964: CC, MM, VȘ, MV, Transcriere: MV

Váru

Váru tot așa, s-aduce phătră de úne, du pã rîlri saș du pã, du pînă munt, du pã úne gășim, o aducem la... várnîță acolo, úne gășim o grupăpă, fiie c-o făcem noi, zidită, grupăpa, fiie că o gășim im pămîn di-ésta lutkós. Da io am făcút-o în gau
20 [k] într-o gălură zidită de mine. Și am... făcút-ó acolo, am clădit-o didisúpt așa cu un loc úne să meargă lemnele și după áșa buricăt-ășá și dup-acéa am pus și mai marúntă și mai mare, pînă cîn s-a astupád gălur-acéa. Și dup-acéa, cînd s-a umplúd găluna, am începú să-i dăm foc. Focu îi l-an dat tot așa, dóyo, trei zile, după cum éste várnîța de mare. Și cînd ieșe focu de-asúpra... gró-
25 pi, atúncă să-nțálege că iește ársă. Ne mai uităm, bunîntăles, după cum... știile...

după cum știie și vărniceru și căre o făce și dacă vedem că este... bine ars, încetăm focu, nu mai...

Și după acélea o lăsăm o zi, două sau trei zile; dup-acéa scuzătem vāru de acoló, il aducem la locu úne vrem să-l stingem. Și acólo avém o tājiniț-ășá de...
 5 de stinz vāru; ș-acólo il púnem în tājinițá,ășá cíte [ε] nu multășá tare, cíte cínzec pîn-la o sūtă de kilogrāme; și-acólo púnem apă peste iel și cîn să fá-
 cē, după cē-ı púnem apă, iel iș... dá... fjerbe fjerbind, iș jese ũ fel de ábur
 di-acoló din var și se evaporează și dup-acélea p-órmă-l stingem iar din nou
 cu apă, púnem apă, il... il bātem bine, bine acólo vāru, pînă cînd să albéște. După
 10 cē să albéște, p-órmă-ı dăm drumu acólo-ntr-o grupă. Și totășá mai depărte-l
 făcēm meréu pînă cînd il stingem pe tot.

Costantinăscu ké Alecsāndru [69 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ier dimineățá de cîn m-ā sculāt, m-ā sculá la Rîmnicu-Vilca. Și di la
 15 Rîmnicu-Vilca pînă la... am ișit... adică am ișit de-alăltāsără din spital și ier
 dimineățá-am plecá din Rîmnic cu mașina de Călimănești. Acóló am sta^d la un cē-
 tățean căre mi-a clădi casa și-am vrut să-l vedem dacă mai vine înapóı, că
 mai am cēvā de lucrú la casă. Și pe acélea l-am gāsı la Călimănești, adică a foz
 la Călimănești și l-am așteptát vro 4 óra pînă cîn a venit acás. După c-a venit a-
 20 casă, am vorbit cu-el c-am avú de vórbă și-am luat áltá mașină. [...] Am ve-
 nit acásá, ier pı la... două, la trei,ășá cēvā, m-am odini nițá...

Și... ástáz am foz la o grădina úne-mi... úne rupsēsē copili niște u-
 lúć, le-am pus pe la... la gard și-am venit acásá și-am venit... la núć, la bă-
 túd de núć.

Opinîc

Et opinîc ! Uite, tăiam puorci, tăiam porcu ș-ăla-l lua [ε] colô-j luam pi-
lea. Și p-ormă, atunca, pielea dac-o iej, pu sâre pã ja, o puț ș-o puț la ... de să
usucă și ja o țiră-m puod. P-urmă, dup-ăea o taj binê și fac opinîc ș-te-ncălt.

5 Opinîc face, ja, așă, cum je plêlêa așă mare, ca cum je mâsa asta, și ; ș-a-
tunc uit-ă-așă taj fășîile, uit-ă-așă, taj fășîie lungă, o fac cit je pãrêka de opinîc,
o opinîcã j-atita, ajlaltã iar atit, ș-așă cã fac ... fășîi așă, uite, de opinîc
și făcãm opinîc. Ș-atunca le gauri, opinîcile, face colô pî-jelê gauri...
cu... o sulă, iereá de-ăea dă... dă la țigani... dă fier. [...]

10

Oprea G'e Ioana [71 de ani]

Cositu Finului

La cositu Finului la noi, sigur, ieste o specialitate de bază. Uămeni toț a-
lîca de mic sã... sã ocúpã cu finu.

15 È, cuăsa, dimineăta... de fapt omu cosêște de dimineătã, iarba sã tãie bine
dimineăta pã rólto, fuarte bine. La prînz, cam pã la uora nou-așă e prînzu,
s-obijnuește, atunca omu stã de prînz, bâte cuăsa... la, de egzemplu, cu cocã-
nu. Are o nicoválnã cam egzãc_cît e microfónu-asta și o púne cu gúna așă
pã bs și-i dă pã gúna, cã vedes_cuas-ăea cu grésia s-ascúte o tuánã, însã
ja are gúna áea micã, de tãie ca briču, și-ascuțîndu-sã pã grésie, sã dúșê, de
20 la un tim_nu mai are și sã-ngruáșã, vine ca o pînz-așê. Ș-pã parcúr_tre-s-o
supțîie pã... ca un milimêtru-așă șevá. Atita o supșîie. Bâte tuátã gúra, du-
reázã... și cite-o úorã bătútu cuási. Sã bâte și pã fãțã și pã dos. Au cite-o
nicoválã, de o pune-așă, cuăsa, cum le ja ãsus așă, și-áltã nicovál-o are,
de-o púne cu gúna_jos și dă númer cu socrãnu-álîs, așă sã bâte mai lézne [...]

25 Dúpã asta finu... sã lásã o zi say sã risipêște, dúpã cum_e umbra Dacã-j
lôcu mai umbrós sã las_și dólto zile. Ł_risipêște bine și vîne ș-sã strînzê. Une je
... mai fãțã, mai blîne, acóla-l strînge și din_zîua-ñ_cãre-l cosêște risipid_

bine. [...]

Ticulésu Pétre [47 de ani]

Clóce

Găina, cînd închepe ja să clóncăne și nu mai să dă jus du pă cuiș, númaj să
 5 júmule - nchepe s - să júmule și nu mai uóuo, cáde clóce . Ș-o púnem ... uóuo sub
 ja, cîsprezece sau tréispzece. O lăsăm ... [E] ... trei săptămînî, sau indiferend
 dáca - i de gălină, o lăsăm trei săptămîn , dáca - i de ráță o lăsăm o lúnă de
 zile . Ș- după ce scuâte púji , le dăm mîncăre , aluát ; sau dáca sín de ráță, le
 10 dăm o [K] urzičí tocâte . Că ... ráțele ... mai mUltă ... urzičí și verzičunî din
 ástea , că să crească mai répede .

Dinčă Ne Jeléna [19 ani]

905. BUMBEȘTI - JIU [ALR I, 825]

(m. Gorj, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GG, PL, MM, MV ; transcriere : MM

15

[Cum se lucrează finul]

Iest - uŃ fel de [r] de iarbă care să numește lup , pî_je . Și lupu - ásta cîn
 [E] cîn să cyáce , dáca merg pin [r] pin iarbă , stúruje , ști , a uscát , și - atún-
 15 cã să știie că îi ... [r] îi bun de cyásă .

Atúnč , luom cyása - l cosím , il strîngem , il regulám și - l , il cărám acasă .

20

Blyántă Pantilimón [65 de ani]

[Întîmplări din viața subiectului]

[Copiii] i - aŃ crăscút fuárte [E] greu , c - a fost timpurile réle și - aŃ fost
 uámenî sărăc . Puáte că de mÚlŃe uorî , am mîncát légúmea și guálă , că n - am
 20 avút málái s - lě dau , nu mai vorbeám de píne , c - atúnč pína n - o mîncám

Țan de două, tri yor!. MiŃcăm malaj, malaj, mamaligă, cüm făcăm.

Da, abita am avút năröcu c-a fos_sănătöş!, da alt uámen! puatę-a cres-
cút ş-maj aňevöje, cáre-s maj bolnavicöş!, da io am avút neşte copii buň!,
sănătöş!. Ş-i-am criescút fuárte lézhe, da cu [r] cu máre greyutáte d'e lip-
s să c-am [ε] fost uámen! sārác ş-n-am avút cę trábuja.

Rusánda Pantélimán Blyáňtă [66 de ani].

[Cum se face piinea]

Măcinám griúu, la muără; şi la úrmă venęám acásă şi pińęa o cernęęu_cu
sita ş-apăi noi n-o făcăm cu drojdie, cum_fac acúma, da lăsám aluát ... Pungám
10 aluát de pińe, ş-uo muám acólo cu_ápă cáldă, ó plămădeám bine, o pungám
um_pic la suáre sau língă sóbă sau língă foc, cá pińă creşteá pińęa.Ş-apoi o
luam ş-o plămădeám din nou ş-o băgám în țăşte. În țăst o făcăm, cá nu aveám
cuptuáre cum [ε] sînt acúma ş-o făcăm în țăst.

Plămădám uo dátă, făcăm două, tri piń şi n-ajunzá două, tri zil'e. La úrmă
15 cîng_găţám, făcăm iar.

[Aceeaşi]

[Obiceiuri la nuntă]

Să ducę, cîn ...venęá, pánă n-a venit gińerle dúpă mireásă, să ducá fáta
la apă, cu găljáta, c-um_băját şi zicá cá_m [K] uń_copil, máre, mic cum_era,
20 să áibe múmă şi tátă, şti. Şi lua... lua găleáta ája, a cu apă, uo lua pę-un
[K] pę-o buáta şi să ducá la fîntîn-acólo şi luau apă şi o ducá acásă şi o fińe-
atúnc zicám tírnăţ, nu zicám sála, cá nu íerá cáj_d'-ęştia marí, íerá cáj_mic-
şí-o puná-n tírnăţ acólo. Ş-cî_venęá nunta, venęá gińerle şí-aducá doi_ba-
jęţ, cálarí, cálarí sau pá picuáre, cum íariá posíbilu lor. Şi spungá colocăşiiile
25 acólo.Şi atúncá, dúpă cá íerminá colocăşiiile, mireása da cu apă d'îng_găleáta şí
umblá să úde gińerle, î_uobór..

[Aceeaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] dîmîrîeăță cîm- aș- sculăt, prima dată am dat drumu la găjîh că l'-aveăm înkîsă. M-am spălăt pă uoik, m-am înkinat, c-aș- avam d'-obiței. La urmă m-am dus ș- mi- am muls vâca ... am dat la niște rițăță, am da la puț a-
 5 luăt ... Az dîmîrîeăță cîm- mă sculăi tot ajeșta le făcuj. Hăjlanț aș mișei plecară, mai de nuapăc, jo plecăi mai tîrziu, după că Hibirșii treburlte căși. Apăi ne dusărăm jără la- ngropăt, venîrăm de- acolo acasă, jără văduj de pușdri, pe- aci pe- acasă.

[Aceeși]

Úrdă

10 Zăru se fierbe și se face úrdă. Să pûne pe foc înt- un cazán de- arămă și să învîrte cu- o lopătă de lemn treptăt, treptăt, până cînd jël începe să pară fluturăt. După ce jël să fluturîjază bine, să retrăge focu de sub cazán, ș- ja o cănă de apă ș- să plîmbă de jur împrejuru ... cazánului de- arămă și- l domolește. Jël
 15 iș- iș- o pătură deasupra, pe zăr, iș- făc- o [K] formează o pătură bună. Dupe- acēja, al lăsă să sã cugăce bine. După c- a- începú- să răsufle puțîn la jumătâte și- m- părț pim- pătură, il crápă cu- ŋ- cuțit de lemn, frumós, im- bucăt și- j- dă foc puternic din nou să- l întyarcă pe părtea caláltă ca să sã cugăcă și părtea deasupra. [...] Să scugăte cu ... ŋo strecurătuare de táblă ... gal- vanizátă și să pûne- ŋ- găleată.

20

Pătrășcoiu I Dumitru [39 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri d'imîrîeăță m-ă- sculăt, am niște giște, um- pșorc și [E] jey de obiței le fierb lóbadle, burujén, lóbadé le spúnem noi ...
 25 Az d'imîrîeăță iar d'in nou mă sculăi și nu fusăi la miine la sápă, mă dusėj la áltă vecînă, că să- mi ajúte și mișe într- áltă dî, am făcut un ajutat ...

Popescu Elena [36 de ani]

Cartófi

Cartófi tot așa iese. Arăm ... și după ce-am arăt, alți pun ... cartófi pe brazdă. D-exemplu, merge cu plugu înainte, cartófi-i pune pe brazdă, după plug, cî vine plugu - a doua ură, și, vine brazda peste ei și-i-a acoperit; ca să nu fas
5 doyo mûș, și, să puneți, pu cartófi cu sapa și-apoi, pe - acolo jos și să, [r] să bate. [...]

Acuma am pus cartófi - m_pămînt [r] am pus cartófi - m_pămînt, îi [K] după ce să fac mărișori, așa de - o palmă, îi preșim cu, să spune la noi, le-
da-prășil - asta, mai trec - o [K] puțin, yo lună de zile și ingropăm.

10 Cum a ieșit acu ũ fel de gîndăc care-i mănîncă, trebe să luam soluție din d-asta, pentru gîndăci aștia, ca să-i vomorim, dacă nu, detetey*, și dăm cu de - aște ca să-i vomorim glyángel - aște de pe ei.

Apoi noi luom sapa, îi săpăm, îi bagăm în grupă, cum iese la noi, un fel
de [K] făcăm yo găură - m_pămînt, îi bagăm acolo, punem pămînt peste ei,
15 ca iarna să nu-nghețe, pămînt moșniță. Restu ce-l aducem acasă, îl bagăm pim-pécu; pentru iarnă, mișcăm di-iei.

Cam asta ar fi povestea cu cartófi.

Totomirescu Pe Ion [18 ani]

Am văzut un urs

20 Într-o seară am văzut [E] un urs cînd [E] coboram în [r] în grădina. Atînc s-a auzit gîrdul pomînd și s-a văzut ursul mergîm pin grădina. Apoi ursul a ieșit și s-a auzit iărăși gîrdul pe altă parte cînd s-a rupt. Atînc noi am... da_dupe iel și ursul a fugit.

Ardelgănu Nicolae [12 ani]

* detetey = DOT (substanță insecticidă)

906. NOVACI - Sat Novaci-Străini

(rn Gilort , reg Oltenia)

Culegere 1965 : CC, GG, MV ; transcriere:CC

[Oieritul]

5 Vin de la pășune primăvara î_luna lu mai , le tîndem și le dreptăm la munte ,
le minăm la munte . Va -s -că așa trăbă zis . Le minăm la munte . Ne ducem cu
jêle la munte , alégem miêji și -l dăm într-o parte , uoiile cu lăpte le mîlgem . Și
stérpele le dăm într-o parte ș -ăle cu lăpte într -ălta . Și ștăm acolo pînă la săptem-
bre .

10 La săptemvre iară le [E] iar le verificăm , le numărăm și iar un [K] uo dátă
le -mpreunăm , altă dátă le ținem tot alése , mîelúțele ăle mic într-o parte , ăle...
și iar le dreptăm la țără . Asta -i mérsu uoiilor .

Noi acolo , cîn -ne ducem la munte , începem mîlsu uoiilor . Le mîlgem di la
douozeč de mai , cam pi -atîncă ne dă vâje tîmpu ca să ieșim noi la munte , la sfîin'
15 tu Costandin . Și le mîlgem pînă la săptemvre , ș -atînc nu le mai mîlgem , le lăsăm .

Lăptele -l prefăcem îm -brîză , brîza o ... Cum îl prefăcem ? Păi , îl înkegăm și -l
făcem brîză , lăptele Scuătem și cite cêvâ unt . și pîntu mîncăre și puâte că și
pîntu vîzâre . Untu . Untu -l făcem , î lom smîntîna . Acuma , să ștîje cê -i smîntîna
de pe lăpte . Și -l pînem îm -putinėj . [...]

20

Ilión De Cîrogàru [72 de ani]

Țăstu

Luam pămînt , săpăm pămînt , așa mai , nu cã humă . cum să zîce , humă din ăia
gâlbănă , adică și din ăia puțină , puțină crivină , așa mai nisipós . Luam de -aic din ză-
vâi . Puneăm puțină pleavă de grîu , mai adunăm cite puțină bălegă de cal , c -ăia țese
25 de , să nu crăpe . Și după cê le -mpreunăm tuâte , le puneăm acolo -nt -uș -grajdi
pe -o pîdină jos . ca să [K] nu pe pămînt -ca să să ia pămîntu . Și -l călcăm bine , bine ,

bîne, bîne cu sápa, îl bâteám cu múka, mai și cu piçúarle, ca sã-1 calc bîne de tot.

Dúpã ce-1 fãcãm așá cãlcãt bîne, de sã fãcã pãmîntu bun, puneám ȳo piãtrã
mãre așá rotúndã. Puneám ȳo gliie de pãmînt pe ia. Și peste gliia ȳia mi-ãșezãm
pãmîntu ȳla. Îl ȳiam di cõlo așá cu mîna, așá grãmãdã, și-1 puneám cõlo. Ș-
5 zãm frumõs și-1 fãcãm așá rotúnd, cum ierã pkatr-ȳia mãre, bolovãnu ȳla de-1 puneám
su_ȳiel, ca sã-1 fac mãre și larg la gúrã.

Și dúpã ce-1 lãsãm, îl fãcãm așá frumõs, bãgãm um_ȳier sau ũ_lemn cõlo sus
ca sã-ȳi fac gãuurrã, ca sã pot sã-1 ridíc sã-1 puȳ colõ de ... sã sã-1 árdã [!]. Și dúpã
ȳia ȳo aȳeptãm frumõs, cin_sã mai întãrẽ ȳiel um_pic. Scotçãm ȳieru, îl lãsãm așá și-1
10 lãsãm acõlo pus, puneám adicã piãtrã ȳia bîne... sã nu sã bãge çevã, c-acõlo-ȳ_
grãjd... sã nu-ȳi strícë, cã-ț da um_porc, cã-ț da ȳo vitã peste ȳel. Ș-acõlo-1 lã-
sãm pãnã sã uscã. S-sã úște ca s-sã întãrẽãscã bîne.

Cin_sã-ntãrẽã bîne, il dam jos de pe pkatr-ȳia mãre și-1 scobeãm bîne, bîne,
bîne nãȳuntru cũ õ_tescã sau uȳ_kisér din ȳla de çoplít așá. Îl scobeãm înãuuntru çit
15 brebuã ȳel de scobil, ca sã pot sã-1 [K] s-avém úne sã-1 bãgãm ũ_su_ȳiel. sã-1 puȳ pe foc.

Dúpã ce cã-1... și scobeãm acõlo nãȳuntru, îi puneám niște pietricêle frumũsã
pe fund acõ, cã turt-apõȳi ierã muãle, ca sã çuãcã bîne [!]. Și-1 lãsãm rãsturnãt așá;
clãcã-1 dam jos de colõ, îl rãdeãm bîne, îi fãcãm gúra pe colõ frumũsã, rotúndã. Și-1
lãsãm rãsturnãt ca sã sã usũce bîne. În timpu ȳla cin_sã uscã, ȳo lúnã de zîle sau mai
20 bîne, ȳo lúnã jumãte, nu sã uscã pãmîntu ȳla grãmãdã atĩ_de mult [!]. Cin_sã uscã
bîne, îl puneám pe foc. Fãcãm focu de la... începút într-ȳo zi, fãcãm acõlo binĩșór focu
ũ_ȳiel pînã sã ardã țãstu bîne, și la úrmã fãcãm in_continuãrẽ. Mã ȳineã ũ_țest din
ȳla çite doi, trei ani de zîle, coçãm ũ_ȳiel ca ... Acũș uȳte-așá m-am destõbinuȳit [!],
c-am vãzũ_c-a_ȳeșit aștã de [!] de ȳier.

25

ȳuãna Grigõre Popescu [64 de ani]

[Viața de la stînã]

Sãra [E] umblã, çobãni úmbã cu uȳile, femẽiile mulg și ȳiele la úna cu çobãni,
ĩnsã la stînã ȳele lucreãzã briza, femẽiile. Çobãni dør vãd de uȳi, vin și mulg și-ȳoc

lú... Mai sîn_și uâmeni de lucrăză, da mai rar. Da cel mai mult, nevêstele...nevêste, fête, căre după cum ...

Acól-la stîină avem și noi porc , vac , iacă și păsări, tuâte módele le fînem vâra
 Tuamna cînt sus s-aprópiie coborîtu , uor rămîn còbâni cu uójiile pe -acóló, iar
 5 femejiile iau vitele alelânte , păsări , cutăre și coburăă acasă.

Codreănu Ion [42 de ani]

[Brînză de vaci]

Ieu mulg vâcile. Lăptele, cînd am mai mult, îi dau kg, cum îl mulg atînc; cînd
 am mai puțin, ástăz! nu înkég și mîine -nkég, la dóyo zile. L-adún, l-încălzásc, să
 10 fije deopotrívă, cam cum îi lăptele cînd îl mulg de la vécă. Îi dau kg, cînd îi făcút îl
 pun pe crîntă, îl tai de dóyo uori în bucățele mic ca de zăhăr. După acêjia îi tai nú-
 mai mărghinile, cînd îi apruápe stors, îi tai numai mărghinile. Și le-adún deasupra și
 pun o grezútăte pe iel.

Cînd ie stors, de-a stat în picătúra și iel s-a stors, îl tai bucăt patráte așá
 15 cam ca de-ur kilogram sau de șapte sulte de gráme una, după cum am lăpte úe
 mult. După acêjia îl întorc cu pártea de sus, îl întorc cu parte-áia îjos tot pe
 crîntă. Și-l iau de pe crîntă dupe ce l-am mai lăsát um-pic acólo. L-iau și-l
 pun la saramúra într-un vas únde am acóló apă cu sáre făcútă ca să fînă uóyu.
 Și pun și stă de ástăz pînă mîine-n saramúra. Dup-acêjia iau din saramúra ș-o
 20 așéz în vâsu care-o fîn, în șteand sau în pútînă, ce am. Uo așéz acóló și-í
 mai dau puțină sáre.

Eléna De Codreănu [39 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineáța m-ă sculát și m-am îmbrăcát, m-ă spălát cum îi [!]. La
 20 úrmă m-an-dus numai pîn-la máma ș-am venít acás și m-am apucá-de
 lucru. Am lucrát tuátă zúva pîn-asáră. Alcévá n-am mai făcút.

Ăstăzi ce să facem ? Fuseli, cum văzură, la școală-n deal cu mincarea la uâ-
meni. Și-acum venii acasă și lucrăm.

Codreanu I Măria [17 ani]

907. VAIDEENI [WLAD. 317]

(rn Horezu, reg. Argeș)

Culegere 1964 : MM, VȘ, MV, transcriere : MV

[Ursul la stână]

- Am îmbătrini pe munte, da ca-n vâra asta nu s-a-ntimplat [!]. S-a mai
ntimplat cazul, kar cu Măriile, cu ... atuncea cu ... cin o gerani, da cu ăștea...
- 10 Ursu a veni di [E] tr-um munte și-a trecut aici, pe poșană. [A] trăcut
peste vîrf, așă, și pe-ăiică trecă pe poșană, cin a trecu dim partea asta.
Ș-l-a văzut. Și-a veni și-a intrat în ... pădure. Pădurile-s tăiate, sigur, nu
mai sîr ca odată, cin a intrat în pădure, nu-l mai vedeai. Acuma je măr-
ginea nițai și restu ...
- 15 S-a luat uâmeni-a ieși și di la o stînă și di la alta și-a je [K] luat-o după
el. Și-au ... ăia ține di colț, hăia ține dim parte - ailantă, cîni, cutare, cutare,
după iel, după iel, pînă l-a obosit. După ce l-a obosit, iel sigur că nu mai prea
fugea așă. S-a dus, s-a băgat în niște ... - ști, Dinu-i contigier cu mine - s-a
băgat în niște brădui - și-jo ă sta de vorbă cu iel, mi-a povesti tot - s-a
20 băgat în niște brădui și s-a pus pe brînc, jos. Și căra cu bolovan toz din tuate
te părțile și nu mai mișcă ... de loc.
- Dinu [!] s-a dus mai apruape - și-a lui ieră um bolovan mare - s-a
dus că să-i făcă vin la bolovan peste iel. Și iel a da drumu - odată la bolo-
vân șă nu s-a duz bolovanu pînă lingă urs, da apruape ca d-ic în păre-
25 te, cum mi-a arătat iel, atîta mai ieră bolovanu să să ducă peste urs. Și
iel s-a dus încet, încet să-i mai dea drumu 40 dată, ca să să ducă peste urs. Și

cin_s-a aplecã_sã-! deã drũmu la bolovãn, ursu l-a și ... luvãt. L-a luvãt im_
brãțã și mormãnin_la iel, a sãrid_bãjãtu : „Omgarã pe tãta !” ; um_bãjãt tot
vijlãn. S-a pus cu bĩta pi iel, trãge-j ! Șj-a lãsat pe-ãl bãtrĩn ș-a lya_bãjã-
tu.

5 Cẽ sã facã [ε] bãtrĩnu ? „ Sã-m [κ] decĩ_sã-m omuãre bãjãtu, mai bine
sã mã omuãre pi mine, cã ... sin_mai bãtrĩn, de cẽ sã-m! omuãre bãjãtu ?”

Trãge-j ãla cu bĩta, trãge-j. l-a veni_cẽ c-odãtã bine și j-a dat alicãga
pẽste ... ajiž_l-a lovi_drep_pẽste ... Ș-atũncã zicẽ c-ãla : [imitã mormãutul
ursului] și l-a lãsã_și pe bãjãt și ... a plecãt ... Altu a foz_mai acolã așã, s-a
10 repẽz-aș ... a ... dat cu sãcũreã_iel și l-a omorĩt.

Șendrescu Iacob [64 de ani]

[Ce a fãcut subiectul ieri și azi]

M-am duz_la cai, ieri! dimneãțã. Dũpã cẽ-am_veni_di la cai, fãcũ bãba
mĩncãre, am mĩncãt, am bãlũ_cĩti_um_paãr de vin [!], m-an_culcãt. Dũpã
15 cẽ ne-am sculãt, m-an_dus jãrã pi la cai, s_ș_vãd cẽ mai fac. A foz_dumi-
necã, a fos_sãrbãtuãre, n-am muncĩd_nimic. Asãrã jãr mĩncãre și culcãre.

Azi dimneãțã jãr mã sculãj, mã dusej la cai, jĩ gãsi_jĩ im_pelimẽtru la
Rẽcãa, bũnã cã nu dẽte nimẽn_de_ej, și-j lua_jĩ acãș [!]. Acũ_mã dusãsãm
sã mai iñkiz_pe-acolã pe unde ... fãcũj niște lãntẽț, de-gkisãj pe unde jẽșisã
20 ... Veni bãjãtu dũpã mine și venij iñcãcãce.

[Același]

Brĩnzã dã burdũf

Mulzãm lãptele și ... ne dcañ_cu_el la stĩnã și-l strecurãm și-l punãm
ĩn troc. Și la urmã dimneãțã fãcẽãm zmĩntĩnã pe deasũpra lãptele. Și-l fãcẽãm
25 ... ilĩ zmĩntĩngãm. Și fãcẽãm untũ sau zmĩntĩnã. Și ãlãlãnt il fãcẽãm brĩnzã
sau telemeã, sau fãcẽãm ... brĩnzã de burdũf.

Brișza dă burduf o făcșăm așă : o-șke [K] o pun [K] o-ncălzăm la fac,
 în căldăre ... O adușeșă și-o puneăm în cubăr. Și îi dam kag. Și-o ... îi dam
 așă mai călduț. Și la urm-o mestecăm bine, o așezăm cu mișinile în cubăr
 și după așă o puneăm într-o traist-așă de pișză. Și-o călcăm așă cu miș-
 5 nile bine, bine, pe un fund mare de ... de blănă. Și făcșăm lurtă mare,
 mare. Și lurtă așă o puneăm de să ... pe - um podișor ... Podișoru ieră
 de blâne, spălăt frumuș, și puneăm acolo caș pe caș și făcșăm mul caș. Și
 așă să coșeșă. Îi lăsăm cîte două săptămîni de zile. Și să coșeșă. Și să făcșă
 așă gălbini, frumuși. Și la urmă îi fă [E] îi puneăm, îi tăiă. Și aveăm
 10 un crestez de brad, făcūt cu crește. Și-l frecăm cu mișinile pe cubăr. Și
 la urmă o mestecăm bine-n cubăr și o puneăm la burdușei sau la burduv
 mare. [...]

Marița Adám Jinarju [62 de ani]

La Sînzujeni!

15 La Sînzujeni ne ducem în pădure. Să duc fetele cu cōbani și-adună flori,
 de tuâte feljuriile de flori de pe izvără. Și le ... le, vine cu jiele în poiană și le
 făce cununa mare, mare, cît ușa strungi, mare, de doi, trei metri, patru, cinj
 metri. Și uo pune sara la strungă. Și trec uoiile cîn le mulgem tuâte pi sū
 ... cununa așă. Și nuaptea duarme cununa la strungă.

20 După ce ... dimineața ieră trec uoiile. Și dimineața pleacă toz la stî-
 nă. Și una mai dibacșă să ducă și-o fura, cununa di la strungă, o ducă-n pă-
 dure și-o băgă în izvăr. Și cōbani după șa ca s-o vedă unș-o băgăt-o, ca să le uide
 pe băc. Dac-o găsăz zice că să le uide, de ... o cam găsăscu. To vine c-un
 cap din cununa la stîna : „ Uite, cē [=zice], aș găsăc cununa. Că cununa trăbue
 25 s-o băzē izvăr, că zice că să aibă uoiile lapte.

[Aceași]

[Cum se face burduful pentru brînză]

O piele de uâie — d-egzemplu a ... am tăiat o uâie. Ii jumulim lina du pa ia sau
 o rãdem frumas cu un_cuțit, o rãdem așã fuãrte frumds, și dupã aãea ... o Uparim
 um_pic Țãpã puțin cãlduțã și-o spalãm bine, ca sã iêsã tot ... Luãtã seva aãã
 5 din_ãea. Și dupã aãea ... o fãcem așã, um_fel de ... rotund, sau mã ro⁹ sau luj-
 guet așã cum il fãcem. Sã cuãsã cu ațã de lina sau cu ... de bumbãc, cu de cãre
 ieste, sau de cinepã. Și dupã aãea bægãm brînzã-n_ãea. Bægãm brînzã-n_ãea și-o
 indesãm bine - acolo cu ... un ... ie așã un piscãlãu Ți spunem noi, un bãț, piscãlãu,
 cãre-ngesuiim bine - acolo brînzã-n_ãea. Și dupã aãea o cuãsãm la gura și ... așã
 10 rãmîne conservãtã pãntu consumu de - un an de zile.

Iuon Bãjãșu [34 de ani]

[O întimplare cu ursul]

Io am plecã de la stîna dupã cai, pim_pãdure. Și mergînd prim_pãdure la deal,
 mai de depãrte - nãjîntea mea am vãzút uursu. Ursuãc - a fost. Și dupã ia mãi
 15 ierã doi, mãi mititei. Apãi fiie c-o fi fos_pui de - ai iei sau nu știu c-o fi
 fost. Și mergînd eu așã, stînd ieu pe țanc, uursi veneã - nspre mine, pe - o po-
 tecã de - afiniș — c-așã-i pe la munte pîntrã braz. Și m-an_dat ... m-ãg_gin-
 di_c-acușa, zi⁹, vîne uursu și mã dã drep_pe țanc, mã_la vãle. Și m-ã luat
 îndãrãpt, ș-ã luat-n pi su_țanc, ș-am mers tot înspre iei, da mãi în_vãle
 20 de iei. Și mã uitãm așã Ți sus ca sã vedem : Ți mai vãd ? Ți mai vãd ? Și cînd
 am vãzút cã nu-i mai vãd pe iei, cã iei trecușã ... trecușã dim_mine la vãle,
 am dat kiutot, ca cum kiutotim pi la munte : „ Ți iu ! ”

Și cînd an_dat io kiutot, am și - auzit ursuãca ai mãre rãgni_și forolînd.
 Și io cîn_am înturnãt capu, ca sã vedem cã fãce, vîne înspre mine sau cã fãce,
 25 cã m-ã_și pamiñi_lavitã. Și m-a doborît jos și m-a dus pe coãstã la vãle
 așã ca vo cînzãz_de metri, pînã m-a bægãt înt_ũ_Țizvãr. Și - acolo m-a pus
 întrã doi braz și m-a gerãnit : mi - am rupt o pulpã, de coleã de la picãr, pe spinãre

am avú_nęste gárá bágate ... Şi acolo, din... Fie că m-am desfăcút_ęo din_zăpă-
 ęeála áia căre...— cre_c-atúnca nu mai ierá_řkar normală — am începút a hoji,
 iar : „Hó, húrsu !”. Şi cind ă_zis „Hó, úrsu”, o plecăt de-acólo de pe mine
 şi io ă_rămás síngură.

5 Cít oi fi stat acolo aşá, nu ştiu. Cín_m-am desfăcút, ęo m-an_desfăcút
 cu fářa ř_sus şi cu căpu la vále. Cín_mă ujt ęo aşá, ca vo dólozăz_niz_dólo-
 zoj_de métri n-o fi fost, venęá îndărăpt înspre mine. Ş-atúnęea ięu m-an_ę
 gíndít : „Dac_ăcúřa viné, acúřa or_řspárje búrta, or mă desfigu_ęăzá la
 fářă”; că ierá_ę cu fářa-ę_sus. Ş-am începút aşá ujtíndu-mă aşá cătă ia,
 10 iără să hojesc. Şi cind ă_hojít, ia s-o aprít în loc ş-o_nęepút iar a forojí şi
 s-ay dat îndărăpt, n-ay mai venít.

Şi io m-an_ęsculăt acólo de juos ş-am pus mína să vedém : ín_cap mai
 an_círpele, aşá cum ... le purtám noi. Şi am_vázút că círpa care_ am faz_ę
 legátă cu_ęa la cap le-am avút ; ăstalántă, care_ a fost a dóya, mi-a rămás
 15 at_řnátă de cúcuri, ínt-un brad. Şi io, fără să-m_făc cu idé!a c_ř_c_ am păřít,
 să mă ujpă língă mine cum oi fi ięu, m-an_dus îndărăpt în deal únde mă dobă-
 rísă ia-ntíj ş-ă_luat círpa. Ş-am plecăt înspre cai, că-n tímpu cín_mer_ę
 zám ięu la deal înspre urşí, am_vázút ínt-ăltă cuástă cájí.

Cínd m-an_dus acolo, ă_luat círpa, am pus ín_cap, fără să-n_dau iar
 20 cu idéia că ... sînt ... ęerănită say ęe păřítí, římic. Cobăřínd ř_vále, ř_lízvăr,
 fie că de curentu ăla al ăpi, fie că io am mai răcít, m-am pomíni că mă
 dğare mína stíngă grozáv. Cín_să-ntörn io căpu, să vedém : ęe-oi fi avín_de
 mă duare mína stíngă ? căpu meo ... părtea gítuluş, părtea stíngă, n-am pu-
 tú_să mai făc ăřş, dğar am_făcú_núma aşá, um_pic. [...]

25 Şi-n tímpu ă_ăsta a vení di la stírnă o ăltă fářă, stírgă după míņ-o
 aveám báciřă. Şi ... cred că io-şí fi fost şi la fářă cumvá aşá ... spăříuásă say
 ęe şti_io, că ia nú s-o apropíăd_de míne, dar o stírgă_la míne şi m-o-ntre-
 bá_că :

— Lířă Mėříře, ęe ăi ?

Zi⁹ :-Mă g^{er}ăni ũ^urs.Și¹ ia cin^o a^uz^t o fu^zit^l îndă^răpt^l Ș¹-jo at^unca^l ũ^zz¹ zig :-Vez¹ zic^l, dăc^ă-z¹ vedea^l că i^o nu po¹-să vi^u pin⁻ la st^înă, zic^l, să măi c^ăpută^l pe i¹-
c^{ea}. pe ... m^ukijle - aște^l, că ies c^ălă^l p^oiană⁻ n deal i^ey, i-ă spus. [...]5 Pe drum, merg^în c^ălă st^înă, am trec^ut i^ără ũ¹izv^or. Și p^ăr^ășă^l că mⁱ-eră cam s^ă-
te. Zi^l : „Să mă apl^ăc^l să bea^u apă^l” Cind am pus ... ca să mă apl^ăc^l așă i¹jos, am apu⁻
c^ă cu m^îna de c^ărnea de la pi^lo^r căre mⁱ-o rups^ăsă ũ^ursu. Cu c¹-o fi rupt⁻o, fi^le
c^o cu g^ura, fi^le c^ă cu lă^lba, nu ș^{ti}u cu c¹-o fi rupt⁻o. [...]ũ¹ă de z^île nu mi s⁻o vindec^ă r^ăni^le de pe m^îne

10

Jin^ări^u Mari^ă [43 de ani]

Kisăt^ură

Să i^ă sl^ănin^ă din a^{ia} măi gr^ușă^l și av^{em} .. ũ¹ sp^unem noi ũ^o kisăt^uare : o bl^ănă
așă scobit^ă pe căre f^ăcem noi an^ume n^uma p^{en}tru .. Kisăt^ură și ũ^o p^unem acol^o sl^ă-
nina și c⁻un top^or bun și -nc^ălz^îm top^oru la foc și ne-
apuc^ăm și toc^ăm acol^o la
15 [E] la scl^ănin^ă. Acol^o ũ¹ia să p^une și c^ăapă Ș⁻o kisăt^um b^îne, b^îne p^înă ... o ved^{er}
c^ă-i des [K] de-aj^us.

[Aceași]

[Nunta subiectului]

Joi a-n^{ce}p^ut să t^ăie v^îtele Dar i^o n⁻am fost acol^o la v^îte ... să ... ũ^o j^uoi a^u-
20 f^ăc^ut ... mⁱ-am c^ăl^ăt ... f^ust^{el}e, mⁱ-am p^{re}g^ăt^{it} că să am bat^îst^{el}e t^uă^le, c^ă să
le am c^ă p^{en}tru n^untă [!].Și s^îmb^ătă de dim^îne^ătă a veni^l dim⁻p^ăr^țea z^îner^lui j⁻dim⁻p^ăr^țea m^{ea}, am
plec^ăt^l cu mir^ăs^ăle p^în sat An¹ k^{em}ă t^uă^le z^îu^ă. S^ăra m⁻an¹ dus ac^ăsă, cu
f^êtele care an¹ k^{em}ă, am în^{ce}p^u să f^ăcem bet^êl^êle. Și a veni^l .. din p^ăr^țea
25 z^îner^lui ... ũ^ămeni dim⁻p^ăr^țea m^{ea} a ũ^în^u dim⁻p^uor^l, d⁻a dat, a rup⁻p^ur⁻
ũ^île [!]. A veni^l [K] a intr^ăt îⁿ c^ăsă, am p^us fl^ori^le căre le-
adun^ăsăm pe zi, pe

măsă și le-a făcut mățăuuz. (Mățăuuz nu le-ă făcú c-ă le-ám făcú [K] am avú bukét. Nu mi-a trăbuiú Florile). Le-a făcut mățăuuzu și-ápăi a kemás mireása, jo jerám într-áltă cámară, nu mă dádeá [!]. A adús um miresăi, l-o jumulít o țíră acolo [!]. Și pe urmă m-an_dus și ieú, m-am pupát cu sára zinerelui, c-um
5 páhár de vin, l-am_vársát zús um_páhár și l-am pus cu gúra la vále pe măsă. Pe-órmă a-ncepút să cînte cîntecu miresi și pe-órmă s-a puz_mása. Am_mîncát, pe-órmă... dim_pártea zinerelui a plecát. A rămás dim_pártea... dim_pártea me [r] dim_pártea mea. Pe-órmă au începút dânsur_jócuri, pînă... cătă zúá. Pe-órmă a plecá_lúmea. [...]

10 Duminecă dimineáta ... a-ncepú să să strîngă jară lúmea, jo... pe mine a-ncepú să mă pregăteáscă, să mă fácă mireása, de nuapte. Pe-urm-a veni dim_pártea zínere_lui, a veni zínerele cu ai lui să ne dúcem la biserică. Acolo cînd a venit, cînda să între pe puártă, dedésă verigéta și m-am ujtá_t_piñ_verigéta [!] că ce [-zice] că dácă te ujt să vádá...

15 Și pe-órmă a veni zínerele-ŋ_cásă, a da_mîna cu... a venit...cu mine, pe-orm-a veni_părînti, aŋ_da_pă [K] cu mări [K] cu părînti_mîna și-am plecát. Am plecá_la biserică, ne-aŋ_cununát... Am esi_di la biserică, am veni la gínere acásă La zínere-acásă cîn_vii... te pupi cu mi [K] cu suácrea, t-ia mățăuuzu, vine náșu să-i pui să să spēle, áltu vine să-i púie cénúșe-m_mîná
20 [!]. Ii dai bătista să să... să să șteárgă-i dai bătistă, mireása.

Pe-órmă sâ fáce o țíră hóră... hóră-ŋ_cúrte și să arúncă o ualá cu... o gálă s-arúncă peste cas-așá o... ca să să spárgă. Pe-órmă... trez_la măsă. Trez_la măsă, cu láuutári-aclo cu...tot... Măniñc. După ce să mănîncă, pe-órmă vine dárú, după ce térmenă cu măsă, la friptúra să púne dárú [K]
25 vine dárú. Vine dárú, să dárúje. [...] Ie uñ_vórníc cu báni. Și cu báni și cu tot ie_vórníc, cáre iel spúne că cutáre-a dat átítá, cutáre dá așá... Dúce dárurile în_cólo.

Pe-órmă vine sára, pleacă ai sócrului mic, pleacă. Pleac-acásă, rămín...rămíne mireása, rămíne la zínere-acásă [!].

[Întîlnire cu lupul]

Jerăŋ_cu_ăiile mai_suz_de_stîină. Şi_îo_ă_stat [K] stam pe_ăcoló. Şi_jerá [É]
o_pădure_ă_aprăape_de_mîine. Ş_jerá stuhări' măre.

Io_ă_stat_ăcoló... şi_stam_la_dó [K] la_vo_dúhozez_de_métri_depărte_de...de
5 uoi. Cînd,_ă_văzú_c_ă_jeşit [É]_čevá... čevá... čenuşiu_din_pădure. Şi_bóg_maj_ála
jerá_lupu. Io_ă_zis_că_î_o_vúlpe_ş_ă_făcút : „Túri, mǎ!” Şi_jel_ătúns_s_ă_speriat,
a_intrát_in_uoi_ş_îo_ă_luat-o_cu_čumăgu_dúpă_el. Şi_n_stuhăriş, uája_s_ă_ăcătă
de...de_un...de_un_copác_ş_s_ă_apri_ş_îel_n_ă_maj_putút-o_trăge. Ş_îo_jerá
lîngă_ăa. Şi_ă_luat-o_de_ăcoló, an_tras-o_pănă_m_pojănă_ş_î_ă_strigát_la_stîină.
10 Şi_ău_venit_părinti,_ău..._ău_luat_găea_ş_ău_dus-o_la_stîină. Dup_ăcēja_a_kemá
di_la_gospodărie_ca_să_ăo..._verifi[K]să...să_vădă_cũ_s_ă_nţimplát. Şi_a..._ă
văzút-o_ş_î_dup_ăcēja_an_dat-o_la_cîni'.

Sescóreănu Leuŋte [11 ani]

908. COSTEŞTI - Sat Ferigi [ALR I, 800]

(rn. Horezu, reg. Argeş)

Culegere 1964 : cc, 66, MM, NS, VŞ, MV ; transcriere : cc

Griúu

Ujite, de_ăcúma_ăncépe_púsu_lui_ăm_pămînt, acúma. Ş_î_pă_ărmă, cîŋ_să
făče_buruiă_n,_ăncépe_maj_plivęşte_p_îel_ăcoló, căre_ăestă_maj...căre_î...ie, de_ă
20 pândă_dúpă_grăşimeă_lócului. Ş_ăşă_că, d_ăci_ăncoló_ăncépe_va_să_zică, în_ă
cêpe_ăel_pănturu...la_treierát...b_ădică_la_secerát, p_ărmă_făcút_znopi_ăcoló.
Ş_î_p_ărmă_î_tréce_la_măşina_di_treierát, ş_p_ărmă_vîne_la_vînturăt_ăoré. [...] Său
treieră_cum_ăeră_uobiceju_nălîntē : cu_boi, cu_caj, cu_ărie. Ásta_ăręă_ăal_maj [K]
ăa_maj [!]_spečălă [!]_lucrăre_pîn_ăfi_măşinile. Pungă_doi_b_ăoi_său_doi_caj_ş_m_ă
25 miljóc_o [É]...ŭ_ălemn_ăşă, um_poteréc, cum_s_ăr_zice_rămîŋęşte. Şi_de_ăcoló_legă
cu_fúnie_ş_î_ă_dă_ăocól. Ş_î_p_ărmă_l_ăntarcă_pă_părtea_ăjălătă_ş_î_jucă_griúu. Dă_ăsta

ereă.

Și-atunci îl... după ce... Îreă unu cu fărca acolo și strîngă pajele, și p-ormă,
la urmă, veneă c-o grăbă sau cu ce puteă, să strîngă griu de-acolă du pă arije.
Ăsta ieră specialitatea înainte, cîn_nu ieră scule. Acuma a adus stătu scule-acu-
5 ma nu ma ie... Da iō vā spusēi ăsta, o foz_mai înti, cîn_știu iō, de ierăm copil.

Alécse Eftimije Săndu [69 deani]

Cu fînu

Cu fînu ieste - așă : înti și înti, dacă-i posibilităte să -pkidă, il iŋkide. ȚE, de
aci iŋcolă să dūce să vează dacă crește sau... sau să strîngă gunuăele du pă iel,
10 să crească fînu. ȚE!

De -aci-ncolo, cînd [K] pînă la... în timpu cîr_crește - atunci să dūce la
iel acolo să-l cosască. De -aci-ncolo alt sprijin nu mai are. N-are ce mai căuută
la iel, decît a curăți gunuăele sau... sau, mă rog, acolo, dacă ieste pîntr-o uo-
grădă de pomj și ăea, curăță uscăturile și ca să nu căză-m_fin. ȚE, ăsta ar fi prin-
15 cîpiu.

Ș-așă că p-ormă cuăsa. Să dūce acolo, iși ia cuăsa, cuăsa făcută de fabrică.
la nicovălă, cōcān, [E] cum să spun, ăsta, copărija, acolō. Și-ncepe, o pune jos și uo-
bate la priz, la amiáz. [...]

După ce l-er_cosit, atunci-ncepe, vine femej sau fete și strîge și face pēle,
20 pēle, pēle - așă frumuās - așă. Și-p-ormă-ncepe și-a face mai, mai multē, face
plăstă. De la plăstă începe și... începe și-l strîge și-l face claje p-ormă.

[Același]

[Piva pentru dimie]

Ieste alică piuă. Sin_piūgle - ajić. Cū să fiije? Ieste ūo căsă acolo. Adic - o răsă
25 pă mărghinea api și uo găyucă mare cu patru măje sau șăsă, acolō. Și bēgă-ŋ_gaucă

acolo cit ... trèizăc, pàtruzăc de mètri say cînzăz' dúpă cum ie, dúpă cum ie găuca
ăea de märe, gay [K] grup-ăea . Aşă .

Ş-acolo - ncepe , dă drumu la apă şi începe măele şi juacă acolo pă ... pă ea.
Tuărnă apă căldă pă ea . Întii şi întii îi dă cu rēce şi p-ormă-i trăge cu căldă . Pînă
5 la un timp , nu ştiu nic io cit bine-acolo , uo zi ş-o nuapte păre că . Şi scuăte uo
găucă de ... de hăine .

[Acelaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

Jer'i de diminiăţă am coborît aiic la cēntru să iay plīne . M-am dus acasă , am
10 fierd la porc , i-am dat , am adūs apă , m-am dus im-pădūre - am adūs o spinăre
de lēmne ... Lócmai pă diálu ăla de unde văzūră dīnşi , nu prea iēste loc aşă să să
ūrce căru say ... n-ăvem cum . Ş-aşă mai adūcem î-skinăre .

Ai'ica trēce tīmpu cu mīncăre , până să găcim . Ma-am avū nişte cīnepă . Mai
méliz la ia ūor mai alég din nişte pīzdării aşă , ū-alég , mai torc sára , diminiă-
15 ăta , cīnd mă scol mai de nuapte

Az dă diminiăţă ieră coborū aiic în vâlē . Mă dusei acasă , nu făcūi nimică
că veniră că să viu iŋcuăce .

Luānă Argīr Stănescu [58 de ani]

[Întimplări la stină]

Cin-am foz la Căcănēşti im-băltă , erăă ... io ierēām vātăf , cum să numēşte , şti , un...
un răspūsbil . Cim-pleacă cu ūōiile dī la mūnte , iel să numēşte vātăf . Şi stīnd acū-
lo-m-băltă , ningă aşă , ieră un timp frumós şi ningă . Şi io m-ă-răzīmăt aşă dē-o
sălciē . Miie im-venisă puţin somn . Şi ierēām doi , mai ieră doi puştāni cu mine , mai
mic . Io le-am spus la ăia :

25 - Mă , avéz grije , că să nu viie ...

Jeră lupi , log-răy dă lup . Stīnd io acolo , ūnu zīce :

- Ţin-te , néne Tică , c-aşă-n-zică iei miie , şti . Ţin-te , néne Tică , că întră

lupu \tilde{u} oi. Da táre, \tilde{s} ti.

Am sárit \tilde{i} \tilde{s} us \tilde{s} i ... a venit, da n-a lua nimic, a plecá gol.

[Dar ursul a venit la oi ?]

5 \tilde{E} ! úrsu! Úrsu to la munte, tot a \tilde{s} á, vine nuáptea. \tilde{C} í \tilde{l} e pázám, le [E] dur-
meám língá \tilde{i} ele. Pá \tilde{a} veám um boldé \tilde{i} d-á \tilde{l} ea de cíine mic, dac-az \tilde{v} ázú dumnea-
vúástrá, de-núárcé uóile. Boldé \tilde{u} -á \tilde{l} ea de cíine nu preá sá bágá, \tilde{i} erá mic, nu puáte s-sá
báge la urs a \tilde{s} á táre. Aveám doi cíin \tilde{i} mar \tilde{i} . \tilde{S} i-nbre tímpu ásta cind a venit úrsu, \tilde{u} óile
s-a speríat, \tilde{i} o \tilde{a} -sárit \tilde{i} \tilde{s} us, de-acólq dí \tilde{c} ojóc, \tilde{s} i m-am dus spre \tilde{e} l. Pá \tilde{i} ! \tilde{S} i cu
cíini grámádá l-am don \tilde{i} [K] l-am gon \tilde{i} -am dudu \tilde{i} d dá língá uoi. N-a lua ni-
10 mic.

Crăcănă Ne Costantin [36 de ani]

[Cînepa]

Arám pámintu, il măruntú \tilde{i} em bíne, bíne. No \tilde{i} am pus a \tilde{s} á pá \tilde{s} an \tilde{t} , cum \tilde{i} \tilde{s} pú-
nem noi, pá \tilde{s} an \tilde{t} . Am fácu \tilde{s} en \tilde{t} ulél a \tilde{s} á \tilde{s} -am semánát-o. A \tilde{s} á frumúásá a cres-
15 cút, dá minúne. \tilde{S} i s-a fácut frumúásá. Dúpá á \tilde{i} a am culés-o, dúpá \tilde{c} -am ... píná [E]
dúpá \tilde{c} -am culés porumbu, am culés-o \tilde{s} i pe \tilde{i} a. Am dus-o [K] am pus-o um \tilde{p} ig la
daspeálá \tilde{s} i [K] ca sá sá fáráme sámin \tilde{t} a á \tilde{l} ea a \tilde{i} e \tilde{i} . Dúpá á \tilde{i} a am dus-o la báltá, cá
a \tilde{s} é- \tilde{i} zícem noi, \tilde{u} o topilá acóló, \tilde{u} o báltá stá \tilde{c} átuáre, úne sá ... \tilde{s} i púne \tilde{i} a \tilde{s} i sá to-
péste. \tilde{u} o \tilde{l} ínem cíte \tilde{c} í \tilde{s} ásá zíte, \tilde{s} ápte zíte, á \tilde{i} mult \tilde{u} ob zíte, preá mult, á \tilde{i} mult.

20 Dúp-á \tilde{i} a \tilde{u} o scúátem, o spálám bíne frumás, \tilde{u} -adú \tilde{c} em acásá, \tilde{u} o uscám. Dúpá \tilde{c} -o
uscám, cín \tilde{i} \tilde{i} a uscátá bíne, bíne, o melítám.[...]

O trágem, o fácem fú \tilde{i} or. \tilde{S} i cáre \tilde{i} este, \tilde{a} ilá \tilde{l} tá \tilde{i} zícem stúpá, cáre \tilde{i} este má \tilde{i} má-
rúntá, \tilde{u} o fácem cá \tilde{i} er. \tilde{u} o fácem cá \tilde{i} er, \tilde{u} o tuárcem, cáre \tilde{i} e ... dúpá cum \tilde{i} ese de ... má \tilde{i}
búná. \tilde{S} i zgrébeni sa \tilde{u} á \tilde{i} a \tilde{c} e vine ín úrmá ca ... zgrébeni á \tilde{i} a - \tilde{i} fácem de bá \tilde{l} \tilde{c} álá.
25 \tilde{S} i ásta fú \tilde{i} or \tilde{s} i cu [E] stúpá ásta devín de urzá \tilde{l} á. \tilde{S} i fácem pré \tilde{s} ur \tilde{i} , \tilde{u} órcé, se \tilde{l} ea [K]
sá \tilde{l} \tilde{e} ásá órce. No \tilde{i} \tilde{s} pecí \tilde{i} ál am foz má \tilde{i} mult péntru gulú \tilde{i} de cá \tilde{i} , \tilde{c} -avém cá \tilde{i} \tilde{s} i
ne trébu \tilde{e} gulú \tilde{i} , sfúárá, cá \tilde{p} éstre de cá \tilde{i} a \tilde{s} á, cá ne trébu \tilde{e} , cá \tilde{i} \tilde{l} eg \tilde{s} i trébu \tilde{i} sá á \tilde{i} vá
cévá-m bot. \tilde{S} i pen [K] am puz má \tilde{i} mult, \tilde{c} -acúma nu sá má \tilde{i} \tilde{u} ob \tilde{i} nu \tilde{i} éste, \tilde{i} a fá \tilde{i} mé-

iiile gâta.

După ce ȳo tuărĉem , ȳo dăm pã ... după ce ȳo tuărĉem cu fusu , ȳo dăm pã niște moșuăre și ȳo ducem la urzuoi , în speĉiial , și noi avém mult pe-acăsă . ȳo púnem aiiĉ pe ȳo lergătuăre și púnem acolo estea , moșuărlę - ăleă și iele să-mvîrtéz-me-reu și noi o dăm pã urzuiu ăla . ȳo urdim , dup-acēja ȳo púnem în răzbói . ȳo năvădim , ȳo dă pîiĉă , pîspătă și dup-ăia s-țăsă .

Huruĉălă Mariĉa [38 de ani]

909. MUEREASCA-DE-SUS

(rn. Rîmnicu - Vilcea , reg. Argeș)

Culegere 1964 : CC , MM , Vș , MV ; transcriere : MM

10

[Ţuica]

Adunăm prunele cîñ să coc , le púnem la un vas , la butiie sau butoi , le lăsăm pănă să fierb . Dup-acēja le cărăñ la cazán , le púnem în cazán , le dăm fac . Și după ce fierb , púnem capăcu , după ce să-nfierbîntă și lipim acolo-mprejur
15 cu [E] mămăligă púnem noi la cazáne d-ăstea , cã vine puĉin , sau cu ũ fel dă hümă . Și dup-acēja să porneste Ţuica și curgę într-ko bot-acólo . Lăsăm după cum dă și prunęle . O dată dă mai bine , mai multă Ţuică , o dată mai puĉină .

Mocănu A Górgę [62 de ani]

20

Cu lúpkiĉ

Cu lúpkiĉ am pãĉit... odătă de ieręă să-mĉia vyiĉălu di la vácă , vyiĉălu . Mă dusăsam să culég niște Făsúi și žiĉălu , ca vyiĉălu , [E] speĉiial așă , nu s-o țineă kar după mă-să .

Vine lúpu apruăpe de vácă și să ĉia vyiĉălu după lup , apruăpe să să dúcă la

um_pîrîu.

Io : „Huo, huo ! ”, cã sã nu sã mai ducã vyi [K]... io fuga dupã vyitãl și yi-
țãlu dupã lup.

Am, úie [=vite], dã vro trei ani și de-atunc de cînd am pãțit. Da, l-am scã-
5 pãt a [r] a dã Dumnezãu de s-a-n-tuors înapoi iel, cã ie la mã-sa, cã ãl lua
și-l bægã-m_pîrîu și io ce-i fãcãm ?

Gorgescu Ana [64 de ani]

[Ce a fãcut subiectul ieri și azi]

Ieri dã cîn_m-an_sculãt, a bãtú_vintu, am bægãt yamení la méré, am_fãcú-
10 mîncãrea de prînz, am vãzú_dã muarã, m-ã_duz_la [K] cu muncãre la deal, an-
veni_pã pluaj-acãsã, an_vãzú_dã muarã.

Ástãz, dãcã mã sculã, jãrã mai adunã du pin grãdínã nuç, bucate,
jãrã. Acúma sã fac jãrã mîncãre și ásta iestẽ.

Çobãnu Iuana [61 de ani]

[Ce a fãcut subiectul ieri și azi]

Ieri m-an_sculãt de dimineață, ne-am spãlãt și m-am duz_la vîtẽ la deal.
La vîtẽ, la deal, a trãbuu_sã le mulg, am dvo_vac, le-am muls, am stat cu iele
15 pãnã la prînz, le-am înkis [...]. Seãra, iar m-an_dus și-am luat niște méré
și-an_veni_acãsã.

20 Ástãz, jãrã m-an_duz_la vîtẽ, le-am muls, le-am pornit... și veni la
uora dvoaspe_s-acãsã, am mîncãt.

Stãnescu A Simiön [38 de ani]

[La vînãtoare]

An_foz_la pãdure și ne-am organizãt de seãra, vro pãtru puștí și vo_trei
25 sau pãtru bãtãiãș_ș-un_cîinẽ, și-am plecã_la pãdure. La pãdure sigúr cã vînã-
tãri s-au dus, cei cu puștí s-au dus în țiuitorí, unde le știu și bãtãiãși a-ncepú-

să ia bălăia de unde - o știu că ar fi pușare de porc. A da drumu la cîine și-a n-
 cep bălăia. Deja ai cu puște ierai în țiuțuare, cîinele a da de porc, lătră un lă-
 tră deosebit cînd dă de porc, să cunuăștă. Și bălăiași - a făcu gură și porci au
 fugit și - s-au dus către puști și-a da cu pușcă iei și-a mpușcăt, i-a da două
 5 focuri și-a mpușcăt um porc, de vro șaptezeci și cînd de kilograme.

[Același]

Săpunu

Săpunu - l fac după ce termin cu lăta grăsimăa puôrcului, adică cu lăta pregă-
 lărea lui, după ce-l topéste, că să mai adună pînă - ntre timp, cam pîn - la lăsatu
 10 săcului, pe iarnă. Atîncă mi - eu sódă, fac leșia de cenușe și - lo pui la ... [E] leșia
 ..asta uo alég, uo pui, uo fierb, pun untura, după cantitătă de am, la fier. Și
 stau trei uóre și l - am făcút gáta, în trei uóre. Ieu uo uóra și jumătate fierb un-
 tura și cu leșia fără sódă, dup - aia încep și pui, sódă uo topesc apărte, și - încep să
 pui cîte - o jumá - de kil, uo kil, așa după cum am ieu ... leșia asta pregălită.
 15 Cîm am terminát - o de lurnát sódă, și săpunu ie gáta alés. Cum s - alége, nu știu
 dumeavăstă decă cunuăștă, da, cum s - alége untu cînd îl bálem în - putinei,
 s - alége și săpunu la fier. Și - atîncă ieu sîn - sigură că ie gáta și - l iau. După ce - l
 pui la réce, rămîne leșia limpede. Aia uo iau, uo pun în cîte - un vas, spál stide
 20 murdăre de grăsimă, mai pui unde spál și scîndura, în sfîrși - mai pui de spál, pu-
 țînă, și la cîte - o rufă așa.

Mocănu Iuána [45 de ani]

Cînepa

Tocăm uo bucătă de loc, de pămînt, măruntă, bine, sămănăp, cînepa, să-
 mîntă, o coperim iará cu grébla așa frumós. Pînă [K] uo pázim, o - acope-
 25 rim cu ziiare sau fin ca să n - o mînce pásăriile, că la noi ais la munte - s pásări
 multe și - o mănîncă. După ce răsăre uo descoperim, uo lăsăm pînă criéște. Cînd
 a crescut, de s - a copt, alégem p - a de vără, măi lăsăm vro două săptămîni, trei

pînă să cuăce sămînța și-o luom ș-p-a de tuămnă, uo băgăm la mînuș, legăte,
 și-o ducem la lac. La lac uo băgăm în apă și-o ținem uo săptămînă, o săptă-
 mînă jumătate, dăm pã la iã și-o-ncercăm cînd ie tophîlă, uo scuătem, o lim-
 pezîm în apă, uo pînem la uscăt, și-tup-ăia o melițăm. După c-o melițăm,
 5 alég [K] alégem într-uo zî căre-i calt și bine și-o scuătem să pieptenăm la suare;
 dacă n-ăvem timp vára, uo pieptenăm iarna-ș cásă, pã lîngă sóbă, vára-i greu
 în cásă. Și-alégem din iã fuyără, stúpă și cîlt. Mardăua ie cîlti, stúpa ie a
 mai mărúntă și fuyărăle ie ca primu pãr al cînepii. Uo tuărcem, din fuyără fá-
 cém urzále, din stúpă fácem tot urzále și dacă n-ajúnge la bătú, mai băgăm
 10 și la bătătúră, da bătém cîlt. Fácem păturí, pã pat, prësuri, căre c-ăre nevoje,
 sac de duz, la muără, saltéle, fête.

[Aceeși]

Cum gătim fasole verdă, tecuș

Pînem apă într-uo crătiță, să dea-ș fierț, p-uormă rúpem tecușu și-l
 15 pînem acólo. Pînem saie peste iel și tocăm căpă, băgăm acólo peste iel. După
 ce fierbe, âl prăjim, untúră cu căpă și cu rîntáj, cu Făiînă de griu. Și lăsăm să
 fjarbă și-l luom în sus să răcască [E] și p-uormă mișcăm.

Gîrluș, Lúca [10 ani]

[Jocuri de iarnă]

20 Noi iarna ne jucăm. Fácem uámeni de zăpádă. Îi fácem un [E] un muoj
 mare de zăpádă și-i fácem rotúnd căpu și îi pînem nas um mórcoav, în gură uo
 luleá și uóki-i fácem cu carbúne și pã trup în jnos îi pînem násturi.

Ne bătém cu zăpádă și ne dăș cu sáníuța.

Un copíl s-a dat cu sáníia pã riú și s-a spar gáța și-a dat î-apă și-a răcîlt.

25 S-a duz la dispensárí și márnă-sa l-a bătút.

[Georgescu P. Elena, 10 ani]

910. ZMEURĂTU

(rn. Rîmnicu - Vîlcea, reg. Argeș)

Culegere 1965 : CC, MM, NS ; transcriere : MV

Ūrsu la stînă

5 Cînd a venit ūrsu la stînă, ierăam culcáz di areápa uóilor, di língă uoi și ne - am pómeni cu - óiile speriiúdu - se. Noi : „ho ! ho !”. Jel dácă... se nimeréá de... se speria mái din vréme uóiiile, plecá tod gúol, dácă nu, lua și plecá cu ea și... o mîncá [!].

A luát, a luát, de multe ori a luat. A luá și vaj nu núma o.

10

Lázăr Stojicán [65 de ani]

[Păparude]

Copíi să... Într-o zi, cum éste ș - acúma, vórba áluga, și... pleácă pi sa c-o cãldáre și cu um ... stropéște și ... :

„Háideá pòparúdá,

15

Cu găleáta, leáta,

Dúmnezéu să ne dea kéiiile

Să... descuién cêrur'ile

Să porneáscă plóiiile”...

‘E, și cáre áre plăcêre ómu îi dá un frãnc... la cáre je mái máre.

20 Ș - áea le

[Același]

Núnta

Să ducá la párinț acásă băgátu și, dácă să - nțălegá cu párinți, cu fáta ni zădácum ; ca cu miñe : io nu vream să - l jay pá bərbátu - míu, da a zís cá
25 mă báte, pá... tat - al míey. Cê [= zice] : „cê, io fac cum vream io”, fáciñ

cum vrea iel, nŭ cum vreau ieu. Ői m-a dat aŐa, Őtii...

Ői ăpăi să cunŭosc Ői fag logŕnă, făcă logŕn - atŭncă, făcă o măsă Ői veneă lumea la măsă Ői măriăsa sărŭtă mîna Ői îi da ban... ŭămeŕi. Ői strîngă, Őti, bani. Făcă mas - acolŕ, mîncă Ői... plecă.

5 Ői d-ăci - ŕcolŕ puneă nŭnta, la dŕo săptămîŕ sau la trei. Ői să găteă iără pîn - atŭncă, începeă să găteăscă pentru nŭntă. Da... tăiă vyite dă jŕi... să pregăteă, tăiă vyite, tăiă orătenii, sîmbătă, că ie [K] făcă piftŭile, făcă sarmăle sîmbătă.

Ői duminică... Săra iar, puneă o măsă, fidelăsu - i zîcăm noi, la fedeleŐ. 10 Cu lăŭutari, aŐa, făcă măsă Ői puneă măsă Ői mîŕcă lumea Ő... Tot aŐa, cîntă lăŭutari, jŭcă lumea. Ői - n zŭ - aŭlăltă iar veneă lumea. Umblă pîn sat... stŭl - nic îi zîcăm noi, sbŭlnic. Umblă pîn sat cu batistă la plŭŕscă, cu plŭŕscă. Ői strîngă lumea Ői veniă iar la măsă, la gîneru Ői [K] la gîneru, dăcă iereă. Ői la mirăsa veniă, tot aŐa veneă lumea. Da veneă cu placŭane la mirăsa. Aducă 15 cîte - o păsăre, piftŭii aducă, aducă ŭŕŭo, orcē aducă... la mirăsa, placŕn. Ői la gîneru, dăcă ie rŭde, tot aŐa ducă placŕn.

Ői... să ducă lumea la nŭntă, sta la măsă puŭîn Ői pe - ŕrmă plecă cu mireă [K] cu gînerile Ői lua măriăsa la gîneru. Plecă Ői lua măriăsa Ő - să ducă cu ia la biserică, la cununie. Ői să cunună Ő - ăpăi să ducă la gîneru - acas. Acolŕ 20 iără puneă o măsă mare - atŭncă, puneă la gîneru măsă mare. [E] ŭŕŕeă pî - nai [?] marŭ nŭnta la gîneru. [...]

Ői p - ŭrmă ŭiăiă măriăsa Ő - sărŭtă mîna la lume, iără - i da banŭ Ői să ducă pă lîngă măsă. Sta Ői ia la măsă cîn veneă călea mare de la... mirăsa, că veneă sŕcri mirəsi [K] părinŭi mirəsi, veneă... cu lume iar la gîneru. Tot... dumi - 25 nică sara; ori Ői luni sara, cînd îi mai dăpărte, da tot duminică măi mult p - iă. Da cînd îi mai dăpărte, să ducă luni, cu călea mare. Veneă sŭcri, lumie multă, Ői - i aducă ŭŕalle mirəsi. [...]

ŭŕeă pînai marŭ. Pînai marŭ, pînai jŕi mai ŭŕeă.

Mariă ņe Giŭescu [62 de ani]

Ursitör'le

Să pûne ... o mă [K] o masútă, cum ar fhi ásta, ș-să pune-o masútă. Și pûne
 ũ_ki [K] um_pahár dă vyin, um_pahár dă apă, să pûne-ntr-um_pahár sau într-o
 hîrtiie ceva, um_pliig_dă zăhăr, sare ... și nu mai știu nic io ce să mai pûne. Estea
 5 să pûne.

Și zice că vyine ursitör'le și făce urmă_jele. Da dă undě, n-am_văzú_nic
 o urmă [!].

[Aceeasi].

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 M-ă_n_sculát, am_făcú_focu, m-an_duz_la bucătării - acólo-am_făcú_focu,
 am_puz_dă porc, dă pui dă cûrcă, am și niște rățuic, am fher_și dă jele. Apoi am făcut
 iar lătur, dă purcă și m-an_duz_la biserică ieu ier!. Ș-am venit acasă, iar fă miņ-
 căre ... și am veni_m-ă_n_culcát, ce să fac, m-ă_n_culcát puțin ș-io. Am plecă_cu
 váca d-amnáz apăi ... iar buruien! dă răță, dă pui dă cûrcă s-adúc, dă purcă
 15 buruián ...

Ástăz tot așé, fuséră_la niște fîn, la niște trifoi. Îl strînsărăm, îl făcúrăm
 plástă. Și venirăm acás, făcúrăm miņcáre, iar plecáră_la niște fîn, la ... să
 cărăm o plástă. Și ... venii_încóac-apăi. Z'săi că să mai plec iar la niște fîn și
 venii_încóacé.

20

[Aceeasi].

Ćulameá

Cîn_taj o pásăre, i-alég tot ce trébe, le lápez ; și alég phićorúșele și_le_pui
 la friptură sau la tocăniță sau la ćula [K] ćulameá. Și piéptu și pi [K]spátele,
 éla și cu ... hăripkile ... căpăřínř le pui la ćorbă. Gilteju to_la ćorbă, tărțeáța
 25 to_la ćorbă. Phićgárele le pûnem la piláf...sau la tocănă, tocăniță, sau la ćula-
 meá ...

Pui ... cu făjînă dă grîu așé, d-áea álbă. Mesteć făjîna așé puțin în apă

caľdúťă și o torn! acólo peste cárne, după ce să fherbe cárnea, să prăjește i~
untúrá [E] după ce să prăjește~ untúrá, și torn! acólo a... făin-ăia. Și-o mesteč
bgine și... să făce bună [ciulamaua].

[Aceeasi]

5

Știubéiu ; fintina

Știubéiu să făce-ŋ felu următor : să sápă la o adincíme de cîșás_sau
zece métri, pînă să dă...dă izvór. După ce să dă dă izvór, să zidește cu piátră
jur împrejur ; [E] să zidește cu piátră, să púne o fúrcă dă lemn...și-o prăjină,cu
găleată, cu tóđu, ca s-să puátă scyátă c-úsurință din știubéi.

10

Iără fintina să făce într-um_mal, unde-ŋ izvóru mai dēsúpra. Dacă-ŋ izvó-
ru dēsúpra, să puátă făce...turnă [K] să tųárnă cîment jur împrejur sau cu piá-
tră, zididă, și să lásă...să púne o fávă, ca să curgă...sîngură Asta-ŋ fintina

Constantinescu De Ion [36 de ani]

Púji dă cúrca

15

Clóește cúrca o lúnă și la o lúnă ieŋ iásă. Și_dú [K] prima dátă le dăm ..
unt alb, cîte-um_bob dă pipér!, și dup-ăea le dăm urzíc fierte bine, mpreeună-
te cu mămăligă și cu...cu unt. Și le picám și lápte dúlce, pînă să bubeáză ieŋ.
Io le-am pkică lápte dúlce pîn-acúma, cîn_s-a bubát ei, s-a făcú_mar!.

Și dup-ăia merg. Noi mai fiérbem foŋ dă dovleác, da to_fiérté, nu...pînă
20 cîn_să fac ei mar!, dă mănîncă boábě, le dăm fiert. C-amînterŋ nu merg ieŋ,
nu le mérge lor bině.

Cîn_să bu [K] înčép ieŋ să bubezá, le iásă ni [K] lăpădă fúlgî după cap
și după gît. Și le iásă niște bubulêne, [r] le iásă niște bubulêne mič așă pă iele.
Ș-pă urmă ieŋ dacă cresc, bubulênel-élea să fa⁹mar!. Și-ășa le rămîne, așă stău
25 ieŋ... bubát, așă le...rămîn.

Coacă De Ioana [37 de ani]

Mămăligă

Punem apă curată și fierbe apă de Cîndă-ș-fiert, punem mălaiu și-
dă-ș-cu cîtura și să făce colaréz, noi colaréz îi zîcem, da [ε] în alte părț îi zîce
și cîr și și dup-ăea noi punem făină și fierbe bine și o mestecăm și făcăm
5 mămăligă dî-ș-iel

[Aceeși]

911. BUJORENI - Sat Olteni [WLAD, 332]

(m Rimnicu - Vilcea, reg Argeș)

Culegere 1964 CC, MM, VȘ, MV; transcriere CC

10 Proțăpu

[...] A doua zi [după nuntă] iară pînă la doșospa ... mergă din_casă-ș
casă pā la rûde, tot așă-ș adună pe fiiecare. Alînc sâ spuneă că ... [ε]
fa ... și făce proțăpu

Lucru ăsta numa uo ... uo singurê dată l-am văzú-ș-ș-ș. Aveă ũ liemn,
15 um-beșșor, grosimea ca ũ făcălêț și iiră spart im-pătru alîc. Și lucrú ăsta
l-am văzú-ș la Rîncu, alîc peste deal și

- Hăidet, bă, hăidet la proțăp!

Da și io irám mirăt:

- Ce drăcu-ș ăla proțăp?

20 - Hăidet, mă! Hai mă, hai, c-ai să vezi tu!

Și cu bătu ăla-ș tot căară ũ-spâte la ... închetșor așă. Și ăla păcăneă, cîn
dădeă cu iel ũ-spâte păcăneă. [...]

Dinescu Vasile [56 de ani]

[Amintiri de la vinătoare]

25 Acúm, în noua sute treizășapte am avú-ș și io permis dá vinătuare, că tot
așă mi-eră drăgă vinătuarea ca, de șobișei, și altora. În șpecāl la noi, bărbăți,

ni-e drag grozav vinătuărea . Și am luat permis de vinătuăre . M-am dus cu
mai mult prietini du pâ la Vilca , că ieri nu cunosteau im părțile ăstea pe-aić .
Și-i conducăm pe-aić , pâ diălurle ăstea .

5 Așă , mă distrăm de-o sută de uor! mai bine ca ... cum te-ai fi dus la un
cinemă sau la uo ... la uo a ... la uo nuntă sau la altă petrecere . Pentu c-acolo
iereă , aveăm cupoi . Și iepurle il scoțea copoi . Di fuga iepurului și di zăhănit
cîinilor facă , făcă uo lărmă dă gîndeăi că-i trimbița , parcă plecă regimentu doi
dorobănt

10 Și mai dădeă cî ... cîte-ũ foc , nu-l lua , din cóntra-i mai puneă iřcă ...
iřcă pătru picuăre . Alant pac ! alť foc , alant dim parte-aiántă :

- Mă-l luaș ?

- Luai , pâ drăcu !

- Mă , să mergem acasă , miřcăm tot mămăligă .

15 Și alergăm , ne apucă seăra , dăcă prindeăm doi iepur! . Venăem acasă ... cu
mățele korăiin dă fuăme . Dăcă luam ... cîteodăťă ceva de miřcare , luam și ... așteptăm
unde , unde ne prindeă fuămea mai bine , acolo ne-așezăm ș-impărțeam ce să găsă in
trăista cuivă care iereă i stăre să-ș băgă de-acasă , impărțăm cu toți de-acolă . Dă-
că ne-pgrijăm di vrēme ș-aveăm fiēcăre cîte ceva , apăi miřcăm , dăcă nu ... u luam
iărăș la guănă . Și venăem acasă ... trăgăm la cîte unu din noi , car-iriă mai
20 apruăpe . Acolo jupuim amăru ala [!] de iepur! [!] cări-i prindeăm și-mpăr-
țăm práda ca ... ca [!] alte animale , pentu că nu ieră suficent . Iř guan-ăia
căre-o făcusem noi , ca să te-alég cũ sferd dă iepure pe tuătă ziua , s-alerg
cel puřin , cel puřin pătruzăc , cînzăz dă kilometri , pînă la Muereășca-de-
Sus , acolo ... și să fiu innapoi , apăi nu ieră kar plăcūt .

25 Înșă să mai întimplă alte uor! ca ne pică im mină și mai mult vinăt , ne
pică cîte-o , dă uo , trei vulpi , pică și ... doi , trei lup! , căre de multe
uor! i-advacă cu săniă ...

Să făcă hurcujală. Aducă băieț de prin sat, căre vrea să meargă. Că mult
 mergău, că l-ieră drag. Și lua bite, și băteă pin tufă și strigău: hău! hău, ho,
 ho! Iel, lupu, deși ieră bine ascuns, însă atunci cîn auuză gălăgîie să sculă
 5 de-acdo și plecă. Vinători stăteău pã... pã creăsta deălului. Cînd lupu urcă
 îsus, vinătoru ... îl impușcă. Și de-acdo-l lua tirîș pîna-n vale, mai alés că
 ieră zăpădă, mergă devale. L-ducă și-l puneă la sânje ca curiozitate, nu că-l
 10 ducă acas, că-i trebeă cărneă, da numa ca să fiie curios... Blăna uo lua acă-
 să ... ducă întreg pin-acasă.

[Același]

10

Pîinea

Din făiina dă griu făcem pîine. Luom în căpistere, așa-i zicem noi, o truă-
 15 că, și îi zicem căpistere, căre o avém numa pëntru [r] pëntru așa cëvã... pëntru...

Și uo cêrnem și frămîntăm, o făcem pîine. [...] Păi, pûnem apă căldă și
 20 sãre. Și uo frămîntăm bine cu mîna pîna să lăpădă, du pã mîna. Ne spălăm pã
 mîna și băgăm mîna îs... truac-ăia ș-o frămîntăm pîna să lăpădă dă pã mî-
 nă ș-o pûnem la ... la dospit.

Și cîn să dop [K] dospêște dă să făce așa dă ... cît căpistereă, atunci
 25 uo luom ș-o pûnem pã cărpătôr. Luom früză dă viță sau foi dă ireăn. Și pû-
 nem didesuptu, avém pã cărpătûôr și presărăm făiina dă griu. Și pûnem pî-
 nea ș-o băgăm la cuptôr.

Băgăm focu-ș-cuptôr și arde cuptôru și băgăm pîinea. Și să ... cîn să
 30 cûăce o scuătem. Ș-o lăsăm dă să răcêște nițâl, că dac-o tăjem căldă să-ncrudeă-
 ză la miez.

Florica De Mújă [57 de ani]

25

Mușă care vine dă îngrijește dă copil

Uo săptămîna pîna la botéz, pîna-l botează, vine mușă-ș-fijecăre zi.
 35 Și-i aduce apă la lăuuză, scaldă copilû... o ajută pã lăuuză, că leuuză nu puăte

să ... și lăuúza o ... scáldă, o spálă atúnca, după trei zile cind... Are grije și dă lăuúzá și dă copíl pînă-l boteáză. Cind îl boteáză mérge muáșa cu copílu și cu nășa la biserică. După botéz vine muáșa și-l scáldă ș-a dóua dimineață. Și-i puí muáși bani! acolo-η scáldă pένtru că a văzú dă lăuúzá, dă ...

5 Și să dúce.. [K] la Ánu nou ne dúcē lă, pînă la trei ani, la muáșe cu plocón, că ni-l ridică ... il dă dă gríndă. Și-l ... l-urșeáză, zíce : „Să ai parte dă ... bai, dă vac, dă cai, dă [€] să ... ai noróc dă, să te-nvet!, cumínte, să-nvet! cárte, să ... Diferíte așá ... cum ... [€] așá ... obićeiu la noi la țără.

10 Pîn-la trei, are copílu trei ani, î fíecăre an la Ánu nou mérge ... máma copíluí cu copílu, cu fúică, cu vin, cu piftú, cu pîine și-i dúce la muáșe. Și muáșa ja covrig și-i pune-η cápu copíluí, covrig d-ála máre-mpletit și bani!

[Aceași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ieri m-am sculát, am preparát fėti mîncăre ș-a plecá la lucrú, dup-ája m-am luat cáprele ș-am plecát. Le-am páscút, am venit acásă, am făcú d mîncăre. E! Dup-ája am plecát ș- am culés niște pėre, am venit acásă, m-am dus ș- am luat lăz și le-am încărcá d la lăz

20 Az dă dimineață mă sculáj și dusáj lăzile-n diál la coperativă ... la ... cένtru, unde să strîng pėrle. Veniú acásă, iarăș făcúí mîncăre, scuturáj, im! fă- cúj curát pėste tot.

Enáke I Górgița [45 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

25 [Ieri] Dimineață m-am sculát, m-ă spálát pă uoik, am făcú curát în cas, m-am pus mîncăre -n gánbă și dup- acēja am plecá la cúrsă. La údra șapte am avú cúrsă, la șapte jumăbáte am ajúnz la Jiblea, la servici. Dup- a cēja m-am dăzbrăcát acolo, m- am apucá de mîncă. La údra dóuasprezėce

cînd ^dă venit, am ieși^t la măsă. Ş- am avu^t liber pînă la unu, repă^uos.

La unu iărăş am început lucru, pînă aseară la şase. La şase am avu^t cursă-
cua Am venit, am ... mîncat, am făcu^t pu^tină treabă şi dup-aceia m-am culcat.

Azi dimineaţă m-am sculat iărăş, mi-am pus mîncare, am fiert nişte lep-
5 te şi mi-ă^t lua^t la mine. Şi dup-aceia m-ă^t sulit iărăş în cursă şi m-an^dus
la Jiblea. La Jiblea ne-am dus cu 40 drezină pînă la minăstirea Turnu ş- am
încărcat 40 drezină de lemne pînă la 4 ora trei. La 4 ora trei venirăm la serăşi
am cernut nişte bălegăr pentru Flori. Şi s-a făcu^t 4 ora patru jumate, am ieşi^t din
muncă, din lucru şi am aşteptat cursa ş- am venit acasă

10

Jenăke I Eléna [18 ani]

912. SĂCELU - Sat Maghereşti

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GB, PL, MM, MV ; transcriere-GB

[Ceara de albine]

15 Di lă [K] cîⁿ scoatem miere^a, să mai rup fâguri. Şi fâguri eea-ⁱ stoarcim
bine, i-amestecăm cu nişte apă şi punem într-un vas şi-ⁱ dă^t să-ⁱ sug-
albinle. Şi după cîⁿ că-ⁱ sug iele, noi îi luom, îi băgăm într-o
caldare, cum îi zicim noi ai^{ca}, o fierbem pe foc, o
strecurăm într-un săculi^{te}, din săculi^{de} cîⁿge-^{nt}-un vas,
ş-o lăsăm di să receşte, ş-la urmă luom căra, că-ⁱia să făcî
pe deasupra, ş-o pu-
20 nim într-al vas, ş-o topim din nou, iar cu apă ; şi mardă^{ya} s-^aşază-ⁿ-
fund şi căra să săltă-ⁿ-sus.

Ş-o luom şiⁿ făcăm fâguri artificiali, prigatiri pentru al^{ti} stupi. Iar dacă-ⁱ
mai mul^{ti} o vindem. Da nu prea fac aş^{ti}ia ... sistemă^{ti}ci nu prea fac miere [K]
adică căra mul^{tă}. [...]

25

Ian Ge Doi^kitu [67 de ani]

[Porumbul]

Primăvara cîm se -ncălzéște limpu, ne luom d-esemplu plúgu, boabe-n_sac și ne dúcem. Trágem prima brázdă j-după prima brázdă púnem rîndu de porumb Sămănad_noi il púnem. nu-l púnem_cúbur!, pένtru că ține la sέcėtă

5 La urmă, după ce am termină_cu arátu, am plecát ș-cu sāmănatu, cum sá zícę, cā vine brázda aialntă și-l cópire iar pe porumb și. . după áa plecám cu plúgu d-la loc. Mai tirziú ne ducę_să vidén_dac-a rāsărít sau nu. Une n-a rāsărít_mai púnem, mai prepúnem. Mai púnem buabe - așá, únde n-jerá rāsărít.

10 Dúpe ága, cîn_să fáccę_pátru, cęc fói, cam in cinc, ne dúcę_la preșít. L_p_rășín_cu sępălę la noi, desí cā kinnui iei cu rărița, da la noi nu męrgi. Și ... după preșít, l_lăsám acolá pină cîn_să fáci_iei cam atíta, așá, și-l luom cu sępa a dóu, copăiít, așá-ı zícem noi, sau ingropát. Și il copăiim, după copăiít_iei rodéște, sá copáce, porni_la culés.

15 La culéz_noi il culégim cu fói cu tot. Rúpem așá ștjuléti sau drugă. La noi sá zig_drug. Am auuzi_și de ștjuléti c-am mai fost pim_Moldova cînd cu răzbóiu. Și așá cā il culégim_cu tot, l-adúcim acásă, fáccem grāmádă-n tindă. La dóu, trei ser! ne stringim mai mult uámen! și-l curățín_de floi. După ce-l curățín_de floi, il bágă_la pátulé.

20 Di la pátul, cîn_ávem nevoie curám, il luom ř_sac sau in_car sau ř_spirnare ș-ne dúcem la mgară. La mgară fáccem fajina, nu sá zícę malái, noi zícem fajină [1], fajină sá-nțălęge núma a de griú in mai multe păriț. Da la noi așá sá obijnue lı zícem fajină de griú sau fajină de porumb. Venim cu ia acásă, o fáccim malái dí_ia cu apă fiártă și cu sárę și_cu [K] bágám
25 la țást sau la cuptór, fáccim malái și géta.

[Același]

[Preparate din lapte de vacă]

Láptile -l string, mulg váca, il string ínt-um_putinéi, așá-ı zícem noi, sá

Umple puțineliu și-l lasăm să răzbuște. Iau o mîtcă, așa-i zicem noi azi la țară, și cînd îl răzbuim, îl bătăm cu mălca așa și lăsăm untu deasupra îl iau înt-o străjikină, îl string cu lingura-l bat, și-l pun la castron. A-i răstă zăra de rămine, așa-i zicem noi, o pun înt-o căldare și-o fierb pe foc dă nou.

5 Și-o străctor înt-ă săculéty de pînză curat și rămine brînză Zăru-l dau la porc.

Sofia Pêtre Iiván [65 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineată m-am sculat, m-am îmbrăcat și m-am dus să dau la rînd la
10 gîstle, la puji de găină, la cîrcă, la porc, că am doi, am o oăie, trebuie să-i dau și-alia, pe urmă trebuie să mă duc să-m fac mișcări.

După cîi că le-am da mișcări, le-am dat iar din nou la porc lătur, și-am mai plecă și-io, prin grădină, să mai fac cîte ceva. [...]

Cînd ne-șkerbă și noi acăsa, punem masa, mișcăm și ne culcăm.

15 Az dimineată to la fel trebuie să mă scol... să-ș curăț acolo pătu un-am durmit, m-am spalat, să ies iar să le dau la rînd la țoati. [...]. Az dimineată așa spuséi: mă sculăi, im-făcui pătu acolo un-am durmi și-ăpăi m-am da joz la orățeni, să le iau la rînd, să le mătur, să le fac și i-an-da la pu, am da la orățeniile de le am acolo și-m-am apucat iar și-io de măturat pi la
20 bucătărie, să-m fa mișcare.

[Aceeasi]

Fășuj verde

Ieu îl culég din grădină, Fășuj verde, l-adusăi, îl spalăi, făcui focu, fiar-
să oală la foc și oală fierbeă, io rupeán dan cu iel în oală. La urmă tocăi
25 căpă, patrîjelu și marári.

După cîi că fiarsă, pusăi uléi în tigăie, luai usturoiu-l curățai și-l pisăi în oală, la oală-l pusăi pisat și îl făcui cu uléi. Și mișcări și io și cu căpă,

și cu usturări și mai beuși și cili-ũ-rakiu.

[Aceeasi]

Cinepa

La noi să desfîndă ogôru, pûnem gunôji. Il mărunțăm bine și simănăm ci-
5 nepa și după ce sãmănăm cinepa, o lăsăm pînă cîm să cogăci. Sun două... două
môde de cînipă una culégim mai din timp, de vară, și-ai dăileja mai pe toamnă.

După c-o culégim di-acdo, o ducim, o l'om acás, o ducim la riu, o tapim
bine, venim acás, o melițăm ... p-a de vară cu meliț de [E] de lemn. Și dup-asta
o pieptinăm cu piepten și-o toarcim și o țesim cî vrem: preșur, sălteli, sac,
10 rãzboaii... O urzim [...] pe urzoiã. Și dup-asta, după ce o urzim, o nava-
dim, o-nvelim, o-navadim și o gurim acdo și-ncepim să țăsăm ce.. ce vrem,
sac, săltete, preșur, mai înainti făcã și cãmăș!

Și a de toamnă iar așa o culégem și după c-o culégim, aia ari semînți
și di semînța aia o l'om acásã, o pûnem la [E] pûnem la muçigai, șe-
15 spûnim noi, la muçigai, vrõ săptămină de zile și după asta l'om... o fre-
cãm o pûne la suari-o frecãm și l'om semînța din... de la ea și după asta
pûnem bine sãmînța, o vînturãm și-o pûnem bine pentru la aiant an.

Și-o ducem la riu din nou și pe aea și-o l'om iariș acásã, o uscãm,
o melițăm iar, și-iar făcim din ia în continuari sac, săltete, c-avem
20 de lucru.

Năkescu Jelena [37 de ani]

Țiganu care-avea șapte copii

Leu știu o povestje cum un țigan avea șapte copii și n-avea cu ce să-i
crească, n-avea cu ce să le dea mîncare. Și odată, într-o zi a zis în căte
25 Fimeea lui, a zis:

- la pûne tu, femeie, um pumn de fajinã de pe-acolã di pi lãduțã și c-um
pumn de țenușe și fă-m o turtã cã pléc să une-j da de Dumnezeu și-j spun să mă

harănească și pe mine.

Și apoi a zis femeia, câcã:

- Bine, omule-ț. Fac.

5 Și a făcut. Și atunci iel a-ncãlecãt pi-un cal și-a plecãt, a mers, a mers și a dad di-o túfã, unde ierã o úmbrã mãre, și-acoló așã, s-a hãdiniț, a mișcãt o țirã túrtã și a mers, a mai suiit o coãstã cu calu și a dad di-um palã și-acoló așã, ierã um moș bãtrîn și i-a spus mósu in cãte, in cãte țigãn :

- Un-te duc, mãi bãiețe ?

A zis [E] țigãnu a zis :

10 - Mã duc un-oi da de Dumnezãu, sã-ı spun sã mã harănească ș-pe mine.

Și apoi a mers, a mers, câcã :

- Nu te mai ducẽ la Dumnezãu, câcã, iz dau ieu ție mãsa ásta, câcã, sã te duc tu cu ea acásã și cin oi zice, deșki de-te mãsã, mãsa sã deșki de, ș-sã úim-ple cu atitea ș-atitea bunãțuri.

15 Așã. Atúnca țigãnu a zis, cã „nu cred.” Și a zis [E] a zis : Ia zi tu „deșki de-te mãsã”; și mãsa atúc s-a deșkis cu atitea bunãțuri; și iei a mișcãt amindoi și-ápã [E] pe úrmã a zis : „Inkide-te mãsã; mãsa s-a-șkis și-a plecãt acásã.[...]”

Gãlînã Ion [11 ani]

Dupã pèște

20 Ne-am dus ... odãtã și la rãgãlîi - am vãzút ú șerpe, cã iásã [K] ú șerpe di pe mãrgina ápi. A iintrãt in ápã și noi l-am vãzút cin s-a bãgã supt um mal și apoi noi ã zis :

- Úițe, dac-ar veni ú Hom acúma ș-ar zice cã-ı pèște ș-l-ar apucã și [E] l-ar mușcã pe om.

25 Și noi atúnca am darapanã rîpa, rãgãlîia acoló așã, și am bãgãt um bãt, am făcú [K] l-am ascuțit ș-am bãgãt um bãt acoló și s-a-școlãci șerpele dupã bãt și l-ã scos așã pin ap-afãrã și-ı-am fleci cápu.

[Același]

913. BUMBEȘTI-PIȚIC - Sat Poenari [ALR I, 820]

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GG, PL, MM, MV ; transcriere:CC

Porumbu

5 De eگزemplu, locu tuamna ... tuamna il aram, il aram foarte-adînc ... Așa...
 Primă [K] va s- zică, iar na ințețá acêz loc. Primăvara, cîn să deijețá și veneá
 timpu porumbului, ce făcám, cîn iereá timpu ca să púnem im_pămînt ? Alegám po-
 rumbu. Porumbu să cunoșteá, z- de multe feljuri : porumb dintele cǎlului, ieste
 ásta, cum îi zícem noi, hibriz . Așá iereá și- nainte ca ș-acúma . și noi știám
 10 precís căre dá rod mai bine la acêz loc . Îi curățám puțîn cotóru și virfu și buá-
 bele, mijócu, și álea le sǎminám im_pămînt . Ș- arám ceva mai la suprafățá, pri-
 mǎvara, nu abítá de adînc cît il arásám tuamna, ceva mai la suprafățá . și dupá
 ásta il însǎmințám . Cum il însǎmințám ?

Așa, il sǎminá, Fiie că cu sǎpa il puneá și únu copereá, Fiie că cu cǎlcíu, dǎ...
 15 dǎ cu cǎlcíu im_pămînt și puneá acólo trei, pátru pîn-la, și la șásá buábe, pîn-la
 úrmă- i jumleá iel . Dupá ásta îi lǎsá, porumbu, píná rǎsǎreá ... Dǎcǎ rǎsǎreá im-
 búne condițíi úni, bine, dǎcǎ nu, il prepuneá, il puneá din nou, căre n-a rǎsǎrit, mai
 complectá . Dupá ce l-a complectát, a așteptát pîn-a rǎsǎrit și ... și áștia, puieți
 áștia căre i-a pus a dóya úarǎ . și la úrmă îi lya la sǎpǎ și- i prǎșá . [...] Culegám...
 20 Lyam ȳo postățá, dupá cîte persúáne ierám, șiț, și- i culegám și- i arunčám jos .
 și dupá ce- i culegám, îi terminám sau vedeám noi așá că dac- avem timpu să- i lam
 pîná sǎra . și la úrmă veneám cu cǎru și- i încǎrcám și- i dučám și- i puneám in...
 acólo- nt- un loc , únde nu plouá, Fiie că- n... într- un șópru, ínt- o súrǎ, într- o sǎlá
 de cásá .

25 La úrmă adučám popóru cu lǎutǎri, cu múzicǎ, și- ncepeám ... să curám, po-
 véști, așá , cínțețe . Dupá ce terminám , júcuri , ș- așá să ...

Trebuá să- l sui la pátul sus, să- l puí să să usúce . și dǎcǎ nu ierǎ íncǎ, ș- a-

veaji nevôje ; l-uscâi și cam așă , cam pripit decât ... să culegă rar , cînd ieră plojiște tuăm-
na , atunc să culegă crud . Dar în cele mai rare cazuri ieră cînd îl culegă crud ,
din cauza că nu să cocă . Dar îl culegăm și-l puneaji um pic de să zvință . Și dá-
că nu ieră , de ezemplu , nu ieră-ndeajuns uscât , să cură buabele după știuște și
5 să puneaji puțin la suare . Cu ... uște elea , uște că ieste ... curătoarele alea care să
cură cu mîna , um fel de mașină . Noi îi zicăm curătoarie , mașină de cură porumb

Petre Bălăcân [64 de ani]

Nunta

Începea nunta de juoi . Începîn de juoi cocă turtă . Cocă turtă , tăia [ε] uoră-
10 téniile și pásăriile ce le-avea , to joi . Vineri făcă nescaivă piftii , ce făcă . Sîmbătă
făcă friptura și nescaivă ázme , că ... turtă mai multă și mămăligă iiră . Făcăm
turtă și mămăligă cu nuntă [K] la nuntă . Cînd ieră cu post : Fășui sclăiit , nu
mîncă pă ... atuncă cînd ierăm în lînă , pînă mai înțuăce , nu mîncă la nunt
cu dulce pă ... pă pósturi . Fășui sclăiit , pēște , piftii de pēște , așă ieră . [...] Da
15 n-avea , n-avea pîne , făcă mămăliguță și ieră bine . Făcă zilele d'e post nunta , pă
póstu lu Crăcîn , în făcă tuată d'e post , tuată cu fășuiale , și cu varză , și cu pēște , și
cu sfecle . [...]

Ē ... cum să-mbrăcă mireasa ? Cu cătrîntă , ca mine , că cum is ástea ále
imele , ș-álte móde . Da , vez , cu cătrîntă și cu vol în cap . Iote mie cînd m-am
20 măritat în (mă iertă că mă las cu capu gol , că-z bătrîna) mi-a cusut în cîrpă
d'e - álea de lînă , în propuădă d'e-álea gruăsă , roșe , iote-așă pe - aicã înțuăc ,
p-icã pă dîngă înțuă pân-aicã , ș-icã a băgât um busuioc cît pîmnu și mi-a pus-o
în cap . Ș-așă a făcú pînă mult înțuăce , uște așă ieră , astupate la fătă . Așă-i
făcă gluga ásta în cap , cum v-arătaji , uște-așă o cosă , uște-așă , mămă , uște-așă
25 O cosă p-icã pân-aic , aic băgă um busuioc mare , în măcuălfă d'e busuioc mare
așă , în creacă d'e busuioc , și i-o puneaji miresei în cap . Și făcă , cîcă : „ Păi să
nu te uij , să nu te uij , să nu te uij ! ”

lote - aşă m - a adūs dim Poienari din dial im Poienari din cuace. A fos trei-
sprizēce cārūtă la nūnta mea. Ş - iō cu glūga - p - cap şi mai ... mai iereă băiēt de
cāre - m plăcā di iei, mai ... şi mă uitām şi iō după iei, cā aşă - i tinerēţa . lēle mă trā-
gā fūga de cīrpi [!] sã las ũ - jōs [!].

5 La apă ne ducām cu tuâte fētele, cu toţ băiēŕi, duminēcă dimineāta. Ne ducām
cu tuâte fētele, cu toţ băiēŕi, acolō ņe puneă bătrīnele, āle mai mari! ca noi, sã luām
āpă im pumn, sã dām la fēte, ca sã sã mārīte şi iēle fūga, după noi.

Aşēă, la ũrmă veneă acās, veneă nūnta, le lua, plecā cu iēle, veneă nūnta,
le lua la gīnere, le - aducā acolō. Acolō lē lua āla din cāle, ē, ũo puneă pã şa,
10 şedeă pã şa, cu fūndu pã şa ... ũi lua āsta dir - cap, sovōnu āsta lāutārū şi - i
puneă cīrpă lūngă, cīrpă lūngă, iar, ca cārşāfu, abīrnā după iēle. Am ş - iō
dē - ālea, şapte cīrpe . ũo - mpropozā, ũo ũnvāleă cu cīrpă lūngă şi umblā p - ũngă
māsă duminēcă sāra, cu cīrpă lūngă ... dōuo cāpālīŕe pānă jōs, tīriş.

Lunī dimneāta sã ducē la sōcri iar cu cīrpa āia lūngă pã cap (am umblāt
15 cu āle lung pān - acūm dē curīnd).[...]

[Şi ă doua zi, luni, cum se cheamă ?]

Pã cālea mārē ... Ne dūcem pã cālea mārē la cūscri ũn dial, de ũne lua fāta.
„Hai, cē , acūmā”, zīcē, ai kēmāt toţ nuntāşi, ă miŕcāt acāsă la gīnere ş - apāi la
ũrmă s - a dus la nūntă ũn dial, acolō, la lāta, la tuot, la cāre ũne a fost fāta.
20 ũar tuātă nūnta ă miŕcāt, ă beūt, ă petrecūt Mireāsă ũnvālīŕă cu cīrpă lūngă.

Āna Flitān [70 de ani]

Brustāni

Că kar brustāni! fēcūi āstāz ; ũi luaī dir - grādīnă, de vārză şi - i pusēi ũntr - un
tuč, ũi fiarsāi ũntrēg aşă ... pã brustāni! . După cē - i scosāi, sã fiārsārē iei bīne ũn
25 tuč, ũi scosāi dē - acolō şi - i pusāi pã mā [K] p - um - fund, şi - i tocāi, şi - i bāgāi.
ũi mai spālēi ũnc - o dātă, da - i storsāi cīnd ũi scosēi din āpa āia ă lor, şi - i mai
tocāi. După cē - i tocāi, ũi mai storsāi ũnc - o dātă şi - i mai stors [K] ũi mai

spălăi cu apă iar în-o dată, și, ca să iasă verza - aia, să nu mai mirușă
a brustăni.

Și la urmă îi pusă în uală, îi pusă apă peste iej, îi pusă, îi fișă. Și-
diresă, îi pusă untură cu căpă, mărar, pătrînjel, în [E] ... Țo prăji în un-
5 tura și-și pusă peste iej. La urmă după ce să fișă bine și cu asta, îi di-
resă c-Țo și cu lapte covășit.

Luana Berbecel [38 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 Ieri de dimineață m-am sculat la Țora șasă. După-aceia a... m-am spă-
lăt, am mîncat, mi-am luat sapa și-am plecat la șapte jumate la școală. Cîm m-am
dus la școală ne-am strîns toți copiii în curtea școlii împreună cu tovarășu profesor
[E] și-am plecat prin dos la mărăcină, să curățăm mărăcini după izglaz. Cîm ne-am
dus acolo, noi am început ca să curățăm mărăcini, pe clăse.[...] Ne-a da dru-
mu acasă. Cîm m-am dus acasă am mîncat și am dormit pînă la amiază. Cînd a
15 venit amiază, am plecat cu vitele, pînă sara. Iar sara am mîncat și m-am culcat.

Și dimineața iar m-am sculat și-am venit la școală. Țo Țora la școală am stat
pe-afară, iar celelalte am intrat la clasă ca să facem Țo repetiție pentru serbare.
La școală spuseram poeziile, [E]..unele fete cîntă și repetă jocurile.

Lăcătușu Dumitru [12 ani]

20

914. OTEȘANI

(m. Horezu, reg. Argeș)

Culegere 1964 : CC, GG, MM ; transcriere : GG

Fîntîna

Fîntîna să face-Țo felii următorii : cătăm ... zmîrcurile une ieste niște iarbă,

noi o numim țeperig, ș-acolô socotim, uâminî, speciâlî, care ... să ocúpă cu așa
 ceva, acolô știm că e lizvor. Și săpăm m_pămînt, depinde di tîrén, șásă
 métri, ob_métri, zăce métri-m_pămînt, făcém groap - așa și scoátem, p-úr-
 mă le zidim cu piátră.

- 5 Nu ... [E] cîn_am ajuns la ... de credim că je bine lizvoru găsît, de
 cîrge apă, îl [K] aducém piátră, alégem piátră cam lunguiáță - șa cam a-
 leásă și zidim de jur imprejú_groápa áea cu piátră pînă la suprafáță. Dea-
 súpra făcím, le numim noi, gízde-î zícem. [...] Le făcē_mai mult_dă țimént.
 Da-năiintî, le făcá de lemn ... un_fel de obéz așa sau kar dréptî să pună de [E]
 10 cîrcoferinț - așa ... să - ȋkideá.

[Și cum se numește asta ?]

- Fintînă [K] știubéi ; alică la noi mai mult știubéi. Fintînă să numește álta, care-o
 făce de-î lizvoru - afară, îl făce fiie d'e piátră, Fiie de blánă și [E] îl, vine - așa
 aplecátă și ia apă pe o gurit - așa -î lăsă o portíță de áea, să nūmește fintînă. Și
 15 la ăștia le zícē_știubéie.

Mărgine I Gôrge [71 de ani]

[Întîmplare din viață]

Al meu rămăsă acásă, io m-an_dus ș-io am potolîi_treburl'e, d'upă ce le-am
 potolît, ă_zîz :

- 20 - Mă dug_mă, zíc, șî-îo, că să făcá hor-acolô la noi, în Diánu întodeyuuna, în
 ziua de Paștî.

După ce im_potolii_treburl'e ș-am plecát :

- Mă, zíg, mă duc ș-îo, zíc, pă vále p-la hór,ă.

Ce [= zice] :

- 25 - Du-te, trebába ta.

!el a rămăs acásă. După c-a rămăs acásă, nic_úna, nic_álta, am îmvrítit
 o hóră d'oo cu nepuátele, că áea, cî_hai moáșe, să juc [K]_hai moáșe, să jucám!"

- Hai fá, hai, zíc.

Acólo dup-áega [...] s-a spart hórle nu ştiu ce, tãinuiriñ_cu-álte neppáte la... o ppart-a únui vecin acólo. Tãinuiriñ_mã pamiñés_cu álta :

- Mòşe , mǎşse !

- Ce , fa ?

5 Zíçe :

- Hai , cã Matãke , zíçe , Tóma , zíçe , umoãrã , zíçe ... pã mǎşu , zíçe , bate pã mǎşu .

- Úite , ce vã je , fã ? zic . leu ! lãsãj acãsã p-al m.leu , zic . Cîñ_veni_iel aşã-m_fugã ?

10 'E dup-áega m-an_duz_la_jei , plecãsã , plecãsã cu-al meu úiriñ_d-icã de piept . L-a tírîţ ce l-a tírîţ , au sãrîţ qãmiri , zíçe :

- Bã Tóma , ce t-i mã , cícã mǎşu je bãtrîn , nu ştiu ce , zic [K] spúne col'ed' .

Zíçe , mǎşu je bãtrîn , zíçe şì ... Faţ [K] mǎre , 'ce , şì Faş_puşcãr'iji .

Cîñ_cólo ... aşã a Flast .

15

Eléna Bobóra [72 de ani]

Núnta

[...] Duminecã diminiãta vin qãmeri , pleácã fáta cu ál de fáçe brãdu [E] acólo , adúce ápã şì yin acãsã cu ia şì cîñ_vin nuntãşì , dúpã ce spun colãcã-riiile şì împãrţãsc acoló bazmãle , úna , álta , şì términã . Apãj iãsã mireãsa afã-
20 rã şì-i púne vólu-ñ_cap ; dúpã ce-i púne vólu ias-afãrã şì údã cu-ál de fáçe brãdu .

Íintrã iar íñ_cãsã , spun-acólo iertãcúmile , ei cu gînerile dã mîná . Vine sócru , spãcra şì iãrtã_íj mîrle , dã [E] éşteã bragoslovél' , cum íj zíçe [!], cã dãcã , nu preã poţ_vorbi . E ! Şì o ia de mîná şì iãsã cu mirãş-afãrã gînerle şì cu nãşu ş-cu
25 nãşã . Pleácã cu ea la bisericã s -sã curúne . Pãj ,sã dúce la gînerẽ-acãsã , acólo ia , o-ñvîrtẽşte sócru şì ... de trei úori , íj punẽ-om prosób_de_gîl ... apãj o ea gînerle de-o pãrte , mireãsa de-álta , ia mãsa , íintrã cu ia íñ_cãsã ... şì ias-a-pãj sã-ntãrminã . Pun qãmiri la mas-apãj ... sã beã , sã mãniñce , sã petreã-

cî.

Asta e. Așá e nînta .

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 [Ieri] m-ă sculát așá, m-ă spălă pá ok, am curát bğábi de găiin!, după
 ce-am curá [K] găiin yorba nu ma am, nește curé mai am, c-a muri d-ásta,
 de holér! [!]. Am curád bğábe de găiin!, după ce-am curád bğábe de găiin!,
 am făcú fócú m mașin-am pus legúme la foc, a fiert acolo am ... curá car-
 tófi, vărzá, am fiert, am făcú mămăligă.

10 Ei, áea am făcút. [...]

[Azi] mă sculéi, mă spălăi pá uoik, după ce mă-șcăltăi [...] făcú fócú, că
 piș cásă măturá nóru-meá de akípului, că je mai búná la mínă, io nu po-
 Mína damblașiiátlă.

[Aceeasi]

15

Porúmbu

Primăvara-n apríli-l arám locu, noi primăvara obijnuiim s-arám lucrú; dú-
 pá ce-l arám, trécé la șămîntát. Porúmbu-aiíca să púní mai mult cúiburí. După
 ce-l púnem cúiburí, trécé la pátru săptămín!, cí săptămín!, la prima práșilá ;
 îl práșím.

20 Dup-áea îl copăiim, așé-i spúne la noi, a daga práșilá-i zíce copăiít. După
 ...copăiít nu să mai dá nič-o múncă ; decíd dóló muns să dá aiíca la noi mai
 mult. În gínirál dóló muns să dau. Fier căre dau trii.

Și la culés, țoámna la culés.

25 Porúmbu-l culégem în octómbri:e noi. Aiíc în octómbre s-obijnuiéști! să-l
 culégem. Îl culég, ne dúcem cu cáru-n deal, acóló la loc, ăi ... ăi rúpem diș co-
 vrágu ála, c-așá-i spúnem, covrág ; după ce l-ă rub diș covrág, îl púnem în
 car, îl adúcem acásă și făcém clécă. Seára să fac clécú la noi și-l curám mai mult:

uămînî împreyună.

După ce l-am curățat de faji, el, îl urcăm în pod, podu cășelor sau
pătule. După aceea începem să tăiem coceni. După ce-am tăiat coceni, îi legăm, îi
aducem acasă și facim or gurgă. Vor pătujege, așa și spunim noi, pătujege-ătimă!
5 în ... în pod ... în lemn. Asta ar fi munga porumbului.

Popescu / Nicolae [39 de ani]

Clăcile

Clăcile la curățat de porumb să fac în felu următor: să strig băieș și
fete și uămînî și bătrînî și începem să curățăm la porumb. Între timp la asta unu glu-
10 mesc, vorbesc, alți cîntă, iară ai bătrînî mai povestesc, mai spun cîte-o povestj.
După ce-au terminat de spus poveste, cam pi la jumătatea lucrului, gospodi-
na, adică stăpînu, vine cu lujică sau vin, dă la uămînî să bea, dă [K] aduc car-
tôfî fierț, strugurî, mere, nuc, tot ce-avem și mișcăm.

Iar la torcărije ... torcărijele să fac mai mult iarna, în timpul ierni. Să strig
15 to la fel femej, torc, în timpul torsului acolo to la fel, să fierb boabe de po-
rumb, să coc cartôfî și mănîncă, spun gîcitorî, glumesc, jăcă, cîntă, atîta.

[Același]

[Întîmplare din viață]

Eu cîm-am dus pă drum a dăpă gără cu niște boi, ne-am dus noi bine,
20 că iej să sperijă la jûg. Și ne-am dus că avem boji unu peré [K] și-avem peréké.

Unu-j a l-î. Hom de-l kămă nea Nicu și unu al nostru. Și iejî cîn ne-am
dus pă drum, am mers, am dă vâru, după ce-am dă vâru, veneam măi la d'al și
cînd am veni măi la d'ol, tăjcu nu măi puteă, îl dureă picăarle. Am mers pi lîngă
boi.

25 Da el să mai ... măi beușă și io ă zis s-să sulte-șă căruță sus și el

nu s-a sujit s-a sujit î sluşete şi [E] ei, mergînd io cu bôii, cã io îi luam numai
de câpiî, mergân cu ail de cã de câpiî, sã nu fugã, cîn mai mergãm, tãicu ei
mai beuúsã lel o țirã și a cãzú joz dir cãrúťã.

Ducu Ge Iiçón [10 ani]

5

915. SCOARȚA

(rn. Gilort, reg Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GG, PL, MM, MV ; transcriere : MM

Vinu

10 Tuãmna uo culegãm , uo fãcãm [K] storcã la tãrcuri, c-așã ierã Nu știu,
dumnavuástã nu cunvãșteț. Ierã țarc d'e nuięle tot ca lãst d'e pãtúľ așã, ca uo
cotet, aveã joz nãște crińťã d'e lemn, așezã [E] ãla, pãtúľ ãla pe ıel acólo, puńã
uo coș de strúgur! ııjıl acólo ș-sã bãgã únu cu piçuãrele acólo [1] juca la iel. Ș-vinu
curgã pe jgãburle - ãlea ... într-uo mólđã, ıi zicãm noi mólđã.

Görgé I Ne Cirtina [65 de ani]

15

[Spãlatul rufelor]

20 Lẽ pũnem în ... albije, pũnen sódã d'e rufe și lẽ mujem, lẽ bãgãm ım
pirlãu ș-le ținem uo nuapte ım pirlãu acólo, turnãm pe iele ... bunințãles cã nu
le baz așã. [...] Și lẽ bãgã și turnãm cu cãldãre, țiuç, c-avem, apă fiartã
pe iele și lẽ lãsãm pin - dimensiãțã. Cum ıi óstãz lẽ spãlãm și mińđ dimensiã-
țã lẽ scuãlem iar și pũnem dõuo ápe fierbinț peste iele ș-le [E] limpezĩ ș-lẽ pũne
la uscãre. Așã lẽ spãlãm.

Dõbre I Mariã [72 de ani]

Cărămida de pămînt

Cum să vă spun io dumneavăstă, ay nește tipăre. Fac întîi tipăre, cum să vă spun io dumneavăstă, d'e [ε] cam distanția asta. Făce pămîntul, îl udă, crivină dă pămînt, îl udă bině, îl juacă, îl muncêște, ști-l juacă .. cu picuărele. Îl pune în [r] în din 5 ăștia, cutiile - ăștia, l-asează bině cu mînilē - acolo ... ș-îl pune pe -ō [K] pe iărbă, îl [K] coplêște iărbă și-l pune - acolo pe niște năsip. Pune niște năsip, cê-va, că să nu să lipească de pămînt. Dupe ce s-a uscăt, îl pune - n dîngă. Cărămi-da yo pune - n dîngă, una pe - alta ca s-să uște mai bině. Ș-la urm-ka făge cup [ε] cupțuăre, cum zicem noi. Ș-la cupțor făge tri, gu [= cu] două pătur!, dupe 10 cum are cărămide de multe. Și băgă lēmne ș-ko arde. Dupe ce-a ars-o, ține focu două zile și două nopt, dupe cum are lēmne, cum să sîmte ia, dac-ar ține-o cid de mult cu foc în ia, cu-atît îi mai bună? Și la urmă yo aduce la destinătē - acô-lo und-a făcūt betonu ș-zidește la ia pe beton, agôlo.

Cîrîină Grigore [43 de ani]

15

Mămăliga

Punem apă iar dē dă-η clăcot, punem sare, un [K] ūo minuță de făiină a-șă, să deă-η clăcot repede, dup - acēia punem făiină cinē pumn!, șasă, cum [K] după cum ie țiuču. P-acēia yo lăsăm să fiarbă ca un sfer de uoră, yo lom la mes-tecăt cu-n mestecău așă de lemn, binē, binē, până să desprinde di pe mestecău, 20 așă-l cin să lucrează ia. Ș-după acēia yo mestecăm jos, yo punem iar, yo răsu-flăm pe foc. După ce să răsuflă ia, dē să salt - atunca yo lom ș-o răsturnăm pe măsă.

Drăgotă Elena [38 de ani]

Kisălița

25 Kisăliț - ăia, dē bozōnu - ăla, dē la borhātu de prune, zeăma ăia, yo punem în țiuču, amestecătă cu apă, punem puțin zăhăr, ș-o prindem cu puțină făiină

de porumb. Ş-acēja [E] să fierbe un clăcot aşá bun, până să fierbe făina áia, să ká-
mă kisăliță. Ásta-i la noi uobiciéu de kisăliță

Ce rămíne în cǎzán, cín făcém țuica și după ce rupem cazánu di pe foc,
uo strecurám, de rămíne borhótu-ála de-o parte, și zeáma uo strecurám și din
5 záma áia uobijním de-o púnem de fáce și kisăliță, spoim și malájele-ášá să
numéște la noi.

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Io, ieri, m-am sculát, m-am spălát ... am plecá cu váca și cu váca [K] și
10 ... am păscú váca, am veni cu ía acásă [E] mamíca hí-a dat ... mîncáre. și
du-p-acēja ío am plecát în grădínă. [...] Io an curăță fásuíu de mđuri și l-am
... l-ă rupt ... și-ápóí ă zis că să fac și mămăligă. Ş-íó am pus făí [K] am pus
ápa, a fiert și după c-o fiert ápa ... am pus făíiná. Şi atúnca ă lasát-o pínă [K]
să clocoțéáscă și ... după c-a clocoțít ío am mestecát-o. Apóí ă fer [K] ă fir-
15 țelít-o și an-dus-o acásă, am pus-o pe [K] pe-un capác [...]

Azi ío fuséi cu váca de prînz, și mă dusei pe [K] cu ía pe júána zosélii.

Cîrstea Ne Iuána [9ani]

916. ALUNU

(rn. Horezu, reg. Argeș)

20

Culegere 1964 : CC, GG, NS ; transcriere : 60

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] după ce m-am bărbierít am da mîncári la niște porc p-ecíia ... ca
acás, la vícě. Dup-ágea am sta și m plecá la nunt-am venít asár:

Ástăz, de-azi dimnăță lucrái la gospodáriie. De dimnăță mă sculái; mă

spălăi ... plecăi la sârviz la gospodărie.

Niculăje I Pjetrărăiu [64 de ani]

[Întîmplare cu lupii]

5 Ierám de vo ... óptisprizêce, nõușpê-ari, cam așa ceva, de-a venid lupi-ntr-o
noapte la un cónsăteán ceva mai dăparte de mișe, ierá la vo trei, pátru sũti de
mètri. Ș-a sãpát; iel le-aveá - ŋkísãnt-ũ șopru, supț ỹ șopru - acolo, vro șapți
10 Țob zêci Țoi.

Ș-a veni lupi ș-a ricăiit pi ddi [= de din] jos cu gárlê pe su ... iŋkísãre,
știi, iŋkísã cu blánã, cu lanț. Așã. Și... a scos óile de-aculá, vo cîtevã ei, și s-a
10 apucá sã le mánînce mai d'epárte ceva de șopru. Cîni a simțit s-a pus cu hã-
lãiu pã el, lãbrátu. A sãrit gãmîni, cîi sã vez ?

Erá gáũura mai mare ca pã om sãpátã pi ddi jos și éla miŋcá la éle, le bar-
hãnișã.

[Același]

5

[Opincile]

Lej piélea di pã porc la Crăcũn cîn il tai, o jupdi, îi dai sãre și fãiinã, o
fãc esã cocolãși, știi impletitã [?] frumós, o puț la o rãcãlã O ții o zi ș-o noap-
te, dup-ãea o cùrãț frumós, o-nțiz și cùrãț fãiinã di pã ea frumós și dup-ãea
Țo-nbinz și-o Țusúc

20

Dupã c-o usúz bine pã. álți au grãtare de blãni, álți pã pãrêbe. o tai
la o lãțime fãșiiã de dõuuzãz de centimètri, cit tribu opinca dã lat! Dupã
c-o tãe, le fãc pãrég le-mpãrekázã și ... le ráde de pãr, scoãte nojltã, bágã la
murãțgãre [!], le-ŋgãũure ș-fãce opinã

[Același]

25

[Viermii de mătase]

Cumpãrãŋ cite-o cutiie sau o jumãtãti di la ... atũs sã zicã primãrie, scũm

să zice sfat. Aducă de la ... Bucurej de un-a [E] di la Băneasa, de unde venea, cite-o cutiie și [E] cit, care cit vrea de puțea să, say cum are camera de mare. Lua ciiz grame say doyo say trii; jeră lezre, nu jeră ... îi puneă așă ... după sob-așă pă ceva la căldurițe, îi țineă trei zile sau dou-acolo și ieșea că
5 furnigile-așă ... pă cutiie.

Și puneă frunzulita pă cutii-așă și cin-să suia gândăceii, lua frunzulita, puneă pă pat, pă... măsă, pă ce-aveă; lua, puneă pină să iispraveă cu ieșitu și ... îi puneă frunzulitai. Cin-să-ncărcă, puneă p-ăltă hirtie, p-ăltă hirtie, puneă pă pătur, îi creștea, le da mîncare ... o lună sau ci-zăptămin, până
10 să făcă mari.

Cin-să făcă mari, începeă jej a umblă cu capu pe sus așă, atunca li să făcă, zicăr-că de-nvăleală. Făcă niște gogôș, puneă crez-di gorun sau niște mătur-de grădin-așă, pă mîrgineă pătului așă ... pus și pă pa-și-pă părăte, se
lurcă și făcă gogôșari

15 Ci-să cocă, le culgă, le scărmană mălășica aia du pă ele ... le puneăm, atunca nu jeră ca ... ca acuma mașini de tras, le fierbeă pă foc în căldare și ... așă, și le copereă cu ceva, cu ... ceva mai gros, și sta p-un scăun mujeera aia care aveă gugôșile și ... lua așă pă fuz-di colô firu cit îi trebueă de grôș și răsucă așă pă mină și făcă așă păle, păle, păle, păle.

20 Ci-să făcă pala atituca așă, o lua după hirtie ... o puneă p-o blan-așă, [E] aș-ternut jurnale, să să usuce. Ci-să luscă pălele ielă de boranțic, le țineă așă pă blăni, așă d'im-pa-până-m-pat sau p-o măsă, pă ce-aveă. Ci-să uscă, le puneă în-o troacă, în troiit-așă curată, așternea; dacă n-avea ziar, puneă o cîrpă curată și puneă fasole peste pâl'il-êlă.

25 Și la urmă-l dăpină pă ... pă mlosor ... ca să nu să-ncurce, să vii ... veneă firu, fir.

Maria Diaconescu [75 de ani]

Mălăi

Punem apă la fert, Fișerbe-ș-clăcot, punem mălăi într-o postăvă, troacă,
cum îi spunim noi, acolo așa, punem sare ș-apoi turnăm um_pig_de apă [K] de făină
în_căldare ca s-să fac-um_pig_de cîr. Am făcú_cîru, I-am turnat în trăcă și după
5 acéea I-amestecăm așa ta_cu făcăletu-acéla.

Dup-ăia o lăom așa, o frămîntăm bine, bine, o punem cum îi spunem noi, p-
[!] cărpătór, punem pã_ıel, o turtim așa cu mîna și o făcăm frumușă, o [K]c-ă-
pă-ı dăm iără o spojăl-ășă, frumós pã deasupra și-o băgăm la cuptór! și cîn_ıe coap-
tă... o scoțăm afară.

40

Lúpu Aurica [37 de ani]

Porumbu

Porumbu se ... întîi se ară. Apoi se însemînțază; după ce s-ısemînțază să
... prima muncă cări i-o dăm ıeste ... prășit, așa să spune la noi; a doua oară, a
doua prășilă se numește copăiit ... p-urmă să mai dă cu prășitoarea prim_porumbi.

15

Pă la, la culés, culégem din_cîmp, ıi strîngem grămadă, se curăță de Fıoi și
se repartizază. Apoi... după ce s-a [K] să curăță de Fıoi, să săltă la pătul. După
ce să săltă la pătul, să las-acólo la păstrăt. Porumbi căre ... de la grămadă s-a-
lég porumbi de, de samînță cări-ı ... ıi punem în altu loc pentru ... de anul ııitor
la [K] de ınsămînțăt. Acólo se ... după ce [E] cînd e nevoie de ınsămînțăt, se ıa
20 d-ă-acólo și se curăță ıırfetele și cotorul la porumbi și se lăsă numai boabele
dúpi mijloc, boabele sánăltgășe căre să pot [E] ınsămînță ıar.

Pă urmă ce să mai [E] rămîn coceni, căre noi ıi luă_ș-ı lăiem. După ce
ı-an_tăiăt, ıi făcăm brăte și-ı legăm. După ce-ı legăm, ıi făcăm tóte și dı la
tóte-ı cărăm cu ... cu căru și-ı făcăm pátuag.

25

Crăcúı Ion [18 ani]

[Mămăliga]

Pun tucu cu puțină apă; de două ... de două trei degete laz_gol să nu

dea-m fog_dupe ce bag făiina, bag [K] pun puțină făiină pe deasupra . Pe urmă bag sare, c-o mîină [E] cam o mîină de-a mea de sare, pe urmă, după ce văd că fierbe, n-o las să fiarbă kăr înclocot aşá, cã jásá cu coceloáşe.

Pe urmă bag cíte um_pumn, doi de făiină, trei de făiină, o las să fiarbă,
5 fac éiru şi pe urmă ... pã urmă o méstec.

Zugrãvu Marija [10 ani]

917. BĂBENI-BISTRITA - Sat Ungureni

(rn. Rîmnicu - Vilcea, reg. Argeş)

Culegere 1964 : CC, MM, Vş, MV ; transcriere : CC

10. Niãmu nost sã trãze di Jina

Niãmu nost sã trãze di Jina, di Jina şi cîn_a venit, a plecát de-a -
coló di Jina um... uom sã gãsáscã, l-a trimés, şti, ca cum îi triméte ũ uom în
delegãtié. „ Mă ”, zice, ş-o venit aici şi s-a dus pînã la Pãbra - Ôlt^u. Ş-acílo nu
i-a plácút. A spus : „ Mă, noi avém uoi, trãbe sã ne -alãturãm de munte, ca
15 sã suim uoiiile la munte vára ”.

S-a-ntors de-acoló, a venit pe jos şi pîn-a venit aici. „ Aiciã, a spus, o sã
sã fáccã cále ferátã p-icã. Aiciã i-aproápe sã mérzem la munte, cu vitele, cu cai, cu
to_cã -avém sã mérzem la munte ”. A-implintát páru aiciã, im_Bãbeni. Şi di-a-
túnca. . A venit un ínvãtãtori şi a spus ínvãtãtóriu, zice : „ De úne sintet dum-
20 niavódstã, zce, cã pórtu îi cã Jina ”. Ş-atúnca i-am spus, am arãtát un_cojóc,
fãcút úngurésté ca cum îi í Jina şi la urmă iel a esplicát : „ Dãmnule, zice,
ie Niculicéşti, ie Botojéşti, íenãcéshti, ie Strauléşti, zice, Cornéşti, zice, sint
neam í Jina ”. Şi de-acílo sã trãze şi tot númele álea care-o fost í Jina sint
ş-aiciã im_Bãbeni.

25

Pável Pe şe Niculicã [74 de ani]

Stîna

Stîna înkeiătă im_blăni, im_blăni. Nu je tăvănîtă, nu je nimică, băte vîntu
 pî_je. Cum să făce? Să dūce-m_pădure, tăje lîmne, bágă uámeni, le_copléște
 și le-ŋkėje, le-ŋkėje-m_birne-așá și făce ... uo hodaje ca cum ar fi și căsa. Uo
 5 despărte în trui și ... înt-úna bágă léptelē, înt-úna brîza și-nt-úna dorm ... fami-
 lije cäre sint acólá.

Făc-o strîngă, uŋ_gard așé, bătút acoló cu par! ... ș-acólo-i făce lărcús,
 și-i așáză pe scăuune, fijecăre femėje șede și bréce uája jei pe lîngă ja și ș-o
 ja ... că u [K] sun_boiite uóile. Is boiite, únele in_cap, únele-n miljóc, ũ_șále,
 10 únele ũ_spinăre. Și fijecăre-ș ja dúpă boiála cäre ... își ja uája. [...] Au și la urék,
 și le urék, îi crestătă cu cuțitu, uréga. Únu áre uo furcúță, únu áre uo pișcătúră,
 únu ... cöntătă uréka de virf. [...] Și mai făce uo ... dē hălă mic! ... ũ_țarc mic, ca
 să lē grămăde acólo, ca să nu să puătă să jásē lă ... să jásă la muls!

[Pe unde ies oile la muls?]

15 Sînt_u deferite scăuune și jas-acólá fijecăre uo femėje stă aicá, úna stă aicá
 și p-icá jásă uóile, pîntră iele ... Scăune ... dē piátră, piátră, úte piátră, ca cum ar fi
 pērín-ásta, uo púne și ... púne úna aicá ... ș-ála-i scăuun_u [...]

[Același]

[Obiceiuri la înmormintare]

20 La noi cîn_muăre un yom, în sat aicá, tuáte feméile cäre áre cîte cēvá,
 or! uo bucătă de slănină, or! doi pumni de máláj, or! ũ [E] uo .. uo strákină
 de griu, uo lumínare, îi dúcem la mort noi. Și să vezí cū_să jeléște de frumós la
 noi, să vezí cē mormintăre frumușă Nu- ca la ... ramín! [=alteni]. La ramín,
 rumínțele sărăcele s-ayolésc: „Ayáleleleō, ayáleleleō!” Da la noi nu. La noi să
 25 jelésc frumós. [...]

Păi, il scaldă, !_primenéște și-l gătéște, !_l-ŋycălță. Ii dă véstă pe jel
 frumós, îi dă cămășe, îi dă or! pantalón! cum je ... or! nădráz, la noi să zic

nădrăz', și de lîmă țigăre, frumos. Să-ncăltă cu gēte frumyāsē, cu 1 pūne pālărije or! cācūlă, mă rog cum ie yōmu Dăcă-ī lînăr îi pūne pālărije, dăcă-ī bătrîn îi pūne cācūlă. În cap.

[În ce se pune mortul?]

5 În coșcūg, în tron. Făce tron. La noi îl ținem pe pat [mortul], yor! pe pat. Yor! pūne pe māsă-m_miljoc. [...] Il ține vo două zile, trei. Vine lumia, vine lumea, vine pōpa și-l așază, făce șestăniie la tron și-l așază-n tron. Șestăniie de-ăia cum să-ī zic, șfestăniie, dezlegăg trōnu. Puăte că mai ie-njurăt sau mai ie blāna dātă răyului și cîtește pōpa la blānă, la tron și-l așază în tron, mam-acōlo și..

10 Arde Fēsnic, pūne Fēsnicu ai cēșe și pūne lumīnārē_fēsnic. Vine pōpa cu cādēl-niță, îi pūne tāmīie, îi pūne ... il dă la pōpa, ! scuăte afără, il pūne pe două scāyune afără, îi dă hāinele peste iel, c-așă să dă la noi. Nu le dă la șāsă săptămīnī. Se dă la strălīnī, la strălīnī dī_sat, la mētūșă, la cumnăta, la frāte-miō, la .. mă rog, la vecīnu. Așă să dă la noi

15 [Pe urmă unde-l duce?]

La biserică, il bāgă_fundu pāmīntului. [...] Mērge kumăa acāsă, dăcă îi kāmă, sâ duc acās, dăcă-ī kāmă, alminteri! nu sâ duc. Le pūne māsă. Le dă :ărză, cōrbă, tājētăi, le dă cîte-o cēășcă, două de țujică, cîte-um_pahăr de vin, cōlo-ī dă bobonēte cîn_să scuālă, cu lumīnăre, cu ...

20 [Cum e bobonetele?]

De pīine. Feliiūtă de pīine. Bobonēt, așă le zīce, bobonēt

Marīia līdn Groșendju [75 de ani]

Clōța

Clōța dăcă yāyă și tērmină yōuăle șede pe cuibărī. Ey cē zic de colō: „!a sâ jay! 25 yu cîtevā yāyă, sâ lē nūmăr, sâ vedēm cîte ay”. Cē [K] cīnșpe yōyă sau dōyăzăc de yāyō, pe cum îi gāiīna. Ș-o dau la yō pārtē de pe cuib și pui cuibărīu mai bine, pui fīn și pui yāyōle-acolō. !a dăcă vrea sâ să dūcă pe iete să le clocāscă, sâ dūce, dăcă

nu, jo jo jay de skinăre ș-o puț jo. Șt șade. Aja-i. Așă să púne dótă. [..]

[La puț de curcă ce le dai de mîncare?]

A ... i dă urzís fięrte și cu unt, amestecáte și áre ũ ála alică, alyz, și-l rúpe ásta. lęu n-am crescut, dă-ı drácu de puț! să cresc anevóje aja, da să júmule lęzne.

5

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri, ce să fac, m-an dus deodátă la púine, am adús púine. De-acóla am venit ș-an dă^t foc la aragáz ș-am pus pe a ... căjnicu cu apă pe aragáz ca să spál vésăle. Așă. De-acóla am încălzit apă ca să fac lătúri la porc. [...] Dup-ája am venit alyz la grădină ș-am luat sflek, că am grădin-áci, cu cósu. Am dus acásă, am făcú^t fócú iar afără ș-am pus túcúrla pe foc, dóo, ca să fac, să fierb dovlec la .. la porc. Așă. Acúma am șezú^t și ię la măsă ș-am îmbucá^t de dólto yori. [...]

Ástáz am fost, de la óra ylopt pína la úņșpe am culés porumb. Cîn veniră dum-ņealór núma că ce plecásé cărúta. Am descărcát-o, am băgát in cáméră, ș-am... am... m-an dus acásă, am dă^t la porc, am mîncát și ședeam la puártă pe scăyunn. Șt hăp, că vinē băjátu lu Bobgácă ... zíce :

- Aș fos mătúșă coló? Zíce :

- Nu. Ș-am plecát in cúa și úite-mă.

[Aceeși]

20

[Oieritul]

Noi primăvára plegám ... după ce scya ... [K] ięșim dîn iárnă plecám cu óile la drum, la ... spre múnte ... cu yóile. Ne lom ũ cobán, in cúa un áltu tovarăș și plecám pă drum yó-ile, męgem [K] mergín^t pe drum, băgám la cetățeni in cúrte și le múlzem. După ce múlzem, múlzem pîn-ștricurám láptele, ál púnem intr-uy cászian și-ı dăm kag și făcém bríză. Dup-acéja cîn-să-ńkágă, j- băgám in sădilă și-l atirnam pe nește bête de crăcáni, și le ... púnem să s-súrgă. După ce să scúrte, il tăjem și-l băgám intr-ũ

ș... putinică și dăm sare. [...]

Merzēm sus la munte. La munte acolo ne instalăm, avem acolo cabană făcută. Ș-acolo stăm, facem strungă, ș-acolo ne instalăm tuată vâra, pentru trei luni. Ș-acolo facem, fiiecare [E] aici une dormim noi, aici îi dormitoru, ș-îm partea ailăntă pentru brîză, altă cameră, celăr îi spūne. [...]

Brîza ȳo facem telemeă. Avem ȳo tezgă făcută așă după formalitate. Ș-avem un tipăre care ȳeste pentru format ... face pentru tăiere un cuțit care-o tăie ăla. ... Băgă în sădila ș-o pune, să stricyără, apăi ȳo tăie ș-o pune la ... cū să spūne lă ... tipăru ȳei ... La tipăru ăla stă vo dōyo uore și după aceea ȳo ȳa ș-o băgă la saramura. Ș-a dōya zi ȳo băgă la pūtină.

Niculica Pe Alecsăndru [38 de ani]

Côrba

ȳo tăiem [găina], pui tūcu, fiărbe apă, ȳo ȳopărim, ȳo jumulim, ȳo desfăcēm, îi scūțem mățale. După ăia facem ȳor cōrbă, ce ne plăce. Cōrba ... pūnem apă, băgăm căpă, băgăm cărnă, băgăm un pic de pisătura. Noi la pisătura îi spūnem ... facem puțina slănină, ȳo pūnem pi-un tocătuor, ș-o tocăm cu căpă ș-o băgăm acolo la cōrbă. Și băgăm și plățăzēle, că noi așă le spūnem, plățăzēle, nu rōșii, și ȳou, și facem și găluști. Și friptura, dacă facem, ȳo frizēm ș-o băgăm în usturoi. Și tocănă, pūnem untura și pūnem căpă și băgăm carne și să fierbe și gata.

20 Asta-i găina.

Iacob De Elena [43 de ani]

[O întâmplare la stîna]

ȳerăm uodăbă, c-aveăm în dōyo ... dōyo camere, ȳeră stîna de făcăm focu și-ntă-aiălăntă ȳeră de pūneăm laptele și brîza. Și io cîn_mă duc, zîcăm că să pui unt în ligăie, de ... mai devreme. Cîn_mă duc, nu ȳeră nimica pe ușe. Cîn_mă-ntorc, ȳel [șarpele] ȳeră pe birn-așe și cîn... să sulise și pe ușe. Și cîn_ am bras ușa, ȳel o rămas așe pe birnă, așe stăteă, par. Și io cîn_să-l trag, io am zis, zic cătă

altu uom :

- Nea Gorgiță, matăle ai pus sîrma să - mi acăt șurtu să mi - l rup ?

Da iel fățe :

- Ce ți - i, fă ! Ia stai s - o iau io .

5 Cin_să trag, să pui mina, iel s - o tras la fuga cu foc după iel pi_stină.

Altă femeie din ... de - afară nu m - a lăsăt, c - a zis că să nu vomarim șerpe -
le di_stină că nu - i bine, că muare uom din_casă. Nu l - a putūt, că - l omoram, nu
abita ... n - o ... n - o, ne mușcă la nuapțe. Și l - a lăsăt. Dacă nu l - am mai putūt să - l
prindem, l - a lăsăt. Ne - a uităt acolo pe la brișză dimineața. Vedea_lăptele co -
10 bilcălit din troc, aveam truacă, ști, de lapte, puneam sara laptele și dimineața
băteam putineju. Vedeam_sara, da noi nu ne - an_dat aminte. Și la urmă, atunci
cin_l - a văzt io in stină, că șerpele vine la lapte. Ieră șerpe de stină, care sta liș -
gă stină, mișcă laptele, brișză nu, da lapte mișcă.

Săraru Ne Marija [24 de ani]

15

918. POJARU

(m. Gilort, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : GG, MV, NS ; transcriere : GG

[Cînepa]

O pûnem primăvara cin ...

20 [Cînepa] o sămănăm și la urmă o îngropăm cu șepșele, la urmă ia - încep să răsă -
ră, la două [E] la [K] că - la patru zile. O mai păzîș c - o mănîncă pîșșările, după acêșe
să fățe la, că - la vo lînă, cam_vo lînă și jumătate, sâ_Fățe de culés a de vără, să zîcî,
că șa si culêșe - n_douo rîndurî ; și zîce a de vără.

Culêșem p - a de vără dint - a [K] dintr - așlântă, rămîș - așlântă cu sămînța, ș - o cu -
25 lêșe și pe șa tot cam înt - o lînă și jumătate. Culêșe și pe șa, la urm - o pûne - la

cușpeál-ășá, pá rínd, uíte-ășá-ŋ-cap, o coperím și-o lăsăm o săptămină de zile
 pan-și-la [K] să făci ja de să scútură sămínta. Íi scutură sămínta și după acéea o
 băgăm ím-báltă.

O băgăm ím-báltă, la urmă o lăsăm di să topéște ja, pe urmă o scuátim și-o
 5 púnē la uscát și la urm-o báltim ím-protáb din élea, protáb din éll-ășș. O bă-
 tē și la urm-o dăm piñ piéptine,ála, cum să spúne, piépten de cínepă, piéptenám și
 făcēm căere și púnem ím-Fúrcă și-o țgárcím.

După ce c-o tuárcím, ne púnē și-o ... și-o băgăm s-o [r] s-o cuácím, s-o fă-
 cēm a [K] s-o albím. O púnē]?, cum să spúne, la tírnă, la pírlăe, cum sínt, cum íi
 10 obrícei?. Púne pe ea cénúșē din ...de-ásta din-vátră, turnám apă múltă fiártă peste ea
 páná s-albéști ja ... cínepa. Dup-acéea o urzím și noi și-o făcím í-rázboái-și-
 făci și noi pínzá. Făcēm pínzá și-făcár-cámás, di ea. Așá să făci.

Aurica Paraskivésu [61 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 [Ieri] M-ă sculá și-jo de dimnătă ca órce femeē ... măturái și-jo pe-áci
 piñ-cásă, ă-spălá și-jo, spălád-vásăle ca orșcáre femeē; am făcú mîncáre pen-
 tru copíi, am vázú și de fetít-am méi luat-o și-jo m-brát [...] pe-áci í-
 júru cîăși.

Ástáz mă durúr și măsáll'i, nímg nu măi făcú.

20 Dă ástáz n-avusá: cí-să vă spu: că făcú, nu făcú nímic ástáz.

[Aceași]

[Mălaiul]

Púnem și noi un tíuē pá foc, să zíce la noi tíuē, fiérbem apă-ŋ-clócot, cēr-
 nem fâiina, și-avém o copái-dín áea, o postávă de l'emn, și o púnē la [K] fiérbem
 25 apă-ŋ-clócot și-o púnem acoló ím-postávă și-l mestecám acoló bírne, bírne, bíi, mái

punen_déca vrē_să-1 făcim împielmăt , mai_pună_și_făină de grîu pî_jei, ști_ca să_lē_să_dúke.

5 și_la urmă avém [E] ũ_să zîc-un_cărpătórj - așá mare , și-1 scoáten_d'im_pos-távă și-1 púnem pă_cîrpătórás și-1 turtím bine frumás și_îi_púnem Făiínă de grîu pe deasupra_și_cu_ápă și-1 spoáim și-1 dă_la_cuptórj.

[Aceeaa]

[Întîmplare din viața subiectului]

La_vîrsta_dîi_vo... cînápl_ani, șáispe, mergă_și_îio_să_prind_pêște. și_întră
timp_m_plăcá_fgárti_mul_să_prim_pêște_pim_bălfîle_ástea. și... îñ_sfîrși_la_ápa
10 Amarádja, cäre_tréce_pe-aíc_pi_la_noi, introducînd_mă_cu_córp_u, m-am_băgát_pe
sub_niște... buruieni_jos_să_prind_pêște, sē-1_string_la_mînă, am_apúcat_ũ_șárpe.

și_prinzînd_ũ_șárpe_am_vázú_că_mă_izbêște_pêste_spatj, a_zi_că_cîne
știie, álte... o_juárdă, cēvā. Nu_mi_ă_da_sáma_c-o_să_fije_șárpe. Fericîrea_a_fos-
că_jeu, îñ_speciál_cîm_prindeám_pêstete, l-apúcán_dj_la_ojk, di_la_cápăt_cu...
15 cā_să_nu_puátă_să_scápe. Lúnecă-m_mînă. [...] și_cîn_jez_la_mal_úopserv
șárpele-ncolăci_pêste_mînă... n-am_putú_să_mai_șip, ínsă_j-am_da_drúmu.
Imediát_am_făcú_vînt_mîni_și_j-an_tras_cu_ceilánt_și_j-an_dad_drúmu_n
ápă_și-am_fugît; a_lisá_și_háine_și_tod_d-am_fugît.

Dăncu I Adrián [36 de ani]

20

Pîinea

Jeu_pîinea_o_fac_îm_primū... îm_primū_rînd_mă_duc, íau_făiina_de_la_uléj,
sau_dē_la_himbár, din_țe-o_am, o_čern_cu_sîta_bine_n_căpestere, încălzesc_ápă,
pun_ápă-n... [K] čern_făiina, dau_la_un_cápăt, pun_ápă_în_căpestere, pun_sá-
re, pun_drójdije_și_u_íau_la_mestecát.

25 O_méstec, pînă_če_să... făče_númaj_bine, sē_nu_fije_niž_deásă, nič_moa-
te, o_frămint_cu_mîna_și_la_úrmā_o_pun_la... dospit, la_crêstere. Dúpă_če_să

crește, focu [E] primu [K] im primu rînd bag focu la cuptor, ca să fiie cuptoru
ars ș- după ce să crește, o iau, pun, la noi s-obijnuiește mult foi de hrean să pînem
sup_cărpătôr ca să jêsă frumôsă ; să nu jêsă arsă de vatră.

Curățesc vatra bine cu șumuiăgu, o stimpăr decă-i prea tare și bag pîinea-
5 foc. După ce să cpace bine, o scot afară, o curăț și-i găta de miccăt.

Dacă n-am drojdie, pînem aluat. Aluatu să menține tot din ... cêvâ de droj-
die ; fac prima dată pîne din drojdie, opresc puțin coccă din aia, pîne din aia și o
țin.

Oprîță Marița [37 de ani]

10

919. LĂPUȘATA [ALR I, 808]

(in. Horezu, reg. Argeș)

Culegere 1964 : NS, Vș, MV ; Transcriere : MV

Munca viii

Pai să vedez mneavăstă că la noi să pîne dolyo felur de ... mōde de viță. Să pū-
15 ne și mustăță ... bunintăles, cîne n-are bani ca să ... cumpere mustăță, s-facă mai
repede, o pîne beță. Bêțale să pun în felu următôr : făcêr_gruap-așă în lungime,
pînem viț-așă culcătă, cum ar fi ... așă [...] culcăt-așă. La urmă-i sculăm ur-cap
așă de vo ... dolyo sau trei pâlme, care-l sculăm pi lipgă mal în sus și mērgē
câpătu. Da însă tot ui lăsă și-o țirișiră strat și jos așă. Și scoăter_căpu supra-
20 făță și căpu ôsta de viie l-îngropăm, puțin așă, pînem pămînt primăvāra, cā primā-
vāra pînem noi. Și dă de-acolō și să formează viie. Primu an nu dă ... recvōltă, al
dōilea an nu, va-s-că vreau să spu bețal-êștea care să pun. Ț! al treilea an dă cē-
vâ așă cum am avūt-o io. Primă producțe-a fast al treilea an, am făcūt cêvâ_jia.

A mustăța să pîne-n alt fel. Mustăța să pînē felu următôr : tot așă să pună,
25 să pîne drept Ț_jlos, fiică ia nu are ... mult ... lemn ... bățu nu-i alt de mare.
Făcêr_gruapă, și pă făcêr_gruapă o pînem im_pămînt acdlo, țărînă ușură, așă,

puținică pi lingă ia așă, o jucăm bine și lăsăm capu afară. și asta la doi ani de zile produse . . recoltă ; da bătăle nu

5 Și la urmă urmează : urmează tașătu, primăvara vedez mneavăstă, dacă iest-
tē Felu următorî : ia, via, are-așă, va-s-că mai cu sârmă cînd ie-n producție,
câpu care ieste de anu trecut, iel vine în cumpăn-așă, uite, di-arăc pân-la arăc
Asta o daborî jos (la [E] la noi să lucrează asta, așă să lucrează la noi, io spun cîm-
să lucrează-la noi)ș-ai [= aia] cê rămîne trupîna devîne Trupîna are .. îi lăsăm
aiica un cêp. ș-o punte, să spune la noi, dintre care puntea asta o-nbîndem al
dăileă an peste arăg și-asta reduțe și cu cêpu de jos. .. Așă

10 Al dăileă, să urmează plivitu, alésu adică să spune la noi și la alés să lăsă la
noi dăo sau trei căpet lupă cum îi ia de puternică, pîntu al dăileă an și legăm
pă arăc, întîi o dăta.

La urmă, al trăileă să spune fluturitu, privitu adică, fluturî. [...]

Cotea I Costantin [61 de ani]

15 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Î-am făcut ? Am măturat, [!] am pus țuucu pă foș și-am făcú túrtă, am bă-
gă-ș-ia legumě uală și-am plecă cu vitele, c-a plouat Am tors un căer, cu vitele
pin ploaș-așă an tors un căer, l-am pus în fúrcă ș-l-an tors. ș-am venit asăr-a-
căs... și iar am făcú mișcare ș-am mișcăt

20 Astăz tod-așă, mă sculăi și nij nu măturăi, [!] mă sculăi dă nuapte, pusărăm
buabe-ș sac, pusărăm grîlu, dedei mișcare la vaj la păsăr la porc și plecăi la
myără. Și uite-mă, mă aflu iar desăr-acăs

Ilîca Murgășan [61 de ani]

Cînepa

25 [Cînepa] o puș, duș bălegărî pă loc acolú, mănunt, ș-o toț, ca să fîie mă-
runt, să răsăje, cã cînepa nu răsăre dim-bolavărî. Și o po [K] o sâminî, o dăm

deasă, ca să nu să făcă mare, că să făce lemne mari. Și la urmă să ... [K] jăsă, îi zicem de-a de vără pîia. Jăsă ũ fir alb și-ún^u mai verde. Și-ála al alb nu făce sa-
mîntă; îi zicem cînipă de vără. Și-o culêgem, o alêgem, știți, du pî-ăia și-o culê-
gem mai-nașinte. Și p-ăia o mai lăsăm vo dól^o săptămînî în urmă, p-a cu sămînțî.
5 O culêge și p-ăia, o frecăm de sămînță și-o ducem la baltă, o tapim, o lăsăm ... o
săptămînă de zile-m_u baltî

Și la urm-o scoțen_u de-acólo, o ustăm bine și-o melițăm. Făcem meliță
și-o melițăm. Și d-esiua-ncoló o piépteni iar, tot așa, o jei pin darác, scoț ce
je bun, tort de urzálă și ce je rău, iar de băteală. La a mai rea-i zice zgrébeni
10 [!] și la ăia-i zice fuior.

Ăia-i făce^m. Făcăm odată cămăj_u de tort în tort. Niminea n-aveá cămăj_u
de tort în tort. Torcăm sapțire ... și băteăm tot fuior și urzám_u fuior și fă-
căr_u cămășe de tort în tort, că nu să găsá pînzá de loc, și purtám p-ă noi.

[Aceeși]

15 [Fintină, puț și ciutură]

Iizvorle căre sîn_u mai la suprafăță să fac fintînî. Fintîna este dól^o kei,
asă le spúne, de lățimé la vro șáizez_u de centimetri lățimea la o keé și de lúngă
pos_u s-o făc și de doi métri jumáte, de trei, de pátru, după cum îți permite lémnu
și iizvóru, ca să-l captéz. Aceste kei să-nkée la căpete, va să zică o kéie-ntr-o
20 párte, úna-ntr-ála, și la căpete iar tot așa doi [K] dól^o căpete. Și sap_u izvóru,
bağ kéiile, le-ășez și p-ăle p-ă nivel ca să ... să fie drepte, îi bag o streájă mai
lúngă, streájă să fie la vro șásă, șapte métri de lúngă streája, în_u care să cuprîndă
tot iizvóru să-l adúne în kéiile-ăștea. Și ... dup-ăia le baț. Le-ășez, o baț așa, o baț
25 așa cu um_u mai; doi gámeni sau trei ridică de máiu acela, baț frumós p-ă ajún-
ge la adîncíme. După é-aj instalát această problémă ... deasúpra vine p-ă kei în-
stalat doi călúși, așa le spuné la noi, doi călúși. Deasúpra călúșlor vine un fruntár.
Pe fruntár și p-ă kéia din_u spáte se púne o ... u_u coperiș_u îi spúnem. Coperiș_u de

blanș. După ce îi s-a pus coperișu, dup-ăea să făce în_făța fintîni un pod, unde să âpere noroiu cîn_vin_vîite, gâmeni, să nu dea-n noroi. Să făce um_pod, lă-
 țime ... depinde de izvôr acolo cum se găsăște iel, și de trei métri, și de pătru;
 5 făce-alături, un_scałun așa, unde vin femeile să ia apă, să púie vâdra sau gă-
 leata, unde să pğată s-o ia măi ușôr în_cap. Și... cam asta ar fi problema fintîni. [...]

Put? Acúma sin_dăla felur! de put: únu-î spúne cútură, căre să făce ceva
 mai lărgă, iar púțur, la noi să spúne púțur americâne. Așteea să fag_am văzú-
 și ... pim_București! am_văzút púțur din așteea, căre să fac cu ... un_sfrédel,
 10 așteea americá^{ne}. [...]

Cel mai larg, de_ezémplu tomnesh, cu ... puțăr, că nu făce arcîne, să sâ-
 pe o cútură. Grăpa acâsta să făce în_diamétru ... de... doi métri, în_diamétru
 s-fíie grăpa mai lărgă. Și-ncepe săpátu. Ajića, la suprafăță, să istalează o fúrcă-n-
 tr-o parte și-o fúrcă-ntr-álta, de lemn, ásta, sau ... cum s-ar spúne mai bine, doi
 15 par! cu ... să áivă și-ál [K] și únu și cêllánt crecănă sus. Dup-ăia să púne un lungiș,
 unde să înfășurá o sírmă sau un lanț, de_el abîrni un hírdău, căre-l bag în_grăpă și
 púne pămîntú-iel și-l scoz_desupra. Doi învîrtéz_de-acâstă manivelă și cînd a um-
 plút puțáru de jos, cînd a umplú hírdău, îl scğate cu pămîntú_desupra. După ce a fă-
 cút operațiúnea ásta și-a ajúnz_la ... adîncímea respectivă, unde să găsăște izvôru,
 20 âi făce um_bazín, să áivă um_bazín de captáre-a ápei cel puțin trei métri, vreau
 să spun de unę-a găsít izvôru în_jos. [...] Dup-acéea, dacă léste posibil pân-a săpá,
 ie pămîntu alunecós, să făce armătúr!, ca nu cumvá să surúpe pămîntu și s-apúce pã
 cel dinnăłuntru. După ce s-a termenát acâstă operațiúne, se bágă ... fiie búbur! ...
 de cîrcomferința acęasta a grăpi, fiie că la noi să práctică și poveste-ásta cu...obéz
 25 î spúne. Obádă făcútá din ... pietriș și cîmênt, și acéste obéz să-nkéie, la ú_rînd
 să făce din cînc obéz. Așteea cînc obéz deč ie ú_rînd. Și bágă de la vâtră, de jos, în-
 stalează de jos, pân-ajúnge la suprafăță.

Acăsa iese o cătură-și spune.

Murgășanu Aurél [35 de ani]

[Sarmale]

Curățim ... sămînțălă * și le pūnem .. după ce le curățim le pūnem pā sūbă, să
5 usucă bine și dup-ăea le pisăm, le pisăm, le sārșăm, cu căpă, cu sare, dacă a-
vēm oréz ; și le pūnem acolo, le pūnem în foga de vărză; aducēm o vărză, o des-
făcē frumds foile care sunt ... frumgāse și le pūnem acolo, le făcē le fierbem
și le mișcām.

Popescu Irina [20 de ani]

10

920. PEȘTEANA - JIU

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

Culegere 1964 CC, GG, PL, MM, MV; transcriere MV

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineată m-am sculăt, am ... potolit, an dat la pāsări, mi-am da la
15 pūorc, mi-ă lua vāca și-am plecāt ... cu ea să pāsca. Acolo an stat, an sta cu
ia și ... cīt an stat, am văzū că nu mai prea stă, să dūce-ncolo pin ... p-ormă
pleacă ia singur - acās

Și io ă-am vorbi cu ăl batrin, zig :

- Vāca să ști cē să pricēpe să fēlē.

20 Am venit io acās, cīnd am venit ... cu iē d-ebile-și căutā, ba iē, ba co-
leā ; am mai kēmā și io niște femēi (ști) că io, dacă io mi-ă rub mīna ă-
sta de-ăstā gārni și n-am ... pot să fac treab-ășā cu ea) și-am stātūt cu ia pā-
nā aproape-ășā după ... dōloșpe-ășā și ... ă fălāt.

Pe urmă ... ă fălāt, am sta līngā ea, și, de să curățāscā, sū nū ... că cīn-
25 mēnīcā curățāua . s-piēre lāptele, nu ... de nu pāzi ca [K] că iēle-o ma-

* Seminte de dovleac.

nișcă, întorc și-o mănîncă.

Și-n urmă . a fătăt, ... i-am adús și io apă, i-an dat... Cu giștele pe afără, cum să stai, ba porc scaldă, ba ... treabă ... Mîncare am făcút puțin, fuga, mai puțină

5 Veni nuaptea iar m-an dus și io puș grădină, am lua niște fasu, l-am pus să-l ferb Pe urmă iar am plecăt după burujeni. Am adús la giște plivitur, d-ălea di porumb, la porc iar ... ca să-i dau ... Pân-a veni nuaptea puséi ... o uală iar, că pun mîna di-o bag în apă, ca să mă [E] căldă ... Și după ăea ... m-an culcăt

10 Și az mă sculăi, cîn-mă sculăi iar potolii asă orălénile, dedéi la plorc, iar pusăi căldărea să-i fac ... mîncare, de îi făcú. Ferséi și io, cum ni-am poménit . cūră [K] corăsta váci [I], cu țiuú. După ăia ferséi, dedéi și io pe la niște copii. Pe urmă plecăi pe la urkés p-acól^o, pē la porumb, la dial. Mai plivii, iar mai fuséi la altu loc, iar . că-l aveam, să duc cu vitele pe-acolo, să nu mă-
15 nințe .

Până venii, cîn-venii ... copilu-l dedeasăm, s-a dus pē la Băltén, pi la niă-murle iei și-l găsii acás. Și di-ăia, numa țe venisăm

Elisăbieta Trandafir [65 de ani]

[Parcul]

20 Un purcel mic, de șasă săptămân, să cumpără, la un prez_mare sau mic, cum să găsește Și ...! lom acás. După țe l-am cumpărăt, ca să crească mai répede și să avém folgăse după urma lui mai répede, noi .. le făcém ... Êir cu fă-ină de porumb și cu apă, púnem puțină sare și le mai púnem și cite-o țiră lapte.
[...]

25 îi făcém crov în_curte, să să scaldé,și lui, la úmbră, il mai spălăm, dăcă îi sétă preă mare și iel stă-n nămol și il mai și spălăm, il mai și peptenăm cu pléptănu váciilor. [...]

Îl tăiem . Îi pirlim sau îi jupușim . Dacă-i pirlim ... îi bun , că-i bun șoricu . Dacă nu , pielea lor , care-o luam de la ieii , ori îl dăm pe bumbac , să ne dea bumbac pe piele , ori dacă nu , făcăm opinîc .

Pielea de porc să-ntinde pe niște blăne [K] bite de ... niște boâte de alun sau
5 de cărpîn , și după trei , patru zile , după ce să [K] i să dă cu sare și cu fălînă și
să-ntinde la uscat . Și după ce s-a-ntinz la uscat , să ... c-o măsură oșă de
dobyazej de cin [K] centimetri , c-o blănă de doboșcin cîn [K] de centimetri
să măsură pe piele și dintre care să croșesc [E] opinîc . Și nu să croșeste-n ... în lat ,
în lung , în lung , nu-ș curmezîșu ... piele de porc și să făce urme de opinîc . [...]
10 Urme , la noi se spune perêjke , și , socotiț . [...] Cînc urme sînt cînc perêjk de
opinîc .

Dupa asta , carnea porcului ... sculanina să scuata-aparte dintră care să topșe-
be și să făce untură , și stricurată , și cu jumeri , o punem Mușketi îi punem , îi tă-
jém bășca și-i făcăm așa bucăz mai mari și-i frigem , și-i punem într-om bor-
15 cân care ... îi făcăm numai pe ieii , pe mușket fript

și trandafiri . Trandafiri ... mățale supțiri ale porcului . Să tăe ... șoldet . Și
șoldetii aștia să tăe , să tuacă măruț , alți pin mașini de tocă carne , alți ... noi
le tocăm din cuțit așa și dimbărdă , pe fund și le ... împreună cu cîmbru ,
cu vusturôj , le tocăm și le punem în ... ș trandafiri . Alți mai curăță mățale ,
20 le ... le mai făce - așa , le mai rade , le lasă supțiri . Noi nu . Noi nu le-am făcú
nicodată . La țară nu să prea fac așa Fag boieri , da noi n-am făcú .

și să fac trandafiri și trandafiri să pun la uscat . Iei nu să topesc , să să
tăe până nu să zvîntă , și s-afum - um pic . Că dacă să bag - așa verzi cum sînt ,
să acresc țuălă și să strică .

25 Spetișile la fel . Părtea care-a rămîns , carnea [K] uasăle care-a rămîns di
la șoldet s-abîrnă la fum , să dau sare , s-abîrnă la fú și le-ntrebușînțăm la
côrbă . Iar spetișile , alți tăe carnea du pă spetiș și-o pun tot cu mușketi fript ,
și , pentru vără , sau pentru ... cînd au nevoe , numai la nevoe , scođ din bor-
cân și manîngă . Și uasăle rămasă pe [K] ale spetișilor , iar pentru còrbă .

Uoșu spinării la Fel, tot pentru cărbă. Este ... parte osgăsă.

Alt uămeni! fac jamponuri din pițogărele di urmă. La noi, la țară, nu să o-
bijnuește [...]

Burtă sau tóbă. Aia să făce ... pițecie, cu șorac, cu urelike ... și cu slăni-
5 nă și să făce iar cu pițier, cu usturoi. [...]

Elena Tătaru [38 de ani]

[Cum se cresc puii]

Prima ată [=dată] oțole mer la incubator, se tin douăze și ob de zile ;
după douăze și ob de zile, se scot puii, merg la .. creștere și la creștere le dăm
10 ... [E] ... făină mujăță, le dă și puțină .. urdă, cum se spune, de la vacă, proș-
pătă, nésărătă ; li se dă ... creță pisăță, puțin, să dau ... mai multe [...] ce să
dă ? verdeăță pentru puu, ca să-i conțină vitamină.

Și după ce să făce mare, trêce la vânzare pentru conșum, sau îl oprêște
gospodăria pentru păsări măture, eum să spune.

15

Romanescu Maria [22 de ani]

Cu sânia

M-ă suțit cu sânia și ... nu m-an suji numa io singură M-ă suț și cu mai mult.
... și noi ... cîn-ne-am suțit ... sânia s-a vircol și-an dat în ... într-o grădina. Și-
grădina aea este și vițe, că este întră mine ulița, este ulița-ntră mine și-
20 vecină. Vecina aia are vițe acolo, a pus și piț vițe și niște porumbi. Și prin porumbi
... Cîn-a tăia coceni - a rămăz-așă ... A rămăz știuleni.

Și io jeram prima, io nu m-ă lovit. Și al de ... din urma mea, jel cîn-a venit, a
tr [K] a pus picoru - așă și-a avu papuci, î [K] șșșoni din aștia a avut în pițogare
și i-a intrat știuleanu și jel n-a avu corapi în pițogare. Avé picoru gol. Și i-a intrat
25 știuleanu - nă ... tălpă. I-a intrat știuleanu - nă tălpă și io le-am spuz la părinți, a dat

[K] telefonat, a veni^l salvarea și l-a luat.

Ș-acuma nu mai ie ... nu ie șkop. Mergea acum o lună, mergea șkop, da acuma nu mai merge.

Buzne, Maria [12 ani]

5

921. VLADIMIRU [ALR I, 815]

(rn. Gilort, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, MM, vș; transcriere : MM

Munca grăului

Domle, noi cîn ne pregătăm, pentru de-a face [K] ca să mergem la munca gră-
 10 uului, noi il ... pregătăm plugurile. Duce la fierări, ascuțim fierările și pă urmă ne du-
 cem la lucr, lucrurile une ieșe-n tarla acolo și arăm. După ce arăm ... săminăm. După ce
 săminăm, grăpăm, trăgem cu grăpa pâsta iel, pe-ormă crește d-ecilia încol. Primă-
 vâra, pin mar [K] pin aprilie, și-l [K] il ... plivim, după ce-l plivim [r] după ce-l
 15 plivim noi ... il lăsăm în creștere pâna după Sim-Pietru, zis așa, și-atuncă începem
 și-cu seceratu. La secerat, alți și cu secera, femei cu secera și bărbați cu coasa.
 Și-l cosește, il leagă frumos, il face cirstăță, cirstăță de trișprizece znopt, așa
 merge. După ce că face cu ... [K] de trișprizece znopt, l-adunăm cu cărăle și-l
 ducem la [K] acolo une iește, ca să facem [E] să-l treiere la mașin-acolo il fă-
 20 cem și ră. [...]

Pe timpul - odată cîn să treieră, treieră și-cu căii. [...] Atuncă să facă un
 stăjer înt-o arie, făcă așa kar în curte. Și-de-acolo băgă um [r] um balaboc,
 un stomp acolo în mijloc, de-acolo treieră cu căii. Il întorcă, il făcă și pi-ur-
 mă-l strîngă de-acolo [E], il lua la furcă, il întorcă bine frumos. P urmă-l
 da la vînt cu lopăta și-l astrîngă pe-ormă și aia iereă totu. Și pe-urmă-l băgă
 25 la sac. La sac, acasă.

Dumitru Ge Lupu [74 de ani]

[Obiceiuri la nuntă]

Să ducе cu brădu um băiat și cu o fată și ia o cântă și fițe [K] băiatu...
 cu brădu ș-cu fata, ia cânta ș- să dug la cūtură și ia apă. Uo umele de trei
 5 uori ș-o vearsă mireasa cu picōru și au acōlo busuioc , ū răstēu [!], di la jūg [!]:
 și p-ōrmă , după c-o umele de trei uori , pliacă cu ia , jūcă , Cīcă să jūcāce brădu,
 dau ocol de două , trei uori și merg innainte , să duc acāsă . Și-o pun binē , apă
 ăia , pină cīnd vin de-o-nvālēște - atūncā o vearsă apă , o vars-atūncā apă ăia.
 [Cum se invelește mireasa ?]

Mireasa să -mbracă ia cu cē are , dācā are rōke albă , iar dācā nu ... cum pō-
 10 te , cum îi dā mīna să făcā , și nāșa invālēște nūmai c-ur vol , cā-l cūmpārā de la
 uorăș . Cu lamaiță aīsa la cap , cu beteā făcē , cred cā șbit și dumneavūastrā [!]
 cum să făcē , și pleacă cu ia -nvālītă așā .

Sevastița Dumitru Burlan [60 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ieri am fos tōtă ziūa ș-am aridicāt trei cărā de lemne , am făcū ,și noi
 grāmādā [...] pānă sara .

Asārā am venit pe-ntunērec , am potolīt și noi pōrci , am făcūt cu [K] ū foc
 în cāmerā , ā făcūt um pig de miņcāre ș- noi să miņcām , ērziū din nēapte , cā dācā
 20 an veni pe-ntunērec , tōmnai depārte , a fos pādūreā depārte . Asta ā făcūt ieri .

Az demingātă , mă sculēi să făcīm [K] să mātur pe la pōartă , să lkom pe ș-
 șgā frūnzālē , iar miņcāre . Mai mă dusāj , mai adusāj două cărā de cocēni , cā trā-
 buirā să-i aduc , cā ei mei-ii māniņcā vitēlē , pānă cīnd mă gāsīrēt .

[Aceași]

Via

25 Via la noi să lucrează-n fēlu urmātōr : făc grōpilē [K] începīnd cu cīnd o .

cînd o pui. Faj_ grăpîlă, ma_ alés de tǎmna, și le lași grăpîlă făcûte pînă primă-
 văra, ca să degere pămîntu, să lucreze bine. Ş-primăvăra pui, dacă vrei ca s-să
 [E] s-să prîndă mai répede, pui niște jûardă cu rădăcînă, dintre care ăia să nu-
 meste mutăcûra, care ăia să prînde imediat. Dar, dacă pui numai din jûardă, fă-
 5 ră rădăcînî, ăia să prînde mai, mai anevôie, numai dacă ie tîmpu ploids, atîncă
 să-ntîmplă să prîndă ş-ăia jûardă, da aşă nu să prînde.

După ce că să pîne ... nu să făce grăpă, nu s-astupă, cîn_ să pîne vîa, rá-
 ză cu pămîntu cêllant, să lăsă aşă puşîn cu ... gîldán aşă lîngă ăia, cîn_ plouo
 s-să strîngă apă, ca să-ş_ăia udeală, s-apuce udeală.

10 lăsă [K] trébe să-î mai dăm doya munc, în tîmpu véri_ una, prima, care să nu-
 meste prăşilă şi-a doya copăiit, aşă să zîce la noi.

Tǎmna să lăsă ; a terminá [K] am terminát cu- ánu ăsta . Ia durează trei
 ani de zile, dacă pui cu rădăcînă, după trei ani de zile făce strúguri.

Făce strúguri şi ăia, de la trei ani, trébe să îi cauţ la o suprafată de cînc_ cen-
 15 timetri în jos_ că-ş_ prînde nişte rădăcînútă şi ielea trébe tǎiíte că să nu îi ăia pu-
 terea viii ; puterea viii să rămîie jos la fúndu grăpi úne am pus-o pi_ăia pîn
 [K] la, la fúndu grăpi jos. După ce le-ai tǎiát rădăcînî- élea, atîncă ăia-ş_ ăia
 puterea să meárgă jos, la vǎtră, ca să tîné la sêceta, pένtru a menşine [E] sêceta.
 P-órmă, dup-ai pátrulea an íncólo, începe să rodească ş-ăia, să-j_ăia ródú.

20 Vîia cînd ... începe să-j_ăia ródú, primăvăra, yo tǎi_ şi-î laşi atîta jûardă
 după puterea ăei . Cînd ai ajúns în_ fǎta viii [K] la o viţă, îi jei sáma şi vez ce pu-
 tere a dat [K] a mers ăia ánu trecút, ce jûardă puternică áre ăia. Dacă áre jûár-
 dă preá mare, îi laşi rod mai mult de jûardă, ca să dea vin în_ vǎra áeş. Dacă áre
 rod mai puşîn, jûardă mai mică, ínsémnă că n-áre putere preá mare şi-î laşi
 25 yo putere de, pένtru strúguri mai puşîn, mai mică.

După ce am tǎiát-o, o sǎpám şi după c-am sǎpát-o ăia îi viite tîmpu să-n-
 fluáre. Vîia cînd ăeste-ŋ_ fluáre să nu [K] nu trébye umblát la ăia ; lăsáta
 liniştită pînă să scútură fluárea. Dupe ce s-a scúturát fluárea, trébye a dó-
 yá mupcă, s-o preşim şi s-o plivim de lǎstári care n-au strúguri, ca să îi

dea putere, să aibă putere să-j mențije struguri, care-i are, bine și să-i facă bunj.
 După asta, după plivitu! jej ... [K] totodată cu plivitu și legată [r] și legată, care
 trebie [E] majoritate după varietatea vijei, alta trebye legată, alta nu trebe le-
 gată la ... la noi aici. Da care trebye legată pe harac, trebye legată de cind
 5 uo tai. [...] și ia nu să leagă viia decit cind ieste nouoreată și urma plăii, că
 dacă să leagă pin căldură să [r] să usucă struguri, să pătează, nu să mai fac
 bunj. [...]

Culésu ; uo culégem [r] uo culégem ș-o puném în [K] uo aducém cu căru a-
 căsă ș-o púnem în țarc, o storcím, vinu-l púnem la butoi și ... circi, aia să [K]
 10 care rămín de la struguri, îi púnem într-un vas și-i înfundám ermétic și din
 aia scuátem țuica.

Fujăică I Gregore [45 de ani]

[Fintina]

Dacă-i uo adinćime mai afără, pănă-n zéce métri, păn-la zéce métri, făcém
 15 uo fúrcă ... care să numéște fúrcă, bălútă-m pămínt și-i legám o cumpăná [E]
 de fúrcă și-o lumináre, care să numéște lumináre, care legám găleáta di ia și ...
 îi dăm drúmu în fúndu cúturi. și luminárea aia, cumpăna, trebe s-o ... cumpă-
 nim și s-o ... púnem pe fúrcă aia să aibă [K] să-i dăm direcția ca să puá-să
 meárgă în fúndu cúturi, să nu dea alăturj.

20

[Același]

Clóșca

Ej, găiina sau clóșca, cum să spúne, cín-vrea să [E] cluocáscă, alégem uá-
 25 klóle care sund bune, cu sámințá ... vedém după cum ie ia de máre, dacă putém
 púne di la șeijpe pã-la nouășpe sau și dauozéc de óho, dacă ieste ia mai má-
 re, mai potrivítă. Le púně subț ia acolo, le-ășezám. și pe urmă, după trei
 săptáminj ... scuáte púji.

Cúrca uóho, fáce pân-la óptisprezécé óho, șáptesprezécé, óptisprezécé

40. S-așezăză pe cloacă, îi făcēm cūibu bun, îi pūnem uăȳole. După dōo săptă-
mīni le căuutăm dăcă sum_būne sau nu. Căre sīnt nēgre ălea-ī bun, căre iēste
līmpede-l dām la o pārtē și o lāsăm să cloacăscă - năiīnte; dup-o lūnă iēse pui.

Pūii dē cūrcă, cīn_iēsă, sīnt, [ε] cum_să vă spun iō dūmneavuăstă, [ε]
5 nu ștīu cuȳ_să le mai zīc, sīn_tafalōj_rău așă, moloșīȳ [!] moloșīȳ; îi lāsăm
să împīcorogēzē iei și nu mănīncă[ε] dōȳo, trei zile. După dōuō, trei zile le
cuăcēm un ou și le dăȳ_gălbenușū-ăla-ntăi, dūp-ăcēia le fērbem urzīc și
... împreȳunāte cu lāpte, și le dām încēt, încēt pănă să-ȳvālă iei de mănīncă;
și de-ăcēia - năiīte cōtinuă sīnguri.

10

Șetrān Ne Nicolīȳta [42 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dīmneăță m-ă_sculă_den noăpte, am_făcū_mīncāre [...] m-an-
dus īm_pādūre ... Am_venīt acāsă. Dup-ăcēia am_spălă_pūcina să pun vārza, și-am-
făcū_mīncāre, am mīncāt. [...]

15

Az dīmneăță iar ne sculărām, iar făcūrām curēȳenie pīȳ_cāmere, pīȳ_cūrte,
dădūrām la porȳ [=porci], la găȳlīni, la gīște, la tot ē-avēm. [...]

[Acum mă] duc acāsă, pātōl [găīnile] iar și iar, desāră iar mă du_la nūn-
tă [!].

[Aceeși]

20

[Obicei de Anul nou]

Mērgēȳ_fēte [K] merg fētele la cāmīn īm_vāle ș-se strīȳg acolō; am [r]
am auzīt că se strīȳg cācūȳi și sub cācūȳi se pūne dīferīte [r] dīferīte fēȳurȳ, ēē
vor să pūnă băjēȳi [...] um_porūmb, ȳogīīnda, pīēpten.

Dăcă ia porūmb, zīcē cā-l ia bogāt, dăcă ia ogīīnda, zīcē cā ia ... băiātul fudūȳ, dă-
25 cā ia pīēptenu, zīcē cā-l ia rāu.

Dobromīr Margarēta [20 de ani]

922. GRĂDIȘTEA - Sat Băiești [ALR II, 812; WLAD, 314]

(rn. Olteț , reg. Oltenia)

Culegere 1964 : GG, NS, VȘ ; transcriere : GO

Via

- 5 Via o pui primăvara, desfunzi de țgămnă ogoru bină, de dbzăz de centimetri sau năyozăc, la hirlēte. Primăvara, după ce pămîntu să mărunțiază, să făce gropi la adîncime de pătruzăș cînzăc. și pûnem bețe. Bățu să înghenunțke la treizec, pătruzăz de centimetri și-i lași un okēte sau dou - afără, un ok sau două și să pûne țărînă pă iel.
- 10 Și pă urmă să-ngrijēște vāra, fāră să țe-abinț de mușurōiu āla, să muncēș-ti - mprijūr, pănă cînd pleacă lăstāru, din ... o!ku āla pleacă lăstāru, și să muncēște în continuare trei ani de zile, pătru, pănă să dă pā rod. Să pun arāc ...
- După ce să dă pā rod, la pătru ani, culēgem rod din ea.
- La-am dus acāsă, avēm o zobitūare din ēlea de mină, de zobī strūguri, il
- 15 ma băgă la țeasc, căre strînge ũ șurup cu givent și scoțtem vīnu ; ! băgă la butoaje. Iar tescovīna ō asigurează bine la pūtina ũ-înfundă cu pāmīn deasupra, să lāsă nōo zile. La nōo zile să pōati fabrică țūicā din ia.

[Costantin Marinescu [65 de ani]

Fintina

- 20 Fintina sâ numēște ... o Fintinā făcūlă de lemn la un izvōr în coastē; cā sint izvōari ieșīti pī la noi pā cuāste, ștīi. Și să cunqāște ũni-i izvōru, cā iel plîngē. Tpātā vāra plîngē acolo, āpā iāsă pā coast-ășā, plîngi, izvōrēște. Sāpā jos āșā, s-a făcūt Fintina dē fapt.
- Ii făci lāturle, cu niște cirlāni āșā frumōși, lucrāt, āiica strājē și cu țuțūr.
- 25 Și cūrge āșā de frumōs ũni-i izvōru lîmpede-ășā și frumōs, să dūce pī iār-bă. Asta-i Fintina.

[Același]

Cinipa

Cinipa o sâmenj primâvâra. Sapi Hogôru și după ce-l sapi îl toz mă-
runt ... Il toz mărũ mărunt și pē urmă o sâminj. După ce 40 sâminj, iar
o ... dai cu sapa așă peste ia ca să s-acopere sâmința, știi. Și ia pā urmă
5 răsare, crește și cin crește și să coăce, o culgēm.

Ș-o pūnē la dospelâ nō40 zile, după ale nō40 zile o desfăcē și o pū-
nem la șoare ș- să usucă și frecām, o frecă și-i luă sâmința și pā urm-o
dūcē la baltă. Și la baltă o lăsām iar așă nō40 zile-m baltă și să topēști.
După ce să topēști-o scoātim de-acolō și o luuām și o pūnē și avēm o mē-
10 liț-așă; pūnen-dă să usucă ș-o melițām așă cu miha, că să făce fujor
ia, după ce să meliță.

Și după ce să meliță așă, făcēm fujoări, pieptinām cu pieptini și 40
luārēcim ... cu furca; cu fusu vine-m furc-așă. [...] Și pe urm-o coā-
cēm la [K] băgām în caldare-așă cu cenusă, cu lișji ș-o coācēm ș-o ur-
15 zim; o depānām și-o urzim și-o pūnē și-o lāsām.

Ștreangă Ne Mărije [73 de ani]

[Porcul]

[Porcul] îl tăjem, kemām uâmenj, dacă ieste mări ... cî șasâ uâmenj, îl
tăjem, unu cări je maj ... putērnic sau maj îndrăznēt il tăje la giț, l-aduc [K]
20 l-lāsă și mōare, la urmă l-aduc în căsă sau unde are acolō de ... dacă vrea
il jupuâje, dacă nu ... îl 40păre, opărit ... il [K] fierbe apă și ... apă fiartă
și-l opăre.

Alt uâminj cu cuțitu, cu cuțitele il rîcăi-așă bine, bine și la urmă-l
... îl tăje ... în sferturi sau în sfășij așă. Dacă vrem să-l jupuim, îl jupă-
25 je uâmeni, așă pielea, și după ce-l tērmēnă de, de jupuim, îi tăje căpu, la
urmă îl tăje [K] slănișile, slăniș-așă ... șapte, opt sau ... depinde după cum
ieste pōrcu și le pūne-ntr-o, într-o al [K] într-o postāvă-ntr-o mōlnă mārē.

În lung așa și-i dă sare, sari ... altcineva îi dă sare ... pisăta bine și ... aintii slăninile.

La urmă vine mușki, îi despărți du pă... du pă șiru spinări ... spetiile le tai - așa frumos în ... bucățele - așa în lung, la urmă în lat și le face co-
5 driceji mic - așa și-i dă sare bine, bine pe toate părțile și ... șoldeli nu le dau, nu le dă sare ; îi las - așa. Aștea - s pentru tran [K] pentru, noi spunem tran-
dafiri, pentru cîrnăți.

Burta ... undim [E] undim slănină cu căpă și cu cîmbu și ardaji. Și ... un-
dita. Și la ur [K] u umplem și la urmă o pînă și pă ea tot așa - ntr-um vas
10 și fierbe. [E] Pe urm-o lăsăm ; dacă vrem s-o lăsăm să ... mai să ... să
stea mai mult, că dacă nu, o mișcăm atunci. O ... o umplem și-o pînem
așa pă măsă și-o întindem frumos și-o cusăm aici - așa unde este ea, că
ia e crăpăt - aia la mijloc. Și-o cusăm cu acu ... și asta este.

Burtafetele - l umplem impreună cu mătaie, cu ficăte, cum v-am spus,
15 cu ficăte, cu slănină și plămîni.

Maria Diaconu [34 de ani]

Sarmale

O tăiem varza din grădina, cum îi acuma toamna, o spălăm, o pînem în-
tr-o ... brădăică mare ... După ce o pînem acolo, pînem sare cîntărită, dup-a-
20 ceea o umplem cu apă, pînem măr și vreo ... vreo doi trei porumbi, ca să iese
zeama bună.

La urmă, ca să facem sarmale, lăom carnea, o tocăm cu mașina de to-
căt sau care n-ari mașină u tocăcă și - așa cu ... cu cuțit sau cu o bătă.
După aceea pînem [E] cîmbu, togă - căpă ... togă - căpa bine - acolo cu car-
25 nea, pînem [K] pînem ouo așa ca să să facă legătură, lom varza, o tăiem
foi frumoase și după aceea pînem carnea acolo - în foaie, o-nvelim bine și-o
pînem ... ntr-o crătiță.

După ce umplem crătița bine ... u pînem pă foc și fierbi.

Scufița Rășie

1 Iereă o fătă cărî-i ireă drăgălășe mămi-si [K] bābe-si, o bunicî. Și
 într-o zi bāba i-a pus un nūme, Scufița Rășie. Și i-a pus o scufiță pe cap.
 Și într-o zi māmă-sa a făcū niște cozonăc și i-a spus că să să ducă
 5 să-i ducă și bunicăi săle.

Ia a luat o felie de cozonăc și cu o sticlă de vin și i-a dus-o. Și s-a-n-
 til [K] dimineața s-a-nțitî cu ũ lup. Și-a întrebāt-o că unde să dūcē așā de
 noapți. Și ia a spus că să dūcē pi-la bunicūța. Și ia a zîz [K] i-antrîbā-
 lupu că undi șād'i bunicūța?

10 Și-a zîs că ... cam pe [E] cam după un sferd de bră într-o pădure.
 Și lupu a zîs că ... nu vede ce florî sint? De ce n-adună ca să-i ducă bu-
 nicūței săle? Parcā mērgē la școal-așā mērgi de ... nu bāgā florilē sāmā.

Și ia cîn le-a văzūt a-ncepū s-adūne. Și lupu a luat-o p-o parte,
 ia pi-u parte și lupu s-a duz la ... înaiiintea Scufiței Rășii la bunicā-sa
 15 acās, bunicā fetiței. Și s-a dus și i-a zîs că să-i desfăcā [?] ũșā, că-i
 adūcē cozonăc și cu o sticlă cu vin

Și i-a zîs că să (că bunicā iereă bolnāvā) a zîs că s-apese pe drog, pe
 clānță și să între. S-a dus și a îngițit-o. Și la urmă cînd a venīt ... cînd a
 venīt fetița aștrînsāsā sūmā de florî de nu le mai puteā dūcē S-a dus și
 20 i-a spus că să-i deskidā ũșā.

Și ... lupu dūpe ce a mișcāt pe bāba s-a-mbrăcāt în țolele 14 ... bābi.
 A pus okelārî și cînd a lintrāt Scufița-n cāsā a zîs că de ce āre urēkatîl
 de marî? Și-a zîs că s-o pōātā auzi [E] bine. A zîs cādî ce āre gūna
 atîd di mare? A zîs că s-u pōātā ingiți mai bine. Și n-a apucā să zî-
 25 cā „ingiti” și-a și ingițit-o. [...]

Fîrtāt I Viorica [11 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ieri m-am sculat, m-am spălat, m-am îmbrăcat și-am plecat [K] am mîncat și-am plecat la școală. La școală-am învățat, am venit acasă, am mîncat, m-am culcat și la urmă am [E] m-am sculat, am scris și-am învățat. [...]

Az dimineață mă sculăi, mîncăi, mă pieptănăi, plecăi la [r] plecăi la școală și venii ajiică.

[Aceași]

923. TURBUREA

(rn. Filiași, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : MM, NS, VȘ ; transcriere : MM

Săpún

15 Púnem apă acoló ni, în căldare, púnem soda, púnem carne-ăia, untur-ăia și-o mestecăm până cînd să-îkăgă și-s-făce ca piftiia și-atînc o lom joz du pe foc și-s-a făcú săpún

Rămîne strātu săpúnului, soda, murdăria, ăla jos, ăla pe fîndu căunu-lui rămîne, málura de la săpún, așă-i zîce.

Șerbán Ge Luána [61 de ani]

Opîncîle

20 D-ezemplu porcu de Crăcún, că [= zicea] că tăie porcu la Crăcún, la năsterea Dómnului; tăia porcu, în loc să-l pîrlim, să făcém șoricu ăla, noi îl jupuiam. Aveam nește custuri, de zêce centimetri-ășă și dáte puțin pe spâte cu virfu. Și ne strînzăm pătru, cînc într-o sara sau dimniată, cînd hotărăm să tăiem porcu, și-l luam de la pisuare cu jupuiitu. Îl jupuiam pe-o parte și-pe-álta. Dupe ce l-ă jupuiit, am pus carnea la maldă, i-am da sare, am întîns pie-

25

lea, an_curățit-o de singel-ăla căr-rămînea pe ia, de rămășițur, de grăsimă
căre rămînea pe ia, și-i dam_sare ...

Pielea să uscă lîngă sobă. După ce să uscă pielea lîngă sobă, o-mpăre-
kăm, făcăm Țopinî. Știu, că tata iereă mai bătrîn, și-cin_iereă_n_copii, așă ne
5 făcă, și-an_făcu_și-io_ăsta. Ne dan_tot pe-acolo și veneă cu degetile, ne
făcăm un [ε] un băl, și-că [= zicea] că să pûnem noi între degetu al mare
bătu, că să puă-să dea lățimea la opinî. Unu iereă mai Țgûs_la picôr, altu
iereă mai în vîrste, altu mai tînăr. Și mă...[K] făcă cît copii iereăm, altu
bătă d-élea, și la tot ne băiă cîte-o sfășîă din ălea. Le sfășîă cu [ε] brică-
10 gu, pi dimensiunil-élea, pe bătăl-élea și după ce le [r] le rădea de păr.
Luam un cûmăg de-afără și-c-un cuțit sau un gam și-ncepeăm să rădem păru
du pă iele. După c-ă_ras păru du pe iele, le împaketăm frumos și le puneăm
... sus. De-acolo ne luam cîte-o păreke, cîn_să rupiă, luam ălta, făcăm opin-
cile.

15 Aveăm o potricălă căre trebuiă să-ngăuurim Țopin_cile cu ia. Alți le fă-
căm cusute, după cum iereă ... pentru fete ... iereăm obligăt să fac opin_cile
cusute, că iereă mai pretențiuăse. Pentru băiăt i le-ngăuureăm_cu potricăla
și iel le mai lua și mai așă. Însă un lucru iereă rău că cîn_iereă_udeală trē-
buiă să le usuce pe scaun. Puneă Țor! scaunuru pe sobă disupra, Țor puneă
20 opin_cile. De multe Țor!, le puneă pe sobă, și-ălte Țor! n-avea grijă, trebuiă
să ne ujtăm la_noi, ăi bătrîni, la lei, pentru că soba să-n_cîntă și-ardeă
opin_cile. Le găsăm dimensiăța strînsă, făcute șoric. Și le udăm și degăba, nu
mai țineă, trebîă să făcăm ăltele.

Mănescu Ion [42 de ani]

25

Cînepa

Prîmă dată ne ducem și-o [K] ne ducem, Țo lom într-ũ_vas, ne ducem cu
ea la Țogôr. Săpăm [...] Țogôru bine mărûn_mărûnt, ca pe căpă, și-l semă-
năm. Dupe ce-l semănăm, ăi copăiim a două ură, să s-acopere să nu mănîn-

ce păsările cînepa.

Se făce mare ... cî se cuăce [E] sămința [K] iēsă sămința, cîn să cuăce, o
culégem. P-ormă im băllă, o topim, așă-i spune, să să muăie, o lam ș-o bătem
la protăp, așă-i spune.

- 5 Dúpe c-o bătem, o trăgem pintr-un dărăc ... și dúpe c-o trăgem, Țo fă-
cēm așă călere, călere. Púnem im fúrcă, Țo tuărcem Dúpe c-o tuărcem, o
dăpănăm pe-ũ [E] pe-un ásta, pe-un [E] cum i spune ... pe-un dăpănúș.
Pe-orm-n-úcem cu ia la gard, o urzim. Dúpe c-o urzim, venim cu ia napoi,
o púnem pe ... sul, i să spune. Țo púnem pe răzbói, începem s-Țo țăsăm. Dúpe
10 c-o țăsăm ... Țo termenăm, Țo tăiem cu fuărfeca și-o făcēm [K] Țo cosăm cu
ácu și-o făcēm macátur!, macát sau saltéle sau sac. Mult făcăm noi saltéle
și sac di-șe.

Șoróp Țhána [43 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- 15 Ieri am foz la căzán. Am făcut [țuică] cu cazánu, am venit acás [...]
mi-ă făcut miņcáre, s-a făcut seară. [...]

Az dimniătă m-ă sculát, mi-am făcú curát, ă făcút miņcáre [...] măi
am o căsă măi depárte, m-an dus acólo-n deal și mi-ă spălă vásu pένtru
vărză, mi l-am puz la bec și venii de-acólo, venii pi la sóra meă. Ásta ă fă-
20 cút.

[Aceeasi]

Brádu

- Am lua brádu ș-am dat pe-aică ș-ni-am duz la fintînă, că să spune
că l-am adăpát. Ș-acólo l-am luat [E] băiátu [K] că am avút Țo căldáre și
25 un restéu din ála de fier de la boi, și l-am [K] am pus căldárga pe iel și băiátu
cu brádu și c-o fátă, căre-i spune domnișuără de onuáre, io știu, a ținút ú-
nu de-o parte ș-únu de-o parte și ieu în urmă cu prosópu-ála, căre-l pu-

neam la cumnatu de mină de gît, l-am pus pe căldărea cu apă. Am mers la fîntînă,
 acolo a pus-o jos, s-a dus, a luat apă, a puz găleată și am luat cu niște bu-
 suioc și-am dat la răsărit, apus, miázăzi și miázănuapte. Am dat de [K] apă
 de trei țori și-am dat cu picóru în găleată de trei ori și s-a dus [K] s-a vîrsat
 5 tuată apă din ia. P-ormă ă luat-o cu apă și-am adus-o acasă. Cîn să venim
 pe-aica, pe ulița asta, venea și nunta de la dial. Și-atunca am mers în casă.

Enăke Luana [18 ani]

[Cum face mama piinea]

la întii muare drădăia în [E] într-o cănuță cu apă, cu apă căldă, și pe ur-
 10 mă o pune într-o căpestele și ... încălzăște o tigăie de apă sau uo ua [E] uo
 uală de pămînt, apă mai măriă, și tuárnă peste ia. Și tuárnă [K] Frămîntă apă
 cu mestecăuu cu făiină, apoi o plămădește și-o pune puțin să s-acrăscă și cîn
 să acréșt-ia, să umfl-asă cîn o coc. Pe-ormă făce pite sau azme. Le fa
 [K] ... le pune pe căpătóri, le bágă-ș-cuptór și da [K] și-iele se umfl-asă,
 15 dacă sîș-crescúte, dacă nu, rămîn apă-ntînse.

Veneriță Ecaterina [11 ani]

924. SLĂVUȚA

(rn. Filiși, reg. Oltenia)

Culegere 1965. CC, VȘ, MV; transcriere: CC

20

Țuica

Punem prúnele-ș-cazan și ... Noi uo făcem ... deodată, um fel de rakiu.
 ușór, nu cū fac [K] refăcer-că Ardeál, s-o făcem de doáto țori, num-o dată.
 Scuátem țuic-asă de vro doátoșcînc de gráde, tréizec mácsim.

1 -u₇ cazán de arámă și-i făcút cu capăg₇ dă lemn. Și-are-o puțină
 cu două țev! p₇ care să stricu₇ără ... áburu din₇ cazán vine pin țevile -álea și tré-
 5 cte pim₇ puțină cu apă rēc-să prefáče-n ... în țuic-acólo, să fáče-n likíd și...
 cúrge-n₇ vădră jos apă, rakú ... într-o vădră, căldărúie, vădră, c-o fi. Noi i
 spünem cõtírmă, așá să zíce aii₇ca, și cúrge-n cõtírmă ... de lemn, duáge de lemn.

Nicoláe Tănáse [70 de ani]

Săpúnu

Săpún ... di₇ Țosínza áia și di₇ élea, ști, s-alég du pe máță, ști, ce ie mai
 ra, carne mai ra, mai sîngeru₇ásă, mai du pe mățe, ști, de care nu să mări₇ică. Și
 10 uo cîntăre. Dacă ie cînc kilográme, pune-u₇ kilográm dē ... de sódă, u₇ kíl
 de untúrá la Țo litrá de sódă. Și púnem, pune-acólo, o púne la ... sódă într-o
 párte, într-o căl ... căldăre mai mică și se topéște. Și pe urmă púne cárnea și...
 dá fiérbe, pînă să topéște ia-n₇ căldăre₇ álea sîngură. Și p-ormă-ncepe să úm-
 15 ple din sod-áea pînă cîn₇ să [r] să términă, de s-adúce du pe mestecăú, pînă să fáče
 cóló măcúca la mestecăú. P-ormă-l cārca și cîn₇ se preafáče, i₇ dá sáre și-l
 dá jos ... dū pe foc.

Săpúnu rămíne. Dimineáta-l táie, să-nkágó și-l táie ... Săpúnu s-adună de di jos,
 să zíce néște rēc, ști, leșiie de-a túrbure, [care e bună] la spălát așá de scîndură, de
 ... áltele mai spălă și rúfe, da cā rușéste. Și-i búná de spălát și sticle-așá de ... de
 20 uléj, de ... că ia ie cu sódă, ști ... A desúpra iásă [k] de di jos ie mardáua áia mur-
 dălă, murdălă. Și desúpra iásă leșiie, desúpra de tot iéste săpúnu și la mujóc iés-
 te leșiia áia mai límpede.

Eléna Grúia [61 de ani]

[Ritual la Fîntínă nouă]

25 A fost o cúturá, s-a slobozít aci₇ în sat. Fáče Țom₇-o cúturá, s₇ce [zice] că
 nu bea apă di₇ ia pînă cîn₇ nu vine pópa s-o ... s-o slujásc-acólo. Și fáče pománă

acolo, să-mparte de mort! la apa din acolo; multă lume, neamuri și ce [= zice] că să dăvă apă pe lumea aialtă. Și să duc cu colac, cu mișcă [K] cu gălbire, cu...acolo și pun căne d-élea, și, pe jgăb pe ... pe cătur-așă, pe-ălea, fac cruce-acolo.

[Aceeși]

5 Vicleju

Două zile până la Crăciun, cu spunea noi, am kemăt și-ia prieteni, că ia ierăm păpușar, cum s-ar spune, că-n Vicleju nostru aiica să jucă păpușile. Și-aveam un lăutăr care cîntă, o cîntăreată; a venit acolo la mine și am început să bem acolo, să cînte, și-am făcut probă la Viclej, cum s-ar spune, dacă o să re-
10 lușim în nuaptea de Crăciun să jucăm păpușile - acélea, să cîntăm așa cum trebe, ca să plăcă la popor, lăutăru deca puă - să cînte așa după cum jucăm io păpușile.

Și-ntre timpu ăsta bînd așa, nu știu ce, ne-am cam kefi noi nițelus acolo și-aveam un bătrîn acolo alături, a venit și ne-a ndrumat că destul, să nu mai făcăm, nu știu ce, „făcărăz destul, terminăre!” Așa că ne-am
15 despărțit, a plecat și ieii acasă, lăutării, ca să vină în seara Crăciunului, să plecăm. Și-ntre timpu ăla m-am cam certat cu muma, cum s-ar spune. M-am cam certat, am plecat și m-am dus și-aveam acolo un conac suz de tot, o căsuță unde-aveam un grădină. Și-acolo am dormit peste nuaptea. Diminețea am venit acasă, m-am împăcat iarăș cu mama

20 Vicleju ieste un fel de . are trei turle - așa, două turle mic și-una mare, el devine - așa patrat și-aiic în față are un găm și care jucă păpușile, stam aiic în dos și sin diferite păpuș. Un păpușă și-un păpușoi sau aveam așa patru păpuș; înșirate - așa, un fel de hără de păpuș; și-o hără de păpușoi care să jucă, la un găm unu, la un găm altu

25 P-ormă ieră diferite . un pisică care prinde un șurice sau, mă rog, fel și fel de snuave ca să ridă copiii, atunci de, nuaptea cî ne primea cine vrea să primească să cîntăm acolo [...]

[Păpușile] noi le făcăm, fetele, le făcă fetele cu catrinț-așă, frumușă, da cap de marmură. Cred că ieră, cred că se vindeă ... acuma n-am mai văzut. Să vindeă pe la prăvăliuare de-ăstea. Și-i făcă cupăg, îi făcă fetele un fel de catrință jos sau foltă, cum să spune la noi, vilnic, cutăre, 5 cutăre, așă, frumușe-ncărcate.

Uoprea Ion [46 de ani]

Porcu

Tăie porcu, l-aduce-l jupuăie, c-așă țieste ... ș-tăie bucățile de carne, l-des- 10 pică, le despărte slăninile, cuăstele lor, tuăte uăsele. Le ducim acdo p-ă... pe un c[ε]... pe cêva, le pūnem. Și-n urmă slăninile le topim, uăsele le-așezăm la locu lor pentru de iarnă, la cōrbă. Ficăți îi fherbem și făcēm mătīle.[...]

Trandafiri ... făcēm, tocăm carne cu mașina ūor cu cuțitu, le pisăm ustur- 15 rōi și le încălzim apă, le mestecăm carnea ș-la urmă pūnem trandafir, făcēm, îi pūnem pe culme, se usucă de iarnă, da, afumăt, îi pūnem la afumare.

[Din cap] se tuacă de [κ] pentru piftii și picuările. Le tocăm, le spalăm, 20 le fierbem, pūne și lor puținică sare și le pūnem, le lăsăm să [se] răcască, pisăm usturōiu, le pūnem, le mestecăm pițele și p-ormă le pūnem la străkinj, le lăsăm s-să răcască ...

Îm burtă ... carne fierbem tot împreună cu ... dacă ție cu ficătele, tot împre- 25 ună cu ficătele ... Da, pūne și-așă, pūnem la mătāle-ălea, pūnem slănină mai multă. Slănină tocăta cu căpă, friptă și pūnem la burt și la mătīle-ăle marj și la bundaveac, da. Bundavețe, așă-i spūne.

Berbêce Nicolita [38 de ani]

Porumbu

Lom plūgu de-acīia, boi, și mērgem la arăt. Ne-apucăm și ... de-acuma, 25 dacă stem plūgurj mai multte, trei, doo, una cît o fi, făcēm trei brăzde la porumbu. A treia brăzdcă se pūne porumbu. Îl pūne la un mētru, la doi, depinde cum vrea

Țómu să-l púnă și l-a pus, l-a lăsat acolo, crește și după ce a crescut puțin se duc că să vadă dacă a ieșit, dacă nu-l prepune. Prepuns înseamnă că înlocuiește une n-a crescut

După ce-a crescut, să face mare-l prășește-l copăiește, dup-ăia-l culêge
 5 Culêge cu miina, îi ia drúga. [...] S-adună grăméz, grăméz, dup-ăia tráge cáru lîngă porúmb și încárcă ș-pleacă Țómu acásă cu-el. Îl púne-ntr-ú... magazie, într-um_pătúl. Pe-ormă-l, [K] dup-ăia să dúcê ș-jel la muără, măcină
 Îl cură, îl bágă ș-jel... Dacă au mașină de curát porúmb, bine, dacă nu, au curățuare din ăia făcútă de țigán, și cură cu ia porúmbu.

10 Pă cîmp dup-ăia, după ce-a culés porúmbu, táje cocéni, îi face znopt sau bráțe de cocéni, așá-ș- spúnem noi. Îl face tótă de cocéni, j-dup-ăia tráge cáru lîngă iei, încárcă și vine cu iei acásă.

Nicóla Ne Dumitru [19 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ieri cînd am venit d-la șcuálă am... m-am spălă-ș-am mișcă-și [E] la urmă am mai sta-ș-am plecă cu vițele, că n-a avú cin-s-să dúcă cu-êje. Că frăti-miu ieri s-a [E] m-a mișit pē mine că să dúcă la măica, că măica ieri a foz la pădure. și nu s-a d'us, [E] s-a duz la pumână.

20 Azi... de dimineață... ieu cîn mă sculăse-jel nú ieră sculăt; să sculă țir-zíu și-ncepú să plîngă că zísă că iei nu mai mērgē la șcuálă, că-l duăre picôru, c-a făcút iječție. Io az dimneață cînd mă sculăi, mă-mbrăcăi și mă spălăi ș-la urmă mișcăi și plecăi la șcuálă.

Zeveleánu Mariia [10 ani]

925. GHIOROIU

(rn Olteț, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : GG, MM, NS ; transcriere : GG

[Cum se face brânză]

5 Făcem brânză cînd avem lapte mai mult. Îl pînem cum mulgîm găga [K] lă-
jile, îl pînem pe lingă foc, frecăm kag în ... Î zăr care ie mai făcut și pui o sti-
clă de ... ũ kil sau de-o jumă de kil și torn două linguri ță lăpte-acolo
de zăr d-ela cu kag.

Și-l dogorești, o țiră pe lingă foc, până se ... alégi iel zăru, de să-ntă-
10 rește-n zăr. Și-l torn! Î saculețe j la urmă il laz di să stricoară, pă-
nă ... u dră două sau trei, pînă nu mai cură din ia și o rei ș-o pui la castron,
o sâr! și d-ei-ncă o pui la gârniță sau o mîniñc.

Tudor Dumitru [72 de ani]

[Mîncăruri la nuntă]

15 La nuntă făcem mîncăreă, înțî cu sarmălele. Pe urmă, dupe ce sarmăli-
le ... făcem [E] piftiile.

Sarmălele, cu foi de varză ... așă. Cu foi de varză, cu carne, cu uréz, cu
câpă, cu ce trebui î jlele, miodiile ... ca să fiie frumgășă, bune. Le fiébim
în cazane, le prăjim cum trebă, cum să pîne sarmăliti : cu slănină, cu pé-
20 cîie, cu uréz, cu câpă, cu cîmbru, cu aștă, cu piper, cu țgăle, foi de dărină,
că de-alea uităi să vă spui. [...]

Făș friptura, friz curcâni în cuptor, la tăvă, [E] uș cu untură și-i în-
tôr [= întorci] la tăvă și așă pe-ô parte ca să să frigă, s- să cğăcă car-
na. La urmă-j ia bucătăru d-acolo, îi țgăcă și pîni pe farfurie cît să pğă-
25 te. Dacă făc umplătură, făc ; cari ari, căre n-ari, făci cu ce pğăti. Alt om
o făci cu cartofi și cu uréz, altu ..

È, gozonăs púne ... fãlîie de gozonãc ... ca la ordş.

Mãriia N Cãcotãiu [94 de ani]

[Ce a fãcut subiectul ieri și azi]

Ieri cîn_a trecut maşina m-ã sculãt și m-am ... am frecã și i_o cãrãpi, o-
5 pîn_cile mi le-ã riciit, m-am încãlțãt, aș curãd de porc, cã an_trei porc.
Aș curãd de porc, aș curãd de pãsar_mãicã, le-am da_mincãre, aș fãcú
și i_o cãvã piș_cãsã pe-acolã ... Èi, sã vedem cã-am mai fãcut ... am plecã_la
munc-ãiicã, la coletiv.

Și astãz tu_la fãl_fãcú. Mã sculãi, mã-ncãlțãi, mãturãi, fãcú curãlã-
10 niie piș_cãsã, bãgãi fasule î_gãlã, frãmintãi piine, bãgãi focu-ș_cuptor,
și frãmintã neppãlî-mea

[Aceeasi]

[Obiceiuri la înmormintare]

Cînd lãste gãta um_bolnãv, le gãta sã muãrã, atuncã femeile sã string
15 și-l pãzesc. L-îmbrãcã-l gãtește, l-încãlțã cu cã_ãri iel mai bun, ca òrce om,
zicî, sã am acolã de mãrti ũ_rînd de hãine bune "

Și mul_la noi sã muãrã cu luminãri, aii_cã la comuna ngãstrã, òmu. Și dũ-
pe cã mãre, il dezbrãcã de hãinele ãleã de_este cu iel, pe [È] îmbrãcãt, ì scãl-
dã-nt-o baj-ãșã mãre, dupe cã-l scãldã, il îmbrãcã iar la loc, vine-adũce pe
20 pre_vot acãșã și citește ãle ieșirii sũfletului. Pe urmã-ș adũce trei gãlez_de
ãpã ãle_eshirii sũfletului, ì fãce trei bobonãte tot pentru ieșirea sũ [K] ãle ie-
șirii sũfletului

Și-n dũyuzãșpãtru ... de òre ãre vãie sã steã-ș_cãșã mãrtu. Dũpe dũ-
yuzãșpãtru de òre ne dã certificãd_de mãarte și-l îmormintãzã. Merg_e la
25 bisericã, fãcî pãtruzãșpãtru ... de polmãl, fãce pãtrușpãtru de colãc, fãce,
ia batiste de pobl_de țircòmniç, pe urmã mergi-m_bisericã. Acolã-ș fãce

slujba preoatului și pe urmă-l înmormintează

Dupe ce-l înmormintează - acolo la ... pe mormintă îi să dă o găjină peste gră-
pă de pomână și 40 uală. Dupe ce a termină cu ăstea, toată lumea mărge
napoi acasă și făcăm, pregătim mișcări. [...] Pe-ormi-și făcăm un pa-
5 raistăz di nouo zile, pomân-acasă și [ε] pomeneste păpa pe mor-la bi-
serică și! pe urmă vine lumea acasă și! mănîncă mișcarea ce ie pregătită

Stan Elisaveta [36 de ani]

Săpunu

Săpunu-l, îl făcăm în feiu următor: 140m untura, o topim, 143 sódă de
10 cantitatea care ieste untură, cîntărim untura și! pe urmă cîntărim și zăda. Du-
pe ce-ai cîntărit toate, le pûnem la fierț. Și cînd vedem noi că ieste ... de
fierbe așa cum trebuie și vedem că ieste bun, îl dă_joz du pe foc, îi pûnē_sare-l
umplēn_cu apă și să-îkăgâ_imediiat, pînă dimineța. Cînd dimineța-l [K]
ne uităm la iel, și! cînd ne uităm, dacă ieste bun, îl tăiem și-l dăm la o parte
15 să ne putem servi di iel

Iar dacă nu, să-ntimplă de nu ieste bun așa cum trebuie, îl mai prepûnem
a dou-uară pe foc și-l fierbem din nou

[Ce rămîne la fundul cazanului ?]

Mai are ũ_strad_de mālura. Leșia o alēgim și-o pûnem bine pēntru
20 spālăt și mālura o aruncăm, o-îngropăm undevă ca să nu s-atingă păsări, sau
porç_vite_cēvā.

[Aceeași]

[O călătorie la București]

Prima dată pin-acuma ... pin-acuma nu fusăsăm nicodată la Bucu-
25 reșt!. Az [K] îp_vara ac[K] ăsta a fost prima zi cînd am_fos_și!_io, primu
an cînd am_foz_la Bucureșt!. Și_jerăm bucuroasă ce nu să jegzistă, că-n

scrisă să mihi tăticu ca și mă du la București. [...]

5 Și m-am dus la [K] acolo la Craiova, ne-am dat joz dîr rătă, a lua bagajū și-am plică la autogară. Acolo la autogară au scoz bilete de tren, am luat ... biletele de tren, a venit personălu și-am lua personălu. Ieră așă o-gibijāl - acolo-n tren, de n-am văzd de cîn sint, im personălu-ăla. N-aveam loc niț să mă mișc. [...]

10 Și-am ajuns im Bucurej. Ne-am dat acolo jos la autogară; ieu tod merēu mă uitām de tăticu, mă gindeam c-o fi tăticu pe-acolo să-m-țină călea, că tăticu că [= zicea] că im-ține călea joi șiara. Joi șiara că mă-ținū iel călea și io i-ă spus că pleg joi. Și iel m-a așteptāt și joi și vineri m-am dus io. Pi la două-am fost im București. Cîm-an dus acolo-șă, mă uitām tod merēu de tăticu. Nu ieră tăticu nicăieri. Ce, ieră lumea, populații de n-aveam ... loc să te miști.

15 Și-a venit ū ūom căre nevastă-sa ieră cu noi, de venisă de-acasă, și-a venit și i-a ținū călea. Cînd am văzūt omu ăla, zig: „oleo, o fi și tăticu” Tăticu ce să fiie?... Nu știim ce să fag; nu știim încotrō s-o iau. [...] Ne urcām, nē pūnim noi [!] acolo-ntr-un tranvāi și plecām ... ne oprēs-te kār acolo la ... aproape de piāta Vitānu ne-oprēs-te, ne dām jos. Cîm-am dūs acolo, ieu nu știim încotrō s-u iau. To la fel. O tūșe de-a mea spunē, 20 ce [= zice] :

- Hai că mergem la sorū-meā, ce, ș-acolo-șă, ce, te dūce capūi lu sōru-meā, șce [= zice], te dūce la tăică-tu.

Că iei știā unde ie tăticu. Tăticu ieră la servici. A venit pi la trei, trei jumātī-a venit acās. Și io m-am dus acolo-m-piāțā. Acolo-m-piāța Vi- 25 tānu a fost o vecinā de-a ngāstrā, căre vindeā la aprozār. Cîm-a văzūt ăia, ce :

- Ce fās, Flūle, la mīni, c-așā zicā ia mīiij.

Da io zic :

- Ū, Leānă, zic, tu iești, zic, tu ce fāc ?

* rată = mijloc de transport în comun (R.A.T.A.)

Ĉe :

- Bine , ĉe je cu tîni ?

Zîg :

- Veni ŝi io la Bucureşti . [...]

5 Stînd io acolo - şa , mă dug la o mqaş - a mea , ierá tot din vâle di ja vindéá acólŷ la aprozár ŝi zíc :

- Ĉe faz mqaş - aci ?

Zîĉe :

- Ĉe să fag nepgátă , vind ŝi io , ĉe [= zice] , cu tîne ĉe je ?

10 Zíc :

- Pe la Bucureşti .

Da ja ĉe :

- Vez tu , ĉe , că vine cumnătă - ta acúma iimediiá ĉe , să măi ja nişte ardéi .

15 Că măi veni de dimineáţă , ĉe , ŝi vine ŝi - acúma aci . Spúsă că să - i măi păstréz nişte ardéi , că vine să măi ja . ŝi staj ac - aşá , că , ĉe , je músaj , sĉe , să te - ntil - nésŷ - cu ja .

ŝi io ō zîz - zîg :

- Bine dar [E] ... să staj pînă vine ja . Acúma , m - an - dus în dial la Leána ája , a venit bərbátu - so ŝi Leána ĉe :

20 - Hai , ĉi , să - i spuném , să ne dúĉim acáz - la nea loŷ - cá , ĉe , nu măi ... el nu , nu măi vini . Poáte trecú .

M - an - dus înapói la femeia ai - i - ō spus că dácă vine cumnătă - niá să - i spúii că plecáŷ la tătícu , să m - aştepte - acolo - m - piáţă puţín . M - am dus ŝi - am plecát , ō lăśá bagájŷ - acolo ŝi - am plecá - cu Leána ásta , c - o fiméii , am plecá 25 la tătícu . Cîn - ne dúĉim acólu la tătícu , tătícu să - ncăilá , să pléĉe - ŷ - gárá , să - m - tîná cálea . Da iîntrá Leána pe úşe prima dată ŝi io ō râmás ŷ - úrma iŷ .

Ĉe :

- Nea liuáne , ĉe , cit în - dai , ĉe , să - ŷ - adúc pe Măriţa ?

Ĉe : „o” , ĉe :

- Unde ie ?

Iey iimidiiāt iintru pe uše. Am da mīna cu iel, ce :

- Ūuleleō, ēi, veniși și tu-m București, arătăio [!].

Da io zic :

5 - Păi sigur că veniți, nu mă-ai spus mată că să viu ?

- Ba, ce, sigur că ț-ă spus. Ce, ei, ce, im păre bine că, ce, nu măi, im luajși călea dim picșoare, de nu măi făcuți drumu, că iir.ă iar să mă duc.

Stan / Marija [18 ani]

926. OVESELU – Sat Măciuceni

(rn. Oltet, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, MM, MV ; transcriere : MV

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ietă ē-am făcūt ieri ! m-ā sculād dā dimineătā ș-am făcū māmăligā ș-am mișcāt, că io locuēs sīngur, mă cunosē băiēti ; io locuēs sīngur. De opt sprezece ani im fac turtă și mănīnc : o fag bunnā, mănīng bunnā, o fag ra, o mănīng ra.

Și ieri m-ā sculād dā dimineățā ș-a veni fecōru-miey de la Rīmnicu Vilca (Nicolae, măi băiātule) a veni dē la Rīmnicu Vilca și z'ce :

- Tātă, z'ce, ai fi avīnd ceva de lucrat pe-aci.

Zic :

20 - Am, tātă, dōo bērdē aciia de făcūt și io, zig, nu le poē face.

- Hai, că să le făcem amindoi.

Și i-am suflād băiātului, cu fuālle, ș-a ... a făcū bērdele. Da, ieri, oă z'ia de ieri !

25 Astēz mă sculāi dē dimineătā, făcūi māmăligā și mișcāi și iar ie [K] no gā-si ... dōmnu ... [!] dumnealūi ne gāsī acōlo la ... la ... la ateliēri !

Costandin Șerban Aleca [84 de ani]

[Amintiri din primul război mondial]

- [...] M-a luat prizoner, și m-a ținut trei săptămâni înkîs la Pitêșt și [1]
de la Pitêșt, a venit ordin [...] și ne-a pornit pêtește Udît, pã șușăya pêtește Udît
din còlo din Slătina, drept Udît - înainte, ca sê ne ducã Ungăria. Și în cînd
5 am văzú Drăgășani, zic :
- Al drăcu să fie cine-o trêce de Drăgășani, încoló! Mă duc acás!
Și-am venit acásă la muere și la copii.
Și m-a judecát Cúrtea marțială, m-a judecát și [E]
- Tu ai foz - gîneralu - tu ai foz mă, bilhărul, la război?
10 - Da, dómle gîneral, am fost.
- Minz mă, că tu n-ai foz - zic. Cit timp ai foz tu la război?
Zic :
- Di prinț pină - n nemiáz.
- Păi de, mă, ce [= zice], nu-s spusêi în că n-ai foz la război?
15 - Da, dómle gîneral, am fost.
- Unde-i lua parte, mă, tu?
- Am lua parte la Pîetrosani, la Dedetelu, la Banița, la Parîngu; la
Pîetrosani vâlea Jiulului și d-ecîia am plecá cu némbi tirij după mihe, zic,
pân la Găteș, la Găteș m-a luat prizoner și-am termenat.
20 - Ieș afar, ce [...]
- Faj rău di mă-njur, dómle gîneral, zic. Io-s spusái drep ce-am fă-
cút, nu spusái altceva

[Același]

Săpunu

- 15 Di vosînzê [κ] di sódă și-cu apă și-cu pelin
[De ce pui pelin?]
Ute - asá, áre și-iel um mirós frumós de pelin, dáca-i pui pelin, dáca
nu-i pui pelin îe frumós și-áșa, dá nu-i kár ca cu pelin și-i pui sódă pánă

cînd îl [E] Fierb! așă bine, de dă leșia pînel și - adîns cînd dă leșia pînel,
însămnă că s-a făcút Îl dai jîos și - a dóló zi - l tai și - l bun făcút

[Cum îl cunoști că e gata ?]

Păi nu întăleşeş dmneată și [K] mneată acús! ? Îl fierb! așă bine, pă-
5 nă cînd buștêște leșia așă prin iel și cînd o buști leșia, s-a făcú săpînu
și - l dai sáręa, îi dai acóló, d'pă cum ai sůma de märe, doi, trei, pătru
pumñ .. cum ie väsü de märe. și - o dai jos și - a dóló zi .. sêfăce .. cum să știie,
ñkégát bine - așă, bun, cum trébuę. Da să - l Fierb! așă bine, pînă cînd dă lî-
șiia așă pînel, așă de subt iel, apă așă, buștêște - așă cîte - odátă - ñ - sus,
10 și - atún - să știie cîș - a făcú - săpîny

Tîncă Ge Ană [61 de ani]

Mêrle de áur

Spune că iereá ũ um boier și iel aveá într - ũ [K] grădínă ... pom! .
și aveá um măr care făcá mêrle de áur și boieru nu mincásă nicodătă märe
15 de - acóló, să vädă și iel pă mäsă lui märe de áur, dim mărü acéla ; că iel
[K] nu să știá cîne îi le ia

și a pus slujitóri lui să păzäsćă și n - au prins cîne le ia . și pîreáú iar
și nu [E] veneá la iel și nu gäs [K] nu iereáú [K] nu - i aducáú märe . și la urm - a
20 pus pă copílu cël măi märe al lui și - a zís al [K] acéla că iel - l prinde și a
... cînd a adormít iel p - la miézu nópți, hóló a veni - și dimineáța, cîñ - să - i
dúcă lu táică - su märe, n - a măi gäsí - nicúna , iar i le furásă .

La úrmă - n ánu vizító [K] vizító, a vrut cël măi mijlóc ca să ..

- Táťă, mă duc io, că io - l prind.

și cîñ - s - a dus el, l - a lua și p - acéla sómnu și nu l - a prins ... pă hóló -
25 nic ála și s - a dus iar la táică - su fără ... fără märe

și în ánu vizító și - a cêrú - și cël măi mic . și táică - su a zís .

- Pleácă, mă, de - acíia . Fráťi táj ai măi mari n - au putút să - l prindă și
tu te gäsíș ũ - ála mi - ș să prinș . Eí, în ánu vizító să te du - și tu .

Și l-a mină și când s-a făcut s-a dus .. Pisla il kemá pe copil și-a
 făcut dólo țărúșe și únu l-a pus într-o parte și [ε] únu sub bərbă și únu [ε]
 la șále și n-a putú [K] și și-a luat o cárte cu iel și cu arc cu săgátă. Și iel
 cîn da să dgármă il întâpá su bərbă țărúșu și nu puteá [!] durmí și lám-
 5 nay c-azúde-un fiseiit ș-atúnca cîn a azúit, iel s-a uitád de prima
 dátă n-a văzú și-a tras pî-ũ [K] cu prima săgátă și n-a lovit. A dólo
 gáră cîn a tras a azúit un țipet și la úrmă cîn s-a dus acólo a văzú
 dírá de sínge. A lua mere și l-a duz lu táică - su pă măsă.

Și táică - su să mulțumisă pένtru că ce l-a prins. Da iel s-a [K] iel
 10 a vru că să prindă și hótú să-l aducă lu táică - su și atúnca fráți cei mari
 au zís că

- Mer [K] mérgê și noi îl găsín noi ináintea ta. Nu să puáte tu p-a-
 mindólo

Și s-au duz după díra de sínge. Au mers ei, au trecut munz vâi,
 15 pîn-au ajúnz la o prăpástie și acólo, la prăpástia acéa, a fost o grupă, care
 [K] primul, al mare, a avut o fringúle și l-a țínúț cel mijlóc și s-a dat acólo-m.
 pripás [K] în prăpástia acéa jos. Și după ce s-a dat i-ia, la úrmă a țínú Pis-
 lea și s-a dat . s-a da jos cel mijlóc. După acéa și-a da și Pisla drúmu
 acólo [...]

20

Enăcică Ne Cornel [12 ani]

La spitál

Pă mine mă dureá cîn mă duceá la școală, mă duceán cá n-aveam în-
 cótro, cá-m puneá absénțe și mă duceám așá, duríndu-mă și nuáptea zăceán
 lúatá nuáptea acásă și táticu a zís că :

25

- Ce [r] ce fáțe ásta, fã, stă meréu așá cu noi, nu ne lásă să durmím nic-
 odátá, plínge língă noi, hai să-l dúceñ la Drăgășán la spitál

Și m-a lua táti⁹⁰ și m-a duz la spitál. [] Cîn l-am văzú p-ăia plin de
 sínge, pe-acólo, pî haláte - aș fi plecát acásă, nu mai mă dureá neam, nu măi

- 4 simțăm !- am spus lu tătici? Da tăticiu .
 - Păi, cum oi plecă cu tine la gără, găta, te duăre iar
 Și dup-ăia ... m-au dezbrăcă ș-ă sămăs acolo, im-pat. Și m-au luat,
 mai pi- la doloșpe din noapte, să-m făcă clizmu. Tupă ce mi-o făcú clizmu,
 5 an-durmit și pi-la óra nóyo m-au lua-la operăț!i
 Atúnca mai ierá o femeie pă pat [K] acolo pă măsă de operățile și io
 am-stát acolo la úșe și doctoru Scripcă a-ntrebád-de mine, că:
 - Băiețășu fuği sau mai ie aci? ?
 Ș-ieu am fost acolo așa, da mi-erá frică rău. Cum a zis că ie, io am in-
 10 trát, in-dedeășeră cu úșă-ŋ-cap lei uținđu-mă [?] după mine, și ieu, de
 frică, io ă-și intră-să scab mai iute, ca să ies iar afar
 Mi-au făcút o ijeție. m-au plecát și mi-o puz-mina-ŋ-cap și mi-o
 făcút o ijeție-ŋ-șira spinări. La urmă, dup-ăia m-au culcát pă spâte și a-n-
 cepú-să mă cùp-așá cu vistiríđu și io simțám meréu și
 15 - la dă-ı. mă, dim-picuăre
 Și io [E] am-săltá-picșár^{ele} Mai la urmă, măi m-a lăsá-čij-minute
 Picșárl-nu le-am mai putúđ. da d-ică cin-mă mă tăjá, mă dureá, mă
 simțám.[...]
 M-au duz-la cámară. La cámară m-au pus acolo-m-pat lo dirdián-
 20 de frică [!] d'upă ce scăpásă^m, mă și usturá. La urm-a d'oua zi mi-a foz-
 mai bine.[...]

[Același]

927. PRUNDENI [WLAD, 335]

(in Drăgășani, reg Argeș)

Culegere 1964 CC, MM, Vș, MV, transcriere : MM

25

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ler! m-ă-sculát, m-am îmbrăcát, m-ă-spălát pă uok, mi-ă- luat gamela, am

intrat în viie , aṅ_culés strúguri , i-am băgá_ la pútină pēntru pregătirēa pēntru
țúică.

Ástáz, aṅ_foz la Drăgășání. Dă dimineătă Fuséj pînă la gáră, avúsej un intē-
rēs acoló. Dē-acoló venii ș-plecáj la Drăgășání pēntru anumíte problēme.

5

Costantin Pópa [65 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri, m-ă_sculá_dă dimineătă, am preparát în_cásă, am măturát, mi-ar [K]
am aranjá_tótu ș-am plecá_la colectiv.

La colectiv, ní-an_dus și pánă la brinu, la motuárele dă zéce, am culés la
10 viie, tot acíja, ș-aṅ_veni_ș-am mîncát aṅ_gășí, mîncáreá, făcúșă unkáșu niș-
te tocánă dă pu. ș-am mîncát și ne-am dus ș-am culés iar la porúmb. [...]
Az mă sculáj, tot așa preparáj pîn_cásă ș-plecáj iar la colectiv. Mă dúșéj la colectiv,
culesărăm trei trócurí.

Iuána O Stănésescu [65 de ani]

15

Tescovina

Tescovina [o] Făcám țúică. Uo puneám la păstráre într-un vas, puneám pā-
mînt pēste ia, uo jucám bine, puneám pāmînt pēste ia, dup-acéja cum_vream
s- Făcēm : fiē c-uo Făcám tuámna, fiē c-uo Făcám primávára, sta acólo pāmînt-
tu pē ea. Dăsfăcă_și-l puneá_la căzán, la fiérbere, la fabricát_je.

20

Băviță De Vasile [40 de ani]

Piftii la moși

Din cap și din pičuáre făcēm piftii la moși.

Príma dátă le tom, le tocám. După ce le tocám le púnem la moj dă sára, le
mojém biñe, biñe, le spălám, [K] jásă sîngēle dă sára pînă dimiñiáta, jásă sîn-

gele din jël. Le spălăm binē, binē în trei, pătru apă rec, p-ormă pūnem și fīartă
ca s-să cūrețe binē. Le fīerbem, după ce le fīerbem binē, binē dă să fīerb jëlă,
pisăm usturōiu. Spălăm străkinle s-fie preparate, pînă să recēste piftiile, să
făce și usturōiu-ăla ['] trēbe pisat, trēbui-aranjat tot.

5 Preparăm în străkină, cuș, să spūne, usturōiu, după ce să recēste puțin
piftia, pūnem usturōi pēstă jëlē. Dup-ăia pūnem în străkin', le pūnem la
re [ε] la recūt. Dimineățā le găsim făcute, piftii, cuș, să kāmă ['] piftiile dă
moș'.

10 Împărțim la moș', moșilor, la copii, cīne are părinț, copii, dup-ăia miș-
că și noi.

Olărescu Ge Maria [30 de ani]

La spălăt

Prima dată fac focu. După ce fac focu, pui [κ] pun căldărea pā filostri
După ce pun căldărea pā filostri, fīerbe apa puțin căldută. Dup-ăia iay ună
15 cīte ună. Iay ună, îi dau cu săpūn, uo pui la moiat, iay alta, îi dau cu săpūn,
uo pui la moiat, până să termină.

După ce să termină, iey iar apă din căldare, căldută iar, pun peste jëlē,
le iey la spălăt, la spălăt, la frecăt. Prima dată să frecăcă subțiyără, la git,
une-i murdăr mai rău. Le spălăm binē, le styărcem, lăpădăm apă, iar pūnem
20 alta, iar mai luăm apă din căldare ['] iar mai pūnem, iar îi mai dăm cu săpūn
pînă s-fac ș-jëlă albe și să pūne pā cūlme. Da dă trei uor! să pūne, cuș, să
spui, apă, dă trei uor! dai cu săpūn. Și dă pătru uor! dăcă ie murdare rău
și dă pătru uor! mērge săpūnu.

[Aceași]

25

Lóboda

Lóboda uo jumulim, uo spălăm într-o găleată mare, dup-ăia uo limpezim binē,
binē. Uo frecăm, uo pūnem la uopărit puțin, pūnem puținică apă fīartă peste ia s-o

péje mirósu-ăla... Cîcă mirós-a iárbă. Uo frecăm, uo púnem la uálă, uo fierbem,
uo prăjím ș- mîncăm dîn ea, ca la țáră.

[Aceeasi]

[Porumbul]

5 Primăvara árá cu tractoru sau plúgu cu boi ; ál púne feméi sau bărbáți,
íl púne cu páru Dúpe ce-í púne cu páru, încépe, să fáce de prășít. Dúpe ce-í pră-
șéște, ál copăiește și-í lásă pînă-í culége. După ce-í culége [r] íl culége, ál ia cu
cărúța acás. L-adúce cu cărúț-acás. După ce-í adúce cu cărúț-acás, íl cură-
ță, mérgé cu tel la muáră, íl mácină ș-fáce mămăligă dîn el sau málăi.

10 Perpélea l Górgé [19 ani]

[Cum am făcut mămăligă]

[Mama] a plecá la uo vecínă, acólo, sta dîn dáí dá noj, și mămăligă je
rá pá foc. Ș-jo cîn_ăñ_vázút că nu maj viñe dá loc, ă_luá_făcálétele ș-am
începú_s-o... améstec, am turnát-o pá măsă. Și mămíca cîn_a venít_i-ă
15 spus. Cîn_a gustát dîn mămăligă, zíce : „Făcús, zíce, maj búnă cá miñé”.

Miriéscu Ve luána [10 ani]

928. UȘUREI

(rn. Drăgășani, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS ; transcriere : 66

20

[Via]

La-ncepútu vii-a fost așá : ne ducă_și săpám terénu cu hîrlétele lá șai_zăc,
lá șapte_zăc sau [ε] indeferénd_după cum ierám noi așá ... înduviduál, pá

cóntu nost. Da acúma să cêre la șapteazăc, obzác, la ... gospodării. Și je bine, știi, că să ... egzecută múnčil-éșteá, pêntru că dă ũ rezultád măi bun.

Atúnca cînd ierám pã cóntu nóstru indivudúal, sãpãm pã șajzác, cîzác, fije cáre cum să pricepeá. Acúma, după ce sãpãm, plantám, aveám o sfgãrã de ářã cu niște semne - acoló la métru patrát. Fãcãm la métru și nãjiinte și rãstávu și puneám viřã. Puneám un fel dã viřã, îi spuneá viřã... americanã - i spuneá, așã - i spuneá.

Și dup-áea creșteá ea, după doi an dã zile sau d'upã trei, yo altkoiá Creșteá um bãř, altuám, gãsám varietáz de vije cári ieréá ... de cári ne plãcã nouo. [...]. După trei, patru ani dã zile, nouo ne da producțije știi, de ! Da producțije de fãcãm vije după cum o muncã fije cáre. Cã ieréáu úni cáre nu preá muncáu ; da care-o muncáu, fãcáu treábã. Ieséá, le da producțij, da cáre n-o muncã, cum să le deá, de, de un-sã le deá, dácă ... dácă nu ... n-o ggrijeá și n-o muncã ?

Cîñ vengé vrémeá culésului, tãmna, cîñ sã coçáu iei, începeám să ne dúcem cu pútiniile cu ... cãrãtorl-éle de strúguri, cãrãm, îi puneám la lin, îi zdrobeám cu piçgãrle ; noi intrám, cá n-aveá zdrobitgãri noi ajiça. O spun cum ieréá ajiça, nu ... spun cum ieréá áltã pãrte la proprietãri, cum ieréáu c-aveáu zdrobitóri. Îi zdrobeám, îi puneám la butói, fierbeá-m butói, și urmă ne dam cu ... cãșca pe [!] cu cána pe língã iel și - i trãgãm [!].

Matéi Floréscu [68 de ani]

[Întimplare din viață]

Úite, am cãzút ũ an acúma la ... Î Rusále ; vineri Î Rusále. M-an dus să ud la néște varz - ajiça din cã la o cêjmeá. Și fiiin pã puod, am pus cãl [X] cãnta să cãrie la un țuturdj acoló și - c-o gálã puneám în cãldãre. Și cîn sã să termi-
25 ne cãldãrã, cîn sã mai pișesc, ieréã cu niște tenej dã gum - și ieréã un cui d-ésta așã ierid la cápu pódului. Și mi-a pus piérec - așã și dor am dat așã, da

ce-o fi fost c-a pleznî, mincă-v-aş sùfletu, parcă sparz_o tîugă. O femeie țereă,
că.

- Ce spărsăși, dădă liuană ?

- Nu spărsăi nimic.

5 - Pui, ce pleznî ?

- Nu știu ..

Cîn_m-ă_sculă_m-ă_sculă cu picôrū amôrțit. Am trecut_peste_om...
gard, a fost amurțî a fost înfierbintat io cred. Am_venit_î_uşa_căsi, acîia du
peste Beica, am_venit acăs, m-a pus într-o coligă, m-au duz_la um_mêster,
10 m-a traz_de pătru țori. Ala ști, de pătru țori, un om d-eiîz_de 4opt ori
Șî_ûite-mă, am împlinît_ănu și tot cu picôru tîrîș sint.

Mușăt Ioana [70 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Io, dăcă sîn_de nu p_ăoc, a plecă_făta [ieri] cū [E]...a plecă_făta după
15 burujeni de parc, a plecă_cu căpătîiu la lémne să ea lémne-ŋ_cap că n-avé_
lémni_ș_îo_ă_rămăs acăs. Am_făcú_ș_îo_dă mincāre, dăc_ă_strînge toate á-
lea lîngă minie; dăcă nu, nu po_să le fac: [...]

Și astăz to_la fel! Plecă_băgātu la mașină la treierat și făta plecă_ŋo
dăcă la burujeni și acūma ie p-ecî pă drum. Stă c-ū_sag_dă...să-l_puje la
20 mgară și_n_ăre la cîine, că nu mai trec cără. Ș_îo_făcú_i mincāre. Mincārām
și...cîn_să_ies afără, auzîi că mă kemără fetele, că ne kāmă niște_ŋvătăluá-
re-n drum

[Aceeși]

[Testul]

25 Ūite, ne dučām și adučām... adučām pămînt, cărām pămînt, cărām băligă
.. de cal și ŋo făcăr_gramdă și-l udām și-l lăsām o zi de să udă. Ș-a_dú_ŋo_zi-l_ŋuam

cu săpele. Îl băteam o dată cu muka săpij, la urmă-l luam cu piçuările la juca cu piçuările, iar cu muka săpej. Îl jucam trei zile.

La trei zile îl făcăm aşă gogoloi, gogoloi aşă ca pèrina asta, şi ne ucă şi făcăm aşă muşuroi de pămînt şi puneam turtă de... de pămînt acolo şi o-ntindeam 5 aşă. O-ntindeam şi puneam una. Şi la urmă mai puneam încă alta, două. Şi le întindeam aşă bine frumôos, şi le spoiam aşă cu apă şi le lăsă, să uscay.

După ce să uscay, le luam acasă şi cînd jereă ele-aşă, de să-ntărea, luam aşă, o ăea aşă, ce [zice] teslă de fier, şi le scobeam cîd ne trebuia 10 nouo aşă-m mărgin!. Şi cîd să uscay, le puneam pă foc şi băgăm mălăi în jele de cocă. Da cocă mălăi ca nūca. Ei, acūma nu, acūma cuptăre.

[Aceeşi]

Cînepa

Primăvara, yogoru care trebuie să-l pûnim cînipă... I-avem alés de cele- 15 lalte locuri. L-avem mai cu bălegar!, mai... cu o poziţi mai frumyăsă. Şi... după-aja, cîd plăie, ne ducem şi sămănăm cînepa. Şi la trii zile răsari.

Dup-ăea stă paŋ-crêste, s-făce mare, vine timpul culésului; a de tgam- 20 nă rămîne verde cu sămîntă şi-a de vără-ŋgălbineşte. Şi ne ducem şi cu légem p-a gălbina şi-u făcim mănuni... şi-o [K] plecăm cu ea la topit. O băgăm în apă, o lăsăm nouu zile apă, dup-ăea o scoatem şi-o pûne la uscat şi ne ucem cu ea şi-o meliţăm.

După ce-o meliţăm, avem piepten d-ăea de cîlt de... kèptan! pentru kèp- 25 tenat. O luom la pieptănă şi scoatem trii mode: fuyôr, stupă şi... cîlt. Şi [E] ăsta, fuyôru şi stupă o tgarcem pentru urzală, pentru prêsuri, pentru sac, pentru cîi ne trebuie şi bălăea o bătem. Iar dacă n-avem să bătem în tgală, bătem şi trêntă şi făcem şi noi prêsuri, ce ne trebuie.

Marina I Şerbán [43 de ani]

[Murăturile]

Nói, cîn vine tǎmna, kom ... culegēn din grădină : platagēle, ardēi d-é-
la, cǎrnu berbeacului, vǎrză rōșie, plătăgēle verz ... și făcēm saramură cu apă
în brădoacă cări le pūnim pǎ éle . Și le culēgem pǎ éle ș-le lāsăm dōyu sau trei
5 zīle de să pǎlēsc.

Dup-ăea le pūnem în ... în apă ăea și să pregătēște pēntru jǎrnă . Și ăea . Pūnem
vǎrză, plătăgēle verz , mur [K] țēlină , castravēt , mōrcov , ardēi și ... țirēi . Dea-
sūpra pǎ brădoacă pūnem fro cîtevǎ foi de vǎrză , după fōiile de vǎrză pūnem
niște prepē - așă , niște ... blāniț - așă în curmezis , ca si să lāse apă jos . Și
10 ... dēsūpra pūnim o ... ū capăc sau piătră , cēvǎ pǎ capăc , s- să lāsē jos ca
să nu viē desūpra s- să strīce .

[Aceeși]

Jēdu cu trei căpre

A fost odăltǎ un jēd și jēl aveă trei căpre : mǎma căpră , bunica căpră
și mătūșă căpră . Și dimineața cîn să sculǎ , începeă să strīge :

- Mǎmă căpră , îmbrăcă-mă !

Și veneă mǎma căpră și- l îmbrăcă . După cē il îmbrăcă iar strigǎ :

- Mătūșă căpră , ospătēază-mă !

Veneă mătūșă căpră și- l ospătǎ . Și iar începeă să strīge :

20 - Bunică căpră , adpărme-mă ! Sǎra .

Și într-o zi a făcūt nuntă vecīna , căpra cu trei jēz , cu jēdu cēl mǎre și
a [K] le-a kēmēt și pǎ éle . Și cīnd s-au dus , dimineața cîn s- sculăt jēdu ,
a-ncepūt să ... să strīge :

- Mǎmă căpră , îmbrăcă-mă !

5 - Și tōman cǎ atūnc trecă și pe-acolō o vūlpe . Și zīce :

- Nu măi plīngē jēdule , cǎ bē , te-mbrăc jo , nūmăi arătǎ-m unde sīnt hǎj-
nele .

Și jēl i- a spus și vūlpea s-a-mbrăcăt cu hǎjīnele și-a fugīt . Și pǎ urmă jēl

a-nceput să ... să strige :

- Bunică căpră , ospătează-mă !

5 Și a venit bunica căpră [K] și n-a venit bunica capr-acolo , pentru că ia jereă la nuntă și-a trecut pe-acolo un urs . Și ursu s-a dus în bucătărie și i-a mîncat toată mîncarea . Și iel atunci , sára a-ncepu să strige :

- Mătușă căpră , adu-ârmă-mă !

Și tomană că treacă lúpu pe-acolo . Și atunci iel zice :

- Lásă , jedule , că viu ieu să te-adorm . Și s-a dus acolo lúpu și-a-ncepu să-i cînte :

10 - Náni , náni , că pe-acést jed rásfătă , mîngîiat și alintat , îl voi mîncă și jedu cînd a ayuzit , s-a zmuçit hodată și a fugit . Și s-a ntors sára obosit . Și iel s-a culcat , dimînăța a mîncă singur și s-a mbrăcăt .

Mitrăke Lúçija [11 ani]

929. FRATOȘȚIȚA

(m. Filași , reg Oltenia)

Culegere 1964 : CC , GG , MM , VȘ , MV ; transcriere : MV

[Întîmplare cu un lup]

15 Veneam de la Filieș , cu fapțoriu . Fapțoriu jereă năiintea mea . Și iel ... cîn-l-a văzú [pe lup] , s-a ntors călu-ndărăt . Și ... veneam de la Filieș ! Î urma luy și iel strigă : „ Lúpu , lúpu , [!] lúpu , lúpu [!] ! ”

- Staj , mă , că viu și-jo acúma mândiá-zic .

20 Ij-aveam o fúrcă de fier , așá , o furkiță , știj , frumgás-așá ... în mînă și-ajuat-o-năiintea căluj și-am venit cu călu până cînd ... a fugi lúpu . A luat-o lúpu pe ... de-a răzna peste cîmp .

25 Jereă jármă , și zăpádă ... și-a fugi lúpu și-am venit în ... sat

Nicolăje Ce Urganănu [77 de ani]

Maroî

Să făc^ă maroî, L-îngropă m^{ortu} și să duc^ă cu îel la biserică și... îl găsă cu
bărba, dacă ieră voinic, iote-așă-l găsă cu bărba, și-l găsă așă dat într-o rînă
cuștiuc, ȝ-tron^u - ăla, noi tron îi zîsem.

5 Și... îl lua armăsări, n^ălegru ; dacă ier^ă maroî, nu trece^ă armăsăriu, dacă
nu ier^ă, trece^ă peste mormînt. Asta a povestit-o... tat-al mieu a povestit-o,
o și în cînd ier^ă copilăși așă mic, că poveste^ă tat-al mieu, cî s-a făc^u
de maroî,

10 Și nu trece^ă armăsăriu dacă... dacă ieră maroî. Să pune^ă și-l cătă, îl dez-
gropă... și-l cătă, și-l găsă [E] o lua cu m^{ortu}, o lua din neam. Muri cutăre,
vărsă sînge, muri cutăre, vărsă sînge, muri... Cî [= zice] .

- Aulu^u, c^ă, ăla-i maroî, m^ănîncă l^umea, zîce.

O lua-ntîi din neam : și pe urmă să pune^ă p-ej stre^lîni și mîncă și dî-ăla.
Astă-i adăvărăd de... Bătrîni mî-a spus.

15 [Cum îi mîncă ?]

Acol^ă iinimă, cum vene^ă, și întră și-ȝ-căsă. Dacă ieră om și mure^ă cu
nevastă, intră ca u^omu, ca cîn^ă intră... zdrăv^ă viu acuma ; întră la ȝa și
gl [K] își făc^ă glumele cu ȝa și... plec^ă. Și feme^ă să judec^ă :

20 - Miie, c^ă [= zice], mî-a venit bărbătu-mio az ngapte și ie mor^{de}-at^ăta
limp ,... d-^uan, de doi, și-a venit în căsă.

Și să duc^ă acolo și-l cătă, și-l găsă așă , îl găsă așă... într-o rîlă și
bărba mare, creșt^ă mare. U^ongiile la mîini, la pic^oare-i creșt^ă.

25 Și pe urmă-l lua și-l arde^ă... așă zîcem noi la l^lemne, stînjîni, nu să z^ăca
m^étri ca acuma. Într-un stînjîn de-ăia ier^ă doi métri de lemⁿ, și-l băg^ă a-
col^ă și arde^ă... acol^ă arde^ă m^{ortu} ăla... de t^o p^ănă răm^ăne^ă n^umai sîngu-
ră c^{en}ușă. Și strînge^ă c^{en}ușă, o mătură și să duc^ă cu ȝa și-o da pe baltă m^ă-
re, curget^ăre, de mer^ăă, ca să nu rim^ăie cumva, să-ȝvil^ăze iar. Și cîn-
plezn^ăă iinimă ăia de-l arde^ă, înf^ăun^ăă de... de s-a^uz^ă dep^ăarte.

Asta și^u, că-m poveste^ă p^ărînt^ă mieu. [...]

Acúma nu măi ȳe. Nu sã mãi aveáde d-álde-ăște. Da-nãlîntea ȳereá adãvã-
rãt așã.

[Ilîena Ungureánu [67 de ani]

Jucã cãlúșu

5 ȳerã o bábã bãtrînã, ȳereám ȳo cam vo... zêce, dõisprezêce o [K] an'aveám;
ȳerãm mãrșoárã. Ői ȳerã o bábã bãtrînã. Ői pe mãma mea o kemã Mãriãa Ői pe-ã
ȳa o kemã to Mãriãa. Ői-aveá Û-rãzbõj sã puȳe. Da ȳa vîne pe la mãma mea, cê
[= zice]:

10 - Mã, Mãriãe, zîce, ȳo - ȳereá sîmbãta, trecúsa Rusãlle, mãi ȳereá, cê mãi
ȳereá? mãrș! zîceám cã sã-ȳrșoárã cãlúșu - mã, Mãriãe, tot ȳe ástãz! ȳo ȳo
sã puȳ sã tãrmen piȳza áia d'ã-acólo, zîce, du pe sul.

- De, mã, gágã Mãriãe, [zice] mãma mea (ȳerã mãi... mãi micã mãma) zî-
cê, puȳe rãzbõju, cê [= zice], da sã nu te ȳa din Rusãlii.

- Mã, Mãriãe, cê-o fi, o fi, zîce.

15 A pus bábã áea rãzbõju Ői pãnã sãra a rãmáz-bãba mǔãrtã, niž-n-a mãi
mișcãt. Du-te la cãlúș, gãsăște cãlúșu, jucã cãlúșu acólo la mãtúse, jucã Ői cu-
rã ápa dupe ȳei Ői bãgã-ntr-o uálã nõuã ȳo gãiînã. Ői ȳei aveá cãmãgã-așã.

[Cãtre cercetãtor:] Cãlúș az-vãzút? N-az-vãzút!

20 Aveá cãmãgã mãrș Ői ȳereá Ői femêi, cite pátru, vãtãșîțã le zîceá. Îlele-ȳ-
coronãte Ői cu fãsurî ȳ-cap Ői... jucã pãnã cîn-nu mãi Őtiã de îlele.

Ői-ȳ zîceá unúea vãtãf, la al mãi mãre, al cãlúșuluȳ. Ői vãtãfu ála cîn-da cu
buãta áia-úálã, fãcãá Ői uála prãf, Ői gãiîna mureá [r] Ői gãiîna mureá. Ői ȳa mã-
túșã - femêia áia de minã Ői fuȳeá cu ȳa o distãnțã, cã-suseáua áia, de un-
ne-abãtúrãm nõi; atît fuȳeá cu-ȳa. Ői de-acólo a veni-bãba pe picõã-rele
25 ei, da a cãzú-vãtãfu. A cãzú-vãtãfu.

Ásta ȳo am vãzút-o; nu cã sã puȳ povesturî. ȳo am vãzút-o. [...] Am-
stãtú-la cãlúș. [...]

ȳereáu cutrupis-númaȳ... cu clopoțãȳ, cu brãciț! frumúse, bête d-esteá Ői

númaj pelin, númaj pelin. [...]

și să-ngeropă călúșu marț, [...] ngeropă toate ciumágele hèlea, tot-ți iiréá pi-ii și lúcrurile hèlea.

[Aceeși]

15

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-ă sculá de noápte, am făcú curățânie, am mulz vitele, mi-am în-
kergát láptele, brînză, ce-am avút, și-am potolít pásăřile și-am măturát prin-
cúrte și m-an-duc la treábă. [...]

10 Și ástáz, tót așá făcú; mă sculá iără dá dimińiáță, dá noápte, măturá, mă spă-
lái pe fáță, le făcú toate-ń scuturá, im făcú pátu, ș-am ieși la treábă: Fă-
cú mińcáre.

[Aceeși]

Cin m-ań cunoscú cu bərbátu-mio

15 Ia cin m-ań cunoscú cu bərbátu-mio, am pl'ecat cu vitele colectívu/ur.
Ș-a venít iel cu vitele și m-antrebát că ... ce, cu ce sînt, cu vitele ? „Da.” și ce fac ?
și: „Lúte”, zíc „pe-ańcá cu vitele”. Ș-a spus că iel vrea s-să căsătoreáscă și
vrea să mă ia pe miní. Și io i-am spus că dácă-i pláče și-i convíne, io-z
de-acórd.

20 Pî la urmă noi am discutát un timp gárecáre, vro cîteva luní de zile, dúpá
áea ne-am logodít și-am făcú nuntă. [...]

Bornéc Pe Mariá [22 de ani]

Clótă

25 O clótă, cînd ia începe să țeásă cujbár, să nu maj vînă la mińcáre, să nu să maj
dea juoz mul timp, începe să clóncăne, noi atúnca găsím ońo pán la óptișpe,
nóospe ońo ș-o púnem pá cujbár și clócêște-acólo pánă la bři șáptáminí. Și
cînd scoáte púii o luom de-acólo și ... o dăm juoz-ii dăm mińcáre, pán să fac

puii mari:

Ș-cîm să fac puii mari, cîpem să tăie dîrjei

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

3 Șeu ieri dimiñiătă, cîm-m-ăsculăt, m-ă spalăt, am mîncă puñin, după
șija mî-ă luat ... căpra, arăci-ș cap [!] ș-am plecă la vițe. [...] Am stat
pă la ... seăra cînd am termenă d' vița de arăcid de legăt, am vînit acăsă,
am făcú mîncăre, am mîncăt, am potolit ... oreteniile, gălînle, gîștele, păsări-le-ă-
stea le-am potolit. După c-am mîncăt, ne-am culcăt.

10 Și-az dimiñiătă cîm-am-șculăt, am plecă cu căpra, am prășit ardēju
la grădînă, am vînit acăs, am făcú mîncăre ș-am mîncăt.

[Aceeși]

930. BULZEȘTI [ALR I, 810 ; WLAD, 310]

(m. Olteț, reg. Oltenia)

13 Culegere 1962 : GA, vș ; transcriere : vș

[Casa]

Făce temelie de cărămidă, jos. Dúpe acēja n făce cărămidă, o făce din
vár și năsip, atîta cît îi trébye temelia de-naltă ; pune patru tălp! pe [κ] patru
tălp!, încépe să puje stîlp! din ámbelă pãrt. Și p-ormă bágă druieț, nu cum să
20 lucră atúnc, acúma-ș bágă limbuiț, pănă cîm-să rădică suz-la, la năltímea
de ... căre cît o făce, dî-um-métru ș-cizáj, duoș métri și ... ș-a pus grinzîle.
Dúpe grinz, îi făce magazíe. Dî-acî din ... grîz în sus, dúpe magazíe-ș pune
conșulí, căpriorí, șo acópere cu táblă sau șítă, sau diferite lucrú.

Dumítru Crojítóru [62 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri, *dă dimineață pe la ora șasă m-am sculat, am da mișcare la vite, pregătite atelaje pentru plug, și-am plecă la plug. Am urcat în poienile Dobrețului, așa-și spune ȳ loc acolo, împreună cu șasă pluguri am arăt pentru gospodăria*
 5 *agricolă colectivă. Am fos repartizat p-un loc două pluguri, împreună cu șasă uămeni care a pus porumb cu păru după noi. Iar nevastă-mea a minat vitele la plug. Am arăt până seara pe la ora șasă. La ora șasă am măsurat și-am găsit, pentru amîndouă plugurile, arătă o mi [K] zêce mi treizășidoi... de metri patră. Dup-acêia am plecăt acasă, am venit, am dejugat vitele și le-am dat, le-am*
 10 *da să pască puțin în mîrgînea unei livêz a agrico [K] ale gospodării colective, dup-acêia am venit acas. Le-am aranjăt pentru seară, am mișcăt și m-am culcăt pentru odihnă.*

Az de dimineață mă sculaj, din nou mi-aranjaj vitele pentru a plecă la treabă, așteptaj să vină brigadiêru brigăzi și ne-a spus că nu avêm de treabă
 15 *până la ora douăsprăzêce. După acêia mi-ăluat fiêru de plug, am venit cu-el la gospodărie la măistoru fierari, mi l-a ascuțit, m-am dus acasă, am pregătit din nou vitele pentru a plecă la plug, s-a revocăt ordinu, a spus că nu mai ne ducem astăzi... să mai odinească vitele. Atita tot.*

Görge De Căușu [42 de ani]

20

Cînepa

Cu cînepa. Cînepa jêste o semînță... și dupe acêia, dupe semînța acêia, dupe cum ie semînța, ne ducem ne [K] la ogôru de, la ogôru de cînepă, acolo unde ie îmălegărit bine, il mărunțăm bine de to-c-o săpă, dupe-acêia al sămănăm, sămănă sămînța și pe urmă, dupe ce-l sămănăm, uo greblăm mărunț de tot.
 25 *și răsare și-pe-urmă crește mare... La culês, ne ducem și-o culêgem, ie cînepă de vără și-de tuamnă. Acúma, cînd vine tîmpu, a de vără să scutură fluăreș și firu-g-gălbenește. O făcêm mărunk, așa ca la noi, o legăm acolo la căpăt și pe-ormă-și... băgăm în baltă. Să topesc, o lăsăm pe-a de vără trei, patru zile, dupe cum ie suă*

rele de jûte, de cald.

Dupe acêia uo scuâtem, o zvîntâm, o uscâm la suare, ni- apucâm, avém o mé-
lită băgâtă aşá-ntr-um par, o melliță aşá ... de o topêste pîzdârîile ălea, de o fă-
rîmă ... După ce am fărîmât-o cu mellița, trécem cu ea pe la dărăc, im- piéptin,
5 [...] După ce scuâtem fuîoru din ia, pûnem și dărăcîm cu dărăcu cînepa ... acêia
ș-o făcém căeere. După ce se făcê ... de-am făcût-o căeere, o luom ș-o tuârcem,
o pûnem în fûrcă. Pûnem căeru-ŋ fûrcă și tuârcem cu fûsu, cu-ŋ fus de lemn.
Îl tuârcem, dupe ce-l tuârcem, răsucîm fuîoru ăla, cînepa ăia o răsucîm, o-ŋdoim,
o răsucîm ... După ce-ă răsucît-o, am îndojît-o, o urzîm la garđ. O urzîm la gard
10 aşá dupe cum avém noi cînepă de multă, la cõturî sau la métru, cum putém s-o
făcém, s-o dibăcîm. După c-am urzît-o, aŋ trecú cu ia la sul de- am pus-o pe
sul cu femeîile, cu multe femeî, aşá. Și-am pus-o pe sul ... dupe- acêia am dădu-
t-o pi-ŋiță și dupe-ai-am aşezá răzbõiu. Am aşezá răzbõiu, răzbõiu ăre doi
plăţ marî, două bláne marî de să pun de prînde răzbõiu, dupe [K] blánele-á-
15 ălea de să prînde răzbõiu, trébuié sulu din făţă- căre pui pîza pi iel, năvădêştî,
dai pin-ŋiță, pin- spătă, năvădêştî și- pe-ormă te-apuc de țăsút. Să pun acólo
la răzbõiu nêste ponõg ... nêste ălá, căre pûnem picuárele pe iel și ... [K] ca să skim-
băm, să viîé acólo țăsătura cum trébuié.

Dupe ăia, dupe c-o țăsám, o-ntrebuințâm la saltéle ..., sac, mă rog, și ăştia de
20 pus pe păturî, vopsîte, o vopsîm ș-o făcém frumuásă ca și pe lînă.

Ș-aşá am termenát cu cînepa. [...]

Pîza [...] o-nălbêştî, o-nălbêştî, uo bag în apă într-o ălbje mare, într-o mál-
dă sau în jgáb la fîntînă, cum jerá mai nainte, acúma s-o [K] nu mai sînt fîntînî
din ălea. [...]

25

Florica Ge Căușu [36 de ani]

[Dereticatul casei]

De ezêmplu ia întîi, indiferent, puâte întîi vriaú să spál c-am de spălét pin
cásă sau váruj înainte. Dacă spál întîi, pregătêsc o zî liberă și-ŋ spál tot ce am,

tuâte tuâtele de prin casă ... Dupe ce termin cu spalatu, m-apuc și î liberéz căme-
 ra-n care vreau să văruj, să fac curat. Dacă ie nevoie de lipjălă im pregătesc puțină
 cârbă și lipesc pe unde ieste fărmat peretele ... Adun nisip și cu var și fac cârbă din
 var și nisip, mai adăug și puțină apă ca să făcă cârba bună. Lipesc, dupe ce
 5 se usucă lipeala, pregătesc varu. Pui var, pui apă peste iel pînă cîn să făce nu-
 mai bun de da cu iel pe perete, bag dup-acêia vâpsiaua și p-urmă m-âpuc să
 văruj. Dupe ce termin cu vâruitu, dacă ă scîndura spal scîndura, dacă nu io am
 pămînt de ezemplu pe jos, im fac altă lipjălă. Aduc pămînt dintr-ū loc care știu
 că ieste bun de nu crăpă și-l amestec tuâte cu var și cu apă și măi pui î iel și ...
 10 bălegăr de cal, ca să nu pleznească. Îl prepar bine pînă cînd să amestecă tuâte, să
 făce, nu să mai curuăște că-i pămînt sau ... să făce, să topêște tôte. Și dup-a-
 cêj m-apuc să-l dau pe jos. Îl înțînd pe jos, de să făce la un nivel ... Dupe ce
 să usucă, m-apuc și-m bag iar păturile-n casă ... mi-aranjăs-ăm de aranjat pin
 casă și ... calc ... pun tuâte la locu lor.

15

Rônca Alexandrina [20 de ani]

Dî-a pietricêele

Noi ne jucăm dî-a pietricêelele ăstfel : luăm cînc pietre, cu pătru ne jucăm și una o luăm
 să dăm cu ia. Și pînem la a-nlîia, dăm, pînem cîte una, cîte una. Dăm cu a de cînc în
 sus, le luăm pe fiicere ... pe fiicere. La a doua : pînem de două ori, într-o ... parte dî-
 20 uă și-nl-ăta două. Și cu a de cînc dăm î sus. Luăm de două ori cîte două. La urmă, la
 a bria : pînem trei ketre grămădă, pînem una dî-o parte, dăm cu a de cînc sus și cu-o
 [K] lo luom pe-acîia una. Și la urmă le luom și p-ête trei. Și la urmă dăm la a pătra. La
 a pătra le pînem pe tuâte. Și cu a de cînc dăm și le luom. La urmă, dăm la a puărta.
 La a puărta dăm cu pătru [K] cu tuâte cele pătru și cu una dăm și-le băgăm pe fiie-
 25 care pe puărtă.

Dolán ke [on [11 ani]

Dj- a purcǎya

Noi făcēm cǎte [K] dǎcǎ avēm cînc copii [r] cînc copii, făcēm cînc cîmăge și ob
 [K] și cînc bibe (și cînc gropi). Și făcēm o [K] luom o buturuăgă dj- acă măi mică că-
 re sǎ nu fiie pǔbredă și dăm în ia. Și dǎcǎ [K] făcēm în mijloc uo gruăpă dj- acēja
 5 măi mǎre. Și dǎcǎ bǎgăm în gruăpa acēja, dǎcǎ nu apăără cǎopilu acēja cǎre șade
 acolo lîngă [r] lîngă gruăpă, aka [K] acela sǎ făce ia [K] iel și sǎ făce iel.

[Același]

Dj- a iniméle

Uo fǎtǎ rǎmîne cuada iar o F [K] cǎjilǎltǎ fǎtǎ rǎmîne [r] rǎmîne prima. Și noi...
 10 prima r [K] prima începe, îi zîce : „Háide iniméle !” Da a di la cuada îi răspunde : „Ále
 cui sînt pérele ?” Da a de prima- i zîce : „Ále pǎtimășului”. Áea du pe urmă zîce că :
 „Da de vǎmǎ ce- mi dai ?” Și ha dinainte zîce că : „Un miel ș- um_ purcél” și cǎre fǎtǎ
 jéste acolo și zîce : „Um_ miel ș- um_ purcél” și pe uo fǎtǎ de acolo- șa : „dj- un cǎtǎl.”

Stăncăescu Ecaterina [10 ani]

15

931. IANCU-JIANU

(rn. Balș, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : SE, 66, MM, TP ; transcriere : 66

[Omul cu cinci copii]

Jerá un om ș- avgǎ vro cîns_ copii ... și iel i- a crescut, i- a- nǎvǎt cǎrte, i- a fǎcú_
 20 marí. S- au fǎcút, în_ fiine, cum sǎ zîcǎ pǎ timpur, boier} [E] ... fecóri lui.

Jel a ajúnz_ bătrîn. La bătrînéte ... iel jereá mulțumit cǎ copii_ ajunsésǎrǎ bine.
 Da ce sǎ fǎcǎ... zîce, sǎ gîndeá : „Am sǎ trǎiés_ ș- io bine cu copíii mei. Áltu ári
 sǎ- m dea- ntr- o zî, áltu ári sǎ- m dea- ntr- áltǎ zî.”

Și iel... n-a mai [K] nu mai aveă cu ce să trăiască. Și s-a gândi să, s-o ia di la unu la altu, cu rîndu așa. Să ducă la unu... Acuma nevasta lui, nevasta lu fiu-u - so l-a văzút pe fereastă. Ce [= zice] :

- Uite, vine ta-to pi la tîni.

5 - Păi, zice, să-i înkîdem ușa.

- Nu, lásă să viie.

Să ducă - acolo [K] n-a ajuns în casă. Iese iel afară, Fi-u-so, nu noru-sa, cum să zice. E se fiu-so :

10 - Bă, tătă, du-te - acasă și vij miine, c-avem niște musafiri. Avem nești musafiri și ...

Iel nu prea iireă - mbrăcăt așa, știu, iista ... i iereă rușine cu iel.

- Vij miine.

- Bine táică.

15 Să duci iel. Pleacă, miine să ducă la altu, la fiu-su al laltu. Cîm să ducă la al lant, ala la măsă cu copiii și cu nevasta. Adică cu fiu-sa. Cînd îl vede, ce :

- Uite, vine táta pe la noi. Pitulát friptúra sup-pat.

Ia castrónu cu friptúra și-l bágă sup-pat. Cîm vine unkáșu și întră-ncă-să ... lui i-a miroșit și-a văzút c-a pitulát. S-a ntors înapoi.

- Hai bă, tătă, stăi la măsă.

20 - Nu mai stau că miingăi.

A iesi și-a plecăt. S-a supărát unkáșu. E, pleacă de la ala. Să ducă la al lant zîua ailántă. [...]

25 Cu toz la rînd la fel! îi s-a ntimplát. Nic Yunu n-a vru să-i dia să mănînce ... lu ta-su. E, ce s-a gîndit unkáșu ? A cumpărát un ursór mare de la lîng urcór mari-a-șă și l-a umplú cu pietricîle. [...]

- Am urcórú asta plin cu bani! [...] Cîne-o vedeă de miní aluia-i day. [...]

A vru să-i păcăle, știu, unkáșu și kar i-a păcălit. [...] În fine-a aflát iei toț de povestea asta c-are unkáșu bani și lor nu l-a spus. Ce :

- Trebuia s-ajbă ban zice, că iel ne-a tînut pi sicólí, am-văltă cárte ș-acumă-

hoi să nu vedem di iel? Hai să vedem de iel, să-i luăm și băni. Da cu rîndu [...]

Dumitru Képtea [68 de ani]

Obișeiurli di la Anu nou

Obișeiurli di la Anu nou ie așa : ca fetele cînd mai îmbătrîneau nițai, avea cîtu-o
5 bábă bătrînă și le-nvăță să făcă și iele di măritat, să-ș făcă pă scris, zis

Și iele ieșcă afară, la stéle, și descîntău și spuneă așa :

Tu stea, stilișgăra mea,

Trăte stélele să stea.

Numai tu, steăuă mea,

10

Să nu staj.

Să umbli și-n lung și lat

Dupe scrisu mieu să-l cauț,

Să-l găsești undi-o fi băgăt.

Di-o fi hot împușcăriie

15

Sau soldat în miliție,

Tu să-l cauț, să-l găsești,

Cu ciocurli să-l trăsnești,

Cu ăripile să-l [K]

Cu gări să-l gerănești,

20

Cu coccu să-l cocnești,

Acasă la minj să-l pornesti

Pă iel, pă ta-su, pă iel, pă mă-sa,

Pă iel, pă frăți-so, pă iel, pă úrki-so,

Pă iel, pă nași-so, pă iel, pă toate neámurli lui

25

Și pă vecîni lui.

Să nu-i dai stăre la mișcări,

Nic odină la culcări,

Pînă la mină cutăre a veni.

Așă zîcău p-atunc [!] bábile. Și... pă urmă... ieșyău afără la vîltă și da cu pi-côru drept în bóyu de că... și spuneá așă :

- Hei, iéstimp !

5 *Bóyu nu să sculá. Spuneá :*

- Hei, la ánu !

Iar nu vrea, dácă nu iereá ursíta să să măríte Spuneá la... a dóilea an sau la a tréilea, la cit să sculá vîta iizáct așă fáta să mărítá; într-adevár îi vineá pețító-ru.

10

Marije Cojocáru [64 de ani]

[Porcul]

Vă povestesc povéstea pórculuy [!]. Am luat um porc. Cu ce-l creștem pri-ma dátă? Vára-ı dăm o iárbă, o spălătúrá, ẽ, o fărămitúrá, bğábe

Tráimna : îi fiérbem dovlec , i- amestecám cu máláı ... așă, bğábe, áștęa.

15

L-an táját; dúpe ce l-an táját, púne páıı și -l pîrlește frumós. l- întgárice și pe -o pártę și pe cálılántá ; dúpe ce l-a pîrlit, lkom apă bine și -l spălám, îl curăță bine cu cuțítu, pînă rămíne șoricu ála alb frumós.

Dúpe ce l-a făcút, îl ia cu tájátu. İi táie príma dátă căpățína. Dúpe-áęa-ı táie picgárele și dúpe-áıa -l spárgę pe iel pe búrtá. İi scuáte búrticána ... má-20

İle áștia, búrticáne. Eı, feméia le ia acoló, le spălă [...]

Búrticána ásta, mápı-ęșteá le úmplem cu ficát, cu boșóg, mai táie și du pi la căpățín - așă cíte cęva grásíme din áıa du pi lá, du pi la gít așă, du pi la bərbiiı și le úmplem, púnem oréz, fápá, le fiérbem și dúpe-áęa le scgátem din apă áıa și le lăsám așă, mîpcám din iele - ntre timp așă cînd... avém nevđię.

25

Búrta : búrtá to la fel o spălám bine - o curățám, dúpe cę-ă spălăt-o, púnem și undím dı la bərbiiı, táıem grásíme din áıa di la bərbiiı și -o úmplem. La búrtá nu mai púnem oréz și áștia, c-o țínem mai mult și s-acrește dácă púnem. Nú-ma apă. Și dúpe -áęa o púnem pe cęva, pe -o măsá, să tescuıı ia bine, púnem

o greutatea pi:ja de să scurte apa și o ținem acolo [...]

Și facem șuncă Alte Vor: am făcut-o așa undiță în zămă de vărză sau în apă
An dat-o nițai în undă, am scos-o, am creștat-o, i-am dat asta, boiă și cu sare și-am agătat-o la fum nițai.

Elena Medinută [30 de ani]

[Ce a făcut subiectul azi]

10 Astăzi, prima dată, cîm-mă sculai să vă spui; m-ă sculat, după ce m-ă sculad m-am apucă de mătură de curățâniie, după dia am pus fasolea la fuc să fiarbă, pe aragaz acolo, după ăea ă lăsat fasolea acolo, am plecă la vîie, c-avem vîia
10 neculăasă, și după ce-am venit, după ce-am mîncat, mi-am făcut mîncărea și-am mîncat, m-am apucă să torc.

Kar acuma torcăm [!] cînd a venit și m-a kemăt.

[Aceași]

932. PLEȘOIU

(m. Slatina, reg. Argeș)

Culegere 1963 : SE, GG, MM, TP ; transcriere : MM

Căsa

15 Căsa să făcă nainte vreme, să făcă și-m pajentă. S-apucă udmu și lua lîmne, lî copleă, după ce lî copleă, le-ase [ε] lî așeză maiștori, lî încăprioră, lî drugăneă și
20 lî-mpajentă și lî lipeă cu pămînt.

Po urmă, d-aci lîea, s-apucă și făcă căsă amîntelea [...]

Lu [K] lya, așeză [K] copleă tălpile, lî lua dă la pădure, lî copleă, după ce lî copleă, lî așeză, le scobeă și s-apucă, băgă stîlpi. După ce băgă stîlpi, s-apucă ș-așeză drugăn. După c-așeză drugăn, p-ormă puneă trăștiile sus și puneă grinzile
25 peste trăștiile acolo. Ș-după ce puneă grinzile, s-apucă și lî puneă și consuli, care vrea

le puneá cónsulí. După ce le puneá cónsul-élea acolo, puneá blănă peste cónsulí, po-dr-
 mă s-apucá ș-așíză cãpriudri. După c-ășezá cãpriudri, s-apucá și-i lã [κ] o lãn-
 țoiá. După ce ... lãnțoiá, s-apucá, ș-atúnca ne copereá cu cocéni, ne copereá cu co-
 céní atúnć. După ce le copereá cu cocéni, po-úrmă áltu s-apucá și da cocéni juos
 5 [...] ș-puneá țiglá sau táblá ș-o acopereá. După-acéia făcá sóbele; după ce
 făcá sóbele, fă [κ] așezá páturíle, méșale íñ-cáse, iereá gáta dá inbrál-í-ia.

Ian Úprea [84 de ani]

Cinepa

Cinepa, úite ... făcám pámintu-l ... il sá pá și-l făcám mărúnt. Și-l luay cu
 10 grébla dá dóuá, trei uorí și-l făcám așá cu griéblá ... și-l mărúntám. La úrmá sã-
 mánám cinepa áia și iar [ε] uo dáñ-cu griébla dá ... d-o pitulám ím [r] ím-pã-
 mínt acolo. Și ia rásáreá și sã făcá máre. Dã dóuá ori uo [r] uo culég : ie cinepá
 dá várá, cinepá dá tuámná. A dá várá uo culegám mai naiínțe și o bágám í-ápá și sã
 topeá ș-o luam și spi [κ] uo puneár-cí-la úrmá s [κ] uo țineár-ca vro cí-zíle ș-la
 15 úrmá uo scotéá. [...] O scuotám ș-o spálám bíne-n ápá ș-o puneá-sã uscá și o meli-
 țám. Și uo [κ] dá pá meliță, uo luay-cu ... aveám piéptene d-álea dá uo [r] uo trã-
 gái pím-piéptene. [...] Am avú-și périe, dá uo períám cu [r] cu péria așá dá sco-
 teám ... verb-áia, și dóuá și mai ... trei móde scotén-dín ia, și dá piñzá, și dá ...
 drugábúră. Ș-la úrmá le torcé-ș-le poneám [ε] le cocám ... le cocám ... cu cénúșe,
 20 le bágám în cénúșe ș-le cocám [...] și le dúcám la báltá ș-le spálám. [...] La úrmá, le
 puneám și ... le dápáná-și le urzám și le țásám. Țásám și făcám piñzá la rázboi,
 bágám în rázboi cu spáta și cu [r] cu jíță, cu [ε] făcám cu picérle ú-iiț. Țásám și cu
 suvélnița. [...] Țásám așá [ε] o piñzá și făcám piñzá și, verb-áia, uo-nálbeám iar piñ-
 za. Ș-la úrmá o nálbeám ... iar ... o puneá-la gér, la suáre cí-iereá, sã făcá piñ-
 25 za; ș-la úrmá o croiá-ș-făcám cãmăș. [...] făcám sac, făcám cierz-dá cíț.

Ecaterina Iáncu [75 de ani]

Cînd ieu m-an_dus cu văsile

În timpu cînd ieu m-an_dus cu văsile să le pasc, ieregă uo căldură și m-am [ε] gîndit că să-î [ε] las văsile să păscă și io m-an_dus în pîrîful Bêica și m-ă scaldăt acolo cu-alt copîi. Cînd ies din Bêica, am [κ] n-am mai găsi văsile, și după ce le-am cău-
 5 tăt plîngî pin [ε] lăstări dă salcim!, le-ap_găsi_t la uo femēie în porumbi. Le-am scos și dup-ăia m-am [r] m-an_dus cu-iele acăsă. Cînd am ajuns la învătător acăsă am găsi femēea, căre-î miņcăsă văsile porumbi, la puártă.

- Bîne, mă, păcătbsule, dă ce mi-ai miņcăt porumbi cu văsile?

- Păi, nu vácîile mēle. Că ai märtori?

10 - Păi, să spúnă [ε] spúne cîne te vărú.

- Păi, ádu-l iņcăc.

Dup-ăia m-an_dus să-ņkiđ văsile și m-a luat uo áltă servituare-a-ņvătătorului, căre uo avegă ca bucătărăsă, și m-a lua la bătăie. M-a lua la bătăie, ă fuğit, dă frică, ă fuğit și m-am ascúns în_vie, tómnai pã la nouă seára am ieșit.

15

Álbu Ion [34 de ani]

La udăt

[...] La urmă pleacă mireása - nainte c-o căldare sau uo vadră, cum să spúne la noi, coperitã c-ũ șervet, așá să spúne la noi, cusút, și pleacă pi_sat bájátu-n dreapta [ε] și miņásă stînga și merg pînă-ņcápătu sátului, la sfîrșitu sátului. Acólo
 20 să uopres_la uo fintinã, scuáte miņása c-o minã, bájátu c-o minã, apă, pun dă trei uor! ... iņ_căldare, iņ_găleátă, stropes_cu busuioc în pátru pãrz_răsărit, apus, miņáză. Juac-o hórã im_mijloc, în mijlocu drúmului, uo hórã, dăuã cit vor ... să juáce. Iarăș! vin înapoi acás. Dă trei uor! juacă în trei răscuri! huđra, pin-acás, cîņ_vine dă la udăt.[...]

25

După -cēga, trec fiēcãre la mäsă, bájiet și fete ... Măniņcă, tot așá cum v-am povestit: uo murățuare, mazline cu brînză sau uo tóbă, bea țuică, sarmalută, uo friptură, uņ_cozonác.

Neácsu Me Florica [26 de ani]

Pîinea

La noi, fierbem apă, după ce fierbem apă, cernem făină, punem sare. Și dacă
 5 este aluatu făcut, îl facem, știt, dimineața la ora cinc la noi să face aluatu ca să facem
 pîinea.

- 5 Pînem [ɛ] ȷ aluát pînem drojdie, facem cu apă caldă și cu făină și facem decît
 ca um_pumn așá de cîcá. Și-l lăsăm s-să umfle mult de tot. După ce să umflá, îl
 lkăm și-l frămîntăm cu [k], iar mai încălzim puțină apă și cu făină și-l lăsăm s-să facă pî-
 nea, s-să dospescă destul dá bine. După ce s-a dospit, facem [ɛ] facem focu la țest say
 la cuptór și după ce s-a-ncălzi_bine cuptóru, băgăm pîinea. Și după c-o băgăm, să cuáce
 10 și-o scuátem și lo scuturăm de [k] dá cenușe și gáta, o pînem sus, să să răcăscă.

Andrėj / Rodica [18 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Io ieri dá dimineața m-ă_sculát la ora cinc. M-ă_sculát, m-am pieptánát, a
 [k] m-am spalát și-la urmă am mișcát și-io [...]

- 15 'Astáz mă sculái dá dimineața, il mai invătăi pã frátii-mio, că n-o știá bine, la po-
 jezite, și-la urmă iar ne-mbrăcărăm, [ɛ] ne spalárám, mișcărám [...] și la urmă
 luárám gozdánele și cu călímáru de cernéálá și-la urmă iară plecărăm_la scuálat.

Mitráke Ne Ilipca [10 ani]

933. IZVORU

(in Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1963: GG, SE, MM, TP; transcriere: CC

La mort

Cin_d botnăvu-ș simte durérite și s-aprópie muárțea îi cunúá... Il cunúáštim că nu

mai are știință. Îș kërde vederea ș- începe să trăgă sufletu. Găta, pûnem luminările- n mină, il premenim bine frumós, îi pûnem luminările- n mină, il arinjem bine frumós. A murit.

5 De- aci' a muri- l- ă luat, l- ă spălăt, l- am dezbrăcăt de tot, l- am spălăt, l- am
 5 kęptinăt, pãru și kęptinu le- am băgăt într- o perinută sup căpu murtulu. Și apăi,
 p- órmă l- așezăm pe pat, pînă vine uóra să- l ja la îmormintăre. Atunc vine priuótu,
 il ja, il pune în cloșug, il duce la biserică, il slujęste, l- ja și- l îngruápă.

Ápa de scaldă p- aruncăm. P- aruncăm la un gard, la un loc curăt. Și il îngruápă.

10 De- aci' -ncolo, dupe ce- l îngruápă, îi fâce cele cerúte, pomână și nu știu ce, cu
 10 tuată lúmea căre je dupe mort. Pomână ... găteală, mîncăre, beuótură, cutăre. La
 mort acasă, de- unde a plecăt murtu, să- ntuărce totă lúmea la mort și mămîncă.
 Áia- i pomána murtulu.

Avrám Iuána [78 de ani]

Buliónu

15

Pe iárnă buliónu- l tăjem bine frumós, il punem la scurs, apăi il pûnem la hșert [?] și- l șerbem puțin ... dim- patagę [K] din rósii. Așá, il pûnem la uo móldă, să răcę-
 te puțin, să umblăm cu mîinile țiel. Il luom la stricurăt, la frecăt, la stricurăt, să
 nu rămîie sãmînță sau caj de- áia, kei, în apa áia- n, în gústu lor. Ș- apăi il pûnem din
 20 nou la foc. Și- l hșerbem pînă stă lingura așá țiel, nemișcătă.

Ál dăm jos, să răcęste puțin, il pûnem la sticle. Sticlele le astupăm bine frumós,
 ș- apăi le zmolím, le băgăm la bec. În timpu de iárnă, la Criásún cîn- lom di- jele,
 fuărte bun, fuărte frumós. . .

[Aceeași]

25

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri am foz- la ... la Merinest, să cumpăr giște de nuntă, că să făcăm uo nun-
 tă ... p- avém de duminecă în doyo, pentru tovărășu președinte al coletivulu. Făcăm

o nuntă aciia cum să făce dupe obicei la noi aciia, să petrecem. Dupe-ăia am venit
acăsă, am mișcat, am beșut, am cîntat, am dat kluot

5 Și astăz am făcut ... mă dusei de ... de dimneță, pusăi la căruță, luai pe
tovărășa ingineră și plecăi cu dișsa pe cîmp, să vedem uămeni cum culég la porumb,
să nu lăse porumb ț-ormă, să nu ... să-l culeagă bine, să lăje coceni bine, să-
lêge, să făcă uămeni glugile la poru [κ] la coceni! Fuarte bine, să nu între apă
ț-iele. să le plôlo să să ... să să strice. Iar dupe-ăia venii acăs, mișcăm și ple-
căm iar la uo brigadă, la Izvâr, că ... nu dederăm pe-acolo, că n-avuserăm timp, fusé-
răm la tractorișt să vedem cum prepară terenurile pentru a sămină grîu.

10

Bărbăia Tudor [19 ani]

Cu vrăjitu

15 Noi cu vrăjitu ... să făce de Crăcun. Pe-ormă, seara, să string nește băieț, fê-
te, la fătă și pe-ormă lom, ne strîngem noi toț, ne vorbim, lom uogîndă, lom
[ε] porumb. lom cînepă, lom. Képtin, uogîndă, mai multe lucruri, nouo feluri!
și pe urmă, dupe ce le lom, le-acoperim cu cêva, cu uo basmă sau cu un așter-
nút cêva și pe-ormă ne uităm toț ișcôlo. Și dupe ce ne uităm ișcôlo, punem
mîna să vedem ce nemerim.

20 Și cînd nemerim, dacă nemerim uogînda zicem că, dacă ieste fătă, zicem
că je frumôs. Dacă nemerim, dacă nêmere bajătu, iar uogînda zice că je frumôsă
făta, iar dacă nêmere képtenu ... Diferite lucruri, spûnem noi așă.

Frînză Ne Mișara [17 ani]

Mămăliga

25 Prima dată io fac focu, pun apă în tuț și presăr mălăi peste apă. Și pe-ormă
bag foc, las apă pînă fierbe. Și apó [κ] și pe urmă fac păsátu!. Las păsátu și fier-
be pînă-je pkere spumele a [κ] așea albe și pe urmă bag mălăi, iar uo las și fierbe.

Și pe urmă încep s-o amestec . Și după ce Țo mestic ... și Țo mestic cu mestecăuul . Și după
ce Țo mestic , Țo las să răsuflie și Țau măsă , Țo șterg ș-ăpoi Țo răstörn .

Băgălân luána [11 ani]

934. BALȘ [ALR II, 876; WLAD, 338]

(rn. Balș , reg Oltenia)

Culegere 1962 : 6A, vș ; transcriere : vș

[La sapă]

Ne Țităm pă la porumbi , să vedem dacă porumbi au răsarit . Ne Țităm la Ței dac-a
răsărit și măi ie nevoie dă cîrpiț , ne ducem și îi cîrpiț . Îi cîrpiț și peste cîteva săp-
tămîn , dă zile sau cîteva zile , ne ducem și îi săpăm . După săpă plecăm , cum ie la
noi , la rări [r] rărițăt . După rărițăt plecăm , Țărăș' îi săpăm de le făcem cîțbu după
răriță . Ș-atunc' îi lăsăm pentru ... de-i culégem Țuámna . Țuámna ne ducem , cîț
să culég porumbi , culégem , venim cu Ței acăsă , îi curățim și-i băgăm la pătul .

Préda Stérie [64 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Țeri dă dimineăță dă la Țóra cînc n-ă sculăt ș-am plecăt în deal la gaspo-
dărițe ... cu plúgurile , am pus la porumbi . Și Țey am fost la porumbi . După ce , pă
la Țóra douășpe n-a apucăt pluáia acoló , n-a udăt , ș-am plecăt acăsă ... Pe-o'mă
cînd am venit acăsă , ne-am skimbăt și ne-am îmbrăcăt și ne-am apucăt Țar dă brea-
bă să ... am împănăt porumbi , aić apruápe - Ț-grădlină . An lucrát . Asáră Țar , cînd
am termenăt , d-a-negurăt , am venit acăsă ... ne-am culcăt , ce sâ măi făcem cînd
a-negurăt ?

Și óstăz , Țar mă sculăi dă nuápte și plecăi Țar la săpă . Săpăi răzuárele ,

săpăi porumbi, cartofi, fasule și castravet.

Firu Eléna [66 de ani]

La grădină

Primăvara când să-ncălzește timpul și să puăte săpă, ieșim la grădină și să-
 5 păm, făcém curăt acolo, făcém răzuăre așa lung, d-um métru lățimea și puăte
 dă zăce sau dă douăzéc lungimea, métri. Și făcém, trăgem jirăie, așa, cu cuada săpi
 și púnem căpa la rînd, usturdiu iar la rînd, ei, și p-ormă púnem d-ăstălante.
 Făcém cúburi, apărte, nu pî răzuăre, lîngă răzuăre acolo, și púnem fasule, púnem
 castravet și púnem răsii ... Din ăstea ce ne trébuie ... s-mișcăm.

[Aceași]

Mălăi în țăst

Îl cuăcém în țăst ala. Ei, púnem apă-ncăldare și o fierbem bine apă și fă-
 cém păsăt, fierbem păsátu până să roșește dă nu mai are nic umfel dă spú-
 mă dăsupra ... și pă ormă turnăm în căpistère și-l mestecăm cu mestecăuu ...
 15 Pă urmă-l luăm așa cu mișinile, púnem făiină iar în iel dă să [E] îi spúne că să-m-
 pielmăză ăsta, cu făiina. Îl púnem pă cirpător și-l băgăm în țăst ... la copt.

[Aceași]

La ploaie

Ploaie. Dacă je ploaie să mănăză viile, la ploaie. Da. Dacă je sêcetă,
 20 îi dai piătră mai puțin. Da cu cât je ploaie, atîta-î dai piătră mai multă. O stro-
 pêsți dă mai multe ori ca s-să ducă mânia, să nu puăcă să pătrundă în struguri
 acolo.

Nedélcu Luón [39 de ani]

Țestu

Țestu se făcē din pămînt amestecat cu bălegă de cal, se juacă bine, așa cu.
 jucău țărăni noștri, muși și strămuși noștri înaintē vrēme, de nōu o rē, cum s-ar
 spune. După fiicāre joc așa, să bāte cu cîte-un par, tot la fel, pînă pămîntu să-
 5 kăgă dă să ține dă nu-l mai poț deslipi du pā mînă sau du pe picōr du pā țe ie.
 ș-pe urmă să fac niște mușuruăgē - așa, se-mpārte pāmîntu egzact, să fac mușu-
 ruăje mai multe ... Primu mușurōj ie gămăliia aia de sus, pe urmă alte dōu o mu-
 șuruăje fac, să-mpreună și ie fūndu āla mai de jos, lārgimea aia mai mare ...
 Cu un fier rotund i să dă o găură drept așa, ca să între fieru pe unde putēm săi
 10 tă țāstu să făcēm fūcu.

Tudose Elena [36 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineată m-ă sculāt dă dimineată, ă fast la atelier, mi-a dat mēșteru
 trei perék dă pengēle, pān-la ora pătru ie-am făcūt.
 15 După ă-am făcūt pengēlel-ēlea, ă venit la māsă, după ă-am venit la māsă,
 m-am culcāt. După țe m-am culcāt, s-a făcūt căsu fro cînc. Iar m-an_dus la
 atelier. După țe m-am dus la atelier, am mai făcūt io cēvā, cîte-o rēparāție p-a-
 cōlo și am venit acāsă.
 Și astāz dă dimneată iar, mă sculāi iar dă dimineată. Cînd m-am sculāt,
 20 m-an_dus iar la atelier. Iar mi-a dat mēșteru pengēle, mi-a dat dōu o perék,
 ie-ă făcū pîn-la ora dōu o.

Țaga Ilie [20 de ani]

[Cloșca]

Cu venirea primăveri găinile uōu. După [ε] un timp yarecāre găjina uōo,
 25 căde. S-alēge uōuāle cu sāmîntă care nu sunt cūruj [K] care sunt cūrujite n-au
 sāmîntă. S-alēge la lumina lāmpī. Să pūne într-o țirnă cu pāje uōuāle. Dă obu-
 cēi, ai c la noi uōuole să pun fără soț. Șapteșpe, nduășpe, douășuna. După trei

săptămîni, găina scuâte pui. Să ia d-acolo din lîrnă, să dă la suare.

Ionuță Tîodóra [20 de ani]

935. DOBRIȚA

(rn Gorj, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : TP, vș ; transcriere : 66

Grîu

Mom - ș ie căru și bôiu și plûgu, plug de fier. ș - ie notrêț pêntru boi, ș - ie grîu - ñ car, să duci la loc și pînne plûgu pã brăzdă, ară ... ară pămîntu, sãmănă și grăpă.

După ce că răsăre, cam pe tîmpu ășta î - iurîie, îl plivește ... După aia să pînne
10 și la săcêrat, îl sêcêră, îl făce [K] îl sêcêră cu sêcêrea, îl lăgă cu nuțel'e, îl făce znop
... znopi - 1 făci [E] cristățîi pînă să mai usucă și iel pã loc. [...] Să ie iar ină -
poi îp - car, să pînne - p - car, să - uce la ariie, îl băt'em, pãii'l le luom acasă și cu
grîu ș - a - l'estă [= aia este].

[Cu ce se bate grîul ?]

15 - Cu mașîriile .

[Dar înainte ?]

- Să băt'e cu bușta. Îl băt'e fiicărî - acas. Aia . Ieră pi la proprietăr, di ve -
nșă mașîn, batóză d' - ala, d' - ali marî. Da oșmirî care - avê mai puțîne le făc'e
... verîă cu iel acasă și [E] și - l băt'e îm - bătătúra acê cu [...] ... cî dor [E] ... nu - z
20 mașîi întînsă ca într - alte pãrs - să făcă mult . și - l luă acasă și să pînne ... făc'e pãl'etă de
gorun, marî, lung, și - l călcă pãl'etă aia de ... de la jumătăt'i cam di la um - mîlebrû, că
pãl'etă ieră de doi métri și cêvă, ș - o pãl'e di la jumătăt'e la jumătăt'e ș - o făc'e un
fel de bătătórî - asê ; sã băt'e, să călcă ... pãl'etă se călcă pã znop.

Altă băt'e cu căii.

25

Toma Me Ion [58 de ani]

[Brinza]

Îi dărg kag, miestăcăm bihe, bihe lăplîie, la urmă-l [K] îi dăm piŋ străcurătuărie.
Făcēm cășu, tăiēn cu culîtu, făcēm fâlîi ... bāgă la cubăr. Sărām ... O adușem dî la
muntē, căre avēm oi la muntē, căre nu ... acăsă.

5 [Cum faceți cheagul ?]

Făcēm dî la porc, cînd să tăe pîrci. Oprim kăgu pîrcului și miestăcăm bihe, bi-
he cu zăma de vîrdă, bāgăm peătră acră, il jumulim dî pă, dî pă kagu-ăla și fă-
șim aculă maru maru și tocăm cu arděj și-l bāgăm acolă și făcēm kăgu.

Flăcărea Sîrbu [60deani]

10

[Porcul]

Îl cumpărăm, dăcă l-aducim acăsă-î, îi culēzim urzic, le fiērbim, pūnem sâ-
riē, îi făcēm lăturîi, li dă li manîpcă, la urmă cînd să gată cu urziciie, luăm
dovlěz dî pă l'oc, dî pă silîște și-î tocăm, pūni la caldăre-î fiērbem, pūnim
iar sârē, miestăcăm, îi dăm, manîpcă și la-ŋgrășăt îi dă și buăbiē.

15

Pănă tuămna manîpcă, l-ŋgrășēm. Virii tuămna, la Crăcun il tăiēm. Îl tăiēm
uămehi, il tăiē, il pirlēște-î, il spîndică, il spîndică fășii, pūne sârî pă iel, la ur-
mă-l spală bihe, bihe, il ridică la cui, ! pūniē să ŋe sârî porcu, pūni sârî pă sta-
nînă, ŋa sârî.

20

Și la cîrnăt, tocăm pēciie, tocăm toăli pēciilîi cu mașina, li me [K] pūnim
int-u albîie, li miestăcăm bihe, bihe și p-urmă făcēm cîrnăti cu mașina. Bāgăm la
sprîte și făcēm cîrnăti.

Tocăm ficăti... ficăti-șē dî bășca și bāgăm pe-ăl'e grōsă, ăla li făcēm cu
... cu min-așă cu, bāgăm pă ... or pă ce li bāgăm, pă buăcă le bāgăm dăcă iz lăng.
[...] Îi zicēm ficătări.

25

[Aceași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri a săpă la porumb. A săpăd la porumbi, am [κ] mai ... n-am dus pin-
 vii am măi rîdîcă la viie. La urmă mi-am făcú mîncărle, am mîncăt, n-an-
 dus iar la sapăd la-ngropă d'i porumbi, o venit sara, an făcú d'e cînă, am
 5 mîncăt, pi la zêce n-an cuităt.

Durmirăm, ne sculărăm pi la ... pi la cînî, cüm s-ar zice; ne sculărăm, la úr-
 mă pusărăm iar mîna pã mîncă, pã trîbăbă. Iișiră la muc - afără. Ne sculărăm,
 u luăsărăm unu p-o părți, unu înt-âlta, ni băgărăm la grădînă, muncirăm.

[Aceeași]

10

[Spălatul rufelor]

Punim apă căldă, să-ncălzește pã foc, la urmă, după că să-ncălzește, a-
 vém rufelē răzmuiēți și la urmă le băgăm im postăvă și le ... li frecăm cu sapún
 binē, binē și le spalăm; după că le spalăm, punim apă fierbînt - așē că să să coă-
 că ca la pirlău, fierbîntē.

15

Le țînim ca un cas ũ apă fierbîndi și le scoāti și le spală la fîntînă.
 Le dău cu mîiu, li frecăm binî și le limpezim. Le-adiči și ntîndē rufelē pe
 sîrmă, pîe culmîē, cum îi zîcîm noi

[Aceeași]

[Via]

20

Uo sapărăm, o légăm, primăvara cum viite, uo trocărăm, cum zîcîm noi, o
 trocărăm. La urmă sa făci mărē, să făci d'e alēs, o alēzim, o légăm cu răfiie
 și o [ε] o sapărăm, punim pi-ē fasulē, porumb. P-urmă viite tuămna, să coc
 struguri - i culēgim, îi carăm cu hîrdău - i zdropsim în vii - acolō - i punim ũ hir-
 dău, îi zdrosim, luăm hîrdău pa parți, adusim acasă ș-punî la ... la pútînă. La pu-
 25 tînă punim postăva și scurgem vinu.

Rămînē voāsca. Vinu - l... il punim, il strēcūră - l punim im butuajē și voāsca rămînē

la puțină, còmină, cum îi ziceș còmina. Fierbe birie, birie și dacă fierbe, o dă
la cazán, făcém buică.

[Aceeasi]

[Stîna ; brînză]

5 Stîn la muntē sã fãșe. Si fãce, sã uce și fãce un tircól de mărăcîn și... sã
uc și uáminí la ... mäsurát, le mäsörã - n zîua cári sã numește d'i uáminí cãre sunt
uáminí cu vitelē. Și... sã duc tot uáminí la munt' - acól - la uoi, l'i mäsörã, sã duc
10 úni cõjeli d'i d'iminãța și pãnã la dõușpe. L' - adug la dõușpi la stîna, fiēcã-
ri uoi n mulge viteli lui și p-úrmã sã dũce la ... rãspunsãbil, la cári - o fi se-
Fu acólò la stîna, sã úci cu lãptil' ! mäsörã ... și - l pũne - n hirdãu și ... cá-
ri - o fi mai grieu în brînzã, ãla rãmîni la brînzã.

[Cum îi ziceți aceluia ?]

Băcón.

Dupã cã terminã cu mulsu, dũci lãptil' la ... hirdãu, mäsörã și ómu d'i
15 pã șterca ãla acólò spuñe cit ãri : dõuo sau trei vedri sau o cúpã, mã rog, cit o fi
acólò și ... îi dã kag, il mēstãcã cu șterca um pic, il cõperã și - l lãsã pan - sã - ñ
kagã.

Dupã cã sã - ñkagã, l - așezã ... il tãe c - uq - cuțid de lemn brînzã - n cubãr
și - o așezã cu mîna jos. Zeru - l ... iãsã sus și p - úrmã - ncepi sã ... sã pũnã - ñ strãcã -
20 tãr și p - úrmã il scõabi și zeru - l fãci úrdã. Ásta - i tot.

Pãpa ke Vasile [43 de ani]

Lucrãrea lîni

Cîñ sã tund uoi, lina trébã s - o spãlãm. Dupã cã sã spãlã, sã pũñi sã sã
usúci pã sîrmã sau pã u boãtã cãvã. La úrmã o pẽptenãm cu pẽplin d'e - ntr - ã -
25 ã d'e [K] cu dînz d'e fier și trãgem pãru. Și la úrmã, dupe ãga, cãre rãmîni d'i
la trãsu lîni, sã fãci la mașinã. Și o lucrãm, dupe ãga o urzím [...] o lucrãm,

o țesăm și dupe ăia o ducem și-o făcăm la piuă și la urmă aducem d'acolo di-
milia care o țărăcăm și-o țesăm și-o făcăm hălîji.

Paraskiva Bérca [41 de ani]

Cînepa

- 5 Cînepa o pînem ... după ce că să ăra. Cîrășăr porumbi pînem și cînepa.
Prima dată săpăm locu, la urmă sămănăm sămînța și dupe ăia îi dăm iar ... iar
săpătură-i trăgem cu grebla peste săpătură și la urm-o țesăm să crească cît are
de gînd și d'-acuma-n ... năiinte, dacă să coacă, o culăgem și-o bagăm la topilă
la murat și după ăia scoțăm d'acolo dacă să făci bûnă de [e] să melițăm, o me-
10 lițăm, o țărăcem, o țesăm, făcăm camăși, făcăm fêlă d'i măsă ... de-ăstea ... orce
putem face dîr cîrîpă.

[Aceeși]

Mağónu

- Mağónu să făci țămna d'im prună vînălă. Mağónu, adunăm pruniile care
15 stînd mai curate și mai bûne, le spărgim, le pînem la căzân și ... le dă să fiarbă.
Dacă vrem, file și li străcurăm mağónu sau ... parte d'in femej mai fac și hestră-
curat și-i fițbem până cînd să-șkăgâ d'i să făci țare P-urmă-i pînem la bor-
cân și ... rămîne pentru iárnă

[Aceeși]

20

[Cazanul de țuică]

Cazanu-i un căzân marî-ășe, o căldărî, mare și pînem în el și dăsupra
acolo un capăc mare, peste capăcu-ăla pînem o cocăje și ăesti u çubărcă și u șer-
pelîn mare și să flirtează (!) țuica pîn ăia și cură-ntr-um butig d'ăstea.

Bérca Ge Ion [19 ani]

936. OBÎRȘIA-CLOȘANI *

(m. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : TP, VŞ ; Transcriere : MV

[Finul]

5 Cîñ_să cîuăz_dî pică fluăreă lui, să pālăștî, dē nu mai āri culōri... frumușă, atūņs i cîopt. Da. Āl tājēm, dîci_-i otcōșu grūos, ūl sprîņjîm. [...] Ūl tājēm s_dă_cî_-i groz_ūl sprîjîņ_cu toporîșă mașîņ_-a cūășî, și, dăcă_-i supțîri, lāsăm așă. Să ūșcă_-n trej, pātru zîli. Da.

10 Dūpă se să ūșcă, l-adunām cu fūrșîle de fier sau de lem, dî care_-avem cumpărălēi și ... l-adunām acōlo ūhe fāsēm ... clăea, clăea d'e fin sau patul'ac, cum ... pojița [= poziția], dăci_-i pojița r.ă, fāzē_ūl patul'éze [...]

Ungureanu Pe Nicolae [67 de ani]

[Granița veche]

15 Āreă ... tot ... tot ca ș-acūma. Ve [K] urđinā ... și șoldăŷi urđinā_Sērna, Āreă ... ūi d'edă la comāndă, la bekēt să zic si ūeu. Āreă bekēt, urđinā acōlo cu skūmbu. Pl'e_cău ūni, verăă āŷi, mai dușă proviziōē ... ūāmîni acōlo cu cāŷi, pîne dușă, mîņcārea lōru, ārāna lor cāre ūi trāboiăŷu.

Marina lu Dumitru Grōza [80 de ani]

[Lupul la stîină]

20 Ū-areām maritōta, la ūoi. Ūmblă_la ūoi, cā ... n-aveām capî atūș. Ūmblām ūo la ielē. Plașă șă am_și ūeu, să manînc și ūeu seva dūlsē.

* În rostirea subiectelor m, n, va, m și n, ă are întotdeauna o nuanță rotunjită și posterioară. Am notat ă și ă numai în cuvintele în care pronunțarea diferă net de cea din limba literară.

[Nu-ți era frică de lupi?]

- Lupi fu^zău de mine [] Bă, ă-ntil [κ] ri-o lu^zăt o^dăt um^z miel, s-o dus cu iel [...].

[Era] pe-am^zăgăd, cam pe vr^zămea ăsta la m-an^z culcăt să m-od^zin o b^zită ă
iel-ăcoló și iel lupu-o venit .. in^z-are^ză o lup^zăică ; o venit și-o lu^zăt miélu, l-o lu^zad
5 d'-ăi^ză d'e burtă, da nu l-o put^zut v^zatamă. Numa l-o lu^zad d'i burtă și miélu ...
miélu ieră după iă și ia fu^zăă ge ... ge mine că ki^zo^zce^zăm ki^zo^zce^ză și ujin^zăm, asă
fă^zsim noi ai^zis și lupu-o fu^zit. Miel-o bin^zud d'-el, numa l-am pri^zuz miélu io și
l-am [!] ŋt^zorz in^zdarăt [!]. Da-l in^zcolb^zis - ai^zisă la burtă.

Bă, lup sint, da vin cin. Cin-ă^zergău după iel, l-ă scoz miélu. Are^ză suz
10 la munc^ze ... cu iéle. Cum f^zisim noi, pi^z la pad^zure. și ... at^zisă cin l-o lasăt, s-in-
t^zorz in^zdarăt, s-o duz la ăit c^zobăn.

Io mi-am va^zud^d d'e treaba mie. M-ă sculăt, mă culc^zăsăm ă iéle^z uoi ... acoló.
Mi-eră drăg să dorm la ămbra lor 'E, cin m-ă sculăt ieu, numa-ăd [-numai văd]
c^ză dau u^zóile p^ztstă min^z. Să bulujă ăle la ... Éle nu i^zău să f^zugă, că are^ză bu-
15 lujice, d'e zapug.

Și cin ... cin am ... am va^zud^t că fug u^zóile, brugh^zesc u^zóile, m-ă sculăt a-
tun, m-ă sculăt ... I^zósă miélu, p^zlecăt cu iel. Și io ... a rupt a ki^zo^zci, numa-ă
t^ză l-o lasă miélu. L-a [κ] l-o lasă^d d^zic-ă ki^zo^zci^t. U^z fu^zid^z guol. I-eră in^z-
ma ră, da d'izăba, ieu nu l-ă lasăt, m-an^z bin^zud d'i iel p^zăn l-ă scoz miélu.

20

[Aceeși]

Ūrsu

Ūrsu ... ūrsu vi^zte ... O stat ă luoc și iel și ieu [...] Păj, n-ă^zrgam b^zătrînă rău
ab^zunca, d-are^zăm pin pad^zuri, la ... pajăm amar^zăti d'i por^zumbi. Că noi asă-i pazim
t^zu^zamna, ur [κ] vi^zte ūrsu-j man^zăcă. Ii tavăle, du p^ză se nu-s at^zăta.

25 Și ... l-am va^zud^t, să u^ză și și iel la mine și ieu la iel. Numa o p^zlecăt bon^ză-
n^zin. Ieu m-am pus cu bolovă^zn pi^z iel. P^zlecăt bon^zăn^zin. Bon^zăn^ză ca v^zăca : „Vă!
zbjeră [...]

[Aceeși]

[Cum am prins un lup]

Mi s-a ntimplat într-o nuapce cu kesteza cu ... cu viclele, că mai mult trăim
cu aștepta. Eră la Sérna cu tătă-miu acolo la voi.

Da-ntr-o nuapți, domle, așud făcîn nuapca : vj' , vj' ! vj' ! uoiiile . Iez afără,
5 ieră zapăda ca di vo pălmă așă Cîn zi lu Măriie :

- Vez, Măriie , ja vez, Măriie , se să ... se ognesc uoiiile!

Iesă ie afără ; lătră cațăuo. [...]

Sé [= zice]

- Mă, tătă-miu [!], se-ı ast? ? [!]

10 Sé :

- Mă, nu ști nimica dăca cațăua mi-o int'at în fiară, or că încurcă vun lup
în fiară, că văd că după ugnitúra uoiiilor, văd că tra⁹ d'in tite părțile, trăge
de [r] de ... acolo d'in jaz d'in val [K] d'in val - d'i patulăg, uhi dam mîncăre la
voi năoi.

15 Ii povestii io lui, sa-ncăltiă iel, nuapte ieră pi la d'osp'azăse, să-ncăltiă,
să-mbrăc.ă una altă și porțim în vâle. Cîn colô, luă să fiarăle din grop [K]
d'im ... d'in gruo^b d'-acolo, dădă să lăpă uoiiile. Mir s'ăsă vo trei, pătru ... așă vro
... ba nu, vro treizec, pătruzez de mietri, sa bagă să-n niște țiri-ăc în vâli.
Și ja la fiara așă l'erd cu toldău : S-o băgăt în țireac în vâle, s-o-ncăltit cu lă-
20 țu în tâte părțile.

Vazură că-ı un lup. Mămă, mamă! Ni d'șeră colô cu niște paluz, care
pazam uoiiile diua apăi, cu boata. Dă-ı, acinze-ı, acinze-ı, dă-ı batăie!

Lupul'escu Ion [41 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

25 Ieri d'iminață, așud mnetăle, m-ă sculă de nuapți di colê, m-an dus,
am nișc-cartofi - așis în grădină. Și ieră plin de gindăc, plin de gindăs. M-an
dus, ı-am verificat s-o iesit pui d-êșta d-ăi miz, de ... gindăs d-ăi miz d-êșta

d'in gîndăș ai mar'i d'e Colorătu d'ajă. Am verificat, dămle, d'-a rindu - am vazut
că-i nenorășire pe jej, ă lua niște prav d'i la Sfātu Populăr ajă asă, ș-ă lua
ș-am însepud a strapi. [...]

Az d'iminată pe omă ni dūsărăm, le mulșărăm, d'id'erăm drumu-ncaló, nke-
5 gărăm lăpte, doborărăm cu lăpćili - acășă. Și asta-i sânsu d'i gospodariie pe-asi.

[Același]

La nuntă

5 Ci dūs ... sa dūse zinerile - m-pelit, intr-o șără, intr-o ... sara șă dug la
noj. Ș-la urmă dăcă ... ij om bun, atūșa făta zinerului be d'im plăoșcă, dăcă nu
... dăcă nu-i om bun, atūșa nu be d'im plăoșcă.

Și ... adună șimbătă sara nuntăși, ... le dă acoló ... busuióc, lăcítă, șără.
Ș-d'iminat - atūșa ș-adună ... toz nuntăși la nuntă. Și ... ajă șă fáse nunta.

Paraskiva Akim [38 de ani]

[Porcul]

15 Il táje bərbăti d'-obiznuință, il zu [K] zungge si mai mult ... la noi aișa n.
șă preă zupuăre porsu, il pirl'ășce, il opărășc - asă ... cum ie jël, ntrăg.

Si mērze-l táje - i scuâte úmeri - éja d'e sclănină, pluz d'e búrta ája, búr-
ta o scuâte bășca, ája mērze la topit. Și ája o topéște, scuâte spetiuarl-élea
d'i la pișuăre, pișuărli d'inajinte, si dnapó. are niște soldet asă, căre-i scuâte
20 tot apărte ... s-álea mērg la uscát, pēntru iărănă, pēntru ... obiznuje, șă mănîp-
că cu vărză [!] cu șă obiznuje la noi aișa [!].

Si súnca o scuâte, o lășă trii, pētru zîle la sáre si la urm-o scuâte la fum.
Asă obiznuieșce la noi, o scuâte la ... púne - ntr-o bucătării - acoló und'e áre fum
s-acoló o scuâte si-i fáse fum sél puțin o saptamînă. Si la urmă o pune pe zia-
25 re-n-citē - un duláp, că șă slē pēntru vără.

Gogán Aurica [28 de ani]

Pîneșă ; cojunăși

Șernem fălîna - m. postăvă cu șiță, așă - i spūnim noi, și pl- urmă pūnim -- zăhăr, lăpcă, vanili, Угоу, și -- ș- pe urm, pă -- se pornesc [e]. Fășșem ... îi pūnim în tăv -- și -- coșșem [cozonaci].

5 Pîneșă o udăm cu - apă și iără șirnem fălîna iără, cum spă [K] spusel dî cojunăși și pūnim la sōre să se acrăscă, Cum spūnim noi, și iij, pă se - i pūnim drăjdea, pă se -- și pl urmă o lūăm la frămîntă de ... fășim s-o băgăm în cuptor.

Lupuleșcu Ge Ana [19 ani]

Punguța cu doi băn

10 Eră um moș oată [-odată] și-o băbă. Bab- aveă o gălîină și mōșu un cocōș. [E] Gălîna băbi făcă oălo și-a -- cocōșu mōșuluji nu făcă. [...]

Um boier o pierd [K] a zis către -- birjăr să -- să dobūșere d'in trăsūră și să ia punguța de la cocōș. [...] și -- a zis să se dobūșere birjăru să d'a-η cocōș, și-a dă. Cocōșu iar [K] l-a lăpădat într-o fîntînă. [...]

13

Brandibūr Gōrgie [10 ani]

937. CĂLUGĂRENI - Sat Cloșani [ALR I, 837; WLAD, 284]

(m. Gorj, reg. Oltenia)

Dulegere 1963 ! TP, v. 5 ; transcriere MM

La cūșă

20

La sînsprăzășe iule să-șșepe cūșă, cam așă [...]. Mai demult și iij pe [K] să-șșe-peș la dūșăzăș de iule, la Sfîntu Ilie, cum îi zisem noi, Sfîntu Ilie, și să cosșșe, să dūșe yōnu la cūșă, cū -- altu -- împrumūt, așă să spūte, sau cu băn, cum ierșă pe timpuri, și să dūșe : s-apucă d'e casit. Îi cosșșe aștăz, pîr-măre [- prin urmare]

sîmbăta, și nu-1 adună pînă luni, la noi, așa iasă [...]. Să cosăște, să făse, cum să spū-
 rie otcos, așa să zîse. Și să lăsă și ... luni ... bun întălēs că nu-1 iel ... capt așa pe d'i la
 vâlē, numai pe d'ēsūpra ie seva făcūt, însă-1 intūārse cu furca pe părta șejiłaltă. Și-1 a-
 dūnă ... il făse porșor! ... vreau să [r] să vorbesc așa numai ... să făse porșor!, după por-
 5 șor!, pe-ormă-1 adună [e] femeiiile sau bārbați și-1 dūse la [k] fiie că făse clăie, fiie
 că făse pātul'ag [k] pātul'ag, așa să zise romunēște. Și acolo-1 făse ... mult porșor!
 acolo, adūnă. Cit are fin. Altu adūnă și brejzās de porșor!, altu adūnă și pātruzās sau
 și șajzās și altu și pōte și numā zese. 1-adūnă și îi ridică suz la pātul'ag acolo. Ūnu
 să sūie acolo, grāmădēște și altu dē ... cu fursēriu de jos. Și asfel lāsă. Ș-să dūse
 10 alt ūne, ūne arie și cuāsă. Asta-1 la noi. Și rămīre pānā tuāmna, pānā iārna, cīn-
 să dūse cu vitēle acolo, cu uōilē sau cu vas, cu cai, cu se arie.

Mihail Bărbulescu [61 de ani]

Ulēiu

Ulēiu ... la altī 1-au făcūt d'in blānă, d'in blānă. Blānă ... de fag, făcūt im_pātru
 15 pāreț, așa, la căpete și pūne fāiina acolo. Arīe și fun^d la vālē. Ia, cu se ia? Cu strā-
 kina, ori altul ia cu altā lopātā, arīe o lopedicā acolo sau līgurā mai mare, ia fāiina
 d'-acolo. Dārā mai demult iereā, ș-ācu kārā sint, obijnim ulēie de lemni, o scorbūrā de
 fag, adicā corobāie, așa zīsem noi, cărīe au ... iz gāunqāsā-nūntru. Scobit frumōs,
 acolo curățāt bihē și-1-acoperitā. L-acōpere, pūne fun^d de la vālē, termēlic pe la vā-
 20 le, așa, și pūne ulēi acolo.

Ulēi de fāiina sau cit o arīe sau pūne și nūmaj o bārnițā in_fūndu ulēiul-acolo,
 după cum îi ūōimu de avūt.

[Același]

Așā să spālā la noi

25 La noi turnā [k] le razmūiem in apă reșe - nti rufēle și la ūrmā le așezām
 in obōd. Ș-dupa se le așezām in obōd, pūnem caldāria pe fōo și fier [k] fierbe

apa fără nimic. Pînem senuşa -ntij- pēste iēle, după se le aşezăm în obod, ş-la
 urmă turnăm caldăria cu apă fiartă acolo pēste iēle, cît vrei să tūorni, vōrba
 ăluia, cum [K] după cum is ş-iēle de mūlce

Şi le lasăm puţin acolo obod, dōllo şasur!, tri le lasăm în obod ş-la
 5 urmă le scuăcem ş-mērem cu iēle la riū ş-le spalăm.

Le purhem pe gar_şi!..

Aşă să spală la noi. La noi nu prea aşă mult, mai dīn fugă cā se să-i
 fas, dac - aşă -i.

Lisandrina Elena [59 de ani]

10

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

Se să fac? De ieri d'iminăţă ... m-ă spalāt, an_ facūt fōcu, mi-an_ fa-
 cū_ mīncărie, mi-an_ vazūt de felitā ş-ăia -i. Păi, ş-az d'iminăţă iar la fel,
 iar ma sculăi, ma spalăi şi vāzūi de fātă.

[Aceeşi]

15

Căşu

Păi, mulz vitelē, străcor!, laptele biñe şi dăcā iestă răcē -l încălzăşt,
 niţāl şi pe -ormă -i dai kag şi -l laş, un_ sfer_ de bră pānā cîn_ sa -ŋkagă birle. Cîn_
 să -ŋkagă biñe āl sparz puţin, pe -ormă astrinz ; āl pui într-o stracatuāre, c-aşă -l
 spūne la noi aiisa, pānā cîn_ să -ntărieşte căşu ş-pe -ormă -l dai jos d'in străcā-
 20 tuārie şi -l pui pe o māsă, pe séva, să mai stea trii, pătru zile. Ş-pe -ormă -l să-
 riēz.

Pitic Aurél [33 de ani]

Cîhepa

Sāmāh [K] săp!, lōcu ... puñ aşă la arătūră, la séva, după se ară, ar! sau āl
 25 săp! sau il ar!. Pe ōrm-āl iei dīn nou aşă cu marunţātu, cu sapa, să să mărun-
 țăzē să nu rămīnā nis un druob de pāmīnt aşă, să fiē aşă de marunţāt. P-urmă

o [E] tîrsăi lócu aşá sau cu grébla sau iar cu sápa dácă n-aj griébla. Şi după
 se tîrsăi lócu, sámenh cînepa. După se sámenh cîhipa [r] o sámenh, după s-o sá-
 menh, o iej iar la trocajit cu sápa, iară cá să între în_pamînh_sigur. Şi pe urmă
 după se o cêrmiñ cu trocajítu, iar ál tîrsăi lócu, iar sau cu grébla sau cu ...
 5 sápa târăş. Şi ásta-i púsu iej. La urmă după se iestă cînepa şti, şi de vără
 şi de tuámnă, tot în ... tot odát-o pui, da ia s-alézé : aj de vără criéşte
 aşá, criéşte ia-náltă, sígur, după cum îi lócu d'ê gras. Ş-a de var-o culéz
 aşá mai în_vriémie ... di pí_ia, o aléz di pí_ia, cî_iasă õ-fus aşá ş-îñ-
 gálbirieşt'-aşá la virfu iej. A d'ê tómnă fáse samîntă şi pi áia o cundó_c-a
 10 d'ê tómnă árie samîntile ş-áia ie [K] árie num-aşá sevá îngálbirieşt' aşá, suz_la virf
 ... párie c-árie nişte flori aşá.

Şi cá a de vără, cum îs_spun, o culéz mai în_vriémie, ş-a de tómnă o laş pá-
 nă cîn_sa cuáse. Cîn_viezí cá-i cuáptă sámintha ... o culéz, o fáş aşá marúnk, aşá.
 O iej aşá-m_mîná, marúnk, ş-o lez pe_órmă cu-alt fir, tod_ê cîhipă, şi o laş sá
 15 sa usúse. După s-o laş sá sa usúse, o iej ş-o baţ o [K] sau o fres, cá sá iej sa-
 mîntă dîn ia. Ş-î_urmă o baţ la topilă. După s-o baţ la topil-acoló, o laş aşá
 depinde după cum îi d'ê cald. Áltă dátă 4o saptamîná, poáce şi mai puţin dá-
 cá-i cald, şi o scoţ d'in topilă. O spel' acoló, o fres biné ş-o puñ iar la uscát.
 După se sa úscă. áj, cîn_aj timp, o meliţ la meliţá[.].]as-aşá fujóru ála, aşá-î zî-
 20 sem noi fujór, sau dáca nu sa bîne, cîlê, aşá le zîsem. Şi d'intr-a m'el'itá o iej la piep-
 cénát, cu piepçeni, ş-o fáş fujóru cárte brábă pus în_furcă. P-órmă-1 iej la tors
 şî-n urmă urmeáză sá-1 ... ál tors, ál fie [K] ál fáş mótcă, ál fierbîn uobód, sá
 sá albiáscă şî_urmă o adún şi o orz[.].]dácă vrei sá tás d'î_ia.

Marija Didónu [35 de ani]

25

[Obiceiuri la nuntă]

[Mireasa] adună fiéte, sa dúse cu iél'ê la mărzîna ápi ş-pun fiéş'ecárie
 cîce-un pahár d'-ápá într-o [r] tr-o can-acoló ş-pe_órmă miriása le dá cîc-o

[r] cîc-o bucată de piñe cu zahăr ... o manîncă-ș pe-ormă vehîm la hóră și jucăm , pînă vin nuntăși.

[...] Să fășe ... steag. Așa sa fășe simbătă sára, il fac bajêti [K] nu, il fac fêciile pîntru bajăt. Aduc um brad așă și-l, il [r] l-îmfășură cu brasîr, și-i fac súcar, acolo ș-pun ... două bazmîle ș-pe-ormă jôacă cu iel du-mîhnică nuntăși.

Îngel Ana [10 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-ar spălăt ș-am mîncăt. Pînă sára m-ar dus și am făcu cu tátu un gard din crac și pe urmă am dus ș-mine-acolò și i-am bagăt în grădînă.

Az ... fusăi după vas și fusăi de două țori la l'émne.

Sătă Ne Nicolae [11 ani]

D-a pita

15 Unu pităză...ș-aiant sa pitulă. Și al de pităză sa duse să-i căute, să-i pitéză și care-i pitulăt mai bině ș-nu-l gasăște sa duse să-l pitéză iel pe al de pităză. Și dacă-l pităză tot, tot aiant pităză

[Același]

938. PEȘȚANI - Sat Frîncești [ALR II, 836]

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : TP, vs; transcriere : cc

Uo ruătă d' car

Uo ruătă d' car să făcē dint-ũ ... um pom! d'-ășta mai ... gugaștru,

d'e ... ulm! ... sã fãce. Și ia sã scobéște, întii sã fãce patrãtu, ia rotunda
 5 ăia. Și-o trãge pin [E] ... pin gînur! d'-ăștia. Și dãcã sã trãge pin gînur! d'-ăș-
 țea, uo ... o strunguiește la strung. Și- atunc îi dã o gãuura pe mijluc la bucú-
 mu ăia, cãre vine bãgãt la, la ruãtã, la dsija cãrului coló ... D'e ulm!, d'e ulm!
 je fãcutã, cã d'e ălceva nu mërge. Mai fac ălți și d'e nuc, și nucu-i bun.

Ș- atunc, dup- ăia, pe- ormã, o dũce la fierãr! . Și- i pune cãrcurle ălțea pe ia.
 Și dupã ce cã pune cãrcur!, îi pune obezi! și spițã. Spițele îi le pune și d'e frãsîn
 și d'e stejãr, d'e salcím ... d'e f'iel d'e f'iel d'e lem'n, da nũma sã fie lem'n mai bun,
 10 d'e ănin nu sã puãte pune, cã- i slab. Și- atunc îi pune șina. Dupã cã- i pune șina,
 o pune la car, o dũce la țigãn și- o stringe ... ruãta, la țigãn, și ... uo pune la car.
 Și- ăst- ă! tuãtã ruãta.

Dãicu I Matii [60 de ani]

Malãj ; mãmãl'igã

Îl dũcem la muãrã [porumbul], îl maçinãm [...] pe urmã cãrnem fajinã
 15 și fãcem malãj. Îl fac im_ postãvã ... îl framînt cum trãbue iel și- l pun pe cirpa-
 tãr!, așã zicem noi. Și ... îl turlim și bagãm la cuptãr! ... sau în_ țãș_ sau ...
 Acũma- i vãrã, acũma avem mașinã micã, și, la bucatãrie acãlo- și ... im_
 mașinã cuãcem. [...]

Mãmãl'igã ... tot așã sã fãce, î_ cãlun pe foc. Și cîm_ punem ăpã, cîn_
 20 încêpe sã ... iêsã nasturêj așã, pe caldãre ... ăpã, punem fajinã, d'ăo miîn
 sau trei d'e fajinã, și mestecãm și fierbe puțîn. Și pe- ormã punem fajinã și
 ferbe și ... o mestecãm, și- ăia- i ... îi zice mãmãl'igã și cu brîndã, dãcã ăi brîn-
 dã sã mãmînc cu je. Dãcã nu, o mãmînc și- cu legũme d'- ăilãntã.

Marina Sprinçenãtu [62 de ani]

25

Cãșu

Mulg uãjile acolã î_ ușã ... î_ ușã. acolã úrte ău je j ușã, nu mulg în stîinã.

În stîină înkăgă lăptile și il stracuără lăptile și pe urmă il pîne la cazán L-a
 dúcă cu hirdău la stîină și-l stracuără, și-l pîne-η cazán, și-l încălzește
 puțin. Și pîne [ε]... d'-ăsta d'e la orăș ... cumpără kag d'e la orăș. l'este-η
 sticlută Am vazú-ș-acúma a luat yo femie d'e la noi și cu ... d'e-aála să-η
 5 kăgă.

Am vazút și iș băcu cum ... cum făcă. Și pe-ormă, il lasá acoló cî-ști-
 já iel cá ... Noi nu-ntrebăm cit ... il lîne L-acupereá cazánu, il da jos de
 pe foc, cu lăptele caldút și l-acupereá jos puțin și pe urmă ... il lua la mur-
 sucăr! cu mîna ... la mursucăre ... cu mîna și c-o lopețá și-l puňá-stracurátor!
 10 și-l strîngá și ... ála veněá cășu Zăru il puňá iar pe foc și făcă úrdă .. făcă
 úrdă și diη zer Cășu să scurgá și-l puňá-m_pat, acoló la stîină. Făcă și pen-
 tru uámeni, c-aveá vite la munte. Vená uámeni și luay cit aveáyo, yo vădrá,
 două, trei, căre d'e cum aveá uoi [...]

Și din aála și [chiag] ... aveá uámeni și făcút d'e iei Din ... cîn-táje mēi d'in
 15 lăpte, rînda ája a lor, mai bagá corástă in ia și ... yo puňá bine și să uscă și ... vá-
 ra le trěbuje la munte. Dē-aála n-am vādút cu kag. Da zíce că-l îveleá într-o
 cîrpută și-l bagá cu legătúra acoló, învelít in cazán. Și-l țîngá cit știá iei și
 p-ormă-l scotá și lăptile sa strîngá, până cîn-să-ηkēgá iel.

[Aceeasi]

20

[Cum se pun murăturile]

Să pîne ... in ctăt ... Pînem noi ... cumpărăm ard'ei, tuámna, ard'ei, casbra-
 vét făcem noi in grădină. Áltá lume mai făce și ard'ei, vez, după cum in pámintu
 in grădin. Că la áltu-ī pámintu bun, la áltu-ī racarós și nu să făce, or il cúan-
 tá viérmi și nu să făce, or ... [ε]. Ei, nu să himere la toț ... să să făcă.

25

Cumpărăm și ... așezăm in hirdău și pe urmă cumpărăm uotăt. Și fiērbem
 cu pipéri, cu foj d'e dáfin, cu ... multe amestecătúr, cu ... d'-ăsta d'e miruásă
 de piη-gradiñ, cu marári, cu cîmbru, țál'ină, bágám acólō-iei. Și la borcáne

să pună arděj tot cu ȝăt. și — plataȝele de ășta la saričilăt, în damigéhe, în sticile de- ășlea căre, larz la gură, de- ȝkepe plataȝăya — de- ășle micuță, d- ășlea întreg.

[Aceeasi]

[Obiceiuri la nuntă]

Să- ncepe de simbătă sara cu — fac stăgu la baiăt. Cuasă două batiște și ȝo bázma în mijloc. Aduce unu stăgu de la munte, un brad frumós, îi pune harangél în vîrf. Ii pune cucuri la bradu ășla și — /- împodobiește, pe- or- ma îl leágă c-o peréke de braci, în vâle, și; așá, după jel. și- l lăsă numa
10 aiić úne fińe cu mîna de jel, de- l fińe în umăr, de- l jócă, îl lăsă gol. Închid- l leágă cu braci, [...]

Paĩ să duce cu- m_ baiăt, cu vâdra pe — pe un rastău de... de jug. Vâdra împodobită cu flori. Să duc la apă aiića, că ie la noi, ie apa apruápe. Mireása cu plósca cu fúică, cu laubărî, cu fiéle, cu baiăt, kuhurezín. Acoló dă de trei
15 uorî cu — [K] mireása cu picóru- ȝ_ vâdră, lau apă, iără mireása iar îl lăpădă, iar iau în ia, iără dă mireása cu picóru, de trei uorî — vârsă vâdra. și pe- or- mă iau putínă apă în ia și vin înqóce, acásă.

Acásă cîn vîite nunta, iăsă cu baiátu ășla căre merge ia cu jel. și spórite unu colocașéii în bațatúră, aciića în fáta căși... colocașéii... așá să zice la
20 noi, colocașéii. Așá am pomenit. și ie lăpădă de trei uorî apa în bațatúră. Lăpădă de două orî și- al breiílea îi dă tot din vâdră. Aiići trag încoló de vâdră, ăști înqó, așá fac.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

25 M- am sculăt, m- am îmbrăcăt, m- am dus la Tîrgu- Jiú. Am plecăt cu trenu, em — La Tîrgu- Jiú am stat, am așteptăt pe cineva, de mi- o adus un porc. M- am mai dus pe la neámurî între timp. și- apói am găsít un mașínă,

am venit acasă. Acasă am venit, am mîncat și m-am culcat um_pic. După ce m-am culcat, m-am sculat, m-am dus la o marmintăre. Ş-apoi am venit acasă și ... înapoi și m-am dus în_pădure după ea]. Am venit aseară.

Ástăz m-am sculat de dimineață, am dat la puț, la găini, la ... la porc.

- 5 Ap_găcit mîncare ș-am ... mîncat ș-am plecat la colectiv, la arăt, la grădină. Şi dup-ăia mă dedei la hodină și veni bajatu asta și mă kemă.

Fujorea Eugén Eléna [40 de ani]

Păcală

- 10 Jereá odată un uom căre ...iei a luat uo fătă de țărăn. Şi ...uomu a-cela jereá urit și fătă jereá mai frumușă. Şi fătă nu vrea să să ducă după dînsu.

Şi Păcală mergă pin pădure. Şi iei kilocău și fătă vrea să să arunce într-um bunăr, da a zis Păcală :

- Măi, de ce kilocit și fătă plînge ?

Şi iei a zis că „da tu de unde vi ?”

- 15 - Vin că am [K] văzui uo grupă de arînt și ma duc [E] în sātu mieu, Flămînzăni, și ma duc să iau niște sac să iau acasă, să-ı duc aculo.

- Mă, da ...uom ..., gîinerle a zis, de ce jeșt tu prost, las să ne ducem noi.

Tot ș-au rupt cămășile pe iei ca să să ducă. Şi a zis [E] — Păcală cătră mireasă :

- 20 - Lásă că te scăp iq de a [E] acésta.

S-a dezbrăcat Păcală de hăiñele lui și i-a dat mireși. Şi mireșă a-a dezbrăcat de hăiñele iei și i-le-a dat lu Păcală. Şi Păcală ... și-a dat [E] —ăia pe ok [E] de mireasă și-a dat-o pe fătă și-ncepeá să plîngă. Da zică, a zis gîinerle :

- 25 - Da tac, nu mai plînge c-o s-avîem veselie. [...]

Fujorea Ge Speranța [11 ani]

939. TURCINEȘTI

(rn. Garj, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, 66, MM, MV ; transcriere : MV

Ūrsu

5 Ūrsu l-am văzút în munte. Ierám pã [K] ieráp cu vítele mele, pázám acolo și ... le pázáp cu cõbãni cãre pãzê vítele sãtului la munte.

Și s-a-ntîmplã și-a mișcãt um bou al unúea d'în sãt, a lu l'yon leftimie ;
 nãáptea. Și cîn a mișcãt bou ne-am dus sã-l cãutãm, ieu cu um moj bãtrîn, cã
 re ierá vãcãru sãtului ; ieu pázám p-ãle mele. N-an duz noi acolo, la o stîncã
 10 ... ursu ... ūrsu mișcãsã ... și iel mãnișcã și jupãáje piélea. Da ... n-a [K] n-ãre
 cutít, o jupãáje - așê cum puãte sã rupi. Și ... erã piélea - n'însã și mișcãsã cãr-
 ña și to maj ierá. Și noi n-am uitãd d'în cuãstã, d'e sus, cã dãcã ierá ... sã
 nu fiãe fast stêiu, puãte ne topê [E] ñe omorã și ūrsu. Și iel durmê d-o pãrte.

Ieu ã zis cãlã mósu ála, zic :

15 - Mósule, iãte ūrsu cãla.

- Ūri, mã ?

- Maj viñi iel ...

Cîn s-a sculãt, cu l'õñi drept la noi în sus. Cîn o zbierãt o dátã, o sunãt
 plãiu. Întînd-o, pã cuãstã-n sus ! Da iel n-o ... o zberã și l'õ și ... și-o vãzú d'e
 20 treábã, n-o ... n-o alergã dupã noi.

Acú ieu fugãm înãîntê și a l'uzãm mósu zdupãñin dupã miñe și ieu z'icãñ
 cã mã prînde ūrsu, nu mã maj uitãm înapoi. Pãnã la stîñã [!] m-an dus gãlbin
 ca búrta d'e cãrã ... Mã duc și-ñ spun upgureãñulu ãla acolo, cãre ierá ...
 arendãsu muntelui :

25 - Bãc l'uañe, hai cã gãsîrãm bólu, da ierá sã ñe miñce ūrsu.

- Cê vorbêști ?!

- Iãte, zic, cînd zbierã l'õ dátã ... Durmê d-o pãrte, zic, sãtúl.

Ápoi ñsu upgureñilor ! [!] și z'ic :

- Nu veni după voi ?

- Pă nu veni, că, zic, fu după stîncă-ŋ vâlê și iel trebuie să ocolească, zi^o no-o-nbînsêrăm î sus.

Sikitiu Ve A Gorge [71 de ani]

Lupi

Erăm pe ice-șă că ... pi^ŋ-cîrte. Ș-axud on puorc : țipuiă așê de ... nu să
mai pulă. Io ă zis că cîrî l-o fi mîncînd. Ă l^gat-o fîga, fîga pi^ŋ-grădîna-ŋ
vâlê : „ Ni-nî ! ni-nî ! ”

Cîmă uit io păstă gîrdu ăsta de mărăcîn ... vîd dei trăga marî trăgîn
10 d'int-o puorc. Vîd io : „ Ni-nî, huo ! ”, am vîzú-că-s ... lub nu sîn cîn.
„ Hîo ! ho ! ”, începu a țipă. „ hîo ! ”.

Jeșiră ... niște băieț pe colê, sârîră p-îș-pi la vâlê :

- Lupi, lupi, huo ! ho ! hă !

Fugiră. Spîntîcară bițu puorc-la un vecîn, d'î la vâlê de căsa ăsta—i-a
15 spîntîcă-pîcîuru al d'în urmă de tot. [i] scăpă^t porcu, da i-a tăiat omu. Că-l
impărțê. ... Și ... Au luat-o la fug-a duz năibi cîn_a_ayzi huphîn lumea ... s-a
dus.

Ș-am mai pațit odată úna, ieră tuamna ; m-an duz după frînză ... cu că-
ru. Aveam io um bou, ș-on rîpôt al meu ieră um bou. Ș-tomnai cînd ieșîn
20 d'în sa la vâlê acolâ, la frînză dășă de padure ... Și ă zis cătă iel :

- Du-țê, Nicolăie, acasă, că ieș ... ieș am să adun ieș un car, du-țê
de du ăsta la țîne — că iel aveă um bou și io um bou. — Și pînă vij să duj
la țîne căru, zic, io mai adun ș-pentru mine-un car.

Cîn_a plécăt iel cu căru, ieș ... ieră o túrmă de hoi, mai la vâlê de mî-
25 hê-așê, pe la o pajînă. Cîn ... vîd uđîile - așă odată cîn tullîră după ... [E]
— pe lînga mihe, ma-ŋfașurără uđîile. Io așê ă râmăs cu grêbla-ŋ sus, cîn
am vîzú^t trii lupi ... [E] după-êle. Da nu-i vedê^m d'î pi-iele-așê că mergă
— păica pit [K] iă, pițit așê. Ieș cu mîna ... cu grêbla-ŋ sus, io nu m-eră

frică că de voi, da zîcăr_că, zic, p-a mie a luat-o. Tuliră uoile păstă mi-
 hie, leșisă, mă-nfășurăsă uoile și iej... d'-ic așe hîc pănă stîlpu căși aș-
 tita. Uoile lîngă mine și lupi lîngă ieji. Și înapoi s-o traz_d'oi-păică ie-
 ra-njugăb_ășă, aprăape-s-o mai d'părtăt o lîră, da unu... lo numa-n lî-
 5 pete, da nij_nu știăt_n de viața me.

Cum_s-o și pîtu [= pitulat]_ăla unu, ș-o luat-o vo... cîte cî_sășă voi
 ș-je-o băgăt înt-o parte-n cuăce-șe, după niște tufe, su_rîpă. Betele uo-
 10 !-leante [= oile caletalte] n-or mai plecă_d' lîngă mine și io to_„ho!” și
 lîpăm.

10 Cîm... de la sfat o aluzid_de la Turcîneșt'. Vin d'-acolo-ieră preșidîntă
 asta... una.. Rășulească [K] Roșulească, Lîna Roșulească. „Ce-i și cum
 îi?” Vin-un_dascăl pim_pădure-n_sus, învăt-aiicea d'i la... d'i la Turcî-
 neșt', coboră... acasă.

- Ce-i acolo?

15 Da iej:

- Lupi!

- Da, ce, [= zice] io-i vād_dacă vin?

!ou:

- Hăi, hai! da nu mai ștăm nij_d'e mine, nij_d'e lupi! [!]

20 Și vine dascălu:

- Păi unde-s?

- Au, zic, doi sa bagară-n lufa aia acolo la vâlă. Și, zic, unu venisă
 pănă lîngă mine și luo cîteve_oi ș-să băgă, dă io nu mai mă mișcăs_n de
 lîngă ailea. Și, zic, să băgă-m_părta asta, zic, și... nu ști ce facu

25 Să duscă fuga dascălu, vazu uăia.

- A! 'ce [= zice], i-oi'-o-i spărtă!

!a tîmna atuncă veni ș! ia, sîiă d'i la Turcîneșt' în_sus. Și mă-ntri-
 bă că „cum făcuși?”

- Păi cum_să fac? Uite-așe!

Da tuăte le spargê, o ziz_lúmea, tuăte le spargâ dăcã [ε] nu ierám_ieu
 și să vină ... uó:lilê și să lê lăpăr. O spart úna, vení cîtã o beătã de muere,
 núma tri_uoi o avú_t și ... d'int-álea a_ia luát úna. Și únelle o fost ále
 preceptóru_lui ... I_ónel, preceptóru_lui, și únelle-ã lu Coriêscu, ále múlte;

5 și -núma muere_a a [=aia] tri și d'int-álea i-o luat úna

Și beăta muere o alergá_ș-je d'-acólo și-c-um ... túfã de patrînjéi
 ím_mîná, cum lu_úasã [!] .. tuăte.

Da d'óc sãptãmîni ... așé să bătê ihima-m_mîne și -io nu mai putém
 să-m mai revîn, să mai ... d'-atúnz de spáima áia.

10 Lup! am_vazú_mulz_dã-í_păcãtelor. Ţ-í spáimã d'í

Ioána Se Șerbu [63 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-an_dus cu cálu, l-am ... legá de prun pe-acólo, să páscã iárbã,
 și-io m-an_dus și-am adunã níște mărăcîn, d'í pin níște sãlcím, să mai pótã
 15 cálu mîncã iárbã; ierã níște ... mărăcîn d'-éja

Am_venít acásã ... Ce să mai fac? M-an_dus pin_grãdínã, jumúale iár-
 bã, dã-í la gúra cãlúlu ... Mai fac ... d'í mîncãri pëntru ... ã_și doi purcêi ...
 Trecú zîuã.

Az_d'ímîniãtã mã dusãí și_ieu la ... këmãí și io beăta feméga ásta să ...
 20 să mî-ajúte și míle; cã n-am ... nu pot_sã mã ... mã cam dqãre și úo mîná, cã
 mî-í sãritã ásta míle. De trii uoi_afiionãtã, cu mîna ásta

[Aceeasi]

Vîia

[...] Dúpã cî_ș-a prins, a merz_bíne vîia, o alégem : prima_îngrijire-a
 25 vîii ... prima_îngrijire-a vîii să fácu_e vára, alésu vîii. Prima dátã íeste lîjátu

viți, primăvara; primăvara-*i* tăiatu viți. Să tăie și-să lăsă numai trei oikuri, trei oikuri de vițe, d'i a suprafața pământului la ...ân sus. Trei oikuri la fiecare viță de vițe.[...]

La noi să face, să rupe, să contează toate căpeteli vițelor ce aparțin
5 d'in strugure-*n* sus, d'in de uni nu au struguri, să contează virfu viți și la urmă să leagă pe harac. Să leagă și-să lăsă numai trei căpete, trei temee, cum să spuși la noi, trei temee, care astea cresc în continuare nalte.[...]

După ce să cuăce, noi o punem la ...î culēgen, struguri și-*i* trimetim
10 pe piată sau î băgăm la vin.[...]

Sikitiu Ge Vasile [42 de ani]

Cînd fag, nuntă

[...] Nuntași, după că gălesc, nașa bruce să-mvălească mireasa-*n*
căsă, nuntași s-asează la masă, mai cîntă lăutari pînă cînd înveleşte mi-
15 riasa și-o găleşte și, pe urmă intră și nașa la masă, și ... s-apucă să mănînce

După că mănîncă, mișcînd nuntași la masă, punîndu-le să mănîce văr-
ză, piftii, de la-nceput, friptură, gozonac, vin, reikiu pe masă, mireasa-n
tîmpu ala-mparte bătîstută cu cocoș, la baiet, la fetē, pînă cînd ...gă-
20 țește cu masa și cu-mpărțitu dărurilor. Pe urmă mireasa și scuăte țoalele
d'in căsă și-le pune-ntr-o mașină sau căruță, cum sîn la noi, și le scuăte
țoale și-le pune și să ducē la cununat.

La cununat acolo să cunună. Baietii și fetele juacă-n ...făță biserică,
pînă să cunună tineri. După aia să duc acasă la baiat. Ducîndu-să la bă-
25 ețat acasă, socrî ...soacrăle primēz mireasa, î primēsc dărurile care le...
ducē mireasa ... le ... primēz dărurile. După că primēz dărurile, cînd
intră mireasa, puñ-o masă mică în bătătură, mireasa-*i* dă un peșkirî la

sócru mare, îi sărută mina și-învîrte de trei ori masa. Și-a breia oară
răstoarnă masa cu pahăru de vin și pe urmă sócru mare-o ie-m
brăță, o dūce-î-casă și s-așază să mănînce și tîneri. [...]

A două zi vin cūscri, vin pîrinți fēti pi la fătă, de fac cūscri, lun
5 vine după nuntă. Iar marț după nuntă, să duc pîrinți băjătului cu mi-
reasa și cu-alea să duc la ... fătă. [...] Cūscri, tot cūscri să kāmă,
și-ai de luni cūscri să kāmă, și-ai de marț, to cūscri. Fac cūscri,
și la uni și-la ailant fac cūscri

Și după aia, d'eci-î-colo, ia un sfîșit

10

Romanescu Elena [32 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri la yora dōzosprezēce jumăte, noi am ... mi-am pregătīt tēmele pā
la dōzospe jumăte și la dōzosprēzēce mi-ă ... mi-am luat ... cărțile și-am ple-
că la șcuālă. Cîn am ajuns acolo, prima yor-am avūt limba romînă. Și pēn-
15 tru că simbătă [...] omul de serviz' de la noi d' la șcuālă a spălāt în ...
clasa unde învătăm noi, a scoz bāncile și noi am învățāt jos, acolo-m-pruī,
în prūni școli, cu tovā'rașu Romanescu. Iel ... au fost trei copii care nu le ieșēā
mēdia la romînă. Și iel a [K] i-a întrebād, dar ... n-au răspuns bine și-au
rāmās ca ... să d'a corigēnța ... î-var-acū ... Dacă nu ... va luā, iei ...
20 rāmīne ... repetēnț.

Azi dimînță, d'i la ora patru jumăte, cîn-m-am scuiāt, am arințāt
pe-acasă și la șāsă am plescāt, am ... am scoz vācile. După ce că a muls-o
māma, am scos și-am plescāt în Laz la ... unde ierā tātlicu la culēz de ci-
rēșe. Acolo cîn am ajuns, am băgā vācile și a-culēs și ieu cîrēșe, ierā
25 sorȳ-meā a ... păzi vācile. După ce l-a-culēs, an-termināt un cîrēș cu
tātlicu, m-an-dus și ieu și-am sta cu vācile

Sikitiu Ve Doina [12 ani]

940. IZVERNA - Sat Siliștea

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1963: TP, vș; transcriere: cc

Cum să fas-o stînă

5 Uite cum să fas-o stînă: noi primăvara pe la nouo d'e mai sau pe la
dășe d'e mai si kar pe la sînsprese d'e mai, după cum îi cîmpu d'e răsî, ple-
căm sî ne-ntovarăsîm pătru sobărî sau trii sobărî. Si pe-ormă dăm după
uămen, s-adunăm uămen cu uoile, ca bas. Si viîne cu iele la noi acolo.

lesim cu iele la mînce, le măsurăm, vin muierile cu placuărîle de-acăs.
10 Făsem măsuratu. După se măsurăm lăpçile, încîndem măsă im_poiănă aco-
lă, ne dăm tot la măsă, mișcăm, biem, vin lăuțari, zuacă. Și sobărî plă-
că cu uoile.

După se plăcă sobărî cu uoile, bási plac-acăs. Ramîne numa unu căre-
băsu al märe. Ala ramîne ca să d'e mișcare la sobărî. Dă mișcare la sobărî,
15 vin uoile-ndesără, le mîlze, măsură lăpçele cu țançu, c-asă-i zise la noi,
nu mai iestē galeabă cum o fos ... țançu. Și d'e-asi-ncolō urmează bas, ie
unu dup-ăltu. Si sobărî i-o-nturnă la uoi. Plăcă cu iele d'iminăta pe cîmp,
vin cu iele la aminăzaz la strungă, îndesără iar plăcă, sara iar viîne. Le mîl-
ze, le bągă strungă, le pazește să nu le mănînsē lupi. [...]

20 La stînă bäge nișce țarūs, asă, im_pisuarē, dăcă nu-s blăr că să făcă
cîrce. S-acolō bągă uoile-n dormitōriu lor. Si mai făse încă altă strungi-
ță mică, unde le bągă că să le mîlzem. Mină dint-asta și iăsă uăia-n
strung-aiăltă.

Si după se le mîlzem, luom gällēlile cu lăpçe, ne bagăm im_basiē, i-
25 dăm bāsului. Il străcurăm in_cumpănă, il măsurăm si băsu pūne kag i-
iel. După se pūne kag i-iel, il lăsem [?] pănă pe la vuo vrēme, să zisem
asă, ca vū_sas - mai mult n-o să-l lăse - sau dōo. S-atūns il zdrumică-
cântă. După se-l zdrumică, il încălzēște cîta la foc. Să adună iel singur

în cumpănă. S-atuns il je cu stracătura și-l scuțe afără, d'in zeăr și
 să formează cas Din cas, după se să scură bine, il tăie fâlii asă gruașe,
 cum îi plăce lui ... mai gruașe, mai suptiri, și-l pune la hîrdău, il sărează.
 Și după se -l să împle, is je hîrdău cu uamen sau cu câru să-l coboare-a-
 5 căs. Si dint-ăia să formează brîndă. Se rămîne de la brîndă, dăru, il
 fierbe, făse urdă. Și dăru care rămîne dî urdă-l dă la cin, că n-are se
 făse cu iel.

Petre Ză Triță [60 de ani]

Fînu

10 Primăvara uomu căre-i mai ... mai d'ibăs il opriște de vâle, șă nu șă
 baze vicile î iel, de la zapadă. Și crește iarba. Șă făse Fînu și-l tăiem la Sîm-
 -Pietru. Acù la Sîm-Pietru il tăiem. [...]

Nê dusem, ne cumpărăm cuasă, le punem în toporiște, le băcem cu so-
 cănu. Ș-avem un toc cu cuce î iel, cuce de piatră. S-atunsa, după se băcen
 15 cuasă, îi dăm cuce, cuasi. Si luvăm cuasă si plecăm cu ia pe ... Eren. Făsem
 otcós. După se făsem otcósî aăia, să termină livada, il lasăm uo zi sau două
 până să uscă bine. Atunsa punem mîna pe furș, uamen cu muierî. Luom furș
 și-l intuăsem de pe-o parte pe alta, că să să ususe ca lumea. S-atunsi il pre-
 strizem, il făsem porsóri, capîță cum șă dîse la țară, la noi zișem porsóri. După
 20 se-l făsem porsóri, l-adunăm. Fie că-l luom în cap și-l dusem în cap, asă-ș
 spinare, cu furca, fie că punim bôji la iel cu tînzala si trăzem, și-l adunăm
 acolo la u loc.

La locu ăla acolo băcem um par im pamint, mări, și făsem uo clăie.
 După se făsem clăia, punim niște povasniță pe ia că să n-o je vîntu, niște
 25 crenze tajăte dim padure, le legăm la viru ieî că să nu-l ia vîntu.

[Același]

Kăgu

Kăgu, dacă tăiem ȳ miel ȳ luom rînda, dacă nu, cumpărăm de la
 cumperețivă. [...] Dacă tăiem um_miel ȳ luom rînda și ȳ fierbim, ȳ
 topim binȳ, ȳ ducăm aculó, stomăcu mielului. ȳ ducăm bine într-un
 5 vas și ȳ pun în altă muare de brîndă, care are brîndă, și, la alt vas care
 vém brîndă veki. Și-l topiesc aculó, dac-o fac ȳ muare de brîndă – noi
 muare-ȳ spūnem la zăma brîndi, la sūpa brîndi acoló. Dac-o tocăm aculó
 pun ... opt ocá și cu mai opt vin săisprizese ocá, ȳ săisprizese ocá, nu
 10 litri, nu kille ... ȳ săisprizese ocá pun trei lingurițe de bucatărie, dacă-ȳ
 cu muare de brîndă, dacă nu am muare de brîndă, atúnsa viñe púsă-n apă
 fiartă, pun două kilograme de apă, o ferb pe foc pan ramine un kilogram.
 Pun sare cit cred ȳ că trăbuie să fiie sarátă, nu prea, nis neserátă, nis prea
 sarátă. S-atúns topesc stomăcu mielului acoló. Si aála viñe cu patru lin-
 15 gurită, și-ȳkegăm sélé săisprizese kilograme de lăpce [K] ocá.

15

Lisavéta / Tălpis [69 de ani]

La pădure

Noi mergem la pădure asá, de-ais: ne ortășim doi iinș, plecăm la pa-
 dure, ne lom firiz, ne lom saçure, tot, și mierzem ȳm_pădure. ȳm_pădure a-
 cóló cin. am mers ȳm_pădure ne uytăm ... să nu fiie prea mare prapástiie
 20 cúmva, să ne ȳ l'emnu după ȳel. Și lom l'emnu dim_făta pămintului să-l retezem
 cu ferestău. ȳar de părtea șeeláltă ȳ fășem um_pic de bábă, asá - ȳ spūne viñe
 tăiem. Și potrivim si-l culcăm l'emnu si dăm cu ȳel cit mai sus, la cuástă, să nu
 dăm cu diñsu-n jos. Dacă dăm cu diñsu-jos, atúnsă să duse și coburá pánă
 jos sau ne ȳe după ȳel. [...]

25

Dup-ája, după se l-am trinlit jos, măsurăm cu métru și-l tăiem fru-
 mós asá, fășem miétri di_ȳel si-l tăiem frumós cārăvej asá, trúsuri! După
 trúsuri! – aștepa pe-ormă, după se l-am curmăt frumós, ȳl spărzim frumós

și-1 clădăm și-1 făsem mietri

Stoian Ion [36 de ani]

O stină

O stină o formăm așa, dim mai muls șetățân din comună, uamen
5 propriu-zis Si stin-asta o formăm, ne-adunăm, ne dúsım tot acolo unde-n
múnce, unde vrem să făsim stina și făsem o strungă de uoi. Strung-ăia
d'e uoi sau palăns propriu-zis astrucăte cu feringă sau cu fin, cu séva, ca
să nu le bătă viscolu pe uoi

Și-n Ēimpu-asta, după s-am facú, strungă tot, viine, ficsăm uo zi,
10 cî le măsurăm, asá să spunē. Atúns, întrı ficsăm ziu - asta si ne strîzim
tot șetățēni ăștea care ne-am strîns, n-am vorbit, ne strîzim si ne dú-
șım să măsurăm uoile acolo. Ne-am dus să măsurăm uoile, am iesit în
[E] sára c-oile acolo și - ntr-ailaltă zi le măsurăm. [...] Și jásă pe urmă,
jásă, sobăni - s ficsăi care iau, d'e urmează la uoi, să duc la uoi și rămîne
15 um_bas d'între ... basu-ăi mare, asá-ı spunem, care-are mai mul_lăptē.
Și iel rămîne ... și-apoi pe urmă urmează mai depărte la uoi Și lom la
rind Fiiesțecăre, după cum lăptē avēm

Dupa s-am lua lăptēle și-n Ēimpu-asta Uoile-z netúnsă. Ne a-
nuntă basu-ăi mare de-acolo si iesim să tündem uoile Viine primăvara
20 si tündim uoile si dăm lina către stat, la contract. Am tuns uoile, după
s-am tuns uoile am coborît i_sat cu lina si n-o aminat sfātu, că viine
baza de resēptiie_sat, in comună, la sfātu popular, să ne dúsım să pre-
dăm lina Am coborît de-acolo si ne-am predus cu lina s-am predă-
t-o la ... la bază, la sēntru d'e explotărea lîni

25

[Același]

Murători!

Avēm murători! in hîrdēu Si púnim plotozēle, púnim ardēi, púnim

și noi mîrcuți, pînîm și noi ... ăsta patrîzîjel d'ăsta ... mirodiie, asă-î
 spuînim noi S-atînsă pînîm săre și apă fiartă peste ielle . și s-acriesc
 cū-sētu și iârna avêm de mișcāre

Vărza o pînîm î streaz , ȳ spalēm birie , s-o pînîm rînd la rînd pe cîtle
 5 ȳna , si-ȳ gaurițe - ȳ cōcān , si-n fijecāre sōcān d'e vārzā pînîm sāre Și
 pe-ōrmă la rînd , pān - ūmplim pūcina , cîtle-o pūcină mare . S-apōi fierbîm apă
 fiartă , pînîm apă fiartă , dōyo sau trei caldări , s-apōi pînîm nūma reșe , pānă
 cîn ūmplēm vāsu Și cîn am ūmplūt vāsu , atînsă pînîm bolovān! pe ia sās-a-
 sîezē , si ia s-acriēște cū-setunēly Dūpă tri , pătru zile luvām d'e sarmālē ,
 10 luvām sā tocām , sā bāgām cu cārne d'e porc Cum asă nî sā potrivēște asă
 gālîm din ia ... Fie cā sarmālē , Fie cā cārne bāgām asă-n ia

El'ena Pîrvănescu [39 de ani]

Făsim ūrdă

De primavāra , de cîn Fătă , dūpă se cresc mîeii di cîce ȳ lînă de zile
 15 ne - ȳsepēm sā le mūlgîm Și le mūlgîm si le dūsîm pe cîmp d'e dîmînătă si
 la naprōr l'- adūsîm ... la ūsa ȳobōrūtuy Le mūlzîm , nî dūsîm cu galēata - n
 [E] innāuūntru , iȳ cōnāc , s-atînsă stracurām lāpcile birie Și dūpă se-l stra-
 curām pînîm kag în iel î iȳcalzîm , s-apōi pînîm kag în iel .

Si dūpă se l-am [K] s-o iȳkēgāt , o priȳs um pic kāgu , atînsă-l strîzîm
 20 cu mîinile si-l pînîm î țîlnic Și dūpă se l-am pus în țîlnic , il pînîm sā sascū-
 re mai mult Și iar țîerū cāre rāmîne di la cas il pînîm pe foc iȳ caldāre
 si-l fierbîm si făsim ūrdă

[Aceași]

Lîna

Da , de cîn luyg ūjā Noi de cîn lūndîm ūjile primavāra , dūpă se le
 25 scuācem î stînă , atînsă le lūndîm cā sa-ȳcalzîēște si nu mai pot sā sūfere

cu lina pe țele.

Coborîm lina-*ŋ* sat, dăm la contrac d'in ia se ni sa cuvîrîe, iar rîestu se
ne ramîrîe o spalăm. Pûnim apă fiartă pe foc, î*ŋ* clăcut, sî lina o pûnim
îm postăvă, zos, sî pûnim apă peste ia. După s'-am pus apă fiartă peste
5 ia, uo luăm la frămîntăt. Uo frămîntăm până sa cūrătă biñe.

Iar pe urmă uo luăm sî ne dúsîm cu ia la rîu mai mare, ca s-o pucem
spalá birne, s-o limpiezîm biñe. S-atúnás după s'-am limpiezît-o biñe, venîm
acásă, uo pûnim pe gard, să sa usúse. După se s-o usucăt biñe, uo luăm s-o
bagám î*ŋ* cásă.

10 Atúnás, a dōyo zî pûnim mujer! la peptenăt s-o peptenăm cu piēptîni.
Scuátcem piār, ramîrîe sî cānură sî fássem sî línă cu tōtu, dîn ia. S-atúnás
línă ásta care-o fássem, piāru, il tuárssem pēntu dîmîi. Să fássem dîmîi sî obi-
țele... sî trășt'. [...] Sî rîestu d'in... d'in línă care ramîrîe d'e la trășt' ne fás-
sem sî noi scuártă sî macátur! Sî flarêlê, sōráp! ne fásîm dîn ia.

15 Dîmîia să fásse-*ŋ* fêlu ásta. Tuársîm pāru care-l scuátîm primavāra, il tuār-
sîm supbîrîe, d'e urzálă. Iar cānura care iásă d'e la piār uo tuársîm mai gros. Sî le
negrîm cu calajcām sî cu cuāze d'e árîin. S-atúnás, după se l'-am negrît, urdîm
pāru, il fássem d'e urdálă pe gard, urzîm. Sî le pûnim pe razbōi, le țîássem, s-a-
túnás bātîm in țele cānura care-am tuors-o d'e la piār. După s'-am țasút-o,
20 le dúsîm la pivă, le fásîm la pivă, l'-adúsîm acásă. Sî croîm d'in țele ca sî dîn-
tr-um postáv

[Aceași]

[Spălatul rufelor]

Pă, uice cum le spalăm. Noi le pûnem d'e seāra amōi. După se le pûnem
25 amōi până d'iminăta, d'iminăta ne sculăm d'e nuapte sî pûnim caldărea pe foc,
caldărea a mări cu apă pe foc. S-atúnás luăm apă d'e pe foc si-ntîi le... le
razmujîm. Le mujîm, le dăm cu sapon, asă le zîsîm, le razmujîm. Le dăm cu
sapon sî le bagám îuobod. După se l'-am bagăt îuobod pe rînd, dătê cu

sapón cite una, cite una, atúns am umplút uobódu birie, cit' - avém. S- apói,
 desupra púnem ũ- fîlînic de fujór, mai rar. Si d'asupra de fîlînic púnim s'enúsă. Si pe
 se ... pe s'enúsă asta cin_ am pus- o d'esupra de obód, atúnsa vením cu uála cu
 5 apă fiártă si púnim la tricólu uobódului apă fiártă pestă s'enúsă. S- atúns
 púnim apă fiártă, turném cite dóyo caldăr!, si cite trei. Dúpa s- am turnát
 dúyo caldăr!, trei, le lasám cit'- o zumatá- de di, cite trei, pátru uóre să
 să cuácă birie.

Dúpa se s- o cob_ birie le luvám pe rind in álbye, im_ postávă, si le spa-
 lăm cite una, cite una, cu apă caldă si iar sapón. Dúpa se l'- am scos pe tuâte
 10 di- uobód le fásem gramádă_ ligán, luám ligánu cu iéle si ne dúsem la riú. La
 riú atúnsa le luám pe cite una, pe cite una, le spalám in apă rěse si le pun [r]
 si le- ntuársém pe dos, si le púnim pe gard, ca să sa usúse. Le stuársém, le pú-
 rîm pe gard să sa usúse

Si dúpa se s- o usucă_ l'- am băgát in căsă, le calcám frumós, le fásem
 15 pakeţel. ... cu fieru de calcát. Dúpa se le calcám cu fieru, le fac pakeţel si le bag
 in duláp sau pe cit'- o lădă sau pe măsă, pe se am loc să le pun.

[Aceeasi]

Sapónu

Noi sapónu- l fásem, întodiúna ne ... ne pregaţim de la porc. Untúra ca-
 20 re- o, care- o trágim de pe măţă, untúra a mai ráă căre ramîne de la porc
 de pe spinărea pórculu, cî_ zupuáie pórcu, mardáfu căre- l alezém, se- i mai
 ráu de la porc, ála- l fásem sapón.

Cumparám sódă de la coperatrívă, ne dúsim acásă, púnim de prima dátă
 apă pe foc. Pe órmă púnim grásimeă si mai fiérbe um_ pic grásimeă, s- apói
 25 púnim sódă. Dúpa se púnim sódă uo fiérbim cit'- o zi ... cu sapónu pánă cî_
 să- ŋkágă. Cin_ avém uo ... uo şfircă, uo ... ũ_ lemni, [e] uo ştáză din_ gard,
 netezitá birie s- aieja i_ zisém şfircă. Si dăm cu şfirc- asta pe fundu cîánti

cu sapon, până cînd fierbe bine. Cînd îl sa vede că fierbe bine, atunci sa
trăze pe ştirică ca ... ca mîreaga. Sa trăze, s-atînsa-î fierţ birii si-l dăm la
uo parte. Cînd îl dăm la uo parte, îl lasăm s-sa raşască, s-apoi îl lăiem cu cultitu
si-l scuătem bucăt din caldare. Si-l pînim la uscăt

5

[Aceeasi]

Uo ruată d'i căruță

Uo ruată d'i căruță, prima dată ... să lăie uo caravei mic de d'uo pal-
me. Si dup-aşéea, după se-l lăiem, îl dúsım la strung. După se-l dúsım la
strung, îl îngăurım în mizloc. Dup-aşéia pînem spiţile la ia. După se s-pîne
10 spiţile, pînem naplăţi, după naplăt, pînem sîna ... de d'ésupra. Dup-aşéia,
dúpa se pînem sîna, pînem surúpurle la fiejcäre naplăt. [...] Búsumu îi
făcú dim mästácân, spiţele dim salcım, naplăţi d'i frásin. Úsia-i to de
lemn, tot de frásin

Pêtre Ge Pantir [20 de ani]

15

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] m-ă sculăt d'iminiáta, m-ă spalăt, pe-ormă m-am îmbracăt.
Dúpa se m-am îmbracăt, am plecăt la sapát. Pe-orm - am miñcăt si iar am
sapát. Pe-ormă sára m-am dezbracăt, dúpa măsă m-ă spalăt, m-am
culcăt ... De azi d'iminiáta iar la fel'. Mă sculăi si mă spalăi Plecăi iar la sa-
20 pát, venii acásă.

Vućescu Rița [18 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] io m-am [r] m-am spalăt, am miñcăt, m-am îmbrăcăt și m-an-
dus cu jăpa la dispensár, s-o pázesc. Atunc m-am dus acásă, m-am spalăt,
25 [E] am miñcăt, m-am culcăt
Și astăzi, azi d'iminiáta m-am dus iar la jăpă și-am venit aici la durnă-

vyastră, m-a kemat lon

Urucă Sânda [10 ani]

941. BAIA-DE-ARAMĂ - Sat Mărășești

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Inregistrare 1963 : TP, vș ; transcriere ; MM

[Întimplare cu lupii]

Arăam la conac cu vitele, așă, și stî la conac ă lăsa vitele ca [K] la
 apă, jos, depărte, și m-an dus pân-la conac, arăa o plujăie și că saț-așă.
 M-an duz la conac, ca să fac focu ș-io, arăa [K] arăam ud, tremurân
 10 de frig. Cîr cōlo auud cînelē, că rămăsă cînelē cu uđiile, auud cînelē...
 sār ieu, lūpu luāsă uāja. Am a'ergăt după iel pănă cî- am ajuns; nu vrea
 să fugă de pie uāja. Io ierân copilăș, de-bia [=de-abia] aveam păișpe
 an atūs. Nu vrea s-fugă de pe uāja. Ș-ou sārī cînelē, ș-o sārīt ũ spină-
 ria lui, aviam un cîne bun. Ș-atūs o lăsat uāja, da o ieșī lūpu ca la vro dō-
 15 uozēs de metri de minē ũsus ș-o șazūt în cur. Ș-io-m lot uāja, că o fārī-
 māsă la gît, ũ rupsăsă aiic beregăta, ă luāt-ō spinare ș-an dus-o la
 conac. Și lūpu a rămăs șazīn în cur [...] Dîua o fos atūs. Vin și nuaptă
 și dăuă. Și nuaptă vin, da nuaptă nu-i vuez, da dîua ...

Nicolăie Picica [79 de ani]

20

Brînză

Mulțem vitele și adună lăptele la un loc. Toț sobăr-ăia căre mulș, sin
 pătru, sin sobăr căre mulg, și tōrnă gălētīle-nt-ō ũrdău, strēcură lăptelē,
 ș-atūs puș kag, așă să dîșem, un fel' de rînză de [E] mîel... Ș-pun kagu-
 ăla im brînză acōlo și lăptelē sa-ŕkagă, să fāse străgăță așă, cum zîșem

noi

Și po_urmă - l spărze, âl dă acolô la ... străgăța ăia ș-pă se spărze acolô, dă străgăt - ăia, lapl'ele, brînză s-așădă la [r] la fund și dăru răminie d'esupra.

5 Și dăcă, atūs' uomu, băs'u ăla - l așădă bine și - l ia și - l pūne pe strē-cătuăr'. [î] scuâte - l pūne pe strēcătuăr' și s-astre'cură [r] s-astre'cură dăru d'in ia și răminie cășu.

Du pă se răminie cășu, sbîntăt, il ia și - l tăje și - l sarează, la hîrdău.

10 Dăru, făsem ūrdă. Pūnem ip_căldăr'ea pe foc și cîm prînd'e a urd'i căl-dărea, așă, sa tūlbură dăru, așă, mujem fōcu. Ș-dăcă - i mujem fōcu, atūs' s-adună pe căldăr'ie uņ_fiel d'e ... ūrda, ca d'-um_pumn așă pe căldăre. Ș-o lăsăm pănă cînd prînd'-a fierbe-o țărășor, ș-cîm prînd'-a fierbe, atūs' luăm căldăria jos și lam ūrda d'e pe ia.

[Același]

15

[Amintiri]

Păi d'i se nu m-o dad_muma și tătă [la școală] c-acu-m vine nău, c-aj_vrea să ștu ș-jo séva. Așă nu știu nimic, is c-aj uorb dăgă nu ști carcé, da, dăgă nu n-o dat. Am avūt și fraț, fraț-uo murit, iei o foz la șicuălă, da noi nu. Am fost șapte fiécē. Ș-o murit, mai sîn_sîns și două 20 o murit. Și nis' una n-o foz la școală. Așă ieră atūs'a. E, cît îi d'-atūs', d'e la șăptezășdoi ... d'e an pîn-acu. [...] Și - s maritătă, is_casatori-tă pe nouă sūce d'ese. Ș-atūs' ierēm d'e ôpsprezēse an. Și acu a [K] omu o murit î_răzbél d'e ... d'e pe nouă sūce șăispeješe, a_rămās sîņ-gură, cu doi copii. Am unu mărie d'e ... pătrudăș ... ș-op_d'e an acu. Și - i [K] 25 o rămās d'e două săptămîn d'e tătă-su. L-aņ_criescūt mărie, acu - i m'uoș bātrîn, îi zic „Mōșu”.

Și - s sîņgură. Mai am unu fāra ăla ... ăla - i isă la zestōnār la cumpărăcivă.

Lisaviēta Sōkină [72 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dîmîneală cîm-am sculăt, m-am îmbrăcăt, m-am încălțăt, m-am spălăt și pe urmă am muls o vacă. După s'-am muls vaca, am mișcăt cîteva, după s'-am mișcăt, ă lot sapa și m-an dus, cum îi spūnem noi, [κ] ūri-ī spū-
5 nem locu, m-an duz la Sūc ... și-acolō an săpăt până la prinz [...] Dup-amiaz iar am gustără sēva ... și pe urmă iar ă lot sapa d'in nou ... am săpăt până sara [...]

Az d'imirhălă mă sculăi ... și venii la sora mje aiis ... venii la sora me ca să-ī ajūt, că i-a muri barbātu. Și venii ca s-o ajūt pāna acūma la prinz. Și după se trēse prinzu aiisă, plec acāsă.

10

Dima Ilie [43 de ani]

Cartofi

Acolō scuălem gunăiu și-l pūnem pe loc; după se-l pūnem, il sprinjim, după se-l sprinjim, ramīne până primāvāra.

Primāvāra, după se-l [κ] sa ja zapāda, atūs arām, arām cu plūgu cu cai, cu
15 cai sau cu boi. Și după se-l arām ... tăiem cartofi; care-s mai mari, îi tăiem coj.
și care-s mai miș, îi pūnem intrăz. Și făsem șanțu lung, cit îi țarlăua. După
se făsem șanțu, pūneṅ cartofi, la o palm-așă, pūneṅ cartofi. După se-ī pū-
nem, astrucām și după se-ī astrucām, îi lasām până cî-īāsă d'e prașit. După
se iāsă, îi prașim, îi lasām așă cam trei saptamīn și-atūnc îi-ṅgrupām, așă să
20 spūne, îi-ṅgrupām. După se-ī ṅgrupām, îi lasām [r] îi lasām pān-tuāmna

[Același]

Țaria

Țaria, ūne-ī loc bun la sapa și nivelēște locu-āla bine, bine, și cātă locu
cā să nu fiē kar piātră multă, ă locu-āla și-acolō, după se-l nivelēște bine,
25 dācā-ī pāmīntu uscāt il [ε] il ūdă cu apă. După se-l ūdă ... iară premāturā și-o
fāse bine, Țaria. După s-o făcūt Țaria ... bagām călu [κ] adică pūne grūu-ī

ntinde tot cu viru cătră paru ăla ūin mijlăc ... ăsta, strejēr, ș-atŭsa, după s-o
pus griu tot, o-mplut ăria, bagăm călu

Călu ăre legătă sfără de gît și-l lăgă de strejēr și pe urmă-l minăm.

5 Il minăm ș-ăltu-nvırce griu, tot il minăm până cin sa luacă iel. Ș-dú-
pa se sa luacă, trázem însét până cî ramîne griu. L-astrińzem cu [r] cu
lopăta lîngă strejēr. După se l-am astrîns lîngă strejēr, însépem sã-l azvîrlîm cu
lopăta ca sã-l vinturăm. După se l-am vinturat bine, l-ã luat, l-am bagat în vas
și l-an_dus acás.

[Același]

10

[Porcul]

Cin_fătă-ı ținem cîce trı saptamin, apruapı-o lună, sug la pursêle, la scruăle
ș-la urmă [ε] îi luam și-ı învațã la mińcărie. Le dă le fásê laturîle, aşá mai
bunê, le . cam lebume, aşá le dlăm, și-ı învațăm cîc-o țirê, cîc-o țirê pan s-a-n-
vătã și iei. Ș-la urmă-ı înțarcăm, cin_ıs de sîns saptamin îi înțarcăm și le fá-
15 șem [r] le fásem latúrı, sêparat până sa mai mariésș. Ș-atúnșa le dlăm până mai
sa mariésș și iei

Și atŭsa cin_tajém. pursăya, atŭs o pŭnem pe ingrașamîce-ı dăm miń-
cărie mai [r] mai bună : mai buăbe, mai latúrı, mai gruăsê, cartófi, s-avjém.
Ș-o fásem grásă ș-o tajém d'e Crásún

20

Cin_o tajém, atŭsa o pŭnem im_postávã. o sarãm ș-o ținém acolá trıj zile
La urm-o radıcăm slăjina ș-o pŭnem sus im_pod, la fum.

Și máțălê-ăla le oprim și le fásem cîrnăt și cartabuđș, noi aşá zîșem la ăj
graș, cartabóș

25

Trandafirı, pŭnem puțin usturı acolá, cocăm plésîle, pŭnem puțin usturı și
fásem trandafirı.

Ș-aj graș tot aşá, pŭnem oriéz î_iei și sãpã și-ı sîim iar sus.

Și đim capătîna ș-d'im_pisgare fásem pîcîi la moș, la mósı d'e pîcîi și d-a-
coló mińcăm [in] sîmbăta mai_lôr la zăpósîtu ăi d'întîj [...] noi atŭs-ı [k] mósı

Făsem la pîcî

Žena Hirțaucă [39 de ani]

La Anu nou

La Anu nou pun măsă ș- s- adună d' la [K] pin vesii' așă și pun su casulă,
5 pun ū inel și una pîne o oglînda și una pîne up gem ș- altă pîne um pișp-
cên

și fițele vin și baieti care cum nimer, nărcu lur; care altu zise că
pișcenu îi mai coltăt, îi ... înhelu- i mai frumós, oglînda ... Care cum nimer
ș- sa rid, să lăstă și la noi așă. [...]

10 Umblă nuapca cu sŭrcuva, d'in casă în casă. Sa- mprieună flacăi, uamiri și
cuș sa nimer ș- vin, ne cîntă la ferăstă ș- la urmă întră- nîntru și le dăm și noi șe
cîce zăse lei, cum aviem Ne spuné, ne uriază ș- ia, așă s- umblă tătă nuapta

[Aceeși]

[Porumbul]

15 Îl sãmănăm, buabele, le sãmănăm și le șapăm. Le sãmănăm, le astrucăm și
după se l- ă astrucăt, lăsăm. Cîț vinhe prașitu- l prașim, ăl prașim și- l .. pin- la- ŋ
grupăt, ingrupăm iară și tuamna- l cul'ezem. Cul'ezem, ăl astrinzem ... noi cu-
lezem cu foi cu tot. Astrinzem, dușem acasă- l gijim, cum îi spunem noi, ăl gi-
jim, il curățăm bine d'e [r] d'e foil- ăla ș- suim în pod la uscăt.

20 ș- coseni- i tăiem, îi tăiem brătă gruasă așă pe loc ... ăl [K] îi legăm ... îi le-
găm și- i astrinzem, făsem așă pológ. După se i- an- făcut, îi lăsăm două, tri zile
s- sa usúze, îi ridicăm, îi lom cu spătetele, îi dușem, îi gramadim.

Cosină Simion [18 ani]

Stăgu

Țăla tot de simbăță-l adușe ȃla ... stăgăru ȃla, stăgu ȃla-l adușe zîmțerle.
 Iel, de la iel pîne ȃom ... nu mireăsa. Și-i ȃla-i pus cu o cîrpă răsîie, cu nêștê bra-
 sîri încununăt așă pîn-la corqăna lui și c-o bacîst - așă cu Flȃorî. Și la vîru crê-
 5 zilor să pun sîucurî popistrăt. Și pe vîru crêzi l'egăm, așă, crêzile cu lăciț - așă
 đîm_vîr așă, pe tȃce crênlê [= crengile] pînhem lăcița ... să fiê frumôs așă.

Marița Drînd [18 ani]

[Spălatul rufelor]

Noi cî [K] și dăcă-s murdăre rău nu sa spălă-n săpîn [...] și noi zîsem că le
 10 bagăm î_ȃobod. Și le dusem la rîu întîi, le mujem, așă îsem, le mujem, ș-pe-ôr-
 mă venim ș-le kikim î_razbôj, î_razbôj, mă luaj cu razbôju, [K] î_ȃobod. Le
 pînhem im_obod, pînhem ... senușă pe ielê și pînhem ș-ăpă fiartă, știț [E] le carăm
 acolô, cit aviem ȃobodu de märe și cit aviem de mîlce, cit știm noi acolô c-aviem,
 și după se nu [K] carăm puătê tri, pătru caldărî, și pe-ôr_mă nu l'ê mai ... Lasăm
 15 dăyo, tri uore, așă, ș-pe-ôr_mă le scuăt'em ș-l-üseme la rîu și le mursucăm pā-
 nă sa duse senușă ȃa de pe ielê, pan-iesă ȃpa lîmpiede d'i pi ielê, să nu mă
 fiie tîlburîe. Așă le spălăm căre-s murdără rău, căre nu, le spălăm î_ sa-
 pîn.

[Aceași]

942. GODINEȘTI

(rn Gorj reg. Oltenia)

Culegere 1963 : TP, v.5 , transcriere : GG

Vîia

să dășfîndă pămîntu la șăizăj_dî sêndimăetri cu hirlêti'lê, cum să zîcê.

Ăşa. În urmă se pune la un métru, să [ε] ... pun țărúșe și-să púne la um_métru, la um_métru. Ibridu american s-ar pune la únu și două_dăz', da noi îl púnē la un métru. Băten_țărúș și după țărúș fáciŋ_grop!

5 Apoi luom vița aléasă și-o culcăm, nu u băgăm drept, o púneŋ_culcátă în_grupă, la săizăz_dă sintimétri - adîsîmi, și-î scoátîŋ_căpu dá sus. Cooperim căpu, fáciŋ_mușuroi acolo, luom țărúșu care-a fost aculó și-l púnem lîngă căpu viță, ca să știm úndi iásă lăstáru, dáca ie plôare multă, și că-
10 u utám să nu să strîși lăstáru. Ășá Dáca o [κ] după c-a ieșid_d-aculó, pi-úrma mézi.

15 É, mai pin lúna mai îngolb o căuutám iar, cîn_dă listáru, u căuutám să videm. În_fini, vidēŋ_că-î bun-o lăsám agoló. După c-o lăsám agoló, pòati că mai avém niscáiva porúmb puș pi_ia, séva, nu_ășá, ca să nu pèrdim pámîntu pînă cînd iásă ia mai...să-ntărește, fáci úmbră ... púnim porúmb și-î prășim porúmbi și umurám și burujána udátă cu prășitu porúmb'lor. U-
20 morim și burujána de-acoló [...]

Al pátriŋlea an, apoi mérzim cu căru Buniŋliléz_dáca púnim la trei, pátru sultē_suz_dă așá, Ț'

Mérim la [κ] cu căru la culés, luom strúguri d-agoló, úna, áltá, cu căru sau cu căruța, cu cē-avém, veŋim cu iji acás. De fapt nu Ț-am puteá
20 zdrupși așá rápide, rápide și dáca Ț-ă lăsá vro dóyu zile în_cărúță, mai bine-ar fi. Vínu nu s-ar mă_acrí. Cē_Țel iș fáci ferménți áia Ț, în_grámá-d-acoló.

35 Și_dáca după dóyu, trei zile-Ț ... púne la zdrupșitgáre, púnē la púlină, nu măi fiérbe. Vínu-a râmáz_dúlisē. Fără ca să baž sarisilát_Ț_Țel, cá dáca baž sarisilát, să acréște pi_la Sfintu_lóhan îngolb, n-Ț si măi fási cu Țel.

S-așá să consárvá vínu

Dumítru Tîŋea [73 de ani]

Cozonácu

Cozonácu, púnem la ũ kilogram de făină, púnim o litră de zăcăř și trei
 5 lăuă. Și treptăt, treptăt și două prăfur de vanilie și frămintăm, mestăcăm
 binı, binı, binı, binė, și dı se mestăcăm, mai adăugăm ș-cil-um pig de unde-
 5 lėmn.

Și după ăia, după se-l terminăř cu frămintătu pınă cın ıșepe să scoă-
 10 tă beșis, il púnem puřin să crească, il púnė la căldură să crească, după ăia
 ũzem tăvile cu [E]... ıară cu undelėmn, cu ulėj, și l-așăzăm în tăvi și ıar
 il lăsăm puřin și-n tăvi să crească ș- ăpoi ı spoim cu... ıar cu lău bătút,
 15 presărăm puřin zăhir pėstă ıel și dăm cu ıel la cuptor!

Și cın ıı ıel, cınd creďim că-ı copt, luom um paı mai tarı-așă și-l
 șercăm. Și dăcă ıăsă păıu curăt, ıı copt.

Elėna Boieru [60 de ani]

Lina

15 Cın lundem găia, spălăm lina, fėrbem apă, băgăm lina-ntr-un vas mă-
 ri, int-ũ hırdău, turnăm apă fiartă pėstă ıa, o lăsăm acolo cam două ıore.
 D-acoló o scóățem dım vasu ăla, d'ı apă ăia fiartă, ne dúsım cu ıa la apă
 mare, o spălăm binı, binı, binė, o púnım, să ıusucă. După se s-o terminăt cu
 uscātu, ũ-șepem s-o scărmănăm

20 O scărmănă ș-ne dúsım cu ıa la dărác și dărăcu n-o fási căier Că
 ıeru, venım [E] cu ıa căier d-acoló, púnem căieru-n fúrcă ș-avém um fu
 [K] avém fus. Băgăm fúrca-m briu și cu fúsu trázım d'ıp căier. C-o mină
 zmırțin de fus și cu una trázım d'ıp căier și să fásė fir. Și cın am umplút
 fúsu ăla, il pun p-ăla jos și ıau ăltu și cın [E] cın umplu trei, pătru fúsă,
 25 atūs lı fac mótcă pe rășkitóri; rıșkii

Ș- dăcă-m trăbui vapsite, lı dug la vapsitór, dăcă-n trăbui și lı
 hıgrėsc, lı hıgrėsc ıeu. ıest-um fel de piatră de-ı zısi calajicán. Cumpărăm

calaicán d'-éla și! Fierbem nește coajă -i spúne, cojă de árin. Fierbem coajă
 ja de árin, scúr zem zámá d'ín coajă ája - ntr-un vas și púrim calaicánu
 ála, piátra ája o púrim pisátă zámá ája, mestăcăm bini, bine și după ája
 adăugăm mót kili álbe, și zámá ája. Le frámintăm bin - aculó, li mestăcăm
 5 și! I - acoperim, vásu ála I - acoperim cu ... o pătúrá, cu sévá, și lăsăm acolo
 prez de dóuu. Uóre jumáli, trei.

[Aceași]

[Oieritul]

Să púne un cobán. Dă igzámplu ieu sunt cobán. Adún o cîrădă de
 10 Uoi. S-adună di un cobán o sútă cînzăz de Uoi cu lápte și cînzăz de Uoi
 stérpe. Atîta poáte să pázască un cobán. Iéle să strîng mai multe Uoi acolo,
 să strîng cîșasă cobáni, să -nkárba șásă, șapte sútí di Uoi, să formiază
 o stîná de Uoi cu lápte, să formează áltă stîná di Uoi stérpe: mei și miuáre
 și berbéc, álea sint impreunáti - apárte.

15 Dup - acélea cîn ajúng cu iéle la munte, acolo prima dată cobáni, gri-
 ja lor iéste ca să [É] să ocúpe de făcerea stîni. Iei acolo dásígúr că nu
 au mărăcîn! și táie prájin! de fag, de brad, de stejăr și báte țárúș! im
 pámînt și prinde kíng pe mărăgin!. După ce prinde kíngi - álea pe mărăgin
 la tîrgólu strúngi, așa -i spúni strúngă, să fáce un ... celár care mérgé cu
 20 Uoile ca s - să múlgă

Aculó, celáru ásta să fáce din scîndurá de brad și să fáce cu acoperi-
 riș cu ... acúpéri - cu șindrilă, cu șindrilă di - ásta făcútă de fag sau de
 stejăr. Să fáci cu încápere de cînc strúng, unde vin Uoile la muls. Acolo la
 strúngă sint, la fíecáre úșă, sint cîte doi cobáni. Únu șáde-n dreapta
 25 úși și únu în stînga úși. Uoile vin pe mijlóc, vin mînate de alt cobán din
 spáte, care -i la spátile Uoilor. [...]

După ce să múlg Uoile toáte, láptile să ia și mérgé cu iel în stîná
 Mérgé în stîná, în hirdău cu iel aculó, cîn ajúngi cu iel, púne hirdăuu jús,

pune străcărătoarea peste cazan și-l străcără lăptile-n ... în cazan. [...]
 După ce pune kagu la ... cînspe, dăuuzăz de minute, băcu căre-i de meserie
 brînzăr, iel căuută să vādă dacă lăptile iestă îkægăt.

5 După ce l-a văzú_că-i îkægăt, îl ia la frămîntád din nou. Îl frămîntă
 pănă cîn il disfăce iărăș iegzact cum a fost cîn l-a pus la mu [K] de la
 muls în cazan. După ce l-a pus [K] l-a frămîntád bine, l-a lāsăt iărăj
 din nou lîpgă foc, aproape de foc acolo, ca să șadă tot călduț, să-ŋkágă
 iărăj din nou lăptele.

10 Atunc il ia și-l pune-n sādilă, sādila ie de piŋză. Îl punē sādilă; în
 două părț, îl pune-n două sādile și-l leágă deasupra unelor gălēt cări iēs-
 te pentru străcurărea zărului. [...]

Brînza să cobqără d'în muntē or băgātă la șteándur!, or să cobqără
 [ε]... cași, întreg așa cum să făci din sedilă di-acolo.

Miskije Ilie [36 de ani]

[Nunta]

15

Aiic la noi um_băiāt, cîn_să cunqăște cu-o fātă, să útă la ia cu pārintă
 și să vorbesc îŋ_căśă și, pe urmă să dūci la joc ș-o kāmă-n_ōră, cum să făci
 la noi; ș-atuncă ia jgăc cu iel jî_dacă fātă-i de părere și z-dūcă după
 băiă_și băiātu ca s-o ia, mai șad iei o lună, două, vorbesc, dup-ăga să dūce
 20 la ia ... la noi să spūne-m_pețit.

Și atuncă să dūce j-dacă pārintă fēli vor să o dia și să ajung iei ca
 s-o ia, atunc să hotărăz_de nuntă. [...] Cîn_să hotărăz_de nuntă ...
 acolo îi cumpără die toāti iel'ia ca să făcă nuntă.

25 Sîmbătă kāmă nāmurle lui și vecîni că să pregătjăscă miŋcārea. Și
 pe urmă, la ora douăsprezēce vin lăuutăr! [ε] să cînlē și sîmbătă sara bā-
 iātu-ș kāmă o fātă cări vria să făcă stjăgu și fātă căre vrea să fi-j-o domni-
 șōră. Ș-atuncă băiātu-ș kāmă și băiă_și fātă să făcă steāgu sîmbătă sara

și pe urmă să facă steagu, um pom așa verde, și să fac cucur: albi, roșii,
tot felu și să-nsiră fasole albă și roșie pe-o âlă și-atunci să pună, s-agă-
tă de pomu ăla verde, jel i-așa rotund, frumoz la vîrf și s-agătă-n tot
felu și pe urmă să pună o lălit-așă galbină, di argînt, și să-nsiră așa fru-
5 mós și după ăia pună brăcir, să-nsăsură brăcirile joz la pomu ăla și să
pun-o batistă c-o perină, um bată.

După ăia, duminică vine băiatu la mirea [K] pleacă mirișa s-aducă apă
cu fetile cari le kâmă ia sara să le dia batiste După ăia băiatu vine cu..
nuntăși lui, cu trăsurlă, și-ia mirișa, să duci la biserică, să cunună, și pe
10 urmă vine acasă cu ia, și întră cūrte, și-acolă așa nu întră până nu vorbesc
cu părintă, și plătește fata în cūrte.

Dup-ăia întră-n cămără și-n genunghe băiatu cu fata jos și-ș [E] cere ier-
tări di la părint. Pe urmă ias-afară și să puni la masă și-atunci dă daru
cid_vre și astringi mirișa j-după [K] care dă dar mări, ia cirpe sau sarvé-
15 tē-n diferite și să dă, cinē, nămurle felī dă cadouuri...

După ăia să scoală di la masă, iasă afară la r [K] la sușeăua și joacă.
și pe urmă, seara întră lergători care-or făcud mișcăria, uămini, cin-o fă-
cud mișcare. [...]

Păunescu Maria [17 ani]

20 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-am sculad de d'iminăță, ieri! de dimiñat; m-am sculăt, m-am im-
brăcăt, m-am spălăt, m-am îpcăllăt, am luat mătura, am scuturăt piș cămără
am măturăt, pe urm-am luat vitele, le-am dus pest-ăpă, am legad vitălu de
cab j-de picioră ca să șadă, le-am lăsă c-o fetiță și-am venit acasă și
25 m-am dus la prășit

Pe urm-am veni [K] m-an_duz_după fetiță că s-a pus pe plouă și-am
luad vitelē acasă și-am plecăt la viie dup-amînz

și-az! dimiñăță mă sculăi și-plecăi la viie c-a vită măică-me ieri!

un Flanel la viie .

Și pe urmă venii , mă-mbrăcăi , mișcăi .

[Aceași]

943. CORNEȘTI – Sat Stolajani

(rn. Gorj, reg. Oltenia)

Culegere 1964 CC, GG, PL, MM, MV; transcriere GG

[Porumbul]

Plecân de dimineața la arăt Pornim plugu, fimejia pune după plug boabe
și ... cu călcîiu sau cu pâră, cu pâră. Pini rind și ... pină grăpăm locu, după
10 ce că-l lăsăm vro săptămînî, două săptămînî sau trei săptămînî de zile,
pătru măcsim, îl prășim. L. Lom cu sapa la prășit. Și-î ... să rărești. Lăsăm
doi, doi, doi, trei în ... în cuib.

Și d'acîia - acolo apăi cin viine - ngropătu, la trii săptămînî îl ngropăm
ș-apoi rămîni dă cul'es.

15 La cul'es îl culézim cu tátu nu ... nu lăsăm foile-n ... bulégim, îl ducim
acasă și ... îl dizgorân d'î foili el'ia și rămîne druga, numai porumbu. Și-l
punim pe urmă la pătule și foili le ținem în pad pentru jernă, d'î viie.

Gîrdu Iuán [74 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

20 Cin-m-ă sculă mucă, am tocă la reță, an da la pui, an da la o-
răténii, am mulz vácă, am plecă la colecțiv. Mi-ă bégăt în trăist-am
fiert ouo, am bégăt în săcui, acolo-n trăistă. Am bégad brînză, pine,
ș-am plecă la colecțiv ș-ă săpăt tótă ziua.

Și astăz iz la lucru la alt om; nu la colecțiv. Astăz, vărúș, cum vărúj mîetă.

Săpăi, gropăi, totă ziua la porumb. Așa să zîce la noi că să-ngerăpă porumbi. Înții
să zîce să prășește și-pi-urmă... acuma-i a două săpă, îi să zîce la-ngerăpăt.

Măria Gîrdu [69 de ani]

[Moartea mamei]

5 A venit cîncu, s-a făcut răzbelu ăsta atîncă, vine muma, mama me pi la
mine și cîncu vine mama me pi la mine. vine la mine, ce [= zice] :

- Fă Mărie, iice, să mîlegîe să cumpără gas și sari, iice, că să făce
război, și-ăvus, că n-ăvem de un să mai lăom.

A venit sara pi la mi-ăm vorbi cu ea, a venit cumnăta mî [K] ia-nti
10 și pi-urm-a venit cumnăta mia [E] nevasta lu frăti-miu. și-a zis :

- Fă cumnăta, vorbi cu mama așa.

Cînd s-a dus cumnăta-mia acasă, a găsît-o acul la poartă tînuiri
cu fâta acolô; aveă cumnăta-mia o fătă. și cînd s-a cîn [K] a lud măsă
sara cu toți și diminăta [E] noaptea, diminăta cîncu s-a sculăt aveă mîlte pă-
15 sâr; aveă cîte pătruzăz de răta, cîte... curc, cîte treizăs, cîte... orăténii,
ba d-elălâlte și-a muri noaptea, măică. Aș găsît-o moartă. S-a culcă
sara bună, sănătoasă și noaptea s-a [K] cîncu s-a sculă cumnăta-mia să
mușcă orăténle pi-acolô pi cotebă, pie cîlô. Da ea cîncu să dúsă la ea acolô și
strigă, iice

20 - Da bine, mamă, iice, ce nu ma sculăș pe mine, dăcâ mnetă nu te sculăș,
iice, să te duc, să aduc mișcari să-m dă la orătén să le dau drumu.

Muma moartă Ajuz dumieta ? Moartă ! Mă pomenii cu fâta, ăsta de
stă [E] îsal aiicea, ăsta a mai mare, că aiăntă-i fâta iu. Cînd, mîcă, cînd
m-an dus io acolô, muma moartă Din... așa d'in mușere sănătoasă și
25 leieă mușere vojnică nu ca minii leieă grăsă și vojnică, doămni.

[Aceeasi]

[Porcul]

[Porcul se hrănește] cu iarbă, buruien [ε] cu de țigăle, diferite [ε] buruien și iarbă, de care mănîncă jei : știri di pe loc, buruienă, lăbodă, buabie, fas_cărie coló cu ... fierb_dovlét, cin_să fag_dovlét, le fêrben_dovlét_șî_je
5 dăm. Și-l țînē la cotet, pe pod acolo de mănîncă și-l îngărășem. Io am trei.

Făcēm cîrnăți, cîrtabôși, untura aia o topim și o pûnim la gârniță, la cînt și o bągăm acolo. Apoi mai bągă și cîrnáz d'ēja-i frize și bągăm a-
coló. [...] Rînză aia mare, făcēm tóbă. În tóbă pûnim mări sorîș și sorîce,
mări pui și cît-o piécîie și cît-o ... și căpă nu, că cu căpă să-ncîntă. Numa
10 sîngur cu ... numa cu piécîi și cu soric ; cu soricu pòrcului, că știu că dăcu
toplêșt cârna, să ... rămîni, topim [ε] luă slăniina [ε] aia ... slăniina di pe iel
și rămîne soricu și astălă-l tóca și-l ... il bag-acólo ... i aia. Și pi-urmă du-
ci-l făce [ε] li ... il fêrbi. Și pûne [K] să dúcē, pi-urmă-l pûni úneva acolo pe,
pi-un_fund și vă și pur-o peătră de s-așezăz, de să scurgî iel tot și pi-urmă-
15 sui im_po_la fum.

[Aceeși]

[Întimplare]

Ducîndu-mă la pădure cu caru să-m_iau niște nuiele pentu-ngerădi_lă-
sa la căsă, ieră siară. Fiin_singur ... am púz_nuiele-ș_car și-am plecat cu
20 vácîle de sfuără. Ieșînd în drum în deal, coborînd în vâl, a trebui să fa_la
stînga. Mi-a ieși brăcinăru la car.

Coborî pe coastă ... trebuiă să fac puțin la dreapta și pe_urmă la stî-
nga să cobor. Crăci piscului la car s-au săltat î_sus și-au iintrat întră lăitre.
N-am mai putú_să-i mai ocîrcēz_la stînga. Vácîle n-au putú_să cîrmească
25 căru ; pe căre trebuiă să iintru cu car și cu vac în Hogăș. Am bătut bôvul
de hăis să țînă căru-m_mijlocu cuăsti și mă gîndeăm ce să fac, că trebuiă să mor
și ieu și vácîle ; și rupeă și căru.

Mi-a venit în mint să dau rǎtîli la car jos, alé din_spăti. Putere am avut,

da nu prea mări. M-am gîndit să le dau, să nu le dau. Mi-eră că trec [K] trece căru
 peste mihi. An-dat prima roată. Ți-lăsăt-o cu ȝsija jos, pe cȝstȝ-jos. An-da
 și-pe-a dȝua; dȝpă care căru l-ă-lăsăt în jos, pe pămînt, cu ȝsija dȝ-spătȝ. Am
 trecu-la vac, le-am dejugăt și-dejă căru s-a dus singur, fără roătȝle dȝ-spătȝ-n
 5 ȝogăș, numai pe roătȝlele dȝm-fătă. N-ă-știȝu-ȝe să măi fac, că m-a priz-
 nȝapteă.

Ș-ă-lua vȝcile și-am plecăt acăs. Ți-luat un felinăr, pi-o sor-a mea și
 m-an-dus ca să sco-căru din ogăș. Cin-m-am uită-la car, nu aveă brăcinăr.
 Ți-lua felnăru și-ă-luat-o pi unde venisăm. Toamna-ȝ-culmea de-ăllui sus, u-
 10 ne-am-făcūt-o la stȝnga, aȝ-ȝăsi brăcinărȝ. Din ogăș, am-venit și din ogăș
 ă-scȝs roătă cu roătă, kilimȝ, tot, an-școs căru de-aculȝ și l-am-făcūt la loc.
 Am pus nuiȝle-ȝ-car și-am-venit acăs. S-a făcūt zȝiuă. Asta-ȝ.

Lăscătȝ Nicolăȝ [35 de ani]

Lina

15 Lina o tȝndem dȝ pi ȝȝ, o spăi [K] o băȝăm la moȝ dȝ sȝra-n apă cȝl-
 dȝtă. Diminăȝa pi la priȝz o dȝȝer-cu cȝșu la apă, o spălăm bine-ȝ-cȝș-ȝ-
 apă reȝe. U spălăm bini pȝnă cȝȝȝi apă limpede. O-adȝcȝm acăs, o pȝnem pe
 cȝlme să să ȝusȝce. Tȝpă ȝe s-a zvintăt bine, o luom la ... scărmănat, așă-ȝ
 spȝnem. O făcȝm, o firăm bine cu minȝle, o trȝȝim pim-pȝeptenȝ, făcȝer-cȝȝiri.
 20 o tȝȝȝim supȝȝre de ȝurzălă, dȝcȝ ... măi groz-de bȝlȝlă și o pȝnem ȝ-rȝzbrȝȝie.

Dȝcȝ o făcȝm dȝmȝȝ, o pȝnem lina sucȝtă bine, tors măi supȝȝre și sucȝt, și
 bȝlȝlă măi groșă. Dȝcȝ făcȝer-cȝȝȝrȝ, o tȝȝȝim implinȝl, măi dȝzlinătă, o
 vȝpsȝm ȝe cȝȝȝȝri vrem și ȝurzȝlă pȝȝȝim bumbȝc iar negrit și lucrăm dȝpă cum
 avȝm nevȝȝe.

25

Popescu Lȝcȝȝa [40 de ani]

Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 Ieri, dimineață - am avut un om la lucru, la zidărie. Iel zidă cărămida și io - i
 făcăm camur. Il cărăp, cu cânta vine lucră, și dam cărămida de zidă... La douăspē
 am puz, măsa d'-am mișcăt, pi urmă iar ă lucrăt pînă seara, sara iar am puz
 5 măsa, am mișcăt, omu a plecăt acas.

• Astăz de dimineața, plecăm cu vacile. Le-am păscut, am venit acas, an
 dat drumu la giște, mișcare la porc, la clătă, la găini și mi-ă lua sapa
 să ple la-ngropăt.

[Aceeasi]

10

944. PREJNA - Sat Costești [ALR I, 840]

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1963 TP, vș, transcriere CG.

[Muncile agricole]

15 La noi așa asă să lucră cîn dă frunđa, n-apucăm de arăt, pentru po-
 rumb. Întii care [x] carēm bălegăru, după se carēm bălegăru, il sprinzim,
 n-apucăm de arăt. După se-l arăm, il făsım cu sapa, pūnim cu cūbu. Du-
 pa se-l pūne cu cūbu-l ... vine vremea prasitului, il prasim, tot cu sapa, il
 ingrupăm, al doiilea.

Pe urmă vine seșeratu.

20 Tot cu seșera seșerăm, cu ... avēm o seșeră asă mică, seșerăm cu mī-
 na. Da ... il luăm de, cu mina asă-l adūsım cu cirliġu ăla, cu seșer-ăla ...
 c-asă-i dīșem noi seșeră, si-l pūnim polog zos, apoi l-adunăm cu brătile.
 Il pūnim pe -o legătură, legăm, făsım grămada, apoi l-pūnim la ărie. [...]
 Pologu il adunăm mai ... mai mult asă, luăm cit pot dūse-m brătă, mai mult
 25 poloz de ășta si-l pūnim pe legătură, până făsım znopu ăla, al de să legă ...
 Znopi-i profăsım iară grămada, asă-i dīșem noi, stog sau ... sau. ăsta [...]

stávã, la ále mai mis, stávã.

Dup-áia il púrim, mai stã cîtvã acólo-l lasãm î-stog si-ŋ-stãve. Úni-l fac stãve, úni stog, úni-l pun pe țãpe, pe țãpe, pe im-pisúãre, fiicãre cum vre, il púne î-ãrie, il treierã, il adús-acãsã.

5 Cîŋ-vine preãsfîntu Pãtru noi n-apucãm cu cúsã il cosîm, il lasãm dõlo, trei zile, dupã cum îi vrémia de țãre, il adunãm, il fãsem copetãle asã mis, pe úrmã il fãsem mai mar!, porsór! Dupã se-l fãsem porsór!, il adunãm cu țãrã, asã le spúnem noi țãrã, doj uãmên cu țãrãile si l-adunãm si-l fãsem gramãdã, clãie ... clãie pe țãpã, iar pe țãpã de l'emn. Îi
10 fãsem țãrcu ... jãrna-l sprînzîm la více [...]

Îŋ-comúna nuãstrã Prézna ... toț il pun pe țãpã [griul]. Îl țîine acoló ... multã vrème pãnã-l treierã. Áia nu sã mai stricã, da ále nuãșce sã cam stricã, stávã sau ... sau stog Dar cîŋ-il pun pe țãpã vine únu aúis, únu aúis vine ... asã, îŋcrúsãt, jãsã pînã la víru țepi, si-acoló stã, cîŋ-azúnze la
15 vír púne doj, brii, îi bãgã pe țãpã ... Pluãie si sã scurã-ŋ-vãlle si iel n-ãre țabár.

Úinulãscu Ion [65 de ani]

[Întîmplare cu lupii]

Cîŋ-am fos la více m-am ... i-am vãzút intodeúna [lupii]. Si kãr sã rã-
20 pezã ... jerãm la stîná, la uoi, sã rãpezã ... între noi. Am fost odãtã, aveãm iar la Lospã, aúisã, úne pãzesc io vãsile. Asã-i zîșem, am ... avém aúisã o padúre, îi zîșem la Lospã. Si jerãm cu vícele jãrna. S-o slobozît acólo, fin io ... slobozît la ... o luat uãia între miñe. S-o dus-o ca cît îi d'-is ... cam la cãsã áia, mai mult. O dus-o doj : únu d'indãrãt si únu d'inaúinc-o luat-o. S-o dusã,
25 abia-m ... abia-m scos-o, am azúns. lei uo trãzã zos, io dupã iej zberãm si ... ã-lasãt-o, uo gusúit-o, o spãrsãsã la gît aúisã, uo lasãt-o. O stat vuo trei zile, o stat ... n-a miŋcãt.

[Același]

Bunáriu

Acólo am făcút bunáriu, c-am un conác acoló ... făcút d'e miné, d'e piá-
trâ. Sî l-am sapát în tîrcól asá... cam d'-um métru. Am sapát zăşe métri;
la sîns métri o tînúţ ápa, d'e la sîns métri î zos nu-l... n-o mai tînúţ, curá
5 pe la mizlócu lui, d'e la sîns métri curá ápa pe părăce sî cîn am azún, la zăşe
métri zos, acoló, d'-o părce să duşá-m pămînt. Sî n-o mai tînúţ. Io mă
gînd'am că să-l tîmentuiesc ca să tînă ápa.

Mî-o murit úo fátă sî nu m-am mai [r] nu m-am mai apucát să mai îl tî-
mentuiesc, l-am zid'it, am zis că tot tîne ápă ... n-o mai tînúţ, l-am zid'it,
10 pî - órmă am vâ^zl că nu tîne ápa, l-am preîfundát. O ramás îmfundát, ca
să nu mai đă vicelē îjel.

[Acelaşi]

Pórcu

Pórcu după úo lúnă d'e zile - l înţarcám. L - oprî óti la scrufă si aseá
15 că mai depărce urmám cū ... pîntru iel cu haránă. Îl creşţem cu faină udátă,
cu legúme d'e cáre avím în cásă, în gospodărie. S- asá că mai depărce, d'e
şe creşce, d'e şe-ı dăm şî lui haránă, buábe mai şî şir cu faină. Iel cîp
creşce, d'i la sáse lun! inaińce pućem [r] d'i la sáse lun! inaińce pućem sá-l,
sá-l îngrasím, sá-l púnim pe îngrašămínce.

20 Cîn azúnze vremia de tajiát il ... mai depărce-l púnim úamen' şî-l táje la
lgnát; púnim úamen', il zúńge-l bagă-ń cámeră - l zupuáie, cū spúnim la noi,
sau il fac soríc. Ş- aseá că d'in iel pe úrmă fásim cîrnăţî, brandafiri, muskêţî,
speciij ... Îl púnim súńsile să să úşce la fum ... Sî pućem să mîpcám đin iel un
an de zile.

25 Cu vărza ... pá o bagám cu vărzá, slaińă, fásim şorbiţă, cum spúnim la
noi. [...] Sarmál'ilé li fásim cu vărzá, l'i-ńvalím, l'i fásim cu úoriez, puţîn
oríz, slaińă şî l'e-ńvalím puţîn, l'e púnim la gáčálă.

L'ina ke Lúpsa [61 de ani]

Nunta

La noi sã petãște uo fãtã prima datã ... sã dușe - m_ pețit bajãtu cu
parinți si ... mai depãrce mai ieu, dacã pot, vũ_ strãin, nãsu sau pe sãniva. Il
ieu s- sã duc la fãtã agolò Acolò stau de vorbã toț si cĩ hotãrãsc sã fãcã
5 nunta. C-o lunã-naiince d'-a fãșe nunta, daruieșce fãtã cu șeva cadò, nãsu
si zimirle si sócru Da, o daruiește si pe urmă hotãrãz_ ziuã de nuntã c-o
lunã-naiince.

La nuntã, inșep nunta de sãmbãtã sãra. Adunã, strig nuntãsi cãre-i
kãmã - nti; prima datã plãcã cu plòscã si ... in persuãnã, pun la plòscã o
10 bacistã albã c-o crușitã de busuic si plãcã sã vestãscã nuntãsi. Șã duc la
fiicãre; cãre - mbunã sã duc, cãre nu, ãla nu biẽ de pe plòscã, cãre nu imbunã
cã sã dușe la nuntã, nu biẽ. Asã cã jei sã duc pi urmă, sã adunã sãra, cãre
imbunã sã adunã sãra, sãmbãtã sãra la zihere si le fãșe mãsã, șã - mpreunã
toț acolo si pietrec pãnã ãiminãta; ãiminãta iar sã strig iãrã si plãcã cu mú-
15 zica iar ãi la uom la uom asã, cãre - o - mbunãt la nuntãsi, i; prekãmã iãrã.

Și sã strig si plãcã pi urmă la mireãsã cu nãsu, cũ ... sã numieșc cișe -
vã fliece, fiice de onuãrie, cãre sã duc cu nãsu, cu ... Mierg acolò. acolò str-
gã nișce fliel de colocasi. Nu intrã - ŋ_ cãrce pãnã le strigã pe aileã, colo-
casi, asã le spunẽ. Dupã șe strigã colocasiile, au o bacistã intr - um_ pom
20 pũsã, cãre s-o gasãscã. Dacã nu gasisc bacista, nu le dã mireãsa; asã cã jei,
nuntãsi - s pus toț i; gãrdã sã gasãscã bacista.

S- apoi le dã voie pe urmă i; cãrce si - i pũne la mãsã. S- asã cã pe urmă
dupã șe plãcã d'-acolò, ãi la ... manicã, biẽ, petrec, fãtã le dã dãruri la nun-
tã, cãre cum dau ban, le dau dãruri. Si le ... plãcã cu nunta. Invirt mireãsa - ŋ_
25 cãrce acolò de trii uori, șarutã fãtã cu zimirle, șarutã minã la parinți si pleãcã.
Pe urmă, dup - ãia, vihe iar cãscri fãci iar, uãmimi cãre s-adunã la fãtã iar pre-
vin i; cãscri iar dupã mireãsa.

A duva zi, lunã sãra, sã predũc iãrã cu mireãsa innapoi, iar la tat - al fãci,
iar impreunã cu tuãtã nunta. Si fac o petreșere fuãrce frumũsã.

La apă să dușe până nu vine nunta. Să astringă fecile tuăce la govit, asă le
spune la noi ... Să duc la govit, să adună dimineața duminică, să adună de
sîmbătă sara, iar le kămă iar cu plôsca și cu bacistă la plosc-acoló, crúșe de
busuióc, să adună. Duminică dimineața pleacă la apă și vin di la apă până
5 nu vine nunta. Cînd vine nunta să -mpreună toț și fac petrésere toț impre-
ună, iey masa iar toț, fecile la un cap de masă și nunta iar la alt cap de
masă.

La apă fășe crúșe cu busuiócu, ia apă di Fintină și fășe crúșe cu bu-
suiócu asă de tri uor, și pleacă cu apa, mai hodîná de tri uor, până la mi-
10 reasă iar, cu paharu pe farfuriie.

[Aceeși]

L'égume de crimpéj

Fásim l'égume de crimpéj. Îi curățim și-i púnem la gacít. Îi fásim pirzála-nți
și pi urmă după aia púnim ... le fásim puțin rintás. Și púnim apă pistă iey și rămîn pi
15 urmă gacít.

Fásim ... Îl púnim să fiarbă cu apă rásșe la foc și lăpadám apa o dátă din jel
cîndă undă. Și-l púnim pe urmă iară, apă jel și-l púnem iar la foc s-abúns
fierbe mai jut - ca cum fierbe cînd îl puñ cu apă. Púnim puțină untură, cum pu-
nim la noi, untură vîeke, din aia legátă la cos, în jel, și-l mai și pirzím. Îl pirzím...
20 cu untură, cu sápa, cu boiță, cu uou și cu brînză.

[Aceeși]

[Oieritul]

Uóile noi le dúsım ĩ lúna lú mai, la uop sau náo mai, le dúsım la stîná,
la ... Bája sus. Acoló le-adunám tuáțe la u loc, úne fásım uo petrésere de vro
25 dóuo zîțe. Acoló s-adună tuáțe, să măsură léptite, fiicáre cit áre, după ocále,
dúpa víte, dúpa cum áre, cíțe stárpe, cíțe cu lépté. Si dúpa aia însépe petrésere-
rea. Si cáre iásă básu al mare, ala rămîne lă ... acolo la stîná, inkágă ... d'im primu

rînd iel ie-ntî, după iel vine al doilea ... al treilea, după cum au vite de multe, la lăptel.

Brîza să fâse î̃ fielu următor : să străcură lăptelē după se s-a muls, după
 ăia să pîne kag, să-ŋkăgă. După se s-o-ŋkegăt să pîne lă ŋcălzit um pic, să miēs,
 țecă uolăcâ După ăia să adună, să pîne î̃ niște, cum le spunem noi stracatorî.

5 Și ... să strîze căsu Să lăsă, să scură de zēru ăla, după ăia să sarează. Zēru
 să fiērbie, scuățem din iel, după se s-a fiert, s-a alēs ūrda d'ēasupra, uo alēzim
 înt-o părte și ramine zēru-ăla, cum îi spunem noi, rasurî.

Stănescu ke Cōstantin [39 de ani]

Cînipa

10 Noi o pūnim cu rîndu. Să sāmănă d'esigur ... cînipa. Trocārim lōcu - l sāpām
 întîi, pe - ōrmă - l trocārim. După se - l trocārim fășim sânturî, așă și - l pūnim ...
 la sânt. Căre vre uo pūne, uo sāmănă, fieșcare cū sã ... obznuiește iel, așă
 fâse la iel acasă. Pe ōrmă dăm cu mîna pi d'isupra, uo mistuim, care - o pūnim pe sânt
 și care nu ... așă, uo dăm cu griēbla sau cu mîna, cu se ...

15 După se ăsta, creșce și cîp, creșce să alēze, a de vāră înt-o părte, a de
 tuamnă int-ălălătă. Și cîn - i cuăptă a de vāră uo culēzim, uo bāgām la topilă.
 După se uo scuățem d'e la topilă, să ūscă, uo [ε] melitēm, așă spunem noi, uo
 peptirēm s-o torșem și fășem fieșcare sa s-are nevoie : saltēle, sîneșe, fășem
 și pižă pēntru de-mbracăt, care ... după cum ărie uōmu de nevoie.

20 Și d-a de tuamnă, uo culēzim și - o pūnim la dospeală, stă uo săptămînă
 d'e zile. Și după ăia uo scuățem la suare, uo frecām, să ūscă, scuățem sāmîn-
 ță și - ăpoi u bāgām la topilă. Și - i fășem din nou ... tot ca și ...

Marinescu Solomiia [34 de ani]

Grișu

25 Noi tuamna ne dūsım și pūnim, sāmănām grișu, l- arām, sāmănām grișu.

Și pe urmă după se sãmănăm grîu, acuma primăvara noi îl plivim. Și după se-l plivim la [K] vine vîra la vîră și îl șeșerăm ... îl adunăm, fășem stog și-l ducem la ărije. Și de la ărije îl trejerăm cu călu și după ce-l trejerăm cu călu, îl nînim în sac și după se-l pînim în sac îl adusim și-l bagăm în pod. [...]

- 5 Fășem ărije acolo și, după ce făcăm ăria, o bățem bine și, după ce-o bățem bine, pînim sa [K] pînim ... zînci pe ia. După ce să pîne zînci pe ia [E] ... pînim călu și mînăm călu la ruată. Și pînim umpar în mizlăcu ieji și ... pe păru ăla acolo l'egăm călu și mînăm la ruată și -mîvîrtim pîiile - pconținu și după se -mîvîrtim pîiile, p-or mă să bat, cî să bat atînsă ... După se să
- 10 bat bine le luuăm afără și rămîne numa grîu. L'vinturăm și, după ce-l vinturăm, rămîne numa grîu limpidă și-l pînim în sac și venim cu el acasă.

Dinuțescu Iuligă [19 ani]

№0 clacă

- №0 clacă să fa ... [K] kãmă uomu flélele și ... l'e kãmă la clacă. Si după ce
- 15 l'e kãmă la clacă, l'e dă cît' - un cãier de lînă să le tuarcă și cî le dă, vin și bãieți. După se ... se vin ba ... bãieți zăcă să maj zăcă. Si încep cîntă flétele și bãieți să cînte d'î flújer

Enășescu A Susăna [17 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- 20 Ieri m-an dus la scuálă, la Prézna, la corvudă, la facú de șemúr. [...] Să pîne apă, [r] să pîne apă, hisip ... ăla [E] var și țiment. Si după ce să fășe șemúru, l' dūșem la zidări și zidări-l ... zid'esc acolo. Si cîn am venit acasă, am venit, m-an dus la apă și, după ce m-an dus la apă, am da la pîorc și am jesit și pe drum ...
- 25 Si d' - az - mîhăță cîn mă sculăi, mă spălăi și - mă - mbrăcăi și mîncăi

[Aceeasi]

[Pîinea]

Pînem apă în căldare și după ce o pînem, o lăsăm să se încălzească puțin. Cernem făină cu sită sau cu curielu și-o pînem în postavă, pînem sare, nu prea multă, mai puțină, pînem apă. Și după aceea o frămîntăm și-i facem cruce și-o lăsăm să se acreească. Și după ce o lăsăm să se acreească, o frămîntăm din nou, o facem rotundă sau colăc, cum vriem s-o facem. Uo pînem pe fund și uo băgăm în cuptor... sau în țest [...] ieste ca u curiel mare și nu are gătur! cum are curielu, je așa simplu. Are o mînușă din [E] d'asupra și un cîrlig.

10

Valerica Negina [11 ani]

945. CIREȘU

(rn. Turnu - Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1964: CC, 66, MM, Vș, MV, transcriere: 66

Pôrcu

15 Pôrcu... lăsepūt, cîn îi micutel, îi mai dăm lăpce-î mai dăm... urzîs, îi fierbim și îi dăm mălăi așa Huscăt și-î dăm... tot fielu se [E] si mănîncă jel îi dăm. Și cîn creșci mări-î dăm numa, numa mălăi așa și-l îngrășăm și după se-l îngrășăm, îl taiem și-ătușă-l, îl jupuăje și după se-l jupuăje-l... scoalti d'î jel d'acq-
20 lă tot, carn-ășă d'-a rind-o je: Număru-nt-o parte, burta-ntr-ajaltă, totășă cum, cum ari jel, speciî, coăstă, le scoac-ășă cu... cu de-maruntu d'acolo.

Și capu fâsi d'î jel pifciî, pisgârîi fâsim pifciî, le fierbim în uală și după si li fierbim, le pînim în străkin cu Husuroi și se facășă pifciî. Și-ălea li mîncăm cîn... cîn li, după si li fierbim [1]. Cîn avîem nevîi d'î jel, nu li fierbim toa-
tî-odată că...

15 Și slajina, după se... o desfâsi d'acolo, o pînim la sarăt, stă o săptămînă d'î zîli la sarăt, și pe urm-o scoțim și după s-o scoțim o... o topim o [E] o frizimășă, o topim și-o pîni la borcari. Și carna o tocă și carna. Și tot acolo o pîni și

cărni jî... mai oprim aşá j-d'i sarmál'e. Fásim trandafirî d'in mătă. Cu cărni
d-a... cu pésiñ şi tocăñ cărni bíñe ş-o băgăm în mătă. Acólo mai púně
şi... acólo miruásă, púnim... multě miruás-acólo_ia şi pi-urmâ le [K] şi
cu 4usturóji şi cu pipér şi cu de toáce.

- Ále mai grósă le... le úmplim cu... cu orez şi cu ficăţă şi fásim aşá,
măt'li fierbi iar.

Lisandrina Búrcu [62 de ani]

Úrdă ; unt

Zéru d'i iásă d'in lăp'ci d-acólo cîn_jeu căşu să... iásă d'áru ála şi dă-
10 ru ála pi-urmâ jeu il pun la fier. Şi la [K] d'i la fier iásă úrdă. Şi úrdă...
să rădică pi desupra, o jeu şi... zăru m'érzi la porş şi la cîn..

Mai fásim unt, mai fásim... Păi il púnim într-um badîi aşá şi... il...
lasăm s-să dospéască puţin aşá ş-pe urmă-l bătîm şi, c-aşá zísim noi
că il bécim [!] şi iésă úntu.

15 Iestă şcírca, şcîi, la badîi aşá. Şă şcírcuie jel şi sa... aléze úntu.

[Aceeşi]

Rakiu

Căutăm şir'leş pim_pădúre... căută şir'leş pim_pădúre şi-ş scoá-
cîm, d-éi sálbátiz d'i áşca-ş scoácim şi-ş adúsim acásă şi-ş púnim în pa-
20 mînt. Fásim_ grópăle [r] fásim_ grópă- m_pamînt şi dúpă se [e] că-ş in-
grijîm, cresc mari, íşépe pi-urmă, cî_să_şep a cuáşe, să cul'ézim şir'şă
d'i iji. Şir'leşále le... cul'ézim cu... dácă au uám'ni mai muls_şir'leş, duc
cu caru-aculó şi jeu cu caru ş-adúc acásă şir'leşă, pun n_striaz

Dúpă se le pun, aşcápt-o lúnă, d'óu d'e z[r] o lúnă d'e zîle să fier-
25 bă-n tímpu véri. Dúpă se fierb, le je 4ómu cu... hîrdăie, púně hîrdă-
ie mai miş şi le dúşj la cazán. Acól-la cazán le fierb şi le fag_rakiu.

Petblea De Dumitru [39 de ani]

Ojii

Ojii după si le -am scos din jernatic atúsa sépim a [ε] a -nkide mîeji,
pan - n -a dad mîeji. Îsépim a -nkide mîeji și fásim napról. Așá sâ spúni, fásim
napról cu ojile cá sâ fásim brînză pan - în măsurát; un timp așá, o săptămîină,
5 dóguo, pân - la măsurát.

La măsurát, atúsa Țoprim, ne vorbim mai mult uámiin și Țoprim într-o
bună zi, în cutáre se zi măsurám ojii. Oprim meji de cu sara, cum îi a [κ]
de seára Oprim mîeji și mîině paștim ojile vo săptămîină de zile năiinte pî.
liviez cá sâ fáca lăpci. Le pașcim, le dăm momialá.

10 Și... după se le pașcim, atúsa cîn ajúze zîua de măsurátu - le, atúsa
ne -mpreunám toț la óra dóguosprése sau la Țunu, cînd sâ ficsázá óra; ne -m
preunám tos cu miȋcáre - acolo, cu ... plocón, cum sâ spúnie, și... Îsépî - sâ
múlzim ojile - ntîi. După se múlzim ojile, atúsa Țam un cîntár, il cîntari
lăptile, sâ știm fiȋcáre cît, cît am fácut.

15 Áltu ári mai múlți Țoi, lăpti mai mult, ári áltu Țoi [κ] Țoi mai puține,
lăpti mai puțin. Și după așéiá - sépim sâ - l cîntarim și vedem cári iásá ba
sú - al mári. Și cári ias - al mári, cáre áre mai mul lăpte d'intrá tăt, întrá
uámiin - éștîa cáre sunt adunát, ála iásá basú - al mári.

[Acelási]

[Nunta]

20 Cîn pleácá băéátu s - sâ casatoriascá, sâ dúsi grajitorí la o fáta, i - sat
și dáca nu vrie fáta áea sâ vîná, sâ dúsi la álta. Pleácá - ntr - o sjará d' - acás,
kámă pe ta - su, pe máma - sa :

- Hai máma, grajitorí !

25 Sâ dúse și, cîn jintr - acolo, dá bună d'imináța [!] la fáta. Și arájázá iij
dáca fag nuntă sau dáca sâ - nțállég sau dáca nu sâ - nțellég. Și - daci - sâ - n
țállég sâ fáca nunta, arájázá [...]

Și sa galesc, îșișep să coacă țâzmiile de joi, pînă — țâzmiile le spîniim
 noi pentru nuntă. Și cog_joi și viñiri. Și simbătă tăie vițîile, se au ca să fă-
 că... pentru cărîi. Și dăcă nu iisprăvesc cu ăzmiile, mai fa_s-ăcūsă, femeiele
 fag_la pîne, barbăți tăie la vițe.

5 Și simbătă sara kāmă miriásă, cum îi spîne la noi, feltile la goviț. Zic că
 s-a du_la goviț_la miriásă. Și miriásă fási și ia o d'istrăctiiji la ia acoló. Pú-
 ne mása, fag_horă, să d'istrăză pînă noaptea, cîd vriau să joási. Alți fac,
 alți nu fag_după cum is posibilítățile Țomului, Fiecare.

Diminăta viñe zînerile cu nunta și cu nuntășî cari-ı kāmă jel, cîț pă-
 10 miñ paāti jel, să duc-acoló la miriásă, după cum sun_prigațîi. Și cîn_sa
 duc acoló la miriásă, iîntră zînerle, zîșe cî sa pitulă, să nu-l vādă miriá-
 sa, miriásă sâ n-o vādă zînerle, că nu-ı bine s-sa vādă Țunu [ε] sâ să
 vādă, că dăcă să vād, sa lăsă, să d'espárt [!]. Ubisejuri batriněșc și-ăștea[!].

Și după se iîntr-acoló, cîn_iasă [K] iîntră nunta-η_curce la miriá-
 15 să, miriásă iási cu-m_pahăr cu apă, adică d'iminăta-ntiı să dúsi miriá-
 sa la apă, pînă n-a veni zînerile. Să dúsi la apă și ia o tává s-um_p-
 hăr pe tává. Și áre cumnád_d'e galeată, iı spîni ai d'i la miriásă cumnád_
 di galeată. Iı pîne um_peșkirı-aiıs_asă pe mină pînă-l dúsi la apă.

Și-ntpársi cu cumnátu d'i galeată-ñapoi cu peșkirıu și cu pahăru-ásé-
 20 la cu apă. Cîn_vîne zînerle d'iminăta, tupa se viñe zînerle cu nunta, ia pa-
 hăru-ásela cu apă cari l-a adús cu bānu și stropleşte nunta tuată s-a-
 rúncă apa peste nuntăș. Și ca să făcă băncu, arúncă pe zînerle dăcă -l
 véde [!] mai apruápe-acoló.

Și pe urmă iési siñiva cárle strigă gologășniile, așa să zîși la noi. Un-
 25 fiel d'e pojeziie. Cum zîșe că ia fátă și c-a fost o fiqăre frumuásă... că ia
 a fost o fiqări frumuásă sadlita-η-grădîn-acoló și iı au venit s-o ia și
 s-o duc-altún úni-ı priiēști locu mai bine și ájer mai curát și creleşci
 mai frumuásă d'e cum a crescut asiia. Așá-ı pojeziie ásta, după cum o spu-
 ni ála, și spîni că strigă gologășniile; ála, Țomu ála cari spîni-n nunt-a

coló.

Pi-úrmă miriása dúpa sí jel strígă-j dă o batístă de dar.

Dúpa sí-j dă batístă, întră-n căsă, să aşază pi-úrmă pámîni [K] púni
batístă [e] mai întîi puñ-o batístă iar într-o paleaţă-năltă de zăse, doi-
s spăe mlétri sus. [...] Şi Homgára pám'ni, rub-háiniile [!] pe jej să jésă-n ví-
ru pǎlétă [!] şi je batístă [!]. Pi-úrmă dúpa s-a luad batístă-z bucuroş
tot ci géta, jeu miriása. Şad la măsă

Dúpa sí şad la măsă să strígă-ntîi báni. Şi-n tímpu áste, tupa sí
strígă báni, să dúsi miriása cu o piérină şi c-o batístă şi ja báni. Dúpa
sí ja báni, să dúse ş-dă dărurile năsului şi zînerului.

Petdlea Marija [33 de ani]

[Viermii de mătase]

Făşén caldúrá în cămiră, véra, ş-faşám foc ca să-nvije [viermii de
mătase] că dăcá jenă cald învija. Şi jésă nişte fluturás mis'. Fluturás-ăşlá...
15 adică fluturási jésă d'în gogpásă şi fluturás-ístia fásáu uáyo şi d'í uáyo
jésă vlermişóri. Ş-vermişóri íştia mis' creştia.

L'e dădám frúnză-j puñám pe măsă, pe ziarj-aşá, pe hircií, cămir-
ră curátă să fije ca să nu-l maníşi furnišílě. Úzám de jos mléşile cu
păcură, ca să nu să súje furnišílě. Să sujá şi lí muşcă şi murjá toátě.
20 Şi le premínám, ne sujám pi-jáguz şi culézám frúnză şi puñám frún-
ză dásupra peste jej aşá şi iij să sujá dásupra de frúnză şi mîncá frúnza. Dú-
pa se mîncá dúya tri rînduri de frúnză, curaţám. Íj luam, puñám frúnză
áltă nuáyo şi-j luam, íj premínám pi áltă măsă şi scotám gundiu de supt jej.
Şi-l aruncám

25 Şi creştia mari, le puñám pi-úrmă túte de stejár sau... frúnză ma-
ri-aşá ca s-să súje sau de nuc şi să-nvelíă. Fásá guş, cum le spuñám
noj, guş de matásă. Şi gúşilí áştia pi-úrmă le livám şi fierbiám o caldári

cu apă pe foc și dadîm cu ielē ca [ε] vo sînzăz de guș-așă ... odă-
tă-ntr-o caldări. Ș-dupa și dadîm cu ielē-η caldări, lî-adunăm cu um-
bit. [...] După și să Huscă luem firu cări, capătîiu, legăm um_băț iar după
iel ca să nu să-încursē și livăm, desfașăm de pe băț și-l preadunăm pe
5 mosuără.

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri, cîn_m-ă_sculăt, ieri de dîminătă, am maturat pig_cămeră, mi-am
arăjăt paturlē, apoi an_da la gaiin, am o clôtă cu pui, an_da_lui_pui, am
10 um_pursél, i-an_dat_ș-aluia, am rîște vas, m-an_dus_îη_grajdî să le ri-
hesc, s-arujc afar-apoi să lî-astl'ern, iară să lî day mîncare, după așēja
am pus o gălă cu mîncări pe foc [...].

Az_dîminătă iar, cîn_mă_sculăt iar la fel, apoi plēcăj cu vâsile. Dū-
pa și venîj cu vâsile, plivîj um_pig_la_griū, tupa și plivîj la griū, venîj a-
15 oasă, făcūj mîncări și mă culcăj um_pic și venîră tovârîși și mă kemă-
rî-ηcșas [!]

[Aceeși]

946. ȘOVARHA

(rn. Turnu-Severin, reg. Cîltenia)

20

Culegere 1963 : TP, VS ; transcriere : MV

[Porcul]

Îl creșcēm, îj dăm bōabi-îj dăm mălăj-îj dăm...șir d'i mălăj-îj dăm...păre
criește. Pî-urm-ujc-acu vāra-îj dă_șî burujeh, îj dă_șî puāmi, se...să gā-
săștî-îj dăm, manîncē.

25 D'i Crașūn l-îngrāsēm cu buābe [...] Pî-urmă-l taji-î la Crașūn...îl

tăje uâmnî Kem doî uâmnî și-l tăje, și... Acuma l-am pârliț. Cîn_nu, il zupôj de piêle și încîndem piêlea, fășem opinc...

Slălina o fășem slălină, altu yo topîești, altu... Untura yo leglăm... și pisuârile ș-capățîna li fășem pifcîj. Așă-j obișējuor la noi: fășem pif-
5 cîj, avém moș, cîn_să fag moș, dă_ș- noi dî pomână, c-așă n-am pomîniț
cu-ăi batrîni. Fășem mamalgă, fășem pifcîj, li puném în străkin... și kemăm
copîj și dă_j- noi dî pomână [...]

Marița Șîșu [70 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 Ieri tuată zîua am foz_la...prășîț. Tupa se am veni'd dî la prășîț... am
veniț acasă, a facút hevastă-meă mîncăre-am mîncăt, m-aj_culcăt. Az-dî-
mîrăt, făcúrăm iar [K] ne sculărăm dî nuapte, făcúrăm mîncări, plēcărăm
iar la luoc... Plecără_la luoc, prașîrăm, am_veniț cu... am_veniț î...
a.îca.

15 Prundănu Ion [33 de ani]

Brînda

Păi brînda sî fâsi-n diferite fîluri, că noi mai avém și kaguri
facute de noi, mai cumpărăn de la...de úne ijesă dî kag, de la farmasiie,
dî úni să cumpără la Severin. Și fas'ș-așă brînda și cu kag de cări-l
20 procurăm noi d'in...de se-l fășem noi din...

[Din ce-l faceți?]

Păi d'in rînda porculu, fășem cu sare. Puném sare-acoló în rîza por-
culuj și cu oțlăt, cu se_puně_ș..

[Și apoi brînză cum o faceți?]

25 Păi, punim acoló, punim într-o cîrpă curată, acoló, și...puném într-o
sticlă cu zăăr, acoló, și-l stracurăm și...și-l fâsi brînză.

Păgîs Polina [46 de ani]

Malăiu

Sérnem fălîină - ntr-o postăvă, púnim o cãldărã cu apă fierțã sã fițe
 fãrte fierbiñte, făcẽm síru - acólo, dup - asélea púnem sãr. lã, púnem in... pos-
 tãv - acólo sã fițe fălîină mai múltã... O mestăcãm. După s' - o mestăcãm, o
 5 framintãm ș - o púnem pe - un capã... [κ] crăpătór, cum sã spúne. După se
 púnem acólo, púnem, la noi sunt țãsturi d'in ălea mari. Avẽm focu - acólo ars
 pe - o vãtrã, trágẽm focu și curățãm biñe vãtrã și púnem malăiu - acólo. Dú-
 pã se púnim malăiu - acólo, l - acoperim cu țlăst, púnem jãrãgãi d'esúpra de
 țlăst, făcẽm focu și sã cuășe.

10

Cotqárbã Sólgea [21 de ani]

Cãbra cu tri_jej

Îñeã o cãprã ș - aveã tri_jei. Și_jeã... a plęcãt im_pãdúre ca sã lã - a
 dúcã la copii_jej d'ẽ mîncãre. Și_je - a spus:

- Trei_jez

15

Cúcu_jez,

Mãmi úsa di [κ] úsa diskidés_

Cã mãma v - adúse vó_úo

Lápte - n țlă_

Drob de sãre

20

La spinãre,

Mălăiu_ș in_cãlcăiu_ș.

Și lã - a spus cã_jej sã fițe cumiñte, sã nu deskidã úsa, cã_jej dácã va deskí-
 de úsa, lúpu va veñi_ș - i va mîncã. Și_ acúma copii_ a spus cã nu deskid ú-
 sa [κ] úsa și_jej s - au. ascúns... și_ cîm... lúpu a veñit, je_ a batút in úsã ș - a

25 zís : [ε]

- Deskídet_ ús [κ] șã, cã mãma v - adúse vó_úo : lápte - n țlă_ , drob de sãre
 la spinãre, malăiu_ș in_cãlcăiu_ș.

*Și jédul sel mai máre a deskís úša. Și atúnša lúpu a intrát și a mîncát
pe... bajátu sel mai máre. Și atúnša jel... i-a rămás númaj cápu-í, a țîjînit
sîze pe perét ș-a umplút cása. [...]*

*Și pe órmă a venít a dólo óară pănă... n-ar vení máică-sa și a mîj-
s cát pe... frátele sel mijloșiú [...]*

Prundeánu / Floríca [11 ani]

947. CÎLNIC - Sat Pieptani [ALR I, 839]

(rn. Gorj, reg Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GG, PL, MM, MV; transcriere : CC

10 [Amintiri din primul război mondial]

*[...] Cîj coló a venít némți. Cîj venítă némți a foz vaj dē cápu nóstú. Am
avút acólo úo vînzáre, acólo la Púju, aveám ũ zănerál Múică și ála a vîndút ar-
mátele nuăște, cáre sã găsá acólo. A luat c-o fi luat, treába lui. Mě-a vîndút.
A venít némți acóló, la Púju, debărcá, zî și nuápte debărcó. Și uafîțéri nóst sã
15 ujtá cu ben [ε] benóclurle - álă, cum le zîse. Sã ujtá : „Úite, zîse, cum cobyră
némți, zîse, debărcá și noi n-ávem vóie sã trágem... N-aș tráge io, zîse, acú
cu tûnu, íse, și i-aș, lē-aș opri dibarcárea ?”*

*A fost, zăce zîle a țînút. Dúpă zēce zîle, cē [= zice] : „Hai la atác !”
Mě-am dus la atác, cē sã te dus ? Înălînte dē atác cu vro dólo, tri cásuri
20 a-ncepút artiléria lor. Și n-a bătút pănă cîj veděám d'-acóló d'în... d'în
trănsăú veděám písúare d'e uom și mîh cum zburáú d'în trănsăú, și cîj venítă
gúlél' - ála și esplodá.*

*S-a dat úórdin dē retrágere. Cîj sã te retrág, cē sã fac ? Pe pártěa
dreáptă cum ne retrágám noi, pe șoseá, pe - acóló, pe la Petrosáni, némți
25 sã așezásá cu mitraljere, cu tûnuri, cu... mă rog, tuáté ármele modérne,
așá cum l'-aveá fátá dē noi atúnč. Ș-am mîers pin bătája gliúántelor. Cē*

s-a-ntîmplát? Acoló noi n-am mai avú loc sâ ñe mai retrágem. Sâ făcúse
mort așá, jereá, ști cum, mort lîngă mort.

1 ĩeu m-am găsít cu niște jeliévi dí la Craiova, dí la Rovíne și áia ...
vorb-áia jerañ soldát véku acúm, jerañ prost, prost, dá jerañ véku. A-ñcepu
5 să plîngă, zíce :

– Mă camaráde, zíce, ce fácem, mă ?

– Mă, zíc, ce să fácem ? Hai dúpă míne, zíc, dácă vă je frică.

Am mîers cît am mîers pe șoseáú-áia și jera ù riú cáre veneá dínspre
stînga, tresá pe supt um pod, mergeá la Jií. [...] Din íntîmpláre am luat-o
10 noi pe niște potéc și găsím ho ungreáncă, fusásá la uoi, la stîná acólo cum
... și vená cu niște sácúje de brîză pe-o coblîțá. Și io-í spun

– Măi femeie, zíc, úite ce jésté : merg sâ n-arát pe únde jeshím noi să
jeshím la cetátea Bolá, zíc.

Jereá úo șetáte acólo véke, jerañ núma rujínele, dá să numeá așá.

15 – Păi, ce cá dumneavúastră așá, cá așá, c-acúm fáceț așá.

– Măi femeie, nu mîerg, te-mpușc.

Ș-a mîers ía, n-a dus páná n-a scos íñ șușá Acoló zíce

– Íntíj, zíce, úo luat la stînga

Am mîers la stînga ș-am dá de cetátea Bolá. Acólo să mai adunásá
20 cîțiva dí-aj noșt, cei díñ regímént râmásș vro treișpe sau páișpe. Alíalt
muríse tot. Ce s-te fáce ? A-ñkerpát cîñ șásé regíménte, acólo, cu te mîri
ce. Ș-acólo am jeshít la munte, nu-mí adúc amínte acú... bine, múncele úo-
boróca sau știú io. [...]

Un námț... a tras páná cînd m-a ráhít, m-a lovít ím mína stîngă. Aúú:
25 úodátá, vez m-am tod mutát ío de... de la um petrój la áltu, de la um
píetroj, cá vez! trábuia sâ te mut și să fáce salt tot íñalínte, í sus, spre
creásta mînteluj. M-an tot mutát, m-an tot mutát și cînd a pátra sau a cîn-
cá úará gáta, a úúdí ím míná : poc ! m-a izbí séva, fárá să má duará așá.
Cím má úít íeu, curgá sîñzile dí... cá pe zézéț curgá pe mínica mantáii.

N-am dus la primu post de ajutor, cum ieré atúnc [.]

Pétre Pîrvulét [72 de ani]

[Obiceiuri la înmormîntare]

Kámă pe pópă, dácă-î bolnáv grav. Kámă pe pópă, îl grijăşte, îl spo-
s veděşte şi-î ţîine lumina în mină, l-îmbracă şi muere. Îl ţîine trei zîile, la
trei zîile-l dúşe şi-l îngruápă L-adúşe pe pópă, l-îngruápă, la úrmă-î púne
pománă, î face pariistásă, to_çe-î trăbue şi lui. Púne pománă, îi dá simbe-
suarle, îi dá izvór de apă tamîiat, tot... îi dá ulsélé, îi dá tot se-î trăbue lui.

[Cum îi dá izvor de apă?]

10 Păi, dúşe un copil. Dácă-î băr [K] dácă-î uom-î-adúşe un copil.
Adúşe apă în fiecare dimînăţă la... la trei căş. În fiecare dimînăţă adúşe
trei căş [K] la trei căş fáşe uo vádră de apă, dac-adúce cu... ursuare
d'-ástă, c-adúc copîi. fáce uo vádră de apă, adúce pătruzăspátru o_e...
de zîile, să dúşe la Tismana, slobuáde Slobuáde, fáce un toaig, acolo, lînă,
15 cîmpă Şi să dúşe acolo cu ulcáua şi púne apă, fáşe crestătúri pe-um bit.
Şi bitu ála-l ia acolo şi púne, tuárnă o cână de apă pe um-peşkir, um-pieş
kir. Şi táie uo... táie o dátă, púne uo cână, táie uo dátă, pánă-îkárba de
pátruzăş, pán-lé táie tuále, le términă, atîttea uále de apă púne pe peşkiru
ála, acolo, şi cotováică, púne tamîie, púne foc, trei lumín aprînsă şi-î dá drú-
20 mu pe apă.

Şi tamîiéu... il tamîie, şásă saptămîn după se muere, uo muere. Dá-
că-î... î uom, adúşe un copil, dácă-î muere, adúşe o fátă. Şi la úrmă-î
púne pománă, cit uo aveá pułere, dácă áre mai mult, îi mai púne mai mult,
dácă nu, îi púne atúnsa cînd il bagă în pamînt.

25 Le ulsélé, pătruzăspátru de ulsélé trăbui să-î dá, apoi simbesuare,
pátruzăspátru... de colás. Áşteea să dá cîn-îi púne pománă la úrmă după
se-l îngruápă. Dă nóyo colás péstă gruápă, cîn-l-îngruápă, cîn il bag-atúnsa

îm_pamînt. Să dău gulere la bisărică, pătruzăspătru de gulere, un_gulăr, 40
lumină, um_ban, acolo legăt.

Marija Pleșan [58 de ani]

Cum să lucrează 40 pătina

5 Așă Să vă spun acuma cu dăuogăria, cum să lucrează 40 pătina Spre
egzemplu: alégem un_cărvăjei curat, frumos Cărvăjeu ăsta, noi îl tăiem la fe-
restău De-acolo făcăm blăne. Blănele ăstea le pūnem la uscăt După s'-au stat
la uscăt, tot căzu șins, șasă luni de zile sau [r] sau un an k'ar, atunsa lă crăpăm
și le făcăm de vro 40p_centimetri de lăte. La urmă le cōplim pe dūngă cu bār-
10 da. Pe 40 făță și pe cālăntă să trag, îm_primu riņ_cu sōplitōru, un_fel de rin-
deă, căre luom cē -i mără cu ȳ. La urmă-i dăm cu rindeăya a mai fină, căre
netezăște.

La urmă acēste duăge le lom și lă trăgem pe dūngă După cē s-au tras
pe dūngă, pătina 40 pūnem pe cērc, adică duăgele le țșirăm pe-un cērc, că-
15 re-i măsura pătini. După cē lē-am înșirāt pe primu sērc, făsim tuāte cērcur-
le pīnă jos. La urmă bătem cu baskiūu și cu cōcānu cērcurile cit trăbuie și 40
nătezăm la căpete cu ferestăyu, ū ferestău mic de mīnă Așă. La urmă in-
tuārcem pătina cu fūndu ăl larg deasupra, dacă je mai înălt, il lom ū_scaun,
dac-ajūngem așă, fără să mai lom cēvā înălt, 40 gārdinām, trăgem cu gār-
20 dinu; cu gārdinu făcēm locășu fūndulu;

După c-am făcū_locășu fūndulu, atunca ne preparām de fund. Lom
dō40, tri dăuăge mai lăte, lă trăgem pe dūngă și pe făță, de fapt întiȳ le
trăgem pe dūngă. La urmă le băgām îm_pișlēge, așă, pīnă-l iņkerbām ca mă-
să. La urmă-l pūnem cu fēțele amīndōo, cīm_pe ūna, cīm_pe cālăntă și lom
25 întiȳ cu sōplitōru și le urmă cu fățuȳituārea, ca să netezīm fūndu. La urmă fūn-
du să băgā ū_locășu lui, adică pe gārdin, cū_să spūne.

Pătina să-ntuārcē cu fūndu_jos și începem să bătem cērcu, de la vā-
le-n_speціаль mai mult, ca să prīndă fūndu bīne. După cē ne-am conviņs

că fîndu-î prins bine, ho-ntuărcem din nou cu fîndu-î sus, adică cu fîndu de jos, aşă undě-î fîndu băgăt. Şi îî lom cu lăsa pe mărzini niţal, ásta um_fel de fason, cum s-ar spúne. Şi la urmă bătăm cêrcurle, tuáte aşă cum trăbe, ca să s-vádă d'in depărte că-s tuáte bătute frumos, să mai curăţă niţal s pe deasupra, decă je căzu, şi ásta jeşte. Îi gáta pútina. Altî durează.

Pirvulét. Pe Grigóre [40 de ani]

Láptele

Múlgim léptele cald de la vacă şi-î púnim într-o răşină acolo. Şi preparăm kágu într-o strákină cu cîteva linguri de apă, îl bătém şi-î turnăm în răşina
10 acéja cu lépté, punîndu-l pe lingă foc aşă puţin să s-ncălzéască, pără cîn_jel să prinde de să fáce kágu acéla. După ce s-a făcut acéla, bunîntěles, púnim yo cîrpă pe fundăsel şi-î stuărcem frumos, preţinem cu áltă cîrpă şi bré-
cém desupra, ca să s- fáce frumos, să s- scurgă din jel bine. Îl îngegăm aşă cu kág.

15

Cúcu Ve Costánţa [39 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

Jeri, dimineată m-am sculăt, m-am îmbrăcăt, m-am spălá şi jo. Am ple-
căt, mi-am muls váca, am da la cloţa cu puji, cum îî la noi la ţără, am dá
la gişte. Dup-acéja am sculă copílu, l-am minăt cu váca [...] Şi am piecă-ia
20 colectiv, m-an dus la colectiv. [...] Aşără, cîn am venit, iar aşă, ce să fac?
[...] M-am apucá s-á fac puşină mîncáre, am fert o căldáre de lătúri de
porc.

Tot aşă făcúji şi azi dimineată. Mă sculáj, după cum spuséji, iar aşă,
mulseji váca, împăcáji păsările, făcúji mîncáre [...]

25

[Aceeşi]

948. VÎRCIOROVA - Sat Ilovița

(rn Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1964 CC, GG, MM, VS, MV, transcriere MM

Uo puțină de vârdă

5 Uo puțină de vârdă să fâse de, de dăuâze de gorîn Dăuâze alēsă
binē, bûne, să nu fiġe crăpâte, să nu fiġe miġcâte de carġ... să fiġe îm-
bună stare, că dacă nu [r] dacă-n dăuâzele nu-s bûnē, vâsu, puțină cūră pe-
mă. C-âla nu-n dă băni pe ia, căre ġ-o fac ġo, dacă vedē că cūră. ġeu ġmġ
dau sġlġnta s-o fac cit mai bună, ca pintu miġe și mai bună ca pintu miġe,
10 ca să nu cûre, să ġeu bănu romġnului dġ [κ] pintu ia, pintu lucrū.

Acūma l-am alēs dăuâzele, bun! Mă pun acūma să le ġeu la topōr, cu to-
pōru, le ușurġd cu topōru, pe-urmă le ġeu cu bārda, pe-urmă le ġeu cu-o ren-
dăua pē. pe lātu ġei și dūpa rehdē le ġeu la ġilău, pe dūngă. Atūns le adūn
înt-un sġrc, pun ū sġrc [...] până cġn vine binē, parġ-ar fi un caravġj de
15 lġmn cġ vġez puțină făcūtă, adunătă, astrġnsă sġrcunġ, parġ-ar [fi] un car-
vġj de lġmn Să nu fiġe cascăt niș afără, niș înăuġntru ġei... Atūș vâsu ġestă
bun [...] ġi fac fġndu, ġi pun fġndu. Pun acolō, la gārđġn, pe gārđġn, pun sġmūr
de grġu, pun uolăcă de păpură și atūns ġi fac niște urġek miș dēsūpra de
ġa, la gūră, dōyo urġek, ūnu d-o pârte, ūnu d-o pârte, ca la hġrdău, de nu-
20 ġeyurġte și mai micūt-așă, de dōyo dezġțăle așă de nălt'e ș-atūns pun
ăpă ġia, pun ġo apă ġia... Să vedēm cūră ori nu cūră [...] ġi dau vōrbă rumġ-
nului sau mă duc ġeu dūpă ġel, dacă-ġ de-ăiș din sat mă duc ġeu. Dacă-ġ din
alt sat, atūns ġi trimġt vōrbă să vină s-o ġe, să-mġ de băni pintu ġa.

Pătășănu lġnoș [on [70 de ani]

Trejerátu

[Griul] îl trejerám cu, fiicăre cu se áre, cu vácă, cu bou, áltu-are - o
vácă, um bou, púne pe -i [κ] pe jel acolo pe árije Fásém uo árie d'e pámínt,
d'e [ε] pe pámínt. Sí-l trejerám cu vit - áia Éh, púnem strejári, asá-í zíssem
3 noi, strejári coló, și legám cu lánțu víta sâ uo minám d'-a [r] dá rúata pe
[r] pe árie. Acúma ajúnzem la páje.

Pájele sã [κ] le-ntuársém cu fúrca, únu minã vácă, bou, s'-aviém, și do
íntórc la páje meréu... pínã cîn sã t'érminã cu trejerátu. Cî sã t'érminã cu
trejerátu, l-astrińzem língã strejári, s'-aviém lopátã d'e liemn, asá d'e [r]
10 d'e [ε] d'e treizás' d'e santímétri d'e látã, lopátã, și hé púnem și-l vinturám.

[Aceleși]

Lína

Cîn uo tunz de pe uej - uo spel' î-ápã cu [κ] fiártã, tuorń ápã fiártã p-ia
ș-p- órmã t'e dus cu ja la riú, uo l'impezésí, î-ápã l'impedé, ș-pe- órmã o lási,
15 sa úscã. Cî sa úscã, noi aviém deráse d'-éleã, uo scarmanám ís d'e [ε] fa-
cúte de blan-asá ș-ais' desúpra au gínt, asá vuo dóuã rínduri d'e gínt, ș-a-
cóló peptenám ín darácu-áia, Sí uo torsém ș-uo țásám [...] Dupã s'-ai tors-o,
uo fásém [ε] mótké [...] ș-o vacsím, de se avlém névoie d'-ásta lucrám.

[Dacă vrei să faci dimie din ea, cum faci?]

21 Atúns scolém pãr d'e línã și tuársém mai suptínél ș-o urđím pje gard
și-mvalím pe súluri muérite, noi, ș-púnim î-razbói și țásám... Dupã s'e le-ai
țasút le dus' la pivã, le baz' la pivã, pe cáre vrei sã le mai vapsășt' áltã culgare,
mai négre, le vapsășt' și p-orm-le dus' la croitór, fãs' háirne ș-t'e-mbras' î-
jéle.

25

Paúna Deluríntu [63 de ani]

Pîina

Cî vin de la mueră dacă am nevoi - atîns ca s-o fac atîns, Țo ieu ș-o
 șern ș-o fac. Dacă nu, Țo las, Țo mai las Țo di, dăȚo, cî am nevoie d'ia s-o fac
 ȚE, ș-o șern im postăvă cū sîta și pe - Țormă torn Țolātu - Țăla im postăvă
 5 și - l fac Țo Țar - apă mai căldută ș - torn ș-o ud pân - să - ni - Țărește ș - p - orm
 Țo framî biîne ș - o las s - s - Țăvăie. Cî s - a înfoiăt, atîns Țo fac pic - Ță pe fund
 ș - o bag iar în cuptoriu căre coc malăiu Țiel, tot Țăla făsem ș - pîina.
 Așă făsem noi la [r] la țără

[Aceași]

10 [Obiceiuri la nuntă]

Joi sa - ncepe - a Țuăse Jôia Țuos pîina Pîina, ca pîina, dă cozonăcu Țl fă -
 șem mai dîn timp cā să fiie mai [r] mai veku. Pîina Țo Țuăsem miîne, viîner!
 Pe - Țormă sîmătă plăcă dūpa Țăle, dūpa străklîn pin sat, dūpe farfurii ȚE, j[ε]
 și adună și Țăștia și miēsă sîmbătă, miēsă, soeune se - j dă Țomu.

15 Duminică dîminăta viîne mûzica la nuntă

Haj, ș - sîmbătă sara să făse govijie. S - adune [k] s - adună la m [ε] la
 mireās - acolo fiiele cu flori, le fac flori, pun la baiet im piept, viîne mûzi -
 ca, însēpe să juăse până sîmbătă nuăptă la mijlăcu năpti Pe - Țormă s - a ter -
 mină. Duminică dîminăta viîne mûzica țără la mireāsă [k] sa duse la zîiere
 20 mûzica - ntîj și viîne cu zîierele la mireās - acolo să - ș [k] să plēse pin sat dūpa
 Țămen.

Plăcă pin sat dūpa Țămiîn, s - adune Țămiîn, pe - Țormă dūpa se a pofti
 tot Țămiîn, viîne cu mûzica, și ... la mireās - acolo. Și pe - Țormă je mireāsa cu
 cumnātu de mîna, cu cumnātu de mîn - ai miriēsî, plăcă Țu - o galătă la apă,
 25 Țu - o galătă sau um buorcan. Să duse cu je la ap - acolo pe cap [k] je - j im -
 brăcăt - Țrôkă albă mireāsa, pe cap arȚ - o coronîta așă frum [ε] dē [r]
 d'ăsta de faj - m_fir, așă - j zîsem noi faj - m_fir

și... vine de la apă cu ja, pe-ormă-i púne vólu pe cap ș-plăcă cu ea
la biserică. La biserică ȳo cunúnă pǎpa, noi așa zisem pǎpa, ȳo cunúnă, pe-ur-
mă ias-afără în... cúrca bisérisi, juacă ȳbra mireși ș-pi-um-plegăcă la
măsă [.]

5 Lun', fac și jeji cîta morișc-acólo, mai adúnă námuri, mai adúnă vestin'
și iar petrec pîm pe la síns, șásă ș-ășă sa t'ermină.

Ungureánu Mariáa [36 de ani]

Cînepa

Sapám ș-ȳo samanám, ȳo samanám pe loc, dúpa s'-am samanát-o..
10 cîn... criéște ja márie, de sa cuáse, atúnsa noi ȳo luvám. ȳo luvám și ȳo
dúsem acásă, ȳo legám marúnk-marúnk așa-n mai mis', ȳo dúsem acásă ș-o
bátém, mai luvám samínța; dúpa se iã lua samínța, ȳo [ε] bagám la m[ε]
la murálă, o bagám în apă la murálă, ȳo tînem... vo tri zîlle ia murál-acólo,
pe-um-ȳo scuátém, ȳo dúsem acásă, ȳo lasám să sa úște. ș-aviém un [ε]
15 un [κ] ȳo miel'ită, noi așa-i zisem miel'ită, și cu-ȳ-jăab așa și cu-ȳ-cuțít
márle, ȳo tînem acólo și bátém cu cuțítu-áia și ja să fáse marúntă, bítel-á-
lea și ramíne núma ja și d'écít. cit ȳo bátém acólo tot ȳo scuturám și ra-
míne númaji fujóru. ȳo curățím bíne cu mîntile, se mai ramíne bícele-álea
fuj [κ] ramíne fujóru.
20 Fujóru ál tuársém, ál tuă [κ] il púnem în fúrcă și-l tuársém. Dúpa se
l-am tors, ȳoparím, ȳoparím mótkel-álea să fiie mai moi și urzím cînip
[κ] pîză. Uri pînză, ȳori pînzăis fásem d'in jéle. Le urzím, pe-ormă, dú-
pa se l-am urzi-le-mvalím, le púnem în rezbói și n-ápucám să țásám
la jéle, cu brigla.

25

[Aceeasi]

A veni lúpu...

Cîn am plecát la conác și-am plecát cu vîcîele pe potîecă-n d'al, am mîers
cît am mîers până-ntr-un loc, să nîmeá Dovîngă, și-cîn am intrát acolo-ntr-un
yogás a veni lúpu și-mi-a luat uáia. Și-cî mi-a luat-o, io atîns am [κ] m-an
5 duz dúpă iél, am gońi dúp-iél și Țogńem. Și-atîsá cîn... [κ] iel a luat-o și-a
fuzít și cíńi s-a duz dúpă iél. Cîn cíńi á alérgát, cíť á alérgát și-a lua și cí-
nele. Și cíńi áiláľť s-a-ntvors, da iél nu s-a mai întórs

Și-la úrmă cîn m-an du-și m-an dus în áltă zî să văd a mîncát-Țo
Țor! nu, și m-an dus... am vázút acolo lîná de pe uáie, ierá într-Țo baríc-á
10 còlo în mijlocu-ápi. Iel acolo a mîncát-o, Și cíńele nu l-am mai gasít.

Țuca Marin [12 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Iey ieri cîn m-am... sculát, m-am îmbrăcát, m-am spalát, am învațá
dúpa ș'-am... învațát... și-am veni la șcuálă [.] Asără cîn m-am dus,
15 am mîncá și am tocá l'émne. Dúpa se am tocá l'émne, a-négurat, dú-
pa s'-a-négurat, n-am culcát.

Ș-az, iar la f [κ] adusáí apă, dadéi mîncáre la puí ; la úrmă
plecáí la șcuálă.

[Același]

949. CRĂGUIEȘTI

(rn. Turnu - Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1964: CC, VJ, MV, transcriere: CC.

[Legenda satului]

- 5 Ă auzi't de la bătrîni că pe Dot, pe une lucrăm noi, ar fi fost acolo
uameni bătrîni, căre sta pe peleaguri, cu bordéje. Și de -acolo...jei trăia.
Jerá proprietári mari, căre fașá zil'e, pένtru cá ii sta acolo la proprietár.
Și, dácă creștéá clo'te cu pui, trábuiá să -i deá atîți pui pένtru cá stá a-
cóló.
- 10 Și a stat cît a stat acolo, pe urmă cîc -ar fi venit [ε] împropetári-
rea.. Cúza ș -ar fi formát, ar fi adunát uámini de pin... de pe -acóló,
d' pe peleaguri și i -a adús ai's íñ Crăgúiești ș -ar fi făcút comúna
Crăgúiești.

Bálu Ion [61 de ani]

Cîñipa

- 15 Uite cum să fáse cîñipa... Dácă -i pamíntu bun, íl săpi, íl fas' cît
șá puáte d'e marúnt. Samánám cîñipa, uo acopă'ím iar de - a dójlea
cu sápa. Ia dácă rásáre, crește máre, fiie să pluáje, crește máre, și -i la
pamín bun, ia șá fáse máre.
- 20 Culézim o dátá, cū -sá numește ia, cîñipa a d'e [ε]... a d'e várá uo
culézim o dátá. Eí, uo murám ... uo bágám la báltá, uo tînim acolo șáp-
te, uob zil'e cá să -sá muáje ia, cá să putém s-o bačém.
- 25 A d'e tuámná... iásá cîñipa cu samíntá. Uo culézém, uo fásem ma-
rúñk așá micúcei, așá cum... cum puáte uómu. Uo l'éágá ș -o lésá șáp-
te, uob zil'e acolo pán -sá dospiește și pe urmă o púne iar la suáre,
șá usúcă cá să puátá s-o frése d'e samíntá. Uo bágá la báltá și pe

ăja, să murează to la fiul ca și pe-ailaltă. Uo luă la proțap iar, 4o pînem coló, cã noi așa avîem, cum îi la țară, proțap așa, fássem un cutít mare-asă, d'e lemn, să-i dăm batăie acolo pînă cîm cūră pozdărlé-ălea d' pe ia, rămîine nūma firu... frumós.

5 40 mai trázem la darác... e, darácu-i cu gînt așa d'e fier... pã se náibuluj [!]. Îi cu gînt d'e fier. Avîem pieptîn iar d'e fier Uo scarmă-nám, o piepcenám, o trázem, o fássem frumuásă. 40 fássem cajerél, 4o pînē la furcă, torsém Pe urmă d'e la furcă iar așa, iar uo rișkîiem, iar cu rișkítóru, cum vă povestii, d'e pe fus.

10 Uo băgám la amóji iar, la lésii-acoló, la apă, la sodă Să-mmuaie, uo spalám frumós, urzím sau bătém la áltă uájde cu ia [...]. Și fásé lúmea camási, fiță d'e miésé d'e pînzá, prosuápe d'e șters în cásă Să-ntrebu. lîntă la mai múlte, saícele...

Marija Brabéce [61 de ani]

15

[Preparate din lapte]

Láptē... cîm vra femeie mai pun la badii. Avém badiie d'e lemn așa mare, legát cu sércur d'e fier. Are mátc-acoló și iel c-o tuturigă așa la cápát. Mátcă-i ingăhuritá așa și sási gáuri însprejúr așa.

Púnē láptē acolo im badii, să razbunéște, il bătém cu mátcă ája și...
20 mai scuátem unt d'e-acoló și láptēle ála jásă... să numéște zará, ca la noi la țară. Măniacă copiii, femeii! Dácă vra mai fásé și úrdă din zar-ája.

[Aceași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

25 Ieri dimineată... a státu pînă la douăspe acásă, a făcú d'e prînz cu copil mic pe-acásă, cu-a lu fiie-mea, cu porș pe-acásă, cu horălénii [...]. După măsă mai ma duc și cu iej în spináre, cu vitéle, cîm îi fiie-mea

pe la muncă... cu copil mic, îl iau în spinare și-z batrână și plec și jo cu vitelile. Cîmîs fără jel, mă duc mai slabod așă, mă dug mai pe-delêtle după jêle. Mai vin și jo c-o spinare de surșelê-acăsă. [...]

și_ăstăz to la fiul. Spălaj camășile păn-le doțospe, făcărăm mîncare,
5 vărărăm de copîlu al mic.

[Aceeasi]

La fin

O'-ezămplu am în loc de fin al meu propriu. Jel cîm a crescut mare de-ă-Florit, după cum obijnuiem noi a-lîsa, în pregătés cuăsa. [...] Uo
10 bătēm bine pe gură, îi dăm cu cîtă; cîtă ho ținem într-un toc de fier la spâte lîsa în apă, ca să ascuță mai bine. Uo_eau în spinare cu tuâte sarsanălîle jei și mă du la loc acolo la... la fin.

Pun lucrurile mele acolo și ursoru cu apă, c-ăla nu lipsesțe de la cuă-să. Pun acolo la umbră să fije rése și p-ormă m-apug de cosît. Cosesc
15 păn-la... tîmpu prizului. Vine nevasta cu prizu, mănînc, dac-o mai fi și șevă și de beuūt, beuu, dacă nu, dorm uolecîță. Și pe urmă mă scol și iar înșep să cosăsc. Cum să obijnuește la noi, la amînz iărăș făsem ho păuuză, iără
ră ho mică gustărică și pe-ormă conținuom mai departe. Seara le-adun tuâte la în loc, iau cuăsa în spinare cu saciuiu la șold și vin acăs Acăsă
20 cîm vin, uo pun într-un cui coló... pe cuăsa, să nu plôho pe ia, saciuiu în parte-aiăltă. Mă pregătěz de sînă, beau uo tujcă dacă am, mă pun la căpătîi și mă odinesc

Cîm s-a palit două, trei zile, stînsă skimb cuăsa și iau furca. Furca jêstă to la fiul din lemn și fier, are cuadă, cu pătru cuărne sau trei.
25 Mă dug la loc acolo, t-întorc pe parte-aiăltă, dacă-i cam răvăn, mă stau olecîță la umbră pănă-l ia suarele. Pe urmă... înșep să-l adun, îl fac copețele, așă să zise la noi... mai marisêle-așă. Și pe urmă dup-ăja le-adun la în loc așă unde văd jo că nu vine apă, ș-adun copețele mai multe

și noi - i zisem porșuare, clăi, cum să spunem altă parte Da noi clăile le făsem
acăs, mar!

Fac acolo porșori, mă duc, dau niște bătă să nu-î ie vîntu, făg niște paș-
jăniță, așa le zisem, de pînem pătru Ț vîrf, să nu-î ea și-î lăs tot acolo.

5 Pîsta cîțeva zile, cîm ne vine nôto bină, pregatim căru că să-î luom di lîng
că, că-î mîinîcă vitelē.

Acăsă bat Țo prajînă la ū loc acolo unde știu jo că trăbă s-să păs-
tréză, im pamînt, și-îșép să kikesc. Fac pînă sus clăea, pe-ormă-î pun iar
niște pîn_jăniță sus say, cum să obijnuește p! la Ț, coséni că să nu putră-
10 zăscă fînu la vîrf [...]

A venit iarna drăgută. Cîm a venit, atînsa, se am acolo-Ț cîrtē pîntru
jernatic, dau pîn_jăniță! la Țo parte dē-acolo și mă duc c-o tăietuare ca
să tăiem în d'Țo, cum să obijnuește p! la noi, că să nu să strîșe dacă lu-
om tot d! la ū loc. Și tăietuarea-î făcută din lemn și fer, are un crăcūt
15 acolo, care pun pisôru să... s-o ascūt bine. Tăi și dau jos acolo proporțîȚo
năl așa și dau la vitē. Dau în continuare paș-cîm s-a isprăvit. Cîm s-a is-
prăvit și primăvara a venit.

Forfiț G'ôrge [44 de ani]

Punguța cu doi bani

20 [...] [Moșul] atîns și-a bătū cocôșu și cocôșu a plecăt pe drum. Mier-
gin pe drum iel a găsît Țo punguța cu doi bani și-n urma lui venîă Țo cărúță
cu-m boiér și Țo coc [K] Țo cucuănă. Boiéru văzîn_punguța-Ț clonțu cocôșului
a zis vizitîȚului ca să ie punguța d'Ț clonț. Atîns vizitîȚu s-a da jos, i-a luat
punguța și-î-a dat-o boiérului. Boiéru a luat-o și-a... a porunci vizitîȚului că
25 să porînească cu cărúța.

VizitîȚu a pornit și coc [E] cocôșu s-a luat după cărúță și-a ncepú să
strîge „Cucuřigu doi [K] boiér! mar!, daț punguța cu doi bani!” Atîns boiéru,
văzîn că așa de istét jēste cocôșu, a zis că să-î ia să-î arînce într-o fîn-

tîmă. Vizitiyu s-a da jos, l-a luat și l-a aruncat în fîntînă. Cocosu, cîn a vă-
zút acăstă mare ninorăcîre, a-ncepú să bea apă, pîn-a beút tuată apa dîn
fîntînă. [...]

[Bîrgu Maria, 12 ani]

950. CORCOVA - Sat Imoasa [ALRI, 842]

(rn. Strehaia, reg. Oltenia)

Culegere 1964: CC, GG, MM, VȘ, MV; transcriere: CC

La nouo sùte șapte

La nouo sùte șapte jereám de șaptsprîzêce ani. Auzám și noi pe învã-
10 tãtoru nãstu, Márcu Popéscu, cã pe zîua de cînsprîzêce sau șáisprizêce mártiie
zîce cã s-aprînde pãmîntu. Da nu ștjam noi... [E] Uo fi ștîlînd sau n-o fi ști-
lînd. Ezact în... atunc spre cînsprîzêce, șáisprizêce mártiie, spre șáisprizêce
nuáptea [r] spre șáisprizêce nuáptea, am auzít clopotu la bisărică trăgînd
și guarna și toba bătînd ... jereá la primăriie. [...]

15 Și... ne-am sculát nuáptea, m-ã sculát și jey. Tãtã-mey, al bătrîn,
cãre m-a crescut, nu al de m-a făcut, c-ála d'e m-a făcut nu-l știu, ã rã-
mãs d'e ob luní d'e... d'e iel și d'e... ã rãmãs d'e-un an și jumátate. M-ã
sculát nuáptea și ne-an dus la primăriie, acîja. La primăriie jereá dele-
gátî sãtului de-ajîca, adunát acolo și vorbeá la telefón cu Corcova acolo. Și
20 spuñiá un notár, Ruptureánu, pe cãre l-a și-mpuscát atúnca, și spuñiá cã:
„Újite, vin, zîce, din [E], zîce, acolo úne-í moșjia lu... lu prîntu — acú-í
a gospodării — vin vámeni, sêe [=zice], dobuărã spre... úni uo luárã,
zîce, spre... prin Cordúni, áltî piñ Stăjér la vále și úni venirã acî la...
la prîntu, la Corcova”.

25 Adinistratór jereá únu Slojé, francéz. Și: „Venirã, zîce, și-începurã
sã... sã ni tragã la pímnîti acolo și nu ș-ce și púsãrã foc, árde pe-acoló.”

Cum a și fost:

Noi ne-am dus într-un dial alîca și-a luzăm bocăniîn pe-acolô, cîn da
cu săcûrle, am văzûd bilbăra pēstē d'îal. Dēd'îasă foc la pătûl'ăle cu porûm
magazîiile cu grîu pe-acolô. Din vâle, de ûne iēstē acûma gospodărija colec-
5 tivă, acolô jereă casa lu prințu, aveă două etăjă, și-au fărîmăt-o în urmă, că
s-a su'îit acolô, a luat tot de pe-acolô, a fărîmăt, a dat foc. [...]

Î fine. Pe-ormă a venit jandărmi, care-a foz acolô dē-a dat foc i-a
adunăt, i-a luat, i-a legăt. [...] la luat și i-a... i-a dus î șlep la Săverin...
la Săverin, în Dúnăre, i-a băgăt în Dúnăre, î șlep, și-acolô au stat până...
10 până la cînșpe dē aúgust, atûnc le-a dad drumu, s-a amnestiăt...

Vasile Șofican [74 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri de dimineață m-an sculô și... a luat 'lo vacă și m-an dus cu ja la
jârbă de-am păscut-o. Am venit acasă, a pregătît nōru-mea nēște mîncăre,
15 am mîncăt, pe-ormă m-am dus la grădină, unde fusăi și astăzi alîc. Acolô
la nēște cap-an dat c-o săpă pin ja, pe-acolô. Pe-ormă am prășît nēște
cartof, niște porumb, pe-acolô, pe-ormă jărăș am venit acasă pe la trei
și-jar a luat vacă și-am plecă cu ja până aseară. Asară am venit acasă.

Astăzi dēocamdată fusăi că să púsă pluăja, vream să mă duc iar la
20 mîncă. Și să púsă pluăja, dēte cîțva și după terminăre, după ce văzûl că
stătû pluăja, iar mă dusăi în altă parte la [ε] grădină și iar săpăj acolô
prășij la porumb, la... cartof, niște fasole. Pusăi niște harăg acolô ca să
să ja fasolea pe-ō harăg... î sus. Mai pusăi nēște rōșij...

[Același]

25

Nunta

Nunta să-ncepe dē [r] dē joi. Făce azme, făce piñe, făce cozonăc.

Sîmbătă taje uorăténile, taje vácă, dácă áre, sau minzátă cêva, curcán. Şi sîmbătă sára s-adúnă lúmea la jóc. [...]

Fac pom, sigur, fac pom acolo şi-l úrcă sus, într-o prăjină mare ... frumós, cu cúcuri, cu bjelélé, cu dē tuátē pin jiel acolo. Şi-l úrcă-m-pră-
5 jină sus, cē viñe cumnátu dē mină, să úrcă după jiel sus, dácă puátē, dácă nu, să újtă la jiel de jos, s-a tăjât prăjina s-a luat pámu pe úrmă .. cumnátu dē mină.

Şi duminică plēacă învelēste mireása, plēacă lúmea la bisărică, să cunúnă, iásē dim-bisărică, fac 40 boiereáscă - n úşa bisărici. [...]

10 Suácră, uo primēste suácră cu mása rotátă coló frumós şi .. dē tircól miē-zî dē trei uori, cu tot cē trēbui acolo pe mása

2. P-órma s-aşáză lúmea la mása, Săde lúmea la mása, uo ia pe la vro dō-
uosprázēce, dē la .. dē la sarmálē. .. până la terminát, la fripturá, la cozonác.
Pe-órma plēacă mireása cu dāru p-íngă mása şi dē acolo la naş, dē la ..
15 pérină dā, pruosuápe dā, corápi dā, bătticuri! dā, combinizúáne frumuásă, cum a ieşít acúma, dácă áre. Şi dē náşului acolo dāru lui, dē şi náşu dāru acolo,
cít uo da, cít^d l-ajúñge putērea pe jiel să d'ia Pe-órma să strigă, cáre cum a dat ... cít a dat náşu, 40 sútă, dó40, trei, cítē -a dat. „Avém a mulţumi'
dē la cutāre, atíta .. Avém a mulţumi' dē la cutāre, atíta”. După dāruri, pe-ór-
20 mă să scuálă la [K] dē la mása, mai stau jiej putín; să scuálă şi ia cít-o hóră şi juácă. Iásē uámeni, bārbáti, feméile. [...]

Lunt diminiáta fac cúscri, dácă-s apruápe. Să duc acolo cu şapte 40b-
nó40 uámeni acolo şi pun mása iar din nou. Şi 40 ia iar di~nou la beúút şi la mişcát

25

Juána Rebéga [63 de ani]

Opinc

Cĩ să taje pórcu să jupuáje dē piélé, ádrícă cu cutítelē-l ia la jupuáit,
il jupuáe, dup-áje pélea să presará cu fálină dē porúmb, mălá, cum spúñe,

și cu sare. Să presară că asta să ... nu [ε] până stă trei, patru zile la dospit și după aia să pună la uscat, să-ntinde pe niște bătă sau pe niște scinduri.

După ce să usucă bine, să crojește fășii, fășii... așa de lălițea. de-o
5 palmă de lătă fășia... î lîngu peli. După ce cîn avém nevoie să facem
Țopinc să rede de păr bine pèlea, să măsuară după dimensiunea picóruș. Să
trége-ntii Țo curea pe mîrgine, după aia să îngăuure cu potricála și să î-
zorzește la virf cu cureaȚa a care s-a tras dim mîrgine. Să mai adău-
gă Țo curea în prelungire, cît trebuie pentru tot picóru, și ne-ncălțăm cu Ța
10 [Cum îi spune la virful opincii?]

Zorzea... zorzea îi spunem noi, zorzim, înzorzim, așa-i spunem, zorză
Să-zorzește virfu.

Rebega Vasile [44 de ani]

Pórcu

15 L-an crescut, s-a făcut^d la Crăcún, noi așa sintem alică Țobijnuit,
la Crăcún îl tăiem. L-an tăiat. Dim pielea lui, prima dată Țo punem și... dá-
că vrea, care vrea Țo vîndé, care nu, la noi aic- așa să puartă, să fac pa-
púć, să puné piele -aia pe talpele papúćilor. Parte din Țameni bătrînii le puar-
tă opinc.

20 Din carne... Țasile le afumăm și le punim la... la coș le -afumim și le
facem di-jele Țarna còrbă, mai mul còrbă, că supă nu să face de porc. [ε]
Din mățele-éle subțiri, le facem trandafirⁱ noi le spunem, cãrnăț. L'é miȚcãm,
le punem la cantă, cum vrem. Tocãm carnea la mașină de tocat, cu usturoi,
și le punim de să úscă puțin și le frigem î untură, noi așa facem țărani alic-
25 că, și după [K] primăvara scoțém, cîn ne ducem la muncă, și miȚcãm din țe-

Mățale le facem tocãm căpa, [ε]. Asta Țoriez, cu ficat, ai niégri, ai
álbi, punem și barbile, cum îi spunim noi alică la porc, le punem tot acolo,
le -mpreȚunăm tuate, le mestecãm cu... [ε] mîrod'ii alică [!], cu cîmbru,

așă-*i* spūnem noi, cu . . . Lă pūnem tuâte și amestecăm acolo și le ūmplim, le fierb.lem și le mîncăm

Borúgă Ge Eufemia [35 de ani]

Cînepa

- 5 Primăvara săpăm ūogoru, așă să spūne la noi, ūogor. Îl făcēm mărúnt ca și la varză, cū să pūne și varza. Și-*apoi* pe úrmă-*l* sāmănăm, sāmînța. După ce sāmănăm sāmînța. . . ūo acoperim iar pe desúpra, o copălím, așă să spūne la noi și-*apoi* ūo lăsăm să crească, ūo ferim dē brăbēti, să nu vină s-o mănînce, până crește mare.
- 10 Cîm crește mare ūo culegēm ūo culegēm, ūo făcēm mărúnk, ūo lēgăm și o dúcēm la báltă. Și-acólo o pūnem, cícă să muriezē. ūo pūnem kikită mărúnk lîngă mărúnk, așă-*i* spūne, și-*apoi* desúpra pūnem niște bláne, niște lēmne așă, ca să stea așezată bine în báltă, că să nu iēsē, că dăcă iēse din afară, putrezēște și nu mai je búnă.
- 15 Si dup-*aceia* ūo . . . ūo luom dup-*aceia*, trei săptămîni mi să páre c-o tînem acolo în báltă, să muriezē și-*apoi* ūo luom, ūo . . . ūo pūnem să [K] ūo spălăm bine, o pūnem să să usúce la suare-așă înlînsă, desfăcēm dē . . . lēgătura, că noi o lēgăm dē-o bągăm în báltă și-*apoi* pe-*ormă* după ce să usúcă ūo luom și ūo bătēm piē. . . protáp [. . .] După ce o bătēm, ūo dărăcím, așă spūne,
- 20 iar ūo dărăcím. Și după *o* dărăcím scuátēm și zgriēbe dî-*ia*, scuátēm și fu-*ior*, scuátēm și . . . iar cînepa care-o torcēm ajá, pēntru [r] pēntru țăsături, pēntru piză [. . .]
- Ūo torcēm, după ce făcēm, ūo torcēm, ūo fierb.lem că să fácă mai frumuásă, să mai piće pozdăr-*le* -*ále* de pe ia, de pe fir. Și-*apoi* după ce o tor-
- 25 cēm, ūo mai fierb.lem iar, iarăș' în cãldarie.

[Din fire ce faceți?]

Făcēm mótke așă frumuásă și-*apoi* după [r] după ce făcēm mótke-lē -*ále*, le fierb.lem mótkele-*n* cãldare mare cu cēnúșă, cu [K] ca să

albiăscă. Și după ce le ferbiiem în luom iar, le spălăm iarăși din nou, le punem să se usuce.

Le punem pe-o vîrtelniță și le-adunăm, facem gem. După ce facem gem [ε] le facem... urziim... Alte femei Țard și pe gard, altele, jésté
5 Țo vîrtelniță dintr-ăia mare, de pune și-mvîrte pe ia acolo.

Iar pe urmă punem să... Țo punem pe un ala, pe ũ răzbói. Și-ntr-o
postavă punim ala ce jésă pe [ε] urzoi... urzoiu-l punim într-o postavă—nu știu, așa știu că să face la noi, ũ alte part s-o făcă alfiel—pú-
ñem pe postavă urzoiu și... cu grețutate, grețutate. Și [ε] dim mai în-
10 cuăca, mai depărte—asă, ca de la vro cîn șásă mietri, pune răzbói cu sul
și acolo um bit la capu sülului și-mvîrtește de... trăge de-acolo, de pe
... Țo face frumos, Țo-ntinde pe niște fuștei frumos ș-ăpoi p-ormă
pune viergêle de pe sul mîereu, ca să nu să desfacă, că dacă nu pune
vergêle d'ese să desfacă cîn țásă. Ș-ăpoi pe -ormă Țo pune, iară Țo
15 năvădêște, Țo dă piñ spată, piñiță. Dup-acêia să bagă și țásă, prindé
răzbói. Și dă, face sup [κ] face pe țavi, pune suveike și dă cu suveika
piătră fire pe-acolo.

Glodêș Mariia [21 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

20 Ieri dimineață m-ă sculăt, m-ă spălăt, m-am îmbrăcăt, ș-am mîncăt,
ș-am plecăt la șcuălă. Mi-am pregătît cărțile, am plecăt la șcuălă. Cîn
am venit m-ă spălăt, am mîncăt ș-am plecăt cu vitile. Și-ara ă-ve-
nit și ne-am culcăt.

[Azi] ne-am sculăt, m-ă sculăt, ș-am [κ] m-am îmbrăcăt,
25 ș-am plecăt la șcuălă. Și, cîn am venit, am mîncăt iarăși și am ple-
căt cu vôte ș-acum am venit cu vitele.

Foculêscu Ne Gôrge [10 ani]

951. SLIVILEȘTI

(în Strehaia, reg Oltenia)

Culegere 1964 CC, GG, MM, VS, MV, transcriere MM

La cosît

5 M-am dus astă-văară la cosît, ierșăm trei uâmenî și stam pe iarbă pe [K] la
 hodină. S-a iesît niște căpriuăre, două căpriuăre și un pui de căpriuăre mai mi-
 cút, supt 40 túfa de măraciine și n-a [K] să uită la noi. Acúma, io am văzút în-
 tîi căpriuăra.

-Bă, zíc, iótte o căpriuăra, Gorgiță

10 Cîc?

-Úni-i, mă?

Zic:

-Úițe la túfa de păducél.

Jel, de col [f. colo], íce.

15 -Tás, că vād io íncă úna

Cînda zís c-úițe mai ínc-úna "a iesi" și puișóru

Șa, cînd [a] iesi púiu de căpriuăra, alúca ă stat toț trei și n-am uită l-
 iel... și-am [K] n-a simțit și-a fugit ínapóii, ím pădúre Lua cu gúra iarbă de
 jos, cum lua cu gúra, cușă uită [E] ín lătun', cum lua cu gúra, să uită ín lătun',

20 să vādă [E] Cîn n-a úobservá că simțem noi, s-a bágá ím pădúre ínapóii.

Tomá Boiangiú [62 de ani]

Cînepa

Cînepa prima dáitá să árá, [E] să nămășéte locu, să púhe nămăș pi iel Dúpa
 țe [K] gunóii, să púhe gunóii, pe-órma să árá, să tuácă mărú seu să grápă, dá-
 25 că-i pămínthu mărúnțat și să sá máná sá mînța. Să cópăie cu sápa și dúpă vo două

trei zile răsare. Trebă să păzim, c-ăfel, dacă n-o păzim, uo maninca păseintle Cris-
tê mare.

Văra, im mijlocu veri, pi la săcerat, apă pin iulle, s-aflege cinēpa d'e vără din-
tr-a d'e tuamnă. Și a d'e vără n-are sămintă uo cullegem pe aia, uo ducem la bă-
5 tă s-o băgăm în apă și să dospăște și cin- să dospăște uo scuătem s-o nrindem
la... la suare. Sa usucă.

Și-a d'e tuamnă, cin- s- face sămintă, atunci uo scuătem, aia atunci uo cu-
llegem. Uo punem [K] aia, uo ținem uo săptămînă sau două până să dospăște să-
mîntă s- să cuăce- n- ia. Atunci o frec [K] uo punem la suare, să usucă, uo hle-
10 căm, s-o băgăm iarăș im baltă s-pe- aia. Să topăște și- aia iar în apă, să mu-
riază, cum zicem noi. Și-o scuătem afăr, să usucă, după ce să usucă, uo ducem la
protăp, ie um protăp d'e lemni apă cu- m- mai, cu- m- bătător. Uo bătem bi-
ne. După c-o bătem, o ducem la o mielită [...] o bătem acolo în [E] în protăp,
o dăm pe- urmă la o mielită ca să pică tuâte pizdărițe, pe- urm-o dăm la dă-
15 riac. Uo trăgem în dărăc, alegem fuidaru, al bun, iinima, spuma lui, și [E] cilti
aia îi peptenăm s-p- aia și- i facem, [r] îi facem căiere.

Facem căiere s-o tuărcem. Pizdăre pică jos și o tuărcem. Dacă punem pinză,
tuărcem d'e pinză, o tuărcem suphire. Dacă o tuărcem d'e presuri, o tuărcem mai
gruasă și furdău- aia d'e să scuăte d'e la dărăc, aia li să zice zgreben. Aia - i
20 facem sac, saltete, presuri.

Ajă ză face cinēpa.

Dominica Uzuru [61 de ani]

Țuică

Ce rămîne d'e la vinu care s-a tras, noi îi spunem buască de vin, tesco-
25 vină. O tuăm, o punem în hirodăie s-o ducă la cazan, s-o fabricăm, s-o facem țuică
iar pentru beuut [...]. Acolo punem buască-n- cazan și punem apă în cant-
tate ca să puată fierbe, ca să nu prindă d'e cazan, se [K] ca țuică să-ș căpete
miros d'e prăjălă... sau afumat.

După ce am pus în cazan, iasă sus în capac aburi, unde să dizolvă prin [ɛ] țeava [K] adică prima dată, bubă-i spunem noi, de l'emn, jest-o bucă-de l'emn care să introducă între capac și țavă, Tavă-i de aramă. Trecînd aburu, se transformă în likid, cu numele de țuică

5 Cîrge-n bătă și din bătă pe - urmă luom bătă și o ducem la butoi, o golim pii. îlelî; im-butoi

Corecán A Dumitru [44 de ani]

De guângê

Sămîntăi'-elă -s mitit'el'e L'e legăm într-o cîrpa, l'e punem la caldura țingș s.
10 bă și iel'e -nviáză L'e punem pe-o măsă, l'e punem frunz -acolo Cîn sa mariésc...
măsa [K] să umeple mas -ásle L'e alégem, l'e punem pe pătur! d'in țăstă, cum spunem noi, sau pe blané, sau pe alte miésă mai multé, d'iferit

L'e dăm frunză d'e trei uori pe zi, frunză d'e iagod, așa să spuine, de dud, a-
să [ɛ] spuine^m noi.

15 L'-alégem, l'e dăm mîncare pe - urmă, cîn să fac iel'e atît așa, mar!, l'a-
ducem în tufe ... iel'e să pun pe tufă și să -mvălesc. S -pi -ormă, cîn să cuăce gúșă
ăia, l'e culégem, l'e punem la suare să nu -nviéză, dî iel'ă să muără bondrét -ăia
ș -pi -ormă ne ducem cu iel'e și l'e vindem.

Cojocăru Olimpia [39 de ani]

20 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri d'imhătă cîn m-ă scolat, prima dată am dat drumu la [K] am dat la cur-
tă mîncare, am muls vaca, pe -ormă am de drumu copitului [K] băiatului cu
uoiile, cu vaca [...]

Ș-az tuo la fl'e! ... Fsei la [r] fűsêi la legă d'e viie, făcui mîncare, plecâi la
25 legă d'e viie, venii acasă, mîncărăm iără d'e amház, cum spunem noi.

[Aceeasi]

Lina

Lina, ce ză-î făcēm ? 20 tînd'em d'i pi uoi, o spălăm biîne cu-ăpă căldă, cu sa-
 pîn și pe-ormă, după c'-o spălăm, o puțem la suare să usucă. După ce să usucă, o
 trăge iar pin dărăc, cum vă spusăi, o tuarce, o face căieri-ășă și-o tuarcēm. După
 5 ce o tuarcēm, [ɛ] o vopsim, dacă uo făcēm, o lăsăm albă, dacă nu. Făcēm flanelé, cōrăp,
 făcēm [ɛ]... făcēm [ɛ] cōrăpi, flanelé, pe-ormă făcēm [ɛ] macături, covuare d'-ăș-
 tja

Boiangiu Gă [19 ani]

La trăgăce

10 Am luat lîrlia d'-acasă și m-am dus cu mult copii pe Căcă și ne trăgăm
 pe-acolo și odălă am căzú d'in sânie pe-o rîpă [r] pe-o rîpă și mergi [K]
 căzîn pe rîpă... căzîn pe rîpă, ieu mi-ă rup [K] căzîn pe-o rîpă ieră [K]
 mi-ă sclintit picōru și ier [ɛ] ieră să mi-l rup și m-am dus acasă și măma
 mi-a, mi-a pus niște spirt cu niște vată la picōr și [ɛ] mi-a trecut mă biîne.
 15 Și pe-ormă nu m-am mai dus așă dez la trăgăce și pe urmă mă ducăm
 cîlodată și mă trăgăm, mă trăgăm pe bocănc și táta mi-a spus că să nu mă
 mă trag pe bocănc. Și o dátă m-a prins și m-a bătút și d'-atunc... ieu nu mă
 mă ducăm î [K] nicodată la sânie și mă m-am dus o dátă cu [r] mă m-am
 dus o dátă c-ur copil și copilu-acésta a luat... [K] iel să puñeá cîr [ɛ]
 20 s-a pus cîrmác și ieu dindărăt. Și a [K] am dat im puártă la un uom și
 i-a curs sînge d'in nas la copilu-acésta. Și măma-sa l-a luat acasă și l-a
 bătút [r] l-a luat acasă și l-a bătút fuárt'e rău. Și d'e-acîia m-a bătút tá-
 ta și nu mă m-a lăsá niș pe miné să mă dug la trăgăce și d'e-acîia
 nu mă mă duc io nicodată la trăgăce

23

Bunoiu Pe Gîrge [11 ani]

952. GÎRBOVU

(r.n. Filiași, reg. Oltenia)

Culegere 1964 CC, GG, MM, VS, MV, transcriere CC

Îutura

5 Dacă vrem să facem 4o Îutura, ne-ntovărășim pătru inși sau ... ieu mă duc și tomnesc pe alți și fac 4o Îutura [...] Și săpăm rotund cu săpătura, cu tîrnacop, cu ce să ... nimere acolo ... tîrnacop, săpbi ... dăm cu săpbiu. Dacă ie lat pentru hîrléte, luom la hîrléte, dacă nu, săpăm cu săpbiu și-s... avém [K] púnem pe tîrgă. Făcém tîrgă cu lănu ... cu lan sau cu lanț gros

10 și dăm pămîntu afără

Atunca făcém, dacă făcém de ăsta, de ... pîlătră [ε], obézi de tîmént, le băgăm înnúntu și-l ... făcém, terminăm fîntîna, adică Îutura. Și pe-ormă-i púnem o ... făcém ruată cu vâlău și scuătem apă de-acólo.

Dacă să puáte făcém cumpănă ... cumpănă, cu lumînare, cu găleată, cu ăsta,

15 ta, cu fúrcă. Făcém fúrcă îngrăcănăt-asă și púnem cumpănă, púnem lumînare-ășá, c-ășá-i zicem noi, la cumpănă și cu găleată și scuătem apă.

[Șandru Constantin, 65 de ani]

Săpúnu

4Opréști de la porc, de coló, 4Opréști untúra, 4o 4Opréști săperată, ne-

20 sárátă. Și 4o tîi, 4o pui într-um vas și ... vine sódă, și topéști untúra, și topéști și súda într-un căuón, și-l úmpli și-l pui pe foc și fiérbe untúra și pui súda, fiérbe coló. Pui súda încă în căldăre acólo, până cînd spărge iel leșiie-n sus, iásă leșiie pî iel în sus. Cîm iásă leșiie pî iel în sus, l-iej jos. Și ăsta să fáce de dai cu iel de-a-ntuturigu.

25 Ce rămîne? Rămîne márdă de-a lui, leșiie. Leșiie rămîne și spelli rúfe

cu ia... Rămîne leșiie și pe fúndu cãldãri rămîne -o mãrdã niãgrã așã, lãpãdã
 și iel mãrdãuã lui, untúra, untúra gruas-așã și pe -ãia Țo lãpãdãim. Și a ...
 a di disúpra, a lîmpede Țo lãsãm și spalãm [r] spãlãm rúfele cu ia Ț lãpãdã
 [r] Ț lãpãdã mãlurã . Ț lãpãdã Țo ãia niãgrã.

5

Catarina Rafailiã [66 de ani]

Piineã

Dãcã ai drójde, bine, dẽcã nu, ai aluãt. Țo [K] și bag aluãtu cîñ, fac
 sãra De fac piine dimineãta, bag sãra aluãtu Țor drójde și mãresc aluã-
 tu Țm postãvã și diminiãta cîm mã scol Țu crește -Ț sus Ț -o plãmãdesc
 10 Ț -o las și sã -nãcrește, de crește ia Ț sus Țm postãvã și pe úrmã Țo bag Țñ
 cuptóri și sã cuãce.

[Cum mãrești aluatul ?]

Țl propún Țm postãvã și pun ãpã, și Țor cu aluãt, Țor cu drójde și pun
 Țm postãvã, pun ãpã și -l [E] ... Țl mestic bine, bine pãn-sã-Țgruãșe și pe
 15 òrmã -l las și sã ... crește pãn- diminiãta, sã sãltã sus dim iel, aluãtu
 ãla și diminiãta cîm mã scol, Țo plãmãdesc, mãi pun ãpã cu fãlînã și o plã-
 mãdesc cît am Țo s-o plãmãdesc, de fac cînc, șãsã pite Țñ cuptóri. Și o plã-
 mãdesc și crește. Cîñ crește de sã fáce, de sã úmple postãva, atúnc Țo coc
 Țñ cuptóri.

20

[Aceași]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Țeri de dimineãta m-ã sculãt, mi-am luat cãru, am pus plúgu-Ț cor,
 am pus bójii la car, am plecãt la rãriãt la gospodãriã colectivã. Am mers acó-
 lo, la loc, am rãriãt. [...] Am venit acãsã cu cãru, cãru-Ț kilimiȚ. Acãsã l-am
 25 fãcút cu loiitre pẽntru grãmãdeãla lucãrni. M-an dus la lucãrnã, am Țñ-
 cãrcãt cãru de lucãrnã, l-an dus la clãje, la gospodãriã colectivã [...]

Ăstăzi mă sculăi de dimineață ... pusăi boji la car, pusăi plūgu-ŋ car,
plecăi iar la rărităt la gospodăria colectivă, la rărităt de fasole. Mă dusăi în
diăl, rărităi, îm făcūi nórma.

Rafăiilă Me Constantin [43 de ani]

5

Cînipa

Noi avém un uogór anumit pēntru cînepă, nu în ōrce loc să pūne, îm-
bălegărit, lucrăt, arăt măruint, pe urmă-l greblăm, semănăm, pe urmă co-
păiim cu sapa cînepa, după cē o semănăm și-n urmă avém grije ca să ră-
sără, să n-o mănînche pásărie. Răsăre ... Pe urmă cîn ōo fi, a de vără s-a-
10 lége c-ăre un spic ... ș-a de tuamnă rămīne de făcē sēmīntă. Cînipa a
de vără ōo culegem, ōo lăsăm o zi ș-o dūcem la [r] la murăt. La murăt șade ōo
săptămīnă. [...]

La rīu avém un clește de ... făcēm clește, c-ășă-j zicēm noi, de lemn.
Și băgăm ... ōo pūnem cînepa la rīn la rīn la rīnd, legăm cu nujēle, legăm
15 aicā la lēmnele - ațeaășă să nu să desfăcă. ōo pūnem îm baltă acolo ō loc
cāre ... anumit să putēm s-o coperim cu pāmīnt, cu lēmne, cu ōrce, ca să s-a-
șeze jos, să nu șada disūpra, că nu să puāte murā. Șede-o săptămīnă, dup-o
săptămīnă scuātem, ōo spălām, ōo luom acās, pūnem la uscāt. Cîn să usū-
cā ia bine ōo pūnem ș-o bătīm. Avémășă ō ... să zicē um protāp [ε] de,
20 de lemn și un mai tod de lemn, lucrăt ca um fel de cuțit. Și pūnem ș-o
lom la ... ș-o făcēm de nu rămīne nic-o ... nimic, pizdărie -j zicēm noi, în
ia, un fel de fuior să făcē. În urmă ōo luom ș-o ... ōo trāgem în dārăc.
Ș-alēgem fuioru al bun și réstu ōo făcēm căiere. [...] Și pe-ōrmă ōo luom
ș-o tuārcēm.

25 Tuārcēm, după c-o tuārcēm, ōo pūnem la ... făcēm jurēbii du pă fūsă
pe rișkitor. Du pă rișkitor luom și făcēm jurēbii pe mīnăășă, țīnim c-o ațā.
Pe urmă pūnem la copt. Cum ōo pūnem la copt? [ε] După cē spālām rútele
[ε] cum ōi zicēm, săpūnu āla acolo, lom jurēbile și le băgăm amōi, pīnă-n zī-

ua calalântă. În urmă, le lom și le púnem în... le dăm cu săpún, iar cu apă căldă și le - așezăm într-un ulei. În ulei cum 4o lom [ε] cu săpún, púsă úna cíte úna, púnem úna, iar púnem ú rin de cénúșe, iar álta, iar căldă și púnem ú rin de álta, álta până úmplem uleiu cît ... cît ai cînepă.

- 5 În urmă pui ceva așa ... um fel de piză de cînepă mai gruásă la, pui iar cénúșe și tornăm pe ia bine, bine, bine citeva căldări după cum ... cíte jurébi ai, alítea căldări ca să să cuacă. A doua zi, 4o scuátem de- acóló, jurébi-le, și le lom la riú și le spălăm cuapte. Le luom, să usúcă, după ce să usúcă, le scrobim, dacă -j de urzálă, depinde. Le scrobim cu fălină de... [ε] cu tărítă.
- 10 de griú ... fălină îm fine, fălină de griú. Făcém scrobeála, púnem 4o ráină, 4or depinde după cum îi vásu, și după cum îi volúmu de ... și púnem apă căldă și púnem a ... fălină áia și-n urmă dăm cu fiécáre jurébie acóló și le luóm și le púnem la uscát, după ce le scrobim. După ce le scro [r] le scrobim, le púnem la uscát, le [r] le dăpánăm ále de sín de urzálă.

- 15 Le depánăm, avém fus de depánát și cu virténita să zíce. Púnem jurébie pe virténită, fúsu de depánát, púnem mosóru pe iel și le - adunăm pe mosuáră.

40prisor Ște Cōstantina [36 de ani]

Guângele

- 20 Guângele să cresc... să... ni le dau mititéle guângele. Și p-ormă ne ducém și le lom frúză, frúză de dud, iágod, și le dăm. [ε] Cîm pluáie nu ne mai ducém să lom frúză că este údá și să-mbolnăvesc... guângele. Dupe - acéia ne ducém cîn jí suáre și lom frúză de guângé și le dăm.

- Și dupe - acéia să fac mari, și dupe ce să fac mari ne ducém cîn încé-
25 pe să-mveleáscă, ne ducém și le lom túfe de ulm. Cî le lom, cîn le lom túfe de ulm, le puném și iéle pleacă pe túfă - n sus și să-mválesc. Dupe ce să-mválesc, le curățim frumós și le púnem îm másă și ne ducém să le ducém la ... acóló.

Păunescu Eugénia [18 ani]

953. CERNEȚI

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1962: MMT, VS; transcriere: GG

[Întâmplare din viață]

5 Mergăm pe frontieră. Doi uâmeni ș-cu-n cîrli legad după noi. Și mergînd pe frontieră, noi aviăm grăficu di patrulări, cîrli ueri să mergim marș ș-cîte să stăm la pînda suplimentară. Ș-aiișă, cînd am veni de-aiișă ș-am ajuns aiic, aiic așa, noi am avut pîndă suplimentară. Aiis trăbuje să stăm două pari. A șăzút jey cu cîrli ș-tovârîșu meu și m-am pomîi cu tova
10 rișu că mă-mpînge meréu aiic așa, la cură.

Da io am zîc:

- Măi Pellîne, ce ai cu mîi?

Da iel ar-ă mai mig-dăcîd mîne:

- Nea Văsilî, nu-ț fag nimica, zîce.

15 Mai stau o țîră, iar mă-mpîngi, iar mă-ngîmpî.

- Mă, nu mai mă-mpînge, zîc ...

Mai stau o țîră, iar mă-mpîngi. Cînd rîdîc picîoru sus, ieră greu.

- Ce ie mă, zîg de ie greu așa?

(Într-o pădure, îi zîcă Măpădova). Cîm rîdîc picîorū sus vă că jese
20 greu. Nu să poătî! Cîm pun mîn-aițe-ășă, jîce-șă, um balăuur, ca pe țîjă-lă [ε] venîsă și z-băgășă pe crăcu puntalónilor, să mă jertăt că v-arăt, cum aviăm noi așa izmêni pi-aiic, să băgășă pîntră pântălon și îizmăni. Și venîse tógma aiic. Cînd iel a venit aiic la cură, un-jarăm încîinz măi strîns, iel mă buftîă cu căpu, că-j-eră cald, să măi meárgă-n sus, dar nu, nu pu-
25 teă c-areă strîns.

Atúnca jey decă am văzút și spúșă ăla așa, pusăi mîna ș-apucăi. Apucăi, începú ș-să zbată... ca țîjăla bóiilor înculó, jey îl strîng bîni d'ę cap,

string de liz² dă cap; noaptea, noaptea. String birii și frîng birii, string birii și frîng birii, dă-*i*, dă-*i*, dă-*i*, dă-*i*.

- Pelîne [...] ce...ce fac?

- Mă nea Vasîle, ăsta -*l* balăuur, zîce.

5 *Ă* string² pînă cînd *i*-am² făcút capu uîl² -așă flec² [!]

Ș- cînd *i*-an² dad [!]² drúmu, *l*-a tras ăla de coadă, și nu puté să -*l* trágá

Am prins și coada după mîină și -*l* a tras înapoi ca cîn² trag² o frîngîie.

Colăcu Vasîle [70 de ani]

Malăi

10 Malăi, și noi zîcē și túrtă. Că cînd vîlem, fac o țîră túrtă sau cînd vreu zîc
că fac și malăi. Fîerbém ápa puțîn așă, potrivít ca să ni² să făcă ... [E] cocoluá-
șe așă, așă zîcem noi, la păsát, așă, pun făjîină și să -ngrușáză puțîn păsátu,
așă-*i* zîcîm noi. Și pe úrmă torn [K] fîerbe puțîn că să nu rămîină crud păsátu,
să [E] mălăiu să nu s-adúne, că pi úrmă nu s-adună. Dacă să fîerbe păsátu-a-
15 șá, nu știu cam cîte miñute, îl torn în făjîină și m_ăstăc cu ... noi zîcém m_ăstă-
cáu, da să s_ăe și făcălețe [!]

Așă că m_ăstăc și s-adună mălăiu și p-órmă-*l* iau și -*l* întor și -*l* frămînt,
s-adún -așă frumós și pi- úrmă-*l* întînd pe crăpátor.!, crăpátor de blan-așă, lă-
cú rotúnd așă. Și -*l* întînd frumós cu p_ălmil² -așă și ... și -*l* orúng la cuptór!

20 iar potrivít ca și la pîně, să nu să răpiască, să i_ésă rúmîen așă și frumós.

Ielena Colăcu [60 de ani]

Kag di la vițâi

Kag di la vițâi așă și rîza vițâiului cînd i_éstă crud îl ... -*l*-ia și -*l* prepár-așă
cu s_ăre la mijló și -*l* púne la úscă și să úscă, și p-órmă púñim într-o cîr-
25 p_ă curátă și cînd váca o múlgem, lépt'il² di² la vácă, cald, atúncă répede băgăm

Kágu - n... lapt'e.

Și-l... l-astrucám c-o... um prosúp, o cîrp-ășá álbă și sã-ŋkágã și dũ-
pã cî sã-ŋkágã-l m'éstác c-o l'ingurã și jiel pe úrmã s-adúnã la mijloc ca mã-
ru-ășá și ráimîne zãru sîmplu p-úrmã-l turnãm într-o... noi îi zîcem în cîr-
5 pã,ășá cã n-ávîim d-î'lea, acúma nu am înkegát, da cîn_înkegám, aveámășá o
cîrpã curátã, mãi rãrútã, și sã-ŋkegá brînzã și pã úrmã cîn_s-adunã, o puñãm
d'în cîrpã, dî_sãculéti - adicã, fãcãm ũ_sãculíti -ășá lung, dãdeám pista múkije.
Așã - i zîcim noi. Și-l rãsturnãm în castron și pi-úrmã-l tãiam fáli și puñãm
sãri și... și lãsã zãru din... [E] dî-aculó dim brînz-și fãcã brînzã.

10

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] m-ã sculã și-jo de dimináta și [...] mã scol și mätur și-jo, tîn
d'i coltu cãsi pe-acîia, m_fag_mîncãre și... cêva [= altceva] cî sã mai fac?
și pi úrmã mã dau la bod'îná cã nu pot, nu pod de...

15 Ástãz cî sã fac? Mã sculã de noopti di la pátru și-plecãj la orăș cu oto-
buzu și-n_lînguiii și-jo cê-avuséi d'e lînguiit. Și-pe-úrmã venii dî-acoló și
plecãj la o mormîntãre. Și-acú venii d-la mormîntãrea ája.

[Aceeasi]

[Obiceiuri la naștere]

20 Cîn_sã nãste copilú, sã dúce la muășe, vine muăș-acoló, îi leágã buricu-a-
cú. da_nãjînte l'egã o feméie care-ariã cu... kemã o feméie batrîná din_sat,
ca sã-i fiie de ajutori acoló. Dupã cê nãsteã copilú, kemã áltã muășã care...
o púne di la nuntã; cîcã-i cumnãtã d'le minã, la nunt-ășá sã numéste, cumnã-
tã d'e minã la nuntã și-o púnt muășã, vine, tãie buricu copilúlu și dúpã cî-l
25 tãie, trii zile i-adúce mîncãre lu nepcãta. Și sãra ji de prînz. Acoló, uŋ_kil de
vin, dúpã cum are și muășã put'ere.

Și pe urmă la trei zile faci curățenie. Faci și di la-nceput că nu poa-s-o
 5 tin-asă, murdar în-oasă și vâru pe-casă, spală blâni, mișă, țîțîni. Și pe-ur-
 mă faci trei turtițe mititel'e-asă d'le piñe, coapte fără droj'd'ie. Asă sim-
 ple, mititel'e-asă. Și le unge puțin cu miere și le-asează pi-o masută cu
 10 măsă albă pe măsă și-aduce și mușșă ũ sămn a ii [=alei] u legatură, c-asă
 știm noi, și puñe lingă turtiță și c-um busuioc, ș-c-um banut, busuiocu cu
 fir roșu și stă acolo turtițe pan-diminăta.

Ș-diminăta vine mușșă-răsări d'le suare și duc cil-o turtiță la trei feliță:
 una mai mare, una mai mijlocie, mai mică. Că să numesc că ...asă s'înt urșă-
 15 tōrle. Al'i nivăzute Acuma ...al'ita știu. Și pe urmă-l țîni pe copil, după cum
 ari puteri. De fapt să țîni pătruzăz d'le zile. Da-l țîni și mai mul, și să dū-
 ci și-l bolțază la preșot, dă nūme și vini cu-el acas, făcē bolțez mări, ba le
 și lăuutar cări au puteri.

Și nășu [k]i făcē cînstie lu copil c' l-a bolizăt și fina dă lu nășu acolo
 20 um_plocun, o perinută, perină, și-um peșkir așa, cum zicim noi, așa, țărăneș-
 tle, prosop, și-asă, și-sa. Or sau peșkir, or sau prosop.

Și pe urmă petrițec și pleacă pe urmă nășu, mōșu. Și pe urmă vine anu
 la Sfintu ... Vasile, la anu nou, să dūce [ε] neputa la mușșă cu trii colaț
 d-ej mări, făcūz la orăș aia. Ii faci. Al'i le fac și-acas-asă cum vă spūsej
 25 iō că lucrează piñă. Ș-c-o cūest-a pōrcului, ș-cu trandafir și petrițeci d'in nou
 cu ... nepōtu cu cūesta lui d'le por, mănincă p'ōrcu mōșului mēi cā t'ot;
 cā petreg d'le zile.

Asta știu.

[Aceași]

25

[Nunta din bătrîni]

Părintă mej spūnă așa, cā p'le vrēmea lor, cîñ s-a-mpreunăt, mūma
 mia a foz din [...] d'ing colō, d'i pl'estă apă. Și tat-al mej a foz d'le-ajicā, tot
 30 ajicā nascūt, la părintă lui. Mosteniria o am d'i la mōși mej strămōși alicā

úne stau;

5 *Ása, și cî-s-a lot țej-s-a dus în plețit. Ásá, fo vá spun așa cum zicim noi, s-a dus în plețit. Ia fata acolo pista apă, s-a logodit întâi, a făcut logodă-nă. Și la logodă-i dădiá gînerile or ũ iihel d'e áuur, or o sáibută d'e gálbîn... după putiere, or un gálbîn mare, or sau trii, doi mic.*

10 *Și să vorbiáu ăi bătrîni că în cît să lásă nuntă. Și-și făcă socoteala că s-o lásăm înt-atîta săptămîn, or sau în cinc, or sau pe ziua d'e cutárie. Ása. Și stau; fáta la párint pân-la nunt-atunc. Tomhá láutári, să 'cea [ducea], tomhá láutári și pe úrmă... să ducá cu láutári și luá miriása di areá iarna... să 'ca [= ducea] cu sániiile, dac-aniá vára, cu cărútă. Acú să du-și cu măsîn-ll, da atunca...*

Și mai, mai alés că s- 'cá [= ducea] și cu cáru... așa, în vekimăe. Și n-ávea lúcsurli de-acú. Spuná múma mia c-aviá... paltón d'e vátă și...

15 *Și-a veni, și-a făcut nuntă și... s-a-mpreuná și-asa au petrecút. Da cînd ierá iarna, fierbiáu cu cáldári'le țuic -alúz și i-a [K] cumpará ză-bár ruati-asa... de zăbar ca, ca ruáta plúgului și puná la cáldári și fierbiá și bia. Și mai făcă și sára nuntă. S-o făcă digába, fárá nic um-ban, și făcă sára și míngá și bia, trábuia să viná ziua, și ziua plátiá. Și făcă poáti pista doyo súte, după cum veneá persóni, doyo súti di ázmie. Dar acú a pierit áz-*

20 *mi-ál'ia; făcă azmi-asa. Fárá drojde. Și da la persónel'le care vená la nuntă; cîl'-o ázmá la fijecár'e. Și pl'ecá nuntáși cu-o azm-ocás.*

Ásá ierá-m veklime.

[Aceeși]

Fîntînilé

25 *Fácim o groap - adîng méngem [ε] u cîrcomferéntă, prima dat-o-nce-pém de, de sus cu cîrcomferenz de doi métri. Áyúngim jos, un métru... Um, bunári, așa-i spúntem noi, bunár.*

Fîntînilé să fac áltcumva. Úndi găsím izvóarâ cári să cádă supt o cpoáșă,

unde vine singură. Acolo o zidim, turnăm ciment, u facim finta care curge cu mai multe tuturi, liber. Altă finta-o facem cu roată, cu ... o roată ca a d'e car și punem o cutură, u cântă la ea, sau lo cutură de fier d'alea și scapăm apă cu lanțu și mai mult model, spusă mai multe ... modele de finta, așa cum l'i plăce c'e
5 tătănilor.

Jordan Iancu [44 de ani]

O casă țărănească

Să săpă, prima dată s-săpă familia aia - m pămint acolo. Dacă are omu
ciment, toarnă ciment sau, dacă nu, adună piatră, cum avem prund di Topolnită
10 noi, așica, adunăm peatră d' pe prund, zidită cu ciment și var. Am făcut o temelie, di la pămint un metru sau depinde după cum ie frică d'i apă, u faci mai
naltă, cum ie ... locu acolo, pregăti d'e cetațan.

Dup-ăia a făcut temelie, o lăsă citeva zile s-să-ntăriaască temelie, aduce
lemn, tălb d'e cas-așe spunem noi, tălb d'e lemn, de stigar, salcăm sau ... e-
15 sentă ț-orțe caz, esentă țari. Le coplește, l'e pregăt'este, l'e - arjează - ncepe
cu ... prima dată cu talpa. Pe urmă -ncepe bodocărie, grinz ... [r] bodocărie, grinz.
După aia, dacă vrea s-u făcă -n păient -u faci -m păiente, dacă nu, o făce -n tó-
ble d'e lemn, în cătăi, așa -i spunem noi, in limbăju ăsta a nostru.

Și după c'e a termenat bodocărie, păient'il-estia -ncepe să o umple cu pă-
20 mint ... După c'e -a umplut-o cu pămint, pe păient'il -l'ea aduce niște jordine-n
formă d'e tréstle, le bati pi iel'e, le-arjează pe fiecare perete și după c'i l'e-a pă-
ientat, așa -i spunim noi, dă cu [K] iar cu pămint. [...] După c'e s-a netezit, a făcut
tençiuell, o lăsă iar să să zvint'e. După c'e termenă cu ăsta treci la acuperit. Aduce
căpriuri, griz, pune pe căpriuri lăntet, prima dată grinzili, vine căpriuru, calu
25 ăla acolo sus, unde vin căpriuri pi iel, sa -i spunem noi, și după c'e a pus căpriuri,
vine lăntet, dacă pute pi -ia tiglă sau ... sindrilă.

După c'e a acuperit-o, făce timplărie la timplari.

[Același]

954. CERVENIȚA

(rn Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1964 - CC, GG, MM, VȘ, MV; transcriere: MV

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 Ier diminiăță m-an dus cu vit'ele, le-am păscu la cîmp. Dup-ăea am veni
m-an dus cu plûgu, n'umaj cu grindeliu și-cu tînjăla am foz la ... tîrșit d'e porumb
la colectiv, Ț Valea Frăsănuului. Dup-ăia an da drîmu la boi, a păscut și-am ve-
nit asară cu iej acas [...]

10 Astăz, iar plecai az diminiăță iar cu vit'ile ... venii d'-acolo, mă dusăi la pră-
șit iar după acêea plecai iar cu vit'ile și venii acus.

Dumitru Ce Me Tăbă [64 de ani]

[Casa]

Dacă kômu are plat acolo, aduce l'émne, face furc, pune supt ia, pune lungi-
mle de uob métri sau de șapte, cît cred'i jel că trebe d'e lungă, uo^b métri la
15 lung, șăsă la lat. După acêa să urzășt'e, așă, să mășpără, să ... să itáz-așă că să
vină dreaptă, face perlet dă lémne, cum să vede-acêa, și face ferest'i la ea, pune-a-
coperiș, lântet, căpriuori, tîglă, o acoperi. Dup-acêea uo lipêște. După c-o lipêște,
cî să uscă pamîntu, uo t'êncue cu nisip și-al doilea kô vărue cu var. Și să face
tîmplăria, să pune la ea tîmplărie d'e brad sau de ... și d'e plop să ppat'e face, și
20 d'e t'iei. ... cum ie și-pe-aic p' la noi iar ...

Dup-acêeaș trebije mbrăcătă și-ee-nălîntru cu t'ăle cu naturi' acolo, cu mō-
bil'i, cu c'e să gășăște.

[Același]

Rúfele

Rúfele le moi în apă rece. [...] După asta l'e dau [K] l'e dăm cu săpún, așá spúne l'e frecăń, cű săpún. Le lăsăm um pic iar, după ce le frecăń cu săpún, și dacă nu avē sódă d'le rúfe, púnem 40 ... avém o cîrp-așá, anúme, un să-
 5 cűi, și púnem acolo cízva pumní așá, um pumn, doi, după cum sî rúfe de multe
 sau îi vásu ála cäre spălăń cű iel di-i mai máre, di tîne apă mai multă. Pú-
 nim acolo cénúșe și-l bągám tîńă. Untru-n ... în apă. Și fiérbe-acoló. [...] L'e
 l'impiezím din dó. 40, trei ápe řeč și-le púnē la uscát. [...]

[Înainte] să úsca rúfele așá-n ... p'le sírmă, p'le gard, úne puțéám noi,
 10 une-aveám locu lor. Le uscám, după ce le uscám de-acólo le-ntindám, le tră-
 gám cu mîna. Le puneám pe gēnúnke și le-ntindám sau le-ntindéám mai ú-
 mede-așá și pe-úrmă le-mbetám și le trągám iar și le-așezám mbetítē.
 Și le puneám la un foc úne ier. eá mai cald, ca să nu igresáscă, să stēa údē [...]
 Dacă rúfa stă údă, atúncă să-ncîntă, igriséște-așá să spúne la noi [...]

15

Aristița Burilián? [59 de ani]

Fínu

Cu finu... Să lăsă pînă pin luna lu ... júnie, pe la Sim-Pétru, să cuáce iár-
 ba bine, dup-acélea-ncépē-să-l...să-l cosím. Cînd vedém că ie cob_bine, di
 iárba din iel a-nflorit, o pârte di iárba scoáte ú fel de ... de spic, așá, fiľeca-
 20 re iárba scoáte-n diré [K] édică-ntr-un fel al_ei, după cum íestă ea trifó-
 iu, cäre íestă trifóii, fáce floáre și s-a ... copt, i-un fel de fíneáță cäre ... spi-
 cu jei s-a cľopt și-atúncă credem că-i bun de cosít, luom coása și ... ne-apu-
 cám de cosít.

Coása avém ... coásă ... obijnulítă, cum i-éstea la noi alic, cu codírístēa de
 25 lemn. Ca să táie finu bine, púnē și-o bátem, cu cócánu, púnem pe nicováłă, a-
 coló, bátem cu cócánu bine, dup-acéia l'om grésíla ... o piatr-așá ... or o

piatr-obijnulită, puten să găsım pin veniturı de ăpe sau pin ...ripe, grésita. După c-am bătut-o bine-ı dăm de dóló, trei uori ... și-n sus și jos pe ... pe tăiușu ıei, ca să-ı vină gura bine, că ıa dı la bătú rămıne c-un fel de ... de dint așá, j-dacă nu-ı dăm cu piátra ăia nu taje bini. Ne-apucăm de cosıt.

5 L-ar cosıt fınu ... ı lăsăm după cum ıeste ıel de gros, or o zi, ori dóló, după cum ıe tımpu, soare sau ...dacă ıe nóló. Dacă ıe soare bine și căldură bine, ı lăsăm pã la dóló zile. [...]

Costandın Burileánu [43 de ani]

[Cum se plantează pădurea]

10 Noi pădurári silvic ... ni să trasáză sarcıná de ocól, toamna ... recoltăm ıin de de stejar, pe cari-o d'epuně la ocól, úne să sãmănă-n pepinieră. ... Puiet-a-cólo stau doi an sau trei ani, până să fac ıi buni di plantát. Dı-acóló-ı scóat'e cu muncıtóri, úni ni-ı ımpárt'e nóló pe șantiere la pădurá! ... să-ı plantám.

Noi pregătın terenu d'e cu toamnă. L-arám, ı grápám, primávára, cu ute-
15 mıtı, cu ...lele, d'ı la scóala, d'ı-a șapt'a, care sun mai mari, mérge la plantát.

Puieti sınt adúj dim pepinieră, ıo sútă sau dóló sút'e d'e puiet într-un
znop, legát, d'ıntre care ıei nu sın toz buni d'e plantát. Și noi, pădurári, fılecare
re puiete tréce pim mına noástă și-ı sortám: care vedén, că n-áre rădăcını bi-
20 ne pı ıel, pivótu poate-ı tájat dim pámınt, a rămás și-ı mai scurt, ăl dăm de-o
párte și selectıonám din ıi ce-ı bun. Făcén groápa, treizás sau pátruzáz după
cum ıi puietile de máre, adıncıme. Să púne-m mıjlocu groápi, fıne cu-o mına
din ıel, d'e puiete, și cu ...o mına tráge cu sápa pámınt. Și-l ıoacă de dóló uori
și rămıne, după ce l-a plantát, un cuib ca și prășıt, ca și porumbu-așá, cúibu fru-
25 máz rotát.

Băicúș Longın [38 de ani]

Nunta

Nunta la noi s-a face, vine baiatu, fac cunostinta, fac cunostint-amindoi,
 5 s-dup-o [?] oarecare timp, vine-m peti la fata Declara formule, adica starti civi-
 le. s-dup-acela ... fac nunta. [...]

5 Simbata vin alergatori la nunta, s-alerga, sa petreac - acolo, incep sa dea ki-
 lot acolo, la utari vin de simbata, de la ora doospe. Le [K] alergatori - acolo incep
 sa prepare sarmale, cun sa face la o nunt - acolo, de simbata.

Duminica diminiata pleaca ginerle, vine -m peti la [K] adica vine la mi-
 reasa, pleaca la biserică, sa cununa -i cununa pre-ututu-acolo. Dupa ce-i cunu-
 10 na si mer cintin si din kiot pe drum, dupa ce mer cintind si dind kiot, in-
 tor de la biserică, vini mirias-acasa. [...]

Duminica seara vin cuscari, parinti fetei, de -a cuscari. Si -a doua zi, iar din
 nou sa duca miriasa, o adapă, luni di diminiata, o ia la fintina cu-o galiata si
 cu cumnatu de mină, ca-i pune-o cirpa de borangic la git, sa duca la fin-
 15 tina din kiut. Si dupa ce -ntarce de la fintina, vini iaras acasa ... cu ras-
 tetu d'i la bou -al drept, bag-acolo s-puni-o cirpa d'i borangic ... pe galea-
 ta de apa si -ntarce de la fintina-acasa si iaras face trei hori de la fintina pa-
 na acasa si j'aca si dau kiut. [...]

Mireasa cin ange [=ajunge] la friptura sa scoala, incepe sa dea darurile.
 20 Da la cumnate legaturile albe cu margele, cu dentela, la cumnate, la ... cumnat
 le da cirpe de boranjic, la cumnat, pe-ormă -ncepe sa ia daru-ntii si da la
 nas. Da la nas camase, corapi, cirpa de borangic s-perna. Nasi-i da cirpa [K]
 asta ... combinizon, ii da perina, corapi, si batuc. Acuma-i da de matasa, da-na-
 linte-i dadea legaturile, cu margele, albe. Sun bucă ... [K] facute de crebdesin,
 25 trasă la masina s-cu spituri. [...]

Popescu Alecsandrina [32 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ieri diminiătă m-ă sculăt ș-ar culcăs frunză, am da la gănge, m-ar dus cu vitelke, pînă la dăospe [...] Îndesără... după măsă am plecăt la coletiv. Și seăra am venit, am mîncăt și ni-ar culcăt.

5 și azi diminiătă, mă sculaj, dedej la gănge, arînjaj pe-acolo pi la... do-
daje ș-ăpoi pliccăj la mîncă, la coletiv.

lordăke Gorgița [20 de ani]

955. STREHAIA [ALR II, 848; WLAD, 295]

(rn. Strehaia, reg. Oltenia)

Culegere 1962 : MMT, VS; transcriere : CO

[Via]

Ca să pûnem o bucătă de vije, trebe să arăm locu-ntii, pe urmă am [K]
făcem țărúșele, o plantăm la um métru sau poáte la um métru și zéce, după
cum ie, vrea lómu, stii. Dacă-i locu mai îngúst, o puneăm mai strînsă. După
15 acéia o munčíim trei ani de zile. De la trei ani de zile pornește ș-ia să-ș; făcă
ș-ia cîti-un strúgure, doi, trei. Altu mai mult, pátru ani, cînc ani; al ș-aselea an
culeg bine d'in ia cu caru ș-aduc acás. Acásă dac-aduc strúguri, noi așá zî-
cém, î storșím într-ú hîrdău c-o șlîrcă de lemn căre áre... tupă cum o
găsăști pîm pădure, doi, trei cónuri d-eshția, crăculét. Și il băgăm im bú-
20 tîie cu tótu și-l lăsăm acolo pănă ferbe. Dúpe c-a fert, astupăm búlția și-l
lăsăm. E, cîn-aj, trăgem pe cep și lom cu cána și bem, pănă cîn termenăm.
Cîn termenăm, desfundăm búlția bine frumós și pûnem, scoátem tescovina
áea, cómină, noi așá, cómină-i zicém. Și venim cu ea la cazán; venim la cazán,
o pûnem în cazán acolo. Dacă cómina ie bünă de lucru iásă și tujică bünă.
25 Ásta ie.

Dáncu I Tudor [69 de ani]

Mămăliguță

Diu fălina de porumb să făce mălai. Mălăi, îl făcēm cu apă fierbințe, lă-
 sām păsātu să fierbă și-pă urmă îl mestecăm, l-aducēm și-l pūnem pe cărpător
 și-l băgăm or la țăst, or la cuptor. Pă urmă mămăliguța, o ferbēm apă, făcēm păs-
 5 sātu, pūnem fălina, o lăsăm a o jumătă-de oră și-o... mestecăm cu-m meste-
 cău. Aia pripita to la fel. Aea cîn fierbe păsātu o țai cu mestecātu ūna-ntr-ūna,
 nu mai o lași ca să fearbă. Aia o țai cu mestecātu până ia s-aduce la...[e] aduți
 [= aduni] o [r] aduți ūna-ntr-ūna așa bine cu mestecātu. Aia n-o mai laș să
 fierbă. Aia cum a fier păsātu o aduți cu fălina. Aia să numește mămăliguță pri-
 10 pită.

Vulpăsin Stânca [63 de ani]

Bunaru

Bunaru, să alēge un țerțen unde s-ar observă c-are și apă. Să săpă groapa la
 adințimea unde-a ieșit apă și iel să căptușește or cu kei din lem sau cu brigăz
 15 d'e beton sau cu tūbur. După ce s-a complectă și s-a ajūnz la bazinū de apă
 și-a ieșit apă, sînt tūburile gata, iel sus îi să pun două furc ca suport și pe
 furc să pūne o roată c-un fus. Pe fus ieste legat ū lant care să-mvîrtește
 pe fus și-c-o găleată. Și cîn să-mvîrtește d'e ruată, găleata să lăsă jos, ia a-
 pă și pe urmă învîrtește și-aduce apă sus.

20 [Dar cînd nu-i făcută cu roată?]

Îi cu cūmpănă. Aia ieste to la fel făcut, înșă iel are mai d'eparte o fur-
 că ficsată-m pămînt și pe furca aea ieste pūsă o cūmpănă, care în spă-
 te are niște greutăți și-m făță are o prăjină, și de prăjină iesti legată
 găleata. Și greutatețile d'in spăte apăsă greutatețile-n jos și săltă găleata
 25 sus, după ce s-a umplut d'e apă, d'e jos; cu ajutoru omului, cu mîna,

Ġurumescu Ge Nicolăie [38 de ani]

[Ce a făcut subiectul azi]

[Azi] mă sculai de dimineață, m dăduj drumu la păsările mele de-acasă din gospodăria mea, le-am potoli pe toate și după aceea am plecad la gospodăria noastră din oras. Și-acola am în îngrijire cin sulte de pui. Am intrat în untru, întâi am dad drumu la gămuri, după ce am dad drumu la gămuri, am așezat nește ziiare și jgebulétele lor pentru ca să le pun făiina. După acé [K] după ce le-am pus făiina to le-am dad drumu din camera unde-i am. Și-au venit și-au mîncat. După c-au mîncat le-am pus apă cu impermangalát pentru dizifectare. Și după c-au mîncat m-an duz la deală ș-am luat lucérnă și le-am
10 tocă mărunt, le-am pus pe jos ca să pigdale și ei, fiică noi i-avém pe scîndurá. [...]

Filaréta Constantin [37 de ani]

Scufița Rósie

A fost odátă o femeje care-aveá o fetiță. Acástă fetiță o...jerá îmbrăcátă
15 roș și de-acéja o kemá Scufița Rósie, [E] Scufița Rósie. Într-o zi máma a kemát pe Scufița Rósie și i-a dat cozonác, plăcîntă și vin să-i dúcă bunicútej, că jerá bolnávă. la mergînd pim pădure și adunîj Flori s-a întîlnit cu-n lup înalînté. Lúpu a spus că:

- Búnă ziua Scufiță Rósie, da unde té duc tu și c-aj în coșulét ?

20 Scufița Rósie a spus că se dlúce la bunicúta să-i dúcă cozonác, prăjitúri și... și vin că jés. le bolnávă. Atúnc lúpu a spus că Scufița Rósie să ja pá... pe-o potéca și iel pe-o potéca să vază cine-ajunge mei nain [E] mei nalînte la... la bunicúta. Și Scufița Rósie a luat-o pe-o potéca și lúpul pe-o potéca și Scufița Rósie-a tot aduná [E] la floricele. Lúpu ajungîj la scá [K] la bába i-a
25 spus [K] la bunic - a spus că:

- Bunicúta, te rog frumós dăș [K] de: k:de - m úsa că í! adúc vin și prăj-
ji [K] vin, prăjitúri și cozonác. Atúncă bunicúta a spus că: „Decă jéști [E] jéști

Scufița Roșie dă-i de ivor și intră.”

Lupu a deskiș ușa a lintrăt și cîn a văzút pe buhicúta s-a repezít drept la pat. Atúnca a ngiçit-o. Și apói a vení și Scufița Roșie. Și lupu-ŋkisásă ușa și Scufița Roșie a spus [K] i-a spus lupului:

5 - Buhicúta, te rog trumós de skiðe-m ușa că vin cu ... cu vin, prăjitúri și cozonác

Atúnca, lupu - a spus:

- Dă-i de ivor și intră

la... ia atúnca a dad de ivor și a lintrăt. Și lupu se băgáse în pătură și
10 pusásă oikelári bunici. Atúnca Scufița Roșie a crezú că-i buhica și a spus că să púnă prăjitúri și cozonácu pe mäsă și ia le-a pus și s-a suit în pat, cu lupu. Atúnca Scufița Roșie a întrebát pe buhica că de ce áre lok așa de mari. Și-a, [K] și lupu a spus „ca să te väd pe tine mai bine.” Și a sp [K] Scufița Roșie a spus d'i ce áre d'inti-ășá de mari? Și-a spus „ca să te máninc pe tine!” Și-atúnca s-a
15 rãpezít și-a ngiçit și pe Scufița Roșie. Pe-a [K] tãmit-atúnca a trecút pe-cóla și un vinátór; vinátóru a dat pe la buhicúță și-a văzút lupu. Și vinátóru a împuscă lupul și-a scos pe buhicúță și pe Scufița Roșie

Dăugáșu Elisabéta [12 ani]

956. BUTOIEȘTI [ALRI, 846; WLAD, 294]

(rn. Filiași, reg Oltenia)

Culegere 1962. MMT, VS; transcriere: CO

Amnáru

Înajihte vréme aveá o peátră [E] aleásă du pă coástă say du pin riú de să nu-
meá crémene și acolo făcă la fierár o, un [E] un fier, cáre să numiá amnáru. Și dă-
25 deá cu amnáru ála - l lua și da cu iel pe peátra ála, puneá néște iáscă du pă co-

păc, une o conservă, o făcă s-s-aprindă, o băteă și-o puneă pe fier [K] pe piatra
 ăea și da cu fieru ăla și da skintei și s-aprindă iasca. Și făcă focu cu ăea, nu ca
 cu kibrite-atunca cîn știu ieu, acuma cînzăz de ani!

Așă să făcă, atuz nu prea iereă kibrite multe-așă și nic oămeni nu, nu
 5 să lipsă ce-nvă [K] ce știă iei. Că iel, nu-i lipsă amnăru de la briu, c-așă-l nu-
 meă pe ăla care scăpără d'la foc. Amnăru lereă la iel și cu kisăva cu piatra și
 cu iasca.

Spătăru Constantin [71 de ani]

Nunta

10 Um băia să cunoaște c-o fătă. Dacă... să unesc ca să să ia-ŋ căsătorie
 să duc în peti la ... fătă, la părinti feli. Și pun térmenu logodni. În cutare zi
 logodim. Într-o duminică, cî să... și acuma cît o doră, o lună sau și două săp-
 tămină, după cum sîn de gata. Și fac nunta. Să făcă nunta. Cî făce nunta, vi-
 ne... gînerle la mireasă: cu căruță, cu pōmu, pōmu-l făce feltele cu tătă și cu mă-
 15 mă, cu flori așă, pun ũ iel betea, cum iereă pe timpu nōstu, ce cunoaștem noi. Și cumnă-
 tu de mină vine acolo și ia mireasa, are-o cunună de foăia-m fir pe frunte, și
 cumnătu de mină, dacă are sălbă, are sălbă pe pălărie sau căcūlă ce are; dacă nu,
 are to foăia-m fir și skimbă cu mireasa. Și-atunca ia mireasa, o-nvelește
 nașa, o mbrăcătă rōkije albă sau după cum are posibilitate. Gînerle to la fel,
 20 hăjne după cum po să ajbă. O-nvelește nașa cu voal, cu gărăntă, cu... și pleacă
 cu ia, cu nunta la biserică, să cunună la pōpa.

De-acolō vin, să maj plimbă pin sat, vin acasă și pun măsă sînt bucătari,
 sînt oămeni care, alergători, care servéz măsă Alergători mănîncă-najinte, pă-
 nă nu... ca să pōată servi măsă. Servéște măsă, după ce servéște măsă, cîn să
 25 térmenă iar de... cu măsă, mănînc-alergători iar. Săra vin ăll'e persoane la nun-
 tă și maj stau, petrec toată noaptea, duminică noaptea. Luni vin părintă feli
 fac iar petrecere din nou.

Măria I Boruga [65 de ani]

[Cheagul]

1 *leste și la miel, dacă-l tăje tînăr, crud atunc. Dacă nu, îl făcem di la porc.*
Spălăm burta porcului bine și jupuiim pe -ăia dinnuntru du pe burtă, nu ... să
n-o răspundem. Și-o tocăm, punem acolă, făiină de porumb, drojde sau aluat și
 5 *oțăt și sare. Și-l punem într-um maț c-asă să zîce la noi, și-l punem ș-să*
usucă. Și lom cit-o bucățică de -acolă și punem într-o cîrpă curată și-l frecăm
așă-l moiem, și-l punem î lăptē.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul azi și ieri]

10 *Mă sculăi az dimiñată, dedei la pui, la puii de găiină, dedei la porc, de-*
dēi la găiînle -ăle bătrîne, mă dūsăi și legăi Țoiiile, p-urמă plecāi cu vāca ș-o
pāscūi, veniī acās, mă usāi dūpe dudău de porc, veniī d-la dudău, adusāi apă,
pusāi și făcūi mîncāre. Și mîncārām și dedei la pui iar și plecāi cu lina.

[Dar ieri?]

15 *Tot așă, m-ā sculēt, an da la pui, la porc, an dus Țoiiile, am plecā cu*
vāca, am venīt acās, an culēz dudău de porc, le -ā [K] le deu apă, fag mînc-
cāre. [...] și pānā sara așă o țin : cu vācile, cu Țoiiile și cu ... pāsārle.

[Aceeasi]

Fînu

20 *Fînu să lāsā pānā cînd înfloare toate florile din iarbă. Sunt diferite flori în*
iarbă. Cînd înfloare toate și -ncepe putîn să să-ngālbenească iarbă, spițele ierbi,
noi atunc îl cosim. Il cosim, îl lāsām dūo trei zile de să pālēste, depînde dūpe, dū-
pe cum ie fînu de märe. Dacă fînu iestā märe și polōgu, brāzda ăia care -o dām
la coāsă, să ... să făce grōāsă. Dacă să făce grōāsă o lāsām dūo zile, trei și pe ūr-
 25 *mă o-ntārēm, ca ș-să usūce și pe parte -ailāntā.*

Pe urmă-l strîngem, îl făcăm copităle așa, așa să zice la noi aici, făcăm copităle. Dupe ce făcăm copităle, or îl lom cu cările drept, din copităle, or îl făcăm plăste. Îl făcăm plăste - l grămădim acolo trejzăc, pătruzăz de copităle, făcăm plăste și... făcăm ușir de plăste și p-ormă îl ridicăm cu cările. **1** Môm, **5** îl ducem la gospodăriile noastre sau acasă și-acolo-l făcăm clăje mare, de șapte, 4ob-zăce cără. Depinde d'pe cum iestă fin mult de cosit, fin cosit. Și-așă să cultivă fiin.

Bușu Dumitru [40 de ani]

Săpunu

10 Săpunu să face - așa. An sta lîngă femele. Am pus untura - o căldare și la s-a topit. Și pă um-am pus și sôda într-altu tîuc. Și s-a topit și sôda, și a-ncepût să fearbă. Am mestică am mestică pînă s-a topit bine untura și pă urmă lua din tîuc ăla sôda cu un vas mic și puneă așa binișbr acolo și-nvîrtea lăra fierbea, iără puneă. Pînă s-a făcut așa la bita ăia, măcuc - așa, s-a adunat **15** sôda ăia, săpunu, și-a-ncepût să să strîngă și atunci a spus că ie gata. Și l-am dădu jos și-a pus sare și-a mai mestică puțin și l-am lăsat așa. Și dimineața l-a lăiat.

Dumitra Zugrăvu [35 de ani]

[Cînepa]

20 Tocăm 4ogoru, mărul mărunt și pe - om - o lom și - o sămănăm și pûnem păle pe d-disupra să n-o mănînce brabêti, pînă iasé. Și pe urmă, pe ce [-după ce] să face de să cpaç - a d'e vără, să cunpăstle căre - i de vără și căre ie de tpaîmnă; și - o culêgem, o ducem la Môtzu, ne băgăm în apă, o băgăm și - o murăm, acolo în clêste de lemn, kitit așa acolo, pûnem lemne peste ia să nu ne-o ia apă. Și **25** o tîînem 4ob-zile și după 4ob-zile ne ducem și - o lom, o ducem acasă - o cap și - o pûnem pi lîngă gârduri: să să zvînte. Și după ce să usucă, o lom și - o bățem la um, protab de lemn. Și... o bățem așa: o băgăm în protăpu ăla și - o lom așa c-um,

mai de l'lemn, dă-i, dă-i, dă-i acó [-acolo] pînă lese firu iei. Și mai lese iel cu
 tepliğ - așă da ... il lom în dărăg de li [K] de fier și -l, o mai trăgem pin dărăg
 de fier și alegem fuorú de-o parte și stúpa de altă parte. Da, stúpa și după ásta
 o țpărțem. Făcém pentru prěsur!, pentru bătút la pătur!, pentru ori și ce ; pen-
 5 tru ... făcút pînză, cum făcă mămelle noastre ále bătrîne. Ásta

[Aceeși]

[Cum se cresc curcile]

O curcă ie ia cam pretentióasă de félu iei, da, cine știe ... Úuă, o pun
 pe Úuă, scoát'e púii, l'e deu pipér, ou copt, să să - mputernicéscă. Du copt, pi-
 10 pér și dúpe áia - ncep să le fierb urzíc, și pe urmă dúpe ce să bubează iei, că au
 ș - ei o ... o boală, dúpe șasă săptămîn dúpe ce să bubează, le dau și floarea so-
 rélui, pălămidă, le-am da și o iarbă, îi spuine papadiie sau iarbă lu látina. Și au
 crescut. Acúm ei mei au ... sîn mar! au vro Úopt săptămîn, nóuo - z de la Pást!
 scoș.

15 [Cum e atunci cînd să bubează ?

L'e rușéște căpetil'e. Da. Le rușáște și le pui lápte în mîncărea lor, în fier-
 túra lor, l'e pun lápte.

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul azi și ieri]

20 Az dimińătă mă sculáj, mîncáj, mă - mbrăcáj, plecáj la gospodăriie, de - a-
 cóló ne triméásără la ... să le făcém viitele pentru a ... să irigám, să să ... irigám á-
 pa, să cúrgă mai ușór, să udám lubeńińă, pépeni, castravéti, vărzá, rósii. Ne - am
 dúș în diál, an desfăcút ; ástă-seără la óra pátru am plecá de la gospodăriie,
 ne-an duz la gospodăriie, an dat nóta de lucrú ce - am făcút și - am plecót acúș
 25 Ieri dimińătă m - ă sculát, m - am îmbrăcát, am mîncát, m - an duz la gos-
 podăriie, tovărășu brigadiier ne - a trimés la ... la acéiaș mîncă ; la desfăcútu iz-
 vqărelor, an desfăcút izvqărele, pîn - la óra cí jumáte, la cí jumáte ne - an

dus jărăj la gospodărije napoi, j-an dat nota de lucru, ne-a pontat și-am ple-
căt acas.

Bădeș Ge Julică [19 ani]

957. HINOVA [WLAD, 298]

(rn. Turnu-Severin, reg. Oltenia)

Culegere 1964: GG, MM; transcriere: GG

[Porumbul]

L-aleg de cu toamna pe-al de sămînți. Al pun birte, primăvara -l jau, il cu-
răt și-i curăț di coló di la vîrf și di la colúr puține boabie și-pe-ălea nu le pun în
10 pămînt, că nu-z burîe. Și pun nîmă ale care-i bun, mijlocu. Mă duc, ar, al pun în
pămînt, mă duc pe urmă și-l prășesc. Bag înți țîșitoarea. Pj- urmă -l prășesc
și pe urmă iar bag țîșitoarea și iar il prășesc.

Or să spun cum il lucrăm mai năjinte. Atîz -l îngropăm. Il prășiam, da
băgăm rălîta -ntîi jiel. Băgăm rălîta și pj- urmă -l îngropăm. Dup-acêia,
15 după ce -l îngropăm, cîț veneă timpu lui, să cocă, al culegăm, l- aducăm a-
casă -l curățăm de foil- e'la și -l băgăm în pătúl. Di-acoló -l luam, fôile le
dă la boi, porumbi -l luam, îi curățăm, mă ducăm cu jii la moară, glódurle le ar-
d'iam pe foc, l- aducăm cocéni și -i mîncă boii jarna, vitile. Îi punăm în pătu-
jég sau făcăm tótă de cocéni, așa să zîci la noi, tótă.

20

Ion Ne Cufătói [71 de ani]

[Preparate din lapte]

[Mulgem] váca, joi sau căpră, ci jéstie, și púnim la putînéi. Și să serbe-
zéstj putî acoló la putînéi de jásă úntu a suprafătă. Și -l băteș cu mótca
ăia și scóatim unt. Și úntu l-alegem, il luom și -l púnim înt- un -castron cu
25 apă; il scuátim cu lingura dim putînéi. Și să fáce unt. De topit cîne vria să -l

topiáscă, cîine nu. Țămăniță, s-așă pe piîine. Așă.

Și pe urmă, ce rămin de zăra-ăria să numește zără. Pi la orășe să spuine
lăpti bătut; noi îi spuinem zără. Și il mîncăm așă: cu mălălă cold, cu mămălligă,
cări cu ce-ări, si cu piîine, cu ce-jește, cu ce-ări Țomu în căsă. Asta jește. Și brîn-
5 za, cînd [K] iimidăt, cîn să mûlge dobitoăcili jește Ția, vâca sau capra sau Țoile,
s-au așezăt la o uală curată, uală bună, știi, frecătă bine, să nu fiie iefectătă sau
murdăra, cum ai luat-o din căsă gâta ... hai nûmaid'ecît să-ț pui lăptil'Ția. Fre-
cătă biîni cu vâlusu, cu apă caldă, pui lăptil'Ți - acolo și - acolo puîniȚ. Kag Țiel sau
prăfur d'i la fărmație, ce-avem și să dă pi lîngă foc și cîn să străgătă Țiel
10 și să-ngalbineste puîni așă zăru, di lăpte, il scoțim a supra [K] ias-a supra-
lătă d'i brînză gâtă, l-ă străcurăt, pin ... într-o străcurătăări de tifon sau de
pînză, de ce-jește. Și-l puîni la scurs. Și-l tăjem felii și-l sărăm. Gata. S-așă-
ză la borcane, la gălătă, la cî-ări Țomu.

Livân Licaterina [64 de ani]

15

Borangîcu

Noi, cînd făcîm burangîcu, le punem în ... în tuț, așă să spuine. Le punem
gogôsile - n tuț și. Le dăm un clócot și dip - acélea punem făiniă - ntr-un vas
cevă și trăgém firu - așă frumós supțire și făcim pâle, pâle. După ce făcem pâ-
le, pâle și s-a uscăt ... s-a uscăt bine, l-ă adunăm pe mosqără. L-ă adunăm pe
20 mosqără, de egzemplu cît ... avem [E] cîte pâlji iasă. Le-mpărțim și le urzîm
și făcim.

Le - adunăm di pe mosqără, punem mosqările pe cecir și le - adunăm și
după acélea punem mosqările pe virténiță și le Țurzîm cu virténița atîtea cîtur
cîte ne trébuie nóu. După ce [E] le-am terminăt, le [K] puîm răzbóiu și pu-
25 ním sulu așă cum trébuie la răzbóiu acolo și le - Țvelim. După cî le-am învelit, a-
șeză răzbóiu și ne - apucăm să țăsăm.

Făiniș Niculina [33 de ani]

Peștile

Peștile proaspăt îl lăom și-l tăiem frumos și-i scoțăm mățile, după aceea spălăm din două, trei apă ca să-l facem curat. Și, dacă vrem să-l gătim proaspăt, atunci putem să-l frigem frumos, îl dăm prin ou sau prin făină și când este uleiu sau ușoara încintă la bine, îl punem acolo. L-înfundăm puțin la foc mai moale și-l întoarsă pe partea cealaltă-l rumelim frumos, și-asa și poată săjervă.

Dacă vrem să facem corbă din pește proaspăt: punem la foc... oala și punim apă, zarzavat, tot ce trebuie: măraru, ceapă, mirodiie, oréz. Când a dat uindă, punem peștele și-l ferbăm puțin. Punim și ușoari.

10

[Aceeasi]

[Brînza de vacă]

Noi vaca o mulgăm dimineața și seara. Și mulgăm vaca dimineața într-un vas curat. Mergem și spălăm vaca frumos la úger, o ștergăm frumos după aceea o mulgăm într-un vas curat, luăm laptele-l strecurăm frumos, după aceea punim tiga atât cât trebuie și-l încălzim pe lingă foc potrivit. Adică nu să fie numai puțină căldură. Cînd s-a întegăt bine, atunci mestecăm cu... c-o coadă d'lingură ca să, să se spargă ca să... După aceea îl lăom și-l strecurăm într-o sacuț curat. Cînd s-a strecurat bine, a rămas căsu țâră. Îl tăie [K] îl lăom din sacuț, îl punem pe-o farfurie sau... Kar în borcanu respectiv căru trebuie și punem sari pe jel.

20

[Aceeasi]

Teagu

Teagu de... pentru întegăt îl facem... tocăm [K] curățim burta porcului pe dinăuntru și-o tocăm bine, bine, bine și punem după cantitate... burta, punem făină, sare și otăt și-l punem într-o uală sau borcan. Și-l-înfundăm bine și după două săptămîn sau trei săptămîn le bun de-ntegăt.

25

Îl punem ... dup-acélea cîm vrem să-ntegăm îl Țom din vâsu care Țește și-l punem într-o cîrpă curată, legăm bine cîrpa, prima dată punem puțină apă și punem teagu-acolo. Și cîm vrem să-ntegăm, punem apa așa ce să lăsă de la teag Ț lăpte. Și cînd s-a ... făcud zăr, dup-acéia, cîm strecurăm brînză, pus hém zăr peste teag și-l țînim încontinuu ca să stea cît a puteă.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Țeu alântășeară am udăt pițina cu totu; cu ... aluăt cu tot. M-ă sculăt ieri diminiăță la patru și jumătate, am făcud focu [...], și-am făcud șapți pițe de piține. Le-ă lăsăt o Țoră ca s-să coacă. Le-ă scoz dup-acîia, le-am curățit frumós și-le-am pus pe măsă și dup-acélea am dad la porc, an dad la oară, am muls oiiile, am întegad lăptele și-am plecăt la ... colectiv. M-am duz la colectiv, am curățit ... am plecad la colectiv la goangî, la vermi de mătăs [...]

Ăstăz de diminiăță ploie mai de noapte și nu mă mă sculăi așa d'e noapți. Mă sculăi mai țirziu. Dădui, făcui focu, dădui la porc, făcui mîncare cu făta și mîncărăm, după acéia plecăm iar la colectiv iar la culéz d'e frunză. Culesărăm cîti-o... cîti-ă săcui d'e frunză și să púsă ploșea și vinirăm înapoi la goangî și curățit la frunză.

[Aceeasi]

20

Trei frați

Țeră Țodată Ț Țu și Țomu acésta aveă trei copii. Și Țel a foz gata să mgară și Ț-a spus la copii:

- Vedéz voi, avet trii cuasă. Să [K] Țeu mor și voi să le luă fiecare cîte una, să vă ducet să cosit țoate livézile, núma pe livada zmeyului să nu cosit.

Și táta-su a murint [K] a murit și Țel [K] copii-au luă coășile și-au cosit. Da al măi mare zice:

-Ce-*i* mă, da ce, pe l'ivada zmeuului să nu cosim ?

Și *iei* încep să cosască Cîn-*o* l'ermine, ved'e un nör mare pi' cer și ala
ieră zmeuu V'ine zmeuu și *i*ice

-Ce făceți mă aci ?

5 -Cosim

-Ei, d'esără să veniți să vă dau să mîncău.

Și *cu*, al mai mic *le* -a spus că :

- Mă frăților, să nu mîncăți, că zmeuu vă dă cărni d'e om și sîn [K] băuutură, sîn-
ge d'e om.

10 Și s-au dus *iei* săra acolo și ai mari :

-Ce să nu mîncăm, că noi mîncăm.

Și al mic a mîncă mămăligă d'i la *iel* și pește noapte zmeuu pusăse gînd
să-*i* omoare. Și zmeu-avea trei feté și fetile s-au culcat într-um *pa* și *iei*

într-um pat. Și-al mai mic *i*-a lua [K] *le* -a lua fetile și *le* -a pus în pă-
15 tu lor și *iei* s-au pus în pătu fetilor. Și zmeuu vine pistă noapte, dă cu săbiia

și tăii fetile. *Iel* n-a știu că sînt fetile-m *pad* a zis că sînt băleți. Dimi-
năța să scoală *iei* d'e noapte și-al mai mic *ia* bicu zmeuului și ajunge la *u* *riu*
mări și plezneste d'im *bic*, să crăpă *riu* -n două și ... trec, da zmeuu vine
după *iei*.

20 *Ău, Piêtre, Piêtre, ce-m făcuși, în tăiași fietile.*

Da *iel* :

-Nu țî lă tăiași *io*, zmeuule. Tot tu țî le tăiași. [...]

Lutu Gôrge [12 ani]

958. ISVORĂLU

(rn. Turnu-Severin, reg Oltenia)

Culegere 1964: CC, GG, MM, VJ, MV, transcriere: MV

[Întâmplare din viață]

5 A fost un propilețar, alică, zis Isărlăscu, alică unii-i gospodăria [...]. Și mă pomenesc că trimete la mine pe o... un servitor al lui. Că să mă duc pã la iel. Cîn ma-n dus acolo la iel, nu să sculășă. Am sta puțin până s-a sculat, m-a këmăsus, acolo, că are camere [K] căsa cu două etaje. Cîn m-am dus acolo:

10 - Săru mine, dómle Trăjéne, c-așă să zică.

- Bună dimineața. Mă, știi la ce te këmăj ?

- Știi, dacă mi-aj spune.

Ce [= zice]:

- S-te duc acasă, să ieji foarfica și măletru, că am io d'imiele, să crojej nis-

15 te... hăine [...]

Atúnca m-am dus acasă, am lua fuarficile, am venit, m-an duc la iel.

Cîn m-am duc la iel acolo, mi-a scos două vîguri, așă, de d'imiele, să le cro-

jeșc. A spus că le [K] să le fac așă cî de simple, numai ca să... Le-am făcut,

nóyo bucáz de paltóane și șapte peréj⁹ de pantalóni. Și cîn m-an dus cu

20 ieje - acolo, mi-a spus că cîz bani? Io i-an spus că vru [K] un miliuón în

súte de mii - așă ierá bani - atúnca iel a zis, táce:

- Bine! da cîn mă du la Crajova să rîdíg băni pe grîu.

Că-i lua, bani, pe grîu vîer'de. Și io atúnca ce-i zic:

- Dómle Trăjéne, zic, mai bine-m das și mîle niște liémne, că tot avéz

25 dumînevuăstră păduri, și să-n daz¹ mije niște liémne, că n-am.

- Íz dau. Să vij miércuri după ieje. Da să vij la mine - alică ca... cîn vin io dí la Crajova.

M-an_duz_miercuri_atúnca, nu_venisă_dî_la_Craiova. M-am_dus_joi.
Joi_l-am_găsit. După_ce_l-am_găsit_joi_acolô, ce [=zice]:

-Mă_păi_nu_pot_acu_să_mierg, că_mă_du_la_Plobi_la...am_o_treabă_la
Plopi_și_cîm_vin_îo_după_masă. [...]

5 Cîm_vin_îndărăt, adică_mă_du_la_jel, ce :

-Să_mier_să-î_dau...liemne.

Cîm_colô.

-Mă_făci, păn-a_fi_d'e_mergem_colô, să_puîem_nîște_saz_de_ovăs, -că
jeră_primăvăță -să_puîem_nîște_saz_d'e_ovăs_încărută.

10 Am_pus_săptê_saz_de_Țovăz_și_m-an_dus_cu_jel_alicî_înspre_căpăt.

-Păi, stai, cî [=zice], să_sămănă_și_Țovăzu. Jeră_săptê_însî, cîcî-um
pogón_dî-î_loc, săptê_însî, săptê_sac. Ță_sămănă_și_pe-aia.

-Hai, sui-te-încărută_și_merg_cu_mîne. [...]

Am_opri_cărută-înr-o_pădure_aliz_la_d'bal. Ce :

15 -Alicî_stai, că_d'-alicî_iz_dau_liemni. Dă-te_jos, hai_după_mîni.

Ță_luat-o_pim...pădure-î_vale. Nî-am_dus_pănă-m_mijlocu_păduri.

M-mijlocu_păduri :

-He, d'-aliz_să_vii_taj, curi_pi_asta_că-î_măre, pi_ăla, pi_ăla, pi_ăla,
faș_s-tu_dôyo_cără_d'e_liemne.

20 -Păi, domle_Traiene, de_un_île_scot_îo_alicî? [...] Aproape-un_kilo-
metru.

-E, asta-î!Cu_spinărea.

-Pă, cî_le_mai_scot_îo_cu_spinărea :

Ce :

25 -Dacă_nu_te_multum_ésti, îo_ce_să-s_fac?

-Domle_Traiene, ai_nîște_sălcîm_la_Țoacă_colô, că_îni-s_uscăt, îni...

î_daj_de-acolô_să_cur_doi_s[K]_trei_sălcîm. Mă_multumés, dă_ce_să_fa_da...

Ce :

-Bine. Să_vii_înr-o_zî_la_mîne, că_merz_cu_mîne.

1 Cîm-m-an dus cu [K] la iel acolo ... a dad Dumnezeu și ... l-az luat
cu totu, și niic io n-am mai lua nimis d'i la iel. A plecat și iel și iey am ple-
căt acás. N-am mai lua nic io nimica și-a rămîns iel cu bani. A rămîns și
iel cu bani - a plecá cu tráista - ŋ spináre - atít.

5

Dunărințu Costindin [65 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

D' - ieri d'imiñjăta cîm-m-ŋ sculát, m-am spălát și n-am mai apucá să
mai mánînc, c-am avut un loc aproape de mîne, m-ă [K] ă lua săpíte cu rie-
vástá și-am plecá și ... să săpám. Cîm-n-a veni foáme, am venit acás, io m-am
10 dus să iau niste apă, nevást - a spălát ... căldárea, s-făcem mîncáre. [...]

Azi dimiñtă mă sculá, ma avusái ceva d'e ... d'e lucrú la locu ăla, mă spălái
și nu apucái să mánînc cã săi [= zisei] cã ... vin tot cã mai aveám vo pátru cãră-
veie. Mă usái și l'e firșii, venii acáz mîncái, didéi și io párculu mîncáre, dup-cá
sîn sîngur, clóteló! ... Pe-órmă plecái la cîmp cã ... la víle.

15

[Accelași]

Núnta

Ierea um băiát, dácă-í plácá d'í-o fáta - c-acú să sće domnișgará, d'-a-
túncá cã [= zicea] fáta - dácă-í plácá d'í-o fáta să dúce :

- Hai, tătícúli, mă du să iau fáta lu cutáre, cã - m pláče.

20 Vrea ta - su, să ducá. Să ducá cu ... plúosca cu túicá, - așa să cã [= ducea] a-
túncá - cu plúosca cu túicá și biá túicá, c'e [= zice] „să fáce loggána - ŋ cutáre du-
míticá, la dólă stámîn' [= săptámîni], la trei, s-făcě loggána ”.

Fácá loggána, fácá piîn - acásá, gáltá, să ducá cu niámuríle - acolo și biá
și petrecá și - cîntá lăutulári și j'ucá. Zíce :

25

- La dól'o stámîn' sau trii stámîn' să fáceŋ núnta.

Așá. Veniá núnta, cocá d'e miércuri, nćepeá d'e miércuri, joi, víneri, sîm-

bătă sára s-adună lumea și puneă la masă, cîntă lăuutări și jucă... toate fetele și tot băieții. Cîntă... cui... îi plăcă, ala jucă

Duminică: ... veneă nășu, cu nășă, cu cumnătu de mină și-nvăliă miriăsa îi pună volu ple cap; da miriās-atîncă jereă cu Țoprege de lînă... atînc, în
5 Țîmpu ala și-o-nvăliă și-o lua și plecă cu ia la biserică. [...] Mergeă-nălîntu acolo, le cîtiă popa, le pună cununile - Țcab, îi da pi la icoăne, pi coló, de sărutá icoăne și-p-ormă d'eskid'á Țușă j-lē da drumu-afără. Și jucă Țo hóră Țușă biserică și plecăi acás.

Cîntă să dca acásă, viñiă lumea care-aveă pólta să șeadă la mas și [6]
10 trecă oămni la masă și-i sêrvia cu miñcare. După cē miñcă, plecă cumnătu de mină și-astrîngă băni, ... d'i la oămni i-astrîngă băni-i duceă - Țcāpu miēsī la naș acolo, nășu-i numără și-pe-ormă oămni să sculá, jucă, care vrea să joăcē, care nu, plecă acás.

Ásta iestă.

15 [Petrecerea de sîmbătă cum se cheamă?]

To nuntă, to nuntă Nuntă, áltu fiel nu să kāmă niēcēm.

Cîmpeanu Mariia [67 de ani]

Fînu

Fînu să lucrează kar în... cum să spun, în tîmpu de ăstăz. Cu luserna să-n-
20 šepe-nții Peste vro d'Țo săptămîni de zîle să-ncepe și cu... fînu șelant de livadá

Cîntă am plecă la cuas-am plecăt cu coăsa, cu greși-ia, cum să spūne la noi... cu... cōcu cu apă... și cu nicovála... și-am plecă la cosit. Ai tras un cȚos [= oȚos]... cînd ajúnz în cāpu locului al d'în... te-aj-intōrs i-
napoi, iar... ascús coăsa, iar o ței la cosit, din nou, iar cînd ajúnz pi la ju-
25 mătătea Țoșoșului, iar încēp s-o ascūt, coăsa, pănă tērimi locu de cosit.

După ăia, fînu trēbuie să-l lași puțin și să-l întōrc, ca să-l faz di bünă calitāte. După cē s-a uscá d-biñe, îi strînz, făcēm cāpite și-l făcēm plāste, p-ormă-l

cărăm și-l făcăm ... cum să spun, clăie sau ~~plăș~~ să spūne la noi. Cam așa ar fi și cu fiu.

Pătru Ge Dumitru [45 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 Ieri ce să fac? M-ă sculă de dimineată și ieș, m-an dus, ă luat o dată apă, după ce -ă luat apă am venit acasă, am dus uoile la cōbān, cînd an dus uoile la cōbān am veni mi-am făcū mîncāre ... și mi-le și la băiāt și-am plēcā la colectiv [...]

10 Astāz de dimineată, mă sculāi, făcūi pîne, după ce făcūi pîne, adusāi apă, potoli și ia cārālē eștea, pōrcu ... Tunāi în grādinā și săpāi.

Mustăță Ana [44 de ani]

Porumbu

Miergēm cu plūgu ... la arāt. Miergē dōu ... dōu femeji după plug, să pū-
 15 ñe cu păru buābte, la ... la un miētru, la doi miētri, după cum ... să pune-āi
 la noi. După ... după ce-i pūñem, luom tārșituarle ... îi tārșim. După tārșitūrā,
 îi luō la prāșila - ntīia, după ce tērmenām prāșila - ntīia ... îi luō la ... prāși-
 l-a dōua. După prāșil - a dōua ... urmează ... culēsu, cîn să cloc porumbi.

10 Îi culēgēm, mērzej cu cārālē, colectivistī, cu cārālē cu boj, mērģem și
 încārcām, i-adūcem la pātul la ... gospodāriā colectivă ... După ... ce-i adū-
 cem, ni să-mpārtē și nōu la ... la zīle d'e mūncā după cum ... le-am pres-
 tā la colectiv. ... După acēia ... venim acasă cu porumbu, il bāgām m pātul
 la noi, ăi măcinām ... la mōarā, la țārā, la noi aiic și ... făcēm fălinā

Ivān Piētre [20 de ani]

959. BICLEȘU

(rn. Strehaia, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : CC, GG, MM, VȘ, MV; transcriere : MM

[Cărăușie]

5 Se formează 40 cătă d'e zêce, douăzêc d'i uâmeni. [...] Cînd ieră vorba d'e
ieram la proprietari, da vorbă : „ Mîne încarcăm kiriiie ”, ori cu câru, 40ri cu sâ-
nia, cu ce iereă. Formă 40 cătă d'e douăzăc, treizăc d'e uâmeni sau d'e pătru-
zăc, dupe cum aveă. Încarcăm acolo sac la iel în magaziiie, puñeam în car
ș - sâra plecăm cu iei la Tîmna, la gară Turnăm la vagonuri, în maziie,
10 ș - veneăm acăs - ș - ñe plătea ș - nou - acolo, după cum iereă.

Vasile De Mînea [69 de ani]

[Obicei la nuntă]

Mireasa cînd aduce apă, și năiintle aduce, și cîñ să cunună la biserică.
După ce vine d'e la biserică, iar mai aduce apă, 40 cantă de apă, și 4ocolêstle
15 măsă - m - bălătura d'e trei 40ri, ș - o răstuarñă mireasa cu picòru, cânta
cu - apă cu mäsă cu tot. Și pe urmă, 1as - múma flêti sau a băiátului cu bră-
cîrle și ia pe úse - 1 dúce - 7 - cas - acolo și îi apúc - așă cu brăcîrle peste [e]
amîndoi și - 1 dúce - 7 - cas - acolo și gála

Mărija Predescu [69 de ani]

20 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri tot așă - m - făcut, am culés dudăie ... și - 1 mai culég și iarbă du pe
cîmp; am și io 40 cloțșuară cu pui, ii dau și iei de mănîncă. M - ñ mai duz
la prășit și - am mai prăși la porumbi [...] Az dimineață fu sârbătuarē,
mă sculăi, măturăi ș - io pin căsă, făcui ș - io d'e d'edēi la purcēl, d'edēi

la cloța cu pui, făcui și-ia 40 țără d'e mișcare d'e mișcăi și-ieu și mă dusei
dupe dudăie, și-atita

[Aceeasi]

Tăstu

5 Tăstu să fac -așă Cărăm pământ, 140m băligă, 140m pleavă, al făcēm
grămadă, punēm apă, il moiēm și jucăm cu picuările de nouo uori, il 140m cu
tălpa iar de nouo uori și după ăia, il făcēm mușuroi mare și după ăia, il
punēm și-1 întindēm și-1 făcēm așă adînc. și- după ce iel să usucă, il pu-
nēm la uscăt, il scobim frumos și-1 140m și-1 punēm pe foc, îi făcēm foc
10 de prima dată încet, încet și pe- urmă il ardem și- făcēm pîinea.

Elena Ge Cușmereană [42 de ani]

Săpunu

Uoprim resturile di la [E] măță, grăsimē-ăia care jēste, osinza di su buri-
tă și riēstu le-adunăm de pi la ferturi, ce rămāni grăsimē; o 140m și-o astrin-
15 gēm, și-o pūnem în cēva-n vas După [E] gāsīm sōdă... aviēm căldare mă-
re, 40r: de patru kilogrāme, 40r: de 4opt, după cum avēm untură și-140m sō-
dă, ie un kilogrām de sōdă la patru 4ocă, la cînc kile, vine la cînc kilogrāme
de untură... Punēm în căldare mare, o fērbem, tocām untur-ăia, zlāni-
na, care jēste, și-o fērbem, așă pe-ndelete, pînă cînd încēpe ia să să topiēs-
20 cā bine. Din ce în ce ma arugcām cît-un pic de sōdă și fērbe. Și după ce
fērbe, mai tîrziiu mai [K] iar mai punēm, iarăș fērbe grăsimē-ăia, nu mai
āre nic um pic de grăsimē pin căldare, încēpem să umplēm așă cîte pu-
tîn, cîte puțin, și-1 fērbēm și-p-ōrmă să făce gros așă și frumos. și-1 fē-
bem pānă cînd jēsă leșiā ăia pin iel, vrēcā, cum icēm noi, vrēcīe.

O clôtă

De prima dată, cînd vedem că o clôtă clocește, ia nu se mai dă jos du
 pă cuibăriș, acolo unde -a Țouăt. Stă acolo -n to tîmpu. Noi pentru -a o
 pune trebuie s- astringem Țouă pruaspete [ε] pîntru ca să vedem dacă
 5 au sămîntă, le căuutăm seara la lămpă. Dimineăța sau cîm avem timp, punem
 paje într- Țo [κ] într-un coș, tîrnă, așa -i spūnem, sau bānîțā, c-avem. Și pu-
 nem după cum jēste s-ia di mārē, dacă găiina jēste mārē punem Țouă mai
 mūlte : seisprăzece, șaptesprăzece, depinde. După [κ] dacă sînt Țouă de gă-
 iinā, după tri săptămîni scuatē pui. Trebui s-o punem tot în acēlași loc, pen-
 10 tru că ia nu stă în altu loc decît acolo unde -a [r] a Țouăt.

Pūii după ia îi ține șāsă, șapte săptămîni, pînă cresc, iar după acēja -i
 lāsă.

Gorgiță Ne Marija [18 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

15 Ieri d'imineătā m-ā sculāt, m-am îmbrăcāt, am [κ] m-am spālāt, am
 mîncāt, am repletāt de cîtevā Țori pojezija și -an venīt la șcuālă, am venit
 la șcuālă. După cē m-am dus acāsă, m-am dus la vije ... la māmica, că le-
 gă la ia. [...] Az d'e d'imineătā mă sculāi, venīi la serbārie, spusāi pojeziie,
 mă jucāi și am venīt aic.

20

Mina Corhelija [10 ani]

960. SECU

(m. Strehaia, reg. Oltenia)

Culegere 1984: CC, GG, MM, VŞ, MV; transcriere: GG

Opin¹ci

- 5 Ieu kem doi, trei u¹ameni din sat ş¹i ū¹ine di iel ... de porc ş¹i pe ū¹rmă ieu ū¹ tai cu cuū¹tu. L-am tă¹iat, ū¹ [K] trec înă¹untru cu iel la căblură ş¹i-ū¹ [G] ū¹ iau la jupu¹iit. ū¹ jupu¹i pielea bin¹e frum¹os, iau neşte nui¹ele ş¹i o-ntind cu z¹ce, c¹in-şpe nui¹ele, d¹upe cum ie de m¹are. În ū¹rmă stă vro trei pă¹tru z¹le, c¹inş¹ p¹ă-nă c¹in să ū¹usucă pielea.
- 10 S-a ū¹uscăt, o eay ş¹-o-mpărek¹ez. Dacă pui f¹aină sau pui a¹stea ... c¹enuşe [pe piele] fă¹ce m¹oli. Stă m¹ale, putrez¹este. Nu p¹artă. Da aş¹ j¹imedij¹ad, dac-o ... o laş¹ f¹ără să pui c¹eva, să ū¹usucă de v¹oi ş¹i să-ntă¹reşte ş¹i să-ŋ¹groş¹ază, p¹artă m¹ai mult. Ş¹i o fac sf¹ăş¹i, cam aş¹-n lă¹ū¹ime, z¹ci, c¹in-spriz¹ce per¹ek j¹asă d¹intr-o piele. M¹e-ajung ū¹an de z¹le, ieu ş¹i cu cop¹iū¹
- 15 port. Opin¹ci, m¹ăş¹or pe pi¹cor, c¹it ie pi¹coru de lugg. Fac l¹ini¹e col¹o, tai, pe ū¹rmă iau potric¹ale, le-ŋgă¹ur, le fac frum¹os col¹o la ... ş¹i pun sf¹ară, noji¹ă cum z¹ce t¹ărănu, ū¹ urz¹ş¹ ş¹i g¹at¹ă, la pi¹cor, le pun la purt¹are.

Dan Josif [75 de ani]

Am v¹az¹u l¹upu

- 20 De nd¹ă orl am v¹az¹u l¹upu, nu n¹uma o dat¹. Într-o zi m¹ă du¹căm la Străh¹ă-ia, adic¹ă -ntr-o no¹apte, pin febr¹u¹ari¹e ş¹i zăpăda se lua uney¹ori, alte ū¹ori m¹ai ră¹măne¹ă. [...]. Ş¹i m¹ă-nt¹ilnesc d¹ncolo de ... de sat c-o d¹h¹ari¹e cam c¹it m¹iză¹ū¹-aş¹. Fusă¹să ū¹ile lu ū¹ică z¹ū¹a pe c¹imp ş¹-el ven¹ă pe-o d¹ū¹mă mi-ros¹ind ū¹rmă v¹ojilor.
- 25 „M¹e”, z¹ic, ieu n-ave¹ăm dec¹it un cuū¹id la mine ş-un c¹umăg bun,

da ce să fac jeju? [...] Io [K] iel de feliu lui nu poate să fac-asă Mergă...
 gurmăji lui ie tăpeni. Mergă miroșind jeju ă scăpăt. Când iu m-an dat
 încoă, su coastă, iel a suiit în dial. A iintrăt Țsa și io an trecút înco-
 5 ló. Am mers spre (jejeá lúnă ca ziuá) am mers spre Válea lu Márcu-
 coló, cum îi zic-o comună, Cosovățu. La plai mă-ntilnesc cu doi, la fintí-
 ná. Jeji tregá din pădúrea din fátá, trecá la a din dos. „Mă, ăștia mă
 mănincă pe mini.” A dad Dumnezău, s-a dad la o parte-asă jeji și io am
 trecút. An trecút năiinti. Cî mă uit Ț urma mea, veneá liuonită Tăike,
 táta lu Mărin, căláre. Jar la Străhăea mergá. Ale aveá rivorvélú la iel. Scăp-
 10 ti rivorvélú, pac, pag di dăyu Țori Ț iel.

-Ce faț mă, nea lúniță... întăriz dikhăniile, ne mănincă lupi.

-Lásă, bă...

Jeji a stat Ț zăpád-acoló, da niz nu s-a Țurnit. Niz n-a mișcát. Ce
 s-să úite ei? Am plecád ne-an dus.

15 Da jejeá tirziú. N-an dus Ț Străhăea și-am măi stad dăyu Țore pí-
 ná s-a fáci ziuá.

[Același]

Pórcu

Pórcu-l creștim așa, cu huruáje die porúmb... le măi dăm și boábe...
 20 și încălzím apă și le dăm apă căldă cu putínă făiínă de porúmb și la... la tă-
 jejea lui, îl tăjem și noi Ț ziuá de ajún, c-asă sá zici la noi, Ț ziuá d'e a-
 jún. Îl tăje Țómu și-l jupóáje... cu piélea fáce opínč Țómu și dúpe ce-l
 jupóáji, l-impárti-asă, [ε] l-impárti-asă și-l púne la moáre-ntr-o
 postávă, și-l tínem dăyu zúle, trei pe moári. Și máltile m-apúc și l'e spál,
 25 l'e fac curáte și pi úrmă alég ce, di la bărbii di coló, alég și io ca la Cră-
 cún, fac și io sarmále. Le fac cu cárne tocátă din bărbii, măi cu gră-
 síme, măi cu péciúe, le fac și io acoló. Pun Țoréz, pun pipéri, pun bo-
 já, pun căpă acoló și iau várză și le-nvellésc în foáje de várză. Și-acúma

li-așez acolo uală și ce fac? [E] Pun zărnă de vărză fiartă și torn peste jele zărnă de vărză fiartă, ca să nu să desfăcă sarmăya ... dim foața di vărză. Și stau tot întreg. [...] Mațile le spal și fierbe tot cu sarmăliile. Oale lîngă foc coló, mațile în căldări și fierb. [...]

5 Trandafiri, șolduri - élia căre sînd dindărăt l'e púnem bășca, dupe cum ... și di élia făcim cîrnăți élia, c-așă să zîci. Și-i úmplem cu usturoi, iar cu pipéri, cu boia.

[Cu ce se baqă carnea?]

Făcim o privită de lemn.

10

Leána Iosiv Dan [74 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri: a foz duminică ... M-ă sculad de dimineață, am găti și ieș, am puz masa și-am mișcat și ni-am hodini și noi.

15 Astăz, că ie luni [...] am gătit, am mișcat, copilú a plecă la colectiv și ieș ce să fac? Mă dusăi la apă și ... făcú niște pămînt ca să lipés și io pin casa copilului. C-atîta poșă fac. Și pe urmă ni-apucărân de răzuări să le ... de căpă, s-o plivim de dudău.

[Aceeași]

Săpúnu

20 Úomu tăie porcu - ntodeuúna la Crăcún. Așă ... să taj - ajița la noi. Și kăr cînd poáte să-l taj - cîn vrea să-l tăie, da io spun așă ști, cum ... Și dupe ce să taj porcu, să desfăc mațile, cârnia toată să jupăii sau să pîrléște. Și să strînge untúra du pe mață și toate, [K] toată untúra, ră-mășița di la, [r] di la carne și di la untúra bună cări jéște.

25 O strînge - ntr-un vas și dupe ce-o strînge - ntr-un vas, o ia și-o toacă și-o púne - n ... căldare - așă ji să spúne - ajița la noi. Și pî-nă nu s-a púne, spusăi că ia sódă și úo cîntăre [K] o cîntăre, ca să știie

cît ... cît pîne. [...] Dupe ce le pîne-*n* cãldãre, sãda asta o topêste-ntr-ãl-
 tu vas. Și dupe ce sã topêste, sã pîne pe foc... untúra-*n* cãldãre-acolò și
 îi dã foc și ia-ncepe sã sã topească. Și pîne cîti-um [K] c-o cãnã, cu iibríc,
 cu cãva, pînã sãdã topitã peste untúra și ia flêrbe meréu. Și mestecînd și
 5 umplúnd-o meréu așã, ia flêrbe, flêrbe, flêrbe pânã-ncepe sã... sã
 s-adúcã, ști, sãpínu, sã umble-așã priu cãldãre, sã-nvirtească ca roátã.
 Cît-um pic, cîti-um pic, pînã sã fãci. Îl cêrcãm așã: púnem o lingurã, s-o
 púnim acolò sãpín, o bãgãm ã sãpín și luom și pe așã, pe... pe pãlmã, cu
 dègetu-*n* cêrcãm și dãcã nu sã lipêste de sã dejgëuurã, ie sãpínu gãta.
 10 [Si apa care rãmîne dupã ce tai sãpunul, cum se cheamã?]
 Îi spúne strat sau vrec.

Cojocãru Ște Jenica [41 de ani]

Țãstu

Țãstu sã fãci-așã: sã ia pãmînt, pãmînt, gãlbin și pãmînt mãi bun
 15 așã. Îl luãm, îl mãrunțim așã, cã iel dejã ie mãrúnd da îl mãrunțãm a-
 șã-l fãcim mãrúnt și p-ormã, tupe ce-l fãcim mãrúnt, îl udãm cu apă
 și-l fãcim cu ap-așã potrivit. Niș cã... moale-așã preã muãli, da niș
 cã tari-așã, și potrivit.

Ți-urmã púnim acolò pleãvã. Dupã ce púnem pleãvã, pleãvã di la...
 20 di la grîu, de cum sã trejerã, pleãvã d-ãja mãi mãrúntu, nu pãji d-elia marí
 ... așã.

Ți-urmã púnem... așã-*i* spúne la noi ajiãia și ști [E] di la... cal
 și Ți, bãlegãru ãla. Mestecãm acolò, și, și-l púnim și p-ela respîndit
 așã, și spusã, asta sã púni. Și dupe ce sã stropêști cu apă pãmîntu ãla
 25 și cu pleãva, adicã bãlegãru ãla și cu pleãva și sã ia la cãlcãt așã. Sã
 strîng mãi mülte feméi. Și cîte trei, pátru, și dóuo, trei, și cîșãsã, cîte vrea
 sã fãcã.

Și-l ia la jucãt așã și jgãcã tot pãmîntu ãla pînã s-amêsticã tããti

păile. Și pă urmă - l ia la strîns cu mîinile. [...] Și - l joacă astăz și - l tîn,
 lce că să - l tîn, măi tîn așá pe dospială, așá - l spune la noi. Și tăgma
 mîini iar îl stropiește din nou așá, că iel să zvință pe diasupra, și - l ia ierá
 la călcát și, dúpe ce - l ia la călcát, îl mai călcá de trei, pátru 4ori și - l strîn-
 5 gî iar.

Și dúpe ce - l strînge, fáce cu sápa mușuroái - așá de ... de pămînt și
 pi - urmă pune buruieni așá pe mușuroáile acélea cári le fáce. Și dúpe ce
 pune boji, ia pămînt di - acolo din grămada acéia și pune și spusá că fá-
 cem, pune - așá, fáce rotogólu - atít, cam așá, știi că ie máre. Și pune pămînt
 10 acoló și - l turtéști - așá, fáci - un fel de turt - așá cá, cum să spun io, má-
 re așá ca máláiu, și - o fáci - așá cam di - o pálmă, cam așá grosímá.

[Aceeasi]

961. CRIVINA

(rn. Vinju - Mare, reg. Oltenia)

15

Culegere 1965: CC, MM, NS, VS; transcriere: MV

Fácem țujică

Cómina o lésám în v [K] acólo, uor în pútíná, 4or déca noi avém nêște
 vásá lunz, ast 4páte toáté capetile, ș - spuném bútiie. Și ... puném puțíná ápá
 péste ia, cá déca viínu ála - l trághém, ij - mai lésá ie d'în cómina; și déca vrep
 20 ca să nu să usúce așá ráy, mai puném puțíná ápá.

Și cîn termenán d'e puz gríyú, d'e însămîntát, páná nu să dá gérú, ne
 dčen ș - o cocéy le cazán, fabricán la cazán. Șá ... jésá di - ia ... céva țujic -
 acólo. Noi o puném ... o puném la hírdáie áia d'în ... d'în búte, o trághém hí-
 rdáie și - o puném ínt - o pútíná - ȳ car, o dúcé la cazán ș - acólo o lom cu
 25 hírdáie și o puném ũ hírdéú, dóyo cît tîine cazánú și ... fácem țujică d'în ea.

Acólo - avém un gîbán și să [K] căzânu áre și iel o terpentínă, d'in cãldãre áre t'erpentínă. [...] Căzânu ieste dî-[~]laramă fãcút, o cãldãre mare, d'e vo sûtã d'e lîtri. Am [K] áre un çapác. [r] çapác, [...] vini-un terpentín, o tãvã lúngã D'in tãva ája viñe. Je o pútínã, um bazín de tîmên sau d'e
 5 lemn ș-acólo áre un [E] un cilindru, to de arámã, și viñe t'erpentína ája, d'i la çapácu cãldãri, viñe -n... la pútína ája ș-acólo-m pútínã iestã apă ș-atúnca mERGÊ-jos, în [E] pin apă, ca să... cî-[~]iesã ábur, cîm pornéște, curã ábur, și dáca dã pin apă, apă-l prefãce -n... likíd. Atúnca cúrge -n gîbán, așã-[~]ı spúnem, gîbán, cãre... úñe cúrge tũica. Tîñe p[~] la tréizãz d'e li-
 10 tri gîbãnu ála.

Avém un [r] avém un lemn, o bucat- de lemn și noi ı spúnem țanç le gradát. Cam douazășcînc, tréizãz d'e lîtri, d'pã cum je gîbãnu -ála d'e mãre. Atúnca a pornit acólo și cîn curgînd:

- Mã, ce [- zice], ja mai çeãrcã tũica, ja, cît ı d'e [K] cît cursã?

15 Bãgã bucat- ája d'e lemn, ajã un lemn ca pe d'ezet, gradátã d'in o kilã sau d'ouo kilã. Atúnç spuı :

- [E] Mã, çan cît cursã ? [...]

Jel ı c'ul'ingura, avém l'ingur-acólo, și iei cu l'ingura și çerc. și

- Mai [r] mai mérze

20 Cãnd vez cã să mai slãbi;

- Mã, nu mai mérze.

Jei cu l'ingura ș-arunc pe foc. O tuã la foc. și ja tîcã [- dacã] nu mai árd'e.

- Mã, sã slãbi. Ai sã-l lom,

25 Atúnca... trãget fõcu d'e su [K] trãge gîbãnu d'-acólo, d'e la úñe cúrge, trãge fõcu d'e la cãl [K] sup cãldãre, sãltã çapácu, desfãce élea și -atũ- l [= atunci l'] goléște un om, cõmina o lãpãd-afãr, spãlã cãldãrea d'in nou ș-tuãrnã áltã cõminã, cãre mai áre, știt, dáca ma_aj mai mul de copt.

Criviñanu Ștefan [58 de ani]

Îorba de pește

Îorba de pește ... *iei o căldăre sau ȇ-ai acolo, sau un tuț, sau o căldăre, ȇ-ai*
 [E] cu dumeată cumvã acolo... *îm pescuieț, și- o pui cu puțină apă pe foc lei peș-*
tille ... care pește vrei să- l pui ... dacă ai prins , buntînțãl'es; îi tai căpã [K] că-
 5 *pãtu și- l spîntec. După ȇ- i-ai tăiã căpãtu- l, spîntec și scoz mãtțe d'î- iel, fãz-*
bucãț mai mic, le spell, și- l pui acolo- n... [E] îñ cãldãrea ăea. Pui îñ cãldã-
re și ferbe pînã cî- să fãce bun de mîncãt

[Același]

Mãmãliguța

10 *Cun- să fãcem mãmãliguța? Punem apă... pe foc și cin- să- nȇpe să fiã-*
bã, fãcem... - io acuma... dùmãvuaștã mã- ntrebãrãș trebe să vã spun așã
cum- fac - să fa [K] fãcem um pig de pãsãt să numiștãe; și lãșãm pu-
țîn, după ȇ- fãcem pãsãtu- l lãșãm d'e mai fiãrbie așã fãrã fãiinã ȷiel, și- dũ-
 15 *pã ȇ- am vãzũ- cã a fiert, pũnim acolo după cum ie mãmãliga d'e mare: um*
pumn, doi, trii... așã pumh d'e așã să numiștãe la noi [...] Pũnim... acõ-
lo îñ vãsu care fãcem mãmãliga. fiãrbie ș- acolo, atîta timp cit cred'em cã
ie fiãrtã După ȇ- a fiert, o luom la mestecãt. O miestecãm bine, bine, bine,
bine, pãnã să vedã ia cã ie bũnã mãmãliguța d'e mîncãt.

O punem d'in noi, să- nȇintã pe fũndu vãsului al d'e fãcem mãmãliguța,
 20 *o- ntuãrcem bine, apoi o rãsturnãm pi- o... fãțã [K] pi- o mãsã, pi- ù fund, pe*
ȇ- ăre %omy - acolo și... o mîncãm [...]

Aviãm um... um bãz d'e lemã așã, fãcũt și iel... ca să- i dũcã miestecãu, să
puãtã sã mestecã mãmãliga, lustrui bine și cu ăla- i dãm mestecãtũri, cin pi- o
parțe, cin pe ălta, și- să numiștã miestecãu.

Cu cînepa

Ne dućăm cu plúgu la loc, acolo im_pămîntu ăla úne sămănăŃ cînepa,
I-aviám îmbălegărát. Cărám bălegá [K] gunóji d'e acásá și dućăm și făćám acolo
un loc îmbălegărát. CîŃ sămănám d'e puńám...sămîŃtám porúmbi, sămănám și
5 cînepa im_bucáta ăja d'e pămînt acolo, úndě...o aveám.

Dúpă ăsta, dúpă țe sămăná, cînepa creștă; vára...pi la...să zíc așá, pi la...
pin țe lúná, mă?...pin...júljiě, cam așá, da, să făćá cînepa, s-alegě...cînepă
d'e várá și cînepă d'e tuámná. A d'e várá iásă cu ũ spic la, mej d'asúpra d'-a
d'e tuámná; și pi-ăja o cullegám, o făćám mărúŃk, o legám, ca pie órce lúcu. L-
10 legám, venán cu iel, ne dućá la báltă sau la Dúnărie, că noi ștem [= sintem] a-
propápe d'e Dúnăre - ajić. Și-o morám: o lă [K] tîńám doo, trei zîle în apă, să mu-
rá... D'-aciă o spalám, venán cu ia acásá, o-nl'nd'ám, să uscá; dúpă țe să us-
cá ia, íntră timp, cînd aveám timp, ne puńám cu [E] báltăia cu máiu pi ia.
O báltám, făćám fujór, ăi...d'e -aci- l periiám, fujúar'í - él'ea, cu perie. Cu perie
15 făćútă...aveá babile d'e mult, perie făćútă năd'ins pένtru, ispre plένtru cî-
nepă.

O periiám, făćám...búná d'e tors, o puńám în fúrc ș-torcám tuátă vára
pie...cu fúrcile -m brjú. Torcán d'e...d'e sac, d'e cergă, în fińe, d'e țe
aveá nevojě.

20

[Aceeasi]

Peria ; pieptenúși

Peria ăsta ńereá făćútă d'e păr d'e porc. Legátă la mărúŃk, coleá la...mă-
núŃk, d'í úńi ia cu mína, ńereá legátă...bińe, stors [?] cu ăță d'e cînepă și
dátă cu cărá piéste...ățăl-él'ea. Și páru ăla ăi d'e porc așá ireá...format ășá
25 gros, mult și legát, și dan cu ia pie...fujóru -ăla d'e cînepă.

Aveá și d'-ăia, pieptenúși. Ăia ńereá așá, doi pieptenúși, făćút...i-adu-
că...ășta, cű să spun...tígăńńi ășta, că nu ńereá tígán, ńereá tígăńń așá.

...și venă cu pieptenúș de áia. Și ca să făcém mai răpede, ca să pieptene mai răpede cinépa, o dam întâi îm pieptenúși éia și la urmă, perijám.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- 5 Muiică, m-an sculat ieri d'îmînhăță o dată cu ziua. An da la pui ... an da la porc ... am pl'ecat la gospodărie, la stropid de viie, cu-al bătrîn. Am stropit la viie, iel cu pómpa, s-io an cărăt apă, până mi s-a luat úmeri p-ic. An cărăt apă și iel a da bălăia pîn-a veni piatr-áia, beicoáriel - é'ea de piátră. Nu núma [r] núma iel, a fos mai mult uámen. [...]
- 10 Acásă, m-am apucát, cu nórá cu tot, am da dí la bucătării - afar ê-am avút, pátu, ê-am avút acolo, și m-am apucát să vărui. Am văruiit, după ê-am văruiit, an curățit gámur'le, am scuturat ba sállá, ba ... čerșál, ba ê-am avút, pe-acoló. Le-an scuturăđ le-am pus la locu lor. Și, o dată cu sára ... a fos sára; am pus și noi mása și-am mîncát
- 15 De d'îmînhăță mă sculáji. Ce să spun? Zor, pin nărúaje, veni plúaje, dá-i ... Cu treburi pe-acíja, ia-ite [= ia vite], cu lucrú ásta pe-acíje, am făcú mîncáre p'éntru uámen, a mîncát ... și treábă: an cără la pămînt, ba la úna, ba la álta ... Áia am făcút. Până veniráz duminévúastră, mă-înterupsărát d'in .. triábă.

[Aceeasi]

20 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- Ieri m-an sculá de d'îmînhát - am dat la pásári, la porc, am pl'ecá după frúnză d'e guánge ... După ce le-an culés, am veni și le-an da mîncáre; am mai făcú puțină mîncáre și p'éntru noi ... ai familii d'e-acásă și dup-acé-iar așa am pl'ecát, după frúnză d'e guánge, că ... tuátă ziua tre- să ne tímim de
- 25 iéle, s-le dăm mîncáre. Și-ășá cam me-o trecú tímpu am veni, le-an dat iar am pl'ecát, iar ... piŋ - s-a făcú seára [-.]

Și az ... la fel : mă sculăi , pregătiți făta d'e plecă la serviciu ... Dup-acéi-ia-
 răj d'id'ei la guângă , mai făcuți mîncăre , c-avuseți un om la lucru pe-acîiă ,
 la văruiit ... îi pusăți măsă și plecăți iărăj după frunză , după cum vărurăți

Pîndic / Auurica [37 de ani]

[Spălatul rufelor]

5

La noi , cînd se-adună rufe mult'e d'e -2 murdăre , le lom și ... ne dăen cu
 iele la Dîunăre . Le ... le mujem în apă , le dăen cu săpîn , le frecă j-le punem
 să-nfloare la soare . Le pînem la soare să-nfloarească ; adică să usuc-așă , să
 mai moaje iele . Și p-ormă le luom iar , le dăm în apă , le mai dăen cu săpîn ,
 10 le lăsă să-nfloarească , iar le spălăm . La urmă le lăsă ... până mai tîrziu așă
 la soare , pînă cîm începe soarele să nu mai îndogorească-așă ... Le limpezim
 și plecăm acăs cu iele . Le-ntîndem ... pe sfară sau pe sîrmă .

Căblea Gica [17 ani]

După iarbă

15

Tăica , tătăl meu al bătrîn , aveă cai și căruță și ne ducăm după iarbă , pe
 cîmp . Într-o zi , n-a prins o ploaie . Și io ... mi-e mî-e frică cînd așă ... cum
 dădăie , cum spūnem noi , acolo ș ... mi-a fos frică Dîdăle , așă zicem noi . Și
 n-a fos frică . Și m-am băgăt ... m-ă suiit în căruță ș - m-am acoperi cu iár-
 bă . Și máma a spūs că di ôe m-le frică și m-a lua la bătaie ca să nu mai în-
 20 fiie frică . Atunc m-ă sculă de-acol d'e frică ca să nu mă bătă ['] și-am
 sta sup fulgarin acolo , alături di ia , pîn-a venit acăsă .

kă Adrijan [11 ani]

962. OSTROVU-ȚARE

(rn. Vînju – Mare ; reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS, VS ; transcriere : MV

La șlăpuri

Acólo, ce să făcăm acolo ? Acólo știám așa : ierám cu ... fiie ieu, fiie cu tovărășu meu ... am plecá la drum, făcám cártur la círmă. Va-zică cart, serviciu la círmă. Acólo nu po să lej la drum, să laș círma singură. Făcám io trei uóre, iel trei uóre. În trei uóre ieu mă dam jos și-m făcám mîncăre, mîncám, că n-avea ... nu-î dădeá voie cu famílii, cu nevéste. În făcám mîncăre, mîncá
10 și măi stă și io o úbră să dorm și mă dučân și șkimbám továrășu. Iel iar la fel, ș-ășá o ... mergám pánă la destinátie. [...]

Acólo te duc, acolo învăt. Te-mvătă ála care iește -acólo. Va-zică, cun
d-egzemplu la șlăpuri : ie un ... círmác, va-z-zică, un om măi bătrín, cári ári
tot íventáru acéstui mers, íl áre iel ím primiri ; iel răspúnd'i d'-iel. Ș-ieu mă
15 duc fără ca să știu. Și-n spuine : „ Fă pe ásta, fă-í pe ála, ítag-aiíc așa ... adú-
nă sírma ásta íc așa, Fă pe-allántă, curăță pe-acólo, curăță cólo ”. Ierám sub-
alternu lui pínă cînd ... stam la iel or mă skimbá ș-le áltu, tot așa ierá. Pánă
cînd, dúpă o vekime oarecáre, doi, trei ani, pátru, cum ierái de d'ęstépt ... dai
un legzámen și ... trečái și dumeatá ca cum iește și iel.

20 Așa să-învătă mari neriie. Acólo nu să lucreáză cu pátimă [r] cu pátimă,
va-zică că „ să nu-l ínvát pá ásta că ... ínvătă d'í la míne și ... ” Acólo-l ínvá-
lá pένtru că-l ușuréz și pi iel ím mîncă.

Manófu Gė Górgė [68 de ani]

Măcături

23 Am tups-o di pe uaj -ă spalát-o ... d'e usúcu-ále ; n-am dus cu ía
și-am ... făcút-o la mașínă, ș-am torz-o, ș-am făcút, últe, măcături d'í

jeșteea. Am văpsit-o la văpsitor.

[Cum faci macaturile?]

Te!, uord bumbăcu, ce ai, ș-pe -ormă bag lînă, dăcă ai lînă, uorz lînă și
bat kar lînă, pie gard. Aia care -ăre urzățuăre pie gi [K] urzățuăre, da cî
5 uorzi măi mult uorz pe gard Pui în l'ergățuăre mosoru-așă și dai p-îngă
[=pe lîngă] gard: te duc așă și-te-ntorc, te du și-te-ntorc, pui la rost...
pe -ormă-l ei pie sul.

Dragomir Ioana [67 de ani]

Cășu

10 Din lapte făcem în felu următor, după cum v-ă spus:

Ne rîn [K] mă rîndește cōbănu astăz la briņză, m-am dus, am muls; după
pe ce am muls am... kag... obijnulit sau... de fabrică, lik'id, am bāgāt kagu-
[K] l-am strecurāt laptele de gunăe, de păr, de tōate kestiūnil-ēșteā, l-am pōs
în altă gōlēgātă curată. Dup-ăcēea am... introdūs kagu-nă-ūntru, după can-
15 titătea căre trēbuie, am stat, am așteptāt atît cît... jește căzu, ca să... să-η-
kēge tod laptele, l-am puz la strecurători, l-am strecurā biņe, zēru din
el. L-am da din strecurători afără, l-am tăiāt, l-am făcūt așă, fel'i, fel'i,
cășu, și l-am pu² la saramūră, i-am dat sere.

Popescu Ieftimie [39 de ani]

Âncora

20 Âncora je făcūtă... Sunt mai multe feluri de âncore, dar ca să vă spun mai
așă, mai clar, sunt unele âncore cu trei gără... întuārsă așă, cōntra... cōntra-
opusă, stit; legāte c-un lant și... dă drūmu la lantū ālă, gārāl-ēlea să-ηfig în
pămînt și au puterea de a ține. cu puterea lantului și cu -āia ține vāsu-η. 140c.
25 Altele sū cu dōyo gără... mōbile, ālea ôrcum ar cădē âncora, jele... să-ηfig

[Același]

Teágu

Teágu ... îl tocăm iar cu mașina, dacă mizerze la mașină, dacă nu, îl tocăm cu ... bârde, cun să spune la noi și ... îi dăm sare, după-acéia -l puném um pig de făină d'le mălai și -l puném pe-o blaniță sau înt-un ... borcan, acolo, cu oțăt s peste iel, îl legă la gură și -l ținem pân -la ánu. La ánu puném dăr di la uaje sau d'le la căpră ... sau di la vácă, de unde ... găsim și atunci desfăcém și puné dăru și ... făcém briñză, întegăm briñza.

La noi ásta să-ntrebuiintăză mult, teágu.

Emilia Vizdeji [42 de ani]

10 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] de dimiñiță am pus pămînt aici în camera ásta, jos, cu cumnăti-meă. După-acéia an terminat și îi-am apcá ș -an spălă rúfele, îi-ă spălă pe cap, ne-am duz la Dúnăre, an da rúfile -am venid le-am întins, pân -a venit óra douăspe. Am miñcát, ne-a mai hodiit și noi um 15 pic ... și ... am mai da la rătă, la porc, la pui, la căpră ș -s-a făcu sáră.

Ástáz ... fusăi de rîndéi lúmea ca să meárgă la treábă la gospodărie la lucérnă, pánă pe la prîz, după-acéia venii, arjiăi în casă, făcúj páture, măturáj ... Venii aiciă ș -jo la ... bucătărie cu cumnăti-meă, plămădirăñ cozonácu ... Tăiáj lémhe, făcúj fócu la cuptór ...

20

[Aceeasi]

Păcală

Eră odată un om și iel aveá doi copii. Și la bătrînetă iel a murit. Și iel ... a lăsát fiul [E] copiilor lui, îi-a lăsát avérea. Și iel aveá o vácă. A spus că ... a spus ca să făcă cí [K] un Hobór să vádă la čine făče vácă. 25 și frăți čei mai mari, amîndóji, s-au dus îm pădure și jei au făcút acolo-șá ... grájduři d'le piátră. Da Păcală să scuálă ș -iel d'ri pe somn și ... frăți -i

spune, că

- Mă Păcălă, ia fă, mă, și tu un... grajd

Iel să dăce, tăie cîțva [ε] tae cîțeva crez de dud și le puñ-acolo. Și vâca intră uobor și la căre yîne [K] va intră vâca-ntîi, a eluia să fiie vâca.

5 Și iel a făcut acolo frumos... grajd'iu și ves că vâca la [K] a tras întîi la frunză. Trăgînd ia la früz-acolo, Păcălă s-a bucurat.

Și iel a plecă cu vâca la tîr-ca s-o vîndă și mîergîn drüm lîng, a o-bosît și... s-a așeză la un copăc. Și adîră vîntu-așă. Și copăcu făce „scîț, scîț.” Da iel făce, cîcă:

10 - Ce spui? Să-z de vâca fiie?

Copăcu iar făce „scîț, scîț.” Și iel făce, cîcă:

- Da cînd îni dai băni?

Copăcu făce iar: „scîț, scîț.” Cîcă:

- Mart.

15 Și la urmă... iel i-a da [K] a lăsă vâca acolo și a plecat în sat. Și făcē, cîcă:

- Mă frățiilor - i-a spuz la frat - că, jote ce mi s-a-ntîmplă mie.

[...]

Manófu Ion [12 ani]

20

Cu ینگیتا

M-an dus odată cu un copîi, cu Gîgi lui Toporán, și iel aveá ینگیتا și-jo n-aveam. Jo-aveán d'ecît ینگیتا, fără boată. Da jo nu găsám boată pe-acolo. Și m-an dus și-jo și... en găsît o boată și-am pus-o la ینگیتa mea. Dîn noi cu ینگیتa așă, a sârít um pēste. Iel aveá și záyučile cu iel.

25 Záyuč, cum să spuñe la noi. Záyuč, ie o sfoară lîngă, un băicón atîrnăt la cap și cu áce pe ia. Și puneám bo [K] gogoloáje d'e mîncáre, d'e māmăl'igă. Și a dat cu ia și iel a prins pēstel-á. Și jo am prins și-jo... d' éia mai mic.

[Același]

963. JIANA [ALR I, 856]

(rn. Vinju - Mare, reg. Oltenia)

Culegere 1962: MML, VS; transcriere: CO

[La vînătoare]

5 Aviam Hogari, aviam copcâi și ierem mai mult vînători. Ieu aveam doi
 fraț ai mei, iar vînători. Ierem vo zăce șiș, și-acuma cîn ne-an dus, ne-an
 dus aiica la o luncă mare, la Teiș. Am urmărit pe-acolo de vîlpi, de una de-
 ta, cîn coló an-da de iej [de lupi]. Ierem vo șásă. Dîșásă n-am putut să
 prîndem decîd duoi [r] decîd duoi. Cînd îi puneam cătăll'i să-î prîndă, să
 10 rîpeză pe cătăll'e, nu puteă... copcâcele să-î ia. Să rîpeză, să-ntorcă cu... pi-
 cuarle sus. Nu puteam să-î făcăm nimic. Cîn să pûnem mîna pe iej, te lua de
 ...vorb-ăia, cu gârle și-cu dinți. Îi puneam țava pûstî-ș-gură, strîngă și hă-
 lea cînd clîntăneă pe țava pûsti.

Și-am pus, un frate-al meu a puz mîna pe după capu-î, unu Gorită,
 15 că trăiește, a puz mîna la unu după cap și i-am prins și i-an țînút șásă
 luni de zile-ș-groapă. Da, să făcúsa ca cîrî, mar! de tot. Și... pe urmă ni
 i-a țomorît unu, le-a aruncă niște țotrăv-acolo, c-a zîs că scăpă din
 groapă și lag rău î sat aci. Și ni i-a otrăvit

Năstase Ștelîn [67 de ani]

[Ce a făcut subiectul azi și ieri]

20 [Azi] mă sculăi de nuapte și făcúí făcu [...] făcúí și ieu la [K] în
 căsă că trebuie, pi la porc, an-da la pîorc și pe urmă mă-mbrăcăi și mă
 dușei la sfînta biserică, că ieu sim bătrîna și trebe să mă duc. Venii d-acolo,
 făcúrá și noi mîncăre, ca oricăre țom, adunărăn dudel'e să făcê la căzán
 25 țuică să blem și pe urmă șezúrá să mîncăm și trimesăraz dumîneavăstră
 și plecáí încoá. Altceva n-am făcú nimic

Jerî *ă* spălă pe-acás, c-a fos sîmbăta. Am mai prășit pin grădîină niș-te fasólê, h-*an* curățî și noi, c-a komu-acás.

Bălú Marîia [78 de ani]

[Cînepa]

5 Am pus bălegăr pe loc, bălegăr d'-o pǎlmă d'ê gros, și pe ia o sǎmeni d'ê-o l'înge váca cu l'îmba d'î pi desúpra. Și sǎ fáce mǎrișuáră, o cullég și d'î ia, știî, buruiénile cîņ sǎ fáce mari-ășá. S-alég a d'ê váră d'intr-a d'ê tuámnă. A d'ê váră, iásă ũ spiculêț î sus așá și-a d'ê tuámnă rǎmîne j'os. Șî-o cullégem pe áia d'ê váră, o dúcê și-o murám la báltă, pie úrmă o adúcem acás și-o

10 uscám și-o báltem, avém um profáp așá... profáb noi î zícem, ũ lemñ e-șá crǎpát și c-um mai d'ê lemñ și dăm î ia pǎnă cîņ sǎ fáce, rǎmîne núma víța áia. Pi-urm-o dăm pint-r-un dǎrac máre și-o fácem fuiuáre și-o púhê și-o lucrám; o țoárçem. Fáçem d'î ia sac, saltéle-m pat, ce trébuie-*n* cas.

[Aceeasi]

15

Griúu

Dúpă recoltárea porúmbului sǎ fáce arătúrá; arătúrá adîncă de tuám-nă pǎntr-u însǎmîntárea griúului. S-a fácut arătúra, s-a semǎnát fiie cu mí-na, fiie cu sǎmǎnátóárea mecánicǎ. Dup-áçeia sǎ grápă, ca sǎ sǎ-*n*fúnde mai bíhe pǎmîntu pǎntr-u-a-j mentîne umezála. Dúpă un timb yarecǎre rǎ-

20 sǎre. [...] Primǎvára cîņ sǎ ridíc - așá... de sǎ pítulǎ cǎárǎ jel, c-așá sǎ h**ab**ijnuiește la noi, sǎ fáce plivítu griúului de buruiénî, ruğ, boj, mai și tiu ieu, diferíte buruiénî. Dúpă çe-a crescú griúu mai máre și-a ajúns, i-a dá spicu, probábil sǎ áibă sǎcǎrǎ jel; sǎ táje sǎcǎra, pǎntr-u á iesi griúu curát pǎntr-u sǎmîntǎ. Dúpă áçeia, dúpă un timb mai scurt viñe, a ajúnz gri-

25 úu la maturitáte pǎntr-u sǎçerát. Sǎçerátu sǎ fáce cu mína sau cu com-bína. Sǎ sǎcǎrǎ... cu mína sǎ sǎcǎrǎ și sǎ, sǎ fáce znopt, znopt și-sǎ fac petițǎ.

Petițele să încercă cu cărúțile și se transportă la... la batóză, une să făce stog
 iar trejerátu cu combina să făce direct pe terén. Să seceră, să trejeră,
 iar noi cu cărúțile trebuie să urmărim combina pentru a transportá sáci la
 magazíe. După termenára seceríșului să făce cálculu, cit să cuvine pentru
 5 ziua múnca, li să-mpárte gríuu la colectivíștí. Fíiecare, ce-ș priméște, do-
 réște să meárgă la moáră.

Gurán Ion [39 de ani]

[Din viața subiectului]

10 Jeu, mi s-a-ntímplă cu fáta mea, s-a dus pi la náși-mea și- acolo a-
 veá o tocátóre d'-élea d'i nutret, nu știu de-ále cui d'ě-acólo și a-mvítí-
 le ia acolo și cînd i-a dad drúmu a vení manivela áea și-a lovit-o alic' așá-
 cot. Și-i s-a formát o gílco mare; li s-a umflá mína toátă și m-an_duz_la
 spítal la Vîjvúlet cu ia, ca să văd dacă áre lósu spart cumvá. Să-i făcě rázá.
 Cîm ne-an_dús acolo, ráza nu să făcá decít sára. Am_foz_névoítá ca să
 15 mă internéz. Bărbátu-mío a venit acésá și-io m-am línternét în spítal. A trí-
 ie zí, dac-a spuz doctoru că n-áre nimíca, númai lovitúră, am [K] a vení
 și m-a lua cu cărúța de-acólo.

20 Și a fos frig, iereá iárna. Și io m-an_dat pe j'os, aveám toállé-
 rúță, cojóg de-ále mari, tod da m-an_da_pe j'os că ierám prea múlte-
 cărúță [...]. Și-așá sîmțám ráce că-m_venéá la cap și pe úrmă dúpe vreo trei
 zile a-ncepú să mă doáre cápu ráu. M-am mai_dus pe la doctorí. Am_fos_și
 la Bucuréști. Vád c-acúma nu mă doáre kar așá ráu; dacă nu mă feréz
 de rácálá, mă doáre, da dacă mai mă feresc, nú mai mă doare -așá. Da tó-
 tuj nu prea le pot să le țín mínte, fíncă nu știu, așá mă súpără cápu

Murători!

Noi vărza o făcém în fiélu următori: o puném în puțină cin vrem să
băgăm vărza pένtru di iárnă, puném sare și ap-acoló și o pretočim dē mai mūt-
tē Vor!. Trăgém pe čep în cāntă și pe urmă puñém d'in nou. Aia să numește
5 pretočit.

Și murători-i puném la hirdău sau la borcāne. Dacă vren să făcém mai
mult, puñém la hirdău, și ce făcém mai pregătīt așă la borcāne cu puț de
cāstrăvlet și gogoșari, făcém cu Țotăt. Le pregătīm iar la fiél, le-așezăm
în borcāne-acoló și ferbém puțin Țotātu-ăla, dacă vren să puñē și cēva
10 ulēi, căre-i plăce puine și ulēi și... mai puțin așă și țoárnă piște iéle. Le-m-
fundăm bine, le legăm la gūră și li lāsăm de să acrésce.

[Aceași]

[Lupoaica la oi]

La gospodăria agricol-colectivă a venit o lupoaică și-a mīncă doi
15 mīei. Și oāmeni—ieră iárnă asta—și a loat-o dūpe urmă, și a gāsīt-o m-
mijlocu Teișului, a gāsīt-o sātul-acoló. Ș-s-a duz mult Țāmeni și unu
stlăă undē vine ia și s-a dat în vālea, în vālea Teișului și, cum a venit la
ia [K] la iel, ispre iel, la dōluzășcinz de métri, cum a tras ũ ia um fac, a
daborīt-o jos.

20 Și pe urmă i-a fos frică că... d-a daborīt-o și i-a fos frică că-l mē-
nīcă și s-a dat iar la doi métri d'epärtare și i-a tras iar în cap. Și... a-
pōi a veni doi oāmeni cu... a legāt-o de picōare și-a veñi cu ia așă
dē-a, a venit cu ia dē-a pāringā și alicā în fātă la [E] aicā-m fātă
mātului* a oprit-o și a vāzūt oāmeni. Și pe drūmu... pe drūmul sātului,
25 sātu Jiñi, i-a căzū crejieri d'în cap.

Găspar Dumitru [11 ani]

* mat = magazin specializat în băuturi alcoolice (MAT = monopolul alco-
olului și al tutunului).

Scufița Roșie

A fost odătită de o fetiță care o kema Scufița Roșie. Și ia s-a dus [K] a trimés-o mămă-sa să ia [K] să-i ducă buniki săle niște mîncărle, cozonac și friptură, și cînd a ajuns în pădure, lupu i-a ieșit în cale și a ntrebăt-o că unde
 5 mărze la a spus că să ducă la bunica jej să-i ducă d'lemîncărle. Și el a ntrebăt-o unde șede și ia a spus că șede dincolo de pădure. Și pi- urmă lupu i-a spus să șadă în pădure să mai culgăgă mūrle, că are d'estulă vrleme, că dor nu... să pierde vrlemea până nu ajunge la bunica-sa. Pe urmă lupu s-a dus la bunica și s-a îmbrăcăt în foallē jej și-a ngițit-o și Scufița Roșie, cînd a ajuns, a
 10 bătut în ușa și ia a spus :

- Întră, întră.

Lupu [K] Scufița, cînd a ajuns, a dat „sărú mîna, buhicúto”. Și ia a zis [K] și lupu n-a răspuns nimic. Scufița Roșie s-a dus și a zis :

- Vai dragă buhico, dar ce lok mar! ai!

15 - Să tē văd mai bihē.

- Vai, dragă buhico, dar ce urék mar! ai!

- Ca să tē pot ayuzi mai bihē.

- Vai, dragă buhico, dar ce bot mare ai!

- Ca să te-ngiț mai bihē.

20 Și cum a zis asta a și-ngițit-o. Și a veni vîmătoru și l-a văzút în pat și a dat cu púscă el și l-a komorit. Și... l-a tălă pe burtă și a găsít Scufița Roșie și cu bunica jej în el și lē-a scos și aprôape bunica jerá să mără. Și i-a da cozonacu și cu friptura și lē-a mîncăt.

Trujică Néla [Mani]

964. PĂDINA-MARE - Sat lablănița

(rn. Vinju-Mare, reg. Oltenia)

Culegere 1965: CC, MM, NS, VS; transcriere: GG

Ruătj [de căruță]

- 5 La noi zîce... ruătje să făce din ũ flemn scur cam de vro șajzăc cêntimétri... lungiime. Rudăr-o trăge la strung, dúpe c-o trăge la strung, să púne și făce găyur! Îjel de spiță, să ũce cû_ea la fierăr, o lăgă, dúpe c-o lăgă, să púne ș-o dă rudărului. Rudăru îi făce spiță dintr-ũ flemn di salcîm. Așă-i zîce la noi. În părtea áia, au úd și io pim... áltje pãrt mallîn.
- 10 La noi i sçe salcîm

Dintr-áia îi báltje spițăle la loc, le bágă-ŋ cãpățîna áea. Dúpe ce le bágă-ŋ cãpățîna, jel áre un scáyun; și dácă áre scáyunu ála, púne cãpățîna acolo și báltje pe scáyunu ála, cã s-ajungă toáte spițăle să lje bágji. Dúpe ce lje bágă spițăle, áre áltu... áltu módă dle flemn, de ulm. Dúpe ce léste dle ulm, táje ho-
15 bézil în ferestju. Le-ŋgáyure, hája le șoplește, le-ŋgáyure și lje... lje púne la lócu lor. Și pe úrmă po_ să dúcá cu ea la fierăr să-i púnă șîna, șîna dle fier. Áea éste ... la ruătje

Lázăr Gje Alecsándru [64 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

- 20 Jeri dimneăță cîn m-ă sculát, c-am făcút? Am luat séva-ŋ gură ș-p-úrmă... să pun la tutún, la un cumnát al mey. Dúpe c-am pus tutúnu la cumnátu-mju, am plecá la Pădîna Mare să-ŋ cumpăr niște fãlînă dle grîu d'acólo d'la cuperatîvã, și di-acólo am venit acás M-an culcát, m-ă sculá m-ă duz la sãpát. Áea am făcút az și ieri! [...]
- 25 Ástáz de dimneăță mi să luminá la Pădîna. Veni de-acólo, cîn viniú acásã, miŋcáji. [...]

Ioána Fe Udrescu [62 de ani]

[Din viața subiectului]

Ieu am avut... doi copii am avut. Și-o fată mi-a murit, c-atunci nu ie-
rea doctori ca acumă. [...] Într-o săptămînă-a fost murită. Și-ă rămîns cu
băiatu de doi ani și jumătate. Și... I-am da și io, a crescut băiatu, I-am în-
grijit, cî fatu mea a murit și io am îngrijit pe băiatu și... I-am da și
io la școală. Dacă I-an da la școală, mă rugăm de toți învățători să-m aibe
grijă și miie de copii. Dar copilu meu știie ieșea primiiant întodeună.

Că-i spuim:

- Muma, mîncă-ăș oki, muma, să nu să ridă alți de tine muma [...].

10 Muma - nvătă!

Și - nvătă, ieșea primiiant întodeună. Și... pe urmă dacă a [E] învăță
șapte clasă... cînd a-nvătă ale șapte clasă-a dat lizămănu la, aiică-ntr-o
comună la Corlățai. Și ieu ieșeam la șapăt. Băbătu-meu ieră-o concetrare
A veni la miin-acolo și spuini:

15 - Mă, mămică, gîcești metale, al cîtălea ieșii.

Pă io zic:

- Al trîșile. Al cîncîlea.

- Nu!

- Al șăsîlea.

20 - Nu! Mămică, ieșii întăi.

L-ă luat în brăță, I-am mîngăiat, I-am pupă și-am plecă cu iel a-
căsă de-acolea-șă. [...] Dupe-acélea și... dac-a-nvătă șapte clasă, m-ă
rugă și io, aș fi vru să-i dau tot, să vrea munci ũ an de zile, numa să-m
băge și miie cîneva copilu școală; să-i dau toată mîncă mie. Și nu [E]
25 nu vrea nîmîn! să-m... nu mi-ascultă nîma vîrba.

Și a veni partidu. Cîm a veni partidu muncăm și io. [...] Și mă rugăm
de jei că, mămică, mîncă-v-aș oki, ce făcet cu copilu? [...] Și-acumă
dî-asta partidu, aveam ũ săcretar, Mîndrūt, ieră la Bălăcița acolo, și sicre-

tăru ăla mi-a spus mi-a venit pl. la noi și mi-a spus

- Lăsa, mă măicuță, că să vuez une ăre s-azungă băgatu dumatăle.

Îi luasă d-îca, mămită, d'escult. Nu jireă timpur ca acuma. Nu jiră, nu
găsăm nis opinie. Și să ducă la Bălăcița și să-ucă... Într-o [E] d'imihătă
5 ne-am pomeñi c-un... c-un bilét, cum să-i spun jey... ca să ducă, să
prezente la Turnu-Săverin... c-o nótă t'il'fonică, să... prezente la Turnu
Săverin.

Și s-a dus acolo la... a plecă aiica la [K] s-a dus la Bălăcița și d'a-
coló i-a adunad mașina pe mai mult căre s-a duz vro douăzăc s-a dus.

10 Și s-a dus și barbătu-mi cu jel și l-a traz la contról acolo la Turnu-Săve-
rin, la doctor. [...] Și de-acolo l-a triméz la Orădiia Mări. De la Orădiia Mă-
re... m-aj kirăiid dipe jel; nótă lun a sta la Orădiia Mări. Și-n nótă
lun a jesi locotinent. Cari-a fos cu jel a jesiți unii plutoñier, a jesiți unii...
jel a jesi locotinent. [...]

13

[Aceeșși]

D'espre - nvarujicit

La noi le... trei mărță dim Pașd noi spūnem [K] io spun pē tri mār-
tă dim Paște, cîn trec tri mărță d'im Paști, la noi să zice - nvarujicit. Atun-
ca luăm fiētile, băjeți, mămele, rușim uăuș și dăcă rușim uăuș... sara să
20 lăce hōră. Să duc fētile la [K] fac un cerculete de salcă și... n cerculetele ăla
[K] să du la țuțurđi. Ș-ia cerculetele - m mīnă și - m mijlocu cerculetelui pū-
ne uōu. Și trlec dōu fiētē. Și ziceă una:

- lej vărújică pī la mūrte ?

Da aealantă sōe :

25 - Șm vărújică, sīnt.

- Da de la mūrte - ncōlo ?

- Căre și - ncontró.

lar bea apă di cōlo d'im pumt, iar zice :

-Jej vărúicǎ piŋ-la muártǎ?

-Sîŋ vărúicǎ, sînt.

-Da d'î la muártǎ-ŋcǎlo?

-Cǎre ŝi-ŋcotró.

- 5 Ŝi ia ĉerculétǎle ŝi-l púne la fîntînǎ, sus. P-urmǎ vine áltǎ fáltǎ cu bǎ-
lát sau ... iárǎ ia [K] púne ʎou ŝi bea ápǎ d'im pumn ŝ-jar spun „Jej vărúicǎ
piŋ-la muártǎ.” Ŝi pe urm-aŝǎ, mai dǎpǎrte sǎ fáĉe hǎra ŝi... jǎcǎ la hǎra.

[Aceeŝi]

Brînzǎ de uáie

- 10 Brînz-ai de uáie sǎ fáĉe ... múlgem óile, strĉcurǎ lǎptǎle ŝi ... avém
kǎg fáĉúd de noi aŝǎ, kǎgu ŝi-l púnem ... într-o cîrpǎ ŝi-l múiem ũ lǎptǎ
ŝi-l ... Ŝi pe urmǎ-l [K] cînd il, dúpǎ ĉe fáĉem aŝǎ-l ... il mǎstecǎm puŝîn,
il lǎsǎm d-o pártǎ ŝi sǎ-ŋkǎgǎ ŝi dúpe ĉe sǎ-ŋkǎgǎ-l púnem ũ sǎcúŝi ŝi-l
strecorǎm. Ŝi atúncǎ cîŋ sǎ streĉgǎrǎ-l lǎm ŝi-l púnem ... ũ uáltǎ ʎor în
15 strǎŝikínǎ ... ĉe avém. [...]

Kǎgu cum sǎ fáĉe? Sǎ fáĉe maĉ d'le porc ŝi cu jupujitúrǎ de pe búrtǎ
ŝi jupujitúrǎ di pe búrtǎ ŝi cu aluŝát, cu sǎrŝe, cu ʎoŝát, le mǎstecǎm
tuáltǎ ŝi le púnem în ... într-um maĉ. Ŝi-l púnǎ ŝi [r] il púnǎ ŝi sǎ u-
súcǎ. Ŝi cîŋ sǎ ʎusúcǎ! ʎom d'-acólo d'im mátu ále, púnem ... pun în
20 tr-o cîrpǎ. Ŝi dáĉǎ puŝ într-o cîrpǎ, într-o cîrpǎ mai curát-aŝǎ ŝi-l jei
ŝi-l ... ŋkǎgǎ lǎptǎle. [...]

Ŝi de la mǎel sǎ ... sǎ fáĉe.

[Aceeŝi]

Clóŝta

- 25 Clóŝta cînd uáuǎ ŝi cînd ŝi vine jej sǎ clóĉǎscǎ stǎ pe cujbǎri acoló. Ŝi atún-
cǎ noi luom uáuǎle ŝi le luom, le... cînd je ráza suárŝlui în fereástǎ, le-alegém

la rǎza suǎrelui și să vede pǎrǎlǎțǎ micǎ. Cǎre ǎre parǎuǎ micǎ, ie bun, carg-o ǎre mai mare, nu ie bun, cǎ spunea cǎ ie veik.

5 Și alǎgem uǎuǎ mai dǎpǎrte, dǎuuzǎșiunu ... de uǎuǎ sau nǎuǎ sprǎiețe, cum Ți gǎiina. Și fǎcǎm cuibǎri de pǎje și o pǎnem aclo-Ń cuibǎri. Lǎ pǎnem
 5 intr-o tǎrmǎ sau intr-o bǎnițǎ, Țn fiine-n Ț-avǎem, și pǎnem gǎiina aclo
 lo și clocește trii sǎptǎmǎn și dupe trii sǎptǎmǎn scǎpǎle... Țor scǎpǎle tuǎte uǎ-
 ule, Țor nu le scǎpǎle niț-Țumatǎle. Scǎpǎle pui. Așa, și dupǎ ce scǎpǎle puii
 ... Țepǎ sǎ le dǎm mǎncǎre, fǎiina de porum muiǎtǎ.

[Aceeasi]

10 Țrsu pǎcǎlid de vǎlpe

Țerǎ odǎtǎ o vǎlpe cǎre nu mai aveǎ ce sǎ mǎnȚinȚe și s-a duz la col-
 țul pǎduri și s-a pus Țn mǎjocul drǎmului și ũ Țom venǎ cu cǎrul cu piēș-
 te. Și acolo, cȚn a vǎzǎt-o omul acȚela, a zis cǎ o ia ca sǎ fǎcǎ guler la cojǎ-
 cu femiȚii lui.

15 Și atȚncǎ vǎlbea [K] a luat-o, s-a uita la ia, a aruncǎt-o-Ń car, sǎ
 mǎi uita din cȚnd Țn cȚn la vǎlpe și vǎlpea s-a pus și a aruncǎt piēște
 Țos. Și a adunǎt [K] a aruncǎt ia e aruncǎt, pȚnǎ cȚnd a vǎzǎ cǎ sǎ sǎtu-
 rǎ din tot pēștele acȚela și s-a ... a sǎri țǎz dȚn car, a adunǎ tot pēște-
 le și a mǎncǎ și i-a mai rǎmǎz dǎcȚt piēște. Și s-a dus cu Țel Țn vie-
 20 zuiina. Și cȚn s-a duz la vezuiina a gǎsit ȚȚrsul pe-acolo. Și a spus cǎ ce
 mǎnȚinȚǎ? Și ia a spus cǎ un crap. Și a spus cǎ de unde l-a luat la a spus cǎ
 s-a dus și l-a pescuiit. Și a spus Țrsul cǎ nu-i mai va fǎce nimic și sǎ dȚce
 ca sǎ sǎ-l Țnvețe și pe Țel ca sǎ pēscuiǎscǎ. S-a duz vǎlpea și a duz
 lȚpu [?] la lac aclo și a bǎgǎt Țrsul coǎda-Ń lac și a spus cǎ s-o lǎsǎ pȚnǎ
 25 dimiǎtǎ. Și acolo Țerǎ un țer pulterȚic și i-a Țngetǎd bǎlla și a ngetǎ și coǎ-
 da-m bǎllǎ. Și dupǎ Ț-a Țngetǎ coǎda-m bǎllǎ [...] a tras, a tras și n-a mai
 putȚ sǎ mai trǎgǎ coǎda și s-a rupt coǎda Țn lac.

Cotolǎn VirgȚil [10 ani]

965. GRUIA

(rn. Vinju-Mare, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS, VS; transcriere : CC

[Treieratul cu cai]

5 Să zîg_îo aşá cǎ ierám cam de vo cînsprîce_îo atúnca, cînd ierá cu cai
[treieratul].

Uite cum : copleám în izláz und-ereá pámîntu táre_şi rămîneá pámîntu
bátút, táre. Şi bǎgám în mijlóg... ruáti, cît o făcám rotúnd, bǎgám um,
pop de lemn, gros. Şi de pópu ála legám 40 fúniie, cît ierá áriia de lǎrgǎ_şi
10 puneám cîte trei, pátru cai, la rînd aşá, únu língǎ áltu, _şi-î mînáim cu bi-
cú peste griú. Aşezám griúu úna pe língǎ [K] pî sú_picuárele cájilor adícǎ.
_Şi-î mînáim cu bicú, întorcám pe úrmǎ pájele iar cu fúrca, iar îl întorcám
pîná cînd sǎ bǎteá de tot.

Atúnc alegám pájele, le dam afárǎ_şi griúu îl vînturám, pe úrmǎ-l adu-
15 nám la úloc. Vînturám cu lopáta cîm_bǎteá vîntu. Aşá făcám.

Stérjie Núicǎ [73 de ani]

[Pescuitul]

Cu sétca [prind peşte] pescári colectívului, pένtru cǎ Dúnǎrea acúm iéste,
cú_sǎ spun, arendátǎ d'e colectív pe porţiúuni aşá. Înǎiinté [prindeam] cu úngi-
20 ́ta_şi záuote, cǎ áltceva nu iireá... scúlle ca acúma. [...] O sfuárá aşá sǎ kemá
záuote, cu cîte pátruzǎc, cînzǎc de áce pe ia..._s-o sútǎ. O ducám cu bárca sau
înot, cáre nu..._n-aveám bárcǎ, o ducám înot... sfuára.

[Acelaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-ă sculăt, ieri dimineață, și am năstle fasuți acolo... în curte, că-l văzuseși puete, îl văzuseși? L-am săpăt, m-am dus și-am făcut mîncăre. A veni nora-mea la doșpțe, am mîncat și pe urmă am plecat în... la vițe col. Am săpăt porumbi, c-am avu niște porumbi acolo de săpăt, în capu viți. Am venit acasă, m-am dus pe la boboș pe vale, ba du-te dă la huără, și-a foz nuaptea. Am încălzit și-am mîncat și-m-am culcat.

Azi dimineață to la fel. Mă dusăi, frămîntăi piine, o copsăi, fierșăi niște fasole, că ie vinerea și nu mănînc dulce. Și pe urmă mîncăi, că veni nor-mea, mîncărăm și pe ieri îi lăsăi acasă și io mă dusăi la treabă.

Cojocăriju Sôfilă [71 de ani]

[Despre școală]

Pe tot copiii mei, a-mvătăt școală, și fetele și copiii. [...]

Păi n-ăvuz, nu m-a dat tătă [la școală], c-am avut un frate și-a zis că „las-că dau copilu, nu te mai”..., c-așă jereă atunca, nu jereă ca acuma. Acuma tot copiii se duc la școlă, nu mai lăsă pe nîma. Acu ie grădiniță. Am io pe-ăeă de pătru ani și-o ducă la grădiniță. Și știie pojezi, de zic „Duămne!” și jey...

[Aceeși]

20

Porumbu

În momentu actual se cultivă mai ușor ca înnaainte. Înnaainte se cultivău mai greu, adică porumbu socotit, ară lomu cu plugu și se băgă plugu de doo degete sau de trei și ară cu vitele... o dată, p-ormă se ducă al doilea și-l puneă. Și răsărea porumbu, nu prea răsărea, fiică arătura jereă cam la suprafață, sigur, că dacă jereă la doo degete sau la trei. În momentu actu-

uâl se cultivă mai bine și i-adevărat că și randament e socotit, așa dupe cî-
te le vediem cu toți, se dau mai bune. Să ară cu tractoru tuămna, o adîncîme
de douăzeci sau treizeci de centimetri.

Primăvara se grăpă și să bage discurile, se bage sămăntorile, să sămăne,
5 iar să grăpă, mai știu io ce... este nevoie acolo de părțile agrotehnice, așa
cum ne învăță agrotehnica. Răsare porumbu, p-ormă pleacă tășitorile pin
iele. Părțile manuuale, adică uameni cu brățele, îl prășesc, de trei ori să
prășește, și de patru cînd ie căzu. Și randamentu ie mai bun acuma, văzút cam
de tuată lumea, nu numai de..., socotit că puăte numai io... așa vede acêz lu-
10 cru, ie văzú de tuată lumea că este randamentu mai bun al porumbului și cam
la tuăte culturile, nu numai porumbu.

Dec porumbu, dupe ce să termenă cu prașille aștea date, de care se dau,
rămîne tuămna pîntru culēs, adică cum îi spûnem noi așa, pârț muncitorêst
așa. Să culege, se... s-astring, nutrețu se tăie, la noi așa este ū obicêi, să
15 tăie virfurile, să tăie virfu di colb, să tăie fâliile-ălea, s-adună tuăte frumos, să
fac brăte și apoi rămîne porumbu-n... în cocănu lui pînă cîn să usucă mai bi-
ne. Și pă urmă se adună, să astringe porumbu și rămîne, s-adună pē urmă și
... din nou și... porumbiște, așa-i spûnem noi și asta este părtea porumbului
pînă toamnă.

20

Tujică Dumitru [42 de ani]

Tujica

După ce s-a băyút vinu tot de nu ma este nimica, rămîne cormina. Cormi-
na este buasc-ăia care rămîne-m bûtiie și pe-ăia o făcem la cazán noi. O du-
cém la cazán, uo-ncărcăm din bûtiie și-o pûnem iar într-o pûtină, buască ăia.
25 Dúpe ce o pûnem îm pûtină, pûnem coceni, că cu coceni făcem, și-o ducém la
cazán, acolo úne este cazánu.

Cazánu este o cãldăre... și cãldărea asta are circumferență [E] uo sûtă,
uo sûtă cînzăc, dupe cum ie de mărie, de kilográmie. 40 úmplem. Are un capác

to de arămă, și caldărea jéste to de arămă, ăre un capăc to dĕ arămă, pe că-
 re-l púnem acolo deasúpra, lipím p-íngă jiel. Dúpe ăsta ăre ȳo țávă, pe căre să
 púne d'ésúpra, de fáce legătúrá cu colăcu... Țáva fáce legătúrá cu capăcu ăsta
 la colăc, și colăcu ăsta jéste băgăt într-o ăltă pútină cu apă [r] cu apă, to
 5 den, de -ăiică dĕ la capăc lă... la colăcu ăsta. Și colăcu ăsta mérgje pim pútină
 ăsta cu apă și jásě în ăfără, și -ăiică la capătu jiel, únde jásě bucățica ăia mică
 ășá de țávă, jéste gibanu. ăsta să numéște giban, căre cúrgje țuică.

Dúpe ăe le -arjém pe -ăștea pe tuăte, ij dăm foc. F.érbe pînă cînd ajúngje
 la grădu jiel, mai știu ij ăe, și începe să cúrgă țuică. Curgín țuic-acolo, ăe fácem
 10 noi ca să védem decă -i búna sau nu je búna? Să dúce ȳomu și probéște or cu lîng-
 gura, ori, și pă ărmă ca să vádă în giban cît o curs jéste măsúra. Măsúra jéste
 o bucătă de lemn ășá, ca pe déget, fácută frumós și je gradătă di lítru ȳ lítru.
 Și băgă măsúra ăia în jiel acolo și -arătă:

-Cîte kilé cúrseră, pă?

15 Úna, două, trei și -ășá mai depărte, pînă cînd se térmenă cu cazănu, adică
 se térmenă cît cúrgje, dúpe țărjia còmuni, atîta cúrgje și acolo.

[Acelasi]

Pórcu

Pórcu să țîne, după ăe -l... néște scuăle, să țîne pînă la șásă săptămîni.
 20 Dúpe -ăcēja -i înțarcăm și... ij înțarcăm, pe úrmă -l púnim pe mîncăre și -l în-
 grășém, vórba ăia, la diferitá greútăte, după cum je și -jel de mîncătóri.

Dup-ăcēja să țaje și scuătem din jiel și șúncă, ășá -i spúnim noi, și tapím și
 untúrá din el Mățale le fácem, cum spușéj, brandafiri, tocăm cárnea la mașínă.
 Dup-ăcēja puñém sare-n_ăe, puñém ȳusturói și dup-ăcēja începem și úmplim,
 25 și, mățile -ălea, ăle subțiri. Și élea, ăle mai grúășă fácem mățá, ășá spuñem noi.
 Acólo puñim ăe apă tocătă, ȳorlez. Dup-ăcēja trecém și, vórb-álujia, cárnea ȳo
 sărám. Dúpe ăe sărám cárnea, după un timp o scótem de-acólo și -o puñém la
 fum. ăsta -i tuătă késtea.

Búrta..., noi uo fácem cu şúncă. Alégem aşá şúncă cu şoric cu tot ş-o to-
căm aşá mărunţică cu cutítu şi dup-acélea o băgăm în búrtă ş-o ferbém şi p-ór-
mă o púñem la o présă, şti, şi dup-acélea o fíném, újite şi acúma ma avém ho
bucătă din ea. [La burta aia mai mică] bundăreác îi spúñem; to la fiul îl fáccém
5 ca şi búrta.

[Din picioare şi cap ce se face?]

Fáccém piftii, aşá spúñem noi. Păi piftiile le fáccém... le púñem într-o căldă-
re mare, le ferbém şi... le fierbém cit credem noi. Şi pe urmă, dup-acélea le
púñem în farfurii şi le púñem iar usturoi în iele. Şi le púñem úñeva la răcuere
10 şi să îngăgă. [...]

Păi ficátelē - I întrebuiñţăm la mătē [r] la mâte. Mai púñem şi carne,
sigur, că nu púñem numai ficátii, mai púñim şi carne din călalántă. Păi are
ficátē alb şi negru porcū.

Bála Angéla [37 de ani]

Pîine

Cum le făina? Cum să fiie? La aburat o fáccém, aşá să zice la noi. O fá-
ccém la... ne dúcem [E]... la Gírla Mării, la... la Bálla Verde, úndē vrem s-o
fáccém. Şi o fáccém la... [E] îngălzim apă şi púñem acolo în [E] im postáv-a-
şá să zice la noi, ş-o plămădēştē şi... încă fáccē aluátu de seára şi îl lésă...
20 şti, pîná se ridicá, şi pe-órmă îl implămădēştē - acolo cu pîina. Púne iar apă
călbúťá, şti, şi cin [K] dúpe ce... îl fáccē şi aluátu cu apă şi pe-órmă iar púne
ápă căldă şi... pîná cí - să ridicá. Şi dúpe ce să ridicá [E], o frămíntă iară ş-o
púñē - η - cuptór.

[Cum se face făina la aburat?]

lăsă mai álbă. Sîn dóylo calităt: şi mai... aşá mai uerzámă, cum să spun,
mai niágr - aşá, şi mai álbă.

Zamfir Nicolina [20 de ani]

[Harap Alb]

[...] Crăiu Ța pielea de urs și dă p. Țe altă parte și-iasă înăjintle la pod. Cîn
să treacă, călu a sărit [ε] în doo picuări și fiu crăiului a vru să d'a cu săbija,
da Țel a scos căpu d'îm pielea de urs și-a spus că-Ți [ε] ie tătă-sq, nu ie urs.

5 [...]

Cîn Ți Țăsă un spîn înăjintle. Spînu fâce :

-Stăpîne, stăpîne, n-ai nevoie de slugă ?

Da Țel :

- N-am nevoie, c-a spus tătă să mă feriez de uâmenî roș și de spîn.

10 Și Țel a spus că „spîni nu sîn răi.” Și-Țel a [K] și-a spus ca să-l Ță și-pă Țel
că puătē Ț-o [ε] ar fi d'e nevoie. Și-au plecat amîndoi. [...]

LăȚea Constanța [11 ani]

966. VLĂDAIA

(rn. Vinju- Mare, reg. Oltenia)

13 Culegere 1963 : CC, MM, NS, VS; transcriere : CC

Tutunu

Să pîne răsăd de tutun, știț, sămîntă de-ăcēea... Le prepară - ntr-o...
nește pămînt cu bălegăr, bălegăr didisupt, de cal, socotit ca să Ți ajute la
căldură, că Țel să sămănă din timp și Țeste frîg ... de pin lîna ... ianuarē
20 sau ... adică, stăi, nu, februar. Du Țe - atunci să cam pregătește locu pentru
tutun. Și sămînăm sămînta acēea și-o udăm din cînd în cînd, atunci cîn Țes-
te săcētă, până Țe răsăre. O curățăm bunîntăles de burujeni să nu îl Ța buru-
jenile - m picuare pe ... pe răsădu de tutun. Du Țe - acēea preparăm terēnu
unde trēbe să pînem. Și ar trebui ca acēst... acēla terēn să fi Țe cam năst-

pós [...]

Tutúnu să púne-n felu următor: îl culégem de-acólo de la .. de únde jés-te jel răsădit... Î răsád, răsád îi spúnem, și mergem acólo la terén, pre [K] cu pregătire mergem, cu apă, cu cáne de apă, și cu sădóle, i-un cirliq pe cáne să
5 lăsă pe jel ca la vârză, și-i fáce gropiță úne-l bágă... pe fiiecare fir. Ántúndem sfuára dúpe măsură, spusăi, tréizec de centimetri ál púnem pân-la dóozeç de centimetri, tréizec de centimetri între rînduri, pân-la dóozeç de centimetri în lungímea rîndurilor. Fácem d-egzémplu gropiță, vin și púne acólo apă-n
10 ia, în gropiță ca să fiie lud. Bágă firu de tutún, dupe-acélea îl strînge tot cu acéla băț pămîntu la loc și tuárnă ș-um pic de apă. Ásă să sádéște tutúnu.

Îl sápă, îl îngrijéște să nu-l ia burujénile -m picúvare și dup-acélea -n cépe culésu tutúnului, dúpe plánu ingîinérului de tutún. Ei, avém un ingîineri cáre dá instructúúunile ástea, de culés. Se culége -m primu rînd fuácea didi-
15 súpt. Ásă mérége treptát între periúade pánă să culége pánă sus. L-îsíră, mérége, vin feméile și-l însíră acósă, pe átă și-l pun în néste panăpuri cáre se numesc lergători. Pun în panăúurle acélea și însírâte pe átă pînă cînd íș formeáză coluáre, fiie galbenă, fiie neágră, cum o fi păstrát. Dúpe-acélea l-adúnă
20 meáză și-l fac znópuri, mai múlte síruri la ú loc, pánă cînd l-lásă de formeáză ș-acólo colóri, íș formeáză ș-acólo coluáre. Dup-acélea îl ea pe fiiecare re snop apárte și-l pápușesc și-l leágă cu ráfiie la fiiecare pápușálă. Dúpe ce-l térmenă acólo, atúnc îl fac balóturi.

Bleagîncă Ion [61 de ani]

Guánge

25 Sămînta de guánge je mărúntă ca sămînta de mac, tócmă áșă ezáct. Și ia să clocéște ș-áea dóosprižéçe zîle... sămînta de guánge. Dúpe ce să clocéște dóosprižéçe zîle, jése um vérme mic, mic, micút, mai mic ca furni-ga și gulerát puțin, ca um fir subțire de papiúótă la gît, cu alb. Și jel mă-

nîncă fruză și trei zile zăce, trei jêste sănătos. Trei mîningcă și trei nu. Să
despuăie de-o peliță și-ășă mîrge pîn-la pătruză de zile. Da, mîningcă fruză
de dud, numai fruză de dud. La pătruză de zile, la șas-săptămîni, pleă-
că lă-velit.

5 Lă-velit, dacă să-velește, s-adună gogolîia înăuntru, jiel să zgîrcêște,
să făce mic, să transformă, lepădă o peliță du pă el și să-nttransformă în
fluturăs. Și dupe ce pleacă la-avelit să mai... durează ca o săptămîni, ca
vro Hob zile noo, pînă ce ruăde. Nemîncat sufere. Și dupe ce ruăde gogolîia
ăia, iășă, să-mperekăză, că sînt anumite gogolîi: care sîm ma ascuțite
10 sînt fluturăs, care nu, sîn fluturăice. Și să-mperekăză ca ôrce viietate. Du-
pe ăsta uamini ia sămînta aia, și-o păstrăm pînă la anu, la primăvară. De-a-
cuma, din iulie sau iunie, până la primăvară la anu cîn să-ntfrunzăște du-
du, pîn-începe să-mugurească dudu și să-ș formează fruză. Și-atîncă
jărăj le pûnem la clocit. La clocit unde le pûnem? Le pûnem într-o căcûlă,
15 la o cămeră căldă. [...]

Și pîn-la urmă le trăgăm borangîcu tot jey... Să-nveleau, gogôs
mărunte-ășă să fac... pe mătură sau pe tufe de coceni, pe fruză de ma-
lin, pe fruză de nuc, pe fruză de ulm, indiferent pe ôrce fruză, numai
să n-ăibă mărăcinii să le-ntape, jiele [=gogoșile] sîn fuarte subțiri. Și-a-
20 fără de ăsta cînd devenă tîmpu le lăsam și le puneă la suare și mureă flutu-
ri. Cî să termină fluturi de murit, de să băteau... le ținean că cit să răscuă-
ce la suare, atîta dă borangîcu de bine, gogolêiele ălea... de borangîc.

Dupe ăsta le băgăm, ferbeam o căldare cu clocot, le băgăm la mașină, le-m-
fundăm c-o cîrpă de cînepă, bine frumos. Le-asezăm bine cîlo p-o crăcănă
25 îndoijită așă ca să meargă bine. După ăsta le țineam um moment, da apa
ferbînte, cu clocot. Daș cu căldarea [K] cu ăla pîn căldare și să lua fir și
den drumu și umblăm cu mașina și trăgăm... De egzemplu la Macavei, că jera
proprietar aică, trăgă cîte-un kil de... de fir pe zi... cu mașina, suptîre,
suptîre. Aveam o virtelniță sus și jo tîn, po să țîn mașina și-acuma. Și jos

pă [E] postamentu unde puneam căldărea, aici stam pe scări un cup-stau, rar
cū-stau aici. Aici ieră căldărea și-aici [...] și-i dan drumu. Și-mvirteam
cu picōru, minām cu picōru ca la mașina de cusūt și borangicu să stringă pe
virtelmită sus [...]

5 Uo urzām ca pe orice pița de obicei. Găsām o spătă d'iasă, cu ităle, cu spăta,
ca și pe pița, pița obijnuită, ca și orice răzbōi. Și-așă o lucrām. Dacă vream o-a-
legām la cap, dacă nu o vārgām, im fine, indiferen cum ne plăcā. Cu suveika, cu
diferite culōri, cu mātāsă vegetālă. Ii den cu suveika, că ieră mai ușōr. Da așă
puteām s-alegēm cu minā și... ieră mai greu. Ce-i făcām? Sebac sau răyuri
10 sau ce ștu ia sau îi făcām vērġ.

Îleāna Ke Băltățanu [63 de ani]

Pōrcu

Îi tăiem în ziua de ajūnu Crăcūnului. Mīne ie Crăcūn și-astăzi ie ajūnu.
Și tăiem pōrcu. Dūpe trei zile sau pătru, punēm, il sārēm, grāsīmea o pūnem
15 bășca, adică clānina, pā romīnește. Slānina o pūnem bășca, uāsīle și muskēti,
șoldurle, spētele, le pūnem bășca. Punīndu-le bășca undē? Le string într-ū
hīrdēu. Nu avēm hīrdēu, luom o tīrnă din āga cu urēk, cum vorbīrām mai depār-
te [K] mai nājīnte și le pūnem în tīrnă. Sau nu: punēm piēlea pōrcului, uo cură-
țīm bine, bine, 4o rādēu cu cuțītu s-o pūnem acōlo și pūnem ū rin dē cār-
20 ne, ū rin dē sārē, ūnu dē cārne, ūnu dē sārē. Dūpe āsta, dūpe trei zile sco-
lēm pēciile, grāsīmil-ēleā. Ce scotēm? Făcēm trandafirī... tocām cārne,
dac-avēm mașinā, la mașinā, dacă nu, tocām cu bārda, romānește, cū satī-
ru, pe māsă. Și tocām, pisām usturdōi și cu sārē și-i mestecām și-i bāgām
im mātīle āle mič ale pōrcului, āle subțīrī. Mātāle - āle grūāsē: tocām cārnea
25 de la bārbiġ, dūpe ce tocām cārnea de la bārbiġ, tocām cāpā, tocām ficāti, līni-
ma. Tocām cāpā, pūnem 4orēz, dacă pūnem, dacă nu, nu. Și le-așezām iar, le
bāgām iar im mātā... āle grūāsē. S-āia le fierbēm în nuāptea lu Crăcūn. Dă-
că ne mai rămīne, ferbēm s-a dōo zi s-a trēja zi.

Grăsimea, dupe trei zile, zăănina Țo tocăm, măruntă, măruntă, bucăt, Ț-o punem la topit. Dupe c-o topim Ț-termenăm, începem să lom și din ălea: mușketle, trandafir de-ăla care l-ă făcūt, trandafir, nu maț. Îi tocăm mărunt, le frigem într-o căldare mare și-l punem într-um borcân, într-o brăduaică,
5 într-um borcân de sticlă, într-um vas c-ăvem acolo. Și îl ținem pînă-vără, care pua-să-l țină pînă-vără-l ține, care nu, nu.

Burta porcului, tot așa: tocăm pécii, o jupuiim partea dinăuntru Ț-o făcăm kag, cu sare, cu Țotăt, cu drăjde și cu făină de porumb. Ț-o băgăm într-um maț din ăla gros Ț-o punem ear la uscat, ca să-Țkegăm laptele de vară, ba de
10 la Țo uăie, ba de la Țo căpră, ba de la Țo vácă, așa mai d'eparte... cu kagu ăla.

Burta, Țo punem Ț-o Țopărim bine, Țo opărim bine frumos, Ț-o punem sus Ț-o mîncăm în timpul de... în campania de mîncă. Trandafiri ai topit to la fel le făcăm. Îi mîncăm tot la fel, vară. Plec la colectiv, de igzâmplu cum fu
15 săi astăz, dac-am o bucățică, doo de mușketle sau di spătă sau din sold, de [E] grăsime de-a... Țasăle rămă Ț-le mîncăm la cōrbă. Și astea le păstrăm pînă-vără, care pua-să le păstreze, care nu, le mănîncă și iarna. Și vară mănîncă și Țel Țo-Țușor, Țo brîzișuară, um pescūt, ce i să găsăște. [...]

Ficăt porcului... Îi tocăm în mătaie ale gruăsă, cu bārbiile de la porc...
20 Ca și la orce vijetate, ca și la... ca și la uăie, are ficăt ai negri și ficăt ălbii. Îi punem și-i opărim, dupe ce-i opărim, tocăm Ț-o căpă, Țina, ăita, punem acolo mirodi, mă [E] mărăr, cîne-ăre cîmbru, pipér, ăsa mai departe, ardēi și băgăm în măță acolo. Și le ferbăm și dupe ce le ferbăm, le mîncăm, ca pe cartabós [κ] ca pe salám.

25 Ficăt-ai ălbii au beregăta de ronț, făcūtă prea așa și inelătă, inelătă, iar ăilant nu; au o beregătă ălbă, dac-o-ntorc și pe [K] cînd o speli, o-ntorcem pe... pe partea ăilantă, să făce cînd o ferbi ălbă ca zăpada.

[Aceeasi]

Lina

Îi aleg în altă parte mîei tot într-un cîmp și Uoile pînă cînd [E], Uite
te ai de țîță. Și p-ormă-î împreună. Și fac... mulț Uoile și fac brîză.

Lina: tîndem dîile, lă spalăm, o scărmanăm în mîna și p-ormă mîngem
5 cu ea la dărăc, făce căjere și o torcăm... le skinuăsă așă și... o luă și-o-ntin-
d'et așă pe măsă, pe pat și dincolo la motor făce căjere. [...]

O dărăcim pin dărăc la... d'le la țigă. Alegem păru și canura rămâne și
ăia mîngie la dărăc și canura rămâne. Cîcîcu ăla je cîcîc, suptîre, pâr. Făce
d'imîi, urzălă de măcături, de covuără. Și-ăia gruăsă mîngie de băcșălă... canu-
10 ra... Cîcîcu să făce de Uoprege, pentru Uoprege să tuărce, suptîre, to pâr, dim-
pâr d'le-ăla, dintr-al subțire.

Tudor Me Ana [39 de ani]

Fata babei și fata moșului

Jeră Uoată ū moș și jeră și jel căsătorit. Femeia lui a murit și-a rămîns
15 c-o fată. Pe urmă jel s-a căsătorit cu ăla și fa [K] baba-ăia aveă o fată. Și
jel [K] fata lui jeră fuărte vrénică și-a bábii jeră léneșe. Jej îi da tuată nuăpțea
de tors și [E] cînepă și ăia cîm să sculă dimiñăța îi lua ce torcă fata moșului și
o da fetei jej ca să zică că torcă ia. Apoi moșu [K] baba a spus ca să pléce fata
moșului d'le la cîrtea se, că nu puâte s-o țîie, că jește fuărte léneșe. Atînc ia-
20 tă-so j-a spus să pléce.

Ja a plecăt și pje drum, mergînd ia așă, s-a-ntîlni c-o cățălúșe căre je-
rá bolnăvă și-a spus: „Fetiță, salveă [E] salvează-mă și pe mine că ț-oj fi și-jo
vrodătă d'le ajutor.” Și ia atînc a salvăt-o și a plecăt mai d'epărte. Mergînd ia așă,
a da d'le-un pom încercăt cu omiz. [...]

25

Păpa Elena [11 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Io ieri d'îmîngăță ă fos cu căpra și cîn ă venît... de m-an dus la iarbă, io ă luat iarbă la porc și-am venît acás și pînă aseară m-ă jucat. Aseară am mîncat și m-am culcăt. Azi d'îmîngăță mă dusei iar cu căpra și veniți acasă.

[Aceeși]

967. SALCIA [WLAD, 302]

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS, VS ; transcriere : MM

Treierám cu căji pe tuácă...

10 Cîn iereám ieu mic, acúm [ε] acú cînzăē de ani, să spun, atúnca iereá
rar mașîni și treierá mul cu cai [ε] cu căji pe tuácă. Treierám cu căji pe tuá-
că; ducân grîuu, bătătureám pămîntu bine și-l stropeám, cît puteá căji să
meárgă într-o fúnije de zéce métri. Și dezlegă zno! mult și-i puneám în
[K] băgám un lemn îm pămînt, áluja-i spuneá streájăr. și la streájăru-ála
15 să legá o fúnije de șapte, 4ob zéce métri de lúngă și-puneán cîte pátru cai
sau și cînc. Și-i luá la minát; mîná, mîná, mîná, mîná, căji-l călcá pe grîu, îl
călcá-l călcá, îl căloá pînă-l fărîmá. Pe-órmă treácám noi, trei, pátru pámeni,
cu fúrcile și-l întorcám. Iar puneán căji, pînă cînd îl făcám grîuu praf.
Pe-órmă-l aduná și-l făcám grămádă. Și-pe-órmă găsă și-noi o vînteá-
20 lá, nu vînteálă, cur, dáccă nu báteá vîntu, și-l dam în cur, și-l alegám. Și
pe-órmă îl băgá la magazîie curát.

Cînd iereá vînt, nu ne măi trebuia vînteálă, c-aliž la noi, în comúna noáș-
tă de șapte súde de famílii, nu gáseáj dóo vînteli. Da mult îl vînturá la vînt. Îl
puneám în car și-ne ducám — cum ie dealu-ála cînd veniráz dumneavgástă

la podu-ăla — într-un deal nalt și-l vînturăm. Și-acolo s-alegă mai bine ca la vînteață. Vînteața asta jêste făcút-așă din blănă și are o manivelă care să-nvîr-
tește, și-la cîpătu maniveli ăleea aveă niște harpi, care făcă vînt, și-de-ăia-și
spuneăm vînteață noi.

5

Stan Ilea [62 de ani]

Mămăliga

Mămăliga să făce-n căuîn. Să pîne apă, să pîne pe foc. După ce să pîne
pe foc, să [ε] nêpe să fiarbă; dupe ce-nêpe să fiarbă, pui o lingură de sare.
După c-a-nêpú să fkrăbă bine, făc păsătu; dupe c-a făcút păsătu, a fkert
10 puțin, dupe c-a fkert, să pun doi pumni de [ε] fălînă acolo. Mai fkrerbe iar cît mai
fkrerbe un căs sau o jumătă-de oră și-apucă omu și-o mestică. O mestică cu
mesticău și-tuárnă pe măsă. O tără felii și-nêpe să mănînțe.

[Același]

[Tradiții populare]

15 La Sînzîieni, veneă Sînzîienile. Și cēja cere să nu ne dúcem la Sînzîieni la
muncă. Că s-a-ntimplat la Sînzîieni de s-a lovit ũ ok ... lúmea cu spițele și-nu
s-a mai vindecat, decă s-a lovit ũ ok cu spițele. Fiee di-ăia s-a lovit, c-a muncit
atúnca, fiee din altceva, că și-a ținút-o di-ăia și nu să mai dúce la muncă, da-
acúm merge de-a rînd la muncă.

20 La Sfîntu Gborge, să duc împoror în ziua d'întîi, să duc împoror și-oduc
pror și pun la porț și pi la căsă și pîne pi la grăjduri, pi la pătule sălcă verde,
așă fac. Și naînte vrême să dúcă cu lăuutari și petrecă pe poiană ũ lungă, da
acúma nu je poiană, nu mai je nimic c-acúm îi log de muncă. [...] Și să dúcă pe
poian-acolo cu lăuutari, cu fete mari, cu danăc și petrecă.

25 De călúj, veneă călúșu în sat și-l jucă lúmea călúșu; cine vrea să-l pri-
mească, întră-năuîntru și jucă-m bătătura omului acolo. Și-și plătă ce-i plăt-
teă și mergă-năînte iar la altu. Așă jucă călúșu. Călúșari jereă legăt așă-n-

căltăț cu corăp, pînă ajic la gheninke și d-ic' încoacă pînă coleă, cu clopotăi, cu clopotăi legăt' asă la vine. Și cîn jucă, zdrăncăneă aia, ț-erăș drăgă lúmea cînd îi vedeăi jucînd. Și jucă pînă, pînă cură fum du pe țej, im_bătătúra omului, să scoatăă bucătúra.

5

Leana Vasile Ionăscu [66 de ani]

[Înmormîntarea]

Trăge Yomu să moară, il vedem c-o să moară ș-aprînde lúmea lumînări! și lumînărea murtului și i-o púnem im_mîină, și lúmea stă cu lumînări pi lîngă iel, toată lúmea, cîn_îeste apruă pe să moară, il vede, il pricepem cîn_moare. Și stă
10 toată lúmea cu lumînări im_mîină pe lîngă iel pînă-î iasă sùflelu. Pe urmă-l dă lúmea la o parte ș-maj stă puțin pînă să răcêște iel.

Dupe ce să răcêște iel, il scaldăm ș-l-aștérnem im_pat de úne moare. Toatăle îi le lăsăm acolo, cum le-mbrăcăm du pe iel [K] le desbrăcăm încolo și le lăsăm tot asă j-le băgăm tot cum sint. Asă-î obiceiú.

15 și pe-urmă-l lăsăm tot aci pe loc, pînă cînd îi făcém trónu. Și cîn_să făcê trónu-l luom și-l púnem în tron. Il puñem im_pat, pînă vine pópa și-l iasă-ra la pátru. Ș-ne dúcê și-l băgăm în_groapă ș-țermenăm.

La groapă, il băgă pópa acolo-ș_groapă, îi făcém [E] cine are lémne îi făcê căsă, nu căsă, sap-asă cit [E] cînda d' la pămînt Ț j'los... și maj rămînê-a-
20 șă măi puțin j'los asă și puñe lémne peste iel ca să nu cădă pe tron pămîntu, și puñe lémne peste tron ș-ca să nu cădă pămîntu că, vez, îi páre rău omului..

Și cînd il dúcém la groapă, la toate răscurúurle dă cu ban peste iel, asă ș-cîn_plecăr cu iel, îi dă peșkir la fiecare om, peșkirí im_mîină, c-asă să zîce la noi, peșkirí... măi rămím_pomñet și le-mparte la biserică, la foméi.

25 Pe-ormă vin acasă, dáca ére pománă făcútă, nu-î maj făcê, și-î făcê pătruzăcile, pătruzăc, pătruzăz de pitișgare, pătruzășpátru de pitișuare-î făcê. Făcê pátru colăcêi, dáca ére pománă făcútă. Și îi cêlêște pe élea și pe urmă le sáltă, ridică pópa colivele-ș_sus ș-pleacă pópa și rămînê lúmea și

măniacă la măsă.

La trei zile, la nouă zile - i făce colac. Ii făce colivă pân-la șas - săptămîni,
în fiecare săptămîină, în fiecare sîmbătă

[Aceași]

5

[Lupul la tîrlă]

La mine la tîrlă, cînd ieră la Fintîna Sărătă, avém o fintîină în plajă ajișă
în [ε] aia ieră Fintîna Sărătă, îi zicém Fintîna Sărătă, nu puteăr să stăvim lú-
pu acêsta, veneă, to veneă la oi și ne strică la oi. Am avút un cîine mare, un
cîine mare foarte pericolóz, nu ieră răy așa, da de lupi ieră minunăt. Toate
10 oile să adăposteă la tîrla noast-acoló; cum simțá că je cîinele la tîrl-acoló,
nu mai da lúpu-mprejúr; cum plecă cîinele, cum lúpu ne strică. Da cum veneă
cîinele nóstu la tîrl-acoló, súfletu, nu mai da lupi-acoló

Iar într-o dimineată, î iesítu spărúlu, ieră la mărînea bálți lu Aristică,
cu-óile, ș-o lupuăică vinē - răsărítu spărului ș-să repedē. Uoi j-ne ia uăia. An
15 gonít-o noi un kilométru cu cîini ș-a lăsát uăia. La un kilométru a lăsát uăia
nemqártă, că n-a apucat-o decít... Tótuj n-a măi trăiít uăia, c-a murít. Da to-
tuș an scos-o víie, da de mîncá n-am putú ș-o mîncăr, că decă mănînc o uă-
je mîncátă de lup [ai] terminád uăta, nu mai, nu să mai poáte să fi j om... nu
ma je bünă, că je colz de lup, cîn ș-o-ñiñe colz de lup aj terminát cu toátă
20 omenírea.

Stănó Marín [36 de ani]

Tutúnu

Tutúnu, făcă restáve. Înčíj și-ntîj primăvára ne linteresám și făcém o
séră de tutún. Séra de tutún se făce-ntîj și-ntîj cu bălegár, bălegár de grajód
25 ... îl făcém patrát, o séră de tutún patrát-asá ș-o făcém de cam um mé-
tru grosíme de bălegár de cal sau de bou și dépe aia puném un strad de
pămînt, cam de-ũ led de mîná, cam zéce centimétru, cînsprezèce, pămînt.

Și pe urmă făc^ă răz^ăpare. D^upe ce făc^ă răz^ăpare, s^ăm^ăn^ăă s^ăm^ăn^ăța, biⁿe
 frum^os, pe ia, i^ăs^ă s^ăm^ăn^ăța a de [K] i^ăs^ă s^ăm^ăn^ăța de tut^un. I^ăs^ă, d^upe ^ăea
 al ud^ăm, al plivim, jumulim bur^uenle di p-iel, s^ă nu cre^ăs^ăcă bur^ui^ăn^ăi, s^ă
 cre^ăs^ăcă iel, tut^unu. ... D^upe c^ă [= aceea], pe urmă, c^în cre^ște i^ăi, cam c^în c^{en}-
 5 tim^ătri, z^ăc^ă c^{en}tim^ătri cre^ște, ^ăl tr^ăg^ăm din s^{er}ă, d^e-acol^o, m^{er}g^ă la loc,
 pe strat, și făc^ăm e^ki^{pe} : ^unu făc^ă g^ăyur^ă, ^unu ar^unc^ă tut^unu, ^unu-l îⁿfi^ăg^ă,
^unu-l i^ud^ă și-^ăltu-i d^ă ț^ăr^în^ă usc^ătă. ^Ăsta e p^usu tut^un^ul^ui p-an. Și dup-
^ăea tr^ăc^ă la recolt^ăt.

La recolt^ăt, m^{er}g^ăm ac^olo, l^um^ăea cu br^ăț^ăle, și -n^oc^ăp^ăm s^ă-i f^up^ăm fo^ă-
 10 ^{ea} g^ălbⁱⁿă. Și le p^unem ac^olo al^ătur^ui kⁱtⁱte frum^os aș^ă și v^îne maș^în^ă, și le-
 c^ărc^ă și le trim^ăt^ă la c^{en}tru de tut^un, Calaf^ăt, ac^olo av^ăm, a fost. Ac^u nu
 ma av^ăm tut^un an^ă-^ăsta, diⁿ c^ăuz^ă c^ă n^e-a cup^rîns ^ăpele-m, pod ^ăi^ăc^ă
 și-ni s-a-n^ec^ăt p^ăm^întu tot și n-a m^ăi put^ut s^ă m^ăi p^unem tut^un

[Același]

15 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Pr^îma d^ăt^ă c^în m-am scul^ăt aⁿ făc^ăt p^ătu, am m^ătur^ăt, dup-^ăc^ăia
 m-am sp^ăl^ăt, am p^rîns ^ăiile, le-am muls, am îⁿkeg^ăd br^îza și-am plec^ă la
 m^unc^ă. C^în n^e-am dus la m^unc^ă pe ter^{en}, am m^înc^ăt, d^up^ă c^ă-am m^înc^ă
 n^e-am ^ăpuc^ă și-am s^ăp^ăt [.]

20 Și azi de dim^îne^ătă m^ă scul^ăi, m^ătur^ăi p^rîⁿc^ărt^ă, făc^ăi m^înc^ăre și
 pe-^ărm^ă j^es^ăi la p^ărt^ă

Mitr^ăn Constanța [19 ani]

De-a ajum^ăta

De-a ajum^ăta. ^Ăte, p^un^ăm, p^un^ăm aș^ă cop^îi^u la gard și-i lum^ăr^ăm și-c^ă-
 25 re i^ăs^ă [E] al^ăr^ă și pe c^ăre-l [K] pe c^ăre aj^um^ă - ac^ol^o f^ug^ă d^upe noi
 și-c^ă [K] d^ăc^ă p^rînde ^unu p^un^ă pe-^ăltu și-aj^um^ă și-f^ug^ă iar d^upe noi.

[Cum numărați, cînd îl alegeți pe primul ?]

Numără bărba ȚoȚole : cîte unu, cîte doi, cîte tri, cîte patru, cîte cîc cîte șășă, cîte șapte, cîte op, cîte no, cîte zéce, jej, berbéce.

Gobănu Iulica [10 ani]

5

968. VERBIȚA

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS, VS ; transcriere : CC

[Treieratul cu cai]

Țin mînte că Țerean copil ... să treieră cu cai. Să făcă arije, copleșă o lă-
 10 Ță de arije așă, cîrca vo... treizéc, pătruj de métri cîrcîferință așă. Apoi
 pă urmă să băteă um par la mijlocu ariji... par de lemn să băteă la mij-
 locu ariji, pă urmă cără cu cărle grîu și-l... puneă pe poian-ăia căre Țe-
 răă copleșă frumós. Apoi pe urmă legă trei cai unu de-ăltu și-i luam pe-ur-
 5 mă la mînat; căji Țeră legáz de paru-ăla cu o fînje și-i mîná pe stînga
 15 așă pînă veneă căji lîngă par, de să strîngă fînja. Apoi pă urmă-i întor-
 că napoi și-i mîná iar la fel pînă se desfășurá fînja, de patru, cîn șășă ori,
 pînă cîn să tocá grîuu ăla, de să fărîmá spîcu, de curá să [K] buábele.

Apăi pă urmă, lua fúrca, îl scuturá bine frumós, să scápe buábele la
 " vále. Dúpe ăia de bua [K] páiele la Țo párte și lua grîuu ăla căre Țeră fă-
 20 rîmá de cai, uscát și-l vînturá, fije cu cûru sau fije la vînt. Dúpe ce-l vîn-
 turá, l-aduná și-l băgá pin... magazîie, aj bătrîni.

Flórea Glújdea [59 de ani]

Duminică Rusălélor

Sîmbătă să-ncepe și duminică je duminica Rusălélor. Să-ncepe -așá, să
 jucă; să făcěá demul de acú nu s-a mai făcút... Așá. Să făcěá așá cǎlúșu. în-
 cepeá sîmbătă de la nameáz să jucă cǎlúșu, jerá doi sprizébe cǎlúșeri și cu
 5 doo fete crăiică și jucă tuată săptămîna pînă mart. Mart să spărgă cǎlúșu.
 Dúpe ce să spărgă cǎlúșu veneá acásá fetele ș-jéle și... veneá cu parále,
 cu bani, le lua de pin sat, jucá pe-acoló pi sáte... jucá cǎlúșu. Și dúpe ce
 veneá acásá, să desfăcěá jéle, cǎ să dúcá cu pǎlării în cap, cu... vámeni
 cu fiésá roș în cap, cu [K] încînș cu bléte, cu batiste cusúte. Așá jeréá
 10 atúnca. Și să-ncepeá cǎlúșu de sîmbătă și să sîrșá mart. Așá iirá atún-
 [...]

Kar am fost în cǎlúș... Úite juc-ac-ășá: dáccă jéste ũ yom picát, știi, pi-
 cǎ lúmea din cǎlúș, kar o femeie say bǎrbát čeva, dáccă cǎde din cǎlúș, cǎde
 mart și stă -m pat, și kar jey am vǎzút. Am fost în Četáte ș-am jucát pe lín-
 15 g-o femeie, de doi ani de zîle luátá din cǎlúș, și nu puteá să meárgá-m
 pičúáre, decít sta pe spáte -m pat. Cîn ne-an duz noi acólo cu cǎlúșu,
 a-ncepú să... a-ncepút čimpuiériu, știi, să cínțe, čimpuiériu. Și cîn
 a-ncepú čimpuiériu să cínțe, ja a începú să sǎrá, să... să zbicǎscǎ.
 Cînd am intrát acólo, a-ncepú să cínțe čimpuiériu; ja a-ncepú să juá-
 20 če-m pat, de culcátǎ, cu pičúárele, cu mîinile, zbicǎ dí jéle acólo. Če
 să-j făc? Nu puteáji s-o scot din sat efatǎ, cǎ jerá -m mijlocu sátu-
 lui. Trebújá s-o dai la mǎrginea sátului să-j jucă cǎlúșeri p-íngǎ ja.
 Cîn ne-am dus acólo, a scos-o îm bǎtǎtúra. Cînd a scos-o -m bǎtǎ-
 25 túra acólo, am pus-o pe-o páturǎ, așternútǎ úite -așá, cǎpu la deal
 ș-cu pičúárele la vále, noi am începú să jucám pi língǎ ja... cǎlúșe-
 ri tot. Cînd [K] jucín noi pe língǎ ja, ja sǎreá în sus, de-acólo de
 jos. Noi fetele dí joc, am sǎrít ș-am luat-o pe ja, am tînút-o, am tî-
 nút-o; dac-am vǎzú cǎ nu putém s-o tîném, am sculát-o îm pičúáre

ș-a jucat cu ia în hără, călusu. Dupe c-ă jucat cu ia, ne-a plătit, ne-a
da cîn_sute de lei gîneri-so, c-avea un gîner, ne-a da cîn_sute de lei,
ne-a făcut măsă, am mîncat, dupe c-am mîncat, fumăia am băgat-o în
căsă.

5 Cînd a fost ca să ne mai ducem noi, că să măi dăm pe - acolo pe la
ia, noi n-am mai dat pe - acolo pî_sătu_ăla ș-am dat pî_ăltu sat, mai
depărte. Pe la ia n-am mai dat, c-o fi făcut, Dumnezeu să știie, nu știu c-o
fi făcut. Fiie că s-a sculat, fiie c-a murit. Nu știu. Da ăstea le-am văzú
cu uoiki: juacă, dî_joc_săltă_uite_ășă, ca cînd ai sălădă ũ_lemn, dim_pi-
10 cūare. Așă jăste. [!][...]

La măiag, ăre un tufan, așă îi spūnem noi, lung, așă mare. Și-l ia
ũnū_spinăre și la capu lui acolo jăste pus usturdî, rumeniță, pelin, ălte fel
de burujeni, avrămeasă, cîpeneasă, de tuâte, căre știie să le culegăg; le
culegă căluseri bătrîni de le puneă acolo. Și cu burujan-ăia puteă să scuă-
15 le omu căre jeră căzút.

[Cum este măiagul?]

Ŭ_lemn așă lung, lung ca de trei metri, pătru, măiag, [...] căluseri
mer_cu_jel_în_spinăre, ăla s-kărmă măiăgu călúsului.

Lina Todor [62 de ani]

20 [Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] m-ă sculă și m-ă spălat ș-am da la porc ș-a mîncat sorbea-
lă, buabe și i-ă scos la iarbă. Dupe ce i-ă scos la iarbă, am pus țăstu ș-am
cop_piinea, am băgat aluētu-m_piine ș-am copt-o. Dupe ăia am făcut mă-
măligă ș-am mîncă mămăligă. Am mîncat mămăligă cu cūperj dim_pădu-
25 re. Am adus cūperc dim_pădure ș-am mîncat mămăligă. Și dupe ăia am
plecă la iarbă s-adun porcului să-i aduc să mănînce. [...] Pîn-ăsără
m-am învîrtit, mai pi coló, mai pi cóló, cu năste giște să le pasc, boboci

să-î adun de pe vâle, să nu-î kerd. Am [ε] asta a fos pe la Plenită, năru-mea,
 io m-an dat fuga să cresc și pe -âle ieî, și rătăle, și boboci, și porci, tot.
 M-am învărti pe bălătură cu iîi. Asără, cînd a venit năru-mea de la Ple-
 niță, io făcūsăm ș-îo de mișcare, am kemăt-o ș-am mișcat, tot, grămădă
 5 la măsă. Și pe urmă ne-am culcăt.

Azi diminiată cîm mă sculăi, iar așă făcui, mă spalăi. „Hai Leniță, să
 ne ducem la lămne, ș-aducem lămne, că n-ăvem ce pune pe foc”. Plecărăm
 amîndoo, venirăm cu lămnele, le-adușărăm, pusărăm și gătirăm; și mișcă-
 răm ș-acu ma plecărăm în cuacă [!].

10

[Aceeși]

Săpunu

Topim uosînza aia care o lom de la porc și grăsimă aia care-o lom
 di pi la mătă, uo topim în căldare cu... puțină apă. Și dipe ce merge ia de
 să topește bine, punem um pic de sūdă, ca să să topească, știî, să nu
 15 mai rămîie de loc jumări î săpunu. Dipe ce să topește aia, merge cu apă.
 Îi umplu cu apă o dată, merge bine, bine, bine și p-ormă iar pic sūdă, că
 până să leagă iel de fkerbe, să fac-apruape ca păsātu. Dipe ce să face
 ca păsātu, iar pun apă. Dipe ce pun apă, îl mai fherb nițal cu apă și pe
 urmă pun sūdă iar și să face grōs de să-șkăgă ca cūlumea. Atunc mai
 20 pic um pic de sūdă și devine de-ș dă strātu. Cîm dă strātu, îi dau sare
 și-l dau jos de pe foc și ăla ie săpunu făcut.

Strātu... ăla-l lăpădăm, care ieste iel înkégăt de tot, că altu să-
 punu mai rămîie ceva limpede. Care ie limpede, îl lom și spalăm rufele cu
 iel... tot strat îi zîce, da-l lom în sticle pe ăla limpede. Și ăla care ră-
 25 mine, înkégātu ăla, ăla-l băgăm la pămîi să nu dea huărăle-n iel, că-î
 cu sūdă, l-înropăm.

[Aceeși]

[Parcul]

Purc'elu, cînd să năște, ăl lăsăm la purcă până s'uge iel, pîn - la șapte săptămîni. [...] De la șapte săptămîni sau kopt i-nțarcăm și le dăm mereu buabe să mănîncă, buabe și sorbeală. De ce mănîncă, dacă ai să-î dai mereu, de-ăia iel crește și cît puâte să mănîncă. [...]

Cînd îl tăiem la Crăcûin, îl tăiem, noi îl jupuiim pentru opinîc. Să jupuije tot, piélea o frecăm puțin cu cînușe sau cu sâre și pe -ormă o -ntîndem, să usucă; cîi să usucă, o -mperekem și o făcăm opinîc de ne -jocăltăm cu jele.

10. Și cîrnea... Începînd așa, le [K] o cîpălim s-o punem la sârăt, la muare. Și burtă și cu mățale le spălăm bine frumos și curățăm cîrnea du pe uasă, du pe șolduri, du pe spete. Și -ntr-ălea, ăle suptîri, făcăm trandafiri, cu cîrnea du pe spete s-du pe șold. Și făcăm trandafirele -ăle subțiri. În trandafiri ce băgăm? Băgăm usturói pisăt, și piperi, și cîmbru de grădi-
15 nă, și-î punem la uscăt, trandafiri. Și mățale și cu burtă tocăm în jele ficăț, grăsiime du pe la bîrbi, du pe-ăiic -asă și cu cîpă puțin și le umplăm burtă și cu bîndărețele și cu mățele ăle gruáse, ălea le umplăm. Și le fierbem și le punem la mîncare, le mîncăm, pe urmă, ălea, nu putem să le ținem pe -ălea.

20 [Care ficați îi pui în burtă?]

Ficați s-aj ălbii, s-aj negri; merg tot împreună.

Și cîrnea alălată o scuátem dúpe trei zile de la muare și uásile le punem la fum, uásale: șiru spinării, șoldurile, spetele, cuástă, dacă vreî să opréști. Dacă nu, cînd topim cîrnea, uo topim pe -alalătă tuátă grăsiime
25 și cu cîrnea s-o punem în cîntă. Și din trandafiri tocăm atúnca s-o frigem bine, s-o punem în cîntă, s-o păstrăm. Dacă o păstrăm pîn-acú vára, cînd plecăm la mîncă, de -acoló lom să mîncăm. Dacă n-aj ôe mîncă pînă vára, o mănînc, n-aj încotru, trébuî să mănînc, că n-o să stai să te uijîci

le ia și să nu mănînc [!].

Căpățîna și cu picuările iar le punem; picuările le ținem mai tîrziu, ălea
le ... putem să le păstrăm, da căpățîna atînc, la Anu nou, le făcăm piftii. Le
spălăm din nou și le fierbem pe foc și pisăm usturoi și-pă urmă cînd [K] pu-
5 nēm în străikini, c-așă să spūne la noi, țin străikini. Dupe ce să răcēste pu-
tin, punem usturoiu în apă ăia, și cu bucățile ălea, și împărțim așă țin stră-
kini. Și dimineața alaltă mîncăm piftii. Și dim-picuare to la fel... să făce.

De-aiică de la bărbie făcēm șungă, bărbie ăsta de-aiică-așă, tuică;
Yo făcēm șungă, Yo punē la muare, p-ormă o scotēn de la muare, punēm
10 puțîn ardēi peste ia și p-ormă o-atinām sus la fum... și mîncăm din șungă.

elena Bogasieru [38 de ani]

Prizea cēl vojnic și merele de ăur

[...] Împăratul a pus în gîn să tăie mărul, der băiatul cēl mic el lui, Prizea-
lea, n-a vrut. S-a rugă de iel și ... iel a lăsāt mărul, împăratul. Prizea s-a
15 dus și-a luat cărți de citit, a luat ărcul și cu săgēata și s-a pus pe burtă,
A pus un țărūs în față și unul în spate, cînd i-o veni să cucăiască să-l
[K] să să lovească cu bărba în cēl din față. Iel a citi cărți și din spre zi-
uă, la fel ca și la cēilălt frați, i-a veni și lui somn. Iel nu a adormit și iel
s-a pomenit cu un fișiiit prin măr. Cîn a tras cu săgēata și nu l-a lovit
20 pe hot, cînd a tras a dōo uără a ... [K] fișiiitul a încetāt și cîn s-a scu-
lēt iel acolo, a văzūt urma de sînge. Iel s-a dus la tātāl său, ie [E] a
luat cîteva mere din măr, te-a pus pe o tipsiie de ăur și te-a dus la
tātāl său. Tātāl său a fos fuarte bucurōs.

Iel apōi n-a mai vru să șeadă și a plecā cu cōi doi frați ai săi ca
25 să prindā hōtūl. Cēilălti frați ai săi, ai doi, prinșeaserē pizmā pe iel, pēn-
tru că iel prinsāsā hōtū și cēilălti n-au putūt să-l prindā. Cîn s-au dus
acolo, iei au luat o fūniie și s-au dus la [K] ca să între pe tārīmu cēl-

lălt dupe zmei. [...]

Țocăn Lenúta [11 ani]

969. SEACA-DE-PĂDURE

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : 11 ; MM, MV ; transcriere : MV

[Amintiri din primul război mondial]

[...] Az așa, mîîîî-asă, an cercat odată să fug [din lagăr]. Am fugît.
Am fugît... n-aveam decî nêște tutún, frúnză de fag amestecă cu tutún ; și-am
avú nêște sárte.

10 Și-am fugî de-acólo din... pe munte, sus, că să mă duc î Italia
sau în Elveția. „Doámne, zic, „cum a făcú sfîntu púsnic cutăre ? C-a
mîncat iarbă și corăde, zic, „și tot a trecú d muntî. Da io n-am să-i
trec ?”

Am suii pănă vedeám ómu jos ca miélu. Am sui pănă cîm n-am
15 măi văzú nimíc. Mi-a veni foamé. An găsú nêște iarbă... lat-asă. A
luat iarbă d-ája și-am pus în gamelă și-am făcú dóló [K] în marmi-
tă, c-aveám marimíd-asă lătă, cu... am făcú dóló țărúse și-am pus, și-am
avú kibrite la mîne și-am făcú surcêle să fierb, cu zăpádă. Iarba așa,
cînd am mîncă dí-ia-ntîi, a foz dúlói. Cînd am fierb-o, mă tăiá la lîm-
20 bă.

È! nu sâ puáte trêce ! M-am întors înapói. [...]

Ne-a trimés pi-un colz de pād [K] munte acólo, să tăiê la pă-
dúre. Nu puteám nié acólo, spun drep că nu puteám că jerán zlab.
Ș-a-îfîlîntát o susá — cum s-a făcút acúj la noi pîntre munt —
25 de-o făcêá de la Bișoflac, ca să să [E] corespúndă cu frúntu ákustru-
ungár la Piáva, únde jeréá lúptele ákustr-ungáre cu talieni. Ne-a duz

la *șușăua* *ăea*. Ne sculă dimineața cu două ore pă la ziua *

- Te au! Căve! [= germ. Steh auf! Kafe!]

Ne da cîți-o lingură de cafeă, ne lua dindărăț santinêlê și pe pârtea ăsta și pe parte-ăea Adunăi frunză de daîn, de copăc, cai mort, s sfêcle pûtredê mîncăm! Ômu-i dobitoc. Ajungeam acolo, ieră stîncile nu cît căsa ăsta, de zêce uari cît căsa ăsta. Altele le mină, altele nu le mină, ne puneam cu barăsă [K] barăsăle pe ele: poc - poc, poc - poc! ca să făcêlm *șușăua*. Mîncărea veneă la unu dîpe dăosprece, cîn veneă acolo ca zănu cu mîncărea, cu un car. [...]

10 Am stat și-acolo, la cariera ăia de phătră, la *șușăua* *ăea*, aproape-o lîună. [...]

Udrea Tănăsîie [77 de ani]

[Întîmplări din sat]

Măma mea a plecat și-ee ca o fătă c-um băiat, cum mă-ntrebăreț di
15 la-ncepăt. De un și cum tătă-su n-a vru s-o lăse dîpe ăla. A luuat-o, cîc-ar fi tras cu pîsca. Akuză și-jo lîme-ncuăca, lîme de vîrsta mămi melle și-a spus și ja, și, ne spuneă; c-a murit acuma, păsîpe ani de cînd ie mpărtă, nu-i mult. Și a luat-o di la bărbătu-s-ăla și-a mărtăt-o dîpe altu, după um băiat, de-a două. Și ce cîștig a cîștigăt? A mărităt-o dîpe
20 ăla, a făcú măma mea trei copii, a apucăt-o iarna cu pătru copii și cu bărbătu cîn și cu ia săsă și-n primăvăr-a își sîngură ca deștiu. I-a murit și copiii tot, i-a murit și bărbătu mîncă de lup, turbăt, a murit turbăt.

Și măma mea a trecú și pîn ășteș. Și n-a foz binî de ăea. P-ormă s-a mărtăt a dou-uară cu noi la Tei, și di la Tei a veni și-ta [K] tat-al
25 meu a avut prăvăliie și-cîrcumă-n comuna Călugăreji, unde-s spusêj că sîn născută ieu. A murit tătă, a rămáz măma mea cu noi și-ne-a lua bătrînu și-ne-a crescú töt aji! la Săca, unde-a foz măma. Și n-a făcú nic o treabă. Puteă s-o lăse de la-ncepăt acolo și poat-eră mul mai

bine de ea.

S-a-ntîmplă și d-esteă, 9 fast.

[Cum a fost întîmplarea cu lupul?]

Păi ce să fac -a plecă la lémne -m pădure, sara, tupe [r] tupe
 5 ce -a-nsărăt. Cînd a plecăt în pădure, că i-ar fi spus bătrînu, ma [K]
 tat-al mămi mele, că să nu să ducă -m pădure, că-i un lúp turbăt. Și cîc-a
 vin nește uămini și l-a kema: „Nu, cîc „hai, să mersem.” S-a plecăt în
 pădure. Și cā ducînu-să -m pădure și cîn s-a-ntors dim pădure -ncă-
 10 cā, cu lémnele, cîcā lupu le-a tăiāt cale -așă. Și iel a foz năiînti. Și-a zis
 că a lua [K] a da drumu lémnului din spate și -a lua săcurea z-deă lup.
 Și n-a nimeri lupu, a nimărit în pă [K] în pămînt. Și lupu s-a răpezi
 și l-o luat așă ... pe fătă.

Iel cînd a venit acasă, măma mea cîcā mă [K] mai aveă un copil ne-
 mōrt, ireă [K] ala ireă -n leagăn, al mai mig de tot. Cîcā ia ieră cū copilū.
 15 Și cîcā iel [K] pe el l-a auzi văitîndu-să. Cîc :

- Cē -i, Ioāne, cu tine ?

- Cē să fie, cē [= zice], nu -i nimic.

Cē :

- Pē tine te mîncă lupu !

20 Cē :

- Nu -i nimic, tăz din gură, cā spėjii [= sperii] copilū. (Al mai mic .
 ... [r] Al mai mic.)

Cînd a intrăt în casă, cā plin de ... pe lok, așă, pe fătă, plin de sîn-
 ge cîcā ieră, zgîriiāt așă. S-ar fi dus, cā, la unu, la Urdiniță, să-i tăie
 25 ... de turbări, [r] de turbare, cum ieră pe timpuri atunc. Cîcā ala, cînd
 s-a dus acolo, cîc :

- Mă Ioāne, n-aj nimica păn-acu, de să aj grijle, păn-la no [K]
 păn-la trei zile, păn-la nóto zile ... la sásă lun, la nóto lun. Aj grijle, de !
 Din nóto -n nóto, ști, a mers. Și la nóto zile, a turbăt s-a murit. A

muri turbat.

Icaterina Popescu [61 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

M-am sculat de dimineață, am frământat niște pîine și-am făcut două
5 pîini. [!] Dupe asta am pus în furcă, am tors. Am potoli și-ieu răță, porc, gîs-
că, c-am avut în bătitură. Pe urmă ... am făcut mîncare pîntru di' desăr
lerl.

Și astăzi mă sculăi și iar așa făcui mîncare de priz și-plecăi la lém-
ne-m pădure, măi torsăi de dimineață și-plecăi la lémne-m pădure și
10 venii acūs.

[Aceași]

O întâmplare

Nu ierăi cu sânia, ierăi cu căruța.

Ducîndu-mă odăta la ... Să face un tîrg alică la Brabova, știț. Și du-
15 cîndu-mă către tîrg, alicăa iese un sătuleț, Burtăiu; din [r] di' Răkita
trécet în Burtăiu. Din ... dincolo de Burtăiu, ierăa acolo o mlăștină, știț.
Păi a [K] ala puteăi să spu cã ie [K] ala ieră iadu [!]. Iadu, cum spune -ă-
cã [!] iadu. Ala ierăa iadu. Acuma ... trec, nū maj ... nimic!

A găsît un cetațan ... înămolit acolo. Ierăa cu cai cu tot; cu cai cu
20 tot. Și-să băgăs-asă sup cai, ca să scoată călu de-acolo, cã ierăa călu
căzút. Ne-an dus și-am puz mîinile tot și-de-abi l-an scoz de-acolo,
pe cetațan. Pe-ormă dup-acăia iar [!] și-a lua drumu către orăș. Io i-an
spus:

-Mă, băiatule, io să fiu în locu tău nu m-aj măi duce-acuma ... M-aș în-
25 țoărce -napoi numa așa de ... de rușine, nu cã de altceva [!] să maj întru
prin Brabova să maj treg dincolo, să tre către Craiova.

Ce:

- Nu, măi, mă duc, că nu să puăte.

Ômu, cu treăbă.

Și... ăsta avuseși... [de povestit], de -ntîmplărea ăsta.

Bérca Te Costică [39 de ani]

Ursătorile

5

Îi pûnem [ε] măsă de ursitóri, cum să pune-ajică la noi. Îi duc-a-colo mîncăre la trei zile, pe rînd, și pe -ormă-î ducē... de-î pune-acolo la ... ursăre. Îi ducē mîncăre -î ducē... dăru de să duc-acolo [ε] cē să pûne la copil, fășije, plăpumiță, cămășe, rokiță, kiti-úță, tot ce-î treăbuie. Și duc-a-
10 cōlo și pûne la copil, și pûne la... masă, la capu copilului. Îi pûne cārte-î pûne linguri, pe-o... ăzmă de piine; um paăr de vin, pune-acolo și... le las-acolo, să vādă cē... cē visază noaptea.

Ćică vin ursătorile și visază. Ćea [= zicea] că măma copilului visază.

Sănda Bărbu [40 de ani]

15

Clōta cu puii

Stă o fătă jos și jay un... ū liemn, încēpe să trágă-n țărîná. Și ăltă fătă je... jēste [K] stă-m picōare și un șir de fēte după ja. Și -ncēpe să [ε] o luóm... Clōta, prima fătă făce „clō-clō-clō” și-ajănt fac: „piu, piyu, piyu.” Și-ntre [K] întreăbă clōta:

20

- Će fă² mam-aciă?

- Mămăligă, muică.

- Și-cu c-o mănînc?

- C-um pui d' la tite și-c-unu d' la mine.

- Părcă ț-am măi dat unu!

25

- L-am pus pe corlătă j-m l-a micăt [= și mi l-a mîncat] o mireăsă.

– Părcă ț-am măi dat únu!

– L-am pus ... pe ... șópru și l-a mîncát ... cocóșu.

Pe úrmă să scuálă sus, bába, și să scútură și [K] fáta áea, să scútură.

Ș-o-ntreabă cîlta.

5 – Ce kerdúji mármă?

– Ū... ū-ac, mam á, ū-ac c-um_fir róșu.

– Pă, cáuută pi... pe sup_pat, pe măsă...

Sa dúce fáta áia, să fáce cá cáúută și spúni:

– Nu iéste.

10 Și-ncepe să d'ia filecăre fáta cu picóru:

– O fi ásta?

– Nu ie!

– O fi ásta?

– Nu ie.

15 Ș-cînd còlo ácu iéste la última fáta, la picóru. Și cînd o véde, începe să sáră să zică c-o prînde. Și n-o prînde-í țîine fáta áia párte și cînd o prînde, o dă la o párte; iar o prînde pe áltă fáta.

Cîrcúmaru Gîca [11 ani]

970. BELOȚU

20

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1965: CC, GG; transcriere: GG

[Întîmplare din viață]

25 Cumpărăi o paréke de boi. Între timp ū_părăke de boi căre iereá [K] víza jírá scúmpă măi tare ca um_bou. Ce să fac? Dani avusásăm númăi pe boi să deu. Da víza? Nu să puteá. Ce să fac? Íi scosăi biñișór, furiș din.

ling, didei pe altă parte, pi d'in dos, an trecut pî J'i pănă pi la „kept
ajica; pi J'i, imbrăcat, că ieră vâra. Și dedei pintr-un dos. Iar altu pré-
lin al meu:

5 — Mă, ce [= zice] — tod gambăș a fost ăla — cumpărăi două păreg
de boi. Tu, decă-n duz băii ăștia la mine-acășă, ce, ieu iz dau țije
cîz mi de lei — c-așă ieră atunca, tot cu miile.

10 Ieu...știi că fac treaba: mai iau cîz mi d'i la ășta și cu... ășta-m
fac treaba bună. Luai trei păreg de boi dindărăt. Dedei pintr-un dos
pe-acolo pi lîngă pădure. Nu ieră jandări; știiam că nu iiră jandări.
Iiră numai păduri, numai... Mergin cu băii, trei păreg d'innapoi,
cîm mă uit înaintea mea, văd doi jandări: „la uite că mi-an ker-
dú și băii mei, că sîn sărác și să dug drăcu și ăștia. Da n-am ne-
voie cî nu me-a da nimic... „i iă, i iă”. Să cõfiscă iimidiăt, atunc a-
șă ieră socoteala.

15 Ei, mă gândi ce să fac iu, cum să fac io, ca să scăp. Uor una, or
alta. Decundu-mă d'istanță ca o sultă de k [K] métri așă, și gîndindu-mă
că cum să fac... „Hm, stai, fa pe prõstu acuma. Ieu mă fac că sîn
mut.”

20 Luai un cùmăg mare țin spinare de doi metri-așă, c-o héină așă,
știi, ca să mă vâde că sînt prostovoi, nu că așă lei, înaintea mă:

— Oprește!

Da ieu:

25 — Pă! [în continuare imită sunete scoase de un surdo-mut și ara-
tă]... băii că... mer la iarbă, să pască. Da i-am arităt io [din nou face
pe surdo-mutul], ca z videm ce zice. Altu jandări, aluea:

— Dă-té le o pard d'inaintă lui, ce, că, cîn o da în tine, rămii pe
log mort.

Găte, ieu auuzii ce zisă jandarmi. Mă usăi [= dusei] cu-ei, mă
făcui că-i dau la apă acõlõ la baltă, măi mă uităi, stătui puțin pi lîngă

iei, mă uităi, plecără tot pi culnic înapoi „Lăsă-î măi... că, zic, acúma
 5 ă scăpăt.” Îi luai bói dinnapoi bine frumós, mersăi cu iei înspre cas-am-
 veni cu -ei, acás-am adús p-aj măi acásă, pe -aj lui i-an dús tómma a-
 coló-n... direcția Breástului... ála, gambásu ála. I-an dus, îi spu povés-
 tea cum vă spusăi dümneavóast-acúma, începú

- Bă, pă cum t-a dat tije -n gînd să fac tu fáptu ásta, mă ?

- Păi, da cum ierá să fac, că kerdeám bói și pe -aj tăi, kerdeám
 bói și pe -aj mei.

Și-am scăpăt.

10

Drăgoteșcu Ilyón [65 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Pe ziua di ieri am foz la tîngu de-afără c-um porc. L-am vin-
 dút bine frumós, am venit acásă... cu cărúta și m-an culcát. [...]

Ástáz de dimineáță mă sculăi și io, mă spălăi, măi luai ceva-n gú-
 15 ră, măi luai um paár d'e tújicá cá... acásă, luai niște văz dinnapoi și
 plecăi cu iele. Le lăsăi pă-n coló în deálă, venii iar înapoi

[Același]

Pásărea

Pásărea o [ε]... pui căldărea pe foc, fkerbe ápa. O pui î-ap-acó-
 20 lo s-o ju [K] sâ opărește ia. Și-o jumáli bine frumós, o pirléști tupe
 óe să jumáli; și cá rămîn d-éia mărúnt, ásă. Tupe ó-o pirléști, îi tai
 și iei... îi scot gúsa, îi scoz mátilé, pe -urm-o iei la... cupătit. Îi tai pi-
 cuárile, îi tai képtu, îi tai hálea toáti ói... fac bucăt, și baz la ualá.
 O baz úor la ualá, úor úndé vrei să faz la tigăie, la... su tást, ún-
 25 de vrei.

Domnica Drăgoteșcu [63 de ani]

Porúmbu

Noi înaintea pregăteam pământu pentru pus porúmbu - m, pământ de
 toamnă. Îi arăm, făcăm, adică - i spunem - întorcăm toamna prima dată
 Primăvara veneam cîm să lua zăpăda, să zvîntă biñe, o grăpăm pe arătú-
 5 ră și p-urmă o arăm din nou iar cu plúgu măi afăr. Și puneam boabe-
 le cu páru, la o distanță cam de un métru și cî [K] jumate, cam așa
 și le puneam la rărime, la trei brazdi, rîndurile. Dupe asta îi lăsăm pînă
 ieșea jeji d'îm pământ. Dupe ce ieșea, plecăm la prepús, ca să - i púnem
 ce nu ieșea cînd am pus prima dată. Ne ducăm, îi prepuñam, tupe asta - i
 10 luam la săpăt, așa cu sápa...

O prășilă îi luam cînd le da dóklo sau trei... aștia, frunza Dupe ás-
 ta, băgăm plúgu - n îi, în porúmb! Tupe plug, îi luam iar cu sápa din nou,
 a doua prășilă. Pe urm - a treia, le dam cu rărița. Aveam răriț și le dam nu-
 ma o dată pe rînd și - i îngropăm. [...]

15 Dupe asta îi lăsăm pînă cînd... pin tímpu secerátúlu - i rărăam. Ne
 ucăm și - i rărăam pe - a d - eia, d - éia de n - aveá porúmbi - i, dacă ierea
 mai mult în cuib sau.. Îi rărăam p - éia și - i dam la vite de mîncare.
 Și - i lăsăm p - áilant pînă cîm să cocă.

Cîm să cocă, ne ucăm [= duceam] și... cepeán - culésu. Culegăm
 20 porúmbi, - i - aducăm acásă - i cărăm cu cáru, adică - i... băgán - cáru, fă-
 căm drúmur! pim porúmbi, îi băgán - cáru - i în cãrcám în car, d - eci
 - i - aducăm acás. Îi puneam în pătúle, ása - i spunem. Ásta ierá tot cu
 porúmbu.

Buábele le curățán - cu curățóreá. Aveam curátor! d'e mîná.

Maláju

Maláju sǎ fáci-n_ așǎ fel: fǎjǎrbem ǎpa, bǎgǎm pǎsǎtu, ǎernem
 fájǎnǎ la postǎvǎ, púnem fájǎnǎ de grǎu și o- ngkelmǎm cu niticǎ sǎre
 și lǎsǎ la dospít. Oacu [K] ínvelím nitǎl și... dúpe ǎcǎea... dúpe ǎe sǎ
 5 dospéște, púnem ín_ cuptór sau tǎst, ǎá iǎsǎ maj cu gust ín_ tǎst. Și
 lǎsǎm ǎa un_ sferd de or-o jumǎte, dúpe cum le tǎstu ars.

Curojescu Ge Eléna [45 de ani]

Pungúta cu doi bani

Ierǎ odǎtǎ um_ moșu și cu o bǎbǎ. Moșu s-a dus la bǎbǎ ǎcǎsǎ sǎ
 10 ǎarǎ ũ_ Țou. Cǎ s-a duz_ moșul, bǎba i-a spus :

- Nu-z_ dau nic_ ũ_ Țou. Du-te și bǎte și tu cocóșu tǎu, ǎá ș_ io
 ǎm bǎtu_ gǎjǎne meǎ și_ mi-a fácut ou.

S-a duz_ moșu ǎcǎsǎ și_ a bǎtút cocóșu. L-a bǎtút pǎnǎ cǎnd
 cocóșu a zburát. S-a dus iel, ǎ mers iel ǎ-a mers, ǎ gǎsít o pungúta
 15 cu doi bani. A mers iel iar pe drum, s-a ntǎlnít cu um_ bojéri cu
 trǎsúra. Atúnǎ bojériu, cǎn_ a vǎzú cocóșu, i-a spus vizitiuului:

- Mǎi vizitiie, dǎ- te jos și iǎca príndé tu cocóșu ǎla și_ iǎ- i pug-
 gúta dǎ la gít.

S-a dus, ǎ prins cocóșu și i- a luat pungúta cu doi bani.

20 La úrmǎ a plecát. Cocóșu s- au luat dúpe lei :

„ Cucurígu, bojéri marí

Dat_ pungúta cu doi bani. [...]”

Bérǎ Vasíle [11 ani]

971. SĂRBĂTOAREA [ALR I, 874]

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1962 : GA, VŞ ; transcriere : VŞ

Vîia

5 Întîi şi-ntîi, vîia o lkom, lo arăm adînc. Dúpe c̃-o arăm, o lkom ş-fă-
cem aşă; o ... grăpăm, potrivim Dúpe c̃-o potrivim bine, lo lkom cu sápele
sau cū tazmăua şi făcēn gruápe. ... cu sápele sau cu tazmăua, făcēn gropi
... Dúpe cē făcēn gropile, găsim vîtă ... bună, curată sau de calitate, fiie
blanc, fiie zăibăr d-estă, cări cē púnēm. Şi luăm vîia ş-o băgăm în
10 pămînt, î gruápă, ō-figēm cu capu jos, în pămînt ş-o adúcēm puţî-
nēl aşă, şi pe urmă trăgēm pămînt pe ia ş-o potrivim cu pămînt...
şi vîta rămîne pămînt jos. Dúpe cē-am lăla ... o taiēn d'în fãlta pămîntu-
lui. Aşē-ı făcēm cap. Dúpe cē-ı făcēm cap, strīgēm pămînt pe ia, muşu-
răi, pe vîtă. Dúpe c̃-ă strîs pămînt pe ia, o lăsăm ş- pe-orm-o luă la
15 sápat ... c̃ să făcē - o tîră iarbă. Dúpe cē ... şi-ı primăvára, o dezgropăm,
mucsuruáil - élla ş-o desfăcēn ca să plēce frunza din capu ála, să plēce
sus. A plecát frúza sus din capu ála, atúnca să făcē vîtă náltă, máre. Pe
urm-o lkom ş-o legăm cu ráfiı - aşă de jūr împrejūr să stea cuárdele drept,
dēcă n-áre arăc. Dúpe cē ă legát-o cu vîtă sau cu ráfiie, cu cē o legăm,
20 o lkom pe urmă la sápat al doáile. Ş-o sápăm; dúpe cē-ă sápat-o, o lăsă
şi cres strúguri. Să sápe de doáe lori sau de trei lori, la noi aici. Dúpe
cē-ă sápat-o, álea ă [k] a negri strúguri, s-a făcút d-aci-ncólo strú-
guri, înegrésc, merg pánă la copt. Dúpe cē să coc strúguri, mērgē ş-c
culégēm, cu căru la noi să culégē - aici, nu cu puţîni. Că ăltă pártē
25 aņ vázút că să culég în puţîni. La noi să culégē-ņ cār. Púnēm ū aster-
nút curát sau o fuáje de cort în cār ş-acólo culégē strúguri în tîr-
ne, pe loc, cu coşurie şi-ı púnēm în cār acólo. Acásă venim cu iei ş-pe

urmă-*î* storcoșim în vâse - n lin sau *î* hîrdejie - n cêva, cări - n cê are. Și-*î*
 storcoșim... dupe cê-*î* storcoșim, am făcu vinu, trăgem vinu limpede,
 căre vrea di-o parte, are vâsă, trăge di-o parte și rămine cômîna aia
 di-o parte, buască. Dupe cê l-am tras, îl lăsăm și fkerbe, aia limpede fker-
 5 be. Îi lăo spuma aia cu cêva, așa ca să nu curgă peste butoi vinu. Dupe
 aia... a rămas pe beutură.

Pân - aic mîrge vinu.

Marin Carabulă [66 de ani]

[Amintiri din primul război mondial]

10 N nouo sute șaișpe, cînd a plecăt dē - aicā dîn orașu Craiova, am
 plecā cu trenu, jerā pe drum de nu puteāi să merg. Popolātie, lume și ar-
 mātă. Și iereā... [K] nu puteām să mîrgem dā loc, cā nu puteā să meār-
 gā trenurile de glumerătē [...]
 Și mergînd încolo am mers pănă... pin - la Bacău. Acolō, cîn am a-
 15 jūș la Bacău, acolō ne-a de jōș și [K] cā frîntu rămāsāsī pe - aic pī
 la noi [...]. Acolō ne-a elēs și ne-a porni la tranșeie. Pornîndu - ne la tran-
 șeie, parte a plecā la tranșeie și parte, care - a fost, a rămas la părțile
 sēgentāle, n-a plecā nic ūnu, cā iereā mai bolnāvī, maii, [E] nu puteā
 să făcā treabā. [] Pe urm - am plecāt, cum vā spusāi, la tranșeie, căre
 20 a fost sănătōși. Care - a foz bolnāvī a rămas acolō, s - pe urmă, cînd a
 venit, a venit frîntu. Noi iereām desupra la Mărășești, sus, la pod [...]
 Și frîntu iereā încuācēa pe, pe dial, cum îi zicā, pi la, de la Mărășești în-
 cūā - m părtea āsta, sus... [E] Nāmoluāsa, la Nāmoluāsa, sus, jerā frîntu.
 Acolō iereā nēmți și - ai nōștri iereā la Sirēt. Iereā la Sirēt la spālāt,
 25 într-o zī, să zic așa, cam pe la zēce. Nu iereā de dimineātē, cam pe la
 zēce. Ne dedeāsā ōrdin, cā iereā ālti mai murdāri soldāti, cum iereā
 aci pe frunt, să se spēle. [...]. Și tūātā lumea cum a fost acolō la apă,
 la spālāt, s - a - ncinș în cāmāsă, fără mântā, cum puteā, decīt pușca,

cartușe, ș-a-ait, sus, la bătaie! [..]

Păr-acolo știu cu frântu.

[Același]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 Ieri: tuată ziuulica am puz buabe și-am mblăt dupe sămănături, ier-
tuată ziuulica: am beut apă, am mîncat și-tuată zîua s-a petrecut. Ș-a ve-
ni sára și ne-am pus la [E] tractor, la camión și-am plecat. Am venit
aica, la curte, la colectiv, de la lucru, de la sămănături. Aia am făcut tuă
10 tă ziuulica pin-asară iar d-aciua, m-am dat jos, mi-am luat geacă care
l-am avut io cu mîncare, și-am plecat, și-am venit acasă... Cînd am ve-
nit acasă, am venit tîrziu, am găsît fomelia apruape să culcăsă [..], și-
am luat o țără și-am mîncat, și m-am culcat, și-am adormit.

Ș-az dimneată mă sculai, mă-mbrăcai și-plecai iar acolo, mă du-
sai, luai sămînța, dedei la uâmini, uâmini plecără la pluguri, și de-acolo
15 mă-ntorsei înapoi, că mi-a spus nevasta asară că veniz dumneavuasță,
uite-așă, și-așă cu kestia asta, și de-ai rămasai acasă și trimisai bri-
gadieri și șefi de ekipă care fur-ai nosti acolo, cu plugurile, să are, să mă-
suare la uâmini, și cu sămînța de porumb.

[Același]

20

Pörcu

An cumpără pörcu și i-an dat și-a mîncat uruăie, tăriță mujele,
spălături și l-ă făcu mare dă Crăcun Pînă i-a venit zîua de-a venit Cră-
cunu, î zîua de ajun, ne-am pus și-l-an tăiat și l-am jupuuit, că noi îi jupuim
la țară de făcăm opinc, că ne-ncăltăm cu iepe. L-ă jupuuit, la urmă i-am scoz
25 mățale, mățale le-ă lua la spălat, cărnea am pus-o la muare, la butoi, la
sărăt, la hîrdău o-ă o pûnem noi, țor ũ albe, țor î hîrdău, și-o sărăm.
Și stă trei zile la muare. Dúpe ce stă trei zile, noi o ardicăm și n-o pûne

ș-o topim... untura, ș-o băgă la cântă... la căzân, la cântă ș-o púně la cântă și topi uscături, oprim și pentru noi uasă să mîncăm.

Căpățîna și cu piçuante le pîrlim, le făcém piftiș și le mîncăm. Búrta și cu mașile le umplém cu ficaf și cu carne și púnem la fkerț și iar așa le mîncăm. [...]

Noi, noi mașă le-am zis. Da le [K] úni le zic cîrnăt, brandafiri. Făcém brandafiri [...] tut cu carne tocată bine, bine și púnem acolo árdej, puném pipéri și osturoi și le púně și le umplém. Le umplé j-le púně la uscát. Ș-álea mănij di jele tuată jarna că să usúcă; le puném de să usúcă. Și băgă și la cântă, còlo, ca să mîncăm acúma, le fkerbem în untură. [...]

Kélea o-ntindém și uo rîcîim de ala și făcém opinc... púnem sáre, éșsa, púnem sáre pe ja ca să să tîná și o-ntindém còlo, bine, bine, și să usúcă și cîn să usúcă făcém opinc de încăltăt.

15

Niculina Carabulă [66 de ani]

Cozonáci

Cozonáci să făce la... [K] cu făiină de griu, cu lépte, cu uáuo, ce vrei să bag în jei. Vanilie, núci, órce feljur ce vrei să bag în jei, áia bag. Pui opt uáuu la kilográmu de făiină. Și pui două kilograme de lépte. Așá. Și pe úrmă îi jei la prefrămintăt. Și-i prefrămint, îi prefrămint până cîn să termină cu jei. Cîn să termină cu jei i-ășezi la tăvi. După ce i-ășezi la tăvi, să încep a ridica și pe úrmă-i baj la cuptóri, cu tăvile. Așá să fac. Dúpe áia-i scuátem. Îi scuátem din tăvi, îi scuturám și-i așezám pe-o máșă. Așá-i făcém.

25

Kúrtu Florica [39 de ani]

Bătălia între lup și ciine

[De la cine o știi?]

– Dⁿⁱ la tăticiu

Jerá odétá ũ om și c-o forméje. Jej n-aveáú nimica. Jej aveáú pe lá
 5 [E] aveáú jej decít un ciine. Și jej mîncáú, și pórțija i-o dá ciineluj, și frim-
 túrile tot frimitúr! [K] to ciînile le dá. Ciînile s-a ngrășát, s-a plecá, și
 jel pe cîmp. Ciînele s-ă, s-a, s-a ntlîhít cū lup. Lúpu i-a zis:

– Búnă zîua, mă ciîni!

– Búnă zîua, lúpule!

10 – Un te duz mă ciîne?

– Mă lúpule, mă duc și o pe cîmp, dúpe jépur!

– Mă, ce mănînc tu mă de jesh, tu așa gras?

– Ce să mănînc, mă lúpule? Pórțija, pórțije și frimitúrle sînt frimitúr!.

– Mă, cum aș fáce, s-jo ca să mă ngras?

15 – Mă, du-te tu la míne acásă și bágă-te su scără și stăpínu mey cîn,
 rásturnă măsă, tu să jesh d'ě sū .. scără.

Aș [K] lúpu așa a fácut. Cîn s-a dus lúpu acoló, s-a bágă sub scără
 și cînd stăpínu e ciineluj, cînd a rásturnád măsă, lúpu a jeshít să mănînce
 pórțija și frimitúrle.

20 Stăpínu cînd a văzút, a luat o, o fúrca de fier, s-a ncepú să dea-n
 lup. Lúpu fug. A fugít și s-a ntlîhít iar cu ciînele. Ciînele, ce, ce:

– A j mîncá mă pórțija și frimitúrle?

– Mă ciîne, mă, cînd am jesh și jo ca să mănînc pórțija și frim-
 túrile m-a luat stăpínu tău cu fúrca de fier, și...

25 – Ț, mă lúpule, jey așa trăjesc, cu, cu, cu fúrca de fier, mă báte tu álă
 zîua.

– Ț, mă ciîne, pe zîua cutóre avē răzbói.

Așa a fácut. A kema lúpu vúlpiá, jépurle, pórcu mistrét, úrsu și co [K]

cîinele a kermát și iel mița, cocóșu, curcánu și a plecát.

Lúpu și cu uástea lui a ajú-z mai répede ca a cîine. Cînd [ε] a ajúns lúpu și-cu uástea lui acolo, i-a zî-lúpu vúlpi:

- Mă vúlpe, ia úite-te tu, mă, să vezi! áia mai vin?

5 Vúlpea așá a fácut. Cî s-a uítát nu i-a vázút. A mái stad_iei

- Iă mă úite-te, mă!

Cî s-a úitat vúlpea, a vázút că veneáú áștia. S-a dat vúlpea jos.

Cînd a vázút vúlpea, le-a spus lor:

10 - Mă lúpule, mă, vine únu cu o sábiie náinte, tántoș coló așá, iereá mi-
tu. Și vine únu cu tod drúmu, și iereá curcánu. Vine únu legáinînd din spáte,
plin de cartúșe, iereá rătăú. Și iereá [K] și vine únu tántoș coló și ála ie-
reá cocóșu. Și cîinele înaintea lor.

15 Cînd a [r] cînd a vázút, vúlpea cu iepurle a luat-o. Lúpu s-a bágá la
rădăcîna pómulu [K] la rădăcîna tufánului. Úrsu s-a suit tómite únde ie-
reá bágá lúpu jos la rădăcînă, în vírtu cuopácului. Și pórku mistrét
s-a bágát în foi, pin túfe. Cînd au venit, mița de frică, cî a vázút úr-
su-ú copác, a sári la iel. Úrsu cînd a căzút, a căzú pe lup jós. Lúpu, tí-
ne-n diál, a fugít. Cî vini ie, mița, pe-acólo cu gárále, dá de pórku
mistrét. Dă pi-acólo, il ia de urek: trági-ú sus. Colé [K] cojécăie pór-
20 cu și fúge.

Pe úrmă, cî să-ntîlhésc, cînd să-ntîlhéste lúpu cu úrsu și cu pór-
ku mistrét spúne, spúne lúpu: „mă [K] úrsu spúne:

- Mă, cî să suji únu pe-o [K] c-o sábiie la gít, dácă nu sáreáú jos,
imi lua gítu.

25 Da lúpu di coló:

- Mă, ím déte únu, únu c-o bízduácă-n spináre, zísáú c-acólo rá-
mîn.

Dă pórku mistrét:

- Mă, veneá únu cu niște cúlíne pin túfe și mă lua de urek, vru ca să

mă cîntărească de viu.

Ș-așă i-a răzbit cîțele cu mița, cu curcânu pe lupu cu uăștia lui.

Grăure / Gborge [11 ani]

972. MĂRĂCINELE

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, GG, MM, MV ; transcriere : GG

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

10 Ieri de dimineață m-am dus și-am tăia niște coceni la o vatră. Am
avut niște tătăr, l-am culéz de-acoló, dúpe ája am venit acasă și m-am
dus și-am aléz de la grădina de... zarzavát niști platagêele, cari le-am
făcút pentru iárnă murători.

Și-a venit sára. Am mincát, m-am culcát și... am termenát cu toate.

Az tod la fel. M-am dus iar la coceni, tăiaj coceni-í legáj, í făcúj
grăméz acólo pe loc și venij acásă.

15

Comán Pétcu [67 de ani]

Murători

20 Murători, întij fierb ápa, o fierb într-o căldăre mare cu clocot, pe
ele le spál bine frumós iar, í áltă căldăre, și le-arúnc în hîrdău cu care le
fac Acoló puí țelină, puí mórcoy, puí vărzá și dúpe ája puí o greutăte
deasúpra și torn ápa cu cloco cum o iau du pe foc, o torn peste țele, cu
muăre de sáre, făcútă muăre, stij. lăsă sáráte cu totu, nu maj...

Și dúpe ce le-am pus, puí o greutăte peste ele și le-am lăsát. Și-n
limb de zéce zile pot sâ mánizé dí țeli.

[Același]

Din copilăria mea

Îmi aduc aminte din nouo sũte treisprezece, cĩn_a-ncepũ războiũ-n
Bulgãriia. A plecãt uãmini ĩntr-o dimineãtã cu tot, cĩn_a sunãt guãrna nap-
tea, asã obijnuiã atũncã, sunã guãrna, toãtã lumea zã meãrgã la rãzboi. Cĩn_
5 a plecãt... a plecã, și tãta. Ne-a sãrutãt și ne-a dad doi lei

S-a dus iel, ãi doi lei ieu nu i-am lua sã-i dau pe bomboãne. M-an-
dus și i-am pitulãt dip-o tãblã la magaziiã cari-o aveãm de griũ. Cĩn_a
venit tãta dipe-o jumãtãd-de an, m-a gãsit, ieșean dintr-o pãdũre — și
d-aveãm nũma nõllo ani atũncã ieu — cu vro cĩnc pãrẽg de vițe, cãlãre
10 pe un cal, și-ũnu iereã alãtũri.

S-a suii și iel pe cal, cã iereã mai departe de sat, și-am venit acã-
sã. Cĩn am venit acãsã, ieu cu ce sã-1... 1-ĩnveselãz m-an dus și i-ã
luat ãi doi lei de argĩnt cari-i pusãsãm ieu și-i pitulãsãm și i-am dat. Zic:

- Tãtã, na bãni cãre mi i-ai dat.

15 - Pãi, tãtã, di ce nu i-ai keltuiit?

- Tãtã, zic... pãi i-am tĩnũ sã ti-i dau cĩn ãi veni.

Iel atũncã... a rãmãs cãeva-n lĩnima lui, bucurõs... cã ieu nu am
keltuiit ca ãltu bãni, sã-i dau pe bomboãne.

A odũs timpu nõllo sũte șãisprezece. Aveãm dũisprezece ani. Iar la
20 fel, tãta a plecãt, ntr-o bũnã dimineãtã, cu toãtã lumea, sunã războiũ cã
ĩĩntrã nẽmti, ĩntrã nẽmti-n țãrã. Nõepũ războiũ, Cĩnd a... venit la mine și
mi-a spus:

- Tãtã, ieu plec. Am vĩndũ griũu, dũllo sũte de bãnițã. Le-an dus
la Craiova, ã luat op sũte dã lei. Ieu nu an corãj sã dau bãni lu mãmã-ta
25 niã lu tãtã-tãu mãre. Tãt-tu mãri je bolnãv și mãmã-ta mãre [K] mã-
mã-ta ieste o femẽie. Sĩntẽn can de mãrgĩine, știe lumea c-ã lua
bani și-o sã vițe cĩneva-i dã dũyo pãlme, și ia i dã bãni de fricã. Da pe ti-
ne, ieș copil, nu te-apucã nimini de nimic.

„Iei încrezút, că știá ieu ce pot să fac, că ierám un copil care ști-
iám ce să fac.

– Dac-o muri ál bătrín, m_i-a zís, să de_i... să scoz dim bani trep-
tá, și să-l îmormintát. Și-e dau și trei gálbini mari aj lu dáda-ta Vil-
cána, sora lu táta (Ierá mánitátă, luásă un om de-al dójilea pîntr-o co-
múnă, Tírnáva), și dáca jo o_i muri, să-_i de_i gálbini, așa ma-nvátád iel.
Dáca nu, să-_i tji pîn-o_i veni ieu. [...]

M-am dus îm păre_te-n, cum ierá un calindár, și-am bătú niște
cúe pi di di jos și-an dat drúmu la opt hirtii țsiráte, de cíti-o sú_tă,
toáte-ntre calindár și páre_te. Și gálbini i-am îngropát în pimni_tă [...]

A venit sora lu táta și-a-ntrebát pe máma, c-a plecát táta?

– A plecát.

– Dar, zíce, gálbini mei ce i-a făcút?

Ce [= zice]:

– Nu știu, zíce, c-a zís că-_i depúne la bang-asa m_i-a spus și bá-
ni, și gálbini.

Ieu știám și de m-aveám [ε] o iubeám, creșcú sáim pe [κ] dormisem
cú ia de mic, cu sora lu táta, dar totú aveám cuvín_tu și-trebu_iá să mi-l
tjú. [...] Timb de do_i ani jumátate a veni_i și táta. Cín a venit, a veni_i și
... și sora lui și l-întreábă, îi zícá „néne”:

– Néne, zíce, c-aj făcút, aj venit?

– Am veni_i néicá.

– Aj scápát?

– Am scápá de m_oárte.

– Da gálbini mei ce i-aj făcút?

Zíce:

– Pá_i, nu v-a spus Auri_că?

Iele - atú_t mirás și [= miráti și] máma și ia, a rămás odát-asa⁴
ca trázíte [= trăsните], u_itín_du-să la míne.

Io am început să rid și m-am dus nu schimbăsăm nic o hirtjie, din doi
an jumătate, din bani. Cîm am traz de hirtji - a curat toate di pe cîlindăr,
a picăd jos M-an dus și i-ă lua și gâlbiiri și i-an dat [...]

Aurică Similoneșcu [60 de ani]

Lîna

5

O puneam și o ... o opăream, fkerbeam apă și - o puneam în albiie, noi
așe - i spunim, albiie. Și fkerbeam apă cu clócot și tornam pîste lîna și
să opăria și sta pînă să muia ia așe cîdva, așă. Și o scoteam di Yușucu
ăla de - acolo, din apă aea, și - o puneam în ... în coș și ne dućam iar la
10 cîjimeș cu ia.

Acólo o spălăm pin apă rîcece, frumóz bine, bine, să curăťă, albiă. Și
veneam cu ia de la cějimeă de - acolo și o puneam de să uscă pe gard sau pe
pătură jos, cum iereă de ... ia de búna, de să ținea. Și la urmă o scărmi-
nám așă și o dărăcăm. Tod din darác scoteam pâr din ia. Și pârú ăla ia
15 așă - I [ε] il torcăm, făcăm fire și puneam asternúte sau dimii, că mai
demúlt să făcá dimii, de purtá lumea háine de dimii, cğárec, háine. Să
ierá mai demúlt.

Și lucrám și ... lîna to la fel o puneam la fus la ... o torcăm, o
dă la ... la darág la ... cū să spúne, cum sînt acúma, jácă, de sînt pe-a
20 iice daráce. Așă ierá și - atúť la lîna; la gîburi ăia, to la gîburi îi dam,
iar la scărminús acolo.

Ráda Predíc [73 de ani]

Várza

O kom și o spălăm, o púnem în pútina, o crestám așă și - o púnem în-
25 trág - o púnem în pútina. Și púnem apă peste ia și ... la o săplămîná sau
la dóyo ne púnē și o pitrocím, știi, trágem cėpu di coló și - o pitrocím, ca

s-să acreească.

Desupra púnem cève aşá plaja ca s-s-aşeze Avém aşá ũ lemn o ... şi púnem pésti varz-acoló şi s-aşeză-acoló, o kátră ... pkeţrói d-élea máre péste lemnu ála şi s-aşeză várza şi ... până să moáie şi s-acreşte.

5

[Aceaşi]

Mălăiu

Puneám apă acoló-ŋ căldáre cit trebuiá şi, pínă fkerbe, făcám pásátu ca de mămălig-aşá bine frumós, îl fkerbeá şi la urmă puneám în căpístérie şi púnem pásátu ála acoló. Şi-l mestecám cu mestecăţu, că nu puteám cu mi-
10 na, că je fkerbinti.

Pínă să răcăiel, îl mestecám, puneám făjina-n iel şi la urmă-l puneám pe pi-on cîrpătór. Noi îi spuneám cîrpătór, da acúma foméjile zig blánă, áltfel leu spui cum iereá atúnd. Pe cîrpătór şi iar maj ardeám ţástu, pínă să ardeá şi l-aruncám în ţást acoló. Şi ... şi cocá şi-l lua şi-l miŋcám.

15

[Aceaşi]

[Mămăliga]

Púnem túcu pe ... maşină sau pe pirostij, unde-avém; iarna púnem pe maşină, vára-l púnem pe pirostij. Púnem pe pirostij, îi dăm foc, fkerbem apă, púnem pásátu ... ca la noi la ţără. Púnem pásátu-ŋ púnem sáre,
20 púnem málăiu, dúpe ce fkerbe ca dăuzăz de minúte, poáte şi mai bine, îi púnem málăiu, iar fierbe-acoló cit ... crédem noi să ...

Şi-o mestecám, púnem pe măsă şi ... aş-o făcim noi la ţără.

Dumitréscu Marija [37 de ani]

973. UNIREA [ALRI, 860]

(m. Calafat, rg. Oltenia)

Culegere 1962 : M11t, VŞ : transcriere : CO

[Ce a făcut subiectul azi și ieri]

5 [Azi] până pî la nouo fusej la biserică și pe urmă venij acasă, mîncăj și ieu și m-am pus să, să-m pui și io căpu nițel. Și pusăj că- pu-ntr-um pat acolo... durmij și ieu un căs, un căz jumătate [...]. Mă sculăj și... mă spălăj și... plecăj și io pî la taină, pî la pămînt. Și dî-acolo venij acasă.

10 [Ieri] to la fel, am făcú și ieri ca cum făcúj și astăz.

Ioncică Ne Marin [80 de ani]

Cînepa

Puneam plîgu-n car, grăpă și lăm vajinic, care - avem, ieu kar n-am vajinic din răzbelu al de mult, de cînd cu germanu ; și ne tuceă
15 la loc. La loc aram frumos ; dacă jereșă pir, lăbădăj, le-adunam, le scuturam, le dam la o parte, puneam măsă, dina lînte bărbătu, tornam bânita di sămîntă de cînepă - m măsă, o lă - m mîntă, porneșă să sămini peste țogor.

Sămîntă peste țogor, puneă grăpa. Grăpă de... de mărăcînă, de, de
20 lemn. Da cu grăpă, da și de dălu, trei țori peste ie ca s-să cutrăpă bine. Cîn să cutrueșă, o lășă. Rașoșă, creșteă, dacă-i de Dumnezeu ploaie, creșteă ; dacă nu da, nu creșteă. Să făcă mare. Ne ducem și culegăm lîntă o parte dî ie. Îi zică cînepă de veră. Frumoasă, galbin-așă și vajinică. Adunam pe aia, veneam, să uscă țo săptămîntă, dăo de

zile, plecăm cu ia la bălță. La bălță o băgăm în bălță. Sta Job zile, mău o m bălță.

Ne ducăm, ho scoțăm de-acolo, o spălăm frumos din câmuru-ăla unde
dam [k] unde ieră apă limpede, o făcăm frumos, veneam cu ia acs. O puneam,
5 o uscăm. [...] O puneam la soare, loam piulele de lemn și cu măiu și ne punem
pe ia cu tocătu. O pisăm bine frumos, făcăm mărujk mari, albi, și frumos,
spălăta frumos, o puneam la soare, decă ieră soari, decă ieră nor, nu mișcă
la ia.

Luom dărăcele. Dărăce, pus cu dint de fker, în blănă. Și ne da la soare
10 și ne puneam, și-o dărăcăm așa frumos. Făcăm căjere di ia, o puneam în
fūrca. În fūrca iarna obijnuiam de-o lucrăm, că iarna stam. Văra nu prea
stam. Abi ne da vaje de, luptăm mul de-o pisăm la piuo, o dărăcăm cît ieră
căldură, iarna puneam în fūrca. Începeam să toarcim. Focu părăia coló
de lămne, bărbătu făcă focu, copilăși să jucă piu căsă, noi de-ji cu fūrca.

Dupe ce ho Morcăm, o dam pe rișkituri, făcăm jurébij, așa să zice la noi
15 la țară, jurébij. Loam apă de zăpădă [r] de zăpădă, iarna. O băgăm în apă
de zăpădă și ne puneam cu săpunu; săpunu fscud di untură di pțarc... Dam
cu săpunu, o regulăm frumos. Să făcă în pișă, în bumbac; făcăm m bumbac
și făcăm cămăși, cupăge, puale, la bărbătu cămăș, și începeau să le poarte.

20

Moțroc Stan, Floarea [70 de ani]

Săpunu

Untura care ieră murdăra și-a de ieră pe burtă, pe mățale cî fker
bea pe foc, o loam, într-um blidón, în čeva. A murdăra de să căneă, să ...
ăge, jumări di-ălea de rămîneă-m fundu polomeăcului, le puneam într-o
25 căldere, le strîngăm acolo, până lăsăm pțost de părăsimi, de Paști să zică la
noi... Hē, să făcă ros să luă sudă, că je priisă căldăre-ăge cu untură.
la să cîntărim untura cîji kilé o fi, zéce, dousprezece kilé. E, ne trebuie trei

Kile de sudă. Lută sudă și ne puneăm

*Puneăm untura pe foc, puneă sudă, o parte-o puneăm, două de [K] trei
de apă de zăpădă și una de sudă. Fkerbeă. Săcă. Puneăm două de sudă și două
de zăpădă. Fkerbeă. Săcă. Puneăm una de sudă și una de zăpădă. Fkerbeă.
Săcă. Îi dam numai cu sudă gălă, cu sudă, apă de sudă, și să facă de... să
tăce ș-acu, cum ăste uala ăsta de ălbă ș-tare și bun*

[Aceeași]

Nunta

*Decandată să duc părinți băiatului la fătă. Să-ntăleg cu tot în cas-
coló și fac logónu ca să-mpreună tineri și dup-ăia, decât ia fătă, ăo ia bă-
jătu. La o săptămână, la două după ce să-ntăleg, apoi atunci tomhéz-
lălutări. ăsta la noi îi prima, lălutări ie la țără; muzicânti, așa cum îi spunem noi. După
ce tomhéz-
lălutări, pun nunta, bunăre cum i-acuma vara, într-o lună sau două,
încep și strin de nuntă [...]. Nunta la noi să-ncepe de sîmbătă seara.
Sîmbăta seara ce să fiie? Să duc, vin muzicânti devreme. Vin muzicânti, cum
îi spune, la raz de gîinere. La noi la raz de gîineri să strînge lumea, jăcă
ora [= hora] țoată. [...] Jăcă și jăcă cu hora cu totu și după ce să térmenă
de însărează, să strîng meseni. Să strîng meseni, să duc și ia nășu cu
lălutări, cu un kilogram de țujică la naș acolo și dupe-ăea vin [K] vine
nășu, pun, măniacă, bea, kăfuje, totuși, până pi la unu, la două din noap-
te.*

*Diminăta să scqelă muzicânti, scăcră, sócru, triméd la naș. Triméd la
naș acolo, bunintăles cu un kilogram de țujică, c-un cozonăg, cum e
țoalmna, mere, strúguri pe tăvă. Vin înapoi di la naș. Să du la mireăsă
Să du la mireăsă, la noi ia căruța de țoale [...]. Dup-ăea învălez mireă-
sa și pleacă la biserică. Pleacă la biserică, să cunună tineri și vin acasă
Pun măsă iar, înapoi, măniacă iar lumea țoată, bea și, cum îi spunem, scot
mireăsă-
ăora, noi [K] la noi așa-
îi spune la țără. Îi dă nășului perrini din*

ăstea, macát, cămăj! de noapte, totuși ce jasta - acolo, jăsă - Țoră, jăcă și pleacă
că iar la ... la naș înapoi. Împarte muzicânti. Alți să dug, le naș și - alți pleacă
le Flăare, socotid, la sócru al mic; cu mireasa, cu ginerle, pleacă le Flăare
șed acolo iar cît șed până - șerează și vin iar înapoi.

- 8 Vin și lăutări di la naș și dupe - așa vin, seára iar să duc și iar ia nașu
napoi, la nașu și - nașu vine seára iar, pun iar măsă, iar mănincă, bea și cum
ți spúne la noi, să dă dăru [...]. Dimineáta iar... să duc, iar cu véstăe la naș,
pî - la zéce, la unșpe - așa čevá. Și vin iar lăutári înapoi, să duc iar, la nașu,
luni. Vine nașu, să dúce [E] cu mireasa le fintînă, noi așa -] spúnem
10 ajiča, la fintînă, să duc cu tóți. Pe úrmă să duc, dug, nașu - acásă, cu me-
séni iar tot, să - ntor, la Flăare, iar le sócru, stau acolo cît stau, jăcă, ce
fac și vin înapoi. Ș - să térmenă núnta.

Maríța Córbu [36 de ani]

Kágu

- 15 Tăjem iei, miei și ká sáre și - púnem î - iei. Mestecám c - o lingurítă biñi
frumás în kag și - l atírnám sus. Bâte vîntu - iel, să usúcă; dúpe ce să usúcă,
porním, făcem lépte mult, vez - E, nu miñcám noi atíta lépte ástáz. Ia să bā-
gám kag î - iel. Lom kag di coló, l - púnem într - o círpă supțírícă și - l strico-
rám și tornám î - lépte. Il lāsám cídva - mvelít, pān - s - adúnă iel. Făcem vásu
20 luij așa și iel să dezgárdinā, cîn s - adúnā. Mestecám biñe frumós î - iel; il lā-
sám o țirișpārē - l tornám în stricorâtoáre și - l atírnám le cui.

[Numai de la ied iei chiagul?]

- Și di la mēl, și di la ied, și di la pȃorc. A jāsíd, la noi acú de să fáce
și de porc. Jupuíim o pârte de búrtă de pȃorc; a diñăuíntru. Se numéște kē-
25 le cutátă. Ș - cînd o jupuíim pe - așa, ne púnem cu písátu pî ia și - o písám
până să fáce ícrele, ícre, stîț ícrele; cum ie ícre.

Și ne púnem cu fāiínā de pȃorúmb și cu kótát täre și cu sáre. Și meste-
cám [E] ícre, áea făcútă de nu să mai țíne, o mestecám, o mestecám biñe,

bîne, bîne, pîn-să vârsă ja, să vârsă-n lăturî aşă. Lom um maţ de porc, o-
prît tot dî la măţă, şi-l băgăm în maţ. Îl legăm şi-l atîrnăm colb, tot
la s'bbă. Să usuc -acolo. Ale mai bine leagă brîza.

[Aceaşi]

[Turtite din spumă de vin]

Vinu, cîn fîerbe toamna, si are spuma, lom lăiînă de p'lorumb şi- u- m-
prelunăm cu spumă şi să face turtiţ-aşă, gogoloaie - m - m - mină şi putem
frămîntă pîinea cu ja s-să dospéască.

[Şi pîinea cum se face?]

Pîinea o frămîntăm s-să dospéască. Lom şi noi cu apă, cu sere, şi pe
urmă să dospéşte, o- ntînde şi cocém.

Jančićă Ne Mariţa [19 ani]

974. GALICEA - MARE

(rn: Băileşti, reg. Oltenia)

Culegere 1965: CC, MM, NS, VS; transcriere: CC

Ţujică

După ce s-a termenat vinu, cômîna o ducem la cazán, vrem să făcém
ţujică. O fîrbem în cazán, bîne, doo căsuri cîd durează cazánu, şi ias-acó-
lo la un cazán doozeţ, tréizeţ de kilograme de ţujică şi púnem la butóji şi
20 plecăm acasă. Şi- ncépem să bem.

[Ţujica] cîrge într-un cúbăr, zis, sau şîstár, cúbăr... cúbăr sau şîstár...
se făcú din lemn de stejár... sau găleată să zicem de tréizeţ, pátruzeţ
de kilograme ţîne.

[Cu ce se măsoară ţujica în şîstár?]

Are un betişór gradét în kilograme, uo kiló, doo, trei, pátru pîn-la

[E] treizez de kilograme gradătje... Ii zicem cêntă, măsură mai întîi de tuâte, um bețișor, măsură. Cê [= zice]. „la băgă măsură de vezi până unde vine”

[Ce faceti cu ceea ce rămîne de la țuică?]

5 Păi aia o dăm la porc și... să leapădă, s-aruncă, mă rog Cîne vrea ca să o ia, o pune piț_curte, mănîncă porîngéji, păsări, s-aruncă.

Ștefan I Guăntă [67 de ani]

[Poveste]

A vrut únu să-ș însuăre băjátu. Și s-a dus în altă comúnă, la Rudări,
10 la... sau la Băilești.

- Hai, zîce, să lom fáta lu cutăre.

S-a dus acolo la Lomu-ále, acolo.

- Băi, úite ásta ș-ásta, sê [= zice], veni: ca să ne-ncuscram ím dai
dúpe băgátu meu.

15 - Păi, cê [= zice], cê zestre áre băjátu tău, cê pămînt ai, ce avere-
dai, nu știu cê, di còlo pînă còlo, s-a ajuns. Bun ! zîce.

- ?E, cînd o lom ?

- Veniz duminecă, zîce

S-a dus íej duminecă acolo, s-a dus cu băjátu, ta-so, mămă-sa,
20 rúde de-ále lor Cîș s-a dús acolo, a sta_ș!_ej de vòrbă, a sta_la măsă.
Dúpe cê a cam termenát ej, băjátu și fáta a trecú_ș-ej într-o odăe.
Tăinuie și_ej ce copii acolo. Băgátu mai deștept, mai... [E] din tuâte cî-
te-a tăinuít, ín_ cêle din úrmă băgátu-ș spúne fêti:

25 - Drágă, zîce, úite íț pu o întrebăre, zîce Mneată, zîce, ín_vjăta
dumitale, zîce, cam cê obi [K] aj_vrea să te-ntreb cê obi_cêjuri ai. Puâte,
mă rog, zîce, ne-mpreunăm, cê, puâte ai, oi aveá dăru bețișii sau să mă
drăcu! sau să, mă rog, fijecăre om, cê, áre un der, áre un obi_cêj, bețișii,

cutăre.

la j-a răspuns, zice :

– Dragă, zice, n-am nic un obicei. Obiceiul căre-l am, ce, am obiceiul de-a dormi somnu purcăriiilor.

5 Ală j-a dat în gînd, a știut ce-nsămnă asta. Bun!

– Da, zice, dumneată, ce, j-a răspuns și-ja, dumneată ce obiceiuri ai?

Zice :

– Uite io ce obiceiuri am. Ce, cînd oi bea apă pe nemîncate, ce, înnebunesc.

10 la n-a-nțeles... ce-nsămnă lucru-asta. A rămas așa.

– Cî se venim să [K] cu căruțele să te lom, nu știu ce, în fine [E], duminca vituare să... facem nunta.

A făcu nunta, a petrecut, a... Asta ieră-n timpu ierăni, la februarie.

15 În luna februarie nu puteai s-alăz decât că omu je vrenic sau je puturos sau nu știu ce, că dai de nic o treabă, cam iarna-j cam de ședere. E, veni mărție, veni... cî vine mărție, vine cu kesti:uni: să căuus fieru de plug, să căuus sapa, să căuus oyasa, să nu știu ce, să dreg plugu, cum ieră înajinte. În luna lu mărție cî sîr sîr sîrbătorî acolo, cum zicem noi... o lya într-o duminică bălătu și :

20 – Ai, dragă, ce, ai pe [K] la cîmp, să-ț arăt, să-ț ară și-jo unde -avem locurile, să arăt unde je via, pogonu cutăre, să ști j unde să-mi aduz de mîncare.

– Hai! Se duseră la cîmp. I-arătă :

– Uite, la măgura lu cutăre, sîe, ie pogonu asta, la fîntina lu cutăre, sîe, avem via, uite asta-j pogonu cutăre, nu s-țe, în fine j-arătă j el tot și veni
25 ră acas. Zice :

– Mîine, ce, să mă du la plug, zice, mergem la plug, ce, vez că să vij cu demîncare, zice, la fîntina lu cutăre colu, sîe.

la durmea somnu jej, se sculă pe la opt, la noo. Iel n-a spus la pîrinz nimica, că a spus [K] a pus iel întrebările asta. E, ja s-sculă pe la noo, cî

să facă mișcare, că la [E] Vor un-te duc, trebuie să măninz la 4opt, să ie-
 ceva-Ń gură, să iel Ń-a lua demincăre pe furis. Cîm să ducă ia pe la,
 ce, să ducă pe la dăo cu demincărea, iel veneă cu brăzda, la cărūtă. Și ia,
 cîn ma [K] cînd a ma avūt ia vro sūtă de métri, iel a iesiŃ cu plūgu la cá-
 5 pu lăcului, la car, Ń-a oprid bōji. Și ia, mai aveă o sūtă de métri și vine și
 ia. Cîm vine, n-a ntrebăt-o că c-ai întirziat, că c-ai făcut? Pūne mīna pe
 otic, cum Ńi zicēm noi otic la cūmăg, de rīneă plūgu, cîm să puneă pămīntu
 P-urmă pūne mīna și o ia de păr și o ia de cuad-așă și încēpe cu cūmăgu:
 dă-Ń, dă-Ń! Lūmea la plug, vecīn! pe-acōlo... Mă, c-ăre ăla de-o bâte?"
 10 Dă-Ń

- Mă, Ionēle, mă, c-ai? Iū, doāmne, c-ai, mă?

Nimig, nimig, nimic.

- Du-te-acās!

N-a spus de ce dă, n-a spus de nimic. A, stai, că uităi. Iel, cî s-a apro-
 15 pīiat ia de-a ma avūt cīnzăz de métri, iel a luat urcōru și l-a pus în gură,
 a beuūt apă; povēstea căre Ńi-o spusăse iel iarna. N-a ținū nic ia, nu Ń-a adūs
 ea amīnte, dar noăptea Ń-a adūs say cīne știie

Dă-Ń, bâte, să ducă-acāsă, spūne la suacnă - sa :

- Mă omori Ionēl, ne făcū [K] mă făcūnă de rīs, lūmea pe-acōlo se strīn-
 20 sē pe noi, că...

- Mă, pă ce, c-a avūt, ce e? Nu zīse nimic?

- Nu zīse nimica.

- Iū, ce, las-că vine iel la mīne desāră. Vedēt ce-Ń fac.

Să ducă ăla acās.

- Bīne, mă, zce, ce făcūs tu acōlp? Di c-o bătūŃ di ce? C-avusēs cu
 25 ia? S-strīnșă lūmea pe voi! De ce să fiie lucrū-ăsta, să ridă lūmea de voi?

- Māmă, ce, io nic nu știu ce făcūŃ. Ce făcūŃ, nu știu ce... Io nu știu dac-o
 bătūŃ, zce.

- Păi, mă, cīne, ia ce făcū? zīce - Fa, tu ce, de ce te... ce făcū iel cīn te

duseș acólo?

Da ia zîce, ce :

– Cîm mă duseși acólo, soe, ieșisă cu plúgu, ce, și luă și beuú apă, ce, și púsă urcôru-*n* car și luă cîrnágu și sã púsă pe mîne : dă-î! A, sã nu
5 mai fac așa — a-ncepút ia sã-l blésteme, sã mai deã jel cu pálna.

În fine, mîncárã și sã culcárã. Dimineáta, iel zîce [K], i-a spus to de sára : „Vez”, [K] firșisă pogónu-ála.

– Vez cã, zîce, mîne, ne dîcem la mágura cutãre, sã vii cu demîncãre-acólo. [!]

10 “E, ce sã mai duãrmã ia nuápteã, sã mai scuãle dimineáta la opt.? S-scu-
lãd nãgurã, la pátru sau la cutãre. Cîm ce :

– Vii cu demîncãre-acólo.

Dimineáta s-a duz la șásã, la șapte-a fos cu demîncãre. Iel of, ștîiã, cînd o véde cã vine, vine iar cu plúgu la capu locului, opréste, aveã fo zéce,
15 dbozeș de métri, iel púne mîne iar pe urcór cãtre ia, ștîi.

– Ionéle, nu, nu, nu, ce, nu mai bea cã, ce, iéte, iéte, venii, zîce-[!]
Iel n-a mai beuút.

– Vez femée, zîce, tîi mînte de-ástã iãrnã.

Zîce :

20 – Asãrã, ce, az nuápte n-am odús amînte de verb-ála. [!]

S-a-nvãtãt-o vrénicã de-a uitãt sãmnu purcêlilor.

[Aceleși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri am tãiãd la lucérnã. S-az dimineáta, cîm mă sculãi, legãi vița, bã-
25 tãi arãci ce mai fúrã la rósî și le legãi pe tuãte și terminãi iar lucérna
de tãiãt. Fãcúji s-ũ sant sã mai pui niște ardéji, și cîm sã mai stau s-jo
um pic, úite mã këmãrãt încuãce. Ásta fãcúji. Bã curãtîji și pomî de omiz.

Flãreã Predescu [65 de ani]

Vija

Vija, cînj să pîne, să pîne primăvara sau tuămna, după cum jeste anotîm-
 pu. Dacă je tîmpu frumós să pîne tuămna sau prima [= primăvara], și după
 ce [K] pînă năjinte de s-a pîne vija să desfundează locu, dacă je vije din as-
 5 ta, cum să spîne la noi, altojîtă. Și, dacă nu, je din astălântă, gârnă, cum îi
 spînem noi pe-ajîca, sau zăibăr, să pîne cu cazmău. Să făce gropi, dupe-ă-
 10 ea, dupe ce sî fag gropile, să ia vîta de la răsád și să pîne-n... în gropi
 ... și dupe-ăia făce mușuróiu, pîne pămînt frumós acolo la ... îl fărîmă
 cu mîna și l-ăa frumós și-l așáză ca să nu rúpă múguri la vije. Și dupe-ăia
 15 făce mușuróji deasupra și o lăsă pînă crește lăstáru și pe urmă o ia la să-
 pát ca să nu áibă ... iarbă, pir, mă rog, ce lăsă-n terén acolo. Și dupe-ăia
 [E] anuál îi dá dóo, trei sápe. Și-n tîmb de trei ani de zîle ia atînc ij
 dá pe rod. S-ăia să [K] dupe ce să dá pe rod, ádică dupe ce să dá pe rod,
 să [K] primăvara al treilea an, încêpe s-o tăe, s-o cûrâte frumós, %o leágă,
 20 %o sápe. Prima sápe, pe-órmă iar la dóo saptămîn sau la trei, dupe cum
 mérgé clima, uo ia iar la sápat, la legát și dupe-ăia mai tîrziú, acú-n tîmpu
 săcerátului, să mai dá o prășálă și [E] le [K] %o leágă.

Și tuămna î sectembre sau octómbrie încêpe la culésu de vije. Și du-
 pe-ăia... țărânu sâ dúce-acásă, pîne-ñ car, sâ dúce-acásă-l stroșește,
 25 îl bágă-n... îm butóji, îm bútie, ce are-acólo.

[Cu ce stroșește?]

Cu stroștór, cu știrca, cum să spîne la noi. Și dupe-ăea îl tráge, îl
 pîne [E] cómîna, cum éste áea, o pîne cu tótu, cu vînu-ála într-un vas
 máre. Și dupe-ăia-l lăsă să fiarbă puțin și tráge și-l pîne ald vas, lim-
 25 pede.

Neágoe A Vasile [38 de ani]

Cînepa

Primăvara găsim ū loc îmbălegărat biñe și ȩsămintăm cînepa. După cîteva zile, cînepa ȩsă, să făce frumos. Cîñ vedem că să făce frumuăsă, după secerat, noi o culégem ș-ne ducem cu ȩa la baltă. Culégem întȩi cînepa de vână. Ne ducem cu ȩa la baltă ș-o topim. După c-o topim, venim cu ȩa acasă, ȩo uscăm bine la soare și pă urmă o bātem c-um mai de șker, și-n c-o bātem spūnem pi-ua. După c-am bātut-o, rămim mēruñki, a cāzūt pizdāria du pă ȩej. Pă urmă o trāgēm într-un dārac cu dint de șker ș-alégem fuȩoru ș-ȩe rămīne le spūnem cilt.

Din fuȩor fācēm cāier și tuārcem fir suptīre pentru unzālă, de prēsuri, de cērgă, de sac. Și cilti-ȩi fācēm fir gros de bātut; ȩi-ndruȩăm cu drȩga, ũr cu sucāla.

Neāgoe Me Anica [40 de ani]

[Obiceiuri de Anul nou]

15 Vrājām. Ne strīngām sāra țete, dānēc, ne dučā la cutāre în cāsă : „ Hāidareț, cā să strīnsāră tuāte să vrājim ”. Strīngām cīñ șāsă farfuri țor puāte mai bine, și strākīni. Într-ȩna puneām cārbūnele, supt ȩna oglinde, supt ālta bānu, supt ālta kēptinu... Līnelu, bānu, sāre. Cāre lȩa sārca : „ A, cē [= zice], l-ȩi lȩa sārca . Cāre lȩa cārbūnele : „ A, cē , o să fiȩ nēgru ca cārbūnele ”. A de lȩa kēptinu :
20 „ A, o să-l ȩej un colțāt [!], ȩej un colțāt ”. A de lȩa bānu : „ A, bogāt o să-l ȩi, cutāre ”. A de lȩa mārȩānu or cūșca „ A, cē , o să fiȩ roșu ca buȩoru. ” Ș-așă fācām.

[Aceeși]

[Mămăliga]

25 lȩu puȩ āpa la fķert, puȩ um pig de mālȩi, cīñ să șkerbe āpa, bag pāsātu. Pe urmă dȩpe ce șkerbe pāsāt [K] kerbe pāsātu bine, bag mālȩu. Dȩpe

ce bag mălăiu, o mai las să mai skărbă ș-o măstec. O măstec, o puț pe mășută.

Petrăscu Ana [20 de ani]

975. MAGLAVIT

(m. Calafat, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS, VS; transcriere : GG

Treierătu

An trîieră și cu căii. Ete - ajić Kar aveám árija Strîngă, aducăin grîúu
și făcăin stog aciia. Ș-aveám pătru, činć cai. [...] Puneá ũ semn, un streójăr
oijă la mijloc și cu fúniile, jereá únu legád de gítu áltujia ; ș-o fúniie c-ũ
10 ukéte de páiě băgát coleá și dor îi puneá la gít coleá la ... okétele ála. Și-i
lua cu bíču. Și grîúu jereá pus așá znop pe znop așá frumós, ruat-așá fru-
mós. Ș-p-úrmă luaj căji la bătăie ș-měrgám cu jel așá, pîn-să strîngă
fúniia aláltă. P-úrmă-i întorcám p-ajált cu-áia și luam fúniia-ndărát [...] Ș-pe-úrmă cădeá buábili la fund.

15 Cînd cădeá buábili la fund, strîngám páiile, le dan deopárte și veneáj
c-um primét cu, de ... jigánie, așá-i zícám noi ; e-o prájimă lugg-așá, arun-
cám ũ sus cu lopáta doi, únu deopárte ș-únu di álta, ș-állánt trăgá cu ...
pînzá áea, pleáva áea

Așá că ásta jereá treierătu.

Lupu Nicolăie [71 de ani]

Turtiță de aluát

Avém aluát de turtiț-așá-i zícem noi. Aceste turtiță să fac așá : oprésti
dim piúne cîz fac, oprésti o bucățiță de piúne crudă. Și jei dint-a ... decaș ma-
ei opáptă ... piúne, mai jei și di-áia o bucățiță și-o arúnc în apă ; și pe áia,

piînăa dospită și pe aia... a crudă. O pui [E] într-o străkin-așă și pui puțină apă, nu multă, să să... așă încît s-ar muja aia uscată. Și pe urmă le ieși la mestecăt bucata așă de piînă, a coaptă și cu-a crudă. Și pe urmă pun făină de porumb pînă o înkêz de să face ia așă.

5 S-o fac turtiț-așă mic. Și le pui și să Musucă la... s-să Musuce la ceva, la umbră, nu la soare. Uite, presupunem cum ar fi în căsă sau dacă ie nor, afară.[...] Și așă-i zicem noi aluăt; turtiță de aluăt, așă-i zicem.

Ioana Bîină [59 de ani]

[Obiceiuri la Rusalii]

10 Călușu... ceva [E] știu și ieu ceva da... așă din ayuzit măi bine. Spunea muminile noastre că sîmbătă, presupunem astîz [E] az ie sîmbătă și miînă ie duminică. De duminică-a jîntră Rusalie Cam de sîmbătă, zică că jîntră Rusalele, de sîmbătă. Și sîmbătă ne calcăm to to tot c-aveam de luat, să luăm duminică, că zică că nu mai ie bine să mai calc în ziua de Rusalii, că te ia di
15 Rusalii. [...]

Sedeam, vorba aia, că ie sîrbătuare. Și-a treia zi ne mai ducăm așă pi la săcărît, pi la așă, da nu pînă, toată ziua, numai pînă la, pi la zec-așă. Și veneam acasă și ne spalăm și ne-mbrăcăm și ni să făcă uoră-m vale. Și mai pe sară să făcă gilus. Ii zicăm gilus. Suiă lume-n deal, toată lumea aia din vale și făcă așă la ũ răscurc sau unde găsă ie de curvîintă,
20 într-un centru ceva... Și să stringă tot acêiaj lume care ieră și-m vale, da-i zicăm gilus. Tot hără, știu. [...]

Și venea... așă... ale trei zile, începea să vie călușu du pi alte pînz
du pi la Poiană, du pi la de une venea, nu știu, lume-așă îmbrăcătă în cămăș
25 cusute cu... cu răuuri și cu flotur și veste pe ie așă, de catifea, cu cûcunî așă pimprejûr, în fini, împodobit așă și cu săbii în mină, cu cumege mari în mină și strigau așă: „Hăp, hăp, hăp, hăp, hăp așă, hăp așă, tot așă, tot așă.”

Mergău jucin pe liniie, sărind.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri am făcut așa: m-am sculat, am măturat pe bătătură, am măturat
 5 pi la ușa oborului, c-așa zicem noi, și an de la păsări, an de la porc apă,
 boabe, iarbă scolo, îi pui de toațe, și dupe ce c-am terminat, ă zis: „Az, zic,
 az je sărbătoare, zig nu să făce nimic.” Și-am ieșit pe liniie, să văd lumea ce
 făce. Nu jereă nîma deocodăta. Iar am intrat în obor și-am mai stad m-am
 mai trîntid m-am mai...ăea, că de gătid n-am gătit că n-am avut cui să
 10 gătesc. [...]

Și astăz fuséi la treabă la plătăgênî.

[Aceeasi]

[Via]

[Via] durează tinără, până să făcă vin, trei an de zile. După trei
 15 an de zile începe să făcă struguri. După ce făce struguri, o culégem toam-
 na... Primăvara, pin aprilie, mergē la tăiat. O tăjem bine frumos și decam-
 dăta nu-i dăm drîmu ca să... la cuardă. Și-o tăjem din făta pamîntului,
 ca să-ș forméze bușteán, căpăt, jos; să-ș forméze bușteán. Dup-ăcēja, du-
 pe ce s-a forumăt bușteán, începe lăstăru să crească, o legăm pe păru-
 20 gênî, ca să nu să răzgîine de vînturi, să nî să răzgîine cuardele. Dup-a-
 cēja pin luna lu... lu octomvrie încep struguri să-i culégem.

După ce-i culégem, i-aducem acasă, îi stroșim în ardăie cu meșca.
 După ce-i stroșim î hîrdăie, îi pûnem într-o pûtină mai mare. Dup-a-
 cēja, atûz ne și apucăm și trăgem samatoc d'în pûtina mare-ăcēja unde pû-
 25 nem stuguri stroșitî. După ce trăgem samatocu, îl pûnem într-un vas, î
 altu vas.

Și după acēja rămîne cîmina. Îj cîmină pûnem apă ca să fîarbă buă-

bili_ileă rămăse cu apă respect [K] căre pūnem î_ja acolo. Dup-acēea vīnu,
dup-o săptămīnă [K] timb_de-o săptămīn-di_zīle fērbe. Dup-o săptămīnă
de zīle s-a potolid_di_ din_fkert. Și_ca să făcēm tūjica mai bună, după_ce
s-a potolit_cōmina di_ din_fkert, o trāgem la cāzān [...]

Ș-atūz_rămīne vīnu samatoc, așa cum îi spūnem. Nūmai vin curāt.

Cîrstea Se Vīctor [35 de ani]

Mămăligă

Pui_căldărea, pui_ăpă-n_ia, pe_ormă o fkerb binē, pui_păsāt, pāsātu-l
mēstec cu mestecăūu. Fkerb_pāsātu binē și_pui_făiīnă_ia. O fkerb cu făiīna,
o fkerb binē, pīnă cīnd. cīnd o vedēm noi_că_je_fkārtă binē și-o meste-
cām. Ș-o pui_pe_măsūtă, la_ūrmă du_pe_măsūtă o tai_ș-o dau la_ūāmīnī_să
manīnce.

Bōyu Marija [42 de ani]

La uoră

De_Paj_de_Crăcūn, să făcā hōrā Sā făcāu zēce băiet, cā [zicea] că sup-
garānt Garānt-ăștea acūma stringāu ban_la_fēte. Și_să făcā_ūorā. Făcā_ūorā
la_șușăua_māre. Noi_ne-mbrăcām frumōs_īn_fūște de catifēle, īm_blūzā
būne, ne_keptinām frumōs_ș-plecā_la_ūorā Cīm_plecā_la_ūorā, ne_ūcām
[= duceam] acolō, vorbeā_j-noi cu băietī, ne_ūcām_și_jūcām, lăūutari_cīn-
tā_ī_mijlocu_băietīilor. Ei, garāntī_venēā_ș-ne_cereā_bāni, să_le_dăm_bā-
ni, le_dă_și_bānī, plēteām_ūora, cē_să_făcēm?

Și_sta_acolō_un_cāz_dōllo; băietī_jucāu_ūorī_tari, fētele_ūore-nēt. Ju-
cāu, pe_ūrmă_cīnd_venēā_sāra_plecāu_acōs. Așa_să_făcā_ūora.

[Aceeși]

Guánġele

Guánġele noi le creștem așa: le luăm înviiâte, jéste-o femeie căre le
ia și le púne și le-nviiáz-acoló și pe urmă ni le dă-nviiâte, cutrîj acós. LE-
le sum_mititéle. Le dăm mîncăre, le ținem la căldură o săptămînă, dólo și
5 trei dăcă_éste frig și-atúnca le premenim, le dăm murguri de foi de dud să
manînce pañ_să fac jéle mai mari.

Cîñ_să fag_măi mari le răriim pe uși, pe mese, pe c-avém noi. Și le fá-
cém acoló să fiie mai rari ca să nu să încîngă jéle, să nu să-năbusească, să
mórá. Pînă la sas-săptămîn. Și la sas-săptămîn_să súje și să-nvălěsc.
10 Le púnem túfe, le púnem crec pe de lătur, le premenim la dólo zile, la o zi,
cît putém noi, ca să súje répede. Jéle cîñ_să súje-nvălěsc, fac gogolij.

Dupe aja le ținem ob_zile pe túfe și le lóm. Și-ápăi atűz_le dúcem la
...jéste un lóm de le strînge pe jéle.

[Aceeasi]

15

Făsúj

Am prăjit fásde [K] făsúj. După ce l-am alés, l-am pus să... să skér-
bă [E] ápoi, după ce a skerd l-am... am pus undekm în crătiță și l-am
pus acoló. Am pus pătrujel și am tocát cîliva usturoj.

Și după ce a skerd l-am pus deoparte.

Góngéla / Plenićanu [12 ani]

976. CIUPERCENII-VECHI [ALR I, 865]

(rn Calafat, reg. Oltenia)

Culegere 1964 : II, CO, VR, TT; transcriere : MV

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 [Ieri] m-a vestit brigădjeri, să mergem o iekipă de vreo zêce uâminî
câre știu să făcă... [È] și ra de fin. [...] S-a plecăt la Jde'gla. [...] La Jde'gla
au venit câr-ăle cu fin, an trasăt... de-o dă'tă dō'lo și're... d'e fin... le-an
terminăt și'rele toată ziuă [...]

Cum mă sculăi azi dimineătă, plecâi acolo cu grije, că văzui că o să plō'lo
10 și finu i-al nostru, trebuia îngrijit. Mă dusei acolo, s-adunără tot tovarăși și că-
re ieră... să făcēm și ra de fin... Cărele ieră aduse de-aseară. N-am pus...
cu tō'ți ăia care - am fost vro zêce inș, care ști'lam să kitim, și - am făcūt
și ra de fin pînă să vi'le ploăia.

Aurică Bistričan [70 de ani]

Pescăria

15 În Cuperceni Vek să pescue mult cu vi'ș. Căre... bun'ăre uâminî dîn-
tre uâminî de - alic' din Cuperceni Vek, căre să... ocupă cu kestilūnea vi-
șilor, cunosc cum... cunosc pescăria. Pescăria... pescări sînt alică - n Cū-
perceni noștri ai gospodări'li, căre să duc cu săcōiile pe Dunăre și... arūn-
20 că sēcōile și p [k] pe Dunăre și prind pēști. Iar de-acolō pescări, îndatā
cē - s pe ōrmă [= prind de veste] că vine āpa märe, la girle, făc [?] in'kisoā-
re și in'kid girla. După āja pēstele vine la obār, cē vine la obār prind și duc
la... alij - la gospodări'le și - l [È] il dau la uâminî. Fi'e la zi de mungă, fi'e
la bani.

25 Pēste la noj alică : știucă, cărăși, și lin, plătică... eșă plătică p'la
Dunăre să prinde, plătică, sâbje d'-eșteā să... la Dunăre, nu la bältă. La

băltă-j mult... d-esta: baboi, lin... cărăș... cobicăin d-esta, asta [...] Cor-
tănică, puji de crap, noi zicem cobicăin pe lume rum. [K] țărănește.

Țencu Nicolăie [38 de ani]

Murăturile

- 5 Le-aculegăm din covrăgi lor, le spălăm frumos și le punem la ar-
dău, la saramură de sare. Așă. Le ținem acolo o săptămână de zile, ... sara-
mura bine făcută, să nu se moloșască ardeli. După ăia, când vrei să le a-
șezi la ... la vasu- al mării mare de- l avem, să punem toate ... ce trebuie, miro-
diile, plătăgân, morcov... țelină, varză, mă rog, tot ce trebuie la murături!
- 10 Le scuătem de-acolo frumos în nește postăve-așă... și luom saramura
ăia din iele de-acolo și le-așezăm la butoiu al mării. Le punem un rînd de
cuști, unu de țelină, apăi unu de plătăgân!... unu de morcov, un rînd de varză,
jărăș punem un rînd de cuști, așă o ținem până umplem butoiu.

După ăia prăbușim saramura de sare cu apă rece, s-o făcăm cum tré-
15 buje de mișcăt, să n-o lăsăm așă sârătă țogă. Și umplem... butoiu... cu ar-
deji, cu toate mirodiile, ce trebuie... și punem apa ăia, punem sfecclă roșie,
deasupra un rînd de foi de varză sau și dolo, ca să nu pătrundă... să țije
murăturile-acolo, să nu iasă deasupra-afără... Sfecclă roșie-o punem...
Și tornăm, punem greutățile și tornăm saramura ăia peste- ele de sare-a-
20 șă cum am făcut-o noi, bună de mișcăt, să, nu fiie sârătă prea rău. Și le
lăsăm. La trii, patru zile le pitrocim, pin-să acrésc iele de să fag-bune de
mișcăt. [...]

Varza... o țajem, o curățăm frumos de frunzăle-ăle... murdăre, unite,
cu să spune, o spălăm în irdău; dupe c-o spălăm, o creștăm așă la găimă-
25 liă jeji, așă frumos, cu cuștiu, s-o așăzăm la pătina mării. Așă. Și după ăia
punem sare la cum avem pătina de mării, trei kilograme sau dolo jumăti, is-
periența noastră făcută, la pătina, știm precis cum [K] cit trebuie. [...]

Punem Pătrele peste ia și-ăpoi pi urmă o umplém cu apă rece di la fântîni.

Micu Eliza [42 de ani]

La băltă

Aiîca la noi să pescujește -m felu următor : véra, cînd je cald, cînd...
 5 *știm noi că să băte pêsțele, di iasă la mîngine, atunca cîm să prășăști iel, atun-*
ca -l putém prînde la órșice fel de scúlă, la vírșe, la sétcă, la Țorșicé. Atúa [=a-
tunca] noi cînd știm că puté să -l prîndem luom vírșile, sécóile, Țăpóc, ô-avém
noi acásă, și mérgem acólo, la băltă, la... bălta áia unde jéste pêsște. Și bă-
gám vírșili le -ntîndem î apă, luom cu Țăpócóile la băltăre, îl băgám îm vírș.
 10 *După ce că l-am băgat îm vírș, săltám vírșili, le scuáté la mîngine, luóm*
pêsțele di jéle și -le băgám iar î apă. [...]

Păpa Pe Mitrică [18 ani]

Moș Korpéc Cúbotáru

Acástá puvește éste scrísă di Ion Creángă dîn amîntîrile lui Jerá od
 15 *[K] iel cînd... ne spuîne povéstea de cînd jereá iel... copil.*
Jerá un băiat fuáre [K] fuárte neastîmpărát. Jereá acólo -n... un vecîn,
lîngi iel, cáre făcá Cúbete. Îl kemá pe iel moș Korpéc Cúbotáru. Și iel în-
tódeúna se ducá la omu-óla, ca să -i óga curele să -ș făcá bič. S-a dus o dá-
tă, de dólo ori, de trei, pănă ómu ále n-a mai avút... rábdáre. Și odátá,
 20 *cînd s-a dus la iel și iel aveá treábă, moș Korpéc Cúbotáru, s-a dus la iel*
și -a cêrút... curele, ca să -și făcá bič. Și atúnc... moș Korpéc Cúbotáru a luat
... felestócul din... strălîkina áia cáre jereá cu Cúbete și l-a mînjít tot pe fá-
tă. Și rîdeá tot... ucéniči de iel.
Iel s-a dus acásă scuipín dréculîndu -i, s-a dus la mă-sa. Și mă-sa j-a
 25 *zis că :*
 - *Biîne te -a făcút, că párcă l-am îmvătát ieu pe... moș Korpéc Cú-*

botáru. O să-l cînstesc foarte bine cîm l-oj întîlni.

Iar a doua zi și-a uitat jel ce i-a făcut moș Korpéc Cúbotáru.

Cótea Ștefána [10 ani].

977. DESA

(rn. Calafat, reg. Oltenia)

Culegere 1965: CC, MM, NS, VS; transcriere: CC

Plătăgêni

[Bulionul îl făc] to dim plătăgêni aia ros, din rósijle - acolo. Îl stroșește, îi scură ap-ăia dîjjei și-i pune pe foc și-i skérbe pân - să -rkágă acolo, ia și cò-
10 jile du pe jei și... sămîntele să nu treacă, prin cur le stricuáră, așa -l făc bu-
liónu. Și pînă sticle, pînă sticle cîm thërbe cite fun kil, de să -rkágă acolo a-
să, ca s-avém iánna, să mîncăm. [...]

Verzi așa îi pui, bağ și vărză, bağ și plătăgêni, bağ și cùsti, ásta, ardêi,
cum îi zisárăz dumneavuástră. Bağ și s-acrește și mănînc dîjjei... Le zice și
15 murători, le zice și troșije. Dămúl le-a zis troșije, n-a zis murători, demúlt,
de vekitúră, troșije le-a zis. Așa zică alde múica bătîrnă.

Iuliana Dinică Cóclea [75 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Pă ziua de ieri. M-ă sculá de nuápte, că mă culc afără, la pătúl, colé.
20 și m-an dus și-am tocá la ráță loón dim báltă. Așa-i zice, loón. Dacă nu ie
loón, ie și verdețuri de -ástea așa, tocátură, așa să zic Am pus făiină acolo
și-am mestecát cu verdeăț-ăia și-am de la ráță. Dupe c-am firși ráțele, an-
dat la clóta a cu pui, am făcút păsát de maláj și l-am pus acolo-n strákínă

și vin puțin și mănâncă, îi bag la colț colț. Dupe-ăia, mai mătur și ieu, ba aduc
 apă Am un miel să-î dau acolo, îi dau iarbă, îi dau apă, îl mătur acolo, rînesc, așa
 ta fac Pe urmă - mi iau copilăși de vîd de ie, că să scuăle, să ducă unu la gră-
 dinuță, unu, vîd de fătă coleă că ie mică, așa fac Săra, cîi vine-n timpul ăsta,
 5 iar m-apuc de găteală, că vin uărmeni de la mîncă [...] C-am făcut asară, c-am
 gătit ? Făsu ! Făsu, am avut făsu skert.

Azi dimineață am avu nește piște și l-am făcu saramură. Am dad la răță,
 că uărmeni nu fîr-acia, an dad la răță, an da la clotă, mă țiu dupe fătă de i-an
 dad mîncare, dupe băiat de l-am îmbrăcat Așa fac Acuma cîi veniră, făcu iar
 10 mămăligă și mîncară uărmeni, niște briză mîncară, usturoi și s-a termenat acūsa,
 să fîrși mîncarea, acuma desară c-om mai mîncă nu știu, ne gîndim așa, ce să
 mai făcăm.

[Aceeasi]

Vija

15 Aizi la noi să pîne, și tuamna și primăvară, vija Alege vomu ũ loc acolo unde
 de jete mai bun pentru vije și tăie vită din altă vije, altă care pîne Făce grujă
 de treizăc sau pătruzăc de centimetri adîncime ș-o pîne, p-ărmă o cutrușpe cu
 pămînt La o lună sau la ... dupe cum jese ia dim pămînt, să ducă ș-o dezgrujă
 ș-o tăie așa frumos și ia crește mare.

20 La trei ani de zile că pe rod vija, făce struguri la trei ani, atunci potri-
 vit pîn-la trei ani nu ... rodeste După ce rodeste, vomu-o-pgrijeste, o prășeste,
 o piétruie, o leagă Cînd să coc struguri o culêge [...] Dupe ce s-a cob bine de-a
 vîzút că are dulcătă strugurile, o culêge în puțin!, așa spûnem noi, văsă mar!

Dupe ăia vine - acasă, o stuărce cu storcăturașea. Descă nu are storcătura-
 25 re, cu măsca, așa-î spûnem. Aizi la noi așa să obijnuieste mult, cu măsca,
 ũ lemn așa făcu cu patru bete și storșeste și pîne la butoi, ferbe și ... s-a
 făcut vinu.

[Ion Peltcu [40 de ani]

La nuntă

- [...] Ieasă suăcra c-o măsă, c-o mesală púsă pe ia, c-o [K] dăo piinî, cu dă-
 5 lo jumătáz de vin, cu ban pus în piine la mireása de mîna și locoléz măsă a-
 mîndăo, sărúta — de trei ori fac așa — sărúta mireása mîna suăcri, suăcra sărú-
 10 tă mireása la obráz, de trei ori Dupe-áia lo bágă-n cásă mireása, îi dă să mă-
 nînće, pun măsă la mesení și începe jocu. Dupe c-a mîncă lúmea, începe jocu la
 nuntă; juécă piině sára. Sára, ce pretinde náșu, pun dărurle pe távă, pe távi, scot
 mireásă hóră. Dacă áre mireása dărurí mai multe, mai dă și la mesení d-estri-
 lánț, pe la rúde, pe la ... la gîinere, la sócru, la toț le púne la gít ștergăre, périnl,
 15 córapi și iásă și juécă dra mirési cu tuátă lúmea căre ie la nuntă și dupe-áia
 pleácă náșu și dug náșu iar acásă. Dupe c-a duz náșu, să mai spărgă lúies-
 te lúmea, mai pleácă, mai vin, mai ... pănă reguleáză iar dîn nou acîta la ... le só-
 cri, să întorc. Șf pe la zéce, pe la ... cam la zéce să duc și-aduc iar náșu
 din nou. Petrec aci tuátă nuáptea. [...]
- 15 Luni dimiñeáta, așa a ieșit obiñeju acúma, ia iar nuntă din nou. Să duc le
 naș, ie și náșu din nou cu ei, să dug la sócri, la sócri ai mić. Duc suăcrele - o-
 cóló, să- ntrintésc, aduc iar ... aduc iar náșu la nuntă, să duc piñ sat cu mi-
 reása la fintîná. Púne o távă, pe távă púne un ... un ștergár sau tjiłáifăr, cum
 îi spúnem noi și púne um pahár acóló cu ... gal, să duc le fintîná. Cumná-
 20 tu de mîná scuáte apă, mireása ... îi púne de trei ori în par [= pahar] și-
 dă cu picóru, la răsărít, la apús, cum să fáce. Dupe-áia púne apă-n par și-
 púne pe távă, pun táva-n mijlocu hórí și fac toț hóră și juécă trei hórí pe
 lîngă fintîná, în fáta fintîni acóló și pleácă îndărăt, pleácă pin sat și vin acásă.
- Dupe c-a venit acásă căre ... pun iar măsă din nou, mănîncă și dupe-á-
 25 ia să duc să dúcă, căre fáce rakíu, de strînge sócru al mic, sée [= zice] că
 fáce rakíu Rămîn mesení aiică, îi mai kámă și-ále mesení acásă, tat-al
 miresej și acóló ei pun ... pun măsă din nou, cu mesení căre și i-o kemát
 sócru, pun măsă din nou și mănîncă. Și de-aiică să mai duc, iar să duc cu

lăuutări, cu mireasa, ginerle, sócru, suácula, din nou acolo la nuntă, dau dar aj de sin la sócru acolo, la tat-al miresei, și dupe-áca ei mai petróc acolo, bea, mánihcă și vin acás. Dupe-áca a termenát. Marți, dimineá [K] pînă luni sára ține ásta.

5 Marz, diminiáta, care-a fost alergători de-a fost, aj de-aprúape, de zice că a servi la măsă și n-a apucát, puáte n-a putút să...să mánihce, să...atúnc marți îi mai káimă și pe-áca și mai petróce cu țej. Alt-aduc lăuutári, álti și fára lăuutári și petróc din nou tot, împreună.

Roșianu Pe Epifténia [43 de ani]

[Întimplare]

10 Io am avút ...fáta mea a fost îjetáte de șáisperezêce ani și io m-am dus [E], am dat-o la meseriie să-nvêțe craiitoriiie. Acúm fáta mea, cînd a ieși crotorogásă, i-am cumpărát și io mașiná. Type ce i-an cumpără mașiná, ce s-a-nlîmplet? mi-a venit ímpetítóri, că s-o mărít. Am spus că n-o mărít fáta, că
15 je tinără, cum s-o dau io de șáisperezâce ani. Între timp, stápiná care-o-mvêțásă la meseriie, a-góintát fáta și mi-a mărítát-o. Cîm mi-a mărítát fáta, am simțít io de loc. Am văzú că fáta nu mai víne. Fáta mă mințísă, zice:

-Io mă duc pîn-la o mătúșe, ce [= zice], și viu acúma

Așteptáji io să vínă, nu mai víne. Unde-í fáta? Plecáji dupe ia io. Mă du-
20 săji, o cătáji, nu mai jéște. Veni bərbátu-miu.

-Petriică, nu mai je Véta!

-Păi unde je?

-Nu știu. Fáta nuástră-í mărítátá.

-- Să puáte. Hai să mérégem óupe ia.

25 Am plecát io cu țel, amíndóji. Ne-am dus únde știám noi că...ne-am duz la stápiná țej, ne-am uitát péste gard, nu-í nimínea. Ne dúcem la ála de-o-mpetá și știám noi. Cîm ne dúcem acolo, úșa-șkísă, lámibile-apríșă-n

țueltă căsă. Zic :

- Petrică, aiică jéste!

Cînd ió, ca máma, ím_veneá sã mor, sã sar peste gard, sã intru-acólo, je-
și' cúscreu-miu. Cînd jesi' :

5 - Ce-í, mă ?

- Ne dez_vóie sã íntreám ínúntru ?

Ce [= zice] :

- Vã dãm.

Cînd am íintrát-acólo, fáta au ínkis-o. Ne-a ínkis-o, n-o mái lãsát-o sã
10 mái jése de loc. Ío le-á spus, am bátút pe la usí, am fãcút scandál :

- Scotet-o sã vorbesc cu ía, númai sã vorbesc. De c-a plecát sau cîne-a-
cîntát-o, ía stíie cã n-a foz_de mărițát, c-a avút decít sãjáspe ani

Áia m-a luat tos_cu vórbéle, cã.

- Du-te și du-te !

15 - Nu vã dúceț, cã nu sîntez_voi stãpíní pe copíu mîu. Ío... ío am fãcút-o,
íó sîn_stãpínã pe ía.

Pe ce jerá sã máj fiu stãpínã, cã níž_nu m-a lãsát s-o máj vëd. Am jesi'
și-am plecát. N-am putú_sã dorm nuapte-áia de nãcáz. Mã dug_la milițíie. Spun
milițíianului :

20 - Továrás, ce-í fãcém cu fat-áia, íóte, mî-e luat íáta.

Ce-mí spúne milițíianu :

- Ce sã-í pos_fãce, zícé, te-aj fãcú_suácrã.

Mîe mî-erá to_nãcáz. Íar l-íntreb pã íel :

- Cum íi fãcém ? Ce :

25 - Interesázã-te și vez : dácã fáta íe dúșã cu vóie íei, nu pos_sã-í máj fãž-
nîmíc, íar dácã fáta kó fi luétã forțátã, mérgem noi și t-o scuátim

Cîm_m-am interesát de -apruápe, spúne, ce [= zice], fáta-í dúșã de vóie
búnã, zícé. Potolííí-vã, cã n-ávet ce sã-í máj fãcét. "Și ne-am potolííí. An_stad-
dúžo sãptãmíní míniúž, ne-am ímpacát și-mpacát sîntém s-ástáz.

30

[Aceași]

Zămă de grășiță

Ne duce[~] și culeg^{em} grășița, rup^{em} foiile du pe cator, și uo tocăm cu cutitu și o băgăm în apă și punem uala la foc și s-ferbe um pic așa s-o dăm la o parte și vărsăm apa aia și punem alta... apă. Și-acolo cîm punem ap-aia o lăsăm,
 5 de vine de să opărește-ntîi și pe urmă o punem acolo la foc și skerbe, o-
 groșem c-^u uou, punem puținică sare și skerbe și abît. Pe-orm [K] dupe ce skerbe o dăm la o parte și-o punem în străkină și mîncăm.

Stăndiu Margaréta [19 ani]

La întîi de Anu nou

10 Vrajesc cu băieți... la întîi de Anu nou, seara. Seara să string fițele cînd
 je întîi de Anu nou, să string fițele la o fătă acolo-^u căsă, vin băieți, ia străkîni,
 farfurii, náo, náo farfurii. Și pun pie măsă, băgă képtin, băgă périje, cúsca, cărbúne,
 inél, plîine, cărtiie [E]... ban bag-acolo. Și pe-urmă ias-afără și una
 stă și kar máma, altă femeie din căsă, stă și noi jeșim afără tot, copii. Și ia
 15 lă băgă périje, képtin, băgă sup străkîni și jeșim ș-care gicêște périja, képtinu.
 Cînd intrăm fiiecare -j rîdică cite-o farfuriie, găsăște altu périja, altu képtin,
 altu plîine, altu ban, altu inél, altu cărbúne, cúsca. Și iar, de trei ori făc^{em}
 asem așa.

Căre găsăște képtinu zice că-l ea cu dinți mari [I] pe bărbatu-so, căre găsăște
 20 cúsca zice că-l ea rasu ca cúsca, căre găsăște plîina zice că-l ea bogat,
 căre găsăște inélu zice că-l ea álbu, căre găsăște cărtiia zice că je... are
 stîntă de cărtiie, căre găsăște périja zice că je puros. Stăi, ce mai je? Așteea
 sint, așteea sîn tuate.

To la Anu nou; tot la-ntîi de Anu nou... La întîi de Anu nou ia femeia,
 25 făce plocón și are copil mic. Și să duce la mușe să-l dea la grindă. Ia plocónu,
 găiniă, trei kilé de vin, ia una de răkii și să duce-acolo, dă copiiu la

grindă, sîn ... la áltele sîn și trei nepót, la áltele sîn și șapte, ob nepót. Și ia,
 tomnăsc lăutăr!, ia lăutăr! și le cîntă, mănîncă la măsă și le cîntă lăutăr! și
 dupe acéja, iar trei zile vin la rînd, álți și doo zile, álți și trei, pe cum petréc. [...]

 5 Îi púne, îi fáce mușsa un colác și i-l púne la gît și-l dá de trei ori așa pînă-n
 tãvãn, și áia -j zîce că ie grindă, spune că să creășcă. [...]

Dúpe ce vrăjesc, dimiñeáta să duc. Șeare atúnca să duc și leg stobóri la úge,
 cu átă, cu căre ... unu átă roșiiie, viérdé, neágră, în tot fiélu, pembiiie, în tot fié-
 lu de culóri. Să duc și leágă stobóri și dimiñátă să duc și ... îl leágă cu óki-
 kis, șeára. Și dimiñeáta să duc și-l viede -acoló. Și căre-ji strîmb, zîce că-l
 10 ea strîmb, căre-ji drept zîce: „la tu, c-al meu drept iéste.”

[Aceeasi]

978. RASTU [WLAD, 347]

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

Culegere 1960 : II, CD, VR, TT; transcriere : MV

15 [Amintiri din 1907]

Cu trei zile pîn -la revóltă, ieu am plecá la Craiówá. Am stat o zi în
 Craiówá. Cîm să plecãm sára, la Podér! uámini, răscoála, pe -o parte púniá foc
 ș-pe -o parte căre cărále cu grîu, încără cáre de grîu și porúmb.

20 Cînd am veni di coló-ncoa, a fos toate conácele proprietárilor întreg.
 E! Cîm ne-am duz de -ajíc încoló, a fos toate conácele ars? [...]

Vením pî sáte, númăi la ... la Nkorsúra n-a fos nimic. Dăin la Boréni.
 La Boréni, cărele băgáte cu ... ruátelă... ál de háis ț, șant, fúndurile și grépíle
 púsă-ș car și rumíni căre porú și púneá-ș car. [...]

Mergînd iej în cúrte, noj ce să fácem iej și cu ánu ále?

25 -Má, zîce, bá, ál să stãm colcă sub dúdu ásta să vedén ce să fáce.

Atúnca, în tímpu ále, am vèzut trei inși, trégáu la o mușamá pe ... pe strădă

s-o duc-acásă! Şi únu c-um braz de còcàne, apropó! cá da [K] dáca n-a fos
şi cît [ε] gámantánu ála.

Stătúrám scoló. Aşuzím p.e Pátru Nícoláie Bulíga şi pe Panáit a lui Gó-
ge Sávú. Zíce :

5 – Di la dial de folişór, zíce, je únu mort.

Noi, jo á zíz lu [K] la tovărăşu - ála :

– Mă, haid-acásă, mă

– Nu, bă. Mă, stai să vedém ce je [...]

Pe úrmă... ce_e, ce_e ? vîne armáta. A venít o compáníje de... dle ví-
10 nătóri!

Ştefán Grigoráş, zís Bobóc [78 de eni]

Lîná

La noi sã tund ójile în maj, după climã, dúpe cum... e tímpu. Şi după ce túnd-
dem úóliile, ne dúcem şi hópárim lîna, cu apă fierbînte, de- j lásã tot usúcu dîn ja,
15 murdãriá.

Pãj ne dúcem cu ja la báltã, s-o spálãm pim báltã, sã usúcã, dúpe ce sã u-
súcã, ho scãrminãm cu mãna ş-apóji trecém cu ja la dãrac s-o dãm pin dãrac.
Tot pin dãracu-ái mic scóátem şi fujóru, cáre l-întrebulínţãm la urzále. Púnem
urzále de fácem pantalón, fácem dîn urzále... aşternúte pêntru pat şi réstu
20 íj... pêntru bâteálã. O toárcem ş-fácc~ şi covóará, fácem şi aşternúte... de pat,
fácem şj... corépi, tot ce ne trébuje-n cas scóátem dî lîná.

[Ispas Lucia, 55 de eni]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

25 Ieri dimineáta m-ã sculát, am dat la rãtã, am da^d la puí, am ú mîel,
ú íed, le-am da la toáte mîncãre. Apãj dup-áje m-an dus ş-am culés niş-
te fasóle, ş-am fácut mîncãre. An gáitit pêntru dóyosprezece. După mãsã...

am un copil mic care-l îngrijesc, un nepot, aș stat cu jel, l-am adormit, îi mai
cînt ca s-adormă, cî je mititel. Am mai lucrat cîte oeva. Șt... eș culcs dudu. A-
colo... e foz mai multe femei care... ne-am ajutat... în muncă. Apăi e-ncepăt
cări mai de cări să povestesc cî e-au împărțit pi la Sim-Pietru, merele care s-a
5 c/lopt, care nu s-a c/lopt...

Ăstiz... de dimineată mi-ă luat serviciu - m primire la fel ca de obicei;
cu păsările până le potolesc, apăi să pregătez masha... și ne-an duz de-am
făcu dudu care le-ă strînz le-ă făcu la cazan, le-am făcut tujică.

[Aceeși]

10

Pescuițu

La noi alică, primăvara de obicei, cî vin bălțile, apele Dunări, cî revăr-
să girlele, băgă apă la noi în bălta noastră alică, e Răstului, vine mult peste. Du-
pe acēja, uamei care să ocupă cu pescuițu, adică pescări nosti de aci diu co-
mună, je întrebă, întază scule: virșii... setc, mă rog, anumite cîrligē care le
15 pun așă - n drumu pēstelui. Cîrligē mari pēntru somn; poprim peste d'in ala mi-
cūt așă, cam de... o sūtă, dōto de grame... bucata și-l pūne - η cîrligēle - alea
mari și - acolo vine somnu, de obicei până la... la șaizăș, șaptezōc, și mai mic,
și la o sūtă de kilograme s-a - ntimplat, și - ggite pēstele și... rămīne și jel
prius acolo. Da Atūncă pescāru, cî s s dūce și - l gēsāste prius, au un cîrlig,
20 l-arūncă - η cîrlig, pēntu cā pēstele care je mare s luptă cam [ε] cam greu
s pīnde l fine - l... trāge cu pripōnu și - l adūce și - l pūne - m bārcă și... a-
dūce la pescāriē.

Cu virșile, le - așează iar la fel, în drumu pēstelui, la anumite locuri, pe
unde... cunosc je cā pēstele plōte s ūmble pe - acolo, și - așează virșiiile, le - a-
25 șează, șeāre, pi la kindi - așă, mă rog, sau dimineāta și... le cēlut - a dōva zi de
dimineāta, după rāsārițu suārlui. Sau mă rog, și mai de nuēpte. Gēsāste pēste
și - l... il jay, l pūne - n dūbă și - l adūce la pescāriē.

Bistričanu Ilie [45 de ani]

[Casa de naștere]

Cînd femeile gravide .. venea timpul nașteri, jéle kemá cîte-o .. bábbá bǎ-
trînǎ. Însǎ acúma ... nu mǎi jéste așa. Acúma avém despensár, avém moáșe, avém
fêlcere, avém dóctori... și nu mǎi nasc femeile acásǎ ori pe cîmp, cum nașteá
5 înalînte. Acúma nasc la ... spítal, la cásǎ de naștere. Înǎlînte nașteá femeile și
sǎ ducǎ la múnca cu copíli dúpi jéle. Acúma nu sǎ mǎi duc. Au și jéle o páuzǎ
înǎlînte de naștere... și dúpe ce nasc to^d la fel; nu sǎ mǎi duc cu copíli mi-
titéi pe cîmp ca cum jereá înǎlînte...

Știrbu Mariá [38 de ani]

10

979. URZICUȚA

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

Culegere 1965. CC, MM, NS, VS; transcriere : MM

Așá fácem țéstele

Adúcem pǎmîn_u di la cîmp. Dac-adúcem pǎmîn_u di la cîmp, di-éla álbu, nu
15 álbu, gálbin, nu di-ésta de sǎ muncește, je ma_adińc_ála, dac-adúcem pǎmîn_u de
la cîmp, ne dúcǎ_și... întéi strîngem bálegǎ de cai, de la cal, de únde sǎ bálegǎ
cáii. Strîngem dóbó tírne de báleg, mujém pǎmîntu_ála, adunǎm pleávǎ de gríu, de
páe, nu páie mari, pleav_șí ne -ntovǎrǎși_șí_șapte, ob_zéce_íns_șí_șí-nceper_șí
sǎ cálcǎm cu picúarle. Ete_ășá : picór_língǎ picór, picór_língǎ picór, picór_língǎ pi-
20 cór, cálcǎm, nídem, glumím. L-am íntíns_ășá cît odéja_ásta, íl lom cu mîińile, cáre
cît poáte sǎ ja-m_míńǎ, și-m_mijloc cînd íl arúńc, el fáce „tup”. Íar atún [']
íl lom_cu mîińile și iar aruncǎm. Șí-aduníndu-l, íl fácem_ășá um_mormáń_ca
mása_ásta máre, nalt. Cînd íl fácem nalt ca mása_ásta, iar ne príndem úna de-á-
ta_șí-iar picór_língǎ picór_ășá.
25 Șí cálcǎm_ășá, po_sǎ spuí_ío, ca poáte și tri, pátru kóre, cálcǎm. Șí-pǎ

urmă cîm simțim că je călcăt îl făcăm așa, îl dăm pe mîinē j-dacă tîine pămîntu
 5 așa, de nu să rúpe, atúnc je bun. Dúpe ce l-aj făcút așa, împărțim [K] lom o
 gărniță și-o úmplej cu pămînt, împărțim, făcăm mușurpăie, mușurpăie, cite dó-
 uo la țást, cite trei, căre cum vrea să și-l făcă. Dúpe ce -mpărțim mușurpă-
 10 jel-élea, dúpe perspăriete care -a călcăt, l'om pămînt d-ésta de áia [ε] și
 făcăm fórmă de ligán cu fúndu-n_sus, ce o fórmă de ligán cu fúndu-n_sus,
 și púnem pămîntu-áia și-p-órmă púnem p-áia de l-a călcăt, de l-aj călcăt
 pēste jel, și-i făcăm așa, un fel de áia, ca să bágám [ε] bágám un cocón, ca
 să avém un-să bágán vatrăju și-să usúcă cu cocónu áia acólo.
 15 și cîm să usúcă, le dó'lo săptămîn la trei, îl putém púne-n fúncție.
 Așa făcăm țéstele.

Luana De Ninu [66 de ani]

Várza

Várza o púnem tuáma la pútini [r] la pútini. Luom várza de la grădină, lo
 15 curățim frumós, o crăpăm așa la cotór, și-ășezám várzá língă várzá, rin língă
 rînd, așa o fáce bərbátu héu. și dúpe ce je așezátă, știu măsúra pútini, trei
 kilográme sau pátru de sáre, le ia și le presără pēste [r] pēste iá. Dúpe c-a
 presărát sárea, încep să car apă de la fíntînă. Pui apă pînă de pēste várzá,
 de să fáce pútina réșă. O coperim bíne... pui capácu pútini și-p-órmă pui
 20 greútáte, pui greút [K] pui lo [ε] avém un ke [K] o kátră mare -așa
 de-o cópere acólo, ca să nu...

La o săptămînă, la dó'lo, începe s-o pitrocáscă. Scóate de j'os, púne sus,
 scóate de jos, púne sus. De c-o pitrocéște, de-áia jáșă búná. La lúna, pos-să
 fkerbi di_ia... Făc cōrbă, cōrbă de pēste le [K] de úoriče.

25 Cōrba de pēste, pui cā [K] toc cāpa și-o fkerbi, pui o cānă de apă și
 fkerb cāpa și cîm pui záma de várzá, cā dácă pui cāpă záma de várzá, víne
 de-o întárește și nu să [ε] să prea fkerbe și, cîm pui záma de várzá, pui
 atúns și pēstele și oréz și ce aj de pus.

[Aceeși]

[Vinul]

Îi lkom și-î culégem, dácă să fac, dácă léste ánu ca să fácă strúguri. După
 ája, ne dúcep cu cáru, ne dúcē și noi cu șápte, opt yámini la culéz de vije. Ne
 cēm la culéz de vije și-ncéper să culégem. Din zéce ári, cáre -î am, am fá-
 5 cút și un car și jumátáte de strúguri. Un car și jumátáte, cálculá la kilográm,
 pân-la 40 miie cîn sulte, 40 miie șápte sulte de kilográme. [...]

É, fácem noi, culégem un car bun, tápîn, cum sîr cárále pl la noi pe-álic
 Kolttenésti, nu d-élea de múnte, culégem un car tápân și mérgem acás cu íel. Um-
 plúí io vásíle, de-o sultá de vedre dintr-un car, cu totu, cu cóminá, cu tot.
 10 N-á traz límpede de loc sau samatóc, cum îí mai spúnem noi. Íl băgáí cu
 cóminá cu to las cá-l trag miíne, să culégē și p-éla. Am [K] l-an stroșít íeu pá-
 nă pl la óra dólospe din noápte cu ferméja, cu copílu acolo-m... ím bec la noi,
 Termenárám.

Din car cîn l-am luat, l-am adús cu cáru, l-am luat cu tírna, coborám pe
 15 scári ím bec, tírna grea, aveá péste treizéc, patruzéz de kilográme. Să cáyut
 o stroșítuáre d-élea de lemn și cu fíier, ínsá n-áveam cá íerá sezón ș-le trebú-
 je la toátá lúmea. Mă pui și íau o creácá și o tai și fac un știc, o creácá de viși-
 nán, și fac un știc... și pui í-írdáí cu tírna, íer io-l íau și-l bat cu șticu, í-írdáí.
 Dă-í bătăje, dá-í bătăje, dá-í bătăje, dá-í bătăje cu șticu; an stroșít strú-
 20 guri toí...

Dí-írdáí íl luat cu gárnița și tornám ín butóí. Íer butóíu aveá sus o gá-
 yurá máre, cun să spun io, de vreo zéce centímétrí, ca să íntre cu cóminá cu tot.
 [...] L-am termenát. După ce l-an termenát... íncépe să fíiárbă, fíerbe, cúra pe
 jos, cá n-áveam vâsé ín ce să-l mai pui... Státú și din fíert, puséí í-íste cáí-
 25 dári, pusáí ín néște pítostávi pe-acóló, cá íerá vin mult, ș-n-áveam ín ce să-l bag,
 ș-míe m-íerá drag, cá íerá al pátrílea an. M-íerá drag an fácu ío átíta vin,
 máí am vin și la ánu! Cé să má am cá nu m-a apucát, pân-la secerát am ter-
 menát. [!]

Ćismáru Ne Flórea [38 de ani]

Mămăligă

Noi porîmbu ! lom și-1 curăm după drugă, boabe, și-1 pînem în sec, mîr-
gem cu-el la mîeră. Acolo ne ducem și-1 pînem în coș. De o parte jăsă tărîțălă
ș-de-o parte jăsă mălăiu. Adu [K] de-acolo cîm venim acasă, luom și-1 pînem în
8 hambăr, tărîța de-o parte, mălăiu de-o parte. Tărîța o-ntrebuițăm pentru puț
să le dăm să mănînce și [E] mălăiu-l cernem cu sită deasă de mămăligă.

Prima dată lom și spălăm căldărea bine frumos, lom cantitatea de [E] cu că-
ne ș-o măsurăm cît vrem să pînem să facem pentru o măsă. Ș-pe-ormă luăm
și pînem păsătu, două mișni de păsătu [K] de mălăi, la păsătu de-1 facem noi,
10 jărăș pă ormă pînem sără, o cantitate așa cît pu [K] aproximativ noi cu mîna
noastră. Și o lom și-o lăsăm și-o fierbe ca cînsprezede minute, păsătu, pe or-
mă pînem mălăi, doi, trei pumni. Și fierbe jărăș cînspe minute ș-o lom ș-o mes-
tecăm; o mestecăm o dată, o pîne răsuflă puțin iar fo cînză minute pe foc, jă-
răș, o mestecăm bine, bine și pe-o parte și pe-alta, întoarcen căldărea și pe
15 dreapta și pe stînga. Și pe urmă o lom și o pînem și-o răsuflăm, o cură-
țim cu lingura după mestecău ș-o pînem pe măsă.

Atuncî kemăș copiii și sôtu și vine și mîncăm, totuși ce gătim ș- noi le-
gume, fiie cîrbă, friptură, ce să găsiște-n casă noastră.

Miculăscu Me Costănta [36 de ani]

20

Cu vrăjitu

Vrăjim la Anu nou, tineretu vrăjește la Anu nou. Să strîng fete și băieți
la o fată, care vrea, sau la um băiat, într-o cameră și au pus acolo o măsă.
Pe măsă aia pun noșto farfurii. În așteea noșto [K] sub așteea noșto farfurii, că
le pun cu gîna-n jos toate farfuriile, supț așteea noșto farfurii pîne; sub o
25 farfurie pleptă supț una pîne oglindă, supț una pîne lină, sub alta pîne
... pline, jînel... mărgăm... și-ășă plină pîne sup toate farfuriile-alea

Vine cîte-o fătă și trăge, pîne mîna pe-o farfurie. Cînd a pus fătă mîna pe
o farfurie, um băiat sau o ăllă fătă să ăltă să vada ce ăeste su farfurie ăăa.
Dacă înemereste de ăeste-agolo dînte, spîne că cîcă-l ăa cu... dîntos, cu dînti
5 mari sau, dacă in [k] trăge vreo farfurie dintr-ălea de ăre ăinél, spîne că ăeste
suphîre bărbătu de-l ăa, ăeste ca pin [ɛ] într-un ăinél tras.

ăăncovic ăăăna [22 de ani]

Vărza

ăa să dăce, cumpără vărza, o cu [k] o ăa și pe urmă îi scoăle calpărele di-
năăăuntru, o... pîne sare-acolo și pe urmă o pîne [r] o pîne-m pîtină, o a-
10 șeăză și după ce ăo așeăză, îi pîne apă, pe urmă pîne sare; deasupra pu-
ne niște ketrăăje.

După ce pîne ketrăăjele ăăă, începe s-o pitrocăăscă ca s-să făcă bûnă
de mîncă. Și pe urmă vărza începe s-s-acrăăscă și să făcă bûnă de mîn-
căt.

15

Calpăreănu Me Dumitra [12 ani]

980. BISTREȚU [ALR I, 870]

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

Culegere 1960 : II, CO, VR, TT; transcriere : MM

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

20 Ieri de dimneăăă am alergăt [!] pe cîmp pînă la pămîntu sătului, m-am
întorz-îndărăt, am aduz nește vite la [ɛ] oboru de glăăă și-acuma um-
blăă iar la fel pi la ăămenî, pi la ăăa și venii încuăăce s-vorbii cu tovăăsu. pre-
sedinte.

ăăă Me Pe Fîru [58 de ani]

Tăstu

Lom pămînt. Pûnem cîtle d'ôlo postăvi, cum ştii, ved'ëm noi cum sînt pos-
 tăvile. Cîtle-o postăvă, dăcă-î mare, pûnem o postăvă, dăcă je mai mică, pûnem
 d'ôlo postăvi. Le tăst, tuată grămădă, pămîntu. Pe-urmă-î făcëm aşă uo gruăpă
 5 în... pămîntu ăla, le mijloc, aduc'em bălegă d'le col, string'em ş-pûnem acolo
 pleăvă. Îmujem pămîntu-ăla tot cu-ăpă, pe urmă-l l'om la călcăt, cu picuă-
 rele. Îi dăm de jur împrejur aşă, cîtle trei pătru înză [=inse] călcăm, nu u-
 na singură. Îl călcăm d'le d'ôlo spre zêce l'ori. Pe urmă făcëm nêşte muşuruăi-a-
 şă biñe, l'le băt'ëm biñe cu pâlma, ca să nu să le pămîntu pe jële. A, [ɛ] u-
 10 tăt, d'upe ce-l terminăm de călcăt, făcëm muşuruăjële şi pămîntu-ăla de [k]
 il călcăm, il făcëm aşă, ştii, tūrte, le zîc'em noi, cîtle d'ôlo tūrte d'le-ăl'ea, şti,
 preţujim aşă cîte d'ôlo tūrte, cîte tēste ne jāsă. Cîtle d'ôlo tūrte la tăst, făcëm
 muşuruăjela ş-l'om tūrtele cu postăva şi l'le pûnem pe muşuruăju ăla. L'le înlîn-
 d'ëm, le smo [k] ntîndem cu ap-aşă. Le dăm aşă nêşte găşuri cu nêşte pă-
 15 pură şi ij tăst. L'le lăsăm d'le să usucă, pe urmă l'le ridicăm du pe muşuruăj-ş-le
 l'om acăs, le pûnem pe foc.

Cucă Eliena [61 de ani]

Pēstele

Pēstele se prînde prîma dată cu vîrşele. Şi cu vîrşele prînd'ëm nūmaj ca-
 20 racudă, lînu şi cu ştîuca. La Dîunăre cîrlîgele, undîta, ăce, să pun la [k] cît-un
 pēste viu în jële şi să pûne la [ɛ] la pûnctel-aşă unde săl'ij sînt aplecâte, ră-
 dăcînî, de vin ej de să [k] la m [ɛ] la mîncăre. Şi la d'ôlo, trei zile ş-duce
 ş-căută, ij găseşte : somn, de d'ôlozez d'le kile, d'le pătruzez d'le kile, şajzez
 de kile, obzez de kile în cîrlîg. [...]

25 Sînt nēvuăde, nēvuădele d-ăia la băltă pe unde il prînd pēstele mărîp
 cu tōtu-l ja. L-ja şi mare şi mic, il ja de tuâte elea.

La gard, cî să pûne gardu, de deskîde bălta, să nu treacă pēstele,

acolo ie sac, timent, kátrô, ca s-nu treacă, să nu rúpă apa, să rúpă pēstele...
La sturî, cîm_bagă aîca la sturî, de vine apa la sturî, unde sîn_sturîle aîc,
la deal, în báltă, la plopî, sîn_vîrse d-élea mic de șasă, de prînde númai frún-
za caracúdi.

5

[Firu Gh. Nicu, 43 de ani]

[Obiceiuri la nuntă]

[...] Sîmbătă fac cfortîna, ca tuată lumea, și dup-ăia sîmbătă sêra înce-
pe un dans, așă să zîc-aió la noi, dans, cu lăuutári, cînt_vin lăuutári núnți. [...] Duminecă dimineața iar la fel' cîntă lăuutári... la gînere-acoló... să strînge
10 lumea, vine lumea la măsă, cum să zîce. Și dup-ăia s-ia nășu de-acólo. [...] Si vă [r] vă spusăi pēntru plocón, cînd să dúce cu plocónu [la naș]... pîini,
o gîscă sau o [K] dăcă táje vreo vîtă, dúce vriun... búture din... vîtă, dăcă
ére nășu yámîni! mult, sau, dăcă árle mai puțîni, dúce legúme mai puțîni. [...] Si dúpe ce a mîncát, a băuút acólo un vin, 4o túică, c-a băuút, îmvalés mi-
15 reása [K] iásă și-îmválés mireása. Dúpe c-a-mválé mireása, să dúce nășu cu mireása și sárúta la tot meséni mína, dup-ăia pleacă. Și cî să pléce la împlim-
bárle, o pun pe -o măsă, în_cúrte și... nășu o ocoléște c-o túrtă de pîi-
ne și-i dá și múscă și din pîine și bea și din paháru de vin... Si dúpe ce a terminát de múscát, începe s-azvîrle pîinea -n tuáte pârțîle și dup-ăia
20 pleacă să-implimbe. Să dug la biserică, să cunúna, dúpe ce vin de la biseri-
că... cîntă lăuutári, c-așă să zîce la noi aîca, cîntă óra mirésî, o-nvîrtés
de trei 4ori și pleacă acásă. Dúpe c-a plecát, s-a dus acásă la nunt-acólo
și scot iar în hórá, juécă hóra mirésî, pun dáruri pe măsă, pēntru naș: car-
pétă, carșáfuri, fétă de măsă, c-ére mireása, piérini, cîte [E] trei piérini
25 să pun sau pátru, cãmășă d'le nuáptea, cãmășă d'le bār [K] bār_băteáscă, fe-
meiáscă, combinón de zî, bálticuri, corápi, de-al de-ástea să pun, de!
Să dá și la sócri... iar așă, 4o cãmășă, 4o pérină, 4o peréke de corápi; la
gînere t'4o la fel', la cumná de mína să dá. Iar dăcă ma ére și-un fráte

sau fun cumnat, iar... i să dă cite-o pernă și-o păreke de corăpi și-um batic. Și a terminat cu hora miresei, și-a plecat luma acasă și dupe-ăia... s-a terminat nunta și-a plecat cu dansu, să zice, la mireăs-acasă. [...]

5 Și vine [ε] vin lăutări... de-acolo-napoi și îl ia iar pe iel, pe naș, acasă, și cu meseni, nuaptea, tirziu, pi la zêce, pi la unșpe, cum ieste timpu. [...]

10 Și ia tineri, na [κ] ginerile și-cu mireasa, și-i ia nașu acasă, și-i ține pină la zîua albă, la iel acolo, dupe-ăia le dă drumu.

Luni dimineața... pun căldărea cu țujică în bățătura sau la [ε] stradă și fierb și să ducă cine are plăcere să bea țujică. [...]

15 Marț dimineața a-ncepūt să-j dea ba veselă, ba bucătăr să plece de-acolo, ba cortina să o termine și s-a terminat nunta.

Jelena Me Grigorie [45 de ani]

[Capra cu trei iezi]

[...] Lupa intrînd cu ôki înalbat, cu gura căscătă și flămînd se uită

15 după ușă, îl găsește pe cel mare și-i zice: „Ă, ajiica mi-erăj, nănășule? la viino la nănășu să te sărute” și-l ia, îl mănîncă și-i mai rămîine numai capu cu dinti rînjăți. [...]

Dup-acêea se mai învîrtește [r] se mai învîrtește și-i ia [κ] ca s-o-n-grozească pe capră, lăsă cu din [κ] lăsă căpetele cu dinti rînjîți la fereastă

20 și mînjeste toț peretî cu sînge [...]

Brătăanu Marija [12 ani]

981. MĂGEȘU-DE-JOS [ALR II, 872]

(rn. Băilești, reg. Oltenia)

Culegere 1960: 11, CO, VR, TT; transcriere: MM

[Barca]

5 Se progură-ntii carboși, să tăie la [k] să [r] să scuâte la feresteu, cărbuș
așă aduși și ăeste ăo formă, un țipăr. Să croiește carina, să pune pe țipă-
ră, dup-ăia să [ε] înșiră carboși-ăia pe carin-ăia, la [ε] țipăr, așă. Dup-ăia
să-mbracă cu blănă, după ce s-a-mbracă cu blănă, să marțolește cu cînepă,
și dup-ăia să cătrănește.

10

Sergău Me Florea [45 de ani]

Cînepa

Primăvara, înaijîntea sămănatului de porumb, sămănăm cînepa, arăm și
sămănăm. ăo sămănăm desupra arături, n-o sămănăm didisupt, desupra ară-
turi o sămănăm. ăo grăpăm și-o lăsăm apoi și crește singură ne [ε] nepigu-
15 lită, nenimica. Și-apoi cî crește, după trejerat, după ce trejerăm, de fișim
de trejerat, secerăm și trejerăm, ne ducem și culégem că crește-n [ε] doyo
nălfuri de cînepă, crește: a d'e vără, așă-î spuîem, și-a d'e tuamnă. Și-o culé-
gem întîi pe-a de vără, n-ăre sămîntă, ăre dor mut [=mot]. Un mut așă fluă-
re... înfluăre, da semîntă nu făce.

20

Și-o culégem, ăo lăsăm trei zile, să usucă... și-o ducem în băltă. Și la
băltă ăo băgăm în băltă, î apă, ăo așezăm acolo, minună lîngă minună, ăo
făcem ăite kitičele, ăsa, ca să puată să topească bine. Și-o legăm cu firu jei
și-o așezăm kitičele lîngă kitičele acolo și-o lîîem trei zile-n băltă. [...]
Și-apoi ăo scotem, ăo uscăm și-o luom la bătaie cu-n tocători, așă-î spu-
25 nem noi, de fier [...] să scutură di țăpil-ălea bine frumos și-atîncă ăo
kitim [...] și-apoi ăo lucrăm, ăo-ncepem s-o tuărçem.

[Chisăr Elena, 38 de ani]

[Obicei la nuntă]

Sîmbătă . . înspre duminică nuaptea, la douăsprezêce dă nuapte, dupe cum ie de-obicei la noi, aica, să-nvălește brădu. Să pîne uo măsă im mijlocu ôrii, să pune-o străkină cu vin și cînzêz de bani în străkină. Să sîje uo lă-
 5 tă mare pe măsă și lăputari încep să cînte . . . și-um băjăt, cumătu de mină,
 învîrtește brădu și-făta-l [ε] îi pîne cêva âță pe el, un fir de âță rōșu și-unu
 albu, așă-i de obicei și-n virf să pune-o batistă și-cu două mēre sau două
 gutūje.

Să-nvălește brădu și-să dă de două, trei uori ocol cu hōra și-să bāgă
 10 brădu iar înăuntru.

Văzaru Merin [19 ani]

Vinu

[Vinul] și-l pîne ntr-un butoi și-l bāgă im bec și dupe aj [= aia], la
 40 zi sau la două, vinu începe să skarbă. După c-a sta din skert, ômu și-l în-
 15 fundează. . . bāgă dūjnicu la butoi, cu puțină păpură și-i pîne cēnușă pe lîngă
 jeli Dūjnicu ie capăcu de deasupra căre să pîne pe butoi.

[Același]

Pîinea

Întîi să făce [κ] ne dūcem, lom cūru, cum îi spūnem noi, și lom fāiină
 20 din umbăr, și-o cērnem [r] și-o cērnem într-o căpistēre La urmă lom apă și-o
 pūnem într-o căldāre pe foc și-o ncălzim puțin, și-o dām jos du pe foc, și
 lom căna, pūnem sare ja, și-o sārām în apă, în cănă. Luom drōjdia, o frā-
 mîntām bine, iar într-un tăjer, înt-o cănă, c-o fi.

Frāmîntām pîinea, pūnem apă acolo și frāmîntām pîinea Pe-urm-o lă-
 25 sām, o frāmîntām bine, uo co [ε] uo ācoperim și-o pūnem unde va la căl-
 dūră să dospēască.

Dúpe ce să dospéște, ȳ lom frumós ș-o-ntîndem pe tãvi ș-o lãsãm puțîn de să ridică. Ș-aprîndem țãstu, fãcëm focu, l-ãrdem bine ș-pã úrmã bãgãm pîiņa. Pîiņa să cuãce, pîn-o [K] ȳo cãtãm la ie pîmã să cuãce și pe úrmã,dã-
cã vedëm cã ie cuãptã, ȳo trãgem din țãst.

Șerbãn Marița [15 ani]

Mãmãliga

Mãmãliga, tot aș [K] lom... cu cûru mãlãj din umbãr, cum zîcem noi, șã cernëm frumós. Ș púnem cãuunu pe foc, îl spãlãm bine, púnem sare, bãgãm a-còlo um_pic, cum îi icëm noi, pãsãtu, bãgãm de skérbe um_pic. Pe úrmã-
10 bãgãm mãlãju, sã [r] sã skãrbã. Îl skérbem bine. Dúpe ce vedëm nȳoi cã ie skert, púnem și-l mestecãm. Dúpe c-o mestecãm, ȳo strîngëm bine ș-o púnem pe foc sã rãsúfle, cum îi spúnem nȳoi, sã rãsúfle. Pe-òrmã, dúpe ce rãsúflã, ȳo lom ș-o púnem pe mäsã. Pe mäsã ȳo tãiem... cu átã, ȳo tã-
jém cu átã.

15

[Aceași]

982. SEGARCEA

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1965: GG, GG, II MM, MV; transcriere :MV

[Întîmplare]

20 A foz_bolnãvã, a suferid_de ficãt...ia. Find bolnãvã, azi așã, mîi-ne-așã, pãnã cînd... la o etãte-a lei de... a tiròmniț-o ia cam vro pá-tru an_de zîle, cînc.

Și_pã úrmã m-am pomenit într-o bünã zi cã să mă duc cu ia-n tîrg, sã lȳom nêște ardéj de morãtóri. Venisãm de la muerã, mãcînãsãm, lultã-
25 sãm lémne dë la depózit...ia ce spúne :

-E, mosule - c-așă zicea - zice : mergem acuma s-lom și ardei de murători și ne-am asigurat pentru iarnă.

Am eșit io afara, ia făcusă niște majon și-să umplusă pă lok. Zic.

-Auz, muere, du-te și spălă-te, că o-ai pe uok!...

5. -Ei, păi, ce [=zice], așă je cin fa magin.

Doămnă, cin s-a apucă s-să spele, io m-an_dus să leg niște cini, să mergem în... tirg, să luăm ardei din tirg. Cind am venit, uite, an găsit-o pă pat așă, cind a apucat s-să dezlege dă la batistă ca să dăsfăcă fooăa, a-nceput să fac -așă [gest]. Și gălbină. Io cin am ișit [K] am intrat pe
10 ușă și cin am văzut-o, repede m-ă repezit acolo, am luat-o și-am zgudu-
it-o așă: „Mărie, Mărie, Mărie, ce e cu tine?” Nimic. Găta gălbină și..

Am luat-o, aveăm un căpităn cu kiriie-n căsă la mine, dă la pompler!

... am strigăt cocoăna căpitănului: „Coănă, cocoănă, vino că moăre... băba.”
A venit cocoăna cu niște oșăt, a frequionăt-o, nu așă, pă făță, pe mini.

15 Am luat-o, am mutăt-o din pătu ăla -n ăltu...

Atîta i-a foz vorba, n-a mai vorbit nimic, absolut. Așă.

Am pus căru [?] la căruță imediăt, m-an_duz_la o făță și-am kemăt-o:

„Ai, că moăre măică-ta.” Am pus călu la căruță, m-an_duz_la spităl. An_dus-o imediăd la spităl.

20 Cin am dus-o la spităl, i-an_spus :

-Dămle doctor, ce-i fac cu băba, zic, vreu s-o internez in spităl. Uite-a-
șă, așă, așă

Doctoru a spus :

-Mosule ... nu je de internăt in spităl.

25 Așă. Băba [...] a fos priă grăsă și-a dat in... tijabed nu știu cum...

așă, din căuza ăeă și din căuza ficătului, dijabet. Fățe :

-O tratez acăsă. O iei-napoi și-o tratez acăs.

I-a făcut acolo o serie de injectii și-am venit cu iă acăsă. Am veni
cu iă acăsă, veneă doctoru -ntr-adevăr cu motocicleta, din dou-u-n dou-u

uore... acasă la mine și i-a făcut injecții.

Joi a lovit-o, n-a mai vorbit absolut de felii nîmî, nimic [...]

Andrei Gîrge [66 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 [Dimineață] la uora pătru, m-am sculăt și m-am dus de-am adunăt omîni
ca să culég via. Am kemăt și-jo freo cîzva oămîni, că sîngur nu puteam. I-am a-
dunăt, m-an_duz_la omu_ăla care-a veni_cu trocu, ne-an_duz_la via, am
culéz_via, am adus-o acasă cu trocu, am pus și noi măsă, am mîncăt. După
ce am mîncăt, jo m-am sujit în troc să cale, să zdroșes_struguri, iar restu,
10 ăilalt, cără-m_pîmniță_vînu, cîmina, și puneam în butuăie.

Ș-az nuapte jo am avu_grije, și mă sculăm la o hîbră, la dăbu, ca să
văd să nu dea peste văsă, că ieie-acuma cîn_începe să fermentează, vi-
ne și-să umflă și... dă afară.

Astăz tuată zîuulică m-an_ținud... așă. De dimineață m-am sculăt :
15 dedej la porc, detej la păsări... Pusei niște mîncare pe-o lămbă din a-
lea de gătit s-o fac și ieu până cîn_fac treaba ăilaltă să ies cu mîncă-
rea... E, o mină sîngură, ce să fa⁹_mai întîi.

[Același]

[Întîmplare]

20 Una a lu Manițu, așă-î zîce lu ta-so Manițu, și a logodi c-um_băiat a
lu... Vasile a lu Lută, băiatu lu Vasile a lu Lută. Și a skimbăt, a da_covor, și a
dat... prosop, și-a da_çarșaf și pe urmă ia s-a făcut a drăcu și-a fugi_cu
ăltu băiat. Și-a rămăz_zînerile și n-a vru_să-î mai dea lucrurile, nu i-a mai
da_nimî_nimî_nimic. Sînt fo... găsă, șapte ani de-atunc.

25 Și a rămăs așă. I-a luat ăla lucrurile și ia s-a-nmărită și-a luat ú-
nu dim_Băiilești, a fugi^l_cu únu dim_Băiilești, c-um_băiet din Băii-

lésti. Ş-a ramás gétu gîinere fără mireásă.

Păluna Ionită [69 de ani]

Căluşări

Să ducă căluşări la tot ş-i-j jucă-m bătătura, îi jereş cu voia, nu-
 5 jereş, jiej jucă căluşu la jiej. Ş-acoló să ducă lumea tuată lándră : făcă uó-
 ră, jucă, jucă căluşári ş-dúpe ce terminá căluşári, jucă lumea. Căluşári, uó-
 mu jereş şi le plăteá acoló ce-ş...!-îndurá jînima, un pol, doi, eé!...Ba le
 scoteá o sticlă de rakíu la căluşár şi...făcă cîn_şásă uorí [=hore] şi plecá
 hăp! hăp! hăp! cu steágu, cu...

10 jereşu îmbrăcát ţărăneşte, aşá-ş-căimăşi, cu clopoţei la picioáre, cu
 brîne róşi, cu fésuri róşi-ş-cap, cu steágu-m_mîmă... Făcút steágu cu
 busuióc, cu usturói... Steag alb de căluşári! Şi umblá, mergá : hăp! hăp!
 pe linje şii...iar să ducă únde credeá jiej aşá, iar. Lúmea să ţineá lán-
 dră dúpe jiej. [...]

15

[Aceeşi]

La cosít

Dimineaţa, cîn_ne-ă_sculát, ni-am_băgá_ca orcáre-n...îm_papór-
 niţă sau mápă sau ce áre fijecáre...

20 Cuása, prima dátă cuása...je bătútă sau nu. Dăcă nu je bătútă,
 ă_loat-o şi-am bătút-o cu un cōcánél şi pe-o nicoválă micútă. Am bătú-
 t-o, dúpe ceea am plecá_la cosít. Ne-a măsurát acoló brigadiéru sau şé-
 fu de ekípă cáre...mérze dínsu acoló cu noi şi am începu_să cosím.

Mérge ce mérge pánă pe la zéce, pe la únspe, cuása Dupe-éia, iar tré-
 be bătútă. Am luat-o şi-am bătút-o iar şi iar an_cosít. [...]

25

Clínú Nicolái [33 de ani]

De Anu nou

De egzemplu io am... moșesc o femeie tinăra, care-i căsătorită de curîn și naște la ũ an, la doi, are copil. Mă pui mușe la ia la la Anu nou trebuie să vie cu plocón mare la mine. Vine cu cînc pîini făcute-n țăst, cu-o pă-
 5 sare... ca s-o gătim, cū o sticlă de țuică, cu trei [K] o dimizănă de vin de cînc kilograme. Și mușe gătēște miņcāre și ia, trei feluri de miņcāre. Făcē un colāc pēntru copil, märe, cumpără sörcovă... așă-i obiēū, să spūne sörcovă la țără, nu bukēt.

Pūne colācēlu copilului în cap în ziua de Anu nou, de diminiāt-așă-n
 10 cap, ține copilū-așă de colācēl și-l dă mōșu la grîndă, cē „La mult ani, la mult ani, să trăiāscă nepōtu, să āibă parte de-o mineāsă, sau de cārte, sau”
 „li ureāz-așă, multe.

Dūpe āia se pūne māsă și petrec dō40 zile și trei zile... de Anu nou

Ionitā Me Mariā [39 de ani]

Pîinea

Pun āpa și să-ncālzește nu așă rău, cā să opărește drojdia, dācā să
 făce... dācā āpa să fierbe. Pun acolo, cern făina, ca să nu fiē cu... treāntā-n
 ia du pă sāci āia de făinā, și pun drojdie, pun sare iar, depinde dūpe cum...
 făc pîine de multā. Și o frāmînt acolo, o încóperi și pe ia bine cu un șervēt
 20 curāt și... o lași să dospēāscă 40 40rā sau dōuā 40re, depinde dūpe cum ie
 tîmpu dācā ie mai cald, să-ncālzește [K] să dospēște și-ia rēpede, dācā ie
 mai frig să dospēște mai tînzū.

S-apoi aprinz țāstu, iar la fel, dācā țāstu ăeste... pāmîntu bun sau...
 vātră ăeste bine făcută, să arde mai rēpede; dācā nu, arz... mai mult. Bāz-
 25 pîinea - n țāst, dācā ie țāstu ars iar... o ții pîinea un sfer de 40rā sau
 dōuozēē de minūte. Dācā nu ie țāstu ars, o ții și-o jumā-de 40rā, cā la ũ

[K] o jumă - de oră je sufici!én s - să cuacă, cît n-ar fi făstu de ars.

O scoz din țăst, 40 șterg cu um prosăp iar pe vâtră, ca să nu să. că je plină de cenușă ș-o șterg bine și... o puț la răcît, p - or mă o mă - ninč.

5

Stuică Narcîsa [18 ani]

983. MALU - MARE [WLAD, 340]

(rn. Craiova, reg. Oltenia)

Culegere 1963 SE, GG, MM, TP, transcriere MV

A cînepi

10 40 puț... ar locu și - l grăpéz și - pă or mă - l sâmiră și - iar îl grăpéz, ca să acoperi... sâmiră așea, să n-o mănînce păsări. Și pe urmă crește mare și - a de vără o jumă na linte, a de țămnă mai ple 40 urmă și - o baz - la apă și - o topéști, 40 melitéz, o je și - o trağ pin dărac și pe urmă o puț la furcâ și - o torc Asta - l a cînepi. []

15 Urză - la gard 40 r - la gard, la gard îl urzăști, de cîte vrej, de dă 40 sulte, de pătru sulte... și de cî - sulte, decă puț și urzăști acolo și pi - or mă - l bağ pin spătă, pi - jîță și - l așăz, puț răzbôju și - l așăz pi - răzbôj și - te - așăz, tăică, și - l trağ... și - l țăș până - l isprăvești. Ete cu spe [K] cu mîna așă trağ și - cu picôru de l [] pe pomnôj. Sîn nește
20 pomnôj, așă spēle lețe - așă. Le lez - de jîță di còlo ș țăș Puț picuâr - le și skimb!

Ionicôju Gorgița [58 de ani]

Săpunu

Puț o gărniță de apă... și puț și pe - urmă - l jeț la fkerț îl fkerbi,
25 îl fkerbi, îl fkerbi, până cîn devine jeț Puț și sude, puț și apă, puț și

sudă, pui și apă, până-j devine iel singur la mină. Atunci l-ai văzu că s-a făcut. Cînd s-a făcut iel, de să-mvîrtește-n căldare-l dai jos. Și s-a făcut să-pînu

[Aceeși]

[Via]

Primăvara ia vine de-î dă căpîsă. Să ducă și fărîmă mușuroi și-o desfăce la căpîsă, ca să poată ea să-j vîr-să lăstăru, să puată să să prîndă. După ce j-a desfăcut căpîsa, a săpăt-o prima săpă, să săpă de fro pătru, cîinc orî primu an. Să săpă al doilea an iar așa, al treilea an la fel, și-al pătrălea an, dacă je frăgă, ia face struguri, dacă je zăibăr, face la trei ani. [...]

40 Iagă cînd a da lăstăru pi lîna lu mai, îi leagă cuarda, o strapêste cu pătră, o săpă de do'lo orî sau de trei 4orî, pe urmă să ducă la... culéz la recoltat.

Săcujănu Nicolăie [40 de ani]

Pui de balenă

15 Iestă un cetățean ajičea, îi spîne Alecsîie Coșoveanî. Și noi cărăm tras-poartî di la pădure di la Fur [K] di la um-proprietăr, unu Furtunescu, aveă o pădure luată î arîndă. Și ducîndu-ne cu lîmne, iel spîne... la niște bueni î 4orî:

20 - Dămle, zîce, io am prins um pui de balenă cu cîrstășu la Jîi.

- Nu-l vînz, mă?

- Ba-l vînz, zîci.

Alude um pîpă. Ieră pe strădă pîpa, pe-une goleam noi lîmne la depozît.

25 - Mă, zîce, lăsă, mă, z-l iau ieu.

Vine cu pîpa la prăvălije-j dă pîpa, mîniŃcă bine... ômu, bea, și pleag-a-căsă.

Pe-ormi, mai vorbește iar c-um majur. Ała, gáta, când akúde de púiu
de balená sá duce-acásá, púne cálu la șarétá și vine la únu, je únu Timin-
dreánu-álic. Erea priétin cu ála.

5 că-z dáu púiu de balená
Cin a venit aci și-ntrebă :

- Bă, Mărine, zice, bă, mă-ntilniú cu unu - îi luásă adresa - zice, L
kámă, j-áruz, Alécsile Coșuveáru, áre um puú de balená.

Ála a-ncepú să ridă :

10 - Fuú bă, de-acúia, zice, cu prostiúle-álea, de unde áre ála puú de
balená, bă ? [..]

[Același]

[Obiceiuri la nuntă]

Păi, úo fáta când să .. impreună c-um băiat, spusăi, stă de vórbă și ú
15 an de zile puáte, când îl áre gágic. Stă de vórbă ú an de zile, puáte că dáca
să ja dim pripă, úo lúnă de zile și după ápa băeátu, dáca îi pláce de fáta
și fėti de băiat, je .. púne părinti báiatu : „ Pă, háiderez la cutáre-m
petít, la fáta cutáre [in] petít ”, cum o kemá-úo, fáta [..]

[Luni] dimineáta le cîntă zorile [..] După éia -i ja cu láúutári dindărát și
20 vin acásă la .. la sócri ai mari și să fáce un fel de logonă, vopsăște túicá,
rășie, o vopsăște, și să stringe iar neámurle din nou acoló, bea túicá flár-
tă, ja sticlele cu túicá și ... să string tos și pleacă pin sat cu logón, așa
să spúne, logón, Butói, or logón, or butói, Să duc iar din nou la máma mi-
résí, acoló, cu cînstea fėti, Să duc acoló la máma mirésí, máma mirésí .. pu-
25 ne mása acoló și ... să púne un fel de florár cáre dúce butoiășu ála-n-
fundát, al mirésí, in cápu mes-acoló. Dúb-área vine máma mirésí și cu...
[E] cu barbátu-so, cu sótu, ei acólo ca să desfunde butoiășu Acúma florá-
ru-ála ține bine de butói că să ja bání mulz du pe .. du pe spácora mică [..]

Desfúndă butoiu ála și púne la tótă lumea în castrúane . pe șíru de măsă,¹
 țuică de- ála vopsită rúșie și - încep să noroțească, să dea kiúot, să uréze să-
 nătate tinerilor. După áea încep să jefule pe suácrea mică. să- i ia du pig-
 casă tablóúuri, să- i ia păsări/le du pe bătătúra, purcél, c- o aveá, să le ia
 5 să plece cu ele să le ducă la mireásă acáz la sócru ál máre.

Săcuiánu Ne luána [34 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri de dimineéță m- an sculát de noápte pi la óra pátru jumătate,
 mi- am aríjât pe- acía c- am avúde de aríjât și am mîncát și- am plecát
 10 la víie [...]

Az de dimineéță mă sculáí iar pi la pátru jumătate, mi- udáí vár-
 za- n- grădină, cá am da cu níste cénúșe pi- ia și- á- s- cá [- am zis cá]
 să nu să- nváleáscă cu cénúșa áea pi- ia, s- o spál. Udáí várza, după ce u-
 dáí várza, măturéí bătătúra, măturéí pi la poártă, și pusásém mása tóm.
 15 năí cín veniráz mneavúástă, să mánînc și veníí fuga și ridicáí mása.

[Aceași]

Cu Uóúile

Ieu cînd am fos cu Uóúile, io mă jucám și Uóúile... am fos pin-
 tr- o poján- acólo și, mă jucám acólo, ieráú gropí și... uóúle- au fugít
 20 im- porúmb la colectiv. Și io am găsít decíd nóúo și... dăcít uop- și
 um- miel nu ierá. Și pe- órmă zgerá... zgerá mă- sa de el și pe- órmă
 iel a venit

Dăscálu Ion [9 ani]

984. DRĂGOTEȘTI

(rn. Bals, reg. Oltenia)

Culegere 1963: SE, GG, MM, TP; transcriere: CC

[Obiceiuri bătrânești la înmormintare]

5 [...] După ce i-a ieșit sufletu, sintem tot cu Yoki pe luminare să vedem
sufletu cum iasă. Kar am opservat la un nepot al meu când i-a ieșit sufletu
pe luminare, așa ca un iniel S-a dus, s-a dus Ț sus. Și kar nic n-a mai su-
flă dup - acéea. Ce [-zice] că asta a fos sufletu curat al lui. Noi ne luptăm că
să-l îmbrăcăm și iel a strigat la noi, să-l lăsăm că: „Tu [K] nu vedet că mă
10 lupt cu mărtea? Lăsăți-mă să mă lupt cu dînsa.” Și i-am dad_voie. Și gâ-
ta, s-a dus.

Dup-acéea, după c-a murit, dupe-o uoră ne-am dus, am adus apă de
la fîntînă, am îngălzit, l-am spălat bine frumos și l-am pus în pat acôlo,
l-am îmbrăcat, i-am pus luminări împrejbur cu sfejnicu de la biserică. Mai
15 tîrziu am kemat pe păpa și i-am citit ale ieșiri sufletului, cum să [K] obi-
cēju și l-am lăsat.

A două zi de dimneată i-am făcut, c-a fos flăcău. Am kemat lăutări
ca și la nuntă, și au kemat băjeți și fetele ș-comuna, au cumpără^d brad
ca la nuntă, au plimbât bradu prin comună, cu găleată, cu apă, cū să face
20 la comună. A venit acasă, a făcut horă, au plimbât bradu prin horă, însă
lăutări au cîntat de mormint [K] de mormintare, ajă ca la mort. A pus
măsa, au mîncat băjeți și fetele, au băuut și iei cite - um pahar de vin, unu
de țuică. Dup-acéea s-au retras băjeți și au începūt să vie femei cu lū-
minări aprinse. Fișecare ș-a jelit... fôcu iei, pe bărbat, pe copil, pe feme-
25 ie, c-a fost [...]

Dup-acéea a luat mortu și l-a pus pe-o cărută sau pe cêvâ și a ve-
nit cu iel la cimitir. Mergînd pe drum pînă la cimitir a făcut de trei ori

odîna, s-a cîtit acólo ále odînni pã drum. Venî'n la cîmîtirî l-a bægãt î'm bisé-
 cã, i-a cîtit î'm biseric - acólo ce ştîie pópa. Şi dup - acéea am mers cu jël, l-am
 pus î'n gruápã şi l-a astupãt. Dupe cî-a tras pãmîntu tot pe mormînt, je obi-
 cîiu ca sã trægã tot pãmîntu pe mormînt, ca sã nu rămîie sã [ε] rãspun-
 5 de de jël pe lúmea ailáltã grupãşi... Obicéiu cînd... cël cáre - nçépe gruá-
 pã, i s-a dat uo gãinã peste gruápã. Dup - acéia pátru métri de pízá iar peste
 gruápã, cáre le-au împãrţit toţ grupãşi, pátru grupãş sau cît a fost. De - acó-
 lo ş-au luat fijecãre unéltele, le - a fãcút crúce pe gruápã, le - a stropit cu
 apă, s-au spãlat pe mîini, ş-au luat pãmînt, s-au frecãt cu jël pe mîini şi
 10 l-au aruncãt peste spãte, obicéi ca sã nu vije mo [ε] mórtu sã fáca óevã cu jël.

Au venit acásã, au pus mása, au mîncãt şi grupãşi, alergãtori care - au
 fost la mort, şi au plecãt fijecãre acásã la cásele lor. Dimineáta s-a strîns
 rudéniile din apropiérte, i-au fãcút acólo um - pic de mása şi lui. Şi femeia
 cáre e foz - de - a luat tãmîiatu pêntru şásã sãptãmîni de zile s-a tocmit cu
 15 táta mórtului sau cî-a fost, i-a luat uo róke, um - batic şi şásã sãptãmîni de
 zile a venit î' fijecãre dimineáta, cu óóbu cu tãmîie la cápu mórtului.

Cãpãtinã Ilíie [62 de ani]

[Obiceiuri la naştere]

Î' úrmã te lovéşte dóru la búrtã : „ Íu, íu, jóte... mã duãre la búrtã,
 20 sã nasc. ” Aducãm uo femeie - a murit sãrãca de ja - : „ Hai múicã, aj múicã,
 de dã - i zor, múicã ! ” Şi laşi copíu, ál [K] víne muáşa, íi táje buricu. Ş - fá-
 ce apă la pópa la noi, sã dúce cu stícla, cu flóri, ís fáce apă de curãténíe,
 de nu te lovéşte nimíca.

Î' úrmã víne acásã, gãtéşte, fáce prînzu, ja úomu túicã, vin, beã...
 25 de drágu ; ma - alés cînd fáce cíte - uo - flęcãu, bãiãt... la fáta zíce : „ Uf,
 ce [=zice]... o fáta ! ” Da zíce : „ Fãcú cutãre um - bãiãt ! ”... mai drag.
 Şi ja - i mai búná, fáta, ca bãiãtu. C - acú am şi félte şi bãiãt. Fáta mai te

plînge, mai ț-aduce, mai ... da băiatu, je nora mai strină. Da fata-ț dă,
nūmaj fete s-aj ... că je mai bine cu fete.

Și pă urmă ursătorile. Făcem și noi ȳo pîine, ȳo pînem pe măsă. Vi-
ne mușsa cu mișcare. Trei zile ne-aduce mișcare și lăsă ceva sămn, zi-
5 ce că să nu lovească ceva pe nepotu, să vije ursătorile, să găsască. Pînem
ȳo sticlă de țuică, ȳna de vin ... pînem flori pe măsă, bani, fustă muș-
și ... dacă aviem, dacă nu, le-gurcăm așa ... cum dă Sfîntu.

Vine mușsa dimineața, pune apă, scaldă băiatu ori fată ce jeste, îl pu-
ne acolo-ȳ scutecele de ț-aduce, c-aduce acolo: plăpumiță ce ... roki-
10 ță, cămășe ... îl învâluje acolo. Cînd il scaldă, noi îi dăm bani, cîcă ia mi-
ru băiatului, [ε] ... stăi să spuȳ ... [κ] cînd il botezăm îi ia miru.

ȳ urmă cînd il ... vine mușsa, ia pîinea-ȳ coș și pleac-acasă. Dă pe
la lume :

- Na, bia, să-mi trăiască și miie nepotu !

15 Aia :

- Noroc ! Să-ț trăiască nepotu ori nepuata, așa.

Măria Drăgucănu [68 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

ieri m-ă sculă la țora pătru, m-am îmbrăcăt, m-ă spălăt, am miș-
20 căt. Dupe-ăia am plecă la vac. La vac me-am muls vacile, cum a spus mai
nașinte. Am plecă cu vâile la cîmp

Ăstăzi, programu tot al de eri. Tot c-am făcut eri. M-am sculăt la
ȳora pătru, am venit la vac, ț-am muls.

Curcă Ce Stăpcu [35 de ani]

25

[Cînd lucrăm la calea ferată]

Ne-am dus la gară cu trenu păn-la București. La București am

luat trenu spre Códlea Acólo, cînd am ajuns, ne-am dus la dormituáre, ne-au
 luat acólo -aşa, ne-am culcát seára, cá seára am ajuns. Şi zîua ne-am dus
 la... ne-am dus să ne făcém vizita, să nu... [K] ne vedă că suntem bolnăvi.
 Ne-am dus, ne-a făcú vizita Dupe acéega a venit la dormitor iar aşa.

5 De-acólo ne-an_dus la... ne-am luat tîrnăcópu, lopáta şi...şi ne-am
 dus, ne-am dus la santier, acólo -aşa. Acólo ne-an_dus, ne-a da de lucrú,
 să săpăm cu tîrnăcópu, să dăm pămîntu afară. Dupe acéega veneáu maşínile cu
 pîtră, puneáu piátră pe-acólo aşa ca să púie lîniile acólo, să bureze piá-
 tra, să púie... lîniile [...]

10

Mirca Vergică Lúţă [18 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

leu ieri de dimineáţa [E] m-ã_sculát de dimineáţã, m-an_dus, m-am
 spălat, am mîncát şi apoi m-an_dus şi am învăţát. Am învăţát şi apoi am
 scris. Dupe ce am scris io m-an_dus să mă joc cu copiii. M-ã_jucát de-a
 15 ajurmita Ajurn [E] únu ajurnám dintre noi şi la urmă să lua dupe noi, dacă ne
 vedeá, să lua şi să ne prîndă. Şi dacă ne prîndeá, ne...ne tãjá la gît cu mîna şi
 ne-ajurneám noi î_lócu lui. Şi la urmă dupe ce m-am dus acásã, am mai a-
 jutát ş-jo pe mămica pe-acólo aşa. Şi m-an_dus, am mîncát şi am plecát la
 şcolă [...]

20 Az dimineáţã mă...mă sculáj de dimineáţã şi mai citíj îm_pat síngur
 şi învã [K] după ce învăţáj poeziá, mă dusáj la mäsă şi scrisáj la matemá-
 tică, şi la urmă mă sculáj, mă dusáj la víje şi culesáj.

Lúca Gè Górgé [10 ani]

985. PIATRA - SAT [WLAD, 351]

(rn Slatina, reg Argeș)

Culegere 1963. SE, GG, MM, TP, transcriere: MM

[La nuntă]

5 *Vineri! dă dimineață kemám o fátă cu mămă și cu tátă și țe-neă făină
péntru a fáce colác, dar... aveám grije, ședjám lingă ia, să nu bátă síta, ca să
nu ne bátă bărbátu. După ce să făcă colácu ásta, să împodobéá fáta frumós
cu o [K] linguri! la o pălărije, cu péne, să ducă și lua apă și făcă colácu...
în fine*

10 *În tímpu ásta se trimeteá de la gínere la mireásă o [K] om_băiat, rú-
dă apropiátă, cu rókija ș-cu pantófi mirési. Veneá, și aveá deság la spáte, ș-cum
jereá vineri! lucrú ásta s-ducá dá post: dóyo fíre dá praz, dóyo mére, pí-
ne, túică, vin, eh! [...]*

*Veneá, ái da rókija mirési și pantófu și [E] mireásă ái puneá um_pro-
15 sóp frumós lucrá la gít, mîncáu, plecá*

*Șeára, veneá gínerele cu băiet, cu fete și cu láutári! la brad, făcă brá-
du. La brad [era] în felu următor: o [r] o creángă bünă dá brad, să făcă
bóltită áșá cu trei bólte, la cáre se îmbrăcă cu hírtiie colorátă fo [K] tá-
iátă-ș forfecútă frumós.*

20 *Ásta [K] p-órma jucáu, pînă li să urá ș-atúnc plecá [...]*

Niță Elena [59 de ani]

[Casa]

*Damle, la noi înainté, pá tímpuri, cînd avjám io fro zéce, nouă, dói-
șpe ani, cundó tímpuri și d-atúnc, uámeni cáre jereáu... mai puțin [K]
25 sáráci, socotit în limbáju nóstru, nu aveá posivitate a fáce cărámidă sau a*

cumpără cărămidă sau a cumpără țiglă, materială de mare greutate la depozitele
stătului, mergău în marginea sătului cu familia respectivă, că-avea, nevasta,
copiii.

5 Si să numea un fel de kirpic, care iel singur [il] săpă, udă, cu nește
pleavă de pajie, pajie socotid în stogu lui, care l-a avut. Și jucă un fel de kir-
pic, care-i tipărea, îi puneă în tipare acolo, ca un fel de kirp [K] de cără-
midă, de jereă nearsă și un fel de tipar mare. După ce-i fășă, să uscau,
îi cără acas, îi transportă.

10 Acas mai aducă un car, două, de nisip, un car, două, de pămîn fășă
un fel de varniț-acol, ca să-l puje și iel pă zid, și s-apucă și zideă. Nește
lămne făcă fereste, tocuri de ușe, cum puteă iel, că jereă kar sărac. [...] O
ardică la grinz, puneă grinz din lămne, salcîm sau salcîje. La urmă încăprio-
reă, tot cu lămne, puneă ori țiglă, ori stof de trêstie, cum aveă posibilități,
posibilitățile. [...] O acopereă și trăjă și iel acol.

15

Tănase Je Costandin [33 de ani] -

Pórcu

Noi îngrijim purcelușu de mic, îl luăm de la purcă de la șasă săptămîni
și-l creștem cu spălături de la vase, cu buabe și cu iarbă; mai mult și mai
mult îl îngrijim cu iarbă, mai ales în timpul veri. Acuma... înspre tuamnă îi
20 mai dăm și noi dovleac și buabe, că în timpul veri nu prea le dăm așa, că
le cald... Și după-asta, după ce s-a făcut porcu mare, s-apropiie tuamna,
s-apropiie Crăcînu. Trebuie să-l [r] să-l tăjem. L-am tăiat, după ce l-am
tăiat, l-am pus frumos în [r] pă două lămne mari și l-am pîrlit. [...] După
ce s-au afumat, le luăm și-ncepem și făcăm mezélurile care ne trebuiesc, că-
25 re sîm necesare pentru căsă.

Prima dată începem cu...trandafiri, le luăm cu o [K] așa, d-a mărintu
și făcăm tuâte la rînd. Trandafiri să fac așa: tocăm carnea frumos într-o

copăie, într-o căpistère, c-aşá-j spúnem noi la țară, după c-am tocat într-o că-
 pistère, pisám ca o farfurie sau o strákină, aşá zicem, ca la țară, o strákină
 dá usturói. După c-am pisát o strákină dá usturói, am turnát în carne-áie
 5 și-am amestecát frumós. După c-am amestecát frumós, am pus o pîlnigără
 frumós aşá la fiecare maț, la fiecare trandafir, și-am începút să úplem
 trandafiri. După c-e j-am umplút, j-am atírnát frumós la afumát. [...]

D-acílea începem și făcém... burticánu. Burticánu, fiérbem limba... rini-
 ki și șoricé mult ș-le făcém aşá sucálete și le púnem usturói la mijloc și bă-
 gám în burticán. După c-e l-am terminát burticánu... îl cusám frumós și-l
 10 púnem la fierț. După c-e l-am fierț, l-am scos ș-l-am pus p-o măsă ș-dupá
 c-e l-am pus pe-o măsă, am pus greutăte ca ș-să presáze. [...]

Cenúse Tudóra [32 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineáta cî m-ă sculát, m-am spălă și am plecát să mă spál, fiică
 15 mă dusám cu fráti-ńo ca să să ducă la Craiova. [...]

Și ástăzi, cî m-ă sculái, dá dimineáta auuzij la difuzór: „șásă și dău-
 zăé dá miqúte”. [...]. Și atúncá mă duc... mă îmbrác, máníe și plec la șcuálă.

Nica Me lón [11 ani]

986. OSICA-DE-JOS [ALR 1878:WLAD, 434]

20

(r. Bals, reg. Oltenia)

Culegere 1962 : GA, VS ; transcriere : VS

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dá dimineáta m-ă sculát, am mîncát ș-am plecá cu váca. M-an-

dus cu vâca pîn zăvoji s-o pasc. Am păscu₁ pân-la douășpe, la douășpe
am₂ venit, am mîncat, m-am₃ culcat puțin și iar a₄ luat vâca și-am ple-
căt și-am₅ venit asăra p-la uora cinî.

Am₆ venit și-am₇ făcu₈ mîncare și-am₉ mîncă₁₀ și ne-am₁₁ culcat.

5 Azi mă sculăi₁₂ dă diminiătă, mă dusăi₁₃ pân-la primărie să vedem cu
ăștia, cu buletinle, că veneă să ne șkimbe buletinle. Și mă dusăi₁₄ și dusăi₁₅
buletinle, dusăi₁₆ certificatele dă naștere, certificatu dă căstorie, plății₁₇ no-
uă lei și venii₁₈ acasă. După douăș [K] mîncăi₁₉ și după douășpe plecăi₂₀ să sap
la căpă și la usturăi. Și venii₂₁ de la cîmp.

10

Matěj Marín [60 de ani]

Pórcu

Îl creștem pórçu, îi dăm să mănînce.[...] Îl tăjém. Cînd îl tăjém, îl pîr-
lim... După ce-l pîrlim, îl tăje, îl făce₁ bucăt... L-așezăm și-l sărăm...
D după ce-l sărăm, îl lăsăm dă-și ja sarea. D-acîi, la urmă-l topim. Mățale
15 le făcém cu [ε] ori cu ficăt, cu boșog amestecăt, cu péče... Burtucănu
și-cu fundăiu îl făcém₂ cu căpătîină și mățale to₃ cu căpătîină, dăcă je.
Dăm úndă căpătîină și făcém măță... mățale cu ja și cu [K] ásta burtucă-
nu și cu fundăiu... dăm úndă căpătîină și cu șoric amestecăt, cu péčije...
D-acîlea slănina o topim, uo așezăm la vasa și-o făcém cu jumări, alegém ju
20 mările... Péčile le făcém iar, le așezăm î₄ altă uală sîngure, jumările î₅
altă uală sîngure, nu le amestecă₆ jumările cu péčile.

Matěj Gbrgíta [59 de ani]¹

[Întîmplare]

[...] La um₁ momén dat ne pomenim cu băii c-au începú-să puf-
25 nească pă năriile násului. Drăgić zîce :

- Mă, zîce, c-au₂ băii íei, zîce, că n-au₃ maj făcút așé nicodătă ?

Da mai stăm vro cîinc minute, ce [= zice]:

– Ū, uitate lupu! [!], așă vorbăște iel, zice: Uitate lupu!

Da iă zic:

– Fuğ drăcu d-acîlea, zic, că-i cîine [!]

5 Da, Torma zice:

– Je lup, ie lup.

Oprirăm frumós sânie, delerăm fitîlu mare la felinăr și ne-ntuărčem
înapói. Dăm fitîlu mare ș-ne-ntuărčem înapói la lup. Lúpu a sári șântu
la vro cîinc métri ș-a stat jos în cur. Cēsă ne dúcem noi la iel, că n-avîam
10 cu ce. N-aveam nic țărúș la sânie... deci singur felináru aprîș.

– Măi frăților, zic, uitate ce, nu ne mănîncă c-avém felináru cu noi, zic,
ș-iel de [r] dă lumină fuđe.

Dúpă ája am plecát înăinte.

Cobánu I Ștefán [40 de ani]

15

Mămăliga

Adúcem apă de la fîntînă și-o púnem și să-ncălzáște, să fîerbe pîn-fáče
năsturei um-pic, aruncám písátu. O lăsám, fîerbe, ca cît aj fumá o țigárje,
písátu... Dúpă ce... aruncám mălăiu, iar cît aj fumá o țigárje, iar mălăiu. Dă-
că je mai mare. Dacă nu, mai puțînél... fîerbe. Și dúpă ce fîerbe mălăiu,
20 o luă la mestecát, o răsufílám, iar o mestecám și o strîngem ș-o aruncám pe
măsă.

Mitrán Gbrgîta [40 de ani]

[Tutunul]

Je cîn I-am puz la suácră-meă dă... pátru ani, am cîinc ani dă cîn
25 m-an-căsători și cum m-an-căsătorit aj avút tutun pus... L-am pus a-
șă: am făcu răstávurí de... ála, țărúșu, nu șu [=știu] la cîț, cîți cînti-
métri a avút, așă, cam așă veneá răstávurile... únu d-áltu. Și I-am puz la

două pâlme fir dă fir, aşá, rărimé Am făcut întîi cu páru găyură. Cînd jerá
 pármîntu, dá jerá pármîntu uscá răy dá nu sá puteá [κ] îl năsădeám cu cúa-
 ca. Dá nu sá puteá... udám întîi pármîntu aşá la distántă cu gárnița cu apă
 5 ș-d-ácilea -l puneá, cu cúa-ca -l năsădeám... decă puteáñ sá fácem găyura
 sá băgám firu dá tutún. Și după áia, după ce-l năsădeám, îi dam țărínă cu
 mîna îndesám bine la [r] la rădăcínă aşá și... îl udám iar cu apă... După
 ce-l udám cu apă, îi dan țărínă la rădăcínă ș-d-áci -l termenám

Iancu Gorgița [21 de ani]

Iván Turbińcă

10 [...] Într-un loc, îneguráse și într-un loc jerá [κ] a ajúns la puárta ú-
 nuí împărát împărátul [κ] a cerú vóie la-mpărát ca sá-l gázduie și pe iel
 în nuáptea acéia. Iar împărátul aveá o cásă pustiiță unde știa că acolo vi
 [κ] nuáptea vin deávoli. A trimés pe un zlujitór sá-í [ε] sá-l ba [κ] sá-t
 bağ-acólo și zlujitóru-í spunîndu-í că: „Acólo vej dormi tyetă nuáptea cu
 15 bine [...]”

Atúnc a maj stat iel puțin, a adormit ș-a auzi și pe, și pe împărátul
 diávoliilor. Și iel a-ncepút sá [r] sá úrle, sá kiote și atúncá Iván a [κ] fiń-
 cá i-a strică sómnu s-a [r] s-a repezú ș-a luat turbińca -m mîná și a
 spus: „Paşól na turbińcă.” Și comandántul drácilor s-a [κ] a intré și iel
 20 acólo, gemuîndu-se între ceşlálti. [...]

Neagóie Ūe Marin [11 ani]

987. CASTRANOVA

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

Culegere 1963: SE, GG, MM, TP; transcriere: GG

Porumbu

- 5 Io porumbu l-ă lucrăt: l-am arăt... întră timp am mai făcú, și oggura, dac-am avút timp și dúpe timp, dúpe cum a fost tímpu... uscát, am făcút ogór, dac-a fost plojiínte, n-am mai făcút ogpără. L-am arăt, l-am grăpát. [...]
- 10 D-eci cín să măreá așá di-o... vro dóyo pálmie, băgám rárița... și-í rárițám. [...]
- Aprúapi de seđerát, cu vro săptáminá dóyá de zíte, începeán cu sápă-iei și-í sápám. [...]
- La úrmă toámna lá septémvře, pí la cîșpi septémvře-ncepeám la culés. La culés îi culegám cu tútu, drúgile. Nu-l mai desfăcám, nu-í culegám din covrág. l-aducám acásá, îi curám și puneám îm-
15 pátúle. și-cočeni-í tăiám, îi făcám máldáre și... făcám glug și-í aducám acásá. și-í kiteám acásá, făcám glug î-árți.

Cîrstóiu Flórea [63 de ani]

Víta dă víje

- Víta dă víje, să fáce grópá-n pámint... de cíte pálrúzáz de santi-
20 me-așá, pá la cínzáz de santíme. [...]
- Tăiem íntíi víta din víj, și la úrmă ne dúcem cu ea la loc, și-o púnem. [...]
- Dúpe c-a fírșít-o de pus, o ea la bătút; íine de ja așá de víță și-o bâte cu picéríli la... ímprejúr, ca să să bătă pámintu ála la ja, ía rãdă-cíná. [...]
- 25 Hei, mai tírzíu íncoló să úce și-o sápá. Și d-icíia, dúpe c-o, o sá-pă, o táje cu fparfecíle-așá, új lásă núma o síngurá căpúșá-n fáta pá-

mîntului... și-i pîne săm. D-aci pîne pî_ia cãpã, ce vrea sã pûje pî_ia, cã
 je micã, sãdu ãla; sã fãce cãpa, dãcã pîne pî_ia, dãcã nu, nu pîne nimic. Ş-o
 lãsã şi creşte; Ş-o sãpã, ãl putîn datorîia jei s-o sãpe de noãyu. Uorî vãra ãja,
 atunc. Dúpe cum dã citi-um burãu de ploãje, trebúje s-o sãpẽ úrma picã-
 5 túrlor de ploãje [...]. Ş-al dõilea an ma_arúncã ù zãjbãr, ãstia producãtuãri
 ma_arúncã citi-um cîrã d-ãlã mai cu putere [...]. Şi-al treilea an sã dã
 pe rod Ş-a romîneãscã. Da ãsta producãtuãri sã dã pã rod mai bine. D-eciã
 o culãge cîn sã coãce şi... o culãge-n... în postãvi, im_panere, în ãja Ş-o
 pîne-m_pútini. Dim_pútini o adúc-acãsã Ş-o... o gulãsti iar ùlte pútini
 10 Ş-o zdropsãste şi... trãge vînu şi-l pîne la butõi.

[Acelaşi]

[Ce a făcut subiectul ieri şi azi]

[Ieri] am_foz_la curãtu de porúmbi Ş-an_curãt. Am curãd de dimi-
 nãta pãnã sãrã. Am venit acãsã, ñ-am_vãzú_şl_ïo di pãsãri, c-ã_Ş-ïo fo cî
 15 şãsã gãjîi şi le-am da_şl_ïo de mîncãre şi de-aciã am mîncã_şi m-an
 culcãt.

Az_diminãtã mã sculãj iar, şl_ïar detej la pãsãri, Ş-ïar mã dusj la co-
 lectiv, mã dusj şi curãj la porúmb, c-acolõ j-avém porúmbi.

Dina Costandina [66 de ani]

20

Pórcu

Cu pórcu iestã-aşã: după ce-l tãjem, ñl pîrîlîj cu pãe. Dúpe ce s-a
 pîrîlî cu pãe, ñl spãlãj cu apă cãldã. Dúpe ce s-a spãlãt cu apă cãldã, l-am
 nicãjîit cu cuţitu de murdãriã ãea, l-a spãlãd_bine; după ce s-a spãlãd_
 bine, l-an_cuplúsit cu ù sac. L-ã_lãsãt cã u jumãtãte de Uorã cu sãcu
 25 pe jiel. După ce ãja, l-am bãgãt ñn cãsã, frumós pî-o úşe, l-am tãjãt, j-an
 tãjã_cãpãlîna aşã, j-am del-o pin dõyo, am pus sãre pe ja, aşã.

Și pe urmă am început să-l despintecăm Mățile și le-am luat, și le-am
 pus în ligăni, le-am desfăcut și pîcoarile tot le-am tăiat și [κ] deosebit,
 separat, am pus sari pe jele, le-am sărat, șunca am făcut-o tot așa se-
 parată, grăsimăa o [κ], mățile le-am spălat, carnea o tocăm, o facem cîrnăt,
 5 u dăm pe mașină [ε] Căștile le dăm sare și le punem iar la afumat sus
 și căpătîna iar u dăm sare tot ce este ale porcului, le dăm sare și le pu-
 nem la afumat [...] În burtă am pus așa: ficat tăiet, am pus și din car-
 ne tocătă măruntă și, dup-acelea am fiert și i-am tocat în postăvă cu to-
 pîloru și i-am pus, am dat o lîră sare, am pus carna aia, am pus nițai pă-
 10 trujel și l-am băgat în burtă. l-am umplut. Mățile le-am făcut așa: măți-
 le, an tocat carna măruntă cu mașina și pe urmă le-am umplut și le-am
 făcut cîrnăt.

Mățile ele grosă le-am făcut tacă me-a rămas de la ficat, le-am
 umplut. Da, umplut tot cu ficat. Tupă ce le-am făcut, le-am legat puțin
 15 cu ată așa la căpătîni și le-am pus sus. Le-am topit în untură și le-am
 pus, le-am mîncat.

Cotora Ligăna [40 de ani]

Nunta

Vorbeste um băiat c-o fată, tîpe-aceleaș [κ] dacă le e drag, trimet
 20 în căsă, să vorbesc, vine băiatu vine cu fîșea, după-acelea să ducă și fata
 cu fîșea la ie, ce lucruri și dă P-ormă pun zi de nuntă, tomnesc lăuutari
 Duminică sara vin lăuut [κ] sîmbătă sara vin lăuutari, tîpe-aceleaș vin aci,
 să duc și ia [r] ia nașu de-acas, după naș vin aci, jăcă, iar îl duc pe naș
 acas. Pe urmă, duminică seara [κ] duminică dimineața, se-nvolează mireă-
 25 sa, vine [κ] să duc și ia nașu, învolează mireăsa, pe urmă pleacă pe sat,
 string, kama fete mireăsa, băiet, care vrea ea. Tpe-acelea să duc în sat,
 împlimbă brădu, vin acasă și așteaptă să vine nunta s-o ia. Vin, pun mă-
 sa la fete, la băiet, mănîncă, pe urmă vine nunta, gînerile cu nașu, cum-

náte, suróri, ce ári, ș-o ia pe mireásă.

Pleacă iar ũ sat, iar să-mpimbă, să duc acás-acoló. Acás-o aș-
teáptă șgácră-sa, îi púne mása, o cobgără, pe mása-ı frínge o púine -ŋ
cap [...] și vine afără și jgácă núna. Și toátă lúmea atúnc o vede ce lucruri
5 áre. [...] Duminecă sára s-așázâ la mása. [...]

Dimineáta, cin să școlă, iar să-mbracă și pleacă la apă cu gárnița
cu apă, cu gínerele și ia ũ restéu și pe restéu púne gárnița cu apă. Ș-să
dug-la a treia fíntină și ia apă și ári un busuóc mireása, și dá în toate pár-
fiilé cu busuócu-áta cu-ápâ. Și vársă gáleáta cu apă și níște bani mărún-
10 țis acolo-ŋ gárnița, și cad jos, și-ı ia láyutáru. Tup-áceéa... pínă lun sára
stau meséri, mánință tot. P-úrmă pleacă [...].

A treia san-să duc pe cale primáre vro. Cinc gámeni să dug de la
gínere, pi-úrmă să duc ș-ăi de la mireási, pe-mpăcácuine. Ș-ásta a fost
toátă núnta.

15

Stoica Liliuára [17 ani]

988. RADOMIRU

(rn Caracal, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : SE, GG, MM, TP, transcriere : GG

Vița de vije

20 O púnem ; un an, doi, trei ani o muncím în bune condițiúuni și la trei ani
ne dá ródu [ε] Dac-am pus-o, o púnem în pámínt cu tírnăcópu, ca să fiie ma-
adínc. O-ŋgenunķen vița, să fii-ŋgenunķátă, ca să-ș prindă rădácína și după
c-am ŋgenunķát-o, ho lúă la călcát. O jucám bine frumós, ca pámíntu să fi-
je-ndesát, și după ce ia s-a prins, primávára cînd o vedén cã-ı dá... îi dá
25 căpúșa áia, atúncá noi o luam binișór la scobít d-la căpúșe.

Ca să nu rúpen căpúșa, căpúșa s-a ridícát și noi pîntre éle săpám și

poate că p^unim căpă sau ustur^oi pin ia, c^und ie tinără. C^und a-mbătrⁱnⁱt, dup-un
an, doi de zile, nu mai p^unim, [κ] put^em p^une nimic^a fiⁱnc-o-năbușește. La
trei ani vi^{ta} j^ese cu str^uguri! [...]. O cul^eg^e la c^ump, [ε] fi^e-n^u v^asă, fi^e-n-
tr-un^u for^on, iⁿ car. O p^une*m* iⁿ car, venim cu ia ac^asă, o p^une*m*, o zdrop-
5 șim cu zdropⁱtorⁱ acolo, o p^une la but^oaiⁱ și f^acem vin C^omina care ră-
mine o f^aci*m*... la t^uică.

But^oi Constantin [60 de ani]

Nunta

Pe vr^emea mea să f^acă, m^amă, n^unta să-ncepe^a de viniri, să-ncepe^a
10 de vineri c-u st^olnic, c-um brad, c-un col^ac. De! F^ac^am un col^ac, îl fră-
mⁱntă o f^ată ș-um b^aj^at, cu p^ariⁿtiⁱ amⁱnd^oi, și f^acă un col^ac. D^upe col^acu,
ăla, c^und îl f^acă, l-împlimbă d^uminec^a la [ε] zⁱua n^untⁱ. D^uminec^a j^eră
n^unta.

Să-implimbă col^acu c^u mire^asa și cu gⁱnerile. Împlimb^am col^acu ăla,
15 ștⁱi. Mer^gă f^ata ș- cu b^aj^atu cu j^el... pe braț așă or iⁿ c^ăr^ul^tă, cum j^eră
tⁱmpu at^uncă. Și-l împlimbă col^acu-ăla cu br^adu. B^aj^atu cu br^adu și f^ata cu
col^acu. Și mire^asa și cu gⁱnerle și cu nași d^upe n^untă Mer^gă d^upe ăj^a așă, îm-
plimbⁱndu-să p^a-la bis^erică. Îl d^ucă la bis^erică, să cun^uț^au, ven^eț^au ac^asă,
f^acău n^una, j^ucău n^una j-de-ăcⁱia petrecău.

Da. Petrecău la m^asă cu mes^eri, stă mire^asa și cu gⁱnerile î-ăltă c^ame-
20 ră, și j^ei ca tⁱneri, cu tⁱneri acolo și j^ei adun^at, le cⁱntă și lor lău^taru, n^uț^ao la
mes^er ne cⁱntă ăltu lău^tari acolo și petrec^am p^an-la d^ousprece din no^ap-
te. La d^ousprece din no^apte să da d^aru^rile și să d^ucău frișc^are la c^așile lor.

Dimi [κ] lunⁱ dimine^ata aducă f^ata care... mire^asa cărⁱ s-a f^ac^u mi-
25 re^asă cu b^aj^atu care... j^eră cu br^adu, aducă apă pe rest^eu. Așă s-aducă a-
t^unc. Aducău apă, fră^miⁿtău, f^acău [ε] să d^ucă la nași plac^onu lu nașu.

Mir^oi I^uo^geni^a [55 de ani]

de un. *cuptor. Şi cuptoru ăla a zîs*

– *Fătă vrénică, [ε] l'péşte-mă şî pe mine.*

Şî ia a puz_mîna şî l-a l'pît. Atúnca mérgé ia mai depárte şî să tîl-
 5 *néşte cū nişte pomî; şî [ε] o grădînă de pomî. Şî atúnca să-ntîlnéşte cu*
grădîna ăia de pom, zîce îngrijitoru de-acóla

– *Fătă vrénică, vino şî curăţă şî mi'e pomî ăştîia de omîzi.*

Şî-atúnca s-a dus ia, a curăţît acóla - aşá şî au terminát. Mérgé ia ma-
 depárte, dá dî-o fîntînă. Şî fáta ăia a zîs

– *Fătă vrénică, slăjeşte-mă şî pe mine.*

10 *Şî a slăjit-o. Şî cîñ s-a-ntors din [κ] îndără să vij-acásă, a da_*
pi língă cupt [κ] a da_pi língă fîntînă şî fîntîna i-a dat apă. Şî d-ăcîia
a da_pi língă grădîna ăia cu pomî. Şî yómu ăla-îngrijitoru grădîni i-a da_
şî iej prúne. Şî atúnca mérgé ia mai depárte, véde cuptoru. Şî să dúce, cup-
tóru i-a da_pîñe şî ajúnge ia acásă.

15 *Îi dălé'să făméia ăia, únde fusásă ia-î d'et'esă o lădă. Şî ajúnge ia acás.*
Atúnca mă-sa a zîs să să dúcă şî fáta iej. Şî a gonît-o de-acás. [...]

[Iován Páula [9 ani]

989. MÎRŞANI [ALRI, 880]

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

Culegere 1962: MMT, VS; transcriere: GG

26

[Întîmplare cu lupul]

Jeréám... copil aşá cam d'e vo trîisprîzăcî ah. Şî... ne-am dus, am luat
o livádje pîntu vîl'e îm_pădúre la Múrda. Acóla-m_pădúre la Múrda, cēja
livád'le jer.á încăjurarătá dî-o báltă. Únde jeréám noj cu vîtele, jerá-m_pár-
 25 *ţea de răsărît. Îm_pártţea de apús, u pădúre cári dispărtá bálta de locu.*

unde jireă vitele. Și... dam drumu căjilor mai den noapte să mai păscă, că
 făcuserăm un Țobor care... acél Țobor jereă de băltă în partea de mârghi-
 ne - a livézii a d'ispre răsărit.

Și am dad drumu căjilor. Jelepe - aveau minz. Jereă primăvara. Lúpii
 5 ar fi vru să fúre um miz, și a venit lúpu, lupăica și pătru pui. Púji...
 jerau mărișor! púji, să dau să sугă la marmă-se, la lupăică, și lupăica-și
 trînteă cu picéerile dinapoi, cin da jii să sугă. Un ulteán... jereă pădurari
 și cam vînători, să sujisă - j-a - spus noi că vin lúpi - să sujisă - ntr-un
 copăcel cu púșca - ncărcată și stîn lúpi acolo noi am dat kútot, copii, je-
 10 rá fo trei, pătru băietáni. Lupi-au fugit. A luat-o lupăica - ntr-o parte, fo
 doi pui dúpe ea, lúpu - ntr-o partj, s-a luat fo doi pui dúpe je... și - am au-
 zít púșca, bang!

A-mpușcát ála púju de lup și la urmă s-a-ntors lupăica, dúpe fo
 jumătate de čas, așé să zic, s-a-ntors lupăica și - a-ncépút să úrle de
 15 pui. A pricepút c'j - a-mpușcát púju. S-a dus și - a dat de Țómul cu púju
 unde - mpușcásă, a începút să - l mirásă și s-a apucá să ríciie la rădăcina, cu
 gărăle, la rădăcina árborului, să trînteáscă p-éla de-acólo. Ála a tras și - a-
 mpușcát și lupăica. A jupujj și lupăica și púju... Áilánt și - a dus, nu s-a mai
 întors. Și a venit cu píjii - acás. și - je - a vîndút și je, cum s-o fi vîndút píjii-
 20 je - atúncă, a lúpului și - a pújului. și - a-mpușcát lúpu. N-a putú să fúre mij.

Tóma Buradă [80 de ani]

[Răscoala din 1907]

S-auuză mai dîn timp, cam du pi januárie, febrúarie, că moldovéni
 fac răscoale cóntra bojerilor, că nu mai pot să mai supóarté d'jima și hango-
 25 ráliti care le cereau bojeri. Și s-a hotărít să să revólte asúpra lor. A-ncépú
 să vînă student... di pim Moldova [...] Aveám un cumnát gornist:

- Mă, tu je goarna și méréz sunínd, să méréz la Braniști să ne-ntil-

Île mănînc. Nu să... nu să strîcî. Așă să fag la noi

Súică Oprîca [46 de ani]

Urézu

*Prima dátă să nivelá terénu, să bagá ápa-n parćele și după acélea să sê-
mâná pin apă. De-acúja... răsăreá urézu și creșteá și jârbă pin iel. Și lúmea sâ
ducá și piguleá jârba din iel. După acélea să făceá mări, să cóceá și secerám
După secerát, îl cără la... mârghine, tod la batoza di trijerát și îl trejerám și-l
cărám cu mașînilî la Crajova.*

Cîrjalîu Ion [19 ani]

10 La lăsátu póstului

*Vîne lăsátu póstului de... de Paști și să strîng fête multe și băieț și jâ-
să la drum, la strădá și dup-áia fac focu, steu úni la dóuzăz de métri și-ú-
ni la dóuzăz de métri. Și-ncep úni la áltî. Tre [=trebuie] să strîge că
„mă roágă, mă roágă.”*

15 — Cîne mi te roágă [!]?

— Fáta lu cutăriță, z'ce. Să-j fag leágîn de mătásă, s-o arúng la cu-
tăriță-n cásă.

Și iel spúne că nu vrea, nu vrea.

- Păi de ce [!]?

20 — Nu vrea că ie... bătrîná și nu poa să muncáscă...

Și la úrmă állantru, cêllantru ráspunde, ce [= zice]:

— Mă roágă, mă roágă.

— Cîne mi te roágă?

— Cutáre, să-j fag leágîn de pir, so arúng la gîmintî.

25 Și la úrmă-ncepe áltu să strîge din nou.

— Păi, ce-m [= zice], mă roágă, mă roágă.

— Cîne mi te roágă?

Ce

- Cutăriță, s-o arung la cutare-*Ń* căsă.

La cîți-*um* bătrîn. Și iar fălă... de asta iar, o aruncă la cîți-*un* bătrîn,
cîți-*o* bábá bătrînă iar o aruncă la cîți-*un* bătrîn, așá.

5

Cămărășescu Oprica [21 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Io ieri am fost cu mămică la porumbi, *i-*an** copilit, am mai săpăt în gră-
dînă, după aceea m-*an*, *duz* la cînsă. După cî-*am* veni *di-* acólo, m-*am* jucat.

Az dimneățá mă sculá, mă îmbrăcá și... și plecá să mă joc și mă ke-
10 mă mămică, ca să mai săpăm în grădînă.

Dijacón Me Oprea [10 ani]

990. SADOVA

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

Culegere 1965: CC, II, GG, MM, MV; transcriere: MV

15

Cu grîu

Grîu uíte cum léste: mergem tóamna la coceni, tăjém coceni, *i-* adúcem
acásă-*i* băgăm la păjeri sau la gluș și de aci pornim cu plúgurile la arát. Dúpe ce
arám, sămănám, de-*aci* băgăm grápele, cū-*să* spúne pe vórbă romínească, și pe
úrma trágem c-*o* grápă de lemn, de mărăcîn, péste a de fier. Și am...
20 cu grîu.

Grîu dúpe ce *l-* am pus, în timpu lu... mărție, april... și poáte și mai, a-
túnca mergem la pălămizít. Ál curățím de burujeni, dúpe ce *l-* am curățít de
burujie-*și* je máre grîu, atúnc îl tăjém, îi tăjém vírfu, ca să nu cădă jos. Dúpe-*á-*
ęa, așteptám seceráru. Mergem cu uámeni di-*Ń* căsă ca *[K]* care-*i* am și trágem

să socotește fîntîna de [ε] săpătă numai d'le pămînt. Acólo iar, deasupra de [κ]
cum mărzi fîntîna [κ] pămîntu, dăcă-i mai năsîpós sus, nu prea țîne; dăcă je
joz, începe de dai di-un var, di-un pămînt vărós, și-ála poáte să țîne și dá-
uozăj d'le-ani, o fîntîna d'í ája. Și-ápa je mai búná ca órce apă, párc-aj bea
5 sánăláte. Ápă réce. Mai réce-o țîne fárá kéile de... de kátră ca cu... [ε] cît cu
kei de kátră,

[Același]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Vai de mine! Da picórușu meu șáde toátă ziua lica? [!] Că dăcă jo n-am
10 șpácră, n-am sóbcru cîne [κ] n-am sórá cîne să mai îm fácă treábă...

Prîma dátă cînd m-ă sculát, să vă spun, am plecá la apă. Am vení
de la apă, am plecát, am dus váca la vécărije, gîștele le-am duz la vále;
ápoi dúpă ásta a [?] plecá la járbă de porc. Am venít, am pus să fac mîy-
cáre și a-nnoptát. Să mai pun mína pe lucrú, n-am mai putú să mai pun.

15 A fost... s-a auzí pe-ajícăa cu náșu-ásta că je bolnáv, nu ne-a mai
ars să mai púnem mína să fácem treábă. Și am plecát, ă-șezú pînă la úș-
pe-az nuapte. Că de-ásta, náșu care-aj întrebát-o... — m-e náșe—cít ani
áre. Și tómai... [κ] cînd a auzít... felítă spúsă.

— Mámă spúsă, ...mámă, vení náșu.

20 — Cum, să puáte? Și náșu vení?

Ce:

— N-a vení náșu.

Și de-ásta am fugít, că tómai iereá femej-áceia cu píneá-ñ cuprót
și azi la flél: m-ă sculá de dimineáță, iar plecám, adúcem apă de cíte
25 dóuă, trei yori; pánă potolí m páșárlé, púnem în gropáne la páșárlé.[..]

Și am făcut píne az [!], járáș gáteálă și-a venít dóospe și tot așá
m-a găsít, mína pe lucrú n-am pus [!][..]

Náșu íeste bolnáv mai demúlt.[..] Și-pîn la úrmă, asár-am aluzí

și noi: spuneă... tot pe-ăci pin vecîni, că-î je grey. M-am cugetă și niĉ_ej
nu știă, ieră nûma a bătrîn-acăsă, nășa a bătrîni. Și-acûma-m_păre bine
că veni nășa de spûsă și-ăuzîră că ne mai înveseliră și noi.

Stela Pităru [37 de ani]

3

991. AMĂRĂȘTII-DE-JOS

(m. Caracal, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS; transcriere : MM

[Cum s-a însurat subiectul]

Și-jeu jereăm mai sărăc și-am trimés ca să-mi dea fâta și-a spus că n-o
10 mărîtă că je mică. Și m-am pogodît cu ia, ne-am pogod [K] ne-am vorbit amîn-
dôj și-ntr-o bûnă zi s-a duz_la o [E] croitorășă cu o [E] cu 40 rókije s-o
cpășe, rûde meș. Și-acólo am_venît cu cărúta cu căii și-cu bărbátu croitorășă
s-a sujit în_cărúță, am merz_la o pădure păn-a-nsărăt, de-acólo ne-am duz_
la niște rúde în_ăltă comună vecînă, așă zic-ajîz_la noi, Dobrotėj. La vo trei
15 zile am_venît acás. Am trimés la tat-al_ej să vâdă ce zîce, a spus că... cum
am luat-o așă s-o țîu. N-a vrut să-m_făcă nuntă, mi-a trimés 40 sûtă de
lej, dar și țoálele și gâlbini, opt gâlbini mari, pătru mic. Mi-î-a dad_da la nún-
tă [K] nuntă nu mi-a făcút.

La urmă s-a-mpăcăt cu mine și_ăstăzi sîntem mai [K] mai bun am je-
20 șît jo ca... ca_ăilant, care, un_e-a dat pe [E] sóra jej_ăilantă, am [K] mai
bun am jeșît jo.

S-a-mpăcăt, acú sîntem_ăi mai buni.

Túdar Cúrel [70 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri de dimineață cîm_m-an_sculat, m-an_spălă_pe_făță, am_mîncat_și
 m-am_așezad_jos_să-nșir_la_tutun_și_pe_ormă, după_țe_am_firșit_tutunu,
 m-am_spălat_pe_făță_jărășî, pe_mîini, pe_pîcûare_și_m-am_skimbă_și-am
 5 jesi_ș'-jo_la_copii [ε] să_mă_joc. M-an_duz_la_veçînu_mîeu_și_ne-ă_jucăt,
 fôdbal. Pe_urmă_cînd_a_înegurat, am_venit_acăsă, m-am_spălat_jărășî, m-am
 îmbracă_maj_bine [ε] și_m-an_duz_la_film. Pe_urmă, după_ț-am_veni_d-la
 [ε] de_la_film, am_mîncat_și_m-an_culcăt.

Astăzi de dimineață culeăsără_ăle_tăticu_iar_tutunu_și_iar_cum [ε] mă
 10 sculăi_îșșirăi_și_pe_ormă-l_firșîi_pe_doyosprezêce_și_plecăi_la_jocă. Ne
 jucărăm, mă_dusej_jărășî_acăs, le_spusăi_că_mă_duc_jărăș_pe_la_copii_și_pî-ur-
 mă_mă [ε] mă_jucăi, pe_urmă_veniî_la_un_colég.

Dinu Ște Marin [11 ani]

992. BĂBICIU [ALR I, 887]

(rn. Caracal, reg Oltenia)

Culegere 1962 : GA, VȘ ; transcriere : VȘ

Tărăgăi

Așă le_zicăm_noi_că, pîntu_că_mîrtăci_să_puneău_așă, tot_la...cum_să
 pun_căpriyóri_la_casă_și_d-ăcîlea, pă_îca, ca_cum_să_pun_ș-agu_cîm_puj...Pu-
 20 neă_ălea, blăniile_ălea_sau_lémne, c-aveă_uomu, nește_prăjînî, și_le_prindeă-ŋ-
 cûje_și_noi_le_zicăm_tărăgăi, așă_le_zicăm_noi_la_fără. Și_d-ăcî, peste_ălea, pu-
 neă_tréstje, să_făcă_tréstje_atînc, ieră_znopî_dă_tréstje. Puneă_tréstje
 gruasă_atîta_peste_iele_ca_să_nu_cază_păje-ŋ_casă. Ș-d-ăcî_pe_urmă, pes-
 te_tréstja_ăia_puneăm_păje, iar_păje_gruasă, de-o_jumă_de_métru. D-ăcî
 25 peste_păje, puneă_pămînt.

Ion A Păpa [70 de ani]

Mălăiașu

- Mălăiașu așá-*l* făcém, cum spuséj: făcém în [K] fierbém apa, apói púnem puțîn măléi acólo, îi zícém písát, fierbém bine și-*ŋ* căpístere avém mălé-ju cernút acólo, cu puțínă făjínă, și-*l* mestecám. Zícém făcălét noi, mestecáu.
- 5 [!] Șj-*așá*. Și-*l* mestecám bine acólo-*ŋ* căpístere, apói d-*áci* luăm la fră-mintát cu mișmíle, că așá árde înaiinte, pínă-*l*... mestecám cu mestecáu, pínă să mai răcêște. D-*áci*-*l* luăm și púnem și făjínă dă gríu, mestecám bine, îi púnem pe cîrpátór, dácă vrem îi mai țínem puțîn ca să mai dospéască, așá-*j* spúnem noi. [...] Așá s-*ă* făcê.
- 10 Îi cuácem, avém tăștu, dă, și îi cuácem ș-*il* dăm afărâ și-*l* miŋcám gol, cu brîză, cu ce pútem, cu c-*avém*.

Dumitra Popa [70 de ani]

La plug

- În ani de cînd am deskís și io ókij pe lîngă tat-al mișu, mă rog, cînd je-
15 râm în clása pátra sau a cîncea, ierám mic, nu puteám să țín dă cuárne. Plúgu ierá greú cînd ne ducám la cîmp, sómnu ierá dúlce dimineáta. În loc să mă lase să mă duc la șcuálă: „Hai tătă, scuálă, să mergem la plug.”

- Ne ducám la plug. Bóii ieráu slábút, plúgu ierá greú. Dúpă ce tática mai trînteá dóuă brázde pân-la ziuă, mă sculá și pe míne, în cîntecu cociríljei:
20 „la, hai tătă, púne mína pe plug și mai du-te și tu o brázdă pínă la cap, pínă mai iau și ieu îŋ gúră doi, tri duminicăt dă píline.”

- Plecám cu brázda. Nu-*m* ierá căpu mai mult de... [K] péste cuárnele plúgului și țíneám de cuárne. Mergám pínă la cap. Aprúape dă căpăt, bóuu... únu ierá mai iúte, áltu mai, mai muále. Ș-o lua cam grámádă péste
25 brázdă și-*m* scápá plúgu dîn míná și cãdeá jos. „Ohóho! Ce să mai „ho”, că fugáu bóii cu míne. Și mai fugú și mai încólo, mă opreám să-*j* iau de cuárne, mă cãlcá pã picúare. Și-*n*cepeám a mai plînge, a mai ū [K] trá-

ge la brăzdă.

Trăsăi la brăzdă, luai biciu, deteji Ţjel, iar să mai întuărsă o delă. Şi mai fug încolo şi mai năpăi, şi iar mai călcă-mă p-picor şi „î...” Duămne, mai ş-îjuram. Frinsăi de jeii bine şi-î băgei la brăzdă şi mînă!

5 Apropiiăi să viu la cap. Aprupiiind dă cap, pierdusăm timp cam mult, pentru că nu venisăm cu brăzda cum venea tăta. Mă-ntrebă tăta:

– Ţ-ai făcut, d-ai întirziat atîta dă mult?

1 Păi uite: boji nu ies la brăzdă ş-e fugit unu peste altu şi m-a călcăt şi pă picor.

10 – Păi dacă ies prost; că nu vij le cîmp întuadăyuna cu mine? Uite, cînd jeş la capu locului să nu te mai răsteşti la boi aşă. Că, de, şi boiu trebe să-î jeii cu binişoru, ca să călce.

Şi mă-învătă cum să merg cu boji. Mă-învătă. Iar am apucat dă curăne. Şi mergînd aşă iar cu brăzde, m-am mai învăţat. Am deprîns mîjca.

15 M-ieră fuarte drag ca să ar. Şi-n sfîrşit, s-apropiă ora dăyăsprăzēē, dejugăm boji frumós, le dam să mēnīnē um braţ dă cocēni... Cîteodată ieră şi cam rău, sđicā: băteā vīntu, ierā nor şi, şi frig. Făcā tāta azāvādā cu blāna carului răzāmāt dă rot. Līngā rot mai puneā şi un Ńol, ca să nu bātā vīntu să Ńa cocēni dă boi. [...]

20 Pīn-arā locu, cum ierā pogōnu la noi, s-apropiā kindiyāra. Dacă vedeā că nu terminā pogōnu, păi mai durā niţālīs, ca pā fiיעāre zi să făcā um pogōn, ca să puā-sā cutruāpā poguānele căre le-aveā: trei sau pētru, cīt ierā dā ogorīt primāvare.

S-apropiā scāpātu dā suāre. „Ho”! dejugā boji. Pīnā boji mai luay ni-
25 Ńāl īn gūrā, stringā plūgu, Ńl puneā īn car. Ńl scuturā frumós, ba să uitē la fier. „Ej, fieru nu mai taje-m plug”. Şi desfăcā surūpurīle cu kēja. Ba dā multe ori, dacă n-aveā kēje, mai dādeā şi cu cocēnu ca să desfăcā piulīţele, să-î ascūtā pēntru dimineāta. Nē-apuā scāpātu suārēlui la cīmp.

Dēmca Fe Nicolăie [36 de ani]

Brîza

Avem un miel, îl lăsăm două săptămîni de zile, după două săptămîni îl tă-
 jem. Lăsăm kăgu, pe urmă sêra mîlgem uaja, pînem puțin lăpte acolo, pînem
 sêre, pe urmă-l legăm și-l pînem la uscăt. După acêia pînem la lăpte și-făcem
 5 brîză, să strîngê brîza.

Pînem lăptele - ntr-o găleată, pînem kăgu și pe urmă lăsăm o jumă
 de oră După o jumătate de oră o pînem într-o sădiță și-o lăsăm iar o jumă
 de oră și să scurge; după ce să scurge, o tăiem felii și-am făcut brîza.

Fluăreș Mărăcîine [37 de ani]

La udăt

10

Să-mbracă mireasa în rōke albă, o pieptănăm și pe urmă vine fete-
 le de la ginere cu băieți, cu fete de-acolo, cu lăputari, să face o horă mă-
 re și să pîne flori în piept și pe urmă pleacă la udăt c-o căldare sau
 cu borcân. Să ducê la udăt acolo, cu busujocu [ε] o kîță de busujoc în căl-
 15 dăre, să duc la fîntîna une au plăcêre să să ducă. Acolo scot apă de trei
 ori și pun în căldare, aruncă nește bani mărunți și stropesc în trei părți,
 ce la noi la țară, obișēju nost.

După acêia vin înapoi, acasă, vin acasă și să pîne să făcê um
 brad. Să leagă trei mere, trei kîte de busujoc cu flori, teli, mă rog, mai
 20 multe măruntaie.

[Aceași]

La izvorît

La izvorît o pînem [cînepa] ce să să amușască să putem s-o bătêm, să
 cōdă sămînta din ia și-o lăsăm trei zile și vine de să amușaste, așa, să face
 25 puțin albă. După acêie o întindem la uscăt, o pînem pe gerd. O lăsăm două zile

ș-pă urmă o bătem cu cūmăgu și scuătem sāmīnța ș-pe-urmă o dūcem la bāl-tă.

[Aceeasi]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 Ieri m-ă sculă dă dimineătă ș-am măturăt pă bătătură. După acēea am bătūt porūmb dă muără, m-an_dus la muără ș-am măcīnăt, am venīt acāsă și m-an_dus la magazin. Am luat un_kil dă pēște ș-o jumă dă kilogrām dă alvā. Dup-acēea am făcū mīncāre, am mīncāt și ni-ar_culcāt.

10 Astăzi m-am_sculăt iar ș-am_maj_măturăt pă bătătură, pusăi și spālăi, c-ă_foz_la_treabă, tăjāi iar o rațā și făcūi cōrbă și acū să fac mīncāre iar maj_naiinte. Alțcevă nu maj_făcūi nimic [!]

[Aceeasi]

Cum se făc-o hōră

Cum se făc-o hōră ?

15 Dumīneca sīntē_liber, și nu ne dūcem nicāieri. Pe la uāra trei, pătru, fē-tele și băjēți se îmbracă și se duc acōlo la hōră... La hōră jēste lăjutār, să strīng băjēți și pūne lăjutāru și cīntă... Fāce hōră, să prīnde fēte și băjēț, strīgă hōră, juacă și d-acī să spārgē hōră și-ncepe iar āltă hōră.

20 După cē să tērmenă un rīn dă hōre, zīce și rīndu de dānsuri. Dāns- ză fētele, băjēți... D-acī făce păyuză, să maj_plimbă fētele, băjēți și-nce-pe iar rīn dă hōre și juacă iar rīnd dă hōre, d-acī juacă și ū_rīn dă dānsuri. Și așā petrecēm noi.

Dīnu Ve Gligorița [20 de ani]

993. STUDINA

(rn. Caracal, reg. Oltenia)

Culegere 1963 : SE, GG, MM, TP; transcriere : GG

[La vînătoare]

5 Cînd am fost tînăr, în vîrsta dă, cîm dă vro... óptisprizecî - ani m-am
căsătorit, și după ásta... dup-ásta am început, știu, mai multe plăcêri, gús-
turi [...] dă vînătoare, dă cutări, dă cutări. Și... ă luat armă [...] și mă du-
căm iarna prin zăpădă la pîndă, știu, pîndeám și iepuri cînd... ieșă, dă
plecă ca să-ș găsăscă dă mîncăre a lor, ieu stam la pîndă, știu, ă ză-
10 pădă [!] îmbrăcăt bine - ă cojóc, bunîntălės. Și iej cîn veneă, ieu stam
odăpostit într-o... într-o covercă, știu, așă. Și-ă lăsăm pînă s-apropiă dă
mîne; mai sta iej dă mai mîncă, mă ascultă, nu știu ce, și iej jerám gá-
ta [...] îl luam, l-împușcăm [...]. Făcúți pătru. Am făcú pătru [!]. ă-ă lu-
la spinári, ș-am venit acásă. Făcá zăpáda scîrt, scîrz dă frig [!] dă... în-
15 gétătă, de !.

Jerăá, ásta jerá togimaj ă noaptea ánuluj noi. La noi dă fier jéste așă
că să dúce ómu și cu femeja și cu copíji să dúce la mórșa lor, dácă
avét lideje ce-ă ásta, ca să petreacă, de ! Cîn viy acásă, nevástă - mea
jerăá c-un fog la tást dă, dă-z luá óki [...]. Cînd vení jo ș-aruncáj
20 sácu joz zícé :

- Ce-ăi mă, ce-ăi în sac?

- Ce să fije, vez tu [...]

Începuj să... să-ă dísfác pă iepur să-ă jípói, de ! ă jupují la ju-
tălă [!] și începuj să-ă taj bucăt, bucăt așă, și ă pusáj în pútina și lă dam
25 ă rînd dă sáre. Mai puneám áltu, jar le mai dam ă rînd dă sári. Pînă
cînd am umplú cu trij, am umplút putiyára áje.

Tudor Me Colác [75 de ani]

O nuntă

O nuntă în timpu - asta să face - ntr-un fel și pă timpuri s-a făcut într-âl fel. Pă timpur cînd jeream ieu copii, să făcăm nuntile dă viineri și pînă mart și astăz să face trei țone și s-a termenat.

5 Atunca sa strîngă lumea viineri, rúdele, și făcă un fel dă colác, îi zică stólnic. Mîncă, bea acolo, petrecă viineri. Sîmbătă să găteá dă nuntă, dă sîmbătă sára, trebuiá să trimeátă dă la... dă la fátă, să trimeátă la gîinere cîtva oameni cu carúțile atunca, jereá dămúlt. Să vije cu lăuutári - ncoac.

Să ducă, vinári, așa le zică; să ducă și veneá cu lăuutári, veneá și petre-
10 că sîmbătă, duminică veneá mireása, să ducă la brad. Făcă brad frumós, cu ír-
tîi, cu cîte álea, cu tel, c-asa-î zică dămúlt. Și-î făcă frumós și-î băgá o piîne
asá rotúndă-î băgá joz la răoácină. Și mergá la biseric-o fátă cu stólnicu
ála - m_mînă și cu brádu și... năiîntea bisericî rupeá brádu și frîngá stólnicu-
ála j-î-aruncá-n toate pártîli [...]

15

Gurgúța Dolán [68 de ant.]

[Porcul]

[Porcul] I-ungrás și-la Crăcúin îl tăjem, după ce-î tăjem, púnem focu
pă iel, îl pirlím, îl spălám cu apă, făcím sorícu ála, c-asa-î zică, să face ál-
bu, álbu și frumós. După ce îl spălám și-î făcím álbu, îl dăspîntecă. Îl táij pá
20 spináre și dá o párti-ncoac, úna-ncoac, îl dăspîntecă. Și căpățîna deosibítă.

Și-î dăsfáce, púne máțile-n cêvá, și ílea și... încápě să le dăsfácím, să le
dăscurcám. După ce le dăscurcám dá untúra álea, le spălám. Și spălám cu
ápă réce biîne, biîne, d-áci le spălám cu apă cáldă. Și púnem pένtru máță,
pένtru burticán, pένtru máță, púnem să să dea u úndă, să să fiárúá. [E]

25 Maj șoríci, urékí ca să băgám ím burtán, péciije, ca să-î făcém maj bun.
Ím máță băgám ficát... álbi, cum să zică, ficátî álbi, ficátî negri, c-aja să
zică la țará. Și... maj púně și carne și făcém máță. După ce le făcém, pú-

nem și noi țele pipér, faj dă fideá [?] la fiert, hâi [= aia]. Tupa ce le scá-
tă le púnă le... tescuiit, ș-să tescuie și... ș-făce bun.

[Aceeși]

Pîinea

5 Pîinea... să cërne făjina, să prefrămintă aluatu dă sára ca să să făcă
mai bună. Și dimineăta pînă la ziuă, pã le pătru, frămintăm ș-să dospéște, du-
pã ce se dospéște o făcim pite ș-o mai lăsăm nitál așă, ca fo juméti dă óră.
D-áci aprindem cuptóru ș-o băgă la cuptór în tãvá sau în fãst pã vatr-așă
și făcim pîine.

10

[Aceeși]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri dimineăta m-ă sculăt, an ded la păsări, am da la porc, am mătu-
rá ș-jeu pînă cásă și a veni fãta.

- Mămică, să merz și la mine, să mi-ajúz la vije.

15 Și m-an duz la ja la vije [...] ș-am venit asár. Asérã cîn să mănînc...
ce să fac? Am venit înegurát. Nórú-mea venisă și ia atúnca, aveá și noi
néște vije și deteasă butóiu peste... rěscól să cunje [...]. Azi dimineăta m-ă
sculăt iar, nórú-mea a plecát la colectiv. Am da la păsări, am da la porc,
ă spălă copiii [...] m-an dus iar la fi-j-mea la vije [...]. Am firsit via
20 cam la únu.

Am venit acasă „Mămică, să púnem, făcim măimăligă.” Și... an tãiat
um pui, pînă-l jumulirăm, pînă mîncără și... cîn veni acasă, mă kemărăz
dumneavăstră.

[Aceeși]

Călúsu

La noi ț sat cãlúsu să făce Rusálii zis, cum ieste - ajiica Se formează

un număr de nouo, zece, ūșpe, mă roc... uămeni' căre știu, sîn mai iuț, mai a-
 5 geri, căre știu să juăce bine. Și acēști tot gămen dau ascultăre la un condu-
 cător, la un d'idiu, cum îi spūnem noi aiica, la un vătăf. Acēz vătăf le comān-
 dă cum să juăce [...].

5 lei pleacă dîn căsă-n căsă [] Joacă cu toată și, uităi să spun, lei au
 u prăjiță înaltă în căre. În virfu lei lēste legat un stol așa dă usturoi, zis
 steagu lor [...]. Să socotesc iekipăt ['] pēntru luptă vo săptămīn-di zile cīd
 durează kēstia asta. După o săptămīnă dă zile, cīnd să zice că să-ngrăpă cō-
 cu călușului, lei își încetează lucrū.

10

Marinēscu Alēcsie [32 de ani]

Peneș împărat

A fost odată dēmūl dēmūlt un împărat. Și împăratu asta aveă și jiel trei fe-
 cōri. Aia mari le plăcă să... distrēze s-să plimbe pîn... pārcur p-acōlo pîn
 cūrtea boiinească. Al mic sta acōlo-n cēnūșă bāgāt și să tăvălē p-acōlo pîn
 15 cēnūșē; nu-i plăcă s-să plimbe. Tă-su, dac-a văzūt așa-mpăratu, nu-i plăcă
 ca să stea fiu-so în... cēnūșă. Trebuia, îi plăcă să-l vază și-pă jiel plimbīn-
 du-să... în sfirșīt. L-a gōri d-acāsă. Cē [= zice]:

— Mă, tu pleacă d-acīlea, că tu nu lej vrēnic să mă lauz pā mīne pîn sat.
 Și jiel a plecă și s-a duz la mārghiņa sātului im pāpuriș, la [K] într-o
 20 baltă și-acōlo jiel să hrāneă cu șārpi, prindeă broaște, ieșă la mal, le frigă
 și mīncă. Într-o zi să pomeni cu cumătra vūlpe. Virne vūlpea acōlo, cē [= zice]:

— Mă Peneș împărat, tu nu vrej să te fac iō om mare, să... te-nsor cu o
 fătă?

Cē:

25 — Ba vreau, cumătră.

S-a dus cumătra la împăratu căre iereă vecīn acōlo cu sātu lor. Să dūse:

— Împărate lumināte... vă ro frumōs să ne dă și nouo... bānicōru dum-
 neavōastră că avēm un împărat acōlo i sa și n-ari cu cē măsură galbiņ și

trebuie um bănicior. Cîm auude-mpărătu:

— Mă, da ăsta mulz galbin' trebuie să-î mai ăibă, dă măsoară jel cu băni-
 5 zoru. Ş-ja doji ij număr, că niz n-am mult aşă.

Cînd... ce:

— Cumătră, nu vrei să-î spui băiatulu ăluja, împăratului, ca să... c-am
 10 io u fătă să-î însor cu fătă mea.

Ce:

— Bine-mpărate, să-î spun [...] Cîm să dūce ea-napoi la Peneş împă-
 rat ca să-î ja, să face că Peneş a căzūt într-o baltă şi s-a... [ε] îmbrăcă
 10 cum jereă şi cu trăsūrle şi a rămās pã ũ ũgōr acōlp.

Ce:

— Să vă dūces să-î îmbrăcăt, că ie dăzbrăcă s-a udă şi nu mai ppete
 ca să mai viie încoacă-aşă.

Să dūce împăratu cu [ε] ij dă vūlpi hăine frumpăse dă gîinere-acolō, îm-
 15 părătes şi îmbrăcă vūlpea pã Peneş şi-î face împărat. Viie cu jel la caleşti,
 il sūie în caleaşcă cu mireăsa şi pleacă pã drum [...]

Buzătu Gōrge [11 ani]

994. BÉCHET [WLAD, 439]

(rn Corabia, reg Oltenia)

20 Culegere 1960 11, CO, VR, TT, transcriere CC

[Amintiri din primul război mondial]

[...] Culcă soldăti pe la căpițele de fin, că ningă, lapoviță. Şi stînd acōlp
 culcăt ne-am pomenit cu nēmți peste noi. Soldăti a fugit, io ă rămās culcăt în
 tranşeuu... la genuk, în fund. A trecūt nēmți pe lîngă miine-n dreapta-n stînga
 25 şi tōrnaj mă visăm în [...] în Bekēt. la noi aica şi jele jereă puştile nēmtilor:

pic - poc ! Atunci m-am deșteptat, am luat arma, ranița, sacu de merinde l-am uitat pe mușku șantului. Am fugit prin șanț. A trecut nemți, am ajuns pe -aj noștri, cîrduri, cîrduri, grupuri...

Cîm suim la creastă, sus, soldații a fugit peste munte - m valse și-a rămas colonelul, comăntu regimentului... într-o grupă acolo, unde ieră fiin... Și ieș m-am dus și am găsit pe fratele căpitanului, ieră de rezervă. L-am deșteptat, zic:

— Dă-mi locotenent, nemți ne contraatacă, ne respînsă și soldații fug în.. debandadă, zic, ie posibil să vă ia prizoneri!

Locotenentu a... a sculat pe um majur, Lungu, majur Lungu a sculat pe... colonel, colonelul zice:

— Băieț, retrăgereă - n suăptă !

Da majuru zice:

— Nu, un sergent să vije să ia ȳo secție, să tr... treacă la atac, să trăgă fâcuri de sâlve, că fug nemți nuaptea.

Acu sergent nu ieră nice unu [!] decit ieș. Cîm văzui că nu vine nice unu... ȳo zic:

— Dă-mle major, zic, mă duc ȳo.

Ce [zice]:

— Ia - ț doi, trei soldat.

Am luat doi, trei soldat, m-am suiit în creăsta mîntelui, am tras fâcuri de sâlve și s-a dus drăcu nemți. [...]

Nicolăe Ivăncă [75 de ani]

[Via]

Arăm, dupe ce arăm la pătru brăzde să pîne... să face gropi... la m.étru, la m.étru, la métru; să face grupă [E] de - o jumă - de métru. În fiecare gropiță să pîne cîte - um băț de viță. Vin alți pe urmă, ȳo ingrupă și - alți ȳo tăie. Dupe c - a tăiat - o, ț - a pus um pumn de pămîn în cap. Asta să face tuămna.

Făcîndu - să tuămna, primăvara ia a - ncepú să dea din mușuroju ăla. Din din

mușurdujii ăla, noi ne ducem și-o săpăm. Da. [ε] De fapt să săpă de două, spe țori pe-a,
cînd je mic. Săpîndu-să de două, spe țori pe an, la al pătîrlea an făce coló, coló cite-ur
strúgure. Da. Al cîn_cîtelea an je să împuternicéște și să făce strúgure.

Noi iar 40 tăiem primăvara. Tăiînd-o, je făce strúguri; mîngie la stropit.
5 Prima stropéală să dă în mai, la cîn_spe [ε]. Să stropéște, pe-ormă iar îi dăm a
doua săpă, iar să stropéște. Uo stropim și de trei și de patru și de cîn_iori pe
an. 40 legăm... care 40 cîrnește, care nu 40 las-așă mai mare, că dii_căyuză că
crește prea... prea mare și băgă piatră prea multă. Da.

Strúguri crește dii_zi în_zi; piî sectembre începe să să cuacă, dii_ău-
10 gust în... cam încep jei să-mpopisteze de Sîntă Măriie. Da. De-acoló cîn_s-a
copt, piî uoctombre-ji culégem. Culegîndu-ji, îi púnem în lin, îi zdroșim cu zdro-
șitoru, trăgem vinu, îl púnem în butói. La 40 săptămîná je! fierbe, să potolés-
te. Ásta jește preparátja viiilor.

Deáconu Profira [48 de ani]

15

Bumbácu

Țvamna arám pămîntu ca să fiie mai afînát să puátă să răsără sãmînta bine.
Primăvara il arám jărăș din nou, iar cîn_puneám bumbácu jărăș il arám. Luam sa
mînta, uo puneám la muját, dáca jiră tímpu plojós, iar dáca jiră uscătúrá nu-l mo-
jiam. Il luám bumbácu, il arám și-l puneám depártare la două pálme, la două pál-
20 me, cujb de cujb de bumbác.

Dupá ce a răsări bumbácu, nu kár mare, mai micșór, il prășim, 1 skimb nu-l
[ε] nu-l rărăám, nu-l copileám... Da, nu-l copileám dii_căyuză că-l cam tájá.

Cîn_s-a făcu_mai mare, ca de-o pálma așă, ne-apucám și-l săpăm jărăș din
nou și-l copileám, rămîneá núma trei, trei, trei și trei... peste tot. Dupá ája cîn-
25 făcă jərbă, iar il prășám, de egzemplu-l prășám de vreo trei, patru uori, depín-
de tímpulu... și dúpe cum făcéá lel.

Dúpe ásta-l cîrneám, care jerá mare, de creșteá prea mul_și irá lócu prea
gras, prea vále, îi rupeám móturle de sus ca să áibă tímp să să cuacă. Începeá

să să cucă; cîn se destăcă gogușă frumos, albă, de să lăsă la vale, noi ȳ cule-
găm.

Ana Croitoru [33 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

5 M-am sculat de dimineață, am muls căpra, am fiert lăptele, l-am lăsă, că
copiii sâ sculă mă tirziu. S-am plecat cu căpra s-aduc jărbă de porc. Am ve-
nit cu jărbă, am venit cu căpra, am venit acasă, am sculat copiii, le-am dat ș-a
[K] au mîncat, am făcut curat piș cameră. Am frămîntat pișine, ca la ȳora ȳns-
prăzêce s-o coc. An cop pișinea. [...] Am gătit, de-a venit bărbătu-miș sâ ia
10 mîncare, că io nu po să-i duc, că ie depărte și nu po să merg mult. [...]

Și azi de dimineață jărăși m-am sculat, a fos pișăță. M-an dus la pișăță,
n-am găsî nimic. Am venit înapoi, am sculat copiii, am tăiat ȳ pasăre,
am gătit, am trimes copiii la tătă-său la... acolo cu mîncare. La ȳora ȳnsprî-
zêce i-am pornit și la ȳora trei au venit ieș acasă, de-acolo, fișcă ie de-
15 părte. A venit, ieș m-am apucat ș-am spilat doșo rokișă de-ale feli, iirău mur-
dare, cînd a venit feta sî să skimbe. Am lua porci și m-am dus afără dî sat îp-
côlo, spre cîmitir, că sun d doș duș, i-am scuturat, le-am dat la porc, am venit.
S-acum, cînd veni tovarășu de m-anunță să viu alîc, iram cu cușitu, toc-
maj scoteam căpa dim pămînt... scoteam căpa, ȳ făcăm funti. Dumnealui mă-n-
20 trebă că „maj ai treabă?” Zic:

— Acum sara să găsăște, da fișcă venișăt.

[Aceeși]

ȳ hora la noi la Beket

Duminică de dimineață să aștrînge cînc, șasă băieț. Șî băiețî aștia să duc la
25 lăuutarî, îi tomnește, cum s-ajungê cu ieș: fișe ȳ sulă, fișe obzêc, fișe doșo sũ-
te, cum s-ajungê cu ieș. Șî să dũce dũpe-măsă la ȳora pătru, ia lăuutarî și vi-
ne la terenu de hora, ȳnde se făcê hora.

Acólo să dúce fiiecare băiat, fáce 40 hóră de mină; pe urmă garáñti cáre s-a
 dus de-a tomnit láutári le [E] încasáză báni, cíte doi sau trei lei, doi lei de fá-
 5, trei lei de băiat, le ia báni... Acíia juácă băieți, danșează: tangú, válsuri, juá-
 i sírbe, hórí de mină, galaónu, rustéma.

Călin Fe Căstăntín [18 ani]

[Fata babei și fata moșului]

[...] Fáta i-a povestít tuáte necázurile jeí și i-a spus s-o báge și pe ia,
 s-o... să-i îngrijeze și jeí cása, slúgá. Atúnc bába a primit-o și i-a spus:
 - Io plec, ícê, míine dimineáță plec la biserică, iar tu să-mí cúreți cá-
 10 sa, să-mí fáce...

Fáta a primit tuáte porúncile Sfínței Dumínic. Cínd Sfínta Dumínică a ple-
 cáat la biserică, fáta a îngrijít mai íntii cása, a fácut míncáre pėntru la dóug-
 sprezėce și s-a... a sfíe [K] a fiert apă pėntru a spála copíii bábi. Atúnc
 ia a sfíert apă, cínd a fiert apă a strigát la copíi: „Copíi, copíi, copíi!”
 15 Atúnc toț s-au stríns, tot félu de baláurí, șerpí, tuáte jvėniile dim_pădúri.
 Fojnăia pădúrea de atítea... de atítea șerpăcúine și de atíți baláurí.[...]

Flujerătóru Me Ian [11 ani]

Scufița Rósje

Erá yodátă yo femėie cáre aveá yo felítă. Acú máma jeí i-a fácut yo scufiță
 20 rósje. Uámeni de-acólo i-au spus fėli Scufița Rósje. Acúm íntr-o zi femėia a fácut
 prăjitúri și-a trimės-o la bunica eí. Ajungínd prin pădúre, fáta s-a apucát să culeá-
 gă flóri. Acú s-a ntílnít cu lúpu. Lúpu a-ntrebát-o cá únde se dúce? Ia a spus
 cá se dúce la bunica eí. Lúpu a spus cá únde șede bunica eí? Ia a spus cá bunica
 eí stá í [K] la márginea pădúri. Auuzín lúpu acėstea [E], ín acėea zi eí jera flá-
 25 mínd... a pornít pin pădúre și a dat de cása bunici.

Atúnc jel cum... a íncepút să cócăne í úsă și bunica a spus să íntre. In-

trînd lupu acolo a îngîțit bunica și s-a suit în locu buniki, s-a pus tuâte...
s-a mbrăcăt în rōka bunici, s-a acoperi cu plăpuma buniki. [...]

Stan Me Aleksandra [11 ani]

995. IANCA

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

Culegere 1960 : II, CO, VR, TT, transcriere : CC

[Amintiri din primul război mondial]

[..] Seara ne-a dat Yordin :

— Mă, zice, să ne retrăgem, că ne bagă aștia-n Dunăre.

10 Am plecă de-acolo în nuapte, tuată nuaptea am venit, am mers pîn-la Bră-
șila. Am scăpat. Ne-a uocolit jeji ca să ne tăie frontu, adică să ne tăie nōyo comu-
nicăția, dar înșă noi trecūsăm ș-am mers, ș-am trecut pi la Brășila. La Brășila a
fos trei pōduri făcute. Jeră um pod trecă civili, unu trecă armăta pe jos ș-unu
trecă artileria. Ș-am veni de-acolo, am trecut, cum it spusăi, ș-am venit la Brășila. [...]

15 Dim Birnova ne-am mutat în... la Iași, în tabără la Iași. Fije, că muria soldă-
ți, de... vai de mama lor. Jeră plini de pădūik, mergă pe noi, mergă ca... ca cum
merg furnigile... De tifosu ăia mureă soldăți... A venit atunci un căpitân la fiie-
cäre regiment ; s-a pus pe noi cu mîncăre, ne-a dat bălaturică și vin, tūică și
vin la masă de [ε] de-a-nviat soldăți. [...]

20

[Dinulescu M. Ștefan, 12 de ani]

[Pescuitul]

Năvodu-l pune la dube, la bărc. Și apoi într-o bărcă să sūie trei, pătru inș,
doi, trei la... la lopet ș-unu la cîrmă. Și plăcă cu iel pe baltă. Două bărc d-ălea
au un nevod, pricēpi omneată, unu uo criță ș-ăltu uo criță. Și mēge cu iele pe

ăpă și le-arunca, le-arunca pe băltă, înțeleg?... Înădăsc acolo cu amîndouă
 crițele ălea, pun uo mătiță - ntre iele, la mijloc, ăia i-o mătiță, u sac, pri-
 cēpi dumneată? Și le-îădăsc și pe -ormă... le-arunca, și mătița iăasă la
 mărġine, și le-arunca pe -o altă bărcă, le trăge -n fund, le trăge to-
 5 nevodu. Asta ie.

Iar virșele ... virșele-i ălceva, virșele-i d-ezemplu... le-am pus uo
 dată ... le pūnem d-ezemplu cum ie ăstăzi și le scuătem mīine. Stau uo
 nuăpte ș-o zi apruăpe. Tot cu bărcă le dūce și le ... să dūce și le, le ăs-
 ta, le [ε] le călută, vārsă pēștele -n dūbă, în bărcă și p -ormă le băgă iar
 10 ... După ce le-a terminat pe tuâte, ia pēstele și-l dūce la skilă ... la skilă,
 la cîntăre.

Mai sînt și de-ăstea, a mai ieșit sec de-ăstea. Prinde și cu ălea pēs-
 te ... Pūne -m pari și prinde și cu ălea.

Pēste iește : șalău, crapi, cum îi zicem noi, cōrtan, gîgorț, uolēni, ro-
 15 șiuără, fel de fel de pești.

[Același]

Griuu

Griuu l-am sāmănat tuamna. Acú a veni tîmpu să-l secerăm, după
 Sim-Ketru aăsta. Kar noi — pēste do_uo zîle, trei, să cuăce — secerăm, il
 20 făcim znopi pe loc acolo și făcem clăi, cum zicem noi, de zēce znopi ajă.
 Pe urmă vin ... vine mașinile, i-aducem la mașină și-i trejerăm.

[Vlădoi Marin, 70 de ani]

[Nunta]

Sē logodeă u nu cu ăltu. De-ăcilea să stăteă acolo, mireăsa la pāriņți,
 25 gînerle la pāriņț, ș-te [= între] timp se lua - ntr-o sāră, cu clanariēte, cu
 lălutări, să dūceă acolo, să ia mireăsa. Și cîn veniă de-aculb... logonă -n

treagă.

Cîm veneă timpu nuntîi să pregătiă pένtru nuntă, ia cu tuălele jei, ia cū... cu ce să trebuiă, cu băuutură, cu mîncăre, cu ce să ăla. Și -ncepeă nunta de sîmbătă sára... ș-o potoleă tómnai luni sára [...]

5 Cu brădu; îl făcă de sîmbătă, îl lua și jei și-l îmbracă cu... cu trei fiete, cu cumnātu de mîină. De-acîlea duminică veneă, să ducă ș- aducă năsu și veneă năsu și... ducă - m plimbăre și pe jei, ca... ca ș-acúma, tot a-să ie uobiciēju. Da vezi acúsa să -ncep nuntîile duminică dimineăța. Da atúnc să începeă sîmbătă sára. Sîmbătă sára, fedeleșu- i zîcă, cînd o începeăm noi de
10 demúlt, nuntîile nuăstre [...]

Să strînge lumea duminică dimineăța, și brădénce și de-acîlea să ducă cu cumnātu de mîină la... la fintînă și-ș făce datoriia. De-acîlea vine de la fintînă, pun măsă și mănîncă. Și trimiet la naș și vine năsu și -nsovonează mireăsa... uo -nsovonează năsu. Și pleacă cu ia la cununie năsu
15 cu năsa cu... cu toți ai lor, cu nășorei de-ăia, c-așă să zîce.

Și să duc la cū... [K] biserică, la cununie, vin de-acólă, iar uo scot în uóră cu tot. Și intră și ia uo tîră măsă și de-acî pleacă acásă. Și vin și dau dăruri [...]

[Maria M. Vlădoi, 69 de ani]

Cînepa

20

Cînepa uo punem, uo sāmănăm primăvara. De-acî iite [= înainte]... ă-poi vine culeăsă. Ș-ăpoi uo culegém a [= cea] bășcuiță, ăia de- i zîce de vără, uo luom bășca. Și a de tuamnă uo culégem cî-să cuăce sāmînța i-ia. Ș-o luăm ș-o uscăm, uo bătém ș-o ducém la topilă.

25 Și o tînem acólă trei zile, dăcă - i apa căldă, trei zile să topiește. Uo scuătem de-acólă ș-o spălăm ș-o uscăm. Dupe acēja uo tocăm la tînjălă, c-așă să spúne. Uo tocăm, uo scuturăm ș-o dăm la meliță, dupe-acēja uo dăm la dărăc, uo dărăcím cu dărăcu.

Dupe - ațeia făcēm căiere ș-o pūnem în fūră ș-o torcēm. Șī pe urmă...
uo torcēm ș-o făcēm acolo și noi firele... să făcēm sac, ce să trēbuje.

[Aceași]

Clôța

5 Clôța cînd căde, ij căutăm yoyăle de sāmîntă... le căutăm la lumină, sus, a-
șă, să vedēm dacă au sāmîntă sau n-au. Tînem yoyu acolo și luom sâma-n iel,
dacă ie negru, de are sāmîntă, negreăță cōlo sus, ie bun, dacă nu ie, n-are
sāmîntă.

Dupe aja le luom cîte pūnem: dōyospe yoyō, trēispe yōo, cîte pūnem la
10 clōță, le lom, le pūnem și clocēște trei săptămîni de zile [...]. Dupē ce stă
trei săptămîni acolo, dupē ce clocēște, scuâte pūii, luăm și-ī dăm jos
dăm să mănînce și... Mălăi... pūnem mălăi într-un cōb și pūnem apă [...]

[Dar la rațe ce le dați?]

Iarbă skartă, urzic, le-o skerbēm și le-o făcēm cu mălăi.

15 [Gilcă St. Adelina, 16 ani]

Iván Turbință

[...] La ușa iadului [Ivan] a strigăt:

— Vótki ie ?

— Ie !

20 — Lăyutărī sînt ?

— Ie !

Și a intrat înăyūntru și gāvoli cîn I - a văzūt ay începūt să zgēre de fri-
cā. Și ie ... i - aducā lăutārī și mîncārī, i - aducā băyutūrī și iel bea și mîncā
și pe urmă iel nu mai vrea să mai iēse afără de - a ... dī iad. Și căpitānu
25 iad... căpitānu ia [k] drăcilor le-a zīs să-ī aducā dōyo cūcultēje să ... a

făcú tálpa jádului afără ș-a-ncepút dráci să bătă cu bítele. Și Iván ș-a
 luat ármele ș-a ieșit afără. Și cînd a văz... répede tálpa jádului a intrát
 în jad ș-a íngkís úșa. Și Iván strigá și bătea î úșă și n-a maj des, kís úșa.
 [...]

5

[Brabeceanu M Ion, 11 ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

[Ieri] cîn m-ă sculát dimineáța, m-am spălát pe kók' și pe mîini, pe pi-
 cûáre și m-an dus cu gîștele... Pe vále m-am jucát... ne-am jucát de -a
 pituláta, de -a... Dúpă c-am venít, am mîncá, și m-am dus îndărát.

10

Ástăzi dimineáța mă... mă sculái, mă spălái și mă dusái la Dábulení
 cu șaréta. Și pe urmă vení acásă.

[Același]

996. ORLEA [ALRI, 885; WLAD, 442]

(rn Corabia, reg Oltenia)

15

Culegere 1960: II, CD, VR, TT, transcriere MM

Núnta

Duminecă nainté, sâ prepará și íei cu túică, cu vin, cu bouutúra lș kámă
 ș-iel neámurle lui, că „vîne cutáre sâ-mí ja fáta.” Și íei, acólo, cînd ja pă fá-
 tá, uo ja de fapt așá [ε] cînd je pă la pátru, șean - așá pă kîndíje, cum îi
 spúnem noi

20

Mérge acásă, fáce mireșítu acólo, cáre vlor să fáca, cáre nu, o ja cu
 [κ] fáta cu núntă.

Acólo la mireșít, ce să vedét! Táje ș-iel pásári, fáce mîncáre frumþásă,
 kámă și íel rúdele lui, cáre le áre, și petréc cu vin, cu túică, bére la țará nu
 preþ - í obijnúitá.

25

Și petrec pînă la două_spe din nuapte sau pîn - la unu din nuapte [...]

Acuma vine timpul nuntii Nunta să facă la tuamnă, că la tuamnă jêste bă-
 uutură. [...] Atunc, la nuntă, să prepară omu de - az, de simbătă Atunc, pã tim-
 puri să făcă nunta, de simbătă să-ncepeă, și [r] și mai najinte de mine, să-nce-
 5 peă de joia ș- 4o ținea până marta și ĩercurea, iar săptămină.

Săra, cîn ĩnsără, veneău la nuntă La nuntă, ce să vez ! Cînd veneău lăutari,
 viioriști, spuneă că s-facă fedeleș. Fedeleș, s-adună tot băieți din sat și fetele
 și jucău p-afără o uoră, și zbieraău, cîntău, strigău hórle, ș- intrău înăuintru

Duminecă sára iar, pînă cînd vrea nășu, pînă cînd zică și meseni. „Nășule,
 10 nu plecá devreme” [...] Sta pîn - la două, la trei, pîn - la patru, cum aveă plă-
 cêre. Atuncă nășu spuneă, íce [= zice] „Jeu sîň gáta de plecáre” ĩi făcă plo-
 cón mare două, trei ki [ε] kîle . mergău acasă la naș. Nășu, dacă aveă plă-
 cêre să mai petreacă cu cîne mergău acolo și ma_aveă ș-iel dai, trei 4ámeni
 acás, mai petreacă ș-acolo Dă unde nu, mergá pîn - acásă cu viioriști, ĩl ducá
 15 frumós acás ș-acólo lăsău plocónu, luău cît - un paér dă vin cu tóți și plęcău cei
 cáre mergău cu nășu

[Emanoil D. Marcu, 65 de ani]

Gîndáci

Gîndáci să nu [k] ja sãmînta și să strînge - ntr-o legătură, noi așă o strîngem,
 20 da acú ja vine că la stat, ĩn_ cutiuaré. Și cutiile_álea le púne la cãldúnă și - ĩ-
 viiáză. Cîn ĩncepe să - ĩfurnigéze ca furnigna, ĩncepe s-arúnce frúnză dă [ε] dud
 pã jële. După ce [ε] arúncă dud, frunz - ája dă dud pã jële, jeĭ ĩncepe să tuáce,
 să mánînce. Șáde trei, pátru zile [pe] mîncáre, 4o zi, două mai stau, nu mánîň-
 că. Și iar cî_ să scuálă, iar le púne frúnză, până așă să făce pátru, cînc sóm-
 25 nuri. Sî_ te du_ ș- ĩ cúreț bine frumós, așă, după ce toácă jële, făce multă
 murdăriĭe supt jeĭ ĩ cúreț, și - l jeĭ după toru - ála dă frúnză și - l dai p-ál-
 tă cuálă dă hirtĭie, la o párte ș- așă mérgé gîndácu până cîn_ să făce jiel
 dă - nvăleálă. Cîn_ s-a făcú_ dă - mvăleálă, ĩ púnem mătúra și să súje și făce

gogóșile.

[Enceanu Domnica, 57 de ani]

Griúu

Prima delă, pînă să începem la semănatul griúului, dăm griúu la țilindre sau
5 la triuare. După ce-am selecționat sămînța bună, făcăm socoteala cît intră la hec-
tăr. Și pă urmă mergem la cîmp și arăm locu. După ce am arăt locu, aruncăm 40
mînă didisub și una d-asupra, locu nu arăt kar adînc. După ce l-am semănat,
il grăpăm și după ce-l grăpăm plecăm acasă [...]

După ce crește mare, acuma să cuăce prin lina lu [ε] lu iúnje [...]
10 începem la secerăt. Il secerăm, al făcăm mănútk prima dată tain naiinte,
și p-ormă ne-ntuarcem, după ce secerăm o postăță de douozăc, treizăc de
métri, ne-ntuarcem și făcăm legătura și-l legăm. După ce-l legăm, il clăim,
al strîngem așa stogulețe mititele, de cîte zéce znapí, ca să puată trece
vîntu prin iele să nu să strîce, că parte din iel să mai încînge, cînd sînt
15 anumite ploj.

Néicu Dumitru [32 de ani]

Cînepa

Cî s-apropie primăvara și ies uameni la uoguaré, pregătím pămîntu unde
pûnem cînepă cu bălegăr, cum îi spûnem noi ajić.

20 Și-arăm frumós, dup-ája cîdvá timp, la săptămînă sau la două, arăm din
nou și pûnem cînepa și porumbí. 40 lăsăm de crieste pân-acuma, după se-
cerăt, după cum je tîmpu de călduros, cît să face ja de mare.

Cî să cuăce, mergem pîn ja și-adunăm firele cuapte, care sunt pen-
tru vără. Le-aducem acasă și le ducem la marga bałti și făcăm 40 grua-
25 pă de doi métri lungíme și-ú métru jumate lățíme și le [κ] o băgăm acó-
lo, cînepa, mácsim trei sau patru zile s-să topăască... Dup-ája o luăm s-o
tocăm frumós, 40 dăm la meliță și-o melițăm, să să curețe tate pîzdările

du pă ia, să fie fină, bună. Apoi Țo punem în dărăc ș-o dărăcăm bine frumos,
 ca ș-o facem muale, să nu ma ăibă pic de puzdare, că nu să puăte lucra, să
 rupe firu. Ș-o punem în furcă ș-o lucrăm de ce ne trebuie, de velinte, de ur-
 zături, de Țorice Apoi Țo scrobim um pic ca să țină, c-așă nu ține. De avem
 5 nevoie de vopsit o și vopsim, cu vopsea de la orăș, ș-o facem găme ș-p-ormă
 Țo dăm pe reșkitor, ca să putem numără jurebea acéia pentru preparat ce vrem
 să punem, cîd ne trebuie de mult, să fim la sigur cîm punem Apoi Țo dăm
 du pă reșkitor... jos și le scrobim um pic... Dup-ăia Țo strîgem pe mosuără...
 ca să putem urzi din ia, așă nu să puăte dăcă n-ai pus-o pe mosuăre Țo
 10 punem pe lergătuăre, din ăia de doi metri, cu căre-ncăpe două mosuără pe
 fiecare sîrmulă, ș-o urzim pe gard sau pe țărúș obijnuiit din bătrîn, afă-
 ră pe cițvă, zéce sau cîspéce sau doțuzăc, după cum punem de multă, pe nis-
 te țărúși afară sau pe gar că ie mai [ε] lucru mai repede pe gard, mai
 dăscurcăt. Știi, dăcă n-ai persuăne multe de servit, să te-ajute, fac singur,
 15 pe gard mai repede, cu [κ] numai cu Țoimu, căre mîrge cu lergătuărea. Dup-ă-
 ia o strîgem, după ce terminăm, o strîgem, mîrgem, întîndem război ș-o-
 nvălim pe sul. O-nvălim pe sul, venim cu ia-η căsă, punem sulu și cu iță,
 spătă ș-o dăm frumos de la dreapta-nspre stînga, dăm tot pînă ter-
 minăm.
 20 După c-am dat-o pîn iță și pîn spătă, întîndem argăua jos și pu-
 nem sulu urmă cu pîz-acéia de cînepă, urzála, și-ăltu sul gol înaiinte, a-
 ranjăm ițale și spăta în ce direcție trebuie, și-ncepem să lucrăm ce vrem
 din ia: țolurí, abá, sac, specál ajić la țară iește mai obijnuiit de cînepă,
 că ține mai mult. Și trăisti putem pune, și sădile facem pentru brîză

[Cernea Ana, 35 de ani]

997. IZBICENI [ALR II, 886]

(rn. Corabia, reg. Oltenia)

Culegere 1965 : CC, MM, NS ; transcriere : MM

Am pățit-o cu lúpu și noi

5 M-am_duz_la uoi cu tovarășu mieu, că păzám uoiile cu rîndu. Am skim-
bát pă tovarăși dá fusăsără mai najînte și noi făcám trei zile - amîndoi la
uoi și trei nopt.

Cum ne-am_culcát, după c-am_muls uoiile, am auzit din dăpărtare:
„Bă, ține lúpu, ține lúpu!” Cînd am ieșit afară, la vecîni noștri-alături...
10 într-adevăr, noi nu l-am_văzú_pă lup, dá scosăsă o uăie din_gura lúpiilor,
nu mai jerá sănătuásă uăia, ieréá rúptă la stomác, îi vársăsă mătăle. Ne-am
dus și noi acolo și...

— Ce ie, mă, ce_e_fost?

Ōi [= zice]:

15 — Ce să fi_ă, a veni_lúpu și... abé uo scăpărăm dá la lup.

Ásta a fost în nuăptea dintăi.

A dóua nuapte, noi am_foz_mai_atent. E_i, cu tuâte áșteá a veni_și la noi, a
mai coșăni. A veni_și la noi și ne-a_nselá_și_pă noi. Ne-a rup_și nóuă uo uăie
din_cînd de-acólo ș-a dus-o mai dăpărte ș... pánă să ne dúcem, pînă únă, pînă
20 áltă... am_găsit-o jumătate sfirșiiată. Am adús-o... acolo la tîrlă.

Acú: „Ce-i_făcém? Ce ză-i_făcém?” Nu ieréá nic a nuástră, ieréá a
tovarășilor. Am jupuit-o dá piele, cum să zice, și i-ă luat sémnele ca să-i
arătăm la tovarăș că într-adevăr am pățit-o cu lúpu și noi.

Atanáșie Purcá [60 de ani]

[Din copilăria subiectului]

Am fos săptle frat și parinți a munci la boieri. Și ieu ieream mai mare și mă lăsa acasă să văz d-ai mai mic, că n-avea cin să văz de ei, și să fac și ieu mîncare pentru parinți, că veneau dă la cîmp și au da băieți la șicpălă, că băieți a zis că să duc î armată și le folosăste cărtea, da fetele n-o s-să facă pri- hotese, așă să zicea, și așă să zice; acú nu să mai zice, da așă s-a zis atúnc și am foz dó fo fete și nú ne a da la șcuálă și băieți a nvăță cîte cin ... cărte și fetele n-am învăță dó fo fete cărte.

Lina Tănase Purcă [60 de ani]

La nuntă

10

Vineri să ducău cu făina la cuptóni, să cuacă pîinea, veneău cu pîinea acasă cuăptă, tăău formele păsări: le de vineri

Sîmbătă cu vasele și le stringău, și le spalău să facă placón pén- tru naș, să ducă placón la naș, sîmbătă sára, așă să făcă atúnc, acú nu să mai făc așă. Ducău placón cu lăutári, sîmbătă sára la naș. Nășu mai kemá și iel acólo vecini, copii, pă cine aveău, să cînsteău, veneău tîrziú dă la naș cu lăutári.

Dimineața făcău brădu, veneău fete la brad, băieți veneău lăutári, băgău fetele în caz - băieți [= în casă băieți]. Veneă năși, gătea mireăsa: ii punea vólu n cap, lămîiță, așă cum să zice la noi, și o gătea î rókîe álbă mireăsa și pleacă la fintină. Să ducă și ocolăste tot sátu, mireăsa cu fe- tele, cu băieți, cu lăutári, cu căldărea cu apă. Și ducă pin la capu sátulu, să ntărcă, vine acasă, făc brădu la brad, pune hîrtii, pune tel, pune fel și fel de irtii frumuăsă iei, făcúte bobóc, făcúte în tot felu frumuăsă. Și l îmbracă pă brad și l împodobéste și l făc frumós. P-ormă pune un șter- gári mireăsa îm brad și o scuăte afăr, brădu juacă fetele, băieți, mireăsa.

P-ormă lintră în cas - și pune la masă. Să sune la masă fetele, să sune băieții, pune la masă mîncare ce are, cîrbă, pune... fript, pune... ce are la masă. Mă-nîncă lîmnea, cîntă lăuutaru și - să scuâlă și - pleac - acasă fetele și băieții. Și rămîne ai din caz-d-acol? să facă plîcônul pentru naș, și ducă la naș. Să dug-
5 la naș cu lăuutar, cu plîcôn, și ia nași și vin la nuntă... cu nași... Asta jîeste duminică, duminică după doșpe...

Duminică dimineața - i zice tîrnă. Ies c-un țăst și - l pune - n șoșă și face foc în jîel și pune în urcôr cu țuică acolo, pune um_pui și - l frig - acolo - n țăst și scoate băuutură și bea acolo și mînîncă în șoșă acolo puiu - ăla fript
10 în țăst, și - ăia - i zice tîrnă. [...]

Dimineața luni : „ să mergem să ne drăgem la nuntă că ne-am fărîmât azi noapte ”; mergem să ne drăgem. Și vine iar lîmnea din nou, să sune la masă și să cînstesc pînă la doșpe și pînă sara, uneori. Care are ce să pînie la masă stă și pînă sara, care n-are stă pînă la doșpe și - pleacă.

15

[Aceași]

Tîrnă

Io, cu oiile mele, dacă nu pot să le păzesc; nu că nu pot, da sim_pu-
tîne, n-am [k] nu pot să pierd timp pîntru lele, vorbesc_dă... iarna, vorba
ăea, cu... un om care vrea, să pînie [r] să pînie cîbăn în vară, așa:

- 20 - Măi Mărine, te mai pui cîbăn la vară ?
- Mă pui, bă nea Ioane.
- Bîne, mă băiețe, zic, iz_dau și io oiile mele.
- Mi le dai, nea Ioane, că... d-ăia mă pui cîbăn să strîng uoi din sat.
- Bîne!

25 Acú primăvara... d-ezemplu, să socotește dă la Sfîntu Gîrgă să le ia cîbăn. Dă la Sfîntu Gîrgă ducem uoile la cîbăn. Iel le strînge pă țgate, dă la toți oămeni care - am vorbi cu jîel, și strînge și - face tîrnă lui d-o sîltă

douozăj_dă 401 acolo sau treizăc, cite poate iel să pāzască ș-a făcut tîrta
asta, așa.

Kāmă:

– Bă nea Iuāne, bă nea G'ōrge ! Veniț să-n dat ajutor, să pūnem tîrta

5 – Bine, mă ! Cînd ?

– Pōimîn ? Pōimîne mērzem ... miērcuri.

– Bine, mă !

Ne dūcem acolo miērcuri și ne dūcem cu tîrta și pune tîrta omu Are niște
te grătui dă prājini, patru pari, așa și prājiniile bătute în cūie [ε] cite patru
10 sau cînc prājini la grătui și face ū abor așa, cu lele, o tîrta Acolo înkide
uoiile și iel cîn le mūlge, cā încolo nu [ε] nu sã-șkid și iș pune-acolo o co-
șăriță, ca um bordēi, iș face um bordēi pā lūncă. Aș ? Și... p-ōrmă, a pus
și tîrta. L-a făcū bordēiu, am pus tîrta acolo, dup-ăia sinten gāta, aranjāți,
bun !

15 – Ia veniț bă-ncōace să făcēm acūma niște [ε] bilete.

Și făcēm niște bilețāle, le numim noi țāncuri. Fāce țāncuril-ēlea și le pū-
ne-ntr-o cōcūlā cōlea, le-amēstecă ș-atūnc bāgā fiēcāre mină și-ș ea cī-
te-um bilēt

– Cere-ai cāzū la brînză, āstāz ?

20 De āstāz ! încolo sã-ncēpe rîndu, bine.

– Am cāzūt ieu !

Ieu am cāzū la brînză primu, kār anu-āsta Am începū rîndu

Am veniț acāsă, mi-am luad dă miņcāre pēntru 40m, s-mānince ș-cō-
bānu, cā pēntru iel făce miņcārea acolo, cā d-ăia sã dūce omu cu miņcāre, z-mā-
25 niņce cōbānu. Și bāgām ūile în tîrlā frumōs, adicā în tîmpu dă dimineățā, le
bāgā-n tîrlā și trēce cōlo-asă cu... [K] iș pūne scāyūnelū și gālēata în fātā
cōlo așa, āre o strūngă, o ūsă [...] p-acolo iēse tuāte ūile. Ai um pocārās
cāre le mină dîn tîrta āia așa afāră pā strūngā... pocārāșu le min-asă pā
strung-ăia și cōbānu le mūlge Mūlge lāptele în gālēatā. Dūbā ce l-a muls, am

termenă cu oștile de muls Mergem. Are o putinică așa, că primăvara este lapte
 mai mult, și punem sădila pe gura putini alții acolo și stricoră laptele, ca s-
 stricorât curat. După ce l-am stricorât, luom sticla cu kag, punem tot așa pe
 sădila, tăje sădila acolo - așa frumos, unde je curată și punem kag kagu este
 5 zbatut, imueat într-o sticlă și-l pune - acolo - așa, pe cît crede jel, nu pune cu
 măsură, il mestecă frumos, d-aci il las - acolo ca o jumă-dă 4oră, trei sferturi
 de 4oră, cu kagu - ale - n jel și să prinde, să-șkagă laptele - n timpu asta Du-
 pă ce s-a - șkagat. bine, il ea la fărămat, ai [ε] ori cu lingura, ori
 așa este obișeu coban lui, are um băț așa făcut aica drept, lat, și-l nu-
 10 meste urdar, bățu - ale, și-l mestecă frumos, fărîmă brîza După c-a fărî-
 mat-o, 4o pune - ntr-o sădila, în sădila asta să face brînză. Să scurge de
 zăr, zăru să scurge pe sădila și rămîne brînză - n sădila ș - să-șkagă
 După ce [κ] atunci, după ce s-a scurs brînză, io - m 1ay brînză și viu a-
 căsă.

15

Iiôn Mîlea [42 de ani]

[Ce a făcut subiectul ieri și azi]

Ieri, tuată ziua [κ] m - aș - sculad - de dimineață, am făcu - piște, am bă-
 gat în papornită și - am plecă - la lucru la colectivă. Aș - strîns paie pînă pe
 la douășpe și - am venit acasă Cîn - am venit acasă, am mîncat, am dormi - ni-
 20 țai, d - aci m - aș - sculat iarăș. Am făcu - mîncare pentru sara, am da - la
 porc - la păsări, la tot, și - atît.

Ș - astăz, la fel, nu ne - a anunță - la lucru și... aș - stat acasă Fusărăm la
 porumb, luaj iarbă la porc, porumb, dovlec, venii acasă, făcărăm mîncare și - a
 cîma ierăm gata să mîncăm

25

Mitroî Sînda [18 ani]

[Întîmplare]

Ierăm în clasă la ora de romină și - aveam o lecție „Părcul” și ne-ș-

vătă *yo* *tovărășe* *învățătore* *com* *în* *vîrstă* *ș-po* [κ] *m-a* *pus* *să* *povestesc* *lec-*
ție. *ș-jo* *n-o* *nvățasem* *acăsă* *și* *n-a* [ε] *n-ă* *știut*. *M-a* *pus* *dînsa* *să* *zic* *dú-*
pă *ea*. *Am* *spus* *jo* *ceva* *din* *lecție*, *j-m-a* *pu* *să* *zî* *dúpă* *ea*. *ș-jo*... *m-ă*
[ε] *mî-a* *foz* *rușine* *dacă* *n-o* *știam* *jo* *lecția*, *să* *nu* *măi* *zic* *dúpă* *dînsa* *ș-jo*
m-a *trimis* *acăsă* *să* *vin* *cu* *tútu* *la* *șcuálă*. *ș-jo* *am* *luat-o* *pe* *ică* *piń* *cúrte*
ș-am *văzú* *fodbalíști* *la* *terén* *și* *n-am* *măi* *venit* *acăsă*. *Am* *sta* *la*... *la*
fódbal *acția*, *făcâ* *antrenament*. *An* *stat* *acția* *pîná* *cînd* *ay* *veni* *copii* *dă*
la *șcuálă* *și* *mă* *jucám* *mîngă*. *Și*... *pă* *urmă* *vine* *tútu* *în* *cúrte* *și* *strigă*
la *mîne* : „ *Gorgiță* ! ” *ș-jeu* *atúnca* *mă* *duc*, *vin* *acăsă* *și* *nu* *i-ă* *spus* *ce*
[κ] *î-am* *făcú* *la* *șcuálă* *și*... .

Tovărăș - *ăeș* *a* *nuăstră*, *căre* *ne* *nvățăsă*, *i-a* *spus* *lu* *văru* *meo*, *lu*
Vasilică *ăsta* *căre* *jește* *n* *tăbăr* *acuma*, *i-a* *spus* *și* *Vasilică* *a* *vent* *acăsă*
și *i-a* *spus* *lu* *tútu* *ș-túnza* *m-a* [ε] *m-a* *bătút*...

A *dăya* *zî* *m-am* *dus* *cu* [ε] *cu* *tútu* *la* *șcuálă*. *Și* [ε] *dup* *acéea* *m-a*
pus *să* *povestesc* *iarăj* *lecția*, *învățasăm* *atúnca*, *și*... *i-am* *spus* *și* *p-ór-*
mă *mî-a* *spu* : „ *Ei*, *vez!*, *Gorgiță!* *Ieri* *dă* *ce* *n-ai* *spus* *așă?* ”

Purcă *Ne* *Görge* [11 ani]

998. ISLAZ [WLAD, 445]

(rn. Turnu - Măgurele, reg. București)

20

Culegere 1965 : CC, MM, NS, transcriere : MM

[Amintiri din război]

Cîm *s-a* *lua* *Vajdejéni*, *jo* *am* *fast* *în* *Vajdejéni*. *Ieră* *la* *Uréz*, *ierám*
șta [ε] *ieră* *ștatétă* *și* *mă* *ducán* *cu* *órdin* *la*, *la* [ε] *acól* *la* *divízije* *și* *mă*
duc *acólo* *Cîm* *mă* *duc* *acól* *la* *ăeș*, *spúne* *gîmērálú*, *căre* *ierá* *la* *divízije* :
— Du *te*, *dómle*, *și* *spun* *le* *că* *ce* *-i* *jeu* *ăstăzi* *nu* *stay* *să* *dăy* *sî-*
25

tuă!ta zili, că uite — ce [= zice] — nēmți sîm coleă

Și venînd dă la Văideieni, și venînd încuăce pîn-la Horéz, a veni căii de la [regimentul] Trii Roși!óri, și m-a ajúnz după urmă cu săbiile dăncăni și cu... și cu șēiile și căpeț!ăiile la scări și -ncolo nimig n-a veni nic ũ sol-
5 dăt.

D-ac!lea a venit și viu și spui la diviziie.

Zig:

— Dămle, zic, uite -aș! dămle gēneral, uite-aș!, aș!, zic, a veni [κ] a so-
sit nēmți.

10 — Du-te, dămne, și-! vezi dă treabă, ce. Și cîn a veni nēmți, vă spui
io, vă comúnic ieu.

Și cîn auuzi, z!ce:

— Púne șēiile p! ca, c!e, mērgē la ref!ceri!..

Am pus șēiile p! ca și -am plec!t.

15 Și, cū spui, am ajúnz la Púdna, cu frúntu merg!nd. Pune! rezistēnt!ă,
mai ne mișc!m, mai sedē!m, mai... iar ne resping!ă, pîn-am ajúnz la Púdn-
na, la V!rni!a, acolo a puz rezistēnt!ă și n-am, n-am mai mișc! d-acolo p!-
n! -n nouo s!te nou! [κ] ópti!șpe cîn am veni ac [κ] ne-a d!d drúmu atún-
c!a.

20

T!n!se Grúea [75 de ani]

A venit !pele

C!nd a veni! [apa] a dat, a c!zút c!se [r] a c!zút c!se, a ieș!t lúmea
d-acolo du p! v!le, du p! lúpca !ia d-acolo, a ieș!t încu!ce la deal, c!e a ve-
nit !pele și !te -a d!r!m! c!sele. A venit [r] a venit, p!i p!a s! fi!e [r]
25 p!a s! fi!e, n-o fi z!ce ani, nu știu io s! spui aș! ca s! spui, da o fi, cit
o fi. A d!r!m!t c!se, a d!r!m!t, a ieș! lúmea, a venit !pe, a venit... da!

Ce s! f!c! ? Care -a avút — a ieș!t încu!ce — i-a primit... ieu, !ltu,
!ltu, ca s! ste! și lei c! n-!ve! unde s! ste!. Și s-au ridic!d d!gur.

pă mǎrginea ăpi; să făcă digur mari, nalte, ca să nu s-coboăre - n-coăce - n-sat, să să vérese încolo. Și ia șadeă, n-ăvea... mult, dăto zile, trei și să re-trăgă, așa să spúne

Curgă Oltu peste tot, peste tuată făta pamintului

5 Acú a venit Dunărea, din Dunăre a fost ăsta, pînă tod la fel! A venit cît je nalt malu-ăla dă nalt, că cînd l-oz véde, a venit, a ajuns la mal. Și-acú s-a tras; s-a tras ăpa, kár dăcă s-a traz, n-a mai rămîș nimic dăcît pămînt și-atît tot, nu je iarbă, nu je nimic. peste, ăeste peste.

Costandina Grúia Marin [68 de ani]

Strigóju

10

Ej, o zis că sugă țîță și feméia mai nesîmțitoare, mai obosită, cine știje cum. la culcătă - m-pat așa, cophîlu, l-a-nțarcă l-a-nkeiát ajića la kept și ... dă unde știu cum a dăsfăcut, peste noapte j-a rúpt... cămășa mă-si sau cum s-o făcut, și-a apucăt țîța și zice că s-a făcú strigóju. Și făcîndu-să

15 strigóju trebuiá cîn mori să-l încîng într-ũ rug, să-l [k] să-j... rupi... la poále cămășa, să j-o aprînzí čevá, că ăsta a supt țîță dă la mǎmă-sa. Așá jerá.

[Aceeasi]

Túica

20 [...] Rămîne prăștîna, să púne și-ăia la pútini și șade-acólo pînă la 4ob_zile. La 4ob_zile [k] je fierbe pîn-atúnc. La 4ob_zile a stad din fiert și-atúncă, căre vor să făcă túica lîmediát, mérge cu_ęa la cazánele de túicǎ și făce túicǎ; căre vrea s-o făcă mai tîrziú sau kár al ob_ilea an, o astúpă, o... s-tráge tot vyínu din ja, să n-ăibă vyin, o... stîngé așa, tráge pă didisúpt

25 și púne pă dasúpra ca să [k] s-o prîndă moále j-dup-ăęa púne un_strad_dă foj dă viță, peste prăștîná, sau foj dă porúmb, și-peste ăęa pămînt. Spo-

jește cu pămînt ud așa, astupă hermetic, ca să nu mai răsufle, și-pune și puțin nisip deasupra de tot. că de exemplu dacă sî face o pleznitură în pămînt, să...să între nisip.

5 Și-ăea șade -asă astupată pînă cînd vrea cetațeanu să-și facă țuică
5 Așa să pregătește....

Țuică, mîrge cu ea la cazán și egzistă un cazán de aramă, așa cum să-ți
explic io ? Așa, mîrge la cazán, o băgă-ți cazán l-as [κ], și cazánu, după ce-a
băgă praștina în cazán, are un capăt la fel înkîs ermetic, ca să nu iasă
nic um pic de abur dinăi, are 40 țeavă așa lungă de vro trei metri care
10 mîrge într-o altă pútînă cu apă, une răcêște

Dec aburu-ăsta mîrge pîn țeava aea în [ε] într-un cilîndru și cilîndru
je -ntr-o pútînă cu apă și ră [ε] răcîndu-să ieșe țuică jos, cîrge jos într-un
cofer, așa-și spunem noi, într-ū hîrdău. [...] Țancu ăsta pîntru așa măsur [κ]
je făcu ca să măsure, că cel cu cazánu trebe să ia ū 40um, oim cetațean-
15 nului care face țuică; dac-a făcut trei vedre, și ia trei kilograme de țuică
oim. Pentru ăsta lăste țancu ăla, pîntru-asă să măsure și-acasă omu și-o
măsură cu kilogramu, cu sticla, cîne cu ce are, ca să știje cîtă țuică a adus
acasă. Și cam ăsta.

Păfil Păpa [37 de ani]

20

Clôșca

Alégem... uoyu mai pruaspete -asă nu mult, acum vâra dacă je căldură
trei zile, mai mult de trei zile nu. Și le căuutăm, ne...virim unevă, la ū loc
întuneric, aprîndem lămba și le căuutăm să ăibă rătăcănă ăla mititel și negru,
să nu fiie risipit așa. Și-ălea d-are rătăcănă mic și negru le luă și le punem
25 la clôșcă.

După o săptămînă, le luăm din nou de la clôșcă și le cătăm tot la lămbă
și-are um punct mic, negru care are pu, iar care n-are, n-are punctu
ăla, nimic. Je uoyu cum l-am pus, putem să-1 1kom. Și-1 punem, după trei

săptămîn¹ l-e scos, c¹-am lăsăt atunc¹ la săptămîna¹, j-a scos pã toț, am
l¹uat clășca dă lócu j¹ej, am dat-o cu púji, cum je aji¹ca la noi, pîn¹ grădi-
nă, pîn¹ iarbă. Le dăm málăj, sã fac mai mărișóri, grúy și... crez¹ mari¹.

Marija Pápa [35 de ani]

INDICE TEMATIC

Indicele tematic de mai jos a fost alcătuit cu scopul de a facilita consultarea volumului.

În prima parte am grupat trimerile la textele — culese pe baza unor convorbiri tematice — care oferă date lingvistice, mai ales lexicale, mai mult sau mai puțin c o m p a r a b i l e . Această parte cuprinde trimerii la textele referitoare, în special, la îndeletnicirile vieții rurale, specifice diferitelor regiuni, precum și la textele cu caracter folcloric.

În partea a doua am grupat referirile la așa numitele t e x t e l i b e r e , adică la acele texte pe care informatorul le - a comunicat din proprie inițiativă și care cuprind amintiri, întâmplări etc.

În ultima parte au fost semnalate textele care, prin conținutul lor, nu se încadrau în cele două categorii de mai sus.

I. TEXTE COMPARABILE

Basme ; povestiri : 3-4, 49-50,	359, 380, 387-388, 408-409,
89, 105-106, 114-115, 123-125,	413, 413-414, 417-418.
145, 153, 197-198, 211-212, 238-	Borangiul : 63, 194-195, 245,
239, 247-248, 269-270, 275,	288-289.
280, 286, 291, 302-303, 312,	Casa : 119, 127-128, 231, 232,
317-319, 329-332, 342-343,	375-376, 400.

- Ce a făcut subiectul ieri și azi :** 119, 135 - 136, 256, 279 - 280, 417, 430 - 431.
- 2, 5, 8 - 9, 12, 14, 18, 22 - 23, 24, 32, 35, 40, 45, 45 - 46, 48, 54, 57, 61, 61 - 62, 68, 71, 74, 77 - 78, 82, 85, 90, 92, 97, 99, 103, 107 - 108, 108, 112, 118, 119, 120, 127, 130, 131 - 132, 133 - 134, 135, 138, 143 - 144, 147, 149, 152 - 153, 157, 159, 167, 167 - 168, 170, 178 - 179, 179 - 180, 183, 189, 195, 196, 202, 207, 209 - 210, 213, 217, 220, 223 - 224, 228, 232, 236, 238, 241, 243 - 244, 247, 251, 253, 254 - 255, 256, 259, 265, 265 - 266, 269, 271 - 272, 276, 282, 292, 296, 299 - 300, 306, 310, 315, 319, 324, 332, 337, 340, 343 - 344, 350 - 351, 356, 364, 370, 373, 374, 377, 377 - 378, 382, 387, 393, 396 - 397, 400, 404, 407, 412, 418, 426.
- Cheagul :** 11, 137, 162, 227 - 228, 241, 246 - 247, 269, 327 - 328.
- Cînepa :** 33 - 34, 36 - 37, 49, 70 - 71, 74 - 75, 87, 91 - 92, 113, 120 - 121, 128, 140, 147 - 148, 188, 206, 208 - 209, 216 - 217, 218 - 219, 224 - 225, 242 - 243, 264, 272, 324 - 325, 334, 360, 367, 403 - 404, 416 - 417, 420 - 421.
- Cloșca :** 16, 67 - 68, 84 - 85, 118 -
- Cozonacii :** 145, 175, 316.
- Credințe și obiceiuri bătrânești :** ~ la înmormîntare : 66 - 67, 99 - 100, 130 - 131, 200 - 201, 294 - 295, 371 - 372 ; ~ la naștere : 40, 44 - 45, 228 - 229, 307, 372 - 373, 398 - 399, ~ la nuntă : 2 - 3, 17, 28 - 29, 38 - 39, 42, 52 - 53, 56 - 57, 82, 92 - 93, 129, 144, 148 - 149, 152, 158 - 159, 173, 177 - 178, 186 - 187, 192 - 194, 205 - 206, 213 - 214, 229 - 230, 235, 240, 251 - 252, 254, 326 - 327, 345 - 346, 358 - 359, 361, 369 - 370, 375, 383 - 384, 385, 403, 406, 415 - 416, 418 - 419, 423 - 424; ~ la sărbători : 25, 45, 85, 95 - 96, 117 - 118, 125 - 126, 132, 172, 293 - 294, 298 - 299, 334, 336 - 337, 348 - 349, 355 - 356, 365, 366, 386, 392 - 393, 399, 407 - 408 ; învărucitul : 278 - 279 ; moroi : 116 - 117, 429 ; paparudele 38 ; ritual la fîntînă nouă : 94 - 95.
- Fîntîna :** 41, 54 - 55, 75 - 77, 84, 86, 185, 222, 230 - 231, 237,

- 395 - 396.
- Fînul** : 7, 11 - 12, 15 - 16, 16, 31,
141, 145 - 146, 161, 183 - 184, 210 -
211, 233 - 234, 241 - 242, 252 - 253,
365.
- Grîul** : 30 - 31, 81, 136, 183 - 184,
188 - 189, 272 - 273, 393 - 394,
415, 420.
- Hora** : 338, 404, 412 - 413
- Lîna** : 1 - 2, 139 - 140, 164 - 165,
175 - 176, 182, 204, 221, 267 - 268,
291, 322, 350.
- Mălaiul** : 64, 71 - 72, 134, 150, 197,
227, 312, 323, 401.
- Mămăliga** : 42, 60, 64 - 65, 132 -
133, 150, 237, 263, 293, 323, 334 -
335, 338, 355, 362, 379, 386 - 387,
391.
- Mîncăruri** : 28, 37, 40 - 41, 48 - 49,
53 - 54, 69, 77, 88, 98 - 99, 108 -
109, 109 - 110, 187, 246, 263, 310,
339, 348.
- Murături** : 114, 151 - 152, 163 - 164,
274, 319, 322 - 323, 341 - 342, 353,
356, 391 - 392, 394.
- Obiceiuri** : vezi credințe.
- Oieritul** : 20, 21 - 22, 66, 68 - 69,
139, 160 - 161, 163, 176 - 177, 187 -
188, 192, 424 - 425.
- Opincile** : 15, 62, 90 - 91, 214 - 215,
257.
- Pădurăritul** : 4 - 5, 162 - 163, 234
- Pescuitul** : 281, 340 - 341, 342,
351, 357 - 358, 414 - 415
- Pîinea** : 17, 44, 72 - 73, 93, 130, 145,
190, 205, 223, 285, 328, 335 - 336,
361 - 362, 366 - 367, 407.
- Porcul** : 7 - 8, 78 - 80, 87 - 88, 96,
126 - 127, 137, 144, 171 - 172, 181,
185, 190 - 191, 195 - 196, 215 - 216,
258 - 259, 284 - 285, 289 - 290,
301 - 302, 315 - 316, 376 - 377,
378, 382 - 383, 406 - 407.
- Porumbul** : 47, 51 - 52, 57 - 58, 64,
96 - 97, 110, 133, 172, 179, 183 - 184,
244, 253, 282 - 283, 311, 381, 387.
- Preparate din lapte** : 6, 18, 22,
24 - 25, 47 - 48, 98, 137, 147, 150 -
151, 164, 168 - 169, 191, 196, 202,
209, 244 - 245, 246, 268, 279,
403, 425 - 426.
- Puii de curcă** : 41, 85, 243.
- Roata (de căruță)** : 149 - 150,
167, 276.
- Săpunul** : 36, 90, 94, 100, 104 - 105,
166 - 167, 222 - 223, 242, 255,
259 - 260, 300, 325 - 326, 367 -
368, 398.

- Spălatul rufelor : 12 - 13, 59, 109, 138, 146 - 147, 165 - 166, 173, 233, 266.
- Treieratul cu cai : 81, 170 - 171, 188 - 189, 204, 281, 292 - 293, 297, 335.
- Tutunul : 286 - 287, 295 - 296, 379 - 380.
- Țestul : 20 - 21, 112 - 113, 135, 255, 260 - 261, 352 - 353, 357, 386.
- Țuica : 34, 93 - 94, 108, 140, 191, 219 - 220, 261 - 262, 283 - 284, 328 - 329, 429 - 430.
- Viermii de mătase : 62 - 63, 194 - 195, 220, 225, 287 - 288, 339, 419 - 420.
- Vița de vie : 73 - 74, 82 - 84, 86, 110 - 111, 138 - 139, 157 - 158, 173 - 174, 236, 313, 333, 337, 344, 368, 381 - 382, 384 - 385, 410 - 411.
- Vinul : 59, 86, 111, 138 - 139, 173 - 174, 236, 314, 333, 337 - 338, 344, 354, 361, 385, 411.

II. TEXTE LIBERE

- Amintiri : 141, 169, 282, 397 ; ~ despre răscala din 1907 : 9 - 10, 212 - 213, 349 - 350, 389 - 391 ; ~ din copilarie : 1, 9, 401 - 402, 423 ; ~ din război : 104, 198 - 200, 303 - 304, 314 - 315, 409 - 410, 414, 427 - 428.
- Întâmplări : 13, 16 - 17, 19, 23 - 24, 26 - 28, 30, 32 - 33, 34 - 35, 38, 50, 55 - 56, 58 - 59, 62, 69 - 70, 72, 80 - 81, 100 - 103, 106 - 107, 110, 111 - 112, 115, 118, 129, 141 - 142, 142, 143, 154 - 155, 155 - 157, 168, 180, 181 - 182, 184, 207, 218, 221, 226 - 227, 249 - 251, 257 - 258 : 266, 270, 273, 274, 277 - 278, 295, 304 - 306, 306 - 307, 308 - 310, 320 - 322, 346 - 347, 362 - 364, 364 - 365, 368 - 369, 370, 373 - 374, 378 - 379, 388 - 389, 394 - 395, 395, 422, 426 - 427, 428 - 429.
- Jocuri de copii : 37, 122, 123, 149, 296 - 297, 307 - 308.
- Legenda satului : 65, 208.
- Vînătoarea : 5, 35 - 36, 42 - 44, 271, 405.

III. TEXTE DIVERSE

- Amnarul : 239 - 240.
- Ancora : 268.
- Barca : 360.
- Bulionul : 131, 343.
- Bumbacul : 411 - 412.
- Burduful pentru brînză :
6 - 7, 26.
- Cartofii : 19, 170.
- Casa de naștere : 352.
- Cărămida : 60.
- Cărăușia : 254.
- Ceara de albine : 46.
- Claca : 58, 189.
- Cultura orezului : 392.
- Dereticatul casei : 121 - 122
- Dogăria : 201 - 202, 203.
- Grădina de zarzavat : 134.
- La plo^îinte : 134.
- La șl^épur^î : 267.
- Magiunul : 60 - 61, 140.
- Peria și pieptănușii : .
264 - 265.
- Piva (pentru dimie) : 31 - 32.
- Puii de găină : 80.
- Uleiul : 146.
- Varul : 13 - 14.

Redactor responsabil: DOINA POPESCU
Tehnoredactor: ELENA BABI

Dat la cules 08.05. 1967. Bun de tipar 05.08.1967. Apărut 1967. Tiraj 1450 ex. Hîrtie scris I A de 63 g/m² 16/610 x 860. Coli editoriale 25,47. Coli de tipar 30,75. A 03993/967 C.Z. pentru bibliotecile mari și mici 459.0 (498,20).

Întreprinderea Poligrafică « Arta Grafică » Calea Șerban-Vodă nr. 133, București, Republica Socialistă România comanda nr. 200.

